CHARLES DICKENS

AVENTURILE LUI OLIVER TWIST

Redactor : IOSIF IOVĂNESCU
Tehnoredactor : IOAN I. IANCU

Bun de tipar : 16.2.1988
Apărut 1988
Coli tipar : 27

Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
București, Piața Scînteii nr. 1
Comanda nr. 80019

CHARLES DICKENS

AVENTURILE LUI OLIVER TWIST

În românește de
TEODORA și PROFIRA SADOVEANU

Tabel cronologic de
ION NEAȚĂ

EDITURA FACLA
Timișoara, 1988

Textul ediției de față este reprodus după Charles Dickens, *Aventurile lui Oliver Twist*, în românește de Teodora și Profira Sadoveanu, București, Editura Tineretului, 1968.

TABEL CRONOLOGIC

1812 La 7 februarie, se naşte în cartierul Landport al orăşelului Portsea, în apropiere de Portsmouth, CHARLES JOHN HUFFAM DICKENS. Tatăl, John Dickens, era un mărunt funcţionar la Intendenţa Marinei Regale din Portsmouth, iar mama, Elizabeth, fiica unui ofiţer de marină. În acest an de triumf al romantismului englez, apar primele cînturi din *Childe Harold* de Byron.

1814 John Dickens este transferat la Londra, tot la Intendenţa Marinei, iar din 1817 este mutat la Chatham (regiunea Kent), unde va locui cu familia pînă în 1822. Anii fericiţi ai copilăriei din această perioadă vor fi evocaţi în opera scriitorului. Acum Ch. Dickens începe şcoala împreună cu sora sa mai mare, Fanny, şi citeşte cu nesaţ romane cavalereşti şi picareşti, literatură romantică. De aici vor veni, mai tîrziu, gustul pentru grotesc, umorul popular etc. Cărţile preferate, acum, vor fi : *Aventurile lui Roderick Random, Aventurile lui Peregrine Pickle* şi *Expediţiile lui Humphrey Clinker* de Tobias George Smollett, *Tom Jones* de Henry Fielding, *Vicarul din Wakefield* de Oliver Goldsmith, *Don Quijote* de Cervantes, *Gil Blas* de Lesage, cărţi care vor lăsa urme adînci în formarea sa ca scriitor, cum recunoaşte într-un capitol, vizibil autobiografic, din *Viaţa lui David Copperfield.*

1823 Familia Dickens se mută din nou la Londra, într-una din cele mai sărace mahalale, Camden Town, înfăţişată cu umor în scrierile dickensiene de tinereţe şi în *Oliver Twist.* John Dickens, „tatăl risipitor", visător şi lăudăros, creionat remarcabil în figura lui

Wilkins Micawber, ajunge la faliment financiar şi e nevoit să se mute într-o locuinţă sărăcăcioasă, vînzînd şi puţinul pe care-l mai avea.

1824 Charles Dickens este nevoit să întrerupă şcoala şi să lucreze la o fabrică de cremă de ghete. Tatăl, dat în judecată pentru o datorie de 40 de lire sterline, este dus la închisoarea datornicilor — Marshalsea, descrisă magistral în *Mica Dorrit* şi în *Documentele postume ale Clubului Pickwick.* Nemaiavînd din ce trăi, mama şi copiii se mută la închisoarea datornicilor. Graţie unei moşteniri, prin moartea mamei, John Dickens îşi plăteşte datoriile şi, eliberîndu-se, îşi reia slujba. Charles renunţă la slujba de la fabrica de cremă de ghete şi reintră la şcoală, fără a uita însă spectrul sărăciei, coşmarul mahalalelor sordide, descrise prin prisma romantismului tragic, mai tîrziu.

1825 Tatăl lui Charles este angajat ca reporter la *The British Press.*

1827 Tînărul Dickens părăseşte, din nou, şcoala şi se angajează copist la biroul avocatului Charles Molloy, apoi secretar de birou la un alt avocat, ceea ce îi va permite să intre în sălile tribunalelor, pe care le va înfăţişa, ulterior, cu ironie şi sarcasm.

1829 Charles Dickens se îndrăgosteşte de Maria Beadneal, fiica unui bancher. Acesta se împotriveşte însă căsătoriei, din pricina originii sociale modeste a lui Dickens. Maria va deveni prototipul Dorrei Spenlow din *David Copperfield.*

1832 Devine stenograf în Parlament şi reporter la ziarul *The True Sun,* apoi reporter la *The Mirror of Parliament,* în locul tatălui său.

1833 Trimite la publicaţia romantică *The Monthly Magazine* cîteva schiţe, dintre care ultima semnată cu pseudonimul Boz. Aceste texte constituie debutul literar al scriitorului.

1834 Reporter la ziarul de mare tiraj *The Morning Chronicle,* colindă întreaga Anglie cu diligenţa, publicînd în suplimentul de seară al ziarului schiţe şi povestiri, tot cu pseudonimul Boz.

1836 Apar în două volume *Schiţele lui Boz,* cu ilustraţii de celebrul caricaturist şi grafician George Cruikshank. Tot în acest an, în primăvară, apare prima fasciculă din serialul *Documentele postume ale Clubului Pickwick.* În acest an Charles Dickens se căsătoreşte cu Catherine Hogarth, fiica redactorului-şef al ziarului *The Evening Chronicle.*

1837 Devine conducătorul, redactorul și colaboratorul periodicului *Bentley's Miscellany*, în care, începînd cu primul număr pe acest an, publică foiletoane din noul roman *Aventurile lui Oliver Twist*, cu desene de același George Cruikshank.
Apar în volum *Documentele postume ale clubului Pickwick.*

1838 În aprilie publică prima fascicolă din noul roman *Viața și aventurile lui Nicholas Nickleby*, cu ilustrații de Phiz.
La sfîrșitul anului, după ultimul foileton, sînt strînse în volum *Aventurile lui Oliver Twist.*

1839 Apare în volum romanul *Nicholas Nickleby.*

1840 Charles Dikens tipărește, sub formă de publicație săptămînală, *Ceasornicul jupînului Humphrey*, care nu se bucură de succes ; de aceea trece la romanul foileton *Magazinul de antichități*, care se înrudește pînă la un anumit moment cu *Oliver Twist*, prin lupta împotriva Răului, prin paralela între Quilp și Fagin.

1841 Tot sub formă de foileton apare romanul istoric *Barnaby Rudge*, ilustrat de George Cattermole și H. K. Browne (Phiz).

1842 Răspunzînd unor mai vechi invitații, Ch. Dickens călătorește în S.U.A., iar ca urmare publică, în același an, în două volume, *Note din America.*

1843 Tot anul apar fascicule din noul roman *Viața și aventurile lui Martin Chuzzlewit*, lucrare terminată în iulie 1844. Scrie prima povestire *Colind de Crăciun*, din ciclul *Povești de Crăciun.*

1844 și **1845** Pleacă, împreună cu numeroasa sa familie, în Italia, la Genova și în peninsulă, întorcîndu-se prin Elveția, Franța și Belgia. Scrie acum povestirea *Clopote.*

1846 Editează primul număr al ziarului *The Daily News*, la a cărui conducere renunță peste puțin timp, dar nu și la colaborare. Publică aici *Imagini din Italia.* Scrie, în Elveția, *Dombey și Fiul*, primele capitole.

1848 Publică în volum, cu titlul complet, romanul *Dombey și Fiul sau Afacerile firmei Dombey și Fiul, en gros, en detail și export*, cu ilustrații de Hablot K. Browne (Phiz).

1849 Începe publicarea în foileton, (un prim capitol), a romanului intitulat inițial *Istoria personală a lui David Copperfield.*

1850 Lansează săptămînalul *Cuvinte de gospodari*, care va avea o lungă durată (1859) și un mare tiraj pentru acel timp. *Viața lui David Copperfield* apare în volum și se bucură de un imens succes

1851 Scrie și publică primele capitole din *Istoria Angliei pentru copii*, o colecție populară.

1852 Începe publicarea romanului *Casa umbrelor* și continuă *Istoria Angliei pentru copii.*

1854 Apare săptămînal, în fascicule, romanul *Timpuri grele pentru vremurile acestea.* Este cel dintîi text tradus integral în limba română (foileton în „Lumea nouă", 1894/1895, purtînd titlul *Vremuri grele)* în tălmăcirea Sofiei Nădejde

1855 Spre sfîrșitul anului, prima fascicolă a romanului *Vina nimănui* care va primi ulterior titlul *Micuța Dorrit.*

1857 Apare în volum *Micuța Dorrit*, cu ilustrații de Phiz.

1858 Întreprinde lecturi publice cu scopuri filantropice la Londra, Bristol și Edinburg.

1859 Editează și conduce publicația de mare tiraj (300 000 exemplare) *All the year Round*, în care începe să publice romanul *Povestea celor două orașe*, unul din cele două romane istorice ale sale (sau poate singurul).

1860 Începe publicarea romanului *Marile Speranțe* și a volumului de povestiri *Voiajorul necomercial.*

1861 Apare romanul *Marile speranțe* cu ilustrații de pictorul Marcus Stone.

1863 Publică *Voiajorul necomercial* în volum și separat povestirea *Pasiunea doamnei Lirriper.*

1864 Tot mai mult prezent la lecturile și întîlnirile publice, în scopuri de binefacere, Dickens publică totuși, mai întîi în foileton, apoi în volum, romanul *Prietenul nostru comun* și povestirea *Testamentul doamnei Lirriper.*

1868 Un nou turneu în America, cu lecturi publice în marele orașe: New York, Boston, Chicago, Baltimore, Philadelphia etc.

1869 Starea sănătății scriitorului se înrăutățește. Își face testamentul, asociind la editarea revistei *Alle the year Round* pe primul său fiu, Charles.

1870 Charles Dickens se stinge din viață, la Gad's Hill, doborît de o congestie cerebrală. Resturile pămîntești au fost depuse, apoi, la Catedrala Westminster — Panteonul Angliei. G. K. Chersterton scria : „A murit în 1870 și întrega națiune l-a plîns cum n-a fost plîns niciodată un om celebru"...

CAPITOLUL I

În care se arată locul unde s-a născut Oliver Twist și împrejurările care au întovărășit venirea lui pe lume.

PRINTRE FELURITELE EDIFICII PUBLICE ale unui oraș, pe care pentru multe pricini socot mai nimerit să nu-l dau în vileag și căruia nici nu vreau să-i pun un nume închipuit, este o clădire care se află de mult mai în toate orașele și orășelele, și anume : Casa de Muncă. În clădirea aceasta, într-o zi și la o dată pe care nu face să le mai repet, deoarece hotărît că nu pot fi de nici un folos cititorului în punctul în care am ajuns cu povestirea, s-a născut vremelnica făptură al cărui nume e așezat în fruntea acestui capitol.

Multă vreme după ce chirurgul parohiei l-a trecut pragul acestei lumi de durere și necazuri, a fost mare îndoială dacă pruncul va ajunge să mai poarte vreun nume ; în care caz mai mult ca sigur că memoriile de față n-ar fi apărut niciodată, ori, chiar dacă ar fi apărut, ar fi cuprins un număr așa de restrîns de pagini, încît ar fi avut neprețuitul merit să fie cel mai scurt și mai credincios soi de biografie ce-a existat în literatură de cînd e lumea.

Deși nu mă încumet să susțin că a te naște într-o Casă de Muncă e cel mai de invidiat și cel mai mare noroc ce poate cădea pe capul unui om, totuși dați-mi voie să spun că în împrejurarea de față a fost cel mai bun lucru ce i s-ar fi putut întîmpla lui Oliver Twist. Fapt este că destul de greu a putut fi înduplecat Oliver că trebuie să-și ia asupră-și îndeplinirea funcțiunilor respiratorii — supărător exercițiu — dar care prin obișnuință a ajuns de neapărată trebuință unei existențe

ușoare ; astfel a rămas copilul o vreme pe salteluța lui de lînă, abia trăgîndu-și sufletul, stînd în cumpănă între lumea asta și cealaltă, pe cînd balanța părea că înclină în favoarea celei din urmă. Dar dacă Oliver ar fi fost înconjurat în acest scurt răstimp de bunici drăgăstoase, mătuși speriate, dădace pricepute și doctori plini de-o adîncă înțelepciune, neîndoios că nu s-ar fi putut face nimic și moartea l-ar fi luat într-o clipă. Nefiind însă acolo decît o babă nevoiașă, cu mintea încețoșată de prea multă bere, și chirurgul parohiei plătit cu anul pentru treaba asta, Oliver și natura au luptat singuri, care pe care. Urmarea a fost că pruncul, după ce s-a zvîrcolit de cîteva ori, a respirat, a strănutat și, c-un strigăt puternic — pe cît se putea aștepta de la un băiețel de trei minute și un sfert, înzestrat cu acel foarte folositor organ omenesc ce se numește glas — a dat înștiințare pensionarilor azilului că o nouă povară a căzut în sarcina parohiei.

Cînd Oliver dădu dovada asta, cea dintîi, de liberă și bună funcționare a plămînilor, pătura peticită, aruncată neglijent peste patul de fier, se mișcă, ușurel ; fața palidă a unei femei tinere se ridică anevoie de pe pernă și un glas slab rosti cu greu : „Dați-mi să văd copilul ș-apoi să mor". La aceste vorbe, doctorul, care stătuse pînă atunci cu fața întoarsă către foc, încălzindu-și și frecîndu-și podul palmelor, se sculă și, venind la căpătîiul patului, rosti cu mai multă blîndețe decît te-ai fi așteptat de la dînsul :

— Nu trebuie să vorbești încă de moarte.

— Nu, nu, Dumnezeu s-o ție, draga de ea ! se amestecă îngrijitoarea, vîrînd iute în buzunar un șip verde, al cărui conținut îl cercetase cu vădită plăcere într-un colț al odăii...

Dumnezeu s-o ție. Dacă ar avea vîrsta mea, domnule doctor, și ar fi născut treisprezece copii, morți toți în afară de doi, care se află cu mine, aici, la Casa de Muncă, să vezi atunci că n-ar mai vorbi așa, domnule doctor. Dumnezeu s-o ție, draga de ea ! Căci trebuie să te gîndești că ești mamă acuma și ai colea un drăguț de puișor.

Pare-se însă că acele dulci făgăduinți de viitor făcute unei mame n-au avut nici o putere. Bolnava clătină din cap și-n-tinse mîna către copil.

Doctorul i-l puse în brațe. Femeia își lipi cu ardoare buzele albe și reci de fruntea lui ; apoi, trecîndu-și mîna pe

față, își plimbă privirea rătăcită în jur, se scuturâ ca de un fior și, lăsîndu-se pe spate, își dădu sufletul. Îi frecară mîinile, pieptul, tîmplele ; sîngele însă îi înghețase pentru totdeauna. Îi vorbiră de nădejde și sprijin, dar ea fusese lipsită prea multă vreme de ele.

— S-a sfîrșit, doamnă Cutare — rosti într-un tîrziu doctorul.

— Vai, da, sărăcuța de ea ! spuse îngrijitoarea, culegînd de pe pernă dopul de la șipul cel verde, care căzuse în vreme ce se aplecase să ridice copilul. Sărăcuța de ea !

— Nu-i nevoie să mai trimiți după mine dacă pruncul țipă — spuse medicul, trăgîndu-și tacticos mănușile. Nici vorbă că are să facă scandal. Dă-i atunci puțină fiertură de ovăz. Își puse pălăria și, în drum spre ușă, adăugă, oprindu-se o clipă lîngă pat : Și era și drăguță. De unde venea ?

— Au adus-o ieri noapte din porunca domnului supraveghetor — răspunse baba. Au găsit-o zăcînd în drum. Se vede că bătuse lungă cale, căci pantofii îi erau ferfeniță ; dar de unde venea și unde se ducea, numai unul Dumnezeu știe.

Doctorul se aplecă peste trupul neînsuflețit și-i ridică mîna stîngă.

— Vechea poveste — clătină el din cap. Sigur. N-are verighetă. Ei, noapte bună !

Distinsul reprezentant al medicinei se duse la masă, iar îngrijitoarea mai făcu un nou apel la șipul cel verde, după care, lăsîndu-se pe un scăunaș în fața focului, se apucă să înfețe pruncul.

Ce pildă minunată de atotputernicia hainei ne-a dat atunci tînărul Oliver Twist ! Înfășurat în pătura care-i slujise drept singur strai, putea fi luat drept viță de domn sau prunc sărman. Și nimeni, nici cel mai ager străin n-ar fi putut spune din ce neam se trage. Acum însă, cu hăinuța veche de cit, îngălbenită de atîta purtat, e pecetluit și etichetat, coborît deodată la locul său : copilul parohiei, orfanul Casei de Muncă, umilitul, oropsitul flămînd, sortit să fie veșnic ghiontit, lovit, disprețuit de toți, cel care nicăieri nu găsește milă.

Oliver țipa din toată inima. Dar să fi știut că-i un biet orfan, rămas la mila epitropilor și supraveghetorilor, poate că ar fi răcnit și mai tare.

CAPITOLUL II

În care se arată unde, cum a crescut şi ce fel de educaţie a primit Oliver Twist.

VREME DE OPT SAU ZECE LUNI, Oliver a fost victima unui neîntrerupt şir de înşelăciuni şi dezamăgiri. L-au crescut cu biberonul şi autorităţile Casei de Muncă au avut grijă să aducă la cunoştinţa conducerii azilului starea jalnică în care se afla bietul orfan înfometat. Atunci conducerea azilului se informă cu multă demnitate pe lîngă autorităţile Casei de Muncă dacă nu cumva se găseşte pe-acolo prin „Casă" vreo fiinţă de sex feminin, care să-i poată da lui Oliver Twist hrana şi mîngîierea de care era lipsit. La care autorităţile Casei de Muncă au răspuns cu umilinţă că nu se găseşte aşa ceva. Atunci conducerea azilului, plină de mărinimie şi generozitate, hotărî ca Oliver Twist să fie trimis la ţară, cu alte cuvinte dus la o sucursală a Casei de Muncă, la depărtare de vreo trei mile. Acolo, douăzeci-treizeci de tineri contravenienţi la legea săracilor se tăvăleau cît era ziulica de mare pe podele, scutiţi de neajunsul unui belguş de hrană şi îmbrăcăminte, sub supravegherea părintească a unei bătrîne, care primea pe inculpaţi pentru suma de şapte pence şi jumătate de căpşor, pe săptămînă. Şapte pence şi jumătate pe săptămînă e o sumă îndestulătoare pentru întreţinerea unui copil. În adevăr, cu şapte pence şi jumătate poţi cumpăra o groază de lucruri cu care să-l îndopi şi să-i strici stomacul. Bătrîna cu pricina era o femeie tare înţeleaptă şi pricepută ; ştia ce-i prieşte copilului, şi mai ales îşi dădea foarte bine seama ce-i prieşte ei. Astfel că lua pentru sufletelul ei cea mai mare parte a pensiunii săptămînale, supunînd tînăra generaţie parohială la un regim şi mai aspru decît acela care-i fusese hărăzit. Izbutind să stoarcă chiar şi de unde părea că nu mai este nimic de stors, bătrîna se dovedea astfel un desăvîrşit filozof utilitarist.

Cine nu cunoaşte povestea acelui filozof utilitarist care născocise o teorie grozavă, că poţi face un cal să trăiască fără să mănînce, teorie pe care a demonstrat-o aşa de bine, încît a ajuns să dea calului său numai un pai pe zi. Şi fără îndoială că ar fi izbutit să facă din el un animal ager şi focos cu nimica toată, dacă nu s-ar fi întîmplat să-i moară cu douăzeci şi patru de ore înainte de a-i fi administrat pentru întîia oară o porţie bună de aer. Din păcate şi filozofia utilitaristă a cumetrei sub a cărei aripă proteguitoare se afla Oliver Twist avea un sistem ce dădea cam aceleaşi rezultate. Dacă vreun copil izbutea să-şi ducă zilele cu o fărîmă din hrana cea mai slabă cu putinţă, parcă era un făcut, căci în opt cazuri şi jumătate din zece ori se îmbolnăvea din pricina frigului sau de foame, ori cădea în foc din nebăgare de seamă, ori se înăbuşea te miri cum ; şi-atunci nenorocitul de plod era chemat să se înfăţişeze în altă lume, unde urma să se întîlnească cu părinţii pe care nu-i cunoscuse pe lumea asta.

Uneori, cînd se întîmpla să aibă loc vreo anchetă mai neobişnuită cu privire la vreun copil trecut cu vederea la întorsul saltelei, ori care a murit opărit pe cînd se spălau rufe, cu toate că accidentul din urmă se putea întîmpla foarte greu, dar fiind că la „ţară" arareori putea fi vorba de ceva care să aducă cu spălatul rufelor, atunci îi mai venea în gînd juriului să pună unele întrebări neplăcute sau se răzvrăteau unii dintre locuitorii parohiei, iscălind cîte o plîngere. Asemenea obrăznicii erau însă repede înăbuşite de dovezile doctorului şi de mărturia intendentului ; cel dintîi declara că a deschis trupul şi n-a găsit nimic înăuntru (lucru mai mult ca sigur), iar al doilea jura întotdeauna ce vroia conducerea azilului, dovedind astfel un foarte frumos devotament. Afară de asta, comisia administrativă făcea vizite regulate la ţară, avînd întotdeauna grijă să trimită cu o zi înainte pe intendent ca să-i vestească sosirea. Cînd veneau, copiii erau primeniţi şi curaţi ; mai mult ce puteai cere ?

De la asemenea sistem de cultură nu te puteai aştepta la o recoltă prea strălucită sau îmbelşugată. Cea de-a noua aniversare a lui Oliver Twist îl găsi un copil palid şi plăpînd, cam pirpiriu şi subţirel ca un fus. Natura însă, ori o moştenire fericită de la părinţi, îi pusese în piept o inimă curajoasă

şi dreaptă, care avusese unde să crească şi să se dezvolte mulţumită regimului de post la care fusese supus de la naştere ; şi poate tocmai acestei împrejurări i se datorează faptul că izbutise să ajungă pînă la vîrsta de nouă ani. Oricum va fi fost, vorba e că ajunsese să împlinească nouă ani, şi tocmai îi sărbătorea în distinsa tovărăşie a altor doi tineri domnişori, cu care împărţise o sfîntă de bătaie, fiind apoi închişi în pivniţa de cărbuni, fiindcă îndrăzniseră să pretindă că li-e foame, cînd deodată doamna Mann, stăpîna cea bună a casei, a tresărit cu spaimă zărind în drum pe domnul Bumble, intendentul, care se căznea să tragă zăvorul de la poarta grădinii.

— Doamne sfinte ! Dumneavoastră sînteţi, domnule Bumble ? strigă doamna Mann, scoţînd capul pe geam şi prefăcîndu-se grozav de bucuroasă. Susano, adă sus pe Oliver şi pe ceilalţi doi plozi şi spală-i numaidecît. Vai, Doamne ! Tare mă bucur că vă văd, domnule Bumble !

Domnul Bumble era un om gras şi ţîfnos, astfel că, în loc să răspundă cu delicateţe unei primiri atît de inimoase, începu să zgîlţîie cu furie clanţa, ba mai trăsni şi-o lovitură în poartă, cum numai un picior de intendent e în stare.

— Vai de mine şi de mine ! zise doamna Mann, repezindu-se afară (în vremea asta cei trei copii fuseseră scoşi de unde erau). Vai, am uitat portiţa încuiată pe dinăuntru din pricina puişorilor, dragii de ei ! Poftiţi, vă rog, domnule Bumble, poftiţi vă rog !

Deşi poftirea fusese făcută cu o politeţe ce-ar fi îmblînzit pînă şi-o inimă de epitrop bisericesc, pe intendent nici gînd să-l moaie.

— Crezi dumneata că asta se cheamă respect şi bunăcuviinţă, doamnă Mann — se răsti domnul Bumble, strîngînd în mînă bastonul — să laşi conducerea azilului să aştepte la poarta dumitale, cînd se prezintă aici pentru interese parohiale, cînd e vorba de orfanii noştri ? Îţi dai seama că dumneata eşti o delegată a parohiei, ca să zic aşa, o lefegiţă ?

— Cum nu, domnule Bumble, numai că am zăbovit o clipă ca să spun la vreo doi dintre scumpii mei puişori care ţin mai mult la dumneavoastră c-aţi venit — întoarse doamna Mann vorba cu multă umilinţă.

Domnul Bumble avea o idee grozavă despre talentele sale oratorice și despre însemnătatea persoanei sale. Cum talentul și-l dovedise, iar prestigiul și-l vedea răzbunat, începu a se liniști.

— Bine, bine, doamnă Mann — spuse el, cu glas mai domolit — se poate să fie cum spui dumneata. Ia-o înainte, căci am venit cu treburi și am să-ți spun ceva.

Doamna Mann îl călăuzi pe intendent într-o odăiță pardosită pe jos cu cărămidă, apoi îl pofti pe scaun și-i așeză cu multă grijă pălăria tricorn și bastonul în fața lui pe masă. Domnul Bumble, încălzit de drum, își șterse năduşeala de pe frunte, aruncă o privire mulțumită pălăriei tricorn și zîmbi. Da, la urma urmei intendenții sînt și ei oameni, așa că domnul Bumble zîmbi.

— Să nu vă supărați de ce-am să vă spun — rosti doamna Mann, cu glas plin de dulceață. Veniți de departe și ați umblat mult, altfel n-aș îndrăzni. N-ați vrea să beți ceva, domnule Bumble, măcar o picătură ?

— Nici o picătură ! Nici o picătură ! spuse domnul Bumble, fluturînd ușurel din mîna dreaptă cu un gest demn, dar plin de îngăduință.

— Ba eu cred că tot o să luați — spuse doamna Mann, care pricepuse tonul și sensul gestului. Numai o picătură, îndoită cu puțină apă, și o bucățică de zahăr.

Domnul Bumble tuși.

— Numai o picătură — repetă doamna Mann, cu voce convingătoare.

— Ce anume ? se interesă intendentul.

— Iaca, trebuie să am totdeauna în casă ceva ca să pun în irurile mititeilor mei cînd nu li-i bine — îi răspunse doamna Mann, deschizînd dulapul din colț și scoțînd dinăuntru o sticlă și un pahar. Niște gin, domnule Bumble, dacă nu vi-i cu supărare.

— Le faci și iruri copiilor, doamnă Mann ? se interesă domnul Bumble, urmărind cu ochii interesanta operație a amestecului.

— Vai, bată-i norocul, cum să nu le dau, oricît ar fi de scump ! răspunse îngrijitoarea. Nu mă rabdă inima să-i văd chinuindu-se, știți dumneavoastră cum sînt eu...

— Da, da — încuviință domnul Bumble — știu că nu te rabdă inima. Dumneata, doamnă Mann, ești femeie miloasă

(bătrîna pusese paharul pe masă). Am să aduc asta la cunoştinţa consiliului cu cel dintîi prilej. (Trase paharul spre el.) Dumneata, doamnă Mann, eşti ca o mamă pentru bieţii copii. (Amestecă bine rachiul cu apă.) În sănătatea dumitale, doamnă Mann, beau cu cea mai mare plăcere — şi dădu de duşcă jumătate de pahar. — Şi-acum să trecem la afaceri — zise intendentul, scoţînd din buzunar un carneţel de piele. Copilul la repezeală botezat cu numele de Oliver Twist a împlinit astăzi vîrsta de nouă ani.

— Să nu-i fie de deochi ! îl întrerupse doamna Mann, înroşindu-şi ochiul stîng cu colţul şorţului.

— Cu toate că s-a oferit o recompensă de zece lire sterline, sporită apoi la douăzeci, cu toate sforţările supraomeneşti, ba chiar aş putea zice supranaturale, ale parohiei noastre, n-am putut să descoperim cine e tatăl sau de unde venea mama lui, cum o chema, de ce credinţă era.

Doamna Mann ridică mîinile cu uimire, apoi adăugă după o clipă de gîndire :

— Cum se face atunci că are nume ?

— Eu l-am născocit — se înălţă plin de mîndrie în scaun intendentul.

— Dumneavoastră, domnule Bumble ?

— Da, eu, doamnă Mann ! Le punem nume îngeraşilor noştri în ordinea alfabetică ! Cel din urmă a fost un S, Swubbe l-am numit. Acesta a fost T şi i-am spus Twist. Următorul va fi un Unwin, apoi vine Vilkins şi aşa mai departe. Am nume gata pregătite pînă la sfîrşitul alfabetului şi, cînd ajung la litera Z, am din nou altele pînă la sfîrşit.

— Vai, că literat mai sînteţi ! zise doamna Mann.

— Hm, hm — făcu intendentul, vădit încîntat de asemenea compliment — oi fi fiind, oi fi fiind, doamnă Mann ! Isprăvi ginul ce-i mai rămăsese, după care adăugă : Oliver e mare acuma şi nu mai poate fi lăsat aici. Consiliul a hotărît să fie luat înapoi la Casa de Muncă. De asta am şi venit, ca să-l iau. Vreau să-l văd chiar acum.

— Vi-l aduc într-o clipă — zise doamna Mann, ieşind să îndeplinească porunca.

Îndată după asta, Oliver, curăţat între timp, pe cît fusese cu putinţă dintr-o singură spălătură, de primul strat de jeg ce-i acoperea faţa şi mîinile, îşi făcu apariţia în odaie, mînat din urmă de blînda lui protectoare.

— Fă plecăciune înaintea domnului, Oliver — îi zise doamna Mann.

Oliver făcu o plecăciune adresată jumătate pălăriei tricorn de pe masă, jumătate intendentului.

— Mergi cu mine, Oliver ? întrebă domnul Bumble, cu glas impunător.

Oliver era cît pe ce să spuie că-i bucuros să plece cu oricine numaidecît, cînd deodată, ridicînd privirea, zări pe doamna Mann, care îl amenința cu pumnul de după scaunul intendentului. Pricepu îndată despre ce-i vorba, căci pumnul acela prea adesea îl simțise pe spinare, ca să nu fi rămas adînc întipărit în amintirea lui.

— Merge și dumneaei ? întrebă bietul Oliver.

— Nu, dumneaei nu poate veni — răspunse domnul Bumble. Dar are să se repeadă din cînd în cînd să te vadă.

Asta nu însemna pentru copil mare mîngîiere. Măcar că era mic, avea destulă isteține ca să se poată preface că-i pare foarte rău de despărțire. Nu i-a venit greu să-și umple ochii de lacrimi. Foamea și loviturile încă proaspete sînt bune ajutoare cînd vrei să plîngi, și Oliver plînse cu multă sinceritate. Doamna Mann îl copleși cu mii de sărutări și-i dădu — lucru după care mai ales tînjea — o felie de pîine cu unt, ca să nu arate prea hămesit cînd va ajunge la Casa de Muncă. Cu bucata de pîine în mînă, cu șepcuța cafenie de uniformă pe cap, Oliver, împreună cu domnul Bumble, părăsi pentru totdeauna casa blestemată unde niciodată o vorbă duioasă ori o privire blajină nu-i luminaseră anii amărîți ai copilăriei. Și totuși, cînd portița grădinii se închise în urma lui, izbucni în plînsete deznădăjduite. Tovarășii de suferință pe care-i părăsea fuseseră singurii prieteni ce-i avusese vreodată : o simțire de nețărmurită singurătate pe lumea asta largă străpunse pentru întîia oară sufletelu-i de copil.

Domnul Bumble mergea cu pași mari, micuțul Oliver tropăia mărunțel pe lîngă dînsul, ținîndu-se voinicește de-o pulpană a hainei lui cu fireturi aurite, întrebînd la fiecare sfert de milă „dacă mai este mult". La care domnul Bumble răspundea foarte scurt și răstit, căci trecătoarea blîndețe pe care o stîrnește rachiul în pieptul unora se risipise între timp și era iarăși intendentul de mai înainte.

Oliver se afla de-abia de un sfert de oră între zidurile Casei de Muncă și abia avusese vreme să biruiască încă o

felie de pîine, cînd domnul Bumble, care-l lăsase în grija unei babe, apăru din nou vestindu-l că era o şedinţă a consiliului în seara aceea şi că era chemat să se înfăţişeze neîntîrziat.

Cum nu prea se dumerea ce-o mai fi şi şedinţa asta, vestea îl zăpăci cu totul, că nu mai ştia dacă să plîngă ori să rîdă. Însă nici n-avu vreme să cugete asupra acestei probleme, că domnul Bumble îi şi dădu una în cap cu bastonul ca să-l trezească şi încă una peste spinare ca să-l hărnicească ; poruncindu-i apoi să-l urmeze, îl duse într-o sală mare, văruită, unde vreo zece domni graşi stăteau în jurul unei mese. În capul mesei, într-un jilţ mai înalt ca celelalte, se afla un domn foarte gras, cu o faţă rotundă, stacojie.

— Închină-te în faţa consiliului — îi şopti Bumble.

Oliver îşi şterse două-trei lacrimi ce-i împăienjeneau vederea şi, uitîndu-se în jur, avu fericita inspiraţie să se închine mesei.

— Cum te cheamă, băiete ? îl întrebă domnul din scaunul cel înalt.

Oliver, speriat la vederea atîtor domni, începu să tremure. Intendentul, pe la spate, îi mai dădu o lovitură, stîrnindu-i plînsul. Din aceste două pricini, răspunsul ieşi cu voce slabă şi sugrumată ; atunci un domn cu vestă albă îl făcu prost. Minunat mijloc ca să-l îmbărbăteze şi ca să-l facă să se simtă la largul lui.

— Ascultă, băiete — rosti iar domnul din scaunul cel înalt. Ştii, cred, că eşti orfan ?

— Ce-nseamnă asta, domnule ? întrebă bietul Oliver.

— E prost, am spus de la început — zise domnul cu vestă albă.

— Sst ! făcu cel care vorbise întîi. Ştii că n-ai nici tată, nici mamă şi că ai fost crescut din mila parohiei, nu-i aşa ?

— Da, domnule — răspunse Oliver, plîngînd cu amar.

— De ce plîngi ? îl întrebă cel cu vestă albă.

Şi într-adevăr că era ceva nemaipomenit. De ce-o fi plîns copilul ?

— Îmi închipui că te închini lui Dumnezeu în fiecare seară — zise alt domn, cu voce morocănoasă — şi îl rogi pentru cei care te hrănesc şi au grijă de tine, ca un adevărat creştin.

— Da, domnule — bîlbîi Oliver.

Domnul care vorbise la urmă avea dreptate fără să-şi dea seama. Sigur c-ar fi fost foarte creştineşte, drept şi nespus de creştineşte dacă Oliver s-ar fi rugat pentru cei care-l hrăneau şi aveau grijă de el. N-o făcea însă pentru că nu-l învăţase nimeni.

— Bun ! Te-am adus aici ca să-ţi dăm educaţie şi să te învăţăm o meserie folositoare — zise domnul cu faţa roşie din scaunul cel înalt.

— Aşa că, de mîine dimineaţă, la ora şase, te apuci de scărmănat cîlţi — adăugă cel urîcios, cu vestă albă.

Oliver se închină adînc, la îndemnul intendentului, mulţumind astfel pentru cele două binefaceri ce-i erau oferite şi combinate într-o nouă formă : scărmănatul cîlţilor. Fu dus apoi într-o sală mare, unde adormi plîngînd pe un pat aspru şi tare. Ce minunată pildă de blîndeţe a legilor englezeşti ! Săracii au şi ei dreptul să doarmă !

Bietul Oliver ! Nu ştia în somnul lui dulce şi naiv cele ce se petreceau în jurul lui, habar n-avea că cei din consiliu luaseră chiar în ziua aceea o hotărîre care avea să aibă o covîrşitoare înrîurire asupra viitorului ce-i era hărăzit. Hotărîrea însă fusese luată. Şi iată despre ce era vorba.

Membrii acestui consiliu erau oameni plini de înţelepciune, capete de adevăraţi filozofi. Concentrîndu-şi atenţia asupra Casei de Muncă, descoperiseră dintr-o dată ce n-ar fi descoperit cît e lumea oamenii de rînd, şi anume : că săracii o îndrăgiseră. Cei mai sărmani aveau oricînd acest loc public de petrecere la dispoziţia lor, un fel de han unde nu plăteşti nimic şi unde găseşti tot anul micul dejun, prînz, ceai şi cină, adevărat rai de cărămidă şi tencuială, unde te desfătezi şi stai degeaba. „Oho ! zise isteţ consiliul, ştim noi cum să punem lucrurile la punct. Punem noi piciorul în prag cît ai bate din palme." Astfel că au stabilit o nouă orînduială ; de acum înainte toţi calicii vor avea de ales (căci ei nu sileau pe nimeni, ferit-a sfîntul !) între o moarte înceată prin foame, la azil, şi una grabnică afară, sub cerul liber. În vederea acestei schimbări, s-au înţeles cu administraţia apelor pentru aprovizionarea cu o cantitate nelimitată de apă, iar cu un neguţător de cereale să le aducă, la anumite zile, cantităţi mici de făină, de ovăz, şi hotărîrea să le dea trei mese pe zi, de fiertură de ovăz foarte diluată, cîte o ceapă de două ori pe săptămînă, şi jumătate de chiflă duminica. Mai făcură şi alte

regulamente bune şi înţelepte privitoare la femei, pe care nu-i nevoie să le mai înşir. Din milă îşi luară dreptul de-a despărţi pe calicii căsătoriţi, pentru a economisi astfel cheltuielile enorme ale unui proces de divorţ. Şi în loc să silească pe bărbat să-şi întreţină familia, cum făcuse pînă atunci, îl despărţeau de dînsa, făcîndu-l iarăşi holtei ! Cine ştie cîţi dintre oamenii celorlalte clase sociale n-ar fi vrut să se bucure de aceste două privilegii, dacă n-ar fi fost legate de Casa de Muncă. Membrii consiliului însă erau cu scaun la cap şi prevăzuseră şi asta. Ca să te bucuri de asemenea drepturi, trebuia să trăieşti la Casa de Muncă ; or, Casa de Muncă însemna fiertură de ovăz şi asta-i speria pe oameni.

Şase luni după venirea lui Oliver Twist, noul sistem era în floare. Fusese cam costisitor la început, căci sporiseră cheltuielile cu negustorii de pompe funebre şi cu hainele săracilor ce trebuiau strîmtate, ca să nu atîrne aşa pe trupul lor subţiat şi topit după cîteva săptămîni de fiertură de ovăz. Dar numărul pensionarilor Casei de Muncă se împuţinase, o dată cu săracii, astfel că administratorii erau în culmea fericirii.

Sala în care mîncau copiii era o încăpere mare, cu piatră pe jos şi cu un cazan într-un colţ. Acolo, meşterul bucătar, cu şorţ dinainte, ajutat de una sau două femei, împărţea la ora mesei fiertura de ovăz. Fiecare copil primea un castronaş din mîncarea asta aleasă, şi atît ; doar cu prilejul sărbătorilor mari li se mai dădeau vreo două linguri şi un sfert de pîine adaus. Castroanele n-aveau nevoie să mai fie spălate. Copiii le lustruiau cu lingurile de străluceau ca noi şi, cînd sfîrşeau operaţia asta, care nu ţinea mult, lingurile fiind mai-mai cît castronaşele, priveau ţintă la cazan cu atîta lăcomie în ochi, de parcă ar fi vrut să mănînce şi cărămizile în care era zidit cazanul ; în acelaşi timp îşi sugeau cu înverşunare degetele, ca nu cumva să se piardă vreo picătură prelinsă pe ele. Băieţii au îndeobşte mare poftă de mîncare. Oliver şi tovarăşii lui îndurau chinurile foamei de trei luni de zile. Pînă la urmă ajunseseră aşa de hămesiţi şi de sălbatici, încît unul dintre băieţi, destul de dezvoltat pentru vîrsta lui şi care nu fusese deprins cu asemenea lucru (căci tatăl lui avusese un mic birt), strecură o ameninţare tovarăşilor : că de nu capătă încă un castronaş de supă pe zi, se teme c-ar putea să-şi mănînce într-o noapte tova-

răşul de pat, ce se nimerise un băieţel plăpînd şi mai mic de ani. Avea o privire aşa de sălbatică şi de hămesită, încît copiii o luară de bună. Se ţinu sfat, se trase la sorţi care să se ducă după masă la bucătar să-i mai ceară o porţie ; sorţii căzură pe Oliver Twist.

Sosi seara, copiii se aşezară la locurile lor. Meşterul, în uniforma-i de bucătar, sta dinaintea cazanului cu ajutoarele-i sărmane rînduite la spatele lui. Se servi supa, apoi o rugăciune îmbelşugată binecuvîntă sărăcăcioasa masă. Mîncarea dispăru cît ai clipi din ochi. Copiii începură a şopti între ei şi a face semne din ochi lui Oliver, pe cînd vecinii de lîngă ei prinseră a-l ghionti. Oliver era un biet copil, dar foamea îl adusese la desperare, iar mizeria îl făcuse nepăsător. Se sculă de la masă şi, înaintînd către meşterul bucătar cu castronaşul şi lingura în mînă, rosti, totuşi speriat de îndrăzneala lui :

— Te rog, domnule, aş mai vrea !

Meşterul bucătar, care era un om sănătos şi gras, se făcu deodată foarte palid. Privi cîteva clipe c-o uimire nemaipomenită la piciul răzvrătit din faţă-i şi se sprijini de cazan ca să nu cadă. Ajutoarele rămaseră încremenite de uimire, băieţii de spaimă.

— Cum ? făcu în sfîrşit meşterul, cu glas slab.

— Te rog, domnule, aş mai vrea !

Bucătarul îl lovi pe Oliver cu linguroiul peste cap, îl înşfăcă în braţe şi începu să strige cît îl ţinea gura la administrator.

Consiliul tocmai ţinea marea întrunire, cînd domnul Bumble năvăli înăuntru grozav de tulburat, strigînd către domnul din scaunul cel înalt :

— Domnule Limbkins, să nu fie cu supărare. Oliver a cerut să-i mai dea !

Toţi rămaseră buimăciţi. Groaza se citea pe feţele tuturor.

— A cerut să-i mai dea ! zise domnul Limbkins. Vino-ţi în fire, Bumble, şi vorbeşte lămurit ! Vrei să spui poate că Oliver a mai cerut mîncare după ce-a isprăvit porţia prescrisă de regulament ?

— Aşa a făcut, domnule !

— Băiatul acesta are să sfîrşească la spînzurătoare — zise cel cu vestă albă. Credeţi-mă ce vă spun, are să sfîrşească la spînzurătoare.

Nimeni nu se ridică împotriva acestei profeții. Se iscă o discuție înflăcărată. Se dădu poruncă ca Oliver să fie închis numaidecît ; iar a doua zi, o înștiințare lipită afară pe poartă aducea la cunoștința cetățenilor că se oferea o răsplată de cinci lire sterline celui ce va lua în grija lui pe Oliver Twist, ușurînd parohia. Cu alte cuvinte, Oliver Twist era oferit împreună cu cinci lire sterline oricui : bărbat sau femeie, oricui ar fi dorit un ucenic la orice fel de treabă, meșteșug ori îndeletnicire.

— În viața mea n-am crezut mai cu tărie un lucru — spuse a doua zi dimineața domnul cu vestă albă, în vreme ce bătea cu bastonul în poartă, citind înștiințarea — în viața mea n-am crezut mai cu tărie un lucru, anume că băiatul acesta are să sfîrșească la spînzurătoare.

Deoarece se va vedea pînă la urmă dacă domnul cu vestă albă avea ori nu dreptate, cred că aș strica interesul povestirii (presupunînd că a stîrnit vreun interes) lăsînd să se ghicească dacă viața lui Oliver Twist s-a încheiat ori nu în chipul acesta tragic.

CAPITOLUL III

Unde se arată cum Oliver era cît pe ce să capete o slujbă ce n-ar fi fost o sinecură.

O SĂPTĂMÎNĂ ÎNCHEIATĂ rămase Oliver zăvorît în odaia întunecoasă și tăcută ce-i fusese hărăzită din mila și înțelepciunea consiliului pentru nelegiuita-i faptă de a mai cere o porție de mîncare. S-ar fi putut presupune din capul locului că, din respect pentru prorocirea domnului cu vestă albă și vrînd să-i ridice faimă temeinică de proroc de-a lungul veacurilor, și-ar fi legat un capăt al batistei de-un cîrlig din perete, în celălalt, făcut juvăț, petrecîndu-și grumazul. Se afla însă o piedică

la săvîrşirea acestei isprăvi, anume : că batistele, fiind socotite articol de lux, fuseseră pe vecie depărtate de nasurile calicilor printr-un ordin special al consiliului, semnat şi pecetluit de toţi membrii adunării. Mai mare piedică însă era frăgezimea şi tinereţea lui Oliver. Aşa că plîngea doar cu amar cît era ziua de mare, iar cînd se lăsa noaptea cea lungă şi tristă, îşi acoperea ochii cu mînuţele ca să se apere de întuneric ; şi ghemuit într-un ungher, căuta să adoarmă. Cînd şi cînd se deştepta tresărind şi tremurînd, se lipea tot mai tare de perete, cercînd parcă să ceară zidului rece ocrotire împotriva singurătăţii şi tristeţii ce-l împresurau.

Să nu-şi închipuie cumva duşmanii „sistemului" că, în vremea încercării lui singuratice, Oliver a fost lipsit de binefacerile gimnasticei, de plăcerea tovărăşiei şi de mîngîierea religiei. În privinţa gimnasticei, cum era un pui de ger, avea învoire să se spele în fiecare dimineaţă la cişmea într-o curte pietruită, de faţă fiind domnul Bumble, care-l păzea să nu răcească, stîrnindu-i furnicături de-a lungul trupului prin lovituri repetate de baston. Cît despre tovărăşie, era adus în fiecare zi în sala unde mîncau băieţii, iar acolo bătut în spirit social, drept pildă şi învăţătură celor de faţă. Şi nici fructul mîngîierilor religiei nu-i era oprit ; în fiecare seară, la vremea rugăciunii, Oliver era adus cu lovituri de picior în aceeaşi încăpere, îngăduindu-i-se să-şi potolească sufletul ascultînd ruga băieţilor, la care consiliul adăugase anume încă un alineat prin care cereau lui Dumnezeu să-i facă buni, virtuoşi, modeşti şi ascultători şi să-i ferească de năravurile şi păcatele lui Oliver Twist, care apărea astfel înlănţuit de puterile întunericului, ca un adevărat ucenic al diavolului.

Într-o bună dimineaţă, în vreme ce treburile lui Oliver se arătau atît de plăcute şi îmbietoare, cobora la vale pe Strada Mare domnul Gamfield, coşar de meserie, adînc cufundat în gînduri, căznindu-se să găsească în ce fel şi chip ar putea izbuti să plătească proprietarului său, care începuse a fi cam prea stăruitor, unele rămăşiţe de chirie. Oricît îşi muncea creierii, domnul Gamfield nu putea ajunge să adune pînă la cifra de cinci lire sterline de care avea nevoie. Şi cuprins, ca să zic aşa, de o deznădejde aritmetică, îşi îmboldea pe rînd mintea şi măgăruşul, cînd, ajungînd în dreptul zidului, privirile-i căzură pe afişul din poartă.

— H-o-o-o ! strigă domnul Gamfield către măgar.

Măgarul însă era cu gîndurile aiurea, socotind, se vede, cîţi coceni de varză îi erau sortiţi la prînz, unul ori doi, după ce va fi uşurat de cei doi saci de funingine ce-i împovărau cărucioara, aşa că îşi urmă calea, neluînd în seamă porunca stăpînului.

Domnul Gamfield mormăi o îmjurătură cumplită la adresa măgăruşului în general şi în special şi, alergînd după dînsul, îi dădu în cap o lovitură, pe care numai ţeasta unui măgar o putea îndura fără să se spargă. Apoi, apucînd hăţurile, scuturâ cît putu zăbala, amintindu-i astfel cu gingăşie că nu era de capul lui, după care îl întoarse în loc. Îi mai repezi apoi încă una peste cap, ca să rămîie năucit pînă se va înapoia. Desăvîrşindu-şi astfel pregătirile, domnul Gamfield se apropie de poartă ca să citească afişul.

Domnul cu vestă albă sta în poartă cu mîinile la spate, după ce îşi mai deşertase în sala consiliului din prea plinul adîncilor simţăminte. Martor la hărţuiala dintre domnul Gamfield şi măgar, zîmbi vesel cînd personajul se apropie să citească afişul, dîndu-şi seama numaidecît că domnul Gamfield era leit stăpînul ce-i trebuia lui Oliver Twist. Şi domnul Gamfield zîmbi de asemenea, citind documentul, cinci lire fiind tocmai suma de care avea nevoie ; cît priveşte băiatul care trebuia luat o dată cu banii, cunoscînd regimul azilului, ştia că trebuie să fie o mostră de statură măruntă, tocmai ce-i trebuia pentru sobele cu astupătoare.

Astfel că mai silabisi o dată afişul de la început şi pînă la sfîrşit, după care, ducînd în semn de umilinţă mîna la căciulă, se adresă domnului cu vestă albă :

— Cică ar fi un băiat, domnule, pe care azilul vrea să-l dea la ucenicie.

— Da, domnule — spuse domnul cu vestă albă, c-un zîmbet proteguitor. Ce vrei cu el ?

— Dacă doreşte azilul să-l dea la o meserie bună şi uşoară, apoi alta mai potrivită decît meseria de coşar nu se află — zise domnul Gamfield. Am nevoie de un ucenic şi-s gata să iau băiatul.

— Haide înăuntru — zise domnul cu jiletcă.

Domnul Gamfield zăbovi o clipă în urmă, cît să mai dea o lovitură în cap măgarului şi să-l mai tragă o dată de falcă,

ca să fie sigur că n-are să fugă în lipsa lui, apoi îl urmă pe domnul cu jiletcă albă în camera în care-l văzuse întîia oară Oliver.

— Meserie murdară — spuse domnul Limbkins, după ce Gamfield lămuri din nou ce dorea.

— Am mai auzit noi de copii care-au murit înăbuşiţi în hornurile sobelor — spuse alt domn.

— Apoi asta se întîmplă cînd moi paiele înainte de-a le aprinde, ca să-l faci pe băieţaş să coboare mai iute — zise Gamfield. Atunci se iscă fum mult fără flacără. Şi vedeţi, fumul nu-i bun la nimic cînd vrei să-l faci pe puşti să coboare, căci fumul te adoarme şi copiilor le place somnul. Puştii sînt tare încăpăţînaţi şi leneşi de felul lor, domnilor, şi cel mai potrivit leac e un focşor bine aprins. Să vezi atunci cum coboară dintr-o suflare. Nici nu-i alt lucru mai bun de făcut, domnilor, cînd sînt prinşi în hogeac, decît să le frigi tălpile ca să se zbată mai voinicește şi să se sloboade din strînsoare.

Domnul cu vestă albă păru foarte amuzat de această lămurire ; însă domnul Limbkins îl puse la locul lui dintr-o privire. Apoi consiliul ţinu sfat cîteva minute cu voce aşa de înceată, că se auzea numai din cînd în cînd : „reducerea cheltuielilor", „mai multă grijă la socoteli", „trebuie tipărit şi publicat un raport". Atît se putea desluşi, căci era des repetat şi rostit cu mare gravitate.

În sfîrşit, şoaptele se opriră şi membrii consiliului îşi luară iar locurile şi înfăţişarea solemnă.

— Am cercetat propunerea dumitale — rosti domnul Limbkins — şi o respingem.

— În totul — zise domnul cu vestă albă.

— Cu desăvîrşire — adăugară ceilalţi membri.

Cum asupră-i plutea o uşoară bănuială că ar fi ucis în bătăi vreo trei-patru ucenici, domnul Gamfield chibzui că poate consiliului i-a venit, aşa, un chef să ţie seamă în hotărîrea sa şi de acele neînsemnate împrejurări. Lucru cu totul neobişnuit felului lor de-a proceda. Totuşi, nedorind să dezgroape acele învinuiri, se depărtă încet de masă, învîrtindu-şi în mînă tichia.

— Vra să zică nu mi-l daţi ? spuse domnul Gamfield, oprindu-se lîngă uşă.

— Nu — îi răspunse domnul Limbkins. Dar dacă te învoieşti cu mai puţin decît răsplata hotărîtă, dat fiind că-i o meserie murdară...

Domnul Gamfield, luminat deodată la faţă, se întoarse spre masă cu paşi repezi.

— Cît daţi, domnilor ? Hai, spuneţi, nu fiţi aşa haini c-un biet sărman ca mine. Cît daţi ?

— Trei lire şi zece şilingi cred că-i prea de ajuns — spuse domnul Limbkins.

— Zece şilingi prea mult — zise domnul cu vestă albă.

— Haide, domnilor, spuneţi patru lire şi vă scap pentru totdeauna de el. Ne-am înţeles ?

— Trei lire zece şilingi — întări neclintit domnul Limbkins.

— Hai, domnilor, să împărţim atunci diferenţa — stărui Gamfield. Trei lire şi cincisprezece şilingi.

— Nici un ban mai mult — glăsui neclintit domnul Limbkins.

— Sînteţi grozav de hapsîni cu mine, domnilor — spuse şovăind Gamfield.

— Pff ! Fleacuri ! zise domnul cu vestă albă. Chiar şi fără un ban şi-i o pleaşcă. Ia-l repede, neghiobule ! E tocmai ce-ţi trebuie. Are nevoie să fie din cînd în cînd mîngîiat cu bătul pe spinare, o să-i priască. Cît despre hrană, n-are să te coste o avere, căci în viaţa lui n-a fost deprins să fie ghiftuit. Ha, ha, ha !

Domnul Gamfield aruncă o căutătură şireată jur împrejurul mesei şi, observînd zîmbet pe toate feţele, începu şi el să zîmbească. Tîrgul fu încheiat. Domnul Bumble primi îndată poruncă să înfăţişeze chiar în acea după-amiază pe Oliver, dimpreună cu contractul de ucenicie, magistratului pentru semnătură şi aprobare.

În urma acestei hotărîri, Oliver Twist, uimit din cale afară, se pomeni slobozit din închisoare, cu poruncă să se primenească cu cămaşă curată. Abia sfîrşise isprava aceasta sportivă cu totul neobişnuită, că domnul Bumble se şi ivi, aducîndu-i cu mîinile lui un castronaş cu fiertură de ovăz şi porţia de pîine cea de zile mari, de două uncii şi un sfert. La asemenea privelişte nemaipomenită, băieţelul se porni pe-un plîns deznădăjduit, închipuindu-şi pe bună dreptate că consiliul hotărîse să-l ucidă în cine ştie ce scop folositor, căci altfel cum le-ar fi trecut prin minte să-l pună astfel la îngrăşat ?

— Nu-ți înroși, ochii, Oliver ! Mai bine ia și mănîncă și fii recunoscător — glăsui domnul Bumble, c-un ton de-o măreție impresionantă. Curînd vei intra la ucenicie.

— La ucenicie ! zise copilul, tremurînd.

— Da, Oliver — răspunse domnul Bumble. Domnii cei buni și milostivi sînt ca niște părinți pentru tine, care n-ai nici tată, nici mamă, și de aceea s-au gîndit să te dea la ucenicie, să-ți înlesnească un drum în viață și să te facă om, deși pentru asta azilul scoate din pungă trei lire și zece. Trei lire și zece, Oliver, adică șaptezeci de șilingi, adică o sută patruzeci de monede de cîte șase penny. Atîta risipă pentru un nătărău de orfan care nu-i drag nimănui !

Domnul Bumble se opri să-și tragă sufletul după discursul rostit cu voce cumplită, în vreme ce bietul copil, cu fața șiroind de lacrimi, hohotea amarnic.

— Ei, lasă — spuse cu glas mai potolit domnul Bumble, măgulit de efectul iscusinței sale oratorice. Hai, Oliver, șterge-ți ochii cu mîneca hainei și nu mai boci în fiertură, că-i o adevărată prostie !

Și zău că de data asta avea dreptate, căci fiertura era și-așa botezată cu destulă apă.

În drum spre magistrat, domnul Bumble îi lămuri lui Oliver că n-avea mare lucru de făcut, decît să arate o față foarte zîmbitoare și să răspundă domnului care-l va întreba de vrea să intre la ucenicie : că din toată inima. Oliver făgădui să îndeplinească amîndouă poruncile, mai ales că domnul Bumble îi dădu a înțelege cu gingășie că nu putea răspunde de urmări în caz că va călca instrucțiunile date. După ce ajunseră la birou, fu închis singur într-o odăiță, unde domnul Bumble îl povățuj să stea cuminte pînă va veni să-l ia.

Băiețelul rămase acolo o jumătate de ceas, cu inima tremurînd de frică, pînă cînd domnul Bumble, crăpînd ușa și vîrîndu-și capul lipsit de podoaba pălăriei tricorn, îi spuse cu glas tare :

— Oliver, drăguță, vino-ncoa' la domnul ! Zicînd aceasta, domnul Bumble se încruntă în chip amenințător, în vreme ce adăuga pe șoptite : Și nu uita ce ți-am spus, pungașule !

Oliver, nedumerit de cele două feluri de a vorbi ce se loveau cap în cap, ridică o privire nevinovată către domnul Bumble, dar acesta, nelăsîndu-i vreme de întrebări, îi și făcu

vînt într-o încăpere învecinată, cu uşile larg deschise. Era o odaie spaţioasă, cu o fereastră mare. Îndărătul unui pupitru stăteau doi domni bătrîni cu pletele pudrate. Unul citea un ziar, pe cînd celălalt, cu ajutorul unor ochelari de baga, cerceta o bucăţică de pergament aşezată dinainte-i. În picioare, în faţa pupitrului, într-o parte, sta domnul Limbkins, în cealaltă, cu faţa ceva mai spălată de funingine, domnul Gamfield ; în vreme ce vreo doi-trei indivizi morocănoşi, cu cizme înalte, umblau fără treabă de ici-colo.

Domnul cel bătrîn cu ochelari moţăia tot mai tare deasupra bucăţelei de pergament, astfel că urmă un răstimp de tăcere după ce domnul Bumble îl împinse pe Oliver înaintea pupitrului.

— Iată copilul, Înălţimea Voastră — zise domnul Bumble.

Domnul cel bătrîn care citea jurnalul ridică o clipă capul şi-l trase de mînecă pe celălalt domn bătrîn, trezindu-l.

— Aha, acesta-i copilul ! tresări acesta.

— Da, întocmai — răspunse domnul Bumble. Fă o închinăciune domnului magistrat, puiule !

Oliver îşi luă inima în dinţi şi salută cît mai frumos. Nu-şi mai putea lua ochii de la perucile pudrate ale magistraţilor, întrebîndu-se cu uimire dacă toate consiliile se năşteau cu claia aceea albă pe cap şi dacă asta-i pricina pentru care se numeau magistraţi.

— Ei — zise domnul cel bătrîn — nădăjduiesc că-i place meseria de coşar ?

— Se înnebuneşte după ea, Înălţimea Voastră — răspunse domnul Bumble, ciupindu-l în ascuns pe Oliver, ca să-l facă atent să nu-l dea de ruşine.

— Prin urmare, vrea să se facă coşar ? întrebă domnul cel bătrîn.

— Dacă l-am da mîine cu de-a sila la altă meserie, ar fugi ca din puşcă, Înălţimea Voastră — răspunse Bumble.

— Şi omul care urmează să-i fie stăpîn — dumneata, domnule — te vei purta bine cu dînsul, îl vei hrăni şi vei face toate de cuviinţă, nu-i aşa ? zise domnul cel bătrîn.

— Eu cînd spun o vorbă, apoi e vorbă — răspunse cu glas de harţag domnul Gamfield.

— Eşti cam necioplit la vorbă, prietene, dar pari om de treabă şi cu inima deschisă — spuse domnul cel bătrîn, întorcîndu-şi ochelarii către candidatul la despăgubirea plătită pentru Oliver, pe chipul căruia era zugrăvită cruzimea ; dar magistratul era chior de tot şi aproape căzut în mintea copiilor, aşa că nu te puteai aştepta de la dînsul să vadă ce vedea limpede o lume întreagă.

— Oi fi fiind, domnule — zise Gamfield, rînjind strîmb.

— Nu mă îndoiesc, prietene — răspunse domnul cel bătrîn, aşezîndu-şi mai bine ochelarii pe nas şi căutînd în jur călimara.

A fost o clipă de mare cumpănă în viaţa lui Oliver. Dacă s-ar fi aflat călimara acolo unde o căuta, domnul cel bătrîn ar fi muiat pana în cerneală şi ar fi iscălit actul de ucenicie, şi Oliver ar fi fost luat de-acolo numaidecît. Aflîndu-se însă, din fericire, chiar sub nasul lui, se întîmplă, după cum era de aşteptat, s-o caute cu ochii peste tot pupitrul, fără s-o găsească. Se mai întîmplă ca-n timpul căutării, îndreptîndu-şi privirea înainte, să dea cu ochii de chipul palid şi înspăimîntat al lui Oliver Twist, care, cu toate pişcăturile şi căutăturile ameninţătoare ale lui Bumble, se uita cu atîta groază şi spaimă la chipul dezgustător al celui hărăzit să-i fie stăpîn, încît era cu neputinţă chiar şi unui magistrat aproape orb să se înşele.

Domnul cel bătrîn se opri, puse pana jos şi-şi plimbă privirea de la Oliver la domnul Limbkins, care tocmai trăgea tabac pe nas, c-un aer vesel şi nevinovat.

— Dragă băieţele — zise domnul cel bătrîn, aplecîndu-se peste pupitru.

Oliver tresări la auzul acestora. Şi-l putem ierta pentru asta, căci vorbele erau rostite cu blîndeţe, şi sunetele neobişnuite sperie. Începu a tremura ca varga şi izbucni în lacrimi.

— Dragă băieţele — spuse domnul cel bătrîn — eşti palid şi înspăimîntat. Care-i pricina ? Depărtează-te puţin de dînsul, intendentule — zise celălalt magistrat, lăsînd la o parte ziarul şi aplecîndu-se înainte, c-o expresie de interes. Hai, băiete, spune care-i necazul ? Şi nu te teme !

Oliver căzu în genunchi şi, împreunîndu-şi mînuţele, se rugă de amîndoi să poruncească mai degrabă să fie trimis înapoi în

odaia cea întunecoasă, să-l lase mai bine să moară acolo de foame, să-l bată, să-l omoare de vor, dar să nu-l dea pe mîna omului acela fioros.

— Halal — spuse domnul Bumble, ridicîndu-şi ochii şi mîinile către ceruri, într-un chip cît se poate de impresionant. Halal să-ţi fie, Oliver ! În viaţa mea n-am văzut un orfan mai viclean şi mai fără de ruşine !

— Ţine-ţi gura, intendentule ! spuse celălalt domn bătrîn, cînd domnul Bumble rosti acest adjectiv compus.

— Cer iertare Înălţimii Voastre — zise domnul Bumble, care nu-şi putea crede urechilor. Mie mi-aţi vorbit, Înălţimea Voastră ?

— Da, ţine-ţi gura !

Domnul Bumble încremeni de mirare. Unui intendent să i se ordone să-şi ţină gura ! O revoluţie morală !

Domnul cel bătrîn cu ochelari de baga se uită la tovarăşul său, făcîndu-i un semn de înţelegere.

— Refuzăm să semnăm actul de ucenicie — zise bătrînul, îndepărtînd cu mîna documentul.

— Trag nădejde — bolborosi domnul Limbkins — trag nădejde că domnii magistraţi n-or să puie nici un temei pe vorbele necugetate ale unui copil, învinuind cumva autorităţile de lipsă de bună-credinţă.

— Magistraţii n-au a-şi da părerea în această chestiune — zise cu asprime al doilea domn bătrîn. Luaţi înapoi băiatul la azil şi purtaţi-vă cu blîndeţe cu dînsul, pare să aibă nevoie de aşa ceva.

În aceeaşi seară, domnul cu vestă albă afirmă cu mai multă tărie că Oliver nu va fi numai spînzurat, ci şi tras pe roată. Domnul Bumble clătină din cap în chip sumbru şi tainic şi spuse că ar dori să-l vadă întors pe calea cea dreaptă ; la care domnul Gamfield răspunse că el ar dori să-l vadă intrat la el, părînd să exprime o dorinţă cu totul opusă, deşi îndeobşte se lovea în păreri cu intendentul.

A doua zi dimineaţă, publicul era din nou pus în cunoştinţă că Oliver Twist se afla iarăşi „de închirat" şi că oricine l-ar fi luat în stăpînire urma să primească cinci lire sterline.

CAPITOLUL IV

Oliver găseşte altă slujbă şi-şi face intrarea în lume.

SE ŞTIE CĂ ÎN FAMILIILE CU MULŢI COPII e obiceiul să fie dat la marinărie băiatul destul de vîrstnic, care n-a putut fi căpătuit nici prin posesie, nici prin succesiune, nici prin reversibilitate ori moştenire condiţionată. O asemenea pildă înţeleaptă şi sănătoasă a luat de model consiliul, sfătuindu-se în fel şi chip de n-ar fi nimerit să-l îmbarce pe Oliver Twist pe vreun vas mic de comerţ ce pleacă spre unul din acele porturi bune şi cu faimă proastă. Altă soluţie mai nimerită nici că se putea pentru dînsul, căci din două una : ori avea să-i vie căpitanului chef într-o după-amiază să-i tragă o bătaie cu biciul soră cu moartea ori avea să-i spulbere creierii c-un drug de fier ; amîndouă aceste distracţii plăcute, fiind, după cum se ştie prea bine, petreceri obişnuite şi cu deosebire dragi domnilor de teapa asta. Cu cît cercetau mai temeinic cazul sub acest aspect, cu atît mai mult li se vădeau celor din consiliu foloasele unui asemenea pas. Aşa că ajunseră la hotărîrea că nu exista mijloc mai bun de a-l căpătui pe Oliver Twist, decît să-l dea neîntîrziat la marinărie.

Domnul Bumble fusese trimis să facă felurite cercetări preliminare, doar s-o găsi vreun căpitan doritor să ia un copil de pripas ca băiat de bord. Şi pe cînd se întorcea la azil, să dea seama de cum şi-a îndeplinit misiunea, cu cine credeţi că se întîlni în poartă ? Cu domnul Sowerberry în persoană, dricarul parohiei.

Domnul Sowerberry era un om înalt, uscăţiv şi noduros, purtînd straie negre, roase pînă la urzeală, ciorapi de aţă cîrpiţi, de aceeaşi culoare, şi ghete pe acelaşi tipic. Trăsăturile-i nu erau făcute să poarte zîmbet, totuşi avea înclinare spre ghiduşiile profesionale. Cu pas săltăreţ şi faţa mucalită, veni întru întîmpinarea domnului Bumble, scuturîndu-i călduros mîna.

— Am luat măsura celor două femei care-au murit astă-noapte, domnule Bumble — zise dricarul.

— Vei face avere, domnule Sowerberry — spuse intendentul, vîrîndu-şi, la îmbierea dricarului, degetul cel mare şi arătătorul în tabacherea ce închipuia un ingenios model patentat de sicriu în miniatură. Nici vorbă că vei face avere, domnule Sowerberry — repetă domnul Bumble, lovindu-l prietenește cu bastonul pe umăr.

— Oare ? spuse dricarul, stînd în cumpănă dacă să creadă sau nu în posibilitatea unui asemenea eveniment. Preţurile fixate de consiliu sînt tare mici, domnule Bumble.

— Ca şi sicriele — răspunse intendentul, rîzînd atît cît îi îngăduia rangul lui de mare slujbaş.

Domnul Sowerberry făcu mare haz de vorba asta, după cum se şi cuvenea, pornindu-se pe un rîs de nu se mai putea opri.

— Aşa-i, aşa-i, domnule Bumble, drept este că de cînd cu noul regim de mîncare, sicriele sînt şi ele mai strîmte şi mai scunde decît înainte ; ce vrei, domnule Bumble, trebuie să cîştigăm şi noi ceva. Lemnul bine uscat e articol scump, domnule, şi toate mînerele de fier ne vin pe canal de la Birmingham.

— Bine, bine — zise domnul Bumble — fiecare meserie cu neajunsurile ei, şi un cîştig cinstit e îngăduit.

— Desigur, desigur — răspunse dricarul — dacă nu cîştig la un articol sau altul, tot îmi scot pîrleala pînă la urmă, pricepi dumneata, hi, hi, hi !

— Întocmai ! încuviinţă domnul Bumble.

— Deşi, drept să-ţi spun — urmă dricarul, reluînd firul mărturisirilor întrerupte de intendent — deşi, drept să-ţi spun, domnule Bumble, mă lupt cu un mare neajuns. Ştii dumneata, domnule Bumble, că oamenii, graşi se duc cei dintîi pe lumea cealaltă ? Cei care-au trăit în belşug şi şi-au plătit ani de-a rîndul dările aceia pier mai întîi cînd ajung la azil. Apoi să ştii dumneata că trei-patru inci mai mult decît se socoteşte obişnuit fac o gaură destul de mare în cîştig, mai cu seamă cînd duci în spate şi grija familiei.

Pe cînd domnul Sowerberry rostea acestea cu obida celui nedreptăţit, domnul Bumble se gîndea cu grijă ca nu cumva să se işte din asta vreun aşa-zis compliment, avînd ca obiect onoarea consiliului ; deci acesta din urmă găsi nimerit să schimbe subiectul. Şi cum n-avea în cap decît pe Oliver Twist, aduse vorba de dînsul.

— Ascultă — spuse domnul Bumble — nu cumva știi pe cineva care ar avea nevoie de un ucenic ? Un orfan de la azil, care-i grea povară pentru noi în clipa de față, ce să-ți spun, atîrnă ca o piatră de moară de gîtul parohiei ! O ocazie rară, domnule Sowerberry, o ocazie rară ! Și rostind acestea, domnul Bumble ridică bastonul către afișul din poartă și dădu trei lovituri îndesate peste „cinci lire" tipărite în majuscule de-o șchioapă.

— Ei, drăcie ! se miră dricarul, apucîndu-l pe domnul Bumble de garnitura aurită a hainei sale oficiale. Tocmai despre asta voiam să-ți vorbesc. Uite ce-i... Vai, dar frumoși nasturi ai, domnule Bumble, cum de nu i-am băgat de seamă pînă acum !

— Da, e drept că nu-s urîți — zise intendentul, uitîndu-se fudul la nasturii mari de aramă care-i împodobeau haina. Figura de pe ei e copiată de pe ștampila parohială ; se vede gravat bunul samaritean ajutînd pe omul cel bolnav. I-am primit în dar de Anul Nou de la consiliul parohial. Îmi amintesc că i-am purtat întîia oară la ancheta negustorului scăpătat, știi, cel care a murit în toiul nopții, pe pragul unei case.

— Îmi aduc aminte — zise dricarul. Jurații l-au declarat „mort din pricina frigului și lipsei celor necesare existenței". Nu-i așa ?

Domnul Bumble încuviință.

— Și nu era un verdict obișnuit, căci mai avea și-un adaus, cum că dacă gardianul de serviciu ar fi...

— Pff ! Fleacuri ! îi tăie vorba intendentul. Dacă ar sta consiliul să asculte toate prostiile unor neciopliți de jurați, n-ar mai scoate-o în nici un fel la capăt.

— Drept că în nici un fel — spuse dricarul.

— Jurații — spuse domnul Bumble, strîngînd cu înversunare mînerul bastonului, cum făcea totdeauna cînd începea să se mînie — jurații sînt lipsiți de orișice *manere*, ce mai vorbă, niște țoape, niște vite încălțate !

— Chiar așa — spuse dricarul.

— Cît despre filozofie sau economie politică, nu știu nici atîtica — zise intendentul, plesnind din degete cu dispreț.

— Habar n-au ! încuviință dricarul.

— Nu dau pe ei nici două parale ! zise domnul Bumble, înroșindu-se tot mai tare la față.

— Două parale ! îi ţinu hangul dricarul.

— Aş vrea eu să-i am pe mîna mea la azil pe căpoşii aceia de juraţi vreo săptămînă sau două, să vezi cum le-ar închide pliscul regulamentul şi regimul de la noi.

— Să-i lăsăm mai bine în plata domnului — răspunse dricarul. Şi zicînd acestea, zîmbi totodată aprobator, ca să potolească furia crescîndă a indignatului funcţionar parohial.

Domnul Bumble îşi ridică pălăria tricorn şi scoţînd o batistă din fundul ei, îşi şterse fruntea de năduşeala mîniei ; îşi potrivi la loc tricornul, apoi, întorcîndu-se către dricar, spuse c-un glas mai domolit :

— Ei, ce-i cu băiatul ?

— A, da — răspunse dricarul — ştii, domnule Bumble, că dau o grămadă de bani pentru ajutorul săracilor...

— Hm ! făcu domnul Bumble. Ei ?

— Ei — răspunse dricarul — dacă dau aşa de mult pentru ei, am dreptul să şi cîştig pe socoteala lor, domnule Bumble, aşa că... cred c-am să iau băiatul.

Domnul Bumble, înşfăcîndu-l pe braţ pe dricar, îl trase după el înăuntru. Domnul Sowerberry stătu cinci minute închis cu consiliul şi căzură la învoială ca Oliver să-i fie trimis acasă chiar în seara aceea, „de probă" deocamdată ; asta însemna, cînd era vorba de orfanii parohiei, că dacă stăpînul va socoti, după ce-l va fi cercat, scurtă vreme, că vîră puţină mîncare şi trage mult folos de la el, să-l ia pe-un număr oarecare de ani, slujindu-se cum i-o plăcea de dînsul.

Chiar în seara aceea, Oliver a fost înfăţişat „domnilor" şi a aflat că urma să plece, chiar atunci noaptea, la meşterul de sicrie, ca băiat la toate ; şi că de va îndrăzni să se plîngă de soarta lui ori va cădea iar plocon pe capul parohiei, va fi trimis pe mare, ori să se înece, ori să se aleagă cu capul spart, una din două ; veşti la care băiatul s-a arătat aşa de puţin mişcat că cei din consiliu l-au categorisit într-un glas puşlama fără inimă, dînd poruncă lui Bumble să-l scoată neîntîrziat de-acolo. Desigur, era firesc ca cei din consiliu să fie mai uimiţi şi mai îngroziţi ca oricine la o dovadă cît de mică de nesimţire din partea cuiva în împrejurarea de faţă, însă se înşelau cu desăvîrşire, căci Oliver, departe de a fi lipsit de suflet, era dimpotrivă o fire prea sim-

țitoare, și dacă se închidea în sine și în tăcere, gata să cadă pe totdeauna într-o neagră și cumplită nepăsare, apoi asta se datora numai faptului că fusese oropsit. Luînd în tăcere cunoștință de soarta ce i se pregătise, și-a adunat lucrușoarele, ce nu erau prea grele, dat fiind că începeau într-un pachet de hîrtie cafenie lat de jumătate de picior și înalt de trei inci, și-a îndesat șepcuța pe ochi și, apucîndu-l iarăși pe domnul Bumble de mîneca hainei, a pornit, călăuzit de onorabilul nostru slujbaș, spre noul său lăcaș de suferință.

O vreme, domnul Bumble l-a tras pe Oliver după dînsul, fără a-l lua în seamă ; căci mergea cu nasul în vînt, cum se cuvine unui intendent, și-apoi se nimerise și o zi vîntoasă, așa că băiețelul nici nu se mai zărea dintre pulpanele hainei domnului Bumble ce fîlfîiau în lături, scoțînd bine în evidență vesta răsfrîntă și pantalonii scurți, plușați. Abia cînd s-ajungă, a găsit de cuviință domnul Bumble să arunce o privire în jos ca să vadă dacă băiatul era în bună rînduială spre a fi înfățișat stăpînului cel nou, privire protectoare și plină de bunăvoință în același timp.

— Oliver ! zise el.

— Da, domnule — răspunse Oliver, cu glas încet și tremurînd.

— Ridică-ți șapca de pe ochi și ține capul sus, domnule !

Oliver se grăbi să asculte și-și trase iute cu dosul palmei peste ochi, dar tot mai stăruia o lacrimă în ei cînd ridică privirea spre călăuza lui. Cum domnul Bumble îl privea cu asprime, lacrima se rostogoli de-a lungul obrazului. Urmă apoi alta și alta. Copilul încerca zadarnic să se stăpînească. Trăgîndu-și mîna dintr-a domnului Bumble, își acoperi fața cu mînuțele și plînse pînă ce lacrimile îi țîșniră printre degetele slabe și osoase.

— Așa ? strigă domnul Bumble, oprindu-se scurt și privind cu multă răutate la pacostea cea mică. Copil mai nesimțit și mai nerecunoscător ca tine nici că s-a mai pomenit pe lumea asta. Ești cel mai...

— Nu, nu, domnule — suspină Oliver printre sughițuri, agățîndu-se de mîna care ținea cunoscutul baston — nu, nu, domnule, am să fiu cuminte. Zău c-am să fiu cuminte ! Sînt așa de mic, domnule, și așa de...

— Așa de cum ? întrebă plin de uimire domnul Bumble.

— Așa de singur, domnule ! Grozav de singur — strigă copilul. Toată lumea mă urăște ! Vai, domnule, te rog nu fi supărat pe mine ! Copilul se bătea cu pumnii în piept, uitîndu-se la tovarășul său, cu lacrimi de cumplită deznădejde în ochi.

Domnul Bumble privi cîteva clipe oarecum uimit la chipul jalnic și deznădăjduit al lui Oliver, se știri de cîteva ori de parcă ar fi fost răgușit și, după ce mormăi ceva despre tusea asta afurisită, îl îndemnă pe Oliver să-și șteargă ochii și să fie băiat cuminte. Apoi, luîndu-l iar de mînă, își urmară drumul în tăcere.

Dricarul tocmai trăsese obloanele și-și trecea socotelile în registrul de zi, la lumina săracă a unei candele chioare, cînd intră Bumble.

— Aha — făcu el, ridicînd privirile de pe registru și oprindu-se din scris la mijlocul unui cuvînt. Dumneata ești, domnule Bumble ?

— Chiar eu în persoană, domnule Sowerberry — răspunse intendentul. Iaca, ți-am adus băiatul. Oliver făcu o plecăciune.

— A, vra să zică ăsta e băiatul ! zise dricarul, ridicînd candela deasupra copilului, ca să-l vadă mai bine pe Oliver. Doamnă Sowerberry, ești bună să vii o clipă încoace, dragă ?

Dintr-o cămăruță din dosul prăvăliei își făcu apariția doamna Sowerberry, o făptură scundă, slabă și scorojită, cu înfățișarea de zgripțuroaică.

— Uite, dragă — i se adresă respectuos domnul Sowerberry — băiatul de la azil despre care ți-am vorbit. Oliver făcu din nou o închinăciune.

— Vai de mine, că pipernicit mai e ! spuse nevasta dricarului.

— Hm ! E drept că-i cam pipernicit — replică domnul Bumble, uitîndu-se la Oliver ca și cum ar fi fost vina copilului că nu-i mai mare. N-ai ce-i face, dacă-i mic e mic. Dar are să crească, doamnă Sowerberry, are să crească.

— Da, desigur — răspunse doamna, cu voce acră. Are să crească pe seama mîncării și băuturii noastre. La ce-or fi buni copiii de la azil, Dumnezeu știe ! Te costă mai mult decît face.

Așa cred bărbații totdeauna că ei se pricep mai bine. Haide jos, la bucătărie, sfrijitule !

Cu acestea, soția dricarului deschise o ușă lăturalnică și îl împinse pe Oliver pe niște scări abrupte ce duceau într-un beci de piatră umed și întunecos, botezat bucătărie, care era de fapt tinda pivniței de cărbuni. Acolo se afla o fată murdară, cu niște încălțări scîlciate și ciorapi flenduroși de lînă albastră.

— Ascultă, Charlotte — zise doamna Sowerberry, care coborîse în urma lui Oliver — să dai băiatului resturile acelea de mîncare pe care le-am pus deoparte pentru Trip ; n-a mai dat pe-acasă de azi dimineață, așa că n-are nevoie de ele. Și dumnealui n-o fi așa de gingaș, să-i fie greață de ele ! Hai ? Ce zici, băiete ?

Oliver, la auzul cuvîntului mîncare, cu ochi sticlind și tremurînd din cap pînă-n picioare de poftă, răspunse că nu. I s-a pus în față o farfurie plină cu resturi uscate și fărîmițate, rămase de la prînz.

Tare aș dori ca vreunul dintre filozofii cei ghiftuiți, care prefac în fiere tot ce mănîncă și beau, care au sîngele ca gheața și inima ca piatra, să fi putut privi cum s-a repezit de hulpav Oliver Twist la rămășițele dezgustătoare disprețuite de cîine. Aș fi vrut să fi fost martor la cumplita hămeseală a lui Oliver, care sfîrteca bucățile cu sălbăticia foametei. Un lucru însă aș dori și mai mult, anume : să văd pe acel domn filozof mîncînd același fel de mîncare cu aceeași poftă.

— Ei — zise soția dricarului, după ce Oliver își sfîrși cina, la care femeia privise încremenită, gîndindu-se cu groază la pofta lui nesăturată ce-o amenința pe viitor — gata ?

Nemaiaflîndu-se altceva de mîncat în preajmă, Oliver încuviință că a sfîrșit.

— Atunci, haide cu mine — zise doamna Sowerberry și, apucînd o lampă chioară și afumată, îl duse pe scări sus. Patul e sub tejghea. Cred că nu ți-o fi frică printre sicrie ? Dar puțin îmi pasă mie dacă ți-e frică ori nu : tot n-am unde să te culc în altă parte. Hai ! Nu mă ține aici toată noaptea !

Oliver, fără a mai sta pe gînduri, urmă cu supunere pe noua lui stăpînă.

CAPITOLUL V

Oliver găseşte noi tovarăşi. Ducîndu-se întîia oară la o înmormîntare, îşi face o idee proastă despre meseria stăpînului său.

OLIVER, RĂMAS SINGUR ÎN PRĂVĂLIA DRICARULUI, aşează lampa pe un banc de lucru şi, uitîndu-se cu sfială în jur, se simţi cuprins de-o nelinişte şi de-o spaimă ce pot fi prea bine înţelese chiar de oameni mari. În mijlocul dughenei, un sicriu neisprăvit, aşezat pe capre negre, avea o înfăţişare atît de mohorîtă şi de sinistră, încît copilul se înfiora de cîte ori îşi întorcea privirile spre lucrul acela fioros, de unde se aştepta parcă să vadă cum îşi înalţă încet capul o cumplită arătare, stîrnindu-i o spaimă de moarte. De-a lungul peretelui, în picioare, erau înşiruite o mulţime de scînduri de ulm, toate de-o măsură, părînd în lumina slabă nişte strigoi cu umerii ridicaţi şi mîinile în buzunare. Pe podea zăceau împrăştiate capace de metal, aşchii de ulm, cuie cu cap strălucitor şi bucăţi de postav negru ; peretele din dosul tejghelei era împodobit c-o scenă veselă ce reprezenta doi bocitori cu gulere foarte scrobite străjuind în faţa unei porţi mari, iar în depărtare, apropiindu-se, un dric tras de patru armăsari negri. În prăvălie era zăpuşeală şi un aer închis ce părea că miroase a sicriu. Culcuşul de sub tejghea, unde-i lepădaseră salteaua, parcă era o groapă de mormînt.

Oliver mai avea însă şi alte pricini să se simtă nenorocit. Se afla singur în loc străin ; ştim cu toţii ce pustiu şi rece şi cîtă deznădejde ne poate cuprinde în asemenea împrejurare, chiar pe cei mai tari dintre noi. Băiatul n-avea prieteni la care să ţină ori care să ţină la el. Nu stăruiau proaspete în mintea lui păreri de rău pentru vreo despărţire, inima nu-i era greu apăsată de lipsa vreunui chip bine cunoscut şi drag. Totuşi îşi simţea inima grea. Şi strecurîndu-se în strîmtul lui culcuş, dori să-l vadă prefăcut în sicriu, ca să se poată întinde liniştit într-însul şi să doarmă somn tihnit şi bun pe vecie în pămîntul cimitirului, pe cînd ierburile înalte vor

undui lin deasupra capului său, iar cîntecul adînc al clopotului celui bătrîn va răzbi pînă la dînsul, mîngîindu-i blînd somnul.

A doua zi dimineaţă, Oliver se trezi în mare zgomot : cineva izbea cu piciorul în uşa prăvăliei. Zgomotul se repetă cam de vreo douăzeci şi cinci de ori, furios şi poruncitor, pînă cînd băiatul izbuti să-şi tragă în grabă hainele pe dînsul. Cînd începu a desface lanţul, izbiturile de picior conteniră şi un glas izbucni :

— Deschide uşa, n-auzi ? răcnea vocea proprietarului picioarelor repezite în uşă.

— Numaidecît, domnule — răspunse Oliver, desfăcînd lanţul şi întorcînd cheia în broască.

— Nu cumva eşti noul ucenic, hai ? întrebă vocea prin gaura cheii.

— Da, domnule — răspunse Oliver.

— Cîţi ani ai ? se interesă vocea.

— Zece, domnule — zise Oliver.

— Atunci am să-ţi trag eu ţie cînd oi intra — zise vocea. Ai să vezi ce-ai să păţeşti, atîta îţi spun, pui de calic ce eşti ! Încheind cu făgăduiala asta plăcută, vocea începu să fluiere.

Prea adesea fusese supus Oliver acţiunii verbului aceluia atît de expresiv, mai sus amintit, ca să se îndoiască o clipă măcar că acel care vorbise, oricine ar fi fost, ar putea găsi vreo soluţie onorabilă să-şi calce cuvîntul. Trase zăvoarele cu mîna tremurîndă şi deschise uşa.

Cîteva clipe, Oliver rămase privind în susul şi-n josul uliţei şi peste drum, încredinţat că necunoscutul care-i vorbise prin gaura cheii se depărtase cîţiva paşi ca să se încălzească, căci nu văzu decît un vlăjgan de la Şcoala de Binefacere, ce sta pe-o piatră în faţa casei, mîncînd o bucată de pîine cu unt, şi care hăpăia nişte bucăţoaie mari cît gura lui pe care le tăia cu un briceag, înghiţindu-le apoi cu mare iscusinţă.

— Vă rog, domnule — spuse în sfîrşit Oliver, văzînd că nu se arăta altcineva — dumneavoastră aţi bătut în uşă ?

— Am lovit cu piciorul — răspunse băiatul de la Şcoala de Binefacere.

— Doriţi poate un sicriu, domnule ? întrebă cu naivitate Oliver.

La asemenea vorbe, vlăjganul luă o înfăţişare fioroasă, spunînd că Oliver are să aibă curînd nevoie de sicriu dacă îndrăzneşte să facă astfel de glume pe socoteala superiorilor săi.

— Se vede că nu ştii cine sînt eu, orfan păcătos ? urmă băiatul de la Binefacere, coborînd cu multă demnitate de pe piatra pe care stătuse cocoţat.

— Nu, domnule — răspunse Oliver.

— Sînt domnul Noah Claypole — spuse băiatul de la Binefacere — şi te afli sub ordinele mele. Dă jos obloanele, poţlogar leneş ce eşti !

Drept încheiere, domnul Claypole îi repezi un picior lui Oliver şi intră în prăvălie cu un aer demn ce-i da o înfăţişare impunătoare. Deşi-i cam greu să pari impunător cînd ai o căpăţînă mare, ochi mici, înfăţişare stîngace şi un aer prostesc, mai ales cînd se adaugă acestor farmece un nas roşu şi pantalonaşi galbeni.

Oliver dădu jos obloanele şi, pe cînd se căznea să-l care pe cel dintîi în curticică, unde erau orînduite în timpul zilei, se poticni sub greutate şi sparse un ochi de geam în prezenţa ocrotitoare a lui Noah, care, asigurîndu-l mai întîi, drept mîngîiere, că are „s-o încaseze", binevoi pînă la urmă să-i dea o mînă de ajutor. Domnul Sowerberry coborî îndată după asta şi numaidecît se arătă şi doamna Sowerberry. Şi Oliver, după ce „încasă", cum prezisese domnul Noah, coborî împreună cu dînsul jos la bucătărie ca să ia dejunul.

— Vino lîngă foc, Noah — zise Charlotte. Ţi-am pus deoparte o bucată bună de slănină de la dejunul stăpînului. Oliver, închide uşa în urma domnului Noah şi ia-ţi resturile pe care le-am pus pe capacul coşului de pîine. Uite şi ceaiul ; du-te şi-l bea mai încolo pe ladă şi grăbeşte-te că te aşteaptă stăpînii să păzeşti prăvălia. Ai auzit ?

— Ai auzit, domnule Azil ?

— Doamne, Noah, că nostim mai eşti ! spuse Charlotte. De ce nu laşi băiatul în pace ?

— Să-l las în pace ? ! zise Noah. Dacă-i vorba de asta, apoi toată lumea nu face alta decît să-l lase în pace. Nici tată-său, nici mamă-sa n-au să se amestece vreodată în treburile lui. Toate rudele îl lasă să facă ce-i trece prin cap. Nu, Charlotte ? Hi, hi, hi !

— Că trăsnit mai eşti ! spuse Charlotte, izbucnind în hohote de rîs, întovărăşită de Noah. Apoi priviră amîndoi cu dispreţ la bietul Oliver Twist, care tremura de frig în celălalt capăt al încăperii, mîncînd pe-o ladă resturile dezgustătoare ce-i fuseseră special rezervate.

Noah era de la Şcoala de Binefacere, nu orfan de la azil. Nu era un copil al nimănui, căci îşi cunoştea întreaga ramură genealogică pînă la părinţii săi, care locuiau în apropiere. Maică-sa era spălătoreasă, iar taică-său un fost soldat, beţiv, eliberat din armată c-un picior de lemn şi o pensie de doi penny jumătate şi o fracţiune infimă pe zi. Băieţii de prăvălie de prin vecinătate de mult îl tot prigoneau, întîmpinîndu-l pe stradă cu felurite vorbe de ocară, poreclindu-l „nădragi de piele", „pomanagiu" şi altele la fel, iar Noah răbdase fără o vorbă. Acum, cînd norocul îi scosese în cale un copil de pripas, pe care cel din urmă netrebnic îl putea arăta dispreţuitor cu degetul, se repezise asupra lui cu sete. Fapt vrednic de luat în seamă, căci ne dovedeşte ce frumoase înfăţişări ia cîteodată speţa umană şi cît de nepărtinitor înzestrează natura, cu aceleaşi plăcute însuşiri, şi pe nobilul cel mai de viţă, şi pe cel din urmă băiat de la Binefacere.

Trecuseră mai bine de trei săptămîni de cînd Oliver se afla la prăvălia dricarului. După închiderea prăvăliei, domnul şi doamna Sowerberry stăteau ca de obicei la masă în cămăruţa de din dos, cînd domnul Sowerberry, după ce aruncă mai multe căutături pline de respect soţiei sale, se hotărî să înceapă vorba :

— Uite ce-i, dragă... — era să spuie mai mult, dar, întîlnind privirea rău prevestitoare a doamnei Sowerberry, se opri scurt.

— Ei ? întrebă doamna Sowerberry, cu voce acră.

— Nimic, dragă, nimic — răspune domnul Sowerberry.

— Uf ! ce prost mai eşti ? spuse doamna Sowerberry.

— Nu te supăra, dragă — se umili domnul Sowerberry. Am crezut că n-ai chef să mă asculţi. Voiam numai să spun că...

— Păstrează pentru tine ce voiai să spui — îi tăie vorba doamna Sowerberry. Eu nu însemn nimica ; nu-mi cere mie sfatul, te rog. Şi nici nu-mi trebuie să mă amestec în secretele tale. Zicînd acestea, doamna Sowerberry slobozi un hohot de rîs ascuţit, prevestitor de izbucniri violente.

— Dar vezi, draga mea, că aș dori să-ți cer un sfat — zise domnul Sowerberry.

— Nu, nu, să nu-mi ceri nimic — răspunse doamna Sowerberry, cu supărare — sfătuiește-te cu altcineva. Și mai dădu drumul unui hohot de rîs strident ce-l înspăimîntă grozav pe domnul Sowerberry. Asemenea diplomație femeiască e lucru tare obișnuit și tare apreciat, căci dă îndeobște rezultate minunate. Și-n adevăr, îl făcu pe domnul Sowerberry să ceară hatîrul de a-i fi îngăduit să-i spuie doamnei Sowerberry ceea ce era atît de curioasă să afle. După o mică ceartă care dură mai puțin de trei sferturi de oră, i se acordă învoirea, cu multă mărinimie.

— E vorba de tînărul Twist, dragă — zise domnul Sowerberry. E un băiat foarte drăguț și prezentabil.

— Cum să nu fie, dacă se îndoapă cu mîncare — observă doamna.

— Are un aer trist ce-i dă o înfățișare foarte interesantă — încheie domnul Sowerberry. Ar fi un bocitor minunat, scumpo.

Doamna Sowerberry ridică niște ochi plini de uimire. Domnul Sowerberry băgă de seamă și, ca s-o împiedice să spuie ceva, urmă iute :

— Adică nu un bocitor adevărat, pentru oameni mari, dragă, ci un bocitor anume pentru copii. Ar fi o mare noutate să ai un bocitor pe măsura celui răposat. Ia gîndește-te ce efect minunat ar face.

Doamna Sowerberry, avînd mult gust și pricepere în branșa întreprinderilor de pompe funebre, rămase impresionată de originalitatea ideii. Dar, cum s-ar fi simțit înjosită în demnitatea ei să arate că-i de părerea soțului în împrejurarea de față, găsi de cuviință să-l întrebe cu multă asprime cum de nu i-a venit mai de mult în cap ideea asta.

Domnul Sowerberry ghici numaidecît că propunerea lui e favorabil primită. Astfel hotărîră numaidecît să-l inițieze pe Oliver, fără întîrziere, în tainele meseriei ; drept care avea să întovărășească pe stăpînul său la cea dintîi ocazie ce se va prezenta.

Prilejul nu se lăsă mult așteptat. A doua zi dimineața, o jumătate de oră după dejun, domnul Bumble intră în prăvălie. Sprijinindu-și bastonul în tejghea, scoase din buzunar por-

tofelul mare de piele, de unde alese o foiță de hîrtie pe care o înmînă domnului Sowerberry.

— Aha ! zise negustorul, uitîndu-se la el vesel. O comandă de sicriu, nu ?

— Da, de sicriu întîi și pe urmă de înmormîntare parohială — răspunse domnul Bumble, închizîndu-și portofelul, ca și dînsul de burduhos.

— Bayton — citi dricarul, mutîndu-și privirea de pe peticul de hîrtie pe chipul domnului Bumble. N-am mai auzit de numele acesta.

Domnul Bumble clătină din cap.

— Oameni încăpățînați, domnule Sowerberry — zise el. Oameni foarte încăpățînați. Și mai ales trufași, domnule.

— Trufași ! Hm ! rînji domnul Sowerberry. Asta întrece măsura.

— Să-ți vie rău, nu alta — răspunse intendentul.

— Așa este — încuviință dricarul.

— Pînă noaptea trecută nu știam nici noi de familia asta — zise domnul Bumble — și poate n-am fi aflat niciodată, dacă altă femeie care locuiește în aceeași casă n-ar fi dat de veste consiliului parohial, ca să trimitem medicul parohiei la o femeie ce se află într-o stare foarte gravă. Dar medicul era plecat la masă. Atunci asistentul său (un băiat foarte isteț) i-a trimis din capul lui o doctorie, într-o cutie de cremă de ghete.

— Asta se cheamă a lucra prompt, domnule !

— Adevărat că prompt — răspunse intendentul. Ei, și care-a fost urmarea ? Ce crezi c-au făcut oamenii aceia domnule ? Cum s-au purtat ? Niște nerecunoscători și niște răzvrătiți ! Bărbatul a trimis răspuns că doctoria nu-i bună la boala de care suferă soția lui și că bolnava nu vrea s-o ia, auzi, domnule, nu vrea s-o ia ! O doctorie așa de bună, eficace și tare, din care mai dădusem acum o săptămînă la doi salahori irlandezi și unui hamal, fiindu-le de mare ajutor. După ce le-am dat-o de pomană, și cu cutie pe deasupra, să trimită vorbă că nu vrea s-o ia !

Amintindu-și din nou de grozăvia unei asemenea fapte, izbi furios cu bastonul în tejghea, făcîndu-se roșu de indignare.

— Hm ! N-am pomenit în viața mea... — zise dricarul.

— Cred și eu că n-ai pomenit, domnule ! strigă intendentul. Nu, nimeni n-a mai pomenit așa ceva ! Acuma, femeia a murit

şi trebuie s-o îngropăm. Iată adresa. Cu cît lucrurile s-or face mai iute, cu atît mai bine.

Rostind acestea, domnul Bumble, de tulburare, îşi puse pe cap tricornul cu partea dinainte dinapoi şi se repezi pe uşă afară.

— Vezi, Oliver, aşa de supărat era că a uitat să mai întrebe de tine — zise domnul Sowerberry, privind după intendent în josul uliţei.

— Da, domnule — răspunse Oliver, care avusese grijă să se ţie deoparte în timpul convorbirii; căci se cutremura numai la amintirea vocii domnului Bumble. N-avea însă nevoie să se ascundă de privirile domnului Bumble, căci slujbaşul nostru, asupra căruia profeţia domnului cu jiletcă albă făcuse mare impresie, socotea mai nimerit să se ferească de-a aduce vorba de Oliver, cîtă vreme dricarul îl ţinea numai „de probă", şi primejdia de a-l vedea iarăşi în sarcina azilului nu era înlăturată de contractul definitiv pe şapte ani.

— Aşa ! zise domnul Sowerberry, punîndu-şi pălăria. Cu cît facem treaba mai iute, cu atît mai bine. Noah, să ai grijă de prăvălie. Oliver, pune-ţi şapca şi haide cu mine !

Oliver îşi urmă cu supunere stăpînul la treburile meseriei lui.

Merseră aşa o vreme prin cartierul cel mai îngrămădit şi mai populat al oraşului, apoi coborîră pe o ulicioară mai murdară şi mai păcătoasă decît celelalte pe unde trecuseră şi se opriră căutînd din ochi casa unde aveau treabă. De o parte şi de alta a uliţei, case vechi, înalte adăposteau clasa cea mai nevoiaşă a oraşului; paragina clădirilor vădea cu prisosinţă asta, nu mai era nevoie de mărturia celor cîţiva bărbaţi şi femei cu înfăţişare mizerabilă, care se strecurau din cînd în cînd de-a lungul zidurilor, cu mîinile strînse la piept şi spinarea încovoiată. Cele mai multe case aveau jos, la stradă, dughene, acum închise şi dărăpănate. Numai încăperile de deasupra erau locuite. Unele clădiri, prea şubrezite şi ruinate de timp, erau proptite cu stîlpi groşi de lemn, adînc înfipţi, ca să nu se prăvale în drum. Dar chiar şi dărîmăturile acestea păcătoase păreau a sluji drept adăpost de noapte vagabonzilor fără căpătîi, căci multe din scîndurile care înfundau uşile şi ferestrele fuseseră smulse din loc cît să îngăduie unui trup omenesc să se strecoare. Canalul, şanţ de scurgere, curgea leneş

şi murdar. Şi pînă şi guzganii care putrezeau pe alocuri în apa clocită erau hidoşi de slabi.

Uşa deschisă în faţa căreia se opriră Oliver şi stăpînul său n-avea nici clopot, nici ciocănel de bătut. Dricarul, căutîndu-şi pe bîjbîite drumul prin coridorul întunecos şi îndemnîndu-l pe Oliver să nu se teamă şi să se ţie de dînsul, urcă scările primului etaj. Ajuns sus, se izbi de o uşă ce da chiar pe scări şi ciocăni cu degetul într-însa.

Le deschise o fetiţă de vreo treisprezece-paisprezece ani. Dricarului îi fu de ajuns o privire înăuntrul odăii, ca să înţeleagă că acolo era locul unde fusese trimis. Păşi pragul urmat de Oliver.

În încăpere nu era foc ; un bărbat şedea ghemuit lîngă soba goală. Lîngă dînsul, o babă îşi trase şi ea un scăunaş aproape de vatra rece. Cîţiva copii zdrenţăroşi stăteau grămădiţi într-un colţ, iar într-o boltitură scundă a zidului, în faţa uşii, zăcea pe podele ceva acoperit c-o cuvertură veche. Oliver se înfioră privind într-acolo şi se dădu fără voie mai aproape de stăpînul său, căci, deşi acel ceva era acoperit, băiatul ghici că acolo se afla un mort.

Chipul omului era supt şi foarte palid, părul şi barba sure, ochii cu viţe de sînge. Baba avea faţa zbîrcită, cei doi dinţi ce-i mai rămăseseră împungeau în afară peste buza de jos, iar ochii îi sticleau sfredelitori. Lui Oliver îi era teamă să-şi întoarcă privirile spre unul sau spre celălalt. Prea semănau cu guzganii pe care-i văzuse în pîrîu !

— Să nu se apropie nimeni de dînsa — spuse omul, cu îndîrjire, pe cînd dricarul păşea spre culcuş. Înapoi ! Blestemaţilor ! Înapoi, dacă nu vi s-a urît cu viaţa !

— Vorbe zadarnice, omule — zise dricarul, obişnuit să vadă mizeria sub toate înfăţişările ei — vorbe zadarnice !

— Înţelege cînd îţi spun — zise omul, încleştînd pumnii şi bătînd furios cu piciorul în podea — înţelege că nu vreau s-o îngroape. N-ar găsi hodină în pămînt. Aşa-i de slabă, că viermii nici n-ar putea s-o mănînce, ar chinui-o numai.

Dricarul nu mai răspunse celui ce aiurea, ci, scoţînd o bucată de sfoară din buzunar, îngenunche o clipă lîngă trupul neînsufleţit.

— Vai ! zise omul, izbucnind în lacrimi şi aruncîndu-se în genunchi la picioarele moarţei — îngenuncheaţi cu toţii în

jurul ei şi luaţi aminte la vorbele mele. Să vă spun cum a murit de foame. N-am ştiut cît îi era de rău pînă a prins-o fierbinţeala. Oasele îi împungeau prin piele. N-am avut nici lumînare, nici foc ; a murit pe întuneric, pe întuneric ! N-a putut vedea măcar chipul copiilor, o auzeam numai cum le rostea numele horcăind. Am cerşit pentru dînsa pe stradă şi m-au trimis la închisoare pentru asta. Cînd am scăpat şi-am venit înapoi, am găsit-o pe moarte. Mi-a secat inima de durere cînd am văzut cum au lăsat-o să moară de foame. În faţa lui Dumnezeu care le vede pe toate, jur c-au lăsat-o să moară de foame !

Îşi înfipse mîinile în păr şi c-un răcnet cumplit se prăvăli pe podea, cu ochii rătăciţi şi spume la gură. Copiii, înspăimîntaţi, începură a plînge amarnic. Atunci baba, care stătuse tot timpul liniştită, de parcă n-ar fi auzit nimic, se răsti la copii să tacă şi, după ce dezlegă cravata omului ce rămăsese întins pe jos, se apropie cu pas şovăielnic de dricar.

— Era fata mea — zise bătrîna, c-un rînjet prostesc, mai sinistru chiar decît prezenţa morţii în acel loc, şi arătă cu capul către trupul neînsufleţit. Doamne, Doamne ! Ce lucru anapoda ! Cînd te gîndeşti că eu care i-am dat viaţă pe cînd eram în putere sînt vie şi sănătoasă, pe cînd ea stă întinsă colo, ţeapănă şi rece ! Doamne, Doamne ! Parcă-i la teatru !

Pe cînd biata nenorocită, cuprinsă de-o veselie ce-ţi da fiori, bîiguia şi tot chicotea, dricarul dădu să plece.

— Stai ! Stai ! îngînă baba, c-o şoaptă mai răspicată. Cînd o îngropaţi ? Mîine, poimîine, ori astă-seară ? Eu am grijit moarta şi se cade să mă luaţi şi pe mine la înmormîntare. Trimiteţi-mi o haină mare, bună şi călduroasă, că afară-i ger straşnic. Ar trebui să avem şi vin, şi turte înainte de plecare, nu-i aşa ? Dar la urma urmei fie şi-o bucată de pîine. O pîine şi-o cană de apă. Spune, dragul mamei, ai să ne trimiţi o bucată de pîine ? rosti ea, cu aţîţare, agăţîndu-se de haina dricarului pe cînd acesta se îndrepta către uşă.

— Da, da — zise dricarul — desigur. Veţi avea tot ce doriţi ! şi, smulgîndu-se din ghearele babei, se repezi afară trăgîndu-l pe Oliver după dînsul.

A doua zi (după ce familia primise ca ajutor o pîine de două livre şi-o bucată de brînză, aduse de domnul Bumble în persoană), Oliver şi stăpînul său se întoarseră iarăşi în acel lăcaş al mizeriei. Domnul Bumble se află acolo, întovărăşit

de patru oameni de la azil care trebuiau să poarte sicriul. Zdrenţele babei şi ale bărbatului fuseseră acoperite cu cîte o manta neagră, uzată. Ţintuiră capacul sicriului sărăcăcios, apoi cei patru purtători ridicîndu-l pe umeri, îl coborîră în uliţă.

— Acum, vezi de grăbeşte pasul, bătrînico ! şopti Sowerberry la urechea babei. Am cam întîrziat şi nu se cade să lăsăm preotul să aştepte. Haideţi, oameni buni, daţi-i drumul cît mai repede !

Astfel îndemnaţi, purtătorii o luară iute la picior cu uşoara lor povară, pe cînd cei doi jeluitori cercau să se ţie de ei cum puteau. Domnul Bumble şi domnul Sowerberry mergeau voinicește în frunte, iar Oliver, care n-avea picioare lungi ca stăpînul său, alerga şi el pe lături.

Totuşi nu era nevoie de atîta grabă cum pretinsese domnul Sowerberry ; cînd ajunseră în fundul cel mai întunecos al cimitirului, acolo unde năpădesc urzicile şi unde se află gropile parohiei, preotul încă nu sosise, iar dascălul, care se încălzea la foc în sacristie, îşi dădu cu părerea că pînă într-un ceas nu crede că are să vie. Aşa că aşezară năsălia pe marginea gropii şi cei doi bocitori rămaseră aşteptînd răbdători în noroiul şi burniţa rece care curgea peste dînşii, pe cînd o ceată de copii zdrenţăroşi, atraşi de spectacol în cimitir, petreceau jucîndu-se de-a v-aţi ascunselea, printre pietrele funerare, făcînd mare larmă ; ori, ca să mai schimbe joaca, sărind peste sicriu înainte şi-napoi. Domnul Sowerberry şi domnul Bumble, fiind prieteni cu dascălul, rămaseră cu el lîngă foc ca să citească gazeta.

În sfîrşit, după mai bine de o oră, domnul Bumble, domnul Sowerberry şi dascălul se iviră venind în goană spre groapă. Îndată după aceea apăru şi preotul, punîndu-şi din mers odăjdiile. Domnul Bumble, ca să salveze oarecum aparenţele, urechie cîţiva copii, iar cuviosul părinte, citind în patru minute slujba morţilor, dădu dascălului stiharul şi plecă grăbit.

— Hai, Bill — zise Sowerberry groparului. Astupă groapa !

Treabă uşoară ; groapa era atît de plină, încît sicriul se afla numai la cîţiva coţi adîncime. Groparul zvîrli pămînt şi bătuci uşor deasupra cu piciorul, apoi, punîndu-şi hîrleţul pe umăr, plecă urmat de groata de copii ce-şi arăta prin ţipete nemulţumirea că petrecerea se sfîrşise atît de repede.

— Să mergem, prietene — zise Bumble către om, bătîndu-l uşurel pe spate. Trebuie să închidă cimitirul.

Omul, care stătuse tot timpul ca o stană de piatră la marginea gropii, tresări şi, ridicînd capul, se uită ţintă la cel ce-i vorbise, apoi, făcînd cîţiva paşi, căzu jos în nesimţire. Baba cea nebună, foarte ocupată să-şi jelească pierderea pelerinei pe care i-o luase înapoi domnul Sowerberry, nici nu băgă de seamă. Cei de faţă turnară o cană de apă rece peste omul leşinat, ca să-şi vie în fire, apoi, după ce-l treziră şi-l scoaseră teafăr din cimitir, încuiară porţile şi se împrăştiară în toate părţile.

— Ei, Oliver — spuse Sowerberry, pe cînd mergeau spre casă — cum ţi-a plăcut ?

— Aşa şi-aşa, domnule — răspunse Oliver, cu voce nehotărîtă. Nu prea mult.

— Eh ! Ai să te obişnuieşti cu vremea, Oliver — spuse Sowerberry. Nu-ţi mai pasă după ce te-ai obişnuit, băiete dragă.

Tare era curios să afle Oliver dacă i-a trebuit multă vreme domnului Sowerberry pînă să se obişnuiască. Dar socoti mai nimerit să nu-l întrebe. Tot drumul însă nu se gîndi decît la cele ce văzuse şi auzise.

CAPITOLUL VI

Oliver, scos din sărite de insultele lui Noah, se ridică împotrivă-i umplîndu-l de uimire.

ÎNCHEINDU-SE LUNA DE „PROBĂ", Oliver fu angajat definitiv ca ucenic. Chiar atunci începuse un bogat sezon de epidemii. În termeni comerciali se spunea că sicriele erau „în urcare". Astfel, în cîteva săptămîni, Oliver cîştigă multă experienţă. Ingenioasa născocire a domnului Sowerberry avusese

atîta succes, că întrecuse pînă şi speranţele lui cele mai mari. Nici cei mai bătrîni din oraş nu-şi aminteau să mai fi apucat o epidemie de pojar aşa de cumplită şi de necruţătoare în rîndurile copiilor ; în fruntea multor convoiuri mergea Oliver, cu panglica de la pălărie atîrnîndu-i pînă la genunchi, în admiraţia şi emoţia de nedescris a tuturor mamelor din oraş. Cum Oliver îşi întovărăşea stăpînul mai la toate înmormîntările celor în vîrstă, ca să poată ajunge la ţinuta impasibilă şi stăpînirea de sine fără de care nu poţi deveni antreprenor de pompe funebre desăvîrşit, avea deseori prilejul să observe cu cîtă admirabilă resemnare şi tărie sufletească ştiu unii oameni curajoşi să întîmpine loviturile sorţii şi pierderea celor apropiaţi.

De pildă, uneori domnul Sowerberry primea comandă pentru înmormîntarea unui domn sau a unei doamne bogate, care fuseseră înconjuraţi în timpul bolii de o droaie de nepoţi şi nepoate, ce nu-şi putuseră stăpîni durerea în public, iar acasă la dînşii se arătau cît se poate de fericiţi, calmi şi bine dispuşi, vorbind între ei vesel şi liber de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic. De asemenea soţii îndurau pierderea soţiei cu seninătate eroică. Soţiile, la fel, purtau doliu după tovarăşul lor de parcă ar fi vrut să se arate cît mai atrăgătoare, nu pentru că aveau întristarea în suflet. Iarăşi mirat era cum o seamă de domni şi doamne, care se arătau cuprinşi de-o mare deznădejde în timpul ceremoniei funebre, se liniştea pe dată ce ajungeau acasă, ba pînă la ora ceaiului erau chiar bine dispuşi. Bună pildă şi frumoasă privelişte, în faţa căreia Oliver se simţea cuprins de o mare admiraţie.

Poate aş greşi afirmînd, în calitatea mea de biograf, că pilda acelor oameni de ispravă l-a făcut pe Oliver Twist să se simtă mai împăcat cu soarta lui. Vă pot spune însă cu siguranţă că a îndurat luni de zile tirania şi persecuţia lui Noah Claypole, care pe zi ce trecea îl oropsea tot mai tare, ros de gelozie că noul venit fusese înaintat la pălăria cu crep şi bastonul negru, pe cînd el, cel vechi, rămăsese tot la şapca lui ca o ciupercă şi la pantalonii de piele. Din pricina asta şi Charlotte se purta rău cu dînsul ; cît despre doamna Sowerberry îi declarase război pentru că domnul Sowerberry îi arăta prietenie. Astfel, avînd pe capul lui pe cei trei, pe de o parte, iar pe de alta o droaie de înmormîntări, n-am putea spune că Oliver o ducea ca ursul cînd a dat de miere.

Şi acum ajungem cu povestea lui Oliver la un fapt mărunt şi neînsemnat poate în aparenţă, dar care a adus indirect o schimbare esenţială în planurile şi activitatea lui viitoare.

Într-o zi, Oliver şi Noah coborîseră ca de obicei în bucătărie la ora prînzului ca să se îndestuleze c-o bucăţică de carne de oaie — o livră şi jumătate — cea mai proastă parte de la gît. Şi cum Charlotte lipsea pentru un moment, fiind chemată cu treburi, Noah Claypole, flămînd şi arţăgos, găsi că n-avea ceva mai bun de făcut, ca să-şi treacă vremea, decît să-l tiranizeze şi să-l chinuiască pe tînărul Oliver Twist.

Şi Noah, pregătindu-se pentru nevinovata-i distracţie, îşi puse mai întîi picioarele pe faţa de masă, apoi îl trase pe Oliver de păr, îi răsuci urechile şi îl făcu ipocrit ; după care îi aduse la cunoştinţă că are să vie neapărat să vadă cum îl spînzură, cînd o fi să se întîmple fericitul eveniment. Atacă apoi felurite alte subiecte neplăcute, ca un copil rău de la Şcoala de Binefacere ce se afla. Văzînd însă că nici una din insultele lui nu-l face pe Oliver să plîngă, Noah încercă un mijloc mai ingenios. Un mijloc de care se slujesc zilnic şi alţi înguşti la minte, cu mult mai faimoşi decît Noah, cînd vor să fie spirituali. Atinse un subiect intim.

— Mă Azil — zise Noah — ce face mamă-ta ?

— E moartă — răspunse Oliver — să nu te legi de ea !

Şi sîngele îi năvăli în obraji, răsuflarea i se iuţi, pe cînd gura şi nările prinseră a-i tremura într-un chip cu totul ciudat, fapt ce-l făcu pe domnul Claypole să prevadă un neîntîrziat potop de lacrimi. Văzînd aceasta, reveni la atac :

— Şi de ce-a murit, mă Azil ? zise el.

— De inimă rea, aşa mi-au spus îngrijitoarele noastre cele bătrîne — vorbi Oliver, mai mult pentru sine. Înţeleg ce-nseamnă să mori de aşa ceva !

— Tranca-fleanca mere acre — zise Noah, pe cînd o lacrimă se rostogolea pe obrazul lui Oliver. Şi-acuma de ce te smiorcăi aşa, mă Azil ?

— Nu din pricina ta — îi întoarse răspuns Oliver, ştergîndu-şi iute lacrima. Să nu-ţi închipui asta !

— Ei, zău ! Nu din pricina mea ! rînji Noah.

— Da, nu din pricina ta — se îndîrji Oliver. Hai, isprăveşte odată ! Şi să nu cumva să mai spui ceva de mama !

— Să nu cumva ? strigă Noah. Auzi ! Să nu cumva ? ! Nu te obrăznici, mă Azil ! Să-ţi spun eu ce era mamă-ta ? Era o poamă, asta era !

Aici, Noah dădu cu înţeles din cap şi, încordîndu-şi din răsputeri muşchii obrazului, îşi cîrni cît putu mai sus nasul mic şi roşu.

— Ei, asta-i, mă Azil — urmă batjocoritor Noah, încurajat de tăcerea lui Oliver, c-o milă prefăcută, lucrul cel mai supărător cu putinţă. Asta-i, mă Azil, de schimbat nu se poate schimba nimic şi nici ţie n-am ce-ţi face. Tare rău îmi pare, dar n-am ce-ţi face. La toţi ne pare rău şi ne topim de mila ta. Dar ce să faci dacă mamă-ta era d-alea, o stricată !

— Cum ai spus ? întrebă Oliver, fulgerîndu-l cu privirea.

— O d-alea, mă Azil, o stricată — răspunse cu linişte Noah. Mai bine c-a murit cînd a murit, decît s-ajungă la închisoare la Bridewell, ori să fie deportată, sau chiar spînzurată — asta mai sigur ca toate.

Roşu de mînie, Oliver se zvîrli în sus, răsturnînd scaunul şi masa şi, înşfăcîndu-l pe Noah de piept, prinse a-l scutura cu atîta furie de-i clănţăneau dinţii în gură : apoi, adunîndu-şi toate puterile, îi repezi un pumn straşnic, doborîndu-l la pămînt.

Cu o clipă înainte mai era încă oropsitul învăţat să îndure toate mizeriile cu linişte şi resemnare. Acum, în sfîrşit, se trezise într-însul mîndria fiinţei lui. Crunta batjocură adusă mamei sale moarte făcuse să-i clocotească sîngele în vine. Inima-i bătea cu putere, trupu-i se încorda semeţ, ochii îi scînteiau. Parcă era altul cum sta aşa, privind crunt şi înfruntînd, cu un curaj pe care nu şi-l cunoscuse încă, pe laşul călău, căzut grămadă la picioarele lui.

— Săriţi, mă omoară ! buhăi Noah. Charlotte ! Stăpînă ! Ucenicul cel nou vrea să mă ucidă ! Ajutor ! Oliver a înnebunit ! Charlotte !

La zbieretele lui Noah, a răspuns îndată strigătul ascuţit al Charlottei, apoi răcnetul şi mai ascuţit al doamnei Sowerberry. Prima năvăli în bucătărie pe-o uşă lăturalnică, iar a doua rămase în capul scărilor pînă ce se încredinţă că poate coborî fără a-şi primejdui viaţa.

— Copil ticălos ! zbieră Charlotte, strîngîndu-l pe Oliver din toate puterile ei, egale cu ale unui bărbat potrivit de voinic şi deosebit de bine antrenat. Dihanie fără suflet ! Ucigaşule !...

Şi la fiecare silabă îi repezea lui Oliver cîte o lovitură din răsputeri, întovărăşind-o şi de un răcnet, în beneficiul societăţii.

Charlotte nu avea pumnul tocmai uşor; doamna Sowerberry însă, socotind că asta nu va fi îndeajuns ca să potolească furia lui Oliver, dădu şi ea buzna în bucătărie, ca să-i vie într-ajutor : c-o mînă ţinîndu-l şi cu cealaltă zgîriindu-l pe faţă. Văzînd că lucrurile iau o întorsătură favorabilă, Noah se ridică de jos şi începu şi el a-l dupăci pe la spate.

Era un exerciţiu prea violent ca să dureze multă vreme. Cînd li s-au sleit la toţi puterile şi n-au mai putut nici trage, nici lovi, l-au tîrît pe Oliver, care se zbătea şi răcnea încă neîmblînzit, în pivniţă, încuindu-l acolo. După care, doamna Sowerberry s-a lăsat pe scaun, izbucnind în lacrimi.

— Vai de mine, că se pierde ! zise Charlotte. Un pahar cu apă, dragă Noah. Repede !

— Ah, Charlotte, rosti doamna Sowerberry anevoie, din pricina lipsei de răsuflet şi a abundenţei de apă pe care i-o vărsa Noah în creştet şi pe umeri. Ah, Charlotte ! Mare noroc că nu ne-a omorît pe toţi în aşternut !

— Adevărat că mare noroc, stăpînă — fu răspunsul. Nădăjduiesc că asta are să-l înveţe minte pe stăpîn să mai ia altă dată asemenea blestemaţi, sortiţi din leagăn să fie ucigaşi şi tîlhari. Bietul Noah ! Îl omora dacă nu veneam eu la vreme !

— Bietul tînăr ! spuse doamna Sowerberry, privnd cu milă spre băiatul de la Binefacere.

Noah, care atingea cu nasturele de sus al vestei creştetul lui Oliver, auzindu-se căinat astfel, prinse a-şi freca ochii cu podul palmelor, izbutind să dea la iveală cîteva lacrimi printre smiorcăituri.

— Ce-i de făcut ? strigă doamna Sowerberry. Stăpînul e plecat. Nu-i nici un bărbat în casă şi te pomeneşti că turbatul dărîmă în zece minute uşa.

În adevăr, Oliver dădea atacuri atît de viguroase asupra uşii, că asemenea ispravă era tare de temut.

— Doamne sfinte ! Oare ce-i de făcut, stăpînă ? zise Charlotte. Poate-ar fi bine să chemăm poliţia ?

— Sau *meletarii !* își dădu și Noah cu părerea.

— Nu, nu — zise doamna Sowerberry, amintindu-și deodată de vechiul prieten al lui Oliver. Dă fuga la domnul Bumble, Noah, și spune-i să vie aici numaidecît, să nu întîrzie nici o clipă. Lasă pălăria ! Hai, repede ! Și să ții un cuțit pe ochiul învinețit cît fugi pînă acolo, ca să dea înapoi umflătura.

Noah, fără a scoate un cuvînt, se repezi în goană pe ușă afară. Mare fu mirarea trecătorilor văzînd un băiat de la Școala de Binefacere alergînd pe stradă ca un bezmetic, cu capul gol, ținînd un briceag la unul din ochi.

CAPITOLUL VII

Oliver continuă să se răzvrătească.

NOAH CLAYPOLE ALERGĂ CÎT ÎL ȚINURĂ PICIOARELE și nu se opri să-și tragă sufletul decît la poarta azilului. Acolo, după ce zăbovi cîteva clipe, cît să-și adune iar lacrimile și suspinele și să ia o înfățișare jalnică și înspăimîntată, bătu cu putere în poartă, înfățișînd bătrînului sărman care-i deschise o față așa de nenorocită, că pînă și acesta, deprins să vadă numai chipuri necăjite, se dădu înapoi plin de uimire.

— Ce-o fi pățit băiatul ? își zise moșul cel sărman.

— Domnule Bumble ! Domnule Bumble ! striga Noah, cu prefăcută spaimă, scoțînd niște răcnete așa de cumplite, că pînă și domnul Bumble, care era prin apropiere, nu numai că le auzi, dar chiar, înspăimîntîndu-se foarte, se repezi în curte fără tricorn pe cap ; ciudată împrejurare demnă de luat în seama, căci ne arată că pînă și un intendent, sub stăpînirea unei emoții puternice și neașteptate, poate să-și piardă capul și să uite de demnitatea persoanei sale. — Vai ! Domnule Bumble — zise Noah. Oliver, domnule, Oliver, a... a...

— Cum ! Cum ? îl întrerupse domnul Bumble și o lucire de bucurie trecu prin ochii lui de oțel. Nu cumva a fugit ? Ia spune, a fugit, nu-i așa, Noah ?

— Nu, domnule, nu ! N-a fugit, dar parcă e turbat. A vrut să mă omoare, domnule ! Și pe Charlotte a vrut s-o omoare, și pe stăpînă. Vai, că grozav mă mai doare ! Nu mai pot, mor, domnule, mor !

Și Noah prinse a-și contorsiona trupul în fel și chip, zvîrcolindu-se ca un șarpe, vrînd să arate astfel domnului Bumble că sălbaticul și cruntul atac al lui Oliver Twist îi pricinuise însemnate pagube și stricăciuni lăuntrice și că îndură cumplite chinuri din pricina asta.

Observînd că domnul Bumble rămîne încremenit la vorbele lui și vrînd să-l impresioneze și mai tare, Noah prinse a-și tîngui cu puteri înzecite rănile cumplite. Apoi, dînd cu ochii și de un domn cu jiletcă albă care tocmai intrase în curte, își spori tragica-i văicăreală, socotind nimerit să atragă luarea-aminte și să stîrnească indignarea acelui domn.

Și-ntr-adevăr îi atrase numaidecît atenția : abia făcuse domnul trei pași, și se întoarse în loc supărat, întrebînd de ce rage prostul acela și de ce nu-l blagoslovește domnul Bumble cu vreo cîteva, ca să scoată, încaltea, fără voia lui acel șir de exclamații vocale !

— E un biet băiat de la Școala de Binefacere, domnule — răspunse Bumble — un biet băiat care era cît pe ce să fie ucis. Da, ucis, domnule, de către Oliver Twist.

— Ei, comedie ! strigă domnul cu jiletcă albă, oprindu-se în loc. Am știut eu ! Chiar de la început am avut presimțirea ciudată că un sălbatic și-un nărăvaș ca dînsul nu poate sfîrși decît la spînzurătoare.

— Ba a mai sărit să ucidă și pe femeia de serviciu, domnule — zise Bumble, alb ca varul la față.

— Și pe stăpînă — se amestecă domnul Claypole.

— Și pe stăpînă-su, nu ? Parcă așa spuneai, Noah ! adăugă domnul Bumble.

— Nu ! Că meșterul nu era acasă, altfel îl omora și pe dînsul — răspunse Noah. A spus numai că are de gînd să-l ucidă.

— Aha ! Va să zică a spus asta, băiete dragă, că are de gînd să-l ucidă ? se interesă domnul cu jiletcă albă.

— Da, domnule — zise Noah. Și vă rog, domnule, stăpîna vrea să știe dacă domnul Bumble are vreme să vie ne-

întîrziat pînă acolo ca să-l croiască bine cu biciul pe spinare, că meşterul lipseşte de-acasă.

— Desigur, băiete, desigur — zise domnul cu jiletcă albă, zîmbind cu blîndeţe şi bătîndu-l uşurel cu palma în creştet pe Noah, care era cu trei inci mai înalt decît dînsul. Eşti un băiat de treabă, tare de treabă. Ţine un penny de la mine. Bumble, ia-ţi bastonul şi du-te la Sowerberry, să vezi ce-i de făcut. Să nu-l cruţi, Bumble !

— Să-l cruţ ? Ferit-a sfîntul ! răspunse intendentul, potrivind şfichiul ceruit ce-l purta înfăşurat pe capătul bastonului, în vederea bătăilor parohiale.

— Spune-i şi lui Sowerberry să nu cumva să-l cruţe. N-or s-o scoată la capăt cu dînsul dacă nu-l snopesc în bătăi — zise domnul în jiletcă albă.

— Lăsaţi, domnule, că am eu grijă — răspunse intendentul. Apoi pălăria tricorn şi bastonul fiind potrivite după placul posesorului lor, domnul Bumble, întovărăşit de Noah Claypole, o luă la picior cît putu de repede spre dugheana dricarului.

Aici situaţia rămase neschimbată. Sowerberry încă nu se întorsese, iar Oliver lovea cu aceeaşi înverşunare în uşa pivniţei. Domnule Bumble, nespus de uimit de cele ce auzi din gura doamnei Sowerberry şi de la Charlotte despre sălbăticia şi cruzimea lui Oliver, socoti mai nimerit să-i vorbească întîi prin uşa închisă. În acest scop şi drept introducere dădu mai întîi un picior în uşă, apoi, lipindu-şi gura de gaura cheii, spuse cu voce groasă şi impresionantă :

— Oliver !

— Hai, daţi-mi drumul ! răspunse Oliver dinăuntru.

— Nu-mi mai recunoşti vocea, Oliver ? întrebă domnul Bumble.

— Ba da — răpunse Oliver.

— Şi nu ţi-e frică de ea, domnule ? Nu tremuri cînd îţi vorbesc, domnule ? zise domnul Bumble.

— Nu ! răspunse dîrz Oliver.

Un răspuns atît de diferit de cel pe care-l aştepta şi pe care era deprins să-l primească îl zăpăci cu totul pe domnul Bumble. Dădu un pas înapoi, depărtîndu-se de gaura cheii şi îndreptîndu-se cît era de înalt, şi privi pe rînd la toţi martorii acestei scene, mut de uimire.

— Desigur că a înnebunit, domnule Bumble — zise doamna Sowerberry. Care copil în toate minţile ar îndrăzni să vă vorbească astfel ?

— Mîncarea, doamnă, mîncarea — răspunse Bumble, cu voce gravă. L-aţi hrănit prea bine, doamnă. Din pricina asta s-a dezvoltat într-însul, în chip artificial, un suflet şi-o minte nepotrivite cu starea lui socială. Aşa ar spune domnii din consiliul parohial, care-s cu adevărat filozofi şi oameni cu multă experienţă, doamnă Sowerberry. Ce le trebuie săracilor suflet sau minte ? Nu-i destul că-i lăsăm să trăiască ? Dacă l-ai fi ţinut pe băiat numai cu fiertură de ovăz, nu s-ar fi întîmplat niciodată una ca asta.

— Doamne, doamne — zise doamna Sowerberry, ridicînd cu evlavie ochii în tavan. Iată ce înseamnă să fii miloasă !

Mila faţă de Oliver, doamna Sowerberry şi-o arătase oferindu-i cu generozitate toate resturile şi lăturile de care nu s-ar fi atins nimeni. Astfel, cu multă modestie şi umilă evlavie primea greaua acuzare de care o învinovăţea domnul Bumble. Lucru de care, să-i dăm dreptate, era cu totul nevinovată cu gîndul, vorba sau fapta.

— Ei ! zise domnul Bumble, după ce doamna îşi coborî iarăşi ochii în pămînt. Nu văd ceva mai bun de făcut deocamdată decît să-l lăsăm în pivniţă vreo zi-două, pînă o începe să-l roadă binişor foamea. Pe urmă să-l scoateţi de-acolo şi să-l ţineţi numai cu fiertură de ovăz cît va mai fi ucenic aici. E de neam prost. Nişte strechieţi, doamnă Sowerberry ? Mi-a spus mie doctorul şi îngrijitoarea că mama lui a trecut, pînă să ajungă aici, prin greutăţi şi suferinţe care pe alta teafără ar fi dat-o gata cu multe săptămîni înainte.

Cînd domnul Bumble ajunse aici cu discursul lui, Oliver, auzind că iar se aduce vorba de mama lui, începu din nou să izbească cu picioarele în uşă cu atîta furie, că nu se mai putea auzi nimic. Tocmai atunci îşi făcuse apariţia şi domnul Sowerberry. Îndată ce femeile îi aduseră la cunoştinţă isprăvile lui Oliver, cu înfloriturі aşa de ticluite ca să-i stîrnească mînia, descuie în pripă uşa pivniţei şi-l trase de guler afară pe ucenicul răzvrătit.

Hainele lui Oliver erau rupte de la bătaia pe care o mîncase, faţa învineţită şi zgîriată, părul vîlvoi. Totuşi mînia nu i se potolise încă ; şi cînd fu tras afară din închisoarea lui, nu pă-

fea de loc înfricoşat, ci-l înfruntă pe Noah, încruntat şi ameninţător.

— Halal ! Frumos îţi mai şade ! zise Sowerberry, zgîlţîindu-l pe Oliver şi repezindu-i o palmă peste ureche.

— A spus vorbe urîte despre mama — se apără Oliver.

— Ei şi ce-i dacă a spus ? Ticălos şi gros de obraz ce eşti ! zise doamna Sowerberry. Merită ocările acelea, ba încă şi altele şi mai frumoase.

— Ba nu ! spuse Oliver.

— Ba da ! spuse doamna Sowerberry.

— E o minciună — spuse Oliver.

Doamna Sowerberry izbucni în plîns.

În faţa acelui potop de lacrimi, domnul Sowerberry nu mai avu încotro. Dacă ar fi şovăit numai o clipă să-l pedepsească cu asprime pe Oliver, e cît se poate de limpede pentru cititorul cu experienţă, dat fiind rezultatele certurilor matrimoniale precedente, că omul nostru ar fi fost o bestie, un soţ denaturat, o fiinţă josnică, un monstru cu chip de om şi alte multe întruchipări, prea numeroase ca să încapă în cadrul acestui capitol. Trebuie să recunosc însă că pe cît era cu putinţă — prea mult nu putea — se arăta binevoitor cu băiatul ; poate pentru că era în interesul lui, poate pentru că soţia lui nu-l putea suferi pe Oliver. Potopul de lacrimi nu-i lăsa altă ieşire, aşa că-i trase pe loc o ciomăgeală aşa de zdravănă lui Oliver, că pînă şi doamna Sowerberry se simţi mulţumită, iar domnul Bumble socoti de prisos să mai întrebuinţeze ciomagul parohial. Apoi, închizîndu-l în cămăruţa din fundul bucătăriei, îl lăsară acolo tot restul zilei, în tovărăşia cişmelei şi a unei bucăţi de pîine. Seara, doamna Sowerberry, după ce-i aruncă de după uşă tot felul de vorbe puţin plăcute la adresa mamei lui, vîrî capul înăuntru şi-i porunci să urce numaidecît sus, în sumbru-i culcuş, pe cînd Charlotte şi Noah rînjeau a batjocură, arătîndu-l cu degetul.

Abia cînd rămase singur în mohorîta prăvălie a negustorului de sicrie, împresurat de linişte şi tăcere, se lăsă Oliver în voia simţămintelor pe care le treziseră în sufletul lui de copil evenimentele zilei. Ascultase disprefuitor batjocurile, îndurase loviturile fără a scoate un strigăt : căci în pieptu-i clocotea atîta mîndrie, încît ar fi fost în stare să se lase ars de viu fără să scoată un geamăt. Acum însă, cînd nu mai era nimeni să-l vadă ori să-l audă, căzu în genunchi şi, ascunzîndu-şi faţa în

mîini, vărsă lacrimi atît de amare, cum numai arareori îngăduie Dumnezeu unei făpturi atît de fragede să cunoască !

Multă vreme rămase Oliver nemișcat astfel. Lumînarea era pe sfîrșite cînd se ridică în picioare. După ce iscodi cu băgare de seamă în jurul lui și ascultă cu atenție, trase zăvoarele ușii și privi afară.

Era o noapte rece și întunecoasă. Stelele se arătau ochilor lui de copil mai depărtate de pămînt ca totdeauna. Nu se simțea nici o adiere de vînt ; umbrele întunecate pe care le așterneau copacii pe pămînt stăteau într-o neclintire de moarte. Închise încetișor ușa și se apucă, ajutat de ultimele pîlpîiri ale candelei, să-și strîngă într-o basma puținele lui lucrușoare, apoi se așeză pe-o bancă și așteptă zorile.

Cînd cea dintîi rază de lumină străbătu prin crăpăturile oblonului, Oliver se sculă și trase din nou zăvoarele. O privire sfioasă în jur, o clipă de nehotărîre, apoi închise ușa în urma lui și se pomeni în stradă.

Se uită la dreapta, se uită la stînga, neștiind încotro să fugă. Își aminti că toate căruțele ce ieșeau din oraș apucau drumul ce urca la deal. O luă și el tot pe-acolo, apoi, întîlnind o potecă ce tăia de-a dreptul cîmpia, dînd în drumul mare, apucă pe dînsa cu pas repede.

Oliver ținea bine minte cum mersese pe aceeași cărare alături de domnul Bumble, atunci cînd fusese luat de la fermă și dus la azil. Drumușorul trecea chiar prin fața casei. Inima începu a-i bate mai repede cînd își dădu seama de asta și fu cît pe ce s-o ia înapoi. Mersese însă cale destul de lungă și ar fi pierdut prea mult timp întorcîndu-se din drum. Pe lîngă asta, mai chibzuind că așa de dimineață nu era primejdie să-l zărească cineva, se hotărî să meargă înainte.

Ajunse în dreptul fermei. Casa părea liniștită, arătînd că toți locuitorii ei dorm încă la acel ceas al zorilor. Oliver se opri și privi pe furiș în grădină. Un copil plivea pe unul din straturi. În clipa în care își ridică fața palidă, Oliver recunoscu pe unul din vechii lui tovarăși. Se bucură că-l mai vede o dată înainte de plecare : căci cu toate că era mai mic ca dînsul, fusese prietenul și tovarășul lui de joacă. Suferiseră laolaltă de foame și fuseseră de atîtea ori bătuți și închiși împreună.

— Ssst ! Dick ! zise Oliver, pe cînd băiețelul, alergînd la poartă, îi întindea printre zăbrele mînuța lui albă ca să-i ureze bun venit. S-a sculat cineva ?

— Nimeni afară de mine — răspunse copilul.

— Să nu cumva să spui că m-ai văzut, Dick — zise Oliver. Fug în lume. Mă băteau şi mă chinuiau, Dick. Mă duc să-mi încerc norocul undeva departe. Nu ştiu nici eu unde. Ce palid eşti !

— L-am auzit pe doctor spunîndu-le că-s pe moarte — răspunse copilul şi o umbră de zîmbet îi lumină faţa. Îmi pare tare bine că te văd, dragă. Dar nu mai sta ! Nu mai sta !

— Da, da ! Vroiam numai să-ţi spun rămas bun — zise Oliver. O să ne mai vedem, Dick. Sînt sigur ! Ai să fii cîndva şi tu sănătos şi fericit.

— Aşa sper şi eu — răspunse copilul. Dar numai după ce-oi muri. Ştiu că doctorul are dreptate, Oliver, căci prea adesea mă visez în cer printre îngeri şi chipuri blînde, pe care nu le văd niciodată cînd sînt treaz. Sărută-mă — zise copilul, urcîndu-se pe poartă şi cuprinzîndu-l pe Oliver cu mînuţele de de după gît. Rămas bun, prietene, şi Dumnezeu să te aibă în paza lui !

Binecuvîntarea aceasta, rostită de buzele unui copil, era cea dintîi pe care o primea Oliver : şi-n mijlocul suferinţelor şi luptelor, necazurilor şi schimbărilor ce aveau să-l împresoare mai tîrziu în viaţă, avea să-şi amintească veşnic de ea.

CAPITOLUL VIII

Oliver se duce la Londra. Pe drum întîlneşte un tînăr gentleman foarte original.

AJUNGÎND LA PÎRLEAZUL DIN CAPĂTUL CĂRĂRII, Oliver apucă din nou pe şosea. Se făcuse ora opt. Cu toate că era acum la cinci mile depărtare de oraş, continuă să alerge şi să se furişeze pe după garduri, de frică să nu fie urmărit şi prins, pînă ce se făcu amiază. Abia atunci se aşeză pe jos lîngă

o piatră kilometrică să se odihnească şi prinse a se gîndi, pentru întîia oară, unde ar fi mai bine să se ducă spre a-şi cîştiga existenţa.

Piatra lîngă care stătea arăta cu litere mari că mai erau exact şaptezeci de mile de acolo pînă la Londra. Acel nume trezi gînduri neaşteptate în mintea băiatului. Londra ! Marele oraş ! Nimeni, nimeni, nici domnul Bumble nu l-ar putea descoperi acolo ! Auzise de multe ori pe bătrînii de la azil vorbind între ei că un băiat isteţ uşor se poate descurca la Londra, că în oraşul acela mare se găseau felurite mijloace de trai, de care oamenii din provincie habar n-aveau. Acolo era locul unui băiat fără căpătîi, sortit să moară în drum dacă nimeni nu-i venea în ajutor. Fulgerat de aceste gînduri, sări în picioare şi porni mai repede.

Scurtase distanţa dintre el şi Londra cu patru mile, pînă să-şi dea seamă cît de mult mai avea de mers ca să-şi ajungă ţinta. Pricepînd asta, îşi încetini mersul, muncindu-şi mintea să găsească vreun mijloc de-a ajunge acolo. În bocceluţa lui avea o coajă de pîine, o cămaşă proastă şi două perechi de ciorapi. Mai avea în buzunar şi un penny, dăruit de Sowerberry cu prilejul unei înmormîntări la care fusese tare mulţumit de dînsul. „Bun lucru să ai o cămaşă curată — gîndi Oliver — şi două perechi de ciorapi cîrpiţi, de asemenea un penny. Dar ăsta e slab ajutor cînd ai de mers şaizeci şi cinci de mile la vreme de iarnă." Oliver, ca mai toţi oamenii, deşi avea mintea ageră şi gata să descopere numaidecît orice piedică, era nepriceput în găsirea mijloacelor de a le înlătura. Aşa că, după ce se gîndi multă vreme fără să descopere nimic de seamă, îşi schimbă bocceaua pe celălalt umăr, urmîndu-şi drumul.

În ziua aceea străbătu douăzeci de mile fără să pună în gură altceva decît coaja de pîine uscată pe care o luase cu dînsul şi cîteva înghiţituri de apă pe care le cerşise la uşa locuinţelor din marginea drumului. Cînd se lăsă noaptea, se furişă într-o fîneaţă, se ghemui într-un stog de fîn, hotărît să rămîie acolo pînă a doua zi dimineaţa. La început îl cuprinse teama. Vîntul şuiera fioros peste cîmpurile deşerte, îi era frig şi foame şi se simţea mai singur ca niciodată. Apoi, doborît de oboseala drumului, căzu într-un somn adînc, uitînd de toate necazurile.

A doua zi dimineaţa se trezi înfrigurat, înţepenit şi aşa de flămînd, încît se văzu silit să schimbe singurul ban pe care-l

avea pe o pîine, în cel dintîi sat ce-i ieşi în cale. Abia făcuse douăsprezece mile, cînd umbrele nopţii, îl împresurară iarăşi. Tălpile îi erau numai răni şi picioarele îi tremurau de slăbiciune. Încă o noapte petrecută în frig şi întuneric îi slei cu totul puterile. A doua zi, cînd se sculă să pornească iar la drum, abia de se mai putea tîrî.

Aşteptă la poalele unui deal rîpos pînă se ivi o diligenţă şi ceru pomană călătorilor de pe imperială. Prea puţini însă îl luară în seamă, şi chiar aceia îl îndemnară să aştepte pînă vor ajunge în vîrful dealului şi să le arate cît poate fugi pentru o jumătate de penny. Bietul Oliver încercă să se ţină după diligenţă, dar nu izbuti, pentru că era obosit şi-l dureau picioarele. Văzînd aceasta, călătorii îşi puseră banul în buzunar, declarînd că e haimana şi nu merită nimic, şi diligenţa se depărtă, lăsînd în urma ei doar un nor de colb.

În unele sate, tăbliţele de lemn vopsite înştiinţau, cu litere mari, că cine va cerşi în ţinut va fi trimis la închisoare. Asta îl înspăimîntă mult pe Oliver, care nu ştia cum să lase mai iute acele sate în urma lui. În alte părţi, se alătura de gardurile hanurilor, privind jalnic la cei care intrau şi ieşeau, pînă ce hangiţa trimitea pe vreunul din surugiii care umblau prin curte să alunge pe băiatul acela ciudat, care nici vorbă că pîndea să fure ceva. De cerşea la uşa fermelor, arareori se întîmpla să nu fie ameninţat că se asmută cîinii asupra lui. De-şi vîra nasul într-o prăvălie, îndată i se vorbea de intendentul azilului, de rămînea cine ştie cît cu sufletul la gură de frică — de altfel, de multe ori numai cu sufletul se ţinea.

Cu siguranţă că, fără cantonierul milostiv şi fără doamna cea bătrînă şi foarte cumsecade, necazurile lui Oliver ar fi încetat în acelaşi chip în care încetaseră şi suferinţele mamei lui, cu alte cuvinte, fără îndoială că ar fi căzut şi şi-ar fi dat sufletul acolo în drum, pe şoseaua naţională. Cantonierul însă îl milui cu pîine şi brînză, iar doamna cea bătrînă, care avea un nepot naufragiat, rătăcind desculţ prin cine ştie ce colţ de lume, se înduioşă de suferinţele băiatului orfan şi-i dărui din puţinul pe care-l avea, ba chiar şi mai mult, cu vorbe aşa de blînde şi bune şi lacrimi ce arătau atîta milă şi înţelegere, că se săpară mai adînc în sufletul lui Oliver decît toate suferinţele pe care le îndurase.

În a şaptea dimineaţă de la plecarea din oraşul lui natal, Oliver intră încet şi şchiopătînd, o dată cu zorile, în orăşelul

Barnet. Obloanele erau încă trase, străzile pustii ; nimeni nu se trezise încă la treburile zilei. Soarele se ridica pe cer în toată măreția lui, și-n lumina-i strălucitoare, băiatul se găsea parcă și mai singur, și mai părăsit, cum sta pe pragul unei case, cu picioarele sîngerate și pline de praf.

Încetul cu încetul, obloanele se deschiseră, storurile se ridicară și oamenii începură a umbla încolo și-ncoace. Cîțiva se opriră pentru a se uita o clipă curioși la Oliver, alții își întoarseră numai privirile din mersul grăbit : nimeni însă nu-i veni într-ajutor, nimeni nu se osteni măcar să-l întrebe de unde vine. Nu-ndrăznea să cerșească : rămase neclintit și tăcut.

Stătu o bucată de vreme ghemuit pe treapta de piatră, minunîndu-se de cîte cîrciumi vedea în orășelul acela (în Barnet, la fiecare pas dai de-o cîrciumă ori de-o cîrciumioară), privind cu nepăsare la trăsurile care treceau pe drum, gîndindu-se plin de uimire cum pot străbate în cîteva ceasuri un drum care pentru dînsul a însemnat o săptămînă întreagă de suferințe și sforțări peste puterile lui. Îl trezi din gînduri un băiat care trecuse pe lîngă el cu cîteva clipe mai înainte, fără a părea că-l vede, și care se întorsese acum observîndu-l atent, din cealaltă parte a uliței. La început nu-l prea luă în seamă, de la o vreme însă, văzîndu-l stînd așa locului și cercetîndu-l cu luare-aminte. Oliver ridică și el capul, ațintindu-l la rîndul său. Atunci băiatul trecu ulița și, apropiindu-se de Oliver, îi zise :

— Ce-i cu tine, bobocule ?

Cel care-l întreba astfel pe tînărul nostru drumeț era un băiat cam de o vîrstă cu dînsul, dar un băiat c-o înfățișare atît de ciudată, cum nu mai văzuse Oliver în viața lui. Avea un nas cîrn, frunte îngustă, trăsături grosolane și era murdar din cale afară, dar cu aere și maniere de om mare. Era scund pentru vîrsta lui, cu picioarele arcuite și ochi neplăcuți, mici și sfredelitori. Pălăria abia i se ținea pe vîrful capului, gata să cadă în orice clipă, și de bună seamă că așa s-ar fi întîmplat mereu dacă cel care o purta n-ar fi scuturat cu multă dibăcie din cap, ca s-o dea la locul ei de cîte ori o lua la vale. Purta o haină de om mare, care-i ajungea aproape pînă la călcîie ; mînecile și le suflecase pînă la coate ca să aibă mîinile libere, după cît se părea în scopul de-a le putea vîrî cît mai adînc în buzunarele pantalonilor de catifea reiată, unde le ținea și-n clipa de față. În sfîrșit, dacă mai adăugăm portretului niște cizmulițe scurte,

apoi nu se afla pe lume alt domnișor, de aproape doi coți și jumătate înălțime, mai grozav și mai ferchеș ca dînsul.

— Ce-i cu tine, bobocule ? îl întrebă domnișorul cu înfățișare ciudată pe Oliver.

— Sînt foarte flămînd și obosit — răspunse Oliver, cu lacrimi în ochi. Am mers cale lungă. Umblu într-una de șapte zile.

— Umbli de șapte zile ? zise domnișorul. Aha ! pricep. Poruncă de la *cioc* ? Hai ? Dar — adăugă el, băgînd de seamă uimirea lui Oliver — pare-mi-se că habar n-ai ce-i aceea cioc ?

Oliver răspunse cu naivitate că, după cît știa el, cuvîntul despre care e vorba înseamnă gura unei păsări.

— Pfi ! Ăsta-i cu caș la gură ! exclamă domnișorul. *Cioc* înseamnă magistrat. Să mergi din porunca ciocului înseamnă să nu mergi pe drumul drept. Adică o iei mai sus și nu mai cobori. Ai fost la *moară* ?

— Care moară ? întrebă Oliver.

— Care moară ! Ei, moara cea care încape și-n borcan [1] și care merge mai bine cînd bate vîntul cel rău printre oameni, că dacă bate vîntul cel bun, atunci nu pot pune mîna pe lucrători. Haide cu mine — zise domnișorul — să-ți dau ceva haleală, că mare nevoie ai de ea ! Punga îmi cam țipă și mie : n-am decît un șiling și jumătate de penny ; dar cît merge treaba, mă scobesc în pungă și plătesc. Drepți ! Țin-te pe popice ! Hai ! Întinde-o !

După ce-l ajută să se ridice, domnișorul îl duse în dugheana unui negustor de lumînări, de unde cumpără puțină șuncă și o pîine de două livre, sau, după cum se exprimă el, „un chitan de patru gologani". Și ca să ferească șunca de praf și murdărie, întrebuință un sistem ingenios : scobi pîinea de o parte din miez și vîrî carnea înăuntru, îndesînd miezul iar la loc. După care, luînd pîinea la subsuoară, intră într-o cîrciumioară și se așeză cu Oliver într-o cămăruță din fund, lîngă bucătărie. Acolo li se aduse, din porunca misteriosului tînăr, o halbă de bere, și Oliver, la îndemnul noului său prieten, se apucă să înfulece cu poftă mîncarea, în timp ce băiatul cel ciudat se uita din cînd în cînd cu multă atenție la dînsul.

[1] În englezește, *stone jug* înseamnă și borcan de piatră, și închisoare (închisoare în care condamnații erau puși la o muncă silnică numită moară). (n.t.)

— La Londra ? zise ciudatul tînăr, cînd Oliver isprăvi în sfîrşit.

— Da.

— Gazdă ai ?

— Nu.

— Bani ?

— Nu.

Tînărul cel ciudat fluieră şi-şi îndesă mîinile în buzunare, cît îi îngăduiau mînecile hainei lui mari.

— Stai la Londra ? întrebă Oliver.

— Da. Cînd mă duc acasă — răspunse băiatul. Cred c-ai vrea un culcuş pentru noapte, hm ?

— Da, aşa-i — răspunse Oliver. De cînd am plecat la drum, n-am mai dormit sub un acoperiş.

— Lasă, nu te mai smiorcăi pentru atîta lucru — zise tînărul domnişor. Deseară trebuie să fiu la Londra. Acolo ştiu un domn bătrîn, foarte cumsecade, care te culcă pe nimica, fără să-ţi ceară vreo leţcaie, dacă te prizantă un domn pe care-l cunoaşte. Oare pe mine mă cunoaşte ? Aş, de unde ! Nici gînd ! Nici pomeneală !

Tînărul zîmbea şmecher, ca să arate că ultima parte a discursului său era doar o glumă. Apoi îşi sfîrşi de băut berea.

Propunerea neaşteptată a unui adăpost era prea ispititoare ca să poată fi respinsă, mai ales că venea întovărăşită şi de asigurarea că domnul cel bătrîn îi va găsi în scurt timp o slujbă bună lui Oliver. De-aici, convorbirea urmă pe un ton mai intim şi mai confidenţial şi Oliver află că prietenul se numea Jack Dawkins şi că era favoritul şi protejatul acelui domn bătrîn.

Înfăţişarea domnului Dawkins nu prea vădea foloasele de care se bucurau cei pe care patronul îi lua sub aripa sa protectoare ; cum însă vorbea mult şi încurcat şi-i destăinui printre altele că prietenii intimi îl porecliseră „Şmecherul". Oliver se gîndi că-i de bună seamă un dezmăţat şi-un zăpăcit şi că zadarnic îi făcea morală binefăcătorul lui ca să-l cumînţească. Căpătînd această încredinţare, se hotărî în taină să cîştige cît mai repede încrederea domnului bătrîn şi, dacă o vedea că Şmecherul, după cum înclina să creadă, n-avea de gînd să se cumînţească, să renunţe la cinstea de-a mai avea legături de prietenie cu dînsul.

Cum Jack Dawkins nu voi să intre în Londra decît pe înnoptat, erau aproape orele unsprezece cînd ajunseră la bariera

de la Islington. Trecură din Angel în strada Saint John, coborîră pe ulicioara ce dădea la teatrul Sadler's Walles, merseră pe strada Exmouth și calea Coppice, apoi prin curticica de lîngă azil, străbătură acel loc clasic care se numea odinioară Hockley in-the-Hole, de-acolo dădură pe dealul Little Saffron, apoi pe dealul Saffron-the-Great, unde Șmecherul grăbi pasul îndemnîndu-l pe Oliver să se țină cît mai aproape de dînsul.

Deși atent să nu piardă din vedere pe călăuza lui, Oliver nu se putea opri să nu arunce din mers priviri furișe în dreapta și-n stînga. Asemenea murdărie și mizerie nu mai văzuse nicăieri. Ulița era îngustă și noroioasă, otrăvită de mirosuri urîte, c-o mulțime de dugheni ce păreau să n-aibă altă marfă decît grămezi de țînci, care, cu toată ora tîrzie, se tîrau pe pragurile ușilor și-n uliță ori se auzeau țipînd dinăuntru. În toată mizeria asta, tavernele păreau că prosperează : se certau acolo în gura mare irlandezi de cea mai joasă speță. Ici și colo, în curți și fundături acoperite ce porneau din strada principală, se zăreau grupuri de căsuțe înghesuite, pe dinaintea cărora se tăvăleau prin noroaie femei și oameni beți. Pe unele uși se strecurau afară indivizi cu înfățișare sinistră care, după cît se părea, ieșeau cu scopuri nu tocmai pașnice și lăudabile.

Oliver tocmai se gîndea de n-ar fi mai nimerit s-o șteargă, cînd ajunseră în josul povîrnișului. Călăuza lui însă îl apucă de braț și, împingînd ușa unei case de lîngă Field Lane, îl trase în coridor și închise ușa în urma lor.

— Hei, cine-i? strigă de jos o voce, drept răspuns la fluieratul Șmecherului.

— Pot și dobîndă ! Veni răspunsul.

Părea să fie o parolă ori un semnal că toate sînt în bună rînduială, căci zidul din fundul coridorului se lumină palid de flacăra slabă a unei lumînări. Chipul unui om răsări acolo unde fusese pe vremuri o balustradă a scării ce ducea jos la bucătărie.

— Sînteți doi — zise omul, îndepărtînd mîna în care ținea lumînarea și ferindu-și ochii cu palma de lumină. Cine-i celălalt ?

— Un nou tovarăș — răspunse Jack Dawkins, împingîndu-l pe Oliver înainte.

— De unde vine ?

— Din țara ageamiilor. Fagin e sus ?

— Da, alege ștergătoarea. Hai, urcați !

Lumînarea se retrase şi chipul se făcu nevăzut.

Oliver sui cu greu prin întuneric scara stricată, strîns ţinut de-o mînă de tovarăşul său, pe cînd cu cealaltă îşi bîjbîia drumul. Călăuza lui urca scările c-o uşurinţă şi-o sprinteneală ce arăta că-i obişnuit cu ele. Împingînd uşa unei cămăruţe din fund, îl trase pe Oliver după el.

Tavanul şi pereţii erau negri de vreme şi murdărie. Pe-o masă de brad, în faţa focului, se afla o lumînare înfiptă în gîtul unei sticle de bere, cîteva oale de cositor, o pîine, nişte unt şi o farfurie. Pe foc, într-o tigaie a cărei coadă fusese bine legată de prichiciul hornului, se frigeau nişte cîrnaţi. Lîngă ei, păzindu-i, stătea un individ tare bătrîn şi zbîrcit, c-o faţă urîcioasă şi respingătoare, ascunsă în parte sub o tufă zbîrlită de păr roşu. Purta un halat de flanelă slinos, descheiat la piept, şi privea cu multă atenţie cînd la cratiţa cu cîrnaţi, cînd spre uscătorul de rufe pe care stăteau atîrnate o mulţime de batiste de mătase. Cîteva saltele proaste făcute din saci vechi erau trîntite unele lîngă altele pe podea. În jurul mesei stăteau vreo patru cinci băieţi de-o vîrstă cu Şmecherul, fumînd din pipe lungi de pămînt şi bînd rachiu cu aere de oameni mari. Cînd tovarăşul lor se aplecă la urechea bătrînului evreu ca să-i şoptească cîteva vorbe, se grămădiră cu toţii în jur, apoi se întoarseră rînjind către Oliver. La fel făcu şi bătrînul cu furculiţa în mînă.

— Fagin, îţi prezint pe prietenul meu Oliver Twist — zise Jack Dawkins.

Bătrînul rînji şi făcu o plecăciune adîncă lui Oliver. Apoi, luîndu-l de mînă, îi spuse că nădăjduieşte să aibă onoarea de-a face cunoştinţă mai de aproape. Atunci tinerii cu pipe îl înconjurară scuturîndu-i voinicește amîndouă mîinile — mai cu seamă pe aceea în care ţinea bocceaua. Unul dintre domnişori se grăbi să-i scoată şapca din cap, altul îi vîrî mîinile în buzunar, ca să-l scutească de oboseala de-a le goli singur înainte de culcare. Şi probabil că amabilii tineri ar fi mers cu politeţea departe de tot, dacă bătrînul n-ar fi prins a le împărţi cu dărnicie lovituri de furculiţă peste capete şi peste mîini.

— Foarte încîntaţi de cunoştinţă, Oliver, foarte încîntaţi — zise bătrînul. Şmechere, scoate cîrnaţii din tigaie şi trage o lădiţă lîngă foc, pentru Oliver. Aha ! Te uiţi la batiste, dragă ! Sînt tare multe, aşa-i ? Păi tocmai le-am scos ca să le dăm la spălat. Asta-i, Oliver, asta-i... Ha, ha, ha !

Ultima parte a discursului fu întîmpinată cu strigăte de entuziasm de către toţi acei tineri de viitor, demni discipoli ai hazliului evreu.

Şi-n mijlocul gălăgiei se aşezară la masă.

Oliver mîncă porţia lui, apoi bătrînul amestecă pentru el într-un pahar gin fierbinte cu apă, îndemnîndu-l să-l dea iute de duşcă, pentru că trebuia să treacă paharul altui domn ce aştepta. Oliver se supuse. Îndată după asta, se simţi luat binişor pe sus şi aşezat pe unul din saci ; apoi căzu într-un somn adînc.

CAPITOLUL IX

Cuprinde cîteva lămuriri asupra simpaticului bătrîn şi a elevilor săi, tineri de mare viitor.

A DOUA ZI DIMINEAŢĂ, Oliver se deşteptă tîrziu, dintr-un somn adînc şi lung. În odaie se afla numai bătrînul, care fierbea nişte cafea pentru dejun într-o cratiţă, fluierînd încet pentru dînsul pe cînd mesteca într-una cu o lingură de fier. De cîte ori auzea vreun zgomot cît de slab venind de jos, se oprea din treabă, ascultînd. Apoi, cînd se încredinţa că-i linişte, se apuca iar să fluiere învîrtind mai departe.

Cu toate că Oliver se trezise singur, încă nu era bine dezmeticit. Se afla în acea stare de amorţire dintre somn şi trezire, cînd visezi în cinci minute cu ochii pe jumătate deschişi, fără să-ţi dai bine seama de cele din jurul tău, mai mult decît visezi în cinci nopţi cu ochii bine închişi şi simţurile cufundate într-o adîncă inconştienţă. În acele clipe, omul îşi dă destul de bine seama de cele ce se petrec în mintea lui, ca să-şi poată face o slabă idee de puterea gîndului care, dezlegat de învelişul lui pieritor, se înalţă deasupra pămîntului, jucîndu-se cu timpul şi spaţiul.

Oliver se afla tocmai într-o asemenea stare. Stînd cu ochii întredeschiși, îl vedea pe bătrîn, îl auzea cum fluieră încetișor și deslușea sunetul lingurii ce se freca de pereții cratiței. În același timp, mintea lui călătorea în trecut, cercetînd pe toți acei pe care îi cunoscuse pînă atunci.

Isprăvind cafeaua, bătrînul puse cratița jos pe grătarul vetrei și rămase cîteva minute nehotărît, ca și cum nu știa ce să facă. Apoi se întoarse, se uită la Oliver și-l strigă pe nume. Băiatul nu răspunse, părînd că doarme adînc.

Asigurat dinspre partea aceasta, bătrînul se duse încetișor la ușă și-o încuie. Apoi i se păru lui Oliver că-l vede scoțînd dintr-o trapă de sub podea o lădiță mică, pe care o așează cu grijă pe masă. Ochii bătrînului sclipiră cînd ridică încet capacul cutiei și privi înăuntru. Trase lîngă masă un scaun vechi, se așeză și scoase din lădiță un ceas de aur minunat, bătut în pietre scumpe.

— Ha ! făcu bătrînul, ridicînd din umeri și schimonosindu-și fața într-un rînjet groaznic. Șmecheri băieți ! Grozav de șmecheri ! S-au ținut bine pînă la capăt ! N-au spus bătrînului pastor unde-s lucrurile ! N-au turnat pe tata Fagin ! La ce bun să-l trădeze ? Nu li s-ar fi lărgit nici streangul, nici scăunelul n-ar fi rămas pe loc. Nu, nu, zău ! Strașnici băieți ! Strașnici băieți !...

Și tot mormăind în felul acesta, bătrînul puse înapoi obiectul la locul lui de taină. Scoțînd apoi din lădiță încă vreo jumătate duzină de ceasuri, începu a le cerceta pe rînd, cu aceeași plăcere. Apărură apoi inele, broșe, brățări și tot felul de obiecte prețioase, din materiale atît de scumpe și de-o lucrătură așa de minunată, că Oliver nu le cunoștea nici măcar după nume.

După ce le așeză pe toate la loc, bătrînul mai scoase un ultim giuvaer, așa de mic și de gingaș, că-i încăpea în podul palmei. Părea să aibă o inscripție foarte fin gravată pe el, căci bătrînul, așezîndu-l pe masă și umbrindu-l cu mîna, îl cercetă multă vreme cu încordare. La urmă puse la loc, ca și cum ar fi renunțat să mai dezlege o enigmă și, lăsîndu-se pe spătarul scaunului, murmură :

— Minunat lucru pedeapsa cu moartea ! Morții nu se mai pot pocăi ! Nici nu mai pot da la iveală istorii neplăcute ! Ha ! Strașnică rînduială pentru meseria noastră ! Cinci la rînd înșirați pe funie, n-a rămas nici unul care să-și teamă pielea și să-l vîndă pe tata Fagin !

Rostind vorbele astea pe cînd îşi rotea ochii negri şi sclipitori în jurul său, la întîmplare, privirea bătrînului dădu de chipul lui Oliver. Copilul îl ţintea cu ochii plini de uimire. N-a fost decît o clipă, dar bătrînul îşi dădu seama că băiatul îl spionase. Izbi cu zgomot capacul lădiţei şi, apucînd un cuţit de pîine ce se afla pe masă, se ridică furios. Tremura însă atît de tare, încît Oliver, cu toată spaima, băgă de seamă cum îi vibra în mînă cuţitul.

— Ce-nseamnă asta ? zise bătrînul. De ce mă spionezi ? De cînd eşti treaz ? Ce-ai văzut ? Răspunde, n-auzi ? Şi cît mai repede, dacă ţii la viaţă !

— Nu mai puteam dormi, domnule — răspunse Oliver, cu voce blîndă. Îmi pare rău că v-am tulburat.

— Nu cumva te-ai trezit acum un ceas ? se încruntă la băiat, furios, bătrînul.

— Nu, domnule, credeţi-mă că nu — zise băiatul.

— Eşti sigur de tot ? strigă bătrînul, ameninţător, cu o căutătură şi mai fioroasă.

— Dormeam, domnule — se grăbi Oliver să răspundă. Zău că dormeam.

— Bine, bine, dragă ! zise bătrînul, recăpătîndu-şi deodată înfăţişarea obişnuită, însă mai jucîndu-se puţin cu cuţitul înainte de a-l pune pe masă, ca şi cum ar fi vrut să arate că-l luase numai în glumă. Am ştiut asta şi am vrut numai să te sperii. Eşti băiat viteaz ! Hi, hi ! Eşti viteaz, Oliver ! Bătrînul îşi frecă mîinile, chicotind şi furişînd în acelaşi timp o privire neliniştită asupra lădiţei. Ai zărit vreo două din lucrurile acelea frumoase, băieţele ? zise bătrînul, după o scurtă tăcere, lăsîndu-şi mîna pe cutie.

— Da, domnule — răspunse Oliver.

— Ah ! făcu bătrînul, îngălbenind. Sînt ale mele, Oliver. E puţinul meu avut. Tot ce-am putut strînge pentru bătrîneţe. Oamenii spun că-s zgîrcit, dragă, că sînt zgîrcit, da, aşa spun ei.

Oliver se gîndi că în adevăr domnul acela trebuie să fie de o zgîrcenie nemaipomenită, ca să poată locui într-o locuinţă atît de mizerabilă, cînd are atîtea ceasornice. Apoi cugetă că grija şi dragostea ce-o purta Şmecherului şi celorlalţi băieţi îl costau desigur mulţi bani. Uitîndu-se cu respect la bătrîn, îl întrebă dacă are voie să se scoale.

— Cum să nu, dragă, cum să nu — răspunse bătrînul. Uite, colo în colţ după uşă este o cană cu apă. Ad-o aici şi după asta am să-ţi dau şi un lighean în care să te speli.

Oliver se sculă, se duse pînă la uşă şi se opri o clipă ca să ridice cana. Cînd întoarse capul, lădiţa dispăruse.

Abia se spălase şi isprăvise de orînduit toate la locul lor, zvîrlind pe fereastră conţinutul ligheanului, după instrucţiunile bătrînului, cînd Şmecherul îşi făcu apariţia însoţit de un prieten foarte vesel, unul din tinerii fumători de pipă pe care-i văzuse în noaptea trecută şi care-i fu prezentat ca fiind domnul Charley Bates. Se aşezară toţi patru ca să bea cafeaua şi să mănînce pîinişoarele albe şi şunca, pe care le scoase la iveală Şmecherul din fundul pălăriei lui.

— Ei — zise bătrînul, adresîndu-se Şmecherului, în vreme ce privea cu viclenie la Oliver — cum a mers lucrul în dimineaţa asta, dragii mei ?

— Al dracului — răspunse Şmecherul.

— De bine — adăugă Charley Bates.

— Buni băieţi mai am eu ! zise bătrînul. Tu ce-ai adus, Şmechere ?

— Două portofele — răspunse domnişorul.

— Căptuşite ? întrebă cu lăcomie bătrînul.

— Destul de frumuşele — răspunse Şmecherul, dînd la iveală două portofele, unul roşu, altul verde.

— Ar fi putut să fie mai grele — zise bătrînul, după ce le cercetă cu de-amănuntul. Dar sînt curate şi frumos lucrate... Iscusit meşter, ce zici, Oliver ?

— Foarte iscusit, domnule — spuse Oliver.

La aceste cuvinte, domnul Charley Bates izbucni într-un rîs zgomotos, spre marea mirare a lui Oliver, care nu vedea nimic de rîs în cele ce se petrecuseră.

— Tu ce-ai adus, dragă ? îl întrebă Fagin pe Charley Bates.

— Ştergătoare — răspunse domnul Bates, scoţînd din buzunar patru batiste.

— Bun — spuse bătrînul, cercetîndu-le cu luare-aminte. Sînt foarte bune, foarte bune. Nu le-ai însemnat destul de bine, Charley, aşa că trebuie scoasă marca de pe ele cu un ac. Avem să-l învăţăm pe Oliver treaba asta. Ce zici, Oliver ? Hi ! Hi ! Hi !

— Cum binevoiţi, domnule — zise Oliver.

— Ai vrea să-nveți meșteșugul batistelor, ca Charley Bates, nu-i așa, puiule ? întrebă bătrînul.

— Din tot sufletul, domnule, dacă vreți să mă învățați — răspunse Oliver.

Domnului Bates i se păru atît de hazliu răspunsul acesta, încît izbucni iarăși într-un hohot de rîs ce-l făcu să se înece așa de rău cu cafeaua pe care-o înghițea, că nu-și mai putea trage sufletul.

— Ce mai pui cu caș la gură ! spuse el cînd își recăpătă graiul, dezvinovățindu-se în felul acesta către cei de față de purtarea-i nepoliticoasă.

Șmecherul nu zise nimic ; dar, netezindu-i părul lui Oliver pe frunte, îl asigură că în curînd are să știe de toate. Bătrînul, băgînd de seamă că Oliver se înroșește, ca să schimbe subiectul conversației, întrebă pe tineri dacă se grămădise multă lume la execuția ce avusese loc în dimineața aceea. Oliver era din ce în ce mai uimit, căci din răspunsurile băieților se înțelegea limpede că amîndoi fuseseră de față. Or, cu drept cuvînt se minuna Oliver cum de mai avuseseră vreme să fie și atît de harnici.

După gustarea de dimineață, domnul cel hazliu și cei doi băieți începură o joacă foarte ciudată și cu totul necunoscută lui. Iată cum era : bătrînul cel poznaș își vîrî într-unul din buzunarele de la pantaloni o tabacheră, un carnet în celălalt, un ceas cu lanț trecut pe după gît în buzunarul de la vestă și-și înfipse un ac cu diamant fals în cămașă. După asta își încheie bine haina și, vîrîndu-și batista și ochelarii în buzunarul surtucului, începu a se plimba înainte și înapoi în lungul odăii, sprijinindu-se într-un baston, imitînd întocmai bătrînii care se plimbă toată ziua pe stradă. Se oprea din cînd în cînd, ba în fața focului, ba înaintea ușii, prefăcîndu-se că privește foarte atent în vitrina unui magazin. Uneori se tot uita în jurul lui ca și cum i-ar fi fost frică de niște hoți și-și tot pipăia buzunarele, ca să se încredințeze că nu i s-a furat nimic. Așa de natural și de nostim le făcea toate, că lui Oliver îi dădură lacrimile de atîta rîs. În vremea asta cei doi băieți umblau în urma lui, ținîndu-se foarte aproape și ferindu-se cu o iuțeală uimitoare să nu fie văzuți cînd bătrînul se întorcea în loc. Pînă la urmă, Șmecherul îi mergea pe gheată ori îl călca pe picior, în vreme ce Charley, pe la spate, se izbea într-însul. Într-o clipă, c-o iuțeală extraordinară, îi luau ta-

bachera, carnetul, ceasul, lanțul, acul de cravată, batista, ba și ochelarii. Dacă domnul cel bătrîn simțea vreo mînă în unul din buzunare, striga unde și jocul începea din nou.

Mai tîrziu, după ce jucaseră de nenumărate ori jocul acesta, apărură două doamne tinere care veniseră în vizită la tinerii domni ; pe una o chema Bet și pe cealaltă Nancy. Aveau păr mult și des, strîns într-un coc neîngrijit, iar pantofii și ciorapii cam ponosiți. N-ai fi putut spune că-s drăguțe, dar erau foarte colorate la față și aveau privirea vioaie și îndrăzneață. Cum se purtau foarte prietenos și liber cu toții, Oliver le socoti fete nostime. Și fără îndoială că așa și erau.

Oaspeții stătură mult. Una din doamne, plîngîndu-se că i-i cam rece la stomac, gazdele scoaseră îndată rachiu, după care conversația deveni tot mai însuflețită. La sfîrșit, Charley Bates își dădu cu părerea că era timpul să-și ia tălpășița. Asta, gîndi Oliver, trebuie să însemne a ieși la plimbare, pe franțuzește, căci îndată după aceea Șmecherul, Charley și cele două doamne se sculară să plece, după ce mai întîi bătrînul cel de treabă le dădu cu multă dărnicie bani de cheltuială.

— Vezi, dragă băiete — zise Fagin — ce viață plăcută duc ei ? Acuma sînt liberi pînă deseară.

— Și-au isprăvit treaba, domnule ? întrebă Oliver.

— Da — zise bătrînul. Afară doar dacă din întîmplare găsesc ceva de lucru. Atunci nu se dau, doamne ferește, înlături, dacă le vine la îndemînă. Ia-i de exemplu, dragă, ia-i de exemplu — zise el, izbind cu lopățica în vatră, ca să dea mai multă greutate vorbelor. Fă tot ce-ți vor spune ei, ascultă-i în totul și cere-le sfatul, mai ales Șmecherului, dragă. Acela are să ajungă om mare și are să te ajute și pe tine să ajungi dacă îl iei de exemplu. Nu cumva îmi spînzură batista din buzunar, dragă ? zise bătrînul, oprindu-se deodată.

— Ba da, domnule — răspunse Oliver.

— Ia vezi dacă n-o poți scoate fără să simt eu, așa cum i-ai văzut făcînd pe băieți azi dimineață cînd ne jucam.

Oliver săltă cu o mînă fundul buzunarului, cum îl văzuse pe Șmecher făcînd, și scoase ușurel batista cu cealaltă.

— Gata ? strigă bătrînul.

— Uite-o, domnule — zise Oliver, arătîndu-i-o.

— Ești un băiat foarte isteț, dragă — zise domnul cel jucăuș, bătîndu-l ușurel cu palma în creștet pe Oliver, în semn de încuviințare. N-am pomenit băiat mai dibaci ca tine. Ține

un şiling. Dacă urmezi tot aşa, ai să ajungi cel mai mare om al timpului. Şi-acuma vino încoace să te învăţ să scoţi semnele de pe batiste.

Oliver se întreba nedumerit ce legătură putea avea scosul batistei din buzunar cu prorocirea că va ajunge om mare. Gîndindu-se însă că protectorul său, ca om mult mai în vîrstă, o fi ştiind el mai bine, se aşează liniştit la masă lîngă dînsul, şi curînd fu cufundat cu totul în noua lui ocupaţie.

CAPITOLUL X

Oliver începe să cunoască mai bine pe noii săi asociaţi şi capătă o experienţă pe care o plăteşte scump. Capitolul acesta, cu toate că-i scurt, e unul din cele mai însemnate.

OLIVER RĂMASE MULTE ZILE în odaia bătrînului evreu, descosînd semnele de pe batistele care soseau acasă în mare număr, uneori luînd şi el parte la jocul descris mai înainte, cu care se distrau în fiecare dimineaţă domnul cel hazliu şi cei doi băieţi. De la o vreme începu a tînji după aer curat şi a cere voie bătrînului, de cîte ori se ivea prilejul, să-l lase şi pe el să se ducă la lucru cu cei doi băieţi.

Oliver era tare nerăbdător să se apuce sîrguincios de muncă, întrucît începuse a-şi da seama de severele principii morale ale gentlemanului cel bătrîn. De cîte ori Şmechèrul ori Charley Bates se întorceau seara acasă cu mîinile goale, bătrînul nu mai contenea cu felurite mustrări aspre, înfierînd năravul lenei şi al hoinărelii şi, ca să-i silească la hărnicie, îi trimitea nemîncaţi la culcare. Ba, o dată, a ajuns chiar să-i zvîrle de-a berbeleacul tocmai din susul scărilor ; dar numai arareori se întîmpla să meargă atît de departe cu zelul lui de a-i îndrepta pe calea cea bună.

În sfîrşit, într-o bună dimineaţă, Oliver căpătă învoirea la care rîvnea cu-atîta înfocare. De vreo două-trei zile nu mai era de lucru la batiste şi prînzurile deveniseră şi ele sărăcăcioase ; poate că datorită acestor pricini se înduplecase bătrînul să-i dea învoire. C-o fi fost ori nu aşa, vorba-i că-l înştiinţă pe Oliver că se putea duce, punîndu-l sub îndoita pază a lui Charley Bates şi-a prietenului său, Şmecherul.

Tustrei băieţii porniră : Şmecherul, cu mînecile suflecate şi pălăria pe-o ureche ca de obicei, meşterul Bates, mergînd alene cu mîinile în buzunare, şi Oliver la mijloc, între ei, curios să afle unde se duc şi ce ramură a meseriei îl vor învăţa la început.

Mergeau atît de alene, tîrîndu-şi aşa de urît picioarele, încît Oliver începu să creadă că tovarăşii lui vor să-i tragă iar clapa domnului celui bătrîn şi să nu se ducă de loc la lucru în ziua aceea. Şmecherul avea năravul să mulgă şepcile din capul băieţaşilor şi să le arunce prin curţile joase ; iar Charley Bates se arăta cu idei foarte largi în privinţa dreptului proprietăţii, şterpelind mere şi cepe de pe tarabele înşirate pe marginea canalului şi ascunzîndu-le prin buzunarele care erau aşa de încăpătoare, încît păreau că se ramifică pe sub întreaga-i îmbrăcăminte în toate direcţiile. Asemenea purtări i se părură atît de urîte lui Oliver, că era gata să le-aducă la cunoştinţă, într-un chip cît mai delicat, hotărîrea lui de a încerca să se întoarcă singur acasă, cînd deodată o schimbare misterioasă în purtarea Şmecherului îl făcu atent.

Tocmai ieşiseră dintr-o fundătură ce se afla aproape de piaţa cea mare din Clerkenwell, care nu se ştie prin ce încurcătură de cuvinte a ajuns să se cheme şi „Locul verde", cînd deodată Şmecherul se opri pe loc şi, ducînd degetul la buze, trase înapoi pe tovarăşii săi, cu multă fereală şi băgare de seamă.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Oliver.

— Sst ! răspunse Şmecherul. Vezi individul cel bătrîn care s-a oprit la taraba librarului ?

— Domnul cel în vîrstă de peste drum ? zise Oliver. Sigur că-l văd !

— Îl aranjăm — zise Şmecherul.

— Clasa întîia — adăugă meşterul Charley Bates.

Oliver se uită şi la unul şi la altul, cuprins de mirare, n-avu însă răgaz să puie întrebări. Cei doi băieţi trecură strada

cu paşi de lup şi se opriră în spatele domnului care le atrăsese atenţia. Oliver făcu cîţiva paşi către dînşii, apoi, neştiind de trebuie să mai înainteze ori să se retragă, rămase locului, privind mut de uimire.

Domnul cel în vîrstă era o persoană cu înfăţişare foarte respectabilă, avea păr pudrat şi ochelari cu ramă aurită. Era îmbrăcat cu o haină verde de culoarea sticlei, cu guler de catifea neagră, pantaloni albi şi ţinea sub braţ un bastonaş uşor de bambus. Luase o carte de pe masă şi citea ca şi cum s-ar fi aflat la el acasă, instalat în fotoliu. Şi probabil că-şi închipuia astfel, căci se observa prea bine după înfăţişarea lui că nu mai vedea nici taraba, nici strada, nici copiii, nimic în afară de cartea în citirea căreia se cufundase cu totul, întorcînd foaia cînd ajungea în josul paginii şi-ncepînd alta de la rîndul de sus, şi tot aşa mai departe, arătînd mult interes şi plăcere în această ocupaţie.

Mare fu spaima şi groaza lui Oliver, cum sta deoparte şi privea cu ochii holbaţi, cînd îl văzu pe Şmecher vîrînd mîna în buzunarul domnului aceluia şi scoţînd o batistă ! Apoi cum i-o trecea lui Charley Bates şi-n sfîrşit cum o luau amîndoi la goană, făcîndu-se nevăzuţi după colţul străzii.

Într-o clipă, băiatul dezlegă cu mintea taina batistelor, a ceasurilor, a giuvaerelor şi a bătrînului. De groază, sîngele prinse a-i zvîcni aşa de tare în vine, încît i se păru la un moment dat că-i cuprins de o flacără de fierbinţeală, apoi, zăpăcit şi înspăimîntat, se întoarse în loc şi, nemaiştiind ce să facă, o rupse la fugă cît putea.

Toate se petrecură într-o clipă. În momentul în care Oliver o rupse la fugă, domnul cel în vîrstă, vîrîndu-şi mîna în buzunar şi negăsind acolo batista, se întoarse iute în loc. Văzînd un băiat ce se depărta cu grabă atît de mare, îşi închipui cu drept cuvînt că el era pungaşul. Începînd a striga cît îl ţinea gura : „Puneţi mîna pe hoţ !“, porni după dînsul cu cartea în mînă.

Domnul cel în vîrstă însă nu era singurul care stîrnea zarvă. Şmecherul şi meşterul Bates, nedorind să atragă atenţia publicului alergînd astfel în văzul tuturor pe stradă, se refugiaseră în cel dintîi gang ce le ieşise în cale după colţul străzii. Cum auziră strigătele şi-l văzură pe Oliver fugind pricepură cum stăteau lucrurile şi, ieşind numaidecît din ascunzătoare,

o luară și ei pe urma fugarului, ca buni cetățeni ce se aflau, strigînd în gura mare : „Puneți mîna pe hoț !“

Cu toate că Oliver fusese educat de filozofi, nu cunoștea minunata axiomă a instinctului de conservare, care e cea dintîi lege a naturii. Dacă ar fi știut-o, poate că ar fi fost mai bine pregătit pentru întîmplarea aceasta. Dar cum nu era pregătit, se sperie din cale-afară. Așa că zbura ca vîntul, cu domnul cel în vîrstă și cei doi băieți strigînd și răcnind pe urmele lui :

— Puneți mîna pe hoț ! Puneți mîna pe hoț !

Strigătul acesta are o putere miraculoasă. Negustorul își părăsește tejgheaua, căruțașul căruța, măcelarul își lasă jos tava, brutarul coșul, lăptarul bidonul, comisionarul pachetele, școlarul arșicele, lucrătorul tîrnăcopul și copilul racheta. Toți încep a alerga, care încotro, alandala, dînd unii peste alții ca chiorii, strigînd, urlînd, trîntind jos pe trecători la colțurile străzilor, stîrnind cîinii și speriind orătăniile, iar ulițele piețele și curțile răsună de strigăte :

— Puneți mîna pe hoț ! Puneți mîna pe hoț !

Strigătul se ridică din sute de piepturi și gloata sporește la fiecare răspîntie. Gonesc într-una, frămîntînd în picioare noroiul și făcînd să răsune pavajul de tropot. Ferestrele se deschid, lumea năvălește afară, mulțimea o ia înainte. O ceată întreagă de oameni ce cască gura la isprăvile lui Țăndărică părăsește reprezentația la mijlocul ei și se unește cu gloata năvălitoare, sporind cu forțe noi urletul : „Puneți mîna pe hoț ! Puneți mîna pe hoț !“

— Puneți mîna pe hoț ! Puneți mîna pe hoț !

Omul are adînc înrădăcinată într-însul patima vînătorii. Un biet copil, abia trăgîndu-și sufletul de oboseală, cu ochi rătăciți, privire îngrozită și sudoarea curgîndu-i șiroaie de-a lungul feței, își încordează ultimele puteri ca să nu fie ajuns din urmă. Urmăritorii lui îl hăituiesc, apropiindu-se cu fiecare clipă, strigă și huiduiesc mai tare, pe măsură ce puterile îl părăsesc pe cel încolțit. „Opriți hoțul ! Puneți mîna pe hoț !“ strigă ei plini de bucurie. „Da' pentru numele lui Dumnezeu, opriți-l măcar de milă !“.

În sfîrșit l-au oprit ? O lovitură dibace. A căzut jos pe pavaj. Mulțimea se îngrămădește curioasă în jurul lui, noii veniți se-nghesuiesc și se zbat, luptînd să-și facă loc ca să-l zărească și ei.

— Faceţi loc !
— Nu-l înăbuşiţi !
— Fleacuri ! Mare pagubă !
— Unde-i domnul cu pricina ?
— Iată-l ! Coboară strada.
— Faceţi loc domnului !
— Acesta-i băiatul, domnule ?
— Da.

Oliver zăcea jos, plin de praf şi noroi, sîngerînd pe gură şi privind rătăcit la grămada aceea de feţe omeneşti din jurul lui, pe cînd domnul cel în vîrstă era în mod oficial tras şi împins în mijlocul cercului de către principalii urmăritori.

— Da — zise domnul — mă tem că acesta-i băiatul.

— Se teme ! murmură gloata. Da' milos e !

— Bietul băiat ! spuse iar domnul. S-a lovit !

— Ba nu, domnule, eu i-am venit de hac — spuse un vlăjgan greoi, făcînd un pas înainte. Şi al naibii mi-am mai tăiat pumnul în dinţii lui ! Eu l-am oprit, domnule !

Vlăjganul duse mîna la şapcă c-un rînjet, aşteptînd răsplata ostenelii lui, iar domnul cel în vîrstă îl privi cu dezgust, apoi se uită în jur ca şi cum îi venea s-o ia la fugă şi fără îndoială că ar fi încercat s-o facă, stîrnind a doua vînătoare, dacă în clipa aceea un poliţist (se ştie că-i ultima persoană care soseşte în asemenea împrejurări) n-ar fi apărut, răzbătînd prin mulţime pînă la Oliver şi înşfăcîndu-l de guler.

— Hai, scoală-te — spuse cu asprime omul.

— Nu-s eu vinovat, domnule ! Credeţi-mă, zău, au fost alţi doi băieţi — zise Oliver, împreunîndu-şi mîinile cu disperare şi privind în jur. Trebuie să fie pe aci.

— Da' de unde, nici pomeneală — zise sergentul.

Vroia să fie ironic, dar întîmplător spusese adevărul, căci Şmecherul şi Charley Bates se făcuseră nevăzuţi, mistuindu-se în cea dintîi curte ce le ieşise în cale.

— Hai, scoală-te !

— Să nu-l oropseşti — zise cu milă domnul cel bătrîn.

— Da' nu-l oropsesc de loc — răspunse poliţistul, şi drept dovadă smulse pe jumătate haina din spinarea lui Oliver. Haide, te cunosc eu ; cu mine nu merge aşa ! Dar ridică-te odată în picioare, drac împieliţat !

Oliver se ridică cu greu de jos, clătinîndu-se pe picioare, şi-ndată fu purtat de gulerul hainei în pas repede de-a lungul străzilor. Domnul cel bătrîn mergea cu ei, lîngă poliţist. O parte din cei de faţă izbutiră să le-o ia înainte şi din cînd în cînd se întorceau ca să se uite la Oliver. Copiii slobozeau chiote de triumf, întovărăşindu-i cu alai.

CAPITOLUL XI

Unde e vorba de domnul Fang, magistrat, şi unde ni se dă o mică probă de felul cum împărţea domnia sa dreptatea.

FĂRĂDELEGEA FUSESE SĂVÎRŞITĂ ÎN CIRCUMSCRIPŢIA şi chiar în imediata vecinătate a unui însemnat birou poliţienesc al capitalei. Mulţimea n-avu plăcerea să întovărăşească pe vinovat decît două-trei străzi, pînă într-un loc numit Mutton Hill, unde Oliver fu vîrît pe-o poartă scundă, într-o curte murdară din spatele edificiului în care se împărţea cît ai clipi dreptatea. Acolo, în curticica aceea pavată, dădură peste un om gros şi mare, cu nişte smocuri de favoriţi pe faţă şi c-un smoc de chei în mînă.

— Ce s-a mai întîmplat ? întrebă nepăsător omul.

— Ia, un vînător de basmale — răspunse poliţistul care pusese mîna pe Oliver.

— Dumneata eşti păgubaşul, domnule ? întrebă omul cu cheile.

— Da — răspunse domnul cel în vîrstă — dar nu sînt sigur că acesta e băiatul care mi-a furat batista Aş... aş fi bucuros să rămîie baltă afacerea...

— Trebuie să vă înfăţişaţi chiar acum magistratului, domnule. Înălţimea sa are să fie liber peste o jumătate de minut. Hai, mişcă, spînzuratule !

Poftind cu aceste vorbe pe Oliver, deschise cu cheia o uşă şi-l vîrî într-o celulă mică de piatră. Acolo îl cercetă şi, negăsind nimic asupra lui, îl încuie înăuntru.

Ca formă şi mărime, celula semăna a pivniţă, numai că era mai puţin luminoasă şi de o murdărie dezgustătoare, căci era într-o luni dimineaţă şi fusese locuită de şase beţivani încuiaţi acolo tocmai de sîmbătă noaptea. Dar asta-i un fleac. În aresturile poliţiilor noastre sînt închişi în fiecare noapte bărbaţi şi femei, sub cele mai neînsemnate învinuiri — sentinţa e rostită cu atîta uşurinţă — temniţe faţă de care închisorile din Newgate, populate cu cei mai fioroşi criminali, dovediţi ca atare şi condamnaţi la moarte, seamănă a palate. Cei ce se-ndoiesc n-au decît să facă singuri comparaţia.

Domnul cel în vîrstă avea o înfăţişare tot aşa de întristată ca şi Oliver cînd cheia se învîrti în broască. Se uită c-un oftat la cartea ce fusese pricina nevinovată a întregului scandal.

— Este ceva în figura băiatului — îşi spuse domnul cel în vîrstă, făcînd încet cîţiva paşi şi lovindu-se gînditor cu cartea peste bărbie — este ceva care mă înduioşează şi mă intrigă. Să fie oare nevinovat ? Aşa s-ar părea. Ei, comedie ! strigă domnul cel în vîrstă, oprindu-se deodată în loc şi privind în sus către cer. Unde să fi văzut eu un chip care-i seamănă ?

După cîteva minute de gîndire, domnul cel bătrîn se îndreptă, cu aceeaşi figură preocupată, către o anticameră mică ce dădea în curtea de dindos. Acolo, aşezîndu-se într-un colţ, chemă în faţa ochilor un vast amfiteatru de chipuri peste care o cortină prăfuită fusese lăsată de ani de zile.

— Nu — îşi zise domnul cel bătrîn, clătinînd din cap — e o simplă închipuire.

Şi iar se aplecă asupra chipurilor, căci, odată aduse la lumină, nu era uşor să lase iar asupră-le giulgiul care le ascunsese atîta vreme. Erau acolo figuri de prieteni şi de duşmani ; ici şi colo se iveau feţe aproape străine, chipuri de fete tinere şi frumoase, acum îmbătrînite şi veştejite, altele pe care le schimbase moartea şi le înghiţise pentru totdeauna mormîntul, pe care însă aducerile aminte, mai tari ca moartea, le reînviau în toată strălucirea şi frumuseţea lor trecută. Ochii îşi recăpătară atunci scînteierea, surîsul, lumina sufletului ce încălzeşte

masca de lut, şoptindu-ne despre frumuseţea de dincolo de pămînt, care a fost pierdută pentru ca apoi să înflorească şi mai strălucitoare şi care a fost luată de pe lumea asta ca să fie ridicată în lumină şi să ardă — flacără dulce — pe cărările cerului.

Domnul cel în vîrstă nu-şi putu aminti de nimeni care să semene la trăsături cu Oliver. Oftă adînc, mişcat de amintirile trezite. Din fericire însă, fiind un bătrîn foarte distrat, le putu îngropa curînd între paginile mucezite ale cărţii pe care se apucă s-o citească mai departe. Fu trezit din ocupaţia lui de omul cu cheile, care, bătîndu-l pe umăr, îl pofti să-l urmeze. Închise iute cartea şi intră în sala unde prezida cu măreţie vestitul domn Fang.

Camera judecătorului de instrucţie era la stradă şi avea pereţii căptuşiţi cu lemn. Domnul Fang stătea în fund, în dosul unei rampe. Lîngă uşă se afla un fel de cutioară de lemn în care fusese vîrît bietul Oliver tremurînd ca varga de spaimă.

Domnul Fang era un om de statură mijlocie, uscăţiv, cu gîtul scurt şi cu puţin păr pe cap — cît îi mai rămăsese creştea pe ceafă şi pe tîmple. Avea trăsături aspre şi era tare colorat la faţă. Dacă în adevăr n-avea obiceiul să depăşească măsura cînd bea, atunci desigur că ar fi putut să-şi intenteze singur un proces de defăimare, obţinînd o despăgubire însemnată.

Domnul cel bătrîn se înclină respectuos şi, înaintînd către biroul magistratului, zise, întovărăşind vorba de faptă :

— Iată numele şi adresa mea, domnule — şi, dîndu-se cîţiva paşi înapoi, salută cu politeţe ca un adevărat gentleman, aşteptînd să fie interogat.

Or, din întîmplare, domnul Fang tocmai atunci citea un articol de fond din ziarul de dimineaţă, în care se critica una din ultimele lui sentinţe, fiind recomandat atenţiei speciale şi supravegherii Ministrului de Interne pentru a trei suta cincizecea oară. Lectura asta îl scoase din sărite, aşa că ridică înnegurat privirile.

— Cine eşti ? întrebă el.

Domnul cel bătrîn, cam mirîndu-se de asemenea întrebare, arătă cu degetul cartea de vizită.

— Agent ? Cine-i individul ? zise domnul Fang, zvîrlind cu dispreţ deoparte jurnalul şi cartea de vizită.

— Numele meu e Brownlow, domnule — spuse ca un adevărat gentleman domnul cel în vîrstă. Îngăduiți-mi, la rîndul meu, să întreb de numele magistratului care, sub protecția legii, insultă fără rost și fără să fi fost provocat o persoană respectabilă. Zicînd acestea, domnul Brownlow se uită în jur ca și cum ar fi căutat în sală pe cineva care să-l lămurească.

— Agent ! zise domnul Fang, aruncînd într-o parte gazeta. Ce acuzație se aduce împotriva individului ?

— Nu se aduce nici o acuzație, Înălțimea Voastră — răspunse agentul. E reclamant împotriva băiatului de colo, Înălțimea Voastră.

Înălțimea sa știa prea bine asta, era însă un mijloc bun de a necăji oamenii.

— A, e reclamant împotriva băiatului ? zise Fang, cercetînd disprețuitor din cap pînă în picioare pe domnul Brownlow. Să depuie jurămînt. !

— Înainte de a depune jurămînt, vă rog să-mi permiteți să spun un cuvînt — zise domnul Brownlow. Vreau să spun că de cînd sînt, nu mi s-a întîmplat și n-aș fi crezut pînă azi...

— Taci din gură ! se răsti la el domnul Fang.

— Ba nici nu mă gîndesc — răspunse domnul cel bătrîn.

— Să taci numaidecît, ori te dau afară din sală — zise domnul Fang. Ești un obraznic și un nerușinat ! Îndrăznești să te răsteşti la un magistrat ?

— Cum ? strigă domnul cel bătrîn, făcîndu-se roșu ca sfecla.

— Pune pe individ să jure ! zise Fang grefierului. Să nu mai aud o vorbă. Imediat să jure !

Domnul Brownlow clocotea de indignare. Dar, gîndindu-se, probabil, că ar putea să facă un rău băiatului dacă și-ar da drumul furiei, se stăpîni și consimți să depună jurămîntul într-o clipă.

— Și acum — zise Fang — spuse ce acuzații aduci împotriva băiatului ? Ce ai de declarat, domnule ?

— Mă aflam în fața unei tarabe de cărți — începu domnul Brownlow.

— Taci din gură, zise domnul Fang. Agent ! Unde-i agentul ? Să jure şi agentul. Şi acuma, agent, spune cum s-au petrecut lucrurile !

Agentul, luînd o înfăţişare umilă, povesti cum descoperise pungăşia, cum îl cercetase pe Oliver, negăsind nimic asupra lui, şi cum nu ştia nimic mai mult.

— Este vreun martor ? întrebă domnul Fang.

— Nu este nici unul, Înălţimea Voastră — răspunse agentul.

Domnul Fang rămase tăcut cîteva clipe, apoi, întorcîndu-se spre reclamant, spuse cu voce întărîtată :

— Ai de gînd să spui odată ce plîngere aduci împotriva băiatului ? Da ori nu ? Ai depus jurămînt. Dacă te împotriveşti să aduci dovezi necesare, am să te pedepsesc pentru lipsă de respect faţă de autorităţile statului. Să te ia...

Cine şi cum, nimeni n-a mai ştiut, căci pe grefier şi pe temnicer îi apucă chiar atunci o tuse grozavă. Ba cel dintîi mai scăpă pe jos, întîmplător, desigur, şi-o hîrţoară grea, împiedicînd pe cei de faţă să audă cuvîntul.

Cu toate desele întreruperi şi repetatele insulte, domnul Brownlow izbuti să lămurească lucrurile, arătînd cum în surpriza momentului alergase după băiat fiindcă îl văzuse luînd-o la fugă, şi spera ca magistratul, în cazul cînd l-ar socoti pe Oliver vinovat numai de complicitate cu hoţii şi nu şi de hoţie, să-l trateze cu toată îngăduinţa pe care i-o permite legea şi să-i dea pedeapsa cea mai uşoară.

— De altminteri e şi rănit — încheie domnul cel bătrîn. Şi mă tem — adăugă el, cu multă energie, privind spre banca acuzatului — mă tem că în adevăr e bolnav !

— A ! da, desigur ! zise domnul Fang, rînjind. Hai, hai, fără şiretlicuri ; cu mine nu-ţi merge, derbedeule ! Cum te cheamă ?

Oliver încercă să răspundă, dar limba nu-l ajută. Era alb ca varul şi i se părea că totul se învîrteşte în jurul lui.

— Cum te cheamă, pungaşule ? repetă domnul Fang. Agent, cum îl cheamă ?

Vorbele din urmă erau adresate unui bătrînel cu o figură deschisă şi cu jiletcă dungată, care sta în picioare lîngă bară. Bătrînelul se plecă spre Oliver, repetînd întrebarea, dar, văzînd că băiatul nu-i în stare să răspundă şi ştiind că tăcerea

are să-l înfurie şi mai tare pe magistrat, îngreuind astfel pedeapsa băiatului, răpunse ce-i trecu prin cap :

— Zice că-l cheamă Tom White, Înălţimea Voastră — spuse acel milos vînător de pungaşi.

— Aha ! Vra să zică nu vrea să vorbească ? spuse Fang. Foarte bine, foarte bine ! Unde locuieşte ?

— Pe unde poate, Înălţimea Voastră — răspunse slujbaşul, prefăcîndu-se iar că transmite răspunsul lui Oliver.

— Are părinţi ? întrebă domnul Fang.

— Zice că i-a pierdut de mititel, Înălţimea Voastră — îndrăzni iar să născocească omul, dînd răspunsul obişnuit în asemenea împrejurări.

Se aflau aici cu interogatoriul cînd Oliver înălţă capul, privi cu ochi jalnici în jur şi se rugă în şoaptă să-i dea cîteva picături de apă.

— Mofturi ! zise domnul Fang. Pe mine nu mă poţi înşela.

— Cred că-n adevăr se simte rău, Înălţimea Voastră — încercă să-l încredinţeze slujbaşul.

— Ştiu eu mai bine — spuse domnul Fang.

— Bagă de seamă, domnule agent — zise domnul cel bătrîn, ridicînd fără să vrea mîinile. Are să cadă !

— Dă-te la o parte, agent ! strigă domnul Fang. Să cadă, dacă-i face plăcere !

Oliver profită de îngăduinţa domnului Fang şi se prăbuşi la pămînt, pierzîndu-şi cunoştinţa. Cei din jur se uitară unii la alţii, dar nimeni nu îndrăzni să se mişte.

— Ştiam eu bine că toate-s prefăcătorii — zise Fang, ca şi cum faptul acesta era dovada. Lasă-l acolo jos ; are să se sature curînd de stat aşa.

— Ce hotărîre luaţi în cazul de faţă, domnule ? întrebă încet grefierul.

— Scurt : pedeapsă trei luni închisoare — răspunse domnul Fang — bineînţeles, muncă silnică. Goliţi sala.

Uşile se deschiseră ca urmare a poruncii, şi doi oameni se pregăteau tocmai să poarte copilul leşinat în temniţa lui, cînd deodată năvăli înăuntru un om în vîrstă, cu înfăţişare sărăcăcioasă, dar cuviincios îmbrăcat în nişte straie negre, vechi, care înaintă grăbit spre tribuna magistratului.

— Staţi ! Staţi ! Nu-l duceţi ! Pentru numele lui Dumnezeu, staţi o clipă ! strigă noul venit, abia trăgîndu-şi sufletul de alergătură.

Cu toate că zeităţile care prezidează acest soi de tribunale exercită o autoritate arbitrară şi imediată asupra libertăţii, reputaţiei, caracterului şi chiar vieţii supuşilor maiestăţii sale, mai cu seamă asupra celor din clasa de jos, cu toate că-ntre acesturi ziduri se desfăşoară zilnic farse neînchipuite, care ar stoarce lacrimi pînă şi îngerilor, totuşi publicului nu-i e îngăduit să vadă şi să afle de aceste isprăvi decît cu ajutorul gazetelor. De aceea domnul Fang se înfurie grozav văzînd pe acel musafir nepoftit, care intra în felul acesta, aşa de puţin respectuos.

— Ce înseamnă asta ? Cine-i ăsta ? Daţi-l afară ! Goliţi sala ! strigă domnul Fang.

— Trebuie să vorbesc ! strigă omul. Nu ies afară. Am văzut totul ! Eu ţin librăria. Puneţi-mă să jur ! Nu se poate să mă daţi afară ! Trebuie să mă ascultaţi, domnule Fang ? N-aveţi dreptul să mă opriţi !

Omul avea dreptate. Avea înfăţişare hotărîtă şi afacerea începea să ia o întorsătură prea serioasă ca să mai poată fi înăbuşită.

— Puneţi-l pe individ să jure — mormăi Fang, în silă. Şi-acuma, omule, spune ce ai de spus !

— Iată cum a fost — zise omul. Am văzut trei băieţi, deţinutul de colo şi încă doi, hoinărind pe partea cealaltă a drumului pe cînd domnul citea. Unul din ceilalţi doi a săvîrşit furtul, am văzut eu cu ochii mei şi am mai văzut şi mirarea şi spaima acestui băieţel.

Căpătîndu-şi şi răsufletul în timp ce vorbea, librarul cel de treabă începu a istorisi mai cu şir toată întîmplarea cu furtul.

— De ce n-ai venit înainte ? zise domnul Fang, după un moment de tăcere.

— N-am avut pe cine să las să-mi păzească taraba — răspunse omul. Toţi cei care m-ar fi putut ajuta o luaseră la goană după fugar. N-am putut găsi pe nimeni pînă acum cinci minute : ş-am venit într-un suflet.

— Reclamantul se ocupă cu cititul, nu ? întrebă iar domnul Fang, după alt minut de tăcere.

— Da — răspunse omul. Citea chiar cartea pe care o ţine în mînă.

— A ! cartea asta ? zise Fang. A plătit-o ?

— Nu, n-a pltăti-o — răspunse omul, zîmbind.

— Vai de mine, am uitat cu totul ! strigă cu nevinovăţie domnul cel distrat.

— Şi asemenea individ îndrăzneşte să urmărească în justiţie pe un biet copil ! zise Fang, făcînd o schimă caraghioasă ca să pară înduioşat. Găsesc, domnule, că ai pus stăpînire pe această carte în împrejurări suspecte şi foarte puţin onorabile. Ai noroc că librarul nu vrea să depună plîngere împotriva dumitale. Asta să-ţi servească drept învăţătură, de nu vrei ca altă dată să cazi sub pedeapsa justiţiei. Băiatul să fie eliberat. Goliţi sala !

— Ei, drăcie ! strigă domnul cel bătrîn, dînd drumul mîniei pe care şi-o stăpînise atîta vreme. Ei, drăcie ! Am să...

— Goliţi sala ! răcni magistratul. Aprozi, n-auziţi ? Goliţi sala !

Porunca se-ndeplini numaidecît, iar domnul Brownlow, pradă unei furii nestăpînite şi-a unei indignări fără seamăn, fu condus afară, cu cartea într-o mînă şi cu bastonaşul de bambus în cealaltă.

Cînd ajunse în curte, mînia i se potoli numaidecît. Micul Oliver Twist sta întins jos pe pavaj, cu cămaşa descheiată şi tîmplele răcorite cu apă rece. Era palid ca un mort şi tremura tot ca scuturat de friguri.

— Sărmanul copil ! Sărmanul copil ! zise domnul Brownlow, aplecîndu-se asupra lui. Aduceţi o trăsură, vă rog ! Repede !

Se găsi o trăsură şi Oliver fu aşezat cu multă grijă pe una din perne, iar domnul cel bătrîn se aşează alături, pe cealaltă.

— Pot să vă întovărăşesc ? zise librarul, vîrînd capul înăuntru.

— Vai de mine, cum de nu, dragă domnule ! se grăbi să răspundă domnul Brownlow. Uitasem de dumneata ! Doamne ! Doamne ! Tot la mine-i cartea aceea nenorocită ! Suie ! Bietul băiat ! Nu-i timp de pierdut.

Librarul se urcă numaidecît şi trăsura porni.

CAPITOLUL XII

Oliver e îngrijit cum n-a fost niciodată în viața lui. Noi amănunte asupra bătrînului hazliu și a tinerilor săi prieteni.

TRĂSURA URMĂ APROAPE ACELAȘI DRUM pe care-l străbătuse Oliver cînd intrase întîia oară la Londra, în tovărășia Șmecherului, apoi, ajungînd la Angel, în Islington, o luă în altă direcție, oprindu-se în fața unei case cu înfățișare îngrijită, pe o străduță retrasă și liniștită, în apropiere de Pentonville. Acolo, domnul Bronwlow puse să se pregătească în pripă un pat în care își instală cu multă grijă protejatul, înconjurîndu-l cu o atenție și o bunătate nespusă.

Oliver însă rămase multe zile nesimțitor față de toată bunătatea pe care i-o arătau noii săi prieteni. Soarele răsări și apuse, apoi iar răsări și apuse în nenumărate rînduri și copilul zăcea la fel pe patul lui de suferință, zbătîndu-se într-o arșiță mistuitoare. Nici viermii nu rod mai neînduplecat trupul mort, ca focul acesta mocnit, făptura vie.

Slăbit, subțirel și palid, se trezi într-un tîrziu ca dintr-un vis lung și zbuciumat. Ridicîndu-se cu greu în sus și sprijinindu-și capul pe mîna tremurîndă, privi neliniștit în jur.

— Ce odaie-i asta ? Unde mă aflu ? zise el. Nu-i locul unde dorm de obicei.

Murmurase vorbele cu voce stinsă, fiind slăbit și fără vlagă ; fu însă auzit îndată. O mînă dădu în lături cu grabă perdeaua de la căpătîiul patului și o doamnă în vîrstă, cu chip blajin, foarte curat și îngrijit îmbrăcată, se sculă de pe fotoliul de lîngă pat unde șezuse împletind.

— Sst ! puiule — spuse ea blînd. Stai liniștit, altfel iar are să-ți fie rău, ai fost tare bolnav, cît se poate de bolnav. Culcă-te iar frumos și fii cuminte !

Rostind aceste vorbe, doamna cea bătrînă așeză cu multă gingășie pe pernă capul lui Oliver și, dîndu-i într-o parte părul de pe frunte, se uită la el atît de blînd și drăgăstos, încît copi-

lul nu se mai putu stăpîni, și luîndu-i mîinile, le trecu pe după gîtul lui.

— Vai, doamne ! zise doamna cea bătrînă, cu lacrimi în ochi. Cît e de simțitor, drăguțul de el ! Bietul copilaș ! Ce-ar spune măicuța lui dacă l-ar fi vegheat în locul meu și l-ar putea vedea acum !

— Poate că mă vede — șopti Oliver, împreunîndu-și mîinile — poate c-a stat tot timpul lîngă mine. Așa îmi pare, c-a fost aici.

— Asta e din pricina febrei, puiule — zise duios doamna cea bătrînă.

— Așa cred și eu — răspunse Oliver — căci cerul e prea departe și-s prea fericiți cei de acolo, ca să mai coboare pînă la patul unui biet băiat. Dar dacă ea ar fi știut că-s bolnav, ar fi suferit pentru mine chiar și acolo. Căci și ea a fost tare bolnavă înainte de moarte. Dar acuma nu mai poate ști nimic despre mine — adăugă Oliver, după o clipă de tăcere. Dacă ar fi văzut cum m-au lovit, ar fi fost tare supărată, și-n visele mele chipul ei îmi apare veșnic fericit și zîmbitor.

Doamna cea bătrînă nu răspunse. Ștergîndu-și însă mai întîi ochii, apoi ochelarii așezați pe învelitoarea patului, ca și cum și aceștia erau o parte din ființa ei, se sculă și-i aduse lui Oliver o băutură răcoritoare. După asta, mîngîindu-l pe obraz, îl îndemnă să stea liniștit dacă nu vrea să se îmbolnăvească din nou.

Așa că Oliver rămase foarte cuminte, pe de o parte fiindcă voia să fie ascultător față de doamna cea bătrînă și bună, pe de alta, ca să spunem adevărul, fiindcă-l obosiseră peste măsură cele cîteva vorbe pe care le rostise. Curînd căzu într-o dulce somnolență din care-l trezi flacăra unei lumînări ce se apropia de pat. La lumina pîlpîitoare zări un domn care ținea în mînă un ceas mare de aur ce ticăia tare. Domnul acela, după ce-i luă pulsul, spuse că-l găsea mult mai bine.

— Nu-i așa, drăguță, că te simți mult mai bine ? îl întrebă el.

— Da, domnule, mulțumesc — răspunse Oliver.

— Da, da, știam eu — spuse domnul. Poate că ți-e și foame ?

— Nu, domnule — răspunse Oliver.

— Hm, — făcu domnul. Vezi, știam eu că nu ți-e foame. Nu-i e foame, doamnă Bedwin — spuse domnul, c-un aer foarte savant.

Doamna cea bătrînă înclină respectuos din cap ca și cum ar fi vrut să arate că-l socotește un om foarte priceput. Și doctorul părea să aibă despre sine însuși exact aceeași părere.

— Ți-e somn, nu-i așa ? întrebă el.

— Nu, domnule — răspunse Oliver.

— A, nu — zise doctorul, c-un aer viclean și încîntat. Nu ți-e somn de loc. Nici nu ți-e sete, așa-i ?

— Ba da, domnule, mi-e cam sete — răspunse Oliver.

— Mă așteptam eu la asta, doamnă Bedwin — spuse doctorul. E foarte natural să se simtă însetat. Puteți să-i dați puțin ceai și o bucățică de pîine prăjită, fără unt. Dacă sînteți atît de bună, vă rog să aveți grijă să nu-i fie prea cald, dar băgați de seamă să nu-i fie nici prea frig.

Doamna cea bătrînă făcu o reverență. Medicul, după ce gustă băutura răcoritoare, dîndu-i aprobarea că-i bună, plecă grăbit, iar ghetele îi scîrțîiau pline de demnitate și importanță pe cînd cobora scările.

Oliver adormi din nou îndată după aceea și cînd se trezi era aproape de miezul nopții. Puțin mai tîrziu, doamna cea în vîrstă îi ură drăgăstos noapte bună, lăsîndu-l în grija unei bătrîne grase care tocmai sosise, aducînd cu dînsa, într-o legăturică, o carte mică de rugăciuni și o bonetă de noapte, mare cît toate zilele. Punîndu-și boneta în cap și cărticica pe masă, bătrîna, după ce-l vesti pe Oliver că a venit să-l vegheze, trase fotoliul lîngă foc și începu o moțăi de somn ; ațipea din cînd în cînd, apoi capul îi scăpa în piept și tresărea, gemînd și înecîndu-se — bun prilej să-și frece de fiecare dată nasul cu multă energie, după care se lăsa iar furată de somn.

Astfel se scurse încet noaptea. Oliver stătu o vreme treaz, numărînd cercurile luminoase ce le trimitea lumînarea de veghe pe tavan ori urmărind cu ochii lîncezi desenul complicat al tapetului de pe pereți. Întunecimea și liniștea adîncă a odăii erau deosebit de solemne, trezind în mintea copilului prezența morții ce-l pîndise atîtea nopți și zile de-a rîndul și care poate încă mai stăruia asupra lui, groaznică și amenințătoare, făcîndu-l să-și ascundă fața în pernă și să se roage fierbinte lui Dumnezeu.

Începutul cu începpul se cufundă în acel somn adînc și liniștit pe care ni-l dă numai alinarea suferințelor, odihnă pașnică și dulce din care-ți pare rău că te-ai trezit. Cine ar vrea oare, dacă aceasta ar fi moartea, să se mai trezească iar la necazurile și lupta vieții, să se mai întoarcă spre toate grijile prezentului și temerile viitorului și mai ales către dureroasele amintiri ale trecutului ?

Se făcuse de mult ziuă cînd Oliver deschise ochii. Se simțea vesel și fericit. Criza primejdioasă trecuse. Se întorcea iar la viață.

După trei zile putea sta în sus, într-un fotoliu, sprijinit de jur împrejur de perne ; și fiindcă era încă prea slab ca să poată merge, doamna Bedwin, menajera, îl purtă pînă jos în odăița ei și, instalîndu-l în fața focului, se așeză lîngă el și de bucurie că-l vedea scăpat de primejdia bolii începu o plînge cu hohote.

— Nu băga în seamă, drăguță — zise doamna cea bătrînă. Plîng ca să mă răcoresc. Iată, am isprăvit și m-am liniștit.

— Sînteți atît de bună cu mine, doamnă ! zise Oliver.

— Să nu mai vorbim de asta, drăguță — spuse bătrîna — n-are nici o legătură cu supa ta și-i timpul s-o bei. Doctorul a spus că-n dimineața asta poate are să vie domnul Brownlow să te vadă. Trebuie să ne dăm silința să arătăm cît mai bine, căci cu cît vom arăta mai bine, cu atît îi vom face mai multă plăcere.

Și numaidecît doamna cea bătrînă puse la încălzit o tigăiță plină cu supă, de ajuns de concentrată, gîndea Oliver, ca să poată hrăni, dacă ai preface-o în supă obișnuită ca cea de la azil, cel puțin trei sute cincizeci de calici.

— Îți plac tablourile, puiule ! întrebă doamna cea bătrînă, văzînd că Oliver se uită fix și preocupat la un portret atîrnat pe perete, în fața lui.

— Nu știu, doamnă — zise Oliver, fără să-și dezlipească privirile de la tablou. Am văzut așa de puține în viața mea, că nu-mi dau seama. Ce figură dulce și frumoasă are doamna aceea !

— Ah — zise doamna cea bătrînă — pictorii le fac întotdeauna pe femei mai frumoase, altfel n-ar avea nici un client ! Inventatorul mașinăriei aceleia de pozat care prinde leit chipul omului ar fi trebuit să se gîndească mai întîi că n-are să aibă

succes cu dînsa ; e prea sinceră. Prea sinceră — rîse bătrîna, veselindu-se singură de gluma ei răutăcioasă.

— Și-i poza cuiva ? întrebă Oliver.

— Da, un portret al cuiva — zise bătrîna, ridicînd o clipă privirile de la tigăița cu supă.

— Al cui, doamnă ? întrebă Oliver.

— Drept să-ți spun că nu știu, drăguță — răspunse binevoitor doamna. Nu-i poza cuiva pe care s-o cunoaștem noi. Văd că te interesează foarte mult, puiule.

— E așa de frumoasă ! răspunse Oliver.

— Nu cumva ți-i frică de dînsa ? zise bătrîna, observînd cu uimire privirea plină de teamă și respect cu care se uita la pictură copilul.

— Nu, nu — se grăbi să răspundă Oliver — dar are niște ochi așa de triști ? De unde stau eu, parcă s-ar uita la mine și mă face să-mi bată inima — adăugă Oliver, cu voce șoptită. Parcă ar fi vie, ar vrea să-mi spuie ceva și nu poate.

— Doamne sfinte ! strigă doamna cea bătrînă, tresărind. Nu vorbi așa, puiule. Ești încă tulburat și slăbit de boală. Hai mai bine să-ți mut scaunul în cealaltă parte, ca să nu te mai uiți la tablou. Așa ! zise bătrîna, întovărășind vorba cu fapta. Acuma nu-l mai poți vedea.

Oliver însă urma să-l vadă cu ochii închipuirii ca și cum nu și-ar fi schimbat locul. Se gîndi însă că-i mai bine să n-o tulbure pe doamna cea bătrînă și bună, așa că-i zîmbi drăgălaș cînd se uită la dînsul, iar doamna Bedwin, mulțumită că-l vede mai liniștit, sără supa și fărîmiță într-însa bucățelele de pîine prăjită, cu toată seriozitatea ce se cuvenea unei operații atît de solemne. Oliver mîncă cu multă hărnicie supa. Abia isprăvise de înghițit ultima lingură, cînd se auzi o bătaie ușoară în ușă.

— Poftim înăuntru — zise bătrîna, și domnul Brownlow intră în odaie.

Domnul cel bătrîn înaintă cu pas vioi și sprinten, dar abia își ridicase pe frunte ochelarii și-și pusese mîinile la spate ca să poată privi mai bine la Oliver, cînd deodată fața i se schimonosi în cele mai ciudate chipuri. Oliver, vrînd să arate respectul ce-l purta binefăcătorului său, așa vlăguit și supt de boală cum era, încercă să se scoale. Se sili însă zadarnic și, neizbutind, căzu fără putere înapoi în fotoliu. La această pri-

veliște, inima domnului Brownlow, care era cel puțin de șase ori mai încăpătoare decît a altor bătrîni omenoși, îi aduse în ochi, prin cine știe ce proces hidraulic pe care resursele noastre filozofice nu sînt în stare să-l explice, un adevărat potop de lacrimi.

— Bietul băiețel ! Bietul băiețel ! zise domnul Brownlow, dregîndu-și glasul. Sînt răguşit în dimineața asta, doamnă Bedwin ! Mă tem c-am răcit.

— Nu se poate, domnule — zise doamna Bedwin. Rufăria dumneavoastră e perfect uscată.

— Nu știu, Bedwin, nu știu — spuse domnul Brownlow. Mi se pare că mi-ai dat ieri la prînz un șervet umed. Dar n-are nici o importanță. Cum te simți, drăguță ?

— Sînt foarte fericit, domnule — zise Oliver. Și vă sînt foarte recunoscător pentru bunătatea ce mi-o arătați.

— Bun băiat — zise apăsat domnul Brownlow. I-ai dat ceva să mănînce, Bedwin ? Niște zeamă, poate ?

— Ba i-am dat chiar acuma o farfurie de supă bună și gustoasă — răspunse doamna Bedwin, îndreptîndu-se ușurel din spate și rostind cu demnitate ultimele cuvinte, ca să arate că între zeamă și o supă bine gătită nu există nici o apropiere și nici o legătură.

— Eh ! făcu domnul Brownlow, cuprins de un ușor fior. Cîteva păhărele de porto i-ar fi priit mult mai bine. Nu-i așa, Tom White ?

— Numele meu e Oliver, domnule — răspunse băiețelul cel bolnav, uitîndu-se la el plin de uimire.

— Oliver — repetă domnul Brownlow — Oliver și mai cum ? Oliver White, nu ?

— .Nu, domnule, Twist. Oliver Twist.

— Ciudat nume ! zise domnul cel bătrîn. De ce i-ai spus magistratului că te cheamă White ?

— Nu i-am spus așa ceva, domnule — răspunse mirat Oliver.

Asta semăna așa de bine a minciună, încît domnul Brownlow se uită cam sever la dînsul. Era însă cu neputință să nu-l crezi, așa de limpede se oglindea sinceritatea și adevărul pe chipu-i fin și subțiat de boală.

— O fi fost vreo greșeală — zise domnul Brownlow, urmînd a se uita țintă la copil, cu toate că acum nu mai avea

nici un motiv, dar impresia că trăsăturile lui seamănă cu ale unui chip bine cunoscut îi revenise iar cu atîta putere, încît nu-şi putea desprinde ochii de pe faţa lui.

— Cred că nu v-am supărat, domnule ? zise Oliver, ridicînd ochii rugători spre dînsul.

— Nu, nu — răspunse domnul cel bătrîn. Ia uite ! Ce-o mai fi şi asta, Bedwin ! Priveşte !

Şi arătă, c-un gest iute, spre portretul de deasupra capului lui Oliver, apoi spre chipul copilului. Era copia vie a portretului : aceiaşi ochi, acelaşi cap, aceeaşi gură. Şi-n clipa aceea, asemănarea era atît de desăvîrşită, încît fiecare linie a feţei, fiecare trăsătură părea reprodusă la perfecţie.

Oliver nu pricepu pricina acelui strigăt, şi cum nu era încă destul de voinic ca să poată suporta o emoţie, leşină. Profităm de împrejurarea aşta ca să ne întoarcem înapoi cu povestirea, lămurind cititorilor noştri ce s-a întîmplat cu cei doi protejaţi ai bătrînului celui hazliu.

Cînd Şmecherul şi isteţul său tovarăş, meşterul Bates, se alăturaseră gloatei urlătoare ce urmărea pe Oliver, după ce-şi însuşiseră într-un chip atît de neîngăduit batista domnului Brownlow, după cum am arătat, ascultaseră de un îndemn lăuntric foarte lăudabil şi sănătos, care-i sfătuise să-şi salveze propria lor piele. Şi cum libertatea individuală e privilegiul cu care se mîndreşte orice bun englez, cred că nu mai este nevoie să atrag atenţia cititorului că lucrul acesta ar trebui să stîrnească admiraţia tuturor bunilor patrioţi ; pe de altă parte, dovada asta puternică a simţului lor de conservare şi de libertate sprijină şi confirmă micul cod al legilor, pe care unii filozofi cu judecată sănătoasă le-au enunţat ca fiind motivul de căpetenie al tuturor înfăptuirilor şi acţiunilor naturii. Aceşti filozofi prea înţelepţi reduc la maxime şi teorii tot ce face Doamna Natură, şi ca o frumoasă laudă adusă înţelegerii şi înţelepciunii ei superioare, înlătură cu desăvîrşire din fiinţa ei orice lucru privitor la inimă, impuls generos ori simţire. Căci asemenea lucruri sînt nedemne de această Doamnă universal recunoscută ca fiind cu mult deasupra micilor şi numeroaselor slăbiciuni şi greşeli proprii sexului din care face parte.

Dacă aş mai avea încă o dovadă că purtarea acelor domnişori în împrejurarea aceea delicată a fost de natură cu adevărat filozofică, aş găsi-o numaidecît în faptul (care a mai fost

povestit cîndva mai înainte) că au părăsit urmărirea în clipa cînd atenţia tuturor era îndreptată spre Oliver şi că au luat-o imediat spre casă pe drumul cel mai scurt. Deşi nu pot afirma că ar fi obiceiul înţelepţilor renumiţi şi învăţaţi să scurteze drumul spre concluziile însemnate (fiind înclinaţi mai degrabă să lungească distanţa prin felurite perifraze şi ocoluri discursive — cum obişnuiesc şi beţivii cînd sînt asaltaţi de-un torent de idei), totuşi vă pot încredinţa că mai toţi filozofii cu faimă, dovedind mare înţelepciune şi prevedere, au năravul, cînd îşi făuresc sistemele, să ia măsuri împotriva tuturor împrejurărilor posibile care ar putea să vatăme aceste teorii în vreun fel.

Astfel, ca să faci un mare bine, poţi face şi puţin rău ; şi te poţi folosi de orice mijloc pe care scopul urmărit îl îndreptăţeşte. Măsura binelui şi a răului, ba şi deosebirea dintre ele două fiind lăsată cu totul la aprecierea filozofului, care va fi, desigur, în stare să le stabilească şi să le determine cu multă claritate, înţelegere şi nepărtinire, prin prisma sistemului său personal.

Cei doi băieţi, abia după ce ocoliră în viteză printr-o mulţime de uliţe întortocheate şi trecători strîmte, îndrăzniră să se oprească sub bolta întunecoasă şi scundă a unei porţi. Acolo stătură o clipă tăcuţi, ca să-şi vină în fire şi să-şi recapete graiul, apoi meşterul Bates scoase un chiot de entuziasm şi de veselie, după care izbucni în hohote de rîs nestăpînite, prăbuşindu-se pe treptele scării şi rostogolindu-se pe jos cu mîinile la burtă.

— De ce rîzi ? întrebă Şmecherul.

— Ha ! Ha ! zbiera înainte Charley Bates.

— Ispărveşte cu gălăgia — îl dojeni Şmecherul, uitîndu-se îngrijorat în jur. Vrei să ne înhaţe, prostule ?

— Nu mă pot stăpîni — zise Charley — nu mă pot stăpîni ! Cînd mă gîndesc cum fugea de rupea pămîntul, cotind pe la toate răspîntiile, ciocnindu-se de toţi stîlpii ce-i ieşeau în cale şi luînd-o iar la goană neostenit, de parcă ar fi fost de fier ca şi ei, iar eu, cu ştergătoarea în buzunar, urlînd cît mă ţinea gura pe urmele lui ! Nu, zău, e prea de tot !

Imaginaţia bogată a meşterului Bates îi prezenta scena în culori atît de vii, încît, ajungînd la acest punct al întîmplării,

se rostogoli iar pe pragul uşii, hohotind şi mai tare ca mai înainte.

— Ce are să spuie Fagin ? întrebă Şmecherul, profitînd de un scurt moment de pauză în care prietenul său îşi trăgea sufletul.

— Ce are să spuie ? repetă Charley Bates.

— Da, ce are să spuie ? zise Şmecherul.

— Ce are să spuie ? se interesă Charley, impresionat de seriozitatea Şmecherului ; îi pierise dintr-o dată toată veselia. Ce are să spuie ?

Domnul Dawkins prinse a fluiera, apoi, scoţîndu-şi pălăria, se scărpină în creştet, clătinînd de trei ori din cap.

— Ce vrei să spui cu asta ? zise Charley.

— Ala-bala-portocala, cît dai vama ? Şapte sute şi-un butoi şi-un găvan de usturoi ! zise Şmecherul strîmbîndu-şi mutra inteligentă într-un rînjet uşor.

Asta era într-adevăr o lămurire, nu însă destul de mulţumitoare, după părerea jupînului Bates.

— Ce vrei să spui cu asta ? întrebă el iar.

Şmecherul nu dădu nici un răspuns. Punîndu-şi pălăria în cap, îşi apucă poalele lungi ale redingotei, ridicîndu-le sub braţ şi, umflîndu-şi un obraz cu limba, îşi ciupi vîrful nasului de cîteva ori într-un chip bine ştiut şi foarte expresiv, apoi, învîrtindu-se pe călcîie, făcu stînga împrejur, ieşind în goană din curte. Jupîn Bates îl urmă cam îngîndurat.

Cîteva clipe mai tîrziu, zgomotul paşilor pe scările ce trosneau ajunse la urechea bătrînului hazliu, care sta la foc, c-un cîrnat pipărat şi-o pîinişoară în mîna stîngă, şi-un briceag în dreapta, alături de oala de cositor aşezată pe un trepied. Chipu-i palid se încreţi într-un zîmbet urîcios pe cînd se întorcea în loc, trăgînd cu urechea spre uşă şi fulgerînd într-acolo priviri ascuţite de sub sprîncenele-i roşii şi stufoase.

— Ha ! Ce-nseamnă asta ? bolborosi el, schimbîndu-se la faţă. Sînt numai doi ! Unde-i al treilea ? Te pomeneşti că li s-a întîmplat ceva ! Ia !

Paşii se apropiau ; ajunseră sus. Uşa se deschise încet. Şmecherul şi Charley Bates intrară închizînd-o binişor în urma lor.

CAPITOLUL XIII

Se înfăţişează cititorului inteligent cîteva cunoştinţe noi despre care se povestesc felurite întîmplări nostime în legătură cu istorisirea noastră.

— UNDE-I OLIVER ? zise bătrînul, ridicîndu-se cu privirea ameninţătoare. Unde-i băiatul ?

Tinerii pungaşi păreau speriaţi de mînia învăţătorului lor. Se uitară încurcaţi unul la altul, fără a da vreun răspuns.

— Ce s-a întîmplat cu băiatul ? strigă bătrînul, apucîndu-l pe Şmecher cu putere de guler şi copleşindu-l cu blesteme groaznice. Spune, ori te sugrum !

Domnul Fagin părea atît de sincer în hotărîrea lui rostind acestea, încît Charley Bates, socotind că oricum e mai prudent să se puie în siguranţă şi că n-ar fi lucru de mirare dacă după aceea i-ar veni şi lui rîndul să fie sugrumat, căzu în genunchi, slobozind un urlet prelung, pătrunzător şi continuu — ai fi zis că e un taur înfuriat combinat cu o trompetă marină.

— Ai să vorbeşti odată ? tună bătrînul, scuturîndu-l pe Şmecher aşa de tare, încît părea că numai printr-o minune n-a ieşit cu totul din hainele-i largi.

— Ei ! Au pus laba copoii pe dînsul şi gata ! spuse bosumflat Şmecherul. Ia lasă-mă în pace !

Şi eliberîndu-se printr-o smucitură furioasă din jacheta lui largă, pe care o lăsă în mîinile bătrînului, Şmecherul apucă furculiţa cea lungă, făcînd către jiletca bătrînului hazliu o mişcare de scrimă care, dacă şi-ar fi ajuns ţinta, l-ar fi făcut să-şi piardă hazul pentru multă vreme.

În această împrejurare, bătrînul se dădu înapoi cu mai multă sprinteneală decît te-ai fi aşteptat de la asemenea epavă omenească şi, apucînd oala, se pregăti s-o zvîrle în capul asaltatorului său. Dar cum tocmai în acea clipă Charley Bates îi atrase atenţia printr-un urlet groaznic, îşi schimbă brusc ţinta, repezind-o spre acel tînăr domn.

— Hei ! dar ce drăcie se petrece aici ?. bombăni o voce groasă. Cine a zvîrlit cu asta în mine ? Noroc că m-a ajuns numai berea fără oală, altminteri făceam cuiva de petrecanie. Nu mi-aş fi închipuit că Scaraoţchi cel bătrîn şi doldora de bani e în stare să arunce cu altceva decît cu apă, şi încă şi aceea numai dacă o poate şmecheri litru cu litru de la societatea apelor. Ce-i tămbălăul ăsta, Fagin ? Ei, afurisenie, toată basmaua mi-i udă de bere ! Marş înăuntru, javră păcătoasă ; de ce te-ai oprit afară, parcă ţi-ar fi ruşine de stăpîn'tău ? Marş înăuntru !

Omul care bombănea astfel era un vlăjgan voinic de vreo treizeci şi cinci de ani, îmbrăcat cu o redingotă neagră de catifea proastă, pantaloni slinoşi de postav, ghete cu şireturi şi ciorapi cenuşii de bumbac ce îi acopereau picioarele groase cu pulpe bombate — picioare dintre acelea care, în asemenea costum, par întotdeauna că le lipseşte ceva cînd nu-s garnisite c-un lanţ solid. Pe cap purta o pălărie cafenie şi-n jurul gîtului o basma bălţată ; în timp ce vorbea, îşi tot ştergea berea de pe faţă cu capetele-i destrămate. Cînd isprăvi treaba asta, dădu la iveală un chip grosolan şi brutal, cu o barbă nerasă de trei zile şi doi ochi crunţi dintre care unul purta semnele proaspete şi felurit colorate ale unei lovituri.

— Vino încoace, n-auzi ? mîrîi simpaticul bandit.

Un cîine alb, lăţos, cu capul tot plin de răni şi zgîrieturi se furişă în odaie.

— De ce n-ai venit pînă acuma ? zise omul. Nu cumva eşti prea mîndru ca să mă recunoşti de stăpîn în faţa lumii ? Culcă-te !

O dată cu porunca, îi repezi cîinelui şi un picior, aruncîndu-l tocmai în celălalt capăt al camerei. Dar animalul părea obişnuit cu asemenea tratament, căci se încovrigă îndată liniştit într-un colţ, fără a scoate un scheunat şi, clipind într-una din ochii-i roşii, părea a cerceta cu mult interes încăperea.

— De ce te-ai înfuriat aşa ? Iar asupreşti băieţii, hodorog zgîrcit, lacom şi nesăţios ce eşti ! spuse omul, aşezîndu-se ca la el acasă. Mă mir cum de nu te omoară ! Eu, în locul lor, nu m-aş mai codi. Să-ţi fi fost eu ucenic, de mult ţi-aş fi venit de hac şi ţi-aş.... ba nu, pielea nu ţi-aş fi putut-o vinde după aceea, căci nu eşti bun decît să fii ţinut ca probă de urîţenie într-un borcan, şi după cîte ştiu nu se pot sufla sticle aşa de mari.

— Sst ! sst ! domnule Sikes — spuse bătrînul, tremurînd — nu vorbi aşa de tare.

— Ia nu mă mai domni atîta — răspunse banditul. Cînd începi cu de-astea, e semn că unelteşti ceva împotriva mea. Spune-mi pe nume, doar ştii cum mă cheamă ! N-am să-l fac de ruşine cînd o fi la o adică.

— Bine, bine, dacă-i aşa, Bill Sikes — zise bătrînul, c-o umilinţă dezgustătoare. Nu prea eşti în toane bune, Bill.

— Se poate — răspunse Sikes. Dar mi se pare că şi dumneata ţi-ai ieşit din sărite, ca să arunci cu oala de bere în capul oamenilor : doar dacă aşa ţi se pare că-i tot o joacă ca şi cînd faci turnătorii şi...

— Ai înnebunit ? zise bătrînul, trăgîndu-l de mînecă şi arătînd spre băieţi.

Atunci domnul Sikes se mulţumi să mimeze prin gesturi un nod imaginar strîngîndu-se sub urechea stîngă, aruncîndu-şi capul pe umărul drept : pantomimă improvizată pe care bătrînul păru a o înţelege perfect. Apoi, în termeni golăneşti, ce-i împestriţau într-una conversaţia şi pe care n-are rost să-i reproducem aici deoarece cititorul n-ar înţelege nimic, ceru un pahar cu rachiu.

— Şi bagă de seamă să nu-mi torni otravă — spuse domnul Sikes punîndu-şi pălăria pe masă.

Era o glumă, dar dacă vorbitorul ar fi putut vedea cum îşi muşcă buzele c-un rînjet drăcesc bătrînul, pe cînd se întorcea spre dulap, şi-ar fi dat seama că avertismentul nu era cu totul de prisos şi că s-ar fi putut să-i vie chef hazliului bătrîn să perfecţioneze industria distileriilor.

După ce dădu de duşcă vreo două-trei pahare de alcool, domnul Sikes binevoi să bage în seamă pe domnii cei tineri. Acest gest delicat stîrni o discuţie care lămuri împrejurările şi felul în care fusese prins Oliver, întîmplarea suferind însă toate schimbările şi înfrumuseţările pe care Şmecherul le socoti neapărat trebuincioase.

— Mă tem — zise bătrînul — că ar putea spune ceva care să ne bage în mare belea.

— Se prea poate — îi întoarse Sikes vorba c-un rînjet ironic. Ai dat de dracul, Fagin !

— Mă tem, știi — urmă bătrînul, ca și cum n-ar fi băgat de seamă ce-a spus Sikes și ațintindu-l stăruitor — mă tem că petrecerea nu începe numai pentru mine, ci și pentru mulți alții, și s-ar putea, dragul meu, s-o pățești chiar mai rău decît mine.

Omul tresări și se întoarse către bătrîn. Dar bătrînul își ridică umerii pînă în dreptul urechilor, lăsîndu-și privirea să rătăcească pe peretele din față.

Urmă o tăcere lungă. Fiecare membru al acestei respectabile asociații părea scufundat în propriile-i gînduri, pînă și cîinele, care se lingea pe bot c-un aer viclean, părea că cugetă cum să atace picioarele celui dintîi domn ori doamne ce-i va ieși în cale pe stradă.

— Cineva trebuie să cerceteze ce s-a întîmplat la poliție — zise domnul Sikes, c-o voce mult mai potolită.

Bătrînul făcu semn de încuviințare.

— Dacă și-a ținut fleanca și-i întemnițat, n-avem a ne teme pînă îi dă drumul din nou — zise domnul Sikes. Atunci o să avem noi grijă. Trebuie să găsești un mijloc de-a pune gabja pe el.

Bătrînul încuviință din nou.

Se vedea bine, într-adevăr, că era cea mai prudentă cale pe care o aveau de urmat ; din nefericire însă exista un motiv puternic ce împiedica adoptarea planului. Iată ce era : întîmplător, Șmecherul, Charley Bates, Fagin și domnul William Sikes aveau o profundă și înrădăcinată antipatie de-a se apropia de vreun local polițienesc ori de a-i da tîrcoale sub vreun pretext oarecare.

E greu de știut cîtă vreme au rămas astfel, uitîndu-se unii la alții într-o stare de nesiguranță foarte puțin plăcută. Dar nu mai este nevoie să ne silim a dezlega această întrebare, căci apariția neașteptată a celor două doamne tinere pe care le văzuse mai înainte Oliver făcu să izbucnească din nou discuția.

— Am găsit ! strigă bătrînul. Se va duce Bet ; nu-i așa, drăguță ?

— Unde ? întrebă tînăra doamnă.

— Numai pînă colea la poliție, drăguță — spuse bătrînul, cu voce mieroasă.

Trebuie să recunoaștem, spre lauda tinerei doamne, că nu refuză categoric propunerea, ci își exprimă numai cu multă pasiune și energie dorința de a se duce mai degrabă dracului ; politicos și delicat mijloc de a înlătura o propunere și care dovedea din partea tinerei doamne acel bun simț înnăscut, ce ne oprește să ne jignim aproapele printr-un refuz direct și definitiv.

Chipul bătrînului se posomorî. Și întorcîndu-se către acea tînără gătită atît de strălucitor, ca să nu spunem splendid, cu rochie roșie, botine verzi și cîrlionți învîrtiți pe hîrtiuțe galbene, se adresă celeilalte :

— Nancy, drăguță — spuse el, c-un aer lingușitor — tu ce zici ?

— Cu mine nu-ți merge ; nu-ți mai bate gura degeaba, Fagin — răspunse Nancy.

— Ce-nseamnă asta ? întrebă domnul Sikes, ridicînd capul și privind-o posomorît.

— Că-i așa cum am spus, Bill — răspunse cu liniște acea doamnă.

— Ei, asta-i, ești tocmai persoana care ne trebuie — o lămuri domnul Sikes. Nu te cunoaște nimeni prin părțile astea.

— Și nici nu doresc să mă cunoască — răspunse cu același calm Nancy. Așa că nu aștepta să spun da dacă am spus o dată nu.

— Are să se ducă, Fagin — zise Sikes.

— Nu, n-are să se ducă, Fagin — spuse Nancy.

— Ba da, Fagin, are să se ducă — repetă Sikes.

Domnul Sikes avea dreptate. Mai cu amenințări, mai cu făgăduieli și lingușiri izbutiră pînă la urmă s-o înduplece pe doamna în chestiune să le facă acest serviciu. De altfel, pe dînsa n-o opreau aceleași motive care o împiedicau pe simpatica-i tovarășă să se amestece, deoarece, fiind de curînd venită în apropierea Field-Lane-ului, din îndepărtata, dar distinsa mahala Ratcliffe, nu avea a se teme, ca Bet, că se va întîlni cu una din numeroasele-i cunoștințe.

Drept care, legîndu-și în jurul taliei, peste rochie, un șorț alb, curat, și ridicîndu-și cîrlionții sub o pălărie de pai, amîn-

două aceste articole de toaletă fiind scoase din nesecata magazie a bătrînului, miss Nancy se pregăti să iasă ca să-şi îndeplinească misiunea.

— Stai o clipă, dragă — zise bătrînul, scoţînd un paneraş cu capac. Ţine-l în mînă. Aşa ai o înfăţişare mai respectabilă, dragă.

— Dă-i şi o cheie mare s-o ţie în mîna cealaltă, Fagin — spuse Sikes ; are să aibă un aer şi mai natural.

— Da, da, dragă, ai dreptate — zise bătrînul, atîrnînd de degetul arătător al tinerei doamne o cheie de poartă cît toate zilele. Aşa, foarte bine ! Foarte bine, draga mea ! încheie el, frecîndu-şi mîinile.

— Bietul meu frăţior ! Vai, sărmanul meu micuţ, dulce şi nevinovat ! strigă Nancy, izbucnind în lacrimi şi strîngînd cu desperare în mînă panerul şi cheia. Ce i s-a întîmplat ? Unde mi l-au dus ? Of, fie-vă milă, domnilor, şi spuneţi-mi ce-au făcut cu scumpul meu frăţior ! Îndurați-vă, domnilor, şi spuneţi-mi !

După ce rosti cuvintele acestea cu voce jalnică şi sfîşietoare, pe cînd ascultătorii făceau haz nemaipomenit, miss Nancy se opri o clipă, făcu către public cu ochiul, salută graţios în jur zîmbind şi dispăru pe uşă.

— Isteaţă fată, dragii mei ! spuse bătrînul, întorcîndu-se către prietenii lui cei tineri, şi clătină din cap cu severitate ca şi cum i-ar fi îndemnat prin această dojană mută să urmeze strălucitul exemplu pe care-l avuseseră în faţa ochilor.

— Face cinste tagmei femeieşti — zise domnul Sikes, umplîndu-şi paharul şi izbind în masă cu pumnu-i uriaş. În sănătatea ei, aş dori să-i semene toate !

În timp ce o copleşeau astfel cu tot felul de laude pe nepreţuita Nancy, această tînără doamnă se grăbea către comisariatul poliţiei, unde ajunse curînd vie şi nevătămată, după ce străbătuse străzile cartierului cam cu frica în sîn, lucru firesc, bineînţeles, cînd umbli singură şi neocrotită.

Intră pe dindos la poliţie şi bătu încet cu cheia în uşa unei temniţe, apoi ascultă. Nu se auzea nimic înăuntru ; tuşi şi trase din nou cu urechea. Cum nici de data asta nu primi răspuns, se hotărî să vorbească.

— Nolly dragă — şopti ea, cu glas dulce — Nolly !

Înăuntru însă nu se afla decît un biet criminal desculţ, închis deoarece cîntase din flaut, care după ce i se dovedise bine vina împotriva societăţii, fusese frumuşel condamnat de domnul Fang la o lună închisoare corecţională, stîrnind totodată remarca hazlie şi foarte nimerită a acestui magistrat, că, dacă are atît suflu de părăduit, ar fi mai cu folos pentru el să-l întrebuinţeze la învîrtitul morii decît la un instrument muzical. Prizonierul, ocupat să-şi jelească în gînd pierderea flautului confiscat în folosul statului, nu răspunse. Nancy trecu la celula următoare şi bătu iar în uşă.

— Ce-i ? strigă o voce slabă şi jalnică.

— Nu se află cumva înăuntru vreun băieţel ? întrebă Nancy, printre suspine.

— Nu — răspunse vocea. Ferit-a Dumnezeu !

Acolo se afla un vagabond de şaizeci şi cinci de ani care fusese băgat la închisoare fiindcă nu cîntase din flaut, sau, mai bine zis, fiindcă cerşise pe stradă nefăcînd nimic ca să-şi cîştige traiul. În celula următoare era alt om, care avea să fie trimis la aceeaşi închisoare fiindcă vînduse crătiţi de cositor fără autorizaţie, deci cercînd să-şi cîştige existenţa în dauna timbrului fiscal.

Dar cum nici unul din aceşti criminali nu răspunse la numele de Oliver, nici nu ştiau nimic de el, Nancy se hotărî să se adreseze de-a dreptul temnicerului cu jiletcă dungată şi, printre suspine şi văicăreli al căror efect îl spori cu ajutorul coşuleţului şi-al cheii, îl întrebă de scumpul ei frăţior.

— Nu-i aici, drăguţă — zise bătrînul.

— Atunci unde-i ? gemu Nancy, c-un aer rătăcit.

— L-a luat domnul acela — răspunse temnicerul.

— Care domn ? Vai, Doamne Dumnezeule ! Care domn ? strigă Nancy.

Ca răspuns acestor întrebări învălmăşite, bătrînul lămuri pe deznădăjduita surioară că Oliver leşinase în sala de judecată şi că fusese eliberat în urma depoziţiilor unui martor care dovedise că hoţia fusese săvîrşită de alt băiat care nu putuse fi prins, şi că fusese apoi luat de reclamant în stare de nesimţire şi transportat la locuinţa acestuia, despre care informatorul

ştia doar că s-ar fi aflînd prin apropiere de Pentonville, căci atît auzise din adresa pe care o dăduse domnul birjarului.

Într-o nemaipomenită stare de neliniște și îngrijorare, nenorocita femeie se îndreptă împleticindu-se spre poartă, acolo schimbă mersul șovăielnic cu un trap alergător și apucă drumul cel mai lung și mai ocolit pe care-l știa, ca să ajungă la locuința bătrînului.

Cum află rezultatul expediției, domnul Bill Sikes își chemă îndată ciinele alb și, punîndu-și pălăria, plecă grăbit fără să-și mai piardă vremea cu saluturi de politețe către cei din jur.

— Trebuie să descoperim unde se află, dragii mei, trebuie neapărat găsit — spuse foarte tulburat bătrînul. Charley, du-te în cercetare și să nu te întorci pînă nu afli vreo știre despre el ! Nancy dragă, trebuie să mi-l găsiți ! Mă bizui pe tine, draga mea, în tine și-n Șmecher ni-i toată nădejdea ! Staţi, staţi — adăugă el, descuind cu mîini tremurînde un saltar — iată bani, dragii mei. În noaptea asta închid prăvălia aici. Știți unde mă găsiți. Nu mai zăboviți nici un minut, nici o clipă, dragii mei !

Cu aceste vorbe îi împinse pe ușă afară. Apoi, după ce învîrti cu grijă de două ori cheia în broască în urma lor și trase și drugul de fier, scoase din ascunzătoarea ei lădița pe care o zărise fără voie Oliver și în mare grabă se apucă să-și vîre în haină toate ceasurile și giuvaerurile dintr-însa.

Lovituri repetate în ușă îl întrerupseră din această ocupație.

— Cine-i acolo ? strigă el, cu voce ascuțită.

— Eu — răspunse prin gaura cheii vocea Șmecherului.

— Ce mai vrei ? strigă nerăbdător bătrînul.

— Nancy întreabă dacă să-l ducem la cealaltă ascunzătoare după ce-l răpim !

— Da — răspunse bătrînul. Cum puneți mîna pe el, să-l și duceți acolo. Dar mai întîi găsiți-l, asta-i totul ! Că pe urmă știu eu ce-am de făcut, n-aveți grijă !

Băiatul mormăi c-a înțeles și se repezi pe scări în jos, după ceilalți tovarăși.

— Pînă acuma n-a trăncănit — își zise bătrînul, urmîndu-și treaba. Dacă are cumva de gînd să ne trădeze prietenilor lui celor noi, mai este încă vreme să-i astupăm mîncătoarea.

CAPITOLUL XIV

Cuprinde noi amănunte în legătură cu şederea lui Oliver la domnul Brownlow şi prezicerea surprinzătoare a unui oarecare domn Grimwig cu privire la copil, cînd acesta a plecat să îndeplinească o însărcinare.

OLIVER SE TREZI ÎN CURÎND DIN LEŞINUL PRICINUIT de strigătul neaşteptat al domnului Brownlow ; bătrînul şi doamna Bedwin se feriră să mai aducă vorba după aceea de tablou şi nu se mai vorbi de loc nici de pătania lui Oliver, nici de planurile lui, ci numai de lucruri ce l-ar fi putut înveseli, fără a-l tulbura. Era însă prea slăbit ca să se scoale pentru dejun, dar cînd coborî a doua zi dimneaţa în odaia menajerei, întîi şi întîi îşi îndreptă cu nesaţ ochii spre perete în nădejdea de a revedea chipul frumoasei doamne. Rămase însă dezamăgit, căci portretul dispăruse.

— Ah ! spuse menajera, urmărind direcţia ochilor lui Oliver. După cum vezi, nu mai este aici.

— Da doamnă, văd — răspunse Oliver. De ce a fost luat ?

— A fost dat jos din perete, puiule, pentru că domnul Brownlow zice că, deoarece pare să te tulbure, te-ar putea împiedica să te faci sănătos — răspunse doamna cea bătrînă.

— A, nu, zău că nu mă tulbură de loc, doamnă — zise Oliver. Îmi plăcea să mă uit la dînsul. Mi-era aşa de drag !

— Bine, bine — spuse cu bunătate doamna cea bătrînă — fă-te sănătos, drăguţule, cît poţi mai repede, şi are să fie din nou agăţat în perete. Uite, îţi făgăduiesc. Hai acum să vorbim despre altceva.

Acestea fură singurele lămuriri cu privire la portret, pe care le putu căpăta atunci Oliver. Şi fiindcă doamna cea bătrînă fusese atît de bună cu dînsul în timpul bolii lui, cercă să nu se mai gîndească deocamdată la asta. Ascultă cu mare atenţie o mulţime de poveşti pe care i le istorisi bătrîna despre fata ei

cea frumoasă și bună care se căsătorise cu un tînăr frumos și cumsecade și trăiau amîndoi la țară ; și despre un fecior care era băiat de prăvălie într-un magazin din Indiile Apusene, care era tot așa de simpatic și de treabă și-i trimitea de patru ori pe an niște scrisori așa de frumoase, că-i dădeau lacrimile numai cît vorbea de ele. Cînd bătrîna sfîrși, într-un tîrziu, de ridicat în slava cerului pe copiii ei cei plini de virtuți și pe prea bunul ei soț care se prăpădise de mult, Dumnezeu să-l hodinească, acum douăzeci și șase de ani, se făcuse ora ceaiului. După ceai se apucă să-l învețe pe Oliver cribbage, joc de cărți pe care băiatul îl pricepu numaidecît, așa că îl jucară după asta împreună cu multă atenție și seriozitate, pînă veni vremea pentru convalescent să bea puțin vin cald subțiat cu apă, să guste o felioară de pîine prăjită și apoi să se ducă frumușel la culcare.

Fericite au fost acele zile ale însănătoșirii lui Oliver ! Totul în jurul lui era așa de liniștit, curat și îngrijit, toți erau atît de buni și drăguți cu el, încît față de zgomotul și hărmălaia în care trăise întotdeauna, aici i se părea un rai. Cînd prinse destulă putere ca să se poată îmbrăca, domnul Brownlow îi dădu haine noi, ghete și șapcă. Și fiindcă i se spuse că are voie să facă ce-i place cu cele vechi, Oliver le dărui unei slujnice care se purtase tare frumos cu dînsul, și-o îndemnase să le vîndă unui evreu, iar banii să fie ai ei. Sfat pe care femeia îl urmă neîntîrziat. Și, Oliver, pe cînd privea de la fereastra salonului la evreul care îndesa hainele în sacul lui depărtîndu-se, se simți fericit la gîndul că nu mai era nici o primejdie să se vadă din nou îmbrăcat cu ele. La drept vorbind, erau niște biete zdrențe ; și Oliver nu purtase în viața lui haine noi.

Într-o seară, cam la o săptămînă după întîmplarea cu portretul, pe cînd Oliver sta la sfat cu doamna Bedwin, domnul Brownlow trimise jos înștiințare că, dacă băiatul se simte destul de întremat, să vie în biroul lui, ca să stea puțin de vorbă cu dînsul.

— Doamne păzește și apără ! Spală-ți mîinile, copile, și lasă-mă să-ți fac o cărare frumoasă — spuse doamna Bedwin. Doamne, doamne, dacă aș fi știut că are să te cheme, ți-aș fi pus un guleraș curat și te-aș fi ferchezuit cum știu eu !

Oliver făcu așa cum îl îndemnă doamna cea bătrînă, care, deși se plînsese că n-are vreme măcar să-i pliseze gulerașul cămășii, privindu-l cît de frumos și gingaș era chiar fără acea

importantă podoabă, nu se putu stăpîni să nu spună, pe cînd îl mînca din ochi de plăcere, că, la urma urmelor, nu crede că i-ar mai putea adăuga ceva găteală.

Astfel încurajat, Oliver bătu la ușa biroului domnului Brownlow, care îl pofti înăuntru. Odaia situată în partea de dindos a casei era plină de cărți, cu o singură fereastră ce da înspre niște grădinițe încîntătoare. În fața ferestrei era așezată o masă, dinaintea căreia sta domnul Brownlow, citind. Cînd îl văzu pe Oliver, puse cartea la o parte și-l îndemnă să se apropie de masă și să ia loc. Oliver ascultă, minunîndu-se în sinea lui cum de se găsesc oameni care să citească atîta sumedenie de cărți care, după cît ce pare, sînt scrise cu scopul de a face lumea mai înțeleaptă. Lucru de necontenită mirare chiar pentru oameni mult mai cu experiență decît Oliver.

— Ce zici, băiețele, nu-i așa că tare-s multe ? spuse domnul Brownlow, observînd cu cîtă curiozitate cercetează Oliver cu privirea rafturile de cărți ce umpleau pereții de jos pînă în tavan.

— Foarte multe, domnule — răspunse Oliver. N-am văzut niciodată atîtea.

— Ai să le citești și tu dacă ai să te porți bine — spuse cu bunătate domnul cel bătrîn — și ai să găsești mai mare plăcere decît să le privești cum arată, dar nu întotdeauna, căci sînt unele la care numai coperta e de preț.

— Poate că cele mai de acolo — spuse Oliver, arătînd cu degetul spre niște volume groase cu legătură aurită.

— Nu numaidecît acelea — spuse zîmbind domnul cel bătrîn, bătîndu-l ușurel pe Oliver cu palma în creștet. Mai sînt și altele, tot așa de grele, deși de format mult mai mic. Nu cumva ți-ar plăcea să devii savant și să scrii cărți cînd vei fi mare ?

— Cred că mai mult mi-ar plăcea să le citesc — răspunse Oliver.

— Cum ? Nu ți-ar plăcea să fii scriitor ? zise bătrînul.

Oliver rămase o clipă pe gînduri ; pînă la urmă spuse că el crede că-i mult mai bine să te faci librar. La aceste vorbe, domnul cel bătrîn rîse din toată inima, declarînd că asta fusese o vorbă foarte nimerită. Lucru de care Oliver se bucură, deși habar n-avea ce vorbă de spirit spusese.

— Bine, bine — spuse domnul cel bătrîn, devenind iar serios. Nu te teme ! N-avem să te facem scriitor, cît timp poţi învăţa o meserie cinstită, fie chiar să fabrici cărămizi.

— Mulţumesc, domnule — spuse Oliver.

Însufleţirea cu care dădu răspunsul îl făcu din nou pe domnul Brownlow să rîdă şi să mormăie ceva despre curiozităţile instinctului, vorbe cărora Oliver nu le dădu atenţie, deoarece nu le înţelegea.

— Şi acum — spuse domnul Brownlow, vorbind şi mai blînd ca adineauri, dacă asta era cu putinţă, şi-n acelaşi timp pe un ton mult mai serios decît îl cunoscuse vreodată Oliver — doresc să fii foarte atent, dragul meu, la cele ce am să-ţi spun. Îţi voi vorbi deschis, căci sînt sigur că eşti în stare să mă înţelegi tot aşa de bine ca şi un om mare.

— Vă rog, domnule, să nu-mi spuneţi că trebuie să plec de aici ! strigă Oliver, alarmat de tonul serios pe care-l luase bătrînul. Nu mă daţi afară ca să rătăcesc iar vagabond pe străzi ! Lăsaţi-mă să rămîn aici, să vă fiu servitor ! Nu mă trimiteţi iar în locul acela groaznic de unde am venit ! Fie-vă milă de un biet copil sărman, domnule !

— Dragul meu copil — spuse domnul cel bătrîn, mişcat de o rugăminte atît de fierbinte şi neaşteptată — n-avea nici o grijă, căci nu te-aş părăsi decît dacă m-ai sili prin purtarea ta.

— Niciodată, niciodată n-am să fac asta, domnule — îl întrerupse Oliver.

— Şi eu sper că nu — urmă domnul cel bătrîn. Sînt chiar încredinţat că n-ai să mă sileşti niciodată. Deşi în viaţa mea am avut multe dezamăgiri din partea celor cărora am vrut să le fac bine, totuşi sînt foarte înclinat să am încredere în tine şi mi-ai deşteptat un interes mai mare decît vreau eu să recunosc. Cei pe care i-am iubit mai mult pe lumea asta se odihnesc acum în pămînt şi, cu toate că bucuria şi fericirea vieţii mele au rămas îngropate lîngă ei, nu mi-am făcut încă din inimă sicriu, ca să-mi închid pe vecie acolo simţămintele mele cele mai duioase. Durerea adîncă, dimpotrivă, le-a dat mai multă tărie şi ascuţime.

Bătrînul şopti acestea mai mult către sine decît către tovarăşul lui, apoi rămase tăcut un timp ; Oliver rămase şi el neclintit.

— Ei — zise la urmă domnul Brownlow, pe un ton mai vesel — ți-am spus toate acestea pentru că ești un suflet tînăr ; știind că am trecut prin mari suferințe și nenorociri, ai să fii mai cu grijă să nu-mi pricinuiești supărări. Mi-ai spus că ești orfan și singur pe lume. Toate cercetările pe care le-am făcut pînă acum au adeverit asta. Spune-mi povestea vieții tale : de unde ești, cine te-a crescut și cum ai ajuns în tovărășia în care te-am găsit. Spune adevărul și n-ai să mai fii niciodată singur pe lume.

Cîteva minute, suspinele de plîns îl împiedicară pe Oliver să vorbească. Tocmai cînd se pregătea să înceapă a povesti cum fusese crescut la fermă și apoi luat de domnul Bumble și dus la azil, se auziră două bătăi ușoare, dar ciudat de nerăbdătoare, în ușa de afară și o servitoare veni în fugă sus, să spuie că o sosit domnul Grimwig.

— Vine aici sus ? întrebă domnul Brownlow.

— Da, domnule — răspunse servitoarea. M-a întrebat dacă avem plăcinte și cînd i-am răspuns că da, a zis că atunci rămîne să ia ceaiul la noi.

Domnul Brownlow zîmbi și, întorcîndu-se către Oliver, îl înștiință că domnul Grimwing era un vechi prieten de-al lui și că nu trebuie să-i ia în seamă felul cam brusc de a se purta, căci în realitate era un om foarte cumsecade, asta fără nici o discuție.

— Să mă duc jos, domnule ? întrebă Oliver.

— Nu — răspunse domnul Brownlow. Rămîi mai bine aici.

În clipa aceea apăru pe ușă, sprijinindu-se într-un baston gros, un domn bătrîn de statură impunătoare, care șchiopăta puțin de-un picior. Purta o haină albastră, jiletcă în dungi, pantaloni și ghetre de nanchin și o pălărie albă cu borurile răsfrînte, mărginite cu verde. Din jiletcă îi ieșea un jabou mic, plisat, iar de capătul unui lanț de oțel foarte lung, atîrna o cheie ce se bălăbănea în fel și chip. Capetele cravatei lui albe erau sucite într-un nod de mărimea unei portocale. Avea o figură foarte mobilă și-și schimonosea obrazul în felurite și foarte variate chipuri, cu neputință de descris. Avea un fel cu totul special de a-și răsuci într-o parte capul cînd vorbea, privindu-te în același timp cu coada ochiului, întocmai ca un papagal. În această atitudine se opri, după ce-și făcu apariția în odaie, și, întinzînd mîna în care ținea o coajă de portocală, strigă cu voce supărată și arțăgoasă :

— Ia priveşte ! Ai mai văzut una ca asta ? E ceva nemaipomenit cum nu pot să intru în casa cuiva fără să nu găsesc pe scări cojile astea afurisite de portocală care-s norocul chirurgilor. Din pricina unei coji de portocală am rămas şchiop şi se vede că tot dintr-o coajă de portocală are să mi se tragă şi moartea. Da, domnule, dintr-asta am să mor, să-mi înghit capul dacă n-o fi aşa, domnule !

Domnul Grimwig îşi încheia şi-şi întărea întotdeauna afirmaţiile cu această elegantă propunere, care din partea lui părea şi mai ciudată, căci, presupunînd, de dragul argumentului, că ştiinţa ar ajunge la asemenea progres, încît să dea posibilitatea unui domn distins să-şi înghită singur capul dacă-i vine chef, domnul Grimwig avea o căpăţînă aşa de mare, că ar fi fost cu neputinţă chiar celui mai hulpav om din lume să săvîrşească asemenea ispravă într-o singură şedinţă — fără să mai punem la socoteală că pe capul domnului Grimwig mai era în plus şi o mare cantitate de pudră.

— Da, domnule, să-mi înghit capul dacă nu-i aşa — repetă domnul Grimwig, bătînd cu bastonul în pămînt. Hei ! ce-nseamnă asta ? se holbă el la Oliver, retrăgîndu-se cîţiva paşi îndărăt.

— E tînărul Oliver Twist despre care ţi-am vorbit — zise domnul Brownlow.

Oliver făcu o plecăciune.

— Nu cumva vrei să spui că-i băiatul care a fost rău bolnav ? spuse domnul Grimwig, dîndu-se şi mai tare îndărăt. Ia staţi puţin. Nu spune nimic ! Stai... — adăugă el, uitînd dintr-o dată, în triumful descoperirii, de frica molipsirii de febră. El a mîncat portocala ! Să-mi înghit capul, ba să-l înghit şi pe-al lui pe deasupra, dacă nu-i el cel care a mîncat portocala şi-a aruncat pe scări cojile !

— Da' de unde, n-a avut nici o portocală — spuse domnul Brownlow, rîzînd. Haide ! Scoate-ţi pălăria şi stai puţin de vorbă cu micul meu prieten.

— Ba eu ţin morţiş, domnule — spuse supărăciosul bătrîn scoţîndu-şi mănuşile — că nu-i chip să nu dai peste coji de portocală aruncate pe strada noastră şi ştiu că-s puse anume de băiatul chirurgului din colţ. Ieri noapte o femeie tînără a alunecat pe o bucată şi-a căzut peste grilajul grădinii mele. Cum s-a ridicat de jos, am văzut-o uitîndu-se spre afurisita de lampă roşie care luminează firma doctorului. „Nu te duce la

el !" i-am strigat eu de la fereastră. „E un asasin, e un asasin ! Un șarlatan ! Asta-i ! Dacă nu-i așa, să-mi..."

Aici, domnul cel supărăcios dădu o lovitură puternică cu bastonul în pământ, lucru prea bine cunoscut de prietenii lui ca fiind expresia lui favorită exprimată fără ajutorul cuvintelor. Apoi, tot cu bastonul în mînă, se așeză jos, și, ridicînd la ochi un dublu monoclu pe care-l purta atîrnat de-o panglică lată, neagră, începu a-l examina pe Oliver, care, văzîndu-se obiectul unei atît de amănunțite inspecții, se înroși și salută din nou.

— Vra să zică acesta-i băiatul ? rosti în cele din urmă domnul Grimwig.

— Da, acesta-i băiatul — răspunse domnul Brownlow.

— Cum îți merge, băiețele ? zise domnul Grimwig.

— Mult mai bine, domnule, vă mulțumesc — îi răspunse Oliver.

Domnul Brownlow, temîndu-se ca nu cumva originalul lui prieten să spună ceva neplăcut, îl îndemnă pe Oliver să se ducă jos și s-o vestească pe doamna Bedwin că vor să ia ceaiul. Cum copilului nu-i prea plăcuse purtarea musafirului, plecă bucuros să îndeplinească însărcinarea.

— E un băiat drăguț, nu ? întrebă domnul Brownlow.

— Nu știu — răspunse morocănos domnul Grimwig.

— Cum nu știi ?

— Ei, da. Nu știu. Nu găsesc nici o deosebire între un băiat și altul. Știu doar că sînt două soiuri de băieți : făinoși și fleicoși.

— Și din care categorie face parte Oliver ?

— Dintr-o făinoșilor. Unul dintre prietenii mei are un băiat fleicos. Părinții găsesc că-i o frumusețe ; are cap rotund, obrajii roșii și ochi sticloși. Un copil oribil. Așa-i de umflat, că hainele parcă-s gata să plesnească pe el. Are o voce de barcagiu și-i hulpav ca un lup. Îl cunosc eu bine, canalia !

— Ei, lasă — zise domnul Brownlow — să știi că Oliver Twist nu-i dintre aceștia, așa că nu te mai înfuria degeaba împotriva lui.

— Sigur, nu-i dintre aceștia — răspunse domnul Grimwig — poate că-i dintr-un soi și mai rău.

Aici, domnul Brownlow tuși enervat, lucru ce păru a pricinui o nespusă plăcere domnului Grimwig.

— Da, dintr-un soi şi mai rău, ţi-o spun eu — repetă domnul Grimwig. De unde vine ? Cine-i ? Ce-i cu el ? A avut febră. Ei, şi-apoi ? Parcă numai oamenii de treabă fac febră mare, crezi dumneata ? Şi ticăloşii se îmbolnăvesc de multe ori de aşa ceva, să ştii de la mine. Am cunoscut un individ care a fost spînzurat în Jamaica, fiindcă îşi omorîse stăpînul. A avut de şase ori febră, şi să nu crezi că a fost propus pentru graţiere din pricina asta ! Pff ! Prostii !

De fapt, în fundul sufletului său, domnul Grimwig era foarte înclinat să recunoască că-l impresionase în mod foarte plăcut înfăţişarea şi felul de a se purta al lui Oliver, avea însă o mare pasiune de a contrazice, pasiune pe care-o sporise, de data asta, coaja de portocală găsită. Astfel că hotărîse în sinea lui că nimeni în lume nu-i va dicta dacă un copil e plăcut la înfăţişare ori nu şi de la început fusese pornit împotriva prietenului său. Cînd domnul Brownlow recunoscu că încă nu-i putea da nici un răspuns mulţumitor la întrebări, pentru că amînase cercetările cu privire la trecutul lui Oliver pînă ce băiatul se va înzdrăveni îndeajuns spre a suporta un interogatoriu, domnul Grimwig pufni de rîs, apoi întrebă chicotind dacă menajera avea obiceiul să numere seara argintăria, căci s-ar putea întîmpla să lipsească într-o dimineaţă vreo linguriţă-două ; dacă n-o fi aşa, să-şi... şi aşa mai departe.

Domnul Brownlow, deşi avea şi el o fire aprigă, cunoscînd însă curiozităţile prietenului său, îndură toate înţepăturile acestea cu bună dispoziţie. Cît priveşte pe domnul Grimwig, se arătă foarte încîntat că plăcintele erau pe gustul lui, aşa că lucrurile se potoliră. Iar Oliver, care se afla şi el în tovărăşia celor doi domni, începu a se simţi mai la largul lui în apropierea ţîfnosului bătrîn.

— Şi cînd ai de gînd să asculţi istorisirea întreagă, amănunţită şi adevărată a vieţii şi aventurilor lui Oliver Twist ? întrebă domnul Grimwig pe domnul Brownlow la sfîrşitul mesei, privind pieziş la Oliver, pe cînd rostea cuvintele acestea.

— Mîine dimineaţă — răspunse domnul Brownlow. Cred că-i mai bine să fim numai noi doi singuri. Să vii sus la mine mîine dimineaţă, la ora zece, băieţele.

— Da, domnule — răspunse Oliver, cu voce nesigură, intimidat de privirea severă a domnului Grimwig.

— Să-ţi spun ceva — şopti acesta către domnul Brownlow — n-are să vie mîine dimineaţă la dumneata. L-am observat cum şovăia cînd ţi-a răspuns. Te păcăleşte, dragă prietene.

— Ba pot să jur că nu — răspunse domnul Brownlow, înfierbîntîndu-se.

— Dacă n-o fi aşa, atunci să-mi... — şi domnul Grimwig izbi cu bastonul în podea.

— Mă pun chezaş că băiatul e sincer ! zise domnul Brownlow, bătînd cu pumnul în masă.

— Şi eu îmi pun capul că-i un prefăcut ! îi întoarse răspuns domnul Grimwig, repezind la rîndul lui un pumn în masă.

— Vom vedea — zise domnul Brownlow, stăpînindu-şi furia crescîndă.

— Vom vedea — zise domnul Grimwig, cu un zîmbet provocator — vom vedea.

Soarta voi ca tocmai atunci să intre doamna Bedwin cu un teanc mic de cărţi, pe care le cumpărase domnul Brownlow chiar în dimineaţa aceea de la acelaşi negustor de cărţi care a mai apărut în istorisirea noastră. După ce le aşează pe masă, voi să iasă din odaie.

— Opreşte-l pe băiat, doamnă Bedwin ! zise domnul Brownlow. Trebuie să-i dau ceva.

— A plecat, domnule — răspunse doamna Bedwin.

— Strigaţi după el — spuse domnul Brownlow. E ceva special. Librarul e om sărac şi cărţile nu sînt plătite. Mai am şi cîteva volume pe care vreau să i le dau înapoi.

Uşa de la stradă era deschisă. Oliver alergă într-o direcţie, servitoarea în cealaltă şi doamna Bedwin rămase în prag, strigînd după băiat, dar băiatul parcă intrase în pămînt. Oliver şi fata se întoarseră abia trăgîndu-şi sufletul, raportînd că nu-i putuseră da de urmă.

— Îmi pare foarte rău — zise domnul Brownlow. Ţineam foarte mult să înapoiez în astă-seară cărţile acelea.

— Trimite-l pe Oliver să le ducă — spuse domnul Grimwig, zîmbind ironic. Are să-şi împlinească cu siguranţă foarte conştiincios însărcinarea.

— Da, domnule, lăsaţi-mă, vă rog, să le duc eu — spuse Oliver. Mă duc tot într-o fugă.

Domnul Brownlow tocmai vroia să spuie că Oliver nu trebuie să iasă cu nici un chip singur, dar domnul Grimwig

tuși într-un fel atît de semnificativ, încît domnul Brownlow se hotărî să-l lase, ca băiatul, îndeplinindu-și repede comisionul, să dovedească astfel vechiului său prieten cît de nedrepte erau bănuielile lui în această privință, măcar de data aceasta.

— Bine, drăguță, du-te — zise el. Cărțile sînt pe un scaun, lîngă masa mea de lucru. Adă-le jos.

Oliver, încîntat că poate fi de folos, coborî în goană scările cu cărțile la subsuoară, apoi așteptă cu șapca în mînă să-i spuie domnul Brownlow ce comision, avea de îndeplinit.

— Îi vei spune — zis domnul Brownlow, privind țintă la Grimwig — îi vei spune că ai venit să-i aduci cărțile și să-i plătești cele patru lire și jumătate pe care i le datorez. Asta-i o hîrtie de cinci lire, așa că trebuie să-mi aduci înapoi zece șilingi.

— În zece minute mă întorc, domnule — răspunse Oliver cu vioiciune.

Puse banii în buzunarul hainei, pe care-l încheie apoi în nasture, și, luînd cu grijă cărțile sub braț, se înclină respectuos și ieși din odaie. Doamna Bedwin îl conduse pînă la ușa de afară, dîndu-i o mulțime de lămuriri cum și pe unde s-o ia ca să ajungă mai repede, repetîndu-i numele librarului și numele străzii. Primind încredințare de la Oliver că le pricepuse pe toate cît se poate de bine, după ce-i mai dădu în plus de o mulțime de ori în grijă să nu cumva să răcească, doamna cea bătrînă îl lăsă în sfîrșit să plece.

— Bată-l norocul că tare-i drăgălaș ! zise bătrîna privind după el. Parcă nu mă îndur să-i dau drumul de sub aripa mea.

În acea clipă, Oliver se uită vesel înapoi și mai salută o dată înainte de a coti după colțul străzii. Bătrîna îi răspunse zîmbind la salut, apoi, închizînd ușa, se întoarse în odaia ei.

— Să vedem — zise domnul Brownlow, scoțîndu-și din buzunar ceasul și punîndu-l pe masă. Are să se întoarcă cel mult peste douăzeci de minute. Pînă atunci se înnoptează.

— A ! Crezi în adevăr că are să se întoarcă ? întrebă domnul Grimwig.

— Dumneata nu crezi ? îl întrebă zîmbind Brownlow.

În clipa aceea, domnul Grimwig era stăpînit de un îndîrjit spirit de contradicție care crescu și mai mult la zîmbetul de încredere cu care îl înfruntă prietenul lui.

— Nu ! spuse el, bătînd cu pumnul în masă. Nu cred. Copilul este îmbrăcat cu haine noi, are un teanc de cărți valoroase sub braț și o hîrtie de cinci lire în buzunar. Are să se ducă la vechii lui prieteni, pungașii, bătîndu-și joc de dumneata. Dacă băiatul se mai întoarce vreodată în casa asta, să-mi înghit capul, domnule !

După ce rosti vorbele acestea, își trase scaunul mai aproape de masă și amîndoi prietenii rămaseră tăcuți, așteptînd cu ceasul între ei.

Trebuie să atrag atenția, pentru că asta arată importanța pe care o dăm noi judecăților noastre și mîndria cu care susținem păreri pe care ni le-am format adesea prea de timpuriu și prea grabnic, că, deși domnul Grimwig nu era de loc un om rău la suflet și că deși ar fi fost sincer mîhnit să-și vadă prietenul pe care-l stima înșelat și dezamăgit, în clipa aceea dorea din tot sufletul ca Oliver Twist să nu se mai întoarcă.

Întunericul crescu într-atît, încît cadranul ceasului abia se mai zărea, dar cei doi bătrîni urmau să stea neclintiți, în tăcere, cu ceasul între ei.

CAPITOLUL XV

În care se arată cît de mult țineau la Oliver bătrînul cel hazliu și domnișoara Nancy.

ÎN SALA ÎNTUNECOASĂ A UNEI MIZERABILE TAVERNE din regiunea cea mai murdară a Little-Saffron-Hill-ului, vizuină sumbră și mohorîtă unde în timpul iernii ardea toată ziua o lampă cu gaz, iar vara nu pătrundea niciodată o rază de soare, un om ce împrăștia în jur un puternic miros de alcool sta cufundat în gînduri dinaintea unei căni de cositor și a unui pahar. După haina lui de catifea în dungi, pantalonii de postav, ciorapii și ghetele înalte, orice polițist cu experiență

ar fi recunoscut numaidecît, cu tot întunericul, pe domnul William Sikes. La picioarele lui sta culcat un cîine alb, cu ochii roșii, ce părea foarte ocupat fie să clipească din amîndoi ochii o dată către stăpînul său, fie să-și lingă o rană proaspătă de pe bot ce părea a fi urmarea unei încăierări recente.

— Astîmpără-te, javră ticăloasă, astîmpără-te cînd îți spun ! rupse dintr-o dată tăcerea domnul Sikes.

Din ce pricină i-a venit să lovească cu piciorul un animal nevinovat, că au fost de vină ocheadele cîinelui care-l tulburau din gînduri, ori poate că acele gînduri erau atît de supărătoare, încît trebuia să-și descarce numaidecît năduful asupra cuiva ca să se liniștească, e o chestiune ce rămîne de discutat. Oricare va fi fost pricina, efectul se vădi printr-o înjurătură și o lovitură de picior executate deodată.

De obicei, cîinii îndură fără să crîcnească loviturile stăpînului, dar cîinele domnului Sikes, avînd aceleași defecte ca și stăpînul lui și socotind probabil prea nedreaptă pedeapsa de data aceasta, fără a mai sta la gînduri, își înfipse colții în gheata stăpînului său. Și după ce o zgîlțîi din toată inima, se retrase mîrîind sub bancă, izbutind să se ferească la timp de cana de cositor pe care i-o aruncă în cap domnul Sikes.

— Aha ! Vra să zică de ăștia îmi ești ? spuse domnul Sikes, apucînd cu o mînă vătraiul și cu cealaltă deschizînd fără șovăire un briceag lung pe care-l scoase din buzunar. Vino aici, diavol împielițat ! Vino aici ! N-auzi ?

Cîinele auzea fără îndoială, căci domnul Sike răcnea cît îl ținea gura, dar, părînd a nutri o neînțeleasă aversiune de a se lăsa tăiat bucățele, nu se mișcă din loc, ci, mîrîind și mai fioros, apucă cu dinții capătul cleștelui, mușcîndu-l cu turbare.

Această împotrivire înfurie și mai tare pe domnul Sikes, care se lăsă în genunchi, pornind un atac și mai înverșunat asupra animalului. Cîinele sărea cînd la dreapta, cînd la stînga, arătîndu-și colții, hîrîind și lătrînd, omul lovea și înjura, izbea și blestema. Încăierarea amenința să se sfîrșească prost pentru unul din cei doi luptători, cînd ușa se deschise deodată și cîinele o tuli afară, lăsîdu-l pe Bill Sikes cu cleștele și cuțitul în mînă.

Pentru o ceartă trebuie neapărat să se adune doi, spune o vorbă bătrînească. Domnul Sikes, dezamăgit de fuga cîinelui, își descărcă mînia asupra noului venit.

— De ce naiba te amesteci între mine și cîinele meu ? întrebă el, făcînd un gest amenințător.

— N-am ştiut, dragă, n-am ştiut — răspunse cu umilinţă Fagin, căci el era noul venit.

— N-ai ştiut, pungaş şi mişel ce eşti ! bombăni Sikes. Cum de n-ai auzit hărmălaia ?

— N-am auzit nimic, Bill, zău, să nu mai ajung pînă mîine — răspunse bătrînul.

— Hm, da ! N-ai auzit nimic — se-ntoarse către el Sikes, rînjind. Te strecori înăuntru şi afară aşa fel ca să nu te poată auzi nimeni cînd vii ori pleci. Mai bine erai tu în locul cîinelui acum o clipă !

— De ce ? întrebă Fagin, zîmbind silit.

— Fiindcă ocîrmuirea, care apără viaţa unor indivizi ca tine care n-au inimă nici cît o cotarlă, dă voie oamenilor să-şi omoare cîinele cînd le vine chef — spuse Sikes, închizîndu-şi cuţitul şi aruncîndu-i lui Fagin o căutătură foarte expresivă. Asta-i !

Bătrînul se aşeză la masă, frecîndu-şi mîinile şi prefăcîndu-se că face haz de gluma prietenului său. Se vedea însă cît de colo că nu se simte de loc bine.

— Rînjeşte altora — zise Sikes, punînd la loc vătraiul şi pîndindu-l pe bătrîn cu o mulţumire sălbatică. Rînjeşte altora ! La mine să nu îndrăzneşti să te mai hlizeşti decît atunci cînd ţi-o fi ascunsă mutra sub scufiţa de noapte. Acum te am la mînă, Fagin ! Să fiu afurisit dacă te-oi lăsa să-mi mai scapi ! Aşa ! Dacă o păţesc eu, te trag şi pe tine după mine ; aşa că fii cu băgare de seamă şi poartă-te frumos.

— Bine, bine, dragă — spuse bătrînul. Ştiu toate acestea, avem... avem doar amînoi acelaşi interes, Bill, acelaşi interes.

— Hm ! făcu Sikes ca şi cum ar fi vrut să dea a înţelege că interesul era mai mult de partea lui Fagin. Ei, ce-ai să-mi spui ?

— A trecut cu bine pe la topitorie — răspunse bătrînul — şi iată partea dumitale. E mai mult chiar decît ţi se cuvenea, dar cum ştiu că ai să mă răsplăteşti cu altă ocazie...

— Destulă flecăreală — îl întrerupse hoţul, nerăbdător. Ia să văd, dă repede încoace.

— Da, da, Bill. Stai puţin, stai puţin — răspunse împăciuitor bătrînul. Iată aici tot cîştigul, întreg şi neatins !

Pe cînd vorbea, scoase din sîn o basma veche de bumbac şi, desfăcînd un nod mare la un capăt, dădu la iveală un pache-

țel învelit în hîrtie cafenie. Sikes i-l smulse din mînă, îl desfăcu în pripă și, scoțînd dintr-însul monede de aur, începu să le numere.

— Asta-i tot ? întrebă Sikes.

— Asta-i tot — răspunse bătrînul.

— Nu cumva ai desfăcut pe drum pachetul și-ai înghițit cîteva monede pe cînd veneai încoace ? întrebă bănuitor Sikes. Nu mai face pe indignatul. Ai mai făcut de astea și-n alte dăți. Scuturâ talanga.

Aceste vorbe însemnau de fapt o poruncă să sune clopoțelul. La chemare apăru un alt individ mai tînăr decît Fagin, dar aproape la fel de urîcios și de respingător.

Bill Sikes arătă numai cu degetul către cana goală și cîrciumarul, pricepîndu-i perfect gestul, plecă s-o umple din nou, după ce mai întîi schimbase o privire de înțelegere cu Fagin, care ridică ochii numai o clipă ca și cum s-ar fi așteptat, și-i răspunse cu un semn aproape neobservat din cap. Sikes nu băgă de seamă manevra, ocupat în acea clipă să-și lege șiretul ghetei, pe care i-l desfăcuse cîinele. Probabil că dacă ar fi observat acest rapid schimb de semne și-ar fi dat seama că nu prevestea nimic bun pentru el.

— Este cineva aici, Barney ? întrebă Fagin, ținînd ochii în jos după ce Sikes își înălță capul de la pămînt.

— Nu-i nici un picior de om — răspunse Barney, care rostea cuvintele, fie că porneau din suflet ori nu, scoțîndu-le întotdeauna pe nas.

— Nu-i nimeni ? întrebă Fagin pe un ton de mirare, care însemna probabil că Barney are voie să spuie adevărul.

— Nimeni afară de miss Nancy — răspunse Barney.

— Nancy ! strigă Sikes. Unde-i ? Să fiu al dracului dacă n-o cinstesc eu cu un păhărel pe fata asta isteață !

— I-am servit o porție de rasol de vacă la tejghea, în cîrciumă — răspunse Barney.

— Trimite-o aici — zise Sikes, umplînd un păhărel de rachiu. Trimite-o aici !

Barney privi cu sfială la Fagin, ca și cum i-ar fi cerut învoire, văzînd însă că bătrînul rămîne tăcut, cu ochii în pămînt, se retrase. Îndată după aceea se întoarse aducînd-o cu

el pe Nancy, care era tot costumată cu pălăria, şorţul şi cheia cea mare în mînă.

— Adulmecă urmele fugarului, Nancy ? întrebă Sikes, îmbiind-o cu păhărelul de rachiu.

— Da, Bill, precum vezi — răspunse tînăra doamnă dînd de duşcă păhărelul. Şi-s destul de obosită din pricina asta. Piciul a fost bolnav şi-a stat în pat şi...

— Ei, Nancy, drăguţă ! zise Fagin, ridicînd ochii.

Poate că bătrînul c-o anume încruntare a sprîncenelor lui roşcate în timp ce închidea pe jumătate ochii-i adînciţi în orbite, să-i fi dat a înţelege lui Nancy că-i pe cale să devină prea guralivă, dar asta n-are nici o însemnătate. Ne interesează numai faptele, şi fapt este că Nancy conteni dintr-o dată vorba şi, dăruind domnului Sikes cîteva zîmbete graţioase, schimbă subiectul. După vreo zece minute, domnul Fagin fu apucat de o tuse grozavă, drept care Nancy îşi puse şalul pe umeri, declarînd că-i timpul să plece. Domnul Sikes, descoperind că aveau de mers o bucăţică de drum în aceeaşi direcţie, îşi exprimă intenţia de a o întovărăşi. Plecară împreună urmăriţi la o mică depărtare de cîine, care se furişă afară dintr-o curte vecină de îndată ce stăpînul lui dispăru după colţ.

Bătrînul scoase capul pe uşă în urma lui Sikes, uitîndu-se după el pe cînd urca ulicioara întunecoasă, şi făcu un gest de ameninţare cu pumnul, mormăind un blestem cumplit, apoi, cu un rînjet oribil, se aşeză iar la masă, cufundîndu-se îndată în citirea interesantelor pagini ale ziarului „Hăituiala".

În acest timp, Oliver Twist, care habar n-avea că se află atît de aproape de bătrînul cel hazliu, se îndreptă grăbit către taraba librarului. Cînd ajunse la Clerkenwell, coti din întîmplare pe o ulicioară care îl abătea din drumul lui, dar, descoperind greşeala abia cînd era pe la jumătatea ei şi făcîndu-şi socoteala că îl duce tot în direcţia cea bună, găsi că-i mai cuminte să nu se întoarcă înapoi. Aşa că-şi urmă mai departe drumul, cît putea mai repede, cu cărţile sub braţ.

Mergea astfel, gîndindu-se cît de mulţumit şi fericit ar trebui să se simtă, şi ce n-ar da el să-l poată vedea măcar o clipă pe bietul Dick, care poate că în clipa aceea, flămînd şi bătut, plîngea amar, cînd, deodată, strigătul ascuţit al unei femei îl făcu să tresară.

— Vai ! Dragă frăţioare !

Şi nici n-avu vreme să privească în sus ca să vadă ce este, că se şi trezi strîns de două braţe ce i se încolăciră zdravăn în jurul gîtului, oprindu-l locului.

— Lasă-mă — strigă Oliver, zbătîndu-se. Dă-mi drumul ! Ce este ? De ce mă opreşti ?

Drept răspuns, tînăra femeie care avea în mînă un paner şi o cheie prinse a se văita şi a plînge.

— Sfîntă Precistă ! zise ea. Bine că l-am găsit ! Oliver ! Oliver dragă ! Răule, cum mă faci tu să mă îmbolnăvesc de grijă şi de supărare ! Haide acasă, puiule ! Hai ! Vai ! Bine că l-am găsit ! Mulţumescu-ţi ţie, doamne, că l-am găsit !

După aceste vaiete şi strigăte învălmăşite, tînăra femeie izbucni din nou în lacrimi şi fu apucată de o criză de nervi atît de teribilă, încît vreo două cumetre care tocmai treceau pe acolo întrebară pe o calfă de măcelar cu o chică strălucitoare de grăsime care se oprise şi el să privească, dacă nu crede că ar fi bine să dea fuga după un doctor, la care calfa, ce părea cam moale, ca să nu spunem leneş din fire, răspunse că nu crede.

— A, nu, nu-i nevoie — zise tînăra, apucîndu-l pe Oliver de mînă — mă simt mai bine. Hai repede acasă, copil rău ce eşti ! Haide, vino !

— Ce s-a întîmplat, doamnă ? întrebă una din cumetre.

— Vai, doamnă — răspunse fata — a fugit acum vreo lună de la părinţii lui, care-s oameni nevoiaşi şi cinstiţi, şi s-a înhăitat cu o ceată de hoţi şi de răi. A făcut-o pe maică-sa să se îmbolnăvească de inimă rea din pricina asta.

— Puşti ticălos — spuse una dintre femei.

— Du-te repede acasă, răule — zise cealaltă.

— Nu-i adevărat — răspunse Oliver foarte alarmat. Nici n-o cunosc cine-i. Nu am nici o soră ; n-am nici mamă, nici tată. Sînt orfan şi locuiesc în Pentonville.

— Ia auziţi-l cum mă înfruntă ! strigă tînăra femeie.

— Cum, dumneata eşti, Nancy ? exclamă Oliver, zărindu-i abia atunci faţa şi dîndu-se înapoi plin de uimire.

— Vedeţi că mă recunoaşte ! strigă Nancy, adresîndu-se privitorilor. S-a dat singur de gol. Ajutaţi-mă, oameni buni,

să-l duc acasă, altfel are să-l omoare pe taică-său şi pe biata maică-sa, iar eu am să mă îmbolnăvesc de inimă rea !

— Ce naiba-i hărmălaia asta ? zise un om care năvăli afară dintr-o cîrciumă, cu un cîine alb după el. Ia uite, Oliver ! Hai acasă, la biata maică-ta, ticălosule ! Întinde-o acasă numaidecît !

— N-au nici un drept asupra mea ! Nu-i cunosc. Ajutor ! Ajutor ! strigă Oliver, zbătîndu-se în braţele vînjoase ale bărbatului.

— Ajutor ? îl îngînă omul. Da, da, îţi dau eu acuşi ajutor, tîlhar mititel ! Ce-i cu cărţile astea ? Nu cumva le-ai furat ? Dă-le încoace !

Rostind aceste vorbe, omul îi smulse cărţile pe care copilul le ţinea strîns şi-l lovi cu putere în cap.

— Bine i-ai făcut ! strigă unul dintre spectatori care privea de la fereastra unui pod. Numai aşa are să se cuminţească.

— Drept şi adevărat ! strigă un dulgher cu chip prostesc şi grosolan, către cel de la fereastra podului.

— Asta are să-i priască — spuseră cele două femei.

— Şi-i mai trebuie încă — adăugă omul, lovindu-l din nou pe Oliver şi înşfăcîndu-l de gulerul hainei. Mişcă-te din loc, pici ticălos ! Aici, Ochi-Roş, păzeşte-l, băiete ! Păzeşte-l !

Slăbit încă de boală, ameţit de loviturile şi atacul neaşteptat, înspăimîntat de mîrîitul ameninţător al cîinelui şi de cruzimea omului, copleşit mai cu seamă de faptul că spectatorii îl credeau un ticălos, ce putea să facă bietul copil ? Se întunecase de tot şi împrejurimile erau pustii, nu putea aştepta de nicăieri ajutor şi orice împotrivire era zadarnică. Într-o clipă fu tîrît printr-un labirint de uliţe strîmte şi întunecoase, cu asemenea iuţeală, încît cele cîteva ţipete pe care mai îndrăzni să le sloboadă se auziră doar ca nişte sunete nedesluşite. De altfel, ce însemnătate aveau că erau ori nu nedesluşite, cînd nu se afla nimeni în preajmă să le audă ?

Felinarele se aprinseseră, doamna Bedwin aştepta îngrijorată în pragul uşii deschise, servitoarea dăduse fuga de douăzeci de ori în susul străzii să vadă dacă nu se zăreşte Oliver, iar în salonul întunecat cei doi bătrîni tot mai aşteptau încă, cu ceasul între ei.

CAPITOLUL XVI

Unde se arată ce a pățit Oliver după ce a pus Nancy mîna pe el.

DUPĂ UN TIMP, STRĂZILE ȘI ULICIOARELE ÎNGUSTE se sfîrșiră și cei trei ieșiră într-un vast loc viran ce părea, după țarcurile și îngrăditurile răspîndite peste tot, a fi un tîrg de vite. Din acel loc, Sikes își domoli pasul, căci fata nu mai era în stare să meargă cu asemenea iuțeală. Apoi, întorcîndu-se către Oliver, îi porunci cu voce răstită s-o ia pe Nancy de mînă.

— N-auzi ? mîrîi Sikes, văzînd că Oliver șovăie și se uită în jur.

Se aflau într-un colț întunecos, ferit din calea trecătorilor. Oliver își dădu foarte bine seama că nu i-ar fi de nici un folos împotrivirea. Întinse mîna și Nancy i-o apucă strîns într-a ei.

— Dă-o încoa' și pe cealaltă — zise Sikes, înșfăcînd mîna liberă a lui Oliver. Aici, Ochi-Roș !

Cîinele privi în sus, mîrîind.

— Uite ici, băiete ! spuse Sikes, punînd mîna pe gîtul lui Oliver. Dacă suflă numai o vorbă, înșfacă-l ! Ai priceput ?

Cîinele mîrîi din nou și privi la Oliver, lingîndu-se pe bot, nerăbdător parcă să-l înșface de gît mai repede.

— E gata să-mi împlinească porunca, să fiu afurisit dacă nu-i așa ! spuse Sikes, aruncînd cîinelui său o cruntă și sălbatică privire de aprobare. Acuma, domnișorule, știi ce te așteaptă, așa că n-ai decît să țipi cît ai chef. Are grijă cîinele să-ți închidă numaidecît clonțul. Ia-o din loc, puștiule !

Ochi-Roș dădu din coadă, arătînd astfel că mulțumește stăpînului pentru acele neobișnuite vorbe de laudă, apoi, mai slobozind un mîrîit de amenințare la adresa lui Oliver, o luă înainte.

Trecură prin Smithfield, dar chiar să fi străbătut Grosvenor Square-ul, totuna ar fi fost pentru Oliver, căci habar n-avea unde se află. Era o noapte întunecată, cețoasă. Luminile prăvăliilor străbăteau cu greu pîcla deasă ce se îngroșa în fiece

clipă, învăluind în umbre străzile și casele, făcînd să apară și mai sinistre în ochii lui Oliver acele stranii locuri, adăugînd tristețe și descurajare îngrijorării lui.

Merseră astfel cu pas grăbit o vreme, cînd deodată un glas adînc de clopot sună ora. De la prima bătaie a ceasului, cele două călăuze se opriră, întorcînd capetele spre partea de unde venea sunetul.

— E ora opt, Bill — zise Nancy, după ce clopotul tăcu.

— La ce bun să-mi mai spui asta ? Parcă eu nu-l aud ? zise Sikes.

— Mă întreb dacă și ei l-or fi auzind — zise Nancy.

— Sigur că-l aud — răspunse Sikes. Cam pe vremea bîlciului de la Sfîntul Bartolomeu am fost eu vîrît la răcoare și auzeam de acolo larma tuturor rablelor de trompete de la bîlci. Iar seara, cînd mă puneau sub zăvoare, după larma și gălăgia pe care o auzeam toată ziua, mi se părea așa de groaznică tăcerea acelei închisori blestemate, încît îmi venea să-mi sparg capul de tăbliile de fier ale ușii.

— Bieții băieți ! spuse Nancy, privind încă înspre partea de unde venise sunetul clopotului. Vai, Bill, ce păcat de niște băieți așa de tineri și de chipeși !

— Da, desigur, atît știți voi femeile — răspunse Sikes. Tineri și chipeși ! Acum sînt ca și morți, așa că nu mai are nici o importanță.

O dată cu această consolare, Sikes păru a-și stăpîni o pornire de gelozie și, apucîndu-l și mai strîns de mînă pe Oliver, îi spuse s-o ia din loc.

— Stai o clipă — spuse fata. N-aș trece cu pas grăbit pe aici, Bill, dacă ar fi să păsești tu spre spînzurătoare mîine dimineață, cînd va bate din nou clopotul orele opt. Aș face mereu înconjurul pieței pînă aș cădea jos în zăpadă, de-ar fi vreme de iarnă, fără să-mi trebuiască șal să mă învelesc.

— Și la ce-ar folosi asta ? întrebă domnul Sikes, care nu era de loc sentimental. Dacă n-ai fi în stare să-mi strecori o pilă și vreo douăzeci de coți de frînghie fainâ, poți tu să umbli de jur-împrejur cincizeci de mile ori nici una, că pentru mine tot atîta-i. Hai, pornește, nu mă ține locului cu predici.

Fata izbucni în rîs și-și strînse mai tare șalul la piept. Porniră mai departe. Dar Oliver simțea cum tremură mîna tinerei femei și, cînd trecură prin dreptul unui felinar, se uită în sus la chipul ei și observă că era palidă ca o moartă.

Merseră așa înainte vreme cam de o jumătate de oră, prin locuri dosnice și murdare. Puținii oameni pe care-i întîlneau păreau a face parte tot din categoria socială a domnului Sikes. La sfîrșit intrară pe o ulicioară peste măsură de murdară, înțesată aproape numai cu prăvălii de vechituri. Cîinele alergă înainte ca și cum își dădea seama că de acum încolo nu mai este nevoie de pază și se opri la ușa unei dugheni închise ce părea nelocuită. Casa era o ruină și pe ușă, părînd atîrnată acolo de ani de zile, o tăbliță țintuită pe care se putea citi că locuința era de închiriat.

— Toate-s în regulă — strigă Sikes, aruncînd o privire cercetătoare în jur.

Nancy se aplecă sub oblon și Oliver auzi sunetul unui clopoțel. Trecură de cealaltă parte a străzi și așteptară cîteva clipe sub un felinar. Se auzi un zgomot, ca și cum s-ar fi ridicat ușurel un geam, și îndată după aceea ușa se crăpă încet. Atunci domnul Sikes apucă fără multă ceremonie de guler pe băiatul înfricoșat și toți trei se strecurară iute în casă.

Pe coridor era întuneric beznă. Așteptară locului pînă ce persoana care le deschise încuie și ferecă ușa.

— Nu-i nimeni aici ? întrebă Sikes.

— Nu — răspunse o voce care lui Oliver i se păru cunoscută.

— Da' moșneagul e aici ? întrebă hoțul.

— Da — răspunse vocea — dar e cam cu coada între picioare. Tare o să se mai bucure că te vede !

— Nu, zău !

Felul de a se exprima ca și vocea sunau foarte familiar la urechea lui Oliver, dar era cu neputință să întrezărească măcar silueta vorbitorului, atît era de întuneric.

— Adă o lumină — spuse Sikes — altfel ne rupem gîtul ori ne împiedicăm de cîine. Păzește-ți picioarele dacă-l calci !

— Așteptați o clipă, că vă luminez numaidecît — răspunse vocea.

Pașii celui care vorbise se depărtară și îndată, după aceea apăru silueta domnului Jack Dawkins, zis și Șmecherul, ținînd în mînă o lumînare înfiptă în capătul unui băț despicat.

Tînărul cavaler nu-i acordă lui Oliver vreun alt semn de recunoaștere decît o strîmbătură comică în direcția lui, din treacăt, apoi, întorcîndu-se în loc, făcu semn musafirilor să-l

urmeze pe niște scări ce coborau. Trecură printr-o bucătărie goală și cînd deschiseră ușa unei camere scunde cu miros de pămînt, ce părea zidită într-o curticică dosnică, fură întîmpinați de un hohot de rîs răsunător.

— Ce mai mutră ! strigă jupîn Charley Bates, căci el era cel care slobozise hohotul de rîs. Uite-l, priviți-l, aici e ! Aoleu, Fagin, uită-te la el ! Te rog, privește-l ! Nu mai pot, am să crăp de atîta rîs ! Țineți-mă că mă înăbuș !

Cuprins de un acces de veselie nestăpînită, jupîn Bates se prăvăli cît era de lung jos, pe podea, și timp de cinci minute rămase acolo, dînd din picioare și revărsîndu-și tot entuziasmul rîsului. Apoi, sărind în sus, smulse bățul cu lumînarea din mîna Șmecherului și, apropiindu-se de Oliver, începu a-i da tîrcoale de jur împrejur, pe cînd bătrînul, scoțîndu-și scufa de noapte din cap, se apucă să facă temeneli adînci băiatului zăpăcit. În vremea asta, Șmecherul, care era mai viclean din fire și numai rareori amesteca rîsul cu treburile meseriei, scotocea cu de-amănuntul buzunarele lui Oliver.

— Ia uite, Fagin, cît e de dichisit ! spuse Charley, apropiind așa de tare flacăra de hainele cele noi, că era cît pe ce să le dea foc. Cît e de dichisit ! Stofă a mai prima și ce croială hoață ! Pffii ! măiculiță, ce caraghios ! Și mai are și cărți ! Leit un domnișor ca din poze !

— Sînt încîntat că arăți atît de bine, dragul meu — spuse bătrînul, închinîndu-se adînc, cu prefăcută umilință. Șmecherul are să-ți dea alte haine, drăguță, ca nu cumva să murdărești straiele acestea de sărbătoare. De ce nu ne-ai trimis un răvaș, dragă, ca să știm că sosești ? Am fi pregătit ceva cald pentru cină.

La aceste vorbe, jupîn Bates izbucni din nou în hohote atît de zgomotoase, încît însuși Fagin își descreți fața și pînă și Șmecherul zîmbi ; cum însă chiar în acea clipă Șmecherul scosese la iveală hîrtia de cinci lire, nu se știe bine care din două, rîsul ori descoperirea le descrețiseră frunțile.

— Hei, ce-nseamnă asta ? întrebă Sikes, apropiindu-se în timp ce bătrînul apucase banii. Sînt ai mei, Fagin.

— Nu, nu, dragă — zise bătrînul — ai mei sînt. Dumitale ți se cuvin cărțile.

— Dacă nu-s ai mei — spuse Bill Sikes, îndesîndu-și pălăria în cap cu un aer hotărît — adică ai mei și ai lui Nancy, atunci duc băiatul înapoi.

Bătrînul tresări. La fel tresări şi Oliver, dar cu totul din altă pricină : nădăjduia că cearta s-ar putea sfîrşi cu trimiterea lui înapoi.

— Hai ! Dă-i încoace ! N-auzi ? spuse Sikes.

— Asta nu-i drept, Bill, nu-i drept. Nu-i aşa, Nancy ? întrebă bătrînul.

— Drept ori nedrept, dă-i încoace cînd îţi spun ! Crezi că eu şi Nancy n-avem altceva mai bun de făcut decît să ne pierdem timpul căutînd şi răpind copiii care au fost înhăţaţi de copoii poliţieneşti din pricina ta ? Dă-i încoace, hîrb bătrîn şi zgîrcit, dă-i încoace !

După această delicată mustrare, domnul Sikes culese banconota dintre arătătorul şi degetul cel mare al lui Fagin, îl privi apoi cu răceală în faţă pe bătrîn, o împături în mai multe şi o înnodă în basma.

— Ni se cade pentru munca şi necazul nostru — spuse Sikes — şi nu-i nici jumătate din ce mi s-ar cuveni. Poţi să-ţi păstrezi cărţile, dacă-ţi place lectura. Dacă nu, n-ai decît să le vinzi.

— Sînt foarte nostime — spuse Charley Bates, care se prefăcea că citeşte una din cărţile cu pricina, făcînd tot felul de schime caraghioase. Frumos scrie în ele, nu-i aşa, Oliver ?

Văzînd expresia nenorocită cu care privea Oliver la călăii lui, jupîn Bates, înclinat să vadă întotdeauna latura comică a lucrurilor, fu apucat de o nouă toană de veselie, mai zgomotoasă ca cele dinainte.

— Sînt ale domnului cel bătrîn — spuse Oliver, frîngîndu-şi mîinile. Domnul cel bun şi de treabă, care m-a luat la el acasă şi m-a îngrijit cînd era să mor de febră. Vă rog, duceţi-i-le înapoi, trimiteţi-i înapoi şi cărţile, şi banii. Ţineţi-mă pe mine aici toată viaţa, dar vă rog, daţi-i-le înapoi ! Altfel are să creadă că i le-am furat, şi doamna cea bătrînă, şi toţi ceilalţi care au fost atît de buni cu mine, toţi au să creadă că eu le-am furat ! Fie-vă milă de mine, duceţi-le înapoi !

După aceste vorbe rostite cu toată energia şi pasiunea desperării, Oliver căzu în genunchi la picioarele bătrînului, împreunîndu-şi deznădăjduit mîinile.

— Băiatul are dreptate — observă Fagin, furişînd în lături o căutătură vicleană şi încruntîndu-şi sprîncenele roşii cît putea. Ai dreptate. Oliver, ai dreptate ; au să creadă că le-ai

furat. Hi ! Hi ! chicoti bătrînul, frecîndu-şi mîinile. Nici noi singuri n-am fi putut potrivi mai bine lucrurile.

— Desigur — răspunse Sikes — mi-am dat seama de asta de cum l-am văzut venind pe Clerkenwell, cu cărţile la subsuoară. E foarte simplu. Oamenii care l-au luat trebuie să fie dintre cei cu evanghelia în mînă şi Dumnezeu veşnic în gură, altfel nu l-ar fi culeş de pe drumuri. Şi nici n-au să încerce să-l caute, de frică să nu stîrnească noi cercetări din partea poliţiei, care l-ar putea duce iar la răcoare. Aşa că dinspre partea asta, e în siguranţă.

Tot timpul convorbirii, Oliver privise cînd la unul, cînd la altul, ca şi cum de uimire nu-şi putea crede urechilor, dar cînd Bill Sikes rosti încheierea, sări dintr-o dată în picioare şi se repezi ca un nebun pe uşă afară, slobozind strigăte de ajutor ce făcură să răsune de ecouri toată casa aceea dărăpănată.

— Ţine cîinele, Bill — strigă Nancy, sărind la uşă şi închizînd-o în urma bătrînului şi a celor doi băieţi, care se năpustiseră pe urmele lui Oliver. Ţine cîinele, altfel îl sfîşie în bucăţi pe băiat !

— Aşa-i trebuie ! răcni Sikes, zbătîndu-se să scape din strînsoarea fetei. Dă-te în lături, ori te dau cu capul de pereţi !

— Puţin îmi pasă, Bill, puţin îmi pasă — ţipa fata luptînd din toate puterile să-l stăpînească pe om — poţi să mă omori, că nu las cîinele să-l sfîşie pe copil.

— Aşa crezi ? scrîşni Sikes. Dacă nu te dai în lături, îţi fac felul cît ai clipi !

Spărgătorul o repezi pe fată în celălalt capăt al odăii tocmai cînd Fagin şi cei doi băieţi se întorceau tîrîndu-l pe Oliver după ei.

— Ce se întîmplă aici ? zise Fagin, privind în jur.

— Se vede că fata asta a înnebunit — zise Sikes, cu un aer sălbatic.

— Ba n-am înnebunit de loc — rosti Nancy, palidă şi gîfîind încă — te încredinţez, Fagin, că nu-s de loc nebună !

— Atunci ţine-ţi gura, auzi ? spuse bătrînul, aruncîndu-i o privire ameninţătoare.

— Ba nici nu mă gîndesc — zise Nancy, ridicînd vocea. Ia să te văd, ce ai să-mi faci ?

Domnul Fagin, care cunoştea destul de bine firea şi năravurile speciei umane din care făcea parte Nancy, îşi dădu numaidecît seama că-i destul de primejdios să prelungească în

clipa aceea discuţia. Vrînd să atragă atenţia tovarăşilor lui în altă parte, se întoarse spre Oliver.

— Aşa, va să zică voiai s-o ştergi, drăguţă — spuse el luînd dintr-un colţ al căminului un băţ mare şi noduros — hai ?

Oliver nu răspunse. Pîndea toate mişcările bătrînului, gîfîind.

— Voiai ajutor, chemai poliţia, nu-i aşa ? rînji bătrînul, apucîndu-l pe băiat de braţ. Stai că te vindecăm noi numai-decît de asta, domnişorule !

Şi bătrînul repezi o lovitură puternică de ciomag peste umerii lui Oliver, dar cînd ridică a doua oară băţul ca să lovească iar, fata se repezi la el, smulgîndu-i-l din mînă, şi îl azvîrli cu atîta putere în foc, încît cărbunii săriră pînă în mijlocul odăii.

— Nu pot îndura asemenea lucru, Fagin — strigă ea. Ai regăsit copilul, ce mai vrei ? Să-i dai pace, auzi ? Să-i dai pace, că de nu săr la careva din voi şi-l însemn aşa de bine, că mă vor duce la spînzurătoare înainte de a-mi fi sunat ceasul.

Fata se înfuriase aşa de tare, că se făcuse palidă ca o moartă ; bătînd cît putea cu piciorul în pămînt pe cînd rostea ameninţarea asta, cu buzele strînse şi pumnii încleştaţi, privea rînd pe rînd la bătrîn şi la hoţ.

— Haide, Nancy — spuse bătrînul, cu voce îmblînzită, după un moment de tăcere, în care timp schimbase o privire de nedumerire cu domnul Sikes — eşti... eşti mai şireată ca întotdeauna în astă-seară. Ha! ha ha ! Frumos îţi joci rolul !

— Aşa crezi ? spuse fata. Bagă de seamă să nu-l joc prea bine ! Are să fie rău de tine atunci, Fagin, aşa că te previn din vreme să nu-mi stai împotrivă.

Bărbaţii se feresc întotdeauna să stîrnească furia unei femei, mai cu seamă cînd e vorba de o femeie otrăvită şi înrăită de mizerii şi desperare. Bătrînul îşi dădu seama că nu era de nici un folos să se prefacă înainte că nu crede adevărată furia lui miss Nancy ; dîndu-se fără voie cîţiva paşi îndărăt, se uită la Sikes, rugător şi cu teamă, vrînd parcă să-i dea a înţelege că ar fi mai nimerit să urmeze el discuţia.

Domnul Sikes, înţelegînd această chemare mută şi simţind probabil că-i în interesul mîndriei şi autorităţii lui să arate că are puterea de a o supune imediat pe miss Nancy, începu să dea drumul unui şirag de înjurături şi blesteme cu o repeziciune şi o bogăţie de imaginaţie ce făceau mare cinste spiri-

tului său inventiv. Văzînd însă că acestea n-au nici un efect asupra persoanei împotriva căreia erau îndreptate, recurse la argumente mai directe.

— Ce înseamnă asta ? spuse el, încheind întrebarea cu un blestem foarte obișnuit, care se referă la cea mai frumoasă trăsătură a chipului omenesc, blestem care, dacă ar fi auzit în ceruri numai o dată din cincizeci de mii de ori, ar face ca orbirea să ajungă o plagă tot atît de obișnuită ca pojarul. Ce înseamnă asta ? Ei, drăcia dracului ! Ai uitat cine ești și ce ești ?

— Ba o știu prea bine — răspunse fata, izbucnind într-un rîs nervos, și încercă să-și ascundă tulburarea, clătinînd nepăsătoare capul într-o parte și-n alta.

— Atunci fă bine și te liniștește — mîrîi Sikes cu tonul cu care se adresa de obicei cîinelui. Ori de nu, vin să te liniștesc eu pe multă vreme.

Fata rîse din nou și mai nestăpînit ca înainte, apoi, aruncînd o privire iute lui Sikes, își întoarse fața în cealaltă parte și își mușcă buzele pînă la sînge.

— Bine îți mai șade adăugă Sikes, ațintînid-o dispreţuitor — cînd faci pe cinstita și pe generoasa. Halal prietenă și-a mai găsit „mititelul", cum îi spui tu !

— Ba chiar sînt prietena lui, așa să-mi ajute Dumnezeu ! strigă cu pasiune fata. Mai bine aș fi căzut jos moartă în uliță, ori aș fi luat locul celor pe lîngă care am trecut în seara asta, decît să fi pus mîna pe băiat ca să-l aduc aici ; din clipa asta nu mai poate fi decît un hoț, un mincinos care învață toate răutățile. Nu-i este de ajuns asta moșneagului nemernic, mai trebuie să-l și bată ?

— Lasă, lasă, Sikes — spuse mustrător bătrînul către hoț, făcîndu-i semn înspre băieții care ascultau foarte atenți tot ce se spunea. Să vorbim mai blînd, Bill.

— Să vorbim mai blînd ! strigă fata, desfigurată de furie. Știi tu, nemernicule, ce înseamnă a vorbi blînd ? Chiar și meriți să-ți vorbesc astfel ! M-ai învățat să fur de cînd eram numai jumătate cît copilul acesta ! arătă ea spre Oliver. Am făcut meseria asta și te-am slujit timp de doisprezece ani. Nu-i adevărat ? Hai, spune că nu-i adevărat !

— Așa-i, așa-i — răspunse bătrînul, cercînd să fie împăciuitor. Și ce, doar asta e meseria ta și din ea trăiești !

— Vai, e adevărat ! se întoarse spre el fata, rostind cuvintele într-un vaiet neîntrerupt. E meseria mea, frigul, ploaia și noroiul străzilor mi-i căminul ! Și tu, ticălosule, m-ai adus în halul acesta, m-ai stricat de mică și-aici am să rămîn prinsă în mrejele tale, zi și noapte, pînă voi muri !

— Ba ai s-o pățești și mai rău ! o întrerupse bătrînul, jignit de acele reproșuri. Ai s-o pățești și mai rău dacă mai rostești o vorbă !

Fără a mai spune nimic, smulgîndu-și părul și rupîndu-și hainele de pe ea, fata se repezi spumegînd de furie asupra bătrînului, și dacă Sikes nu i-ar fi apucat mîinile la vreme, oprind-o, probabil că i-ar fi lăsat semnele răzbunării ei. După asta se mai zbătu de cîteva ori zadarnic să se elibereze și leșină.

— Acum s-a liniștit — spuse Sikes, așezînd-o jos într-un colț. Are o putere neobișnuită în mîini cînd se înfurie.

Bătrînul își șterse fruntea și zîmbi ca și cum se simțea ușurat că s-a isprăvit scandalul. Nici el, nici Sikes, nici cîinele, nici băieții nu priveau întîmplarea asta decît ca pe un lucru firesc și obișnuit al meseriei lor.

— Afurisită treabă să ai de-a face cu femeile — spuse bătrînul, punînd ciomagul la locul lui — dar sînt pricepute, și în meseria noastră n-o putem scoate la capăt fără ajutorul lor. Charley, du-l pe Oliver la culcare.

— Cred că ar fi mai bine să nu-și îmbrace mîine hainele cele bune, nu-i așa, Fagin ? întrebă Charley Bates.

— Bineînțeles — răspunse bătrînul, întorcîndu-i lui Charley rînjetul cu care pusese acesta întrebarea.

Jupîn Bates, părînd foarte încîntat de însărcinarea primită, apucă bățul cu lumînarea și-l călăuzi pe Oliver într-o bucătărie alăturată unde se aflau vreo două-trei paturi, pe care mai dormise și altădată băiatul. Acolo, jupîn Bates, apucat iar de o criză de rîs, scoase la iveală hainele cele vechi de care Oliver fusese atît de fericit că scăpase cînd stătea la domnul Brownlow, iar Fagin, recunoscîndu-le întîmplător la evreul care le cumpărase, avusese primul indiciu ce-l ajutase să dea de urma lui Oliver.

— Scoate-ți straiele cele elegante — zise Charley — ca să le dau pe seamă lui Fagin. Ah ! ce mai distracție grozavă !

Sărmanul Oliver fu nevoit să se supună. Jupîn Bates învălătuci hainele, le puse sub braț și ieși din odaie încuind ușa în urma lui, lăsîndu-l pe Oliver în întuneric.

Larma rîsului lui Charley și a vocii domnișoarei Betsy, care sosise tocmai la timp ca să-și stropească prietena cu apă rece și s-o ajute să-și vină în simțiri, ar fi putut ține treji pe mulți oameni mai fericiți, în împrejurări mai plăcute decît aceea în care se afla Oliver. Bolnav însă și frînt de oboseală cum era, copilul adormi curînd, cufundîndu-se într-un somn adînc.

CAPITOLUL XVII

Oliver e urmărit de o soartă potrivnică ce aduce la Londra pe un personaj ilustru care-l vorbește de rău.

DE OBICEI LA TEATRU, ÎN CRÎNCENELE MELODRAME de mare succes, scenele tragice și scenele comice se alternează regulat, întocmai ca păturile roșii și albe dintr-o bucată de costiță. Eroul zace pe un culcuș de paie, împovărat de lanțuri și nenorociri ; în scena următoare, slujitorul credincios, neștiutor de soarta stăpînului său, distrează publicul cu un cîntec comic. Urmărim cu inima bătînd cum se zbate eroina în brațele baronului crud și trufaș, în pericol să-și piardă viața și onoarea, și cum scoate pumnalul ca să-și salveze una cu prețul celeilalte. Tocmai cînd interesul nostru e stîrnit la culme, se aude un fluierat și dintr-o dată ne pomenim strămutați în sala cea mare a castelului, unde un seneșal bătrîn, cu părul cărunt, cîntă o arie glumeață, întovărășit de un roi întreg de curteni care-i țin hangul și care se vede că n-au altă treabă mai bună de făcut decît să umble în cîrduri peste tot, într-una cîntînd, într-una veselindu-se.

Asemenea contraste par absurde, dar nu-s chiar atît de nefirești pe cît ne apar la început. Schimbările în viața adevărată nu vin oare tot atît de neașteptate ? Nu se trece tot atît de repede de la petreceri la patul de moarte, de la hainele de

sărbătoare la cele de doliu ? Numai că aici sîntem noi înşine actori în loc de privitori pasivi, ceea ce-i o mare deosebire. Actorii îşi interpretează rolurile fără a înţelege schimbările abrupte şi izbucnirile violente de sentiment care din pricina aceasta apar spectatorilor cu totul ridicole şi deplasate.

Trecerile neaşteptate de la o scenă la alta, schimbările repezi de timp şi de loc sînt consacrate ca reguli vechi în cărţi şi unii le consideră ca făcînd parte din marea artă a compoziţiei literare. Ba mulţi critici judecă şi preţuiesc talentul unui autor mai cu seamă după dilemele în care sînt încurcate personajele la sfîrşitul fiecărui capitol. Această scurtă introducere ar putea fi socotită poate fără rost. În acest caz e bine să fie privită de către cititori ca o delicată prevenire din partea autorului că are de gînd să-i întoarcă cu povestirea în urmă, în oraşul natal al lui Oliver, dîndu-le toată încredinţarea că are motive foarte serioase şi temeinice, altfel nu i-ar pofti să se ostenească a face împreună asemenea călătorie.

Într-o dimineaţă, foarte devreme, domnul Bumble ieşi pe poarta azilului şi porni cu paşi măreţi şi înfăţişare falnică în susul Străzii Mari. Se afla în toată splendoarea şi gloria demnităţii lui de intendent : pălăria-i tricorn şi hainele îi sclipeau în soarele dimineţii şi-şi purta bastonul cu aerul hotărît al unui om voinic şi sănătos. Domnul Bumble îşi ţinea întotdeauna capul sus, în dimineaţa aceea însă îl ţinea şi mai sus. Avea o privire pierdută şi un aer de superioritate care dădeau de bănuit observatorului atent că-n capul lui de intendent se năşteau gînduri prea grave şi prea importante ca să fie date în vileag.

Domnul Bumble nici nu se opri ca să stea de vorbă cu negustoraşii de la tărăbi şi alţi oameni care-i adresau cuvinte respectuoase în drumul său. Abia le răspundea la salut cu o fluturare din mînă, şi-şi urmă calea cu aceeaşi înfăţişare măreaţă pînă ajunse la ferma unde doamna Mann veghea asupra orfanilor cu o grijă *parohială*.

— Dracul să-l ia de intendent ! spuse doamna Mann, auzind prea bine cunoscuta zgîlţîială la portiţa grădinii. Numai el poate fi aşa de dimineaţă ! Ah ! domnule Bumble, dumneata erai ? Vai, ce bine îmi pare că te văd ! Poftim înăuntru, domnule Bumble !

Primele cuvinte fuseseră adresate Susanei, iar exclamaţiile de bucurie domnului Bumble, în vreme ce simpatica persoană

descuia portița grădinii și-l conducea, plină de atenție și respect, în casă.

— Doamnă Mann — zise domnul Bumble, lăsîndu-se încetișor pe scaun în loc să se așeze de-a dreptul ori să se trîntească, cum ar fi făcut orice bădăran — doamnă Mann, îți urez bună dimineața.

— Și eu, de asemenea, vă urez bună dimineața — răspunse doamna Mann, toată numai zîmbete — și sper că sînteți sănătos, domnule Bumble !

— Așa și așa, doamnă Mann — răspunse intendentul. Viața parohială nu-i viață de huzur, doamnă Mann !

— Vai, adevărat, așa-i, domnule Bumble — încuviință doamna.

Și toți orfanii i-ar fi putut ține isonul în cor, pe bună dreptate, dacă ar fi auzit-o.

— Viața de azil, doamnă — urmă domnul Bumble lovind cu bastonul în masă — e viață grea, obositoare și plină de umiliri. Dar întotdeauna personalitățile publice, ca să zic așa, au fost sortite să sufere persecuții.

Doamna Mann, neînțelegînd prea bine vorbele intendentului, își ridică mîinile spre cer, privindu-l compătimitor, și oftă.

— Ai dreptate să oftezi, doamnă Mann — zise el.

Văzînd că a nimerit-o, doamna Mann oftă iar, spre marea satisfacție a personalității publice, care, după ce-și stăpîni un zîmbet grațios ce tocmai se ivise în colțul buzelor, spuse privindu-și sever pălăria tricorn :

— Doamnă Mann, află că plec la Londra.

— Cum se poate, domnule Bumble ! strigă aceasta, dîndu-se un pas înapoi.

— Da, la Londra — încheie netulburat intendentul — cu diligența. Eu și doi calici de la azil, doamnă Mann. S-a intentat acțiune ca să fie plasați în altă parte și consiliul administrativ m-a însărcinat pe mine, pe mine, doamnă Mann, ca să expun cazul în fața Curții Trimestriale din Clerkenwell. Și mă întreb — adăugă domnul Bumble, înălțîndu-se în scaun — dacă pînă la urmă n-are s-o cam pățească cu mine Curtea Trimestrială din Clerkenwell.

— Vai, poate n-ar trebui să fii prea aspru — spuse doamna Mann, lingușitoare.

— Vina o poartă Curtea Trimestrială din Clerkenwell — răspunse domnul Bumble — și dacă n-o ieși cu obraz curat din asta, o privește.

Se simțea atîta hotărîre și convingere în felul amenințător cu care domnul Bumble rosti cuvintele acestea, că doamna Mann păru înspăimîntată.

— Și pleci cu diligența ? întrebă ea după un răstimp de tăcere. Știam că era obiceiul, pe vremuri, numai calicii să fie trimiși cu căruța.

— Da, doamnă Mann, dar numai cînd sînt bolnavi — răspunse intendentul. Îi așezăm atunci în căruțe descoperite, dacă-i sezonul ploios, ca să-i ferim de răceli.

— Aha ! făcu doamna Mann.

— De acești doi calici are grijă concurența noastră, care-i ia la preț ieftin — spuse domnul Bumble. Amîndoi sînt într-o stare foarte proastă și am calculat că cheltuielile transportului costă cu două lire sterline ma ieftin decît cheltuielile de înmormîntare... dacă îi putem lepăda în sarcina altei parohii. Sper că vom izbuti și n-or muri pe drum ca să ne facă nouă în ciudă. Ha, ha, ha !

Și domnul Bumble se porni pe rîs, dar, dînd cu ochii de pălăria tricorn, deveni iar dintr-o dată serios.

— Dar noi uităm de treburi, doamnă Mann — spus el. Iată alocația lunară pe care v-o acordă parohia.

Domnul Bumble scoase din pungă cîteva monede de argint învelite într-o hîrtiuță și ceru în schimbul lor o chitanță pe care doamna Mann se grăbi să o scrie.

— Am cam mîzgălit-o, domnule — spuse crescătoarea de orfani — dar cred că-i întocmită cum trebuie. Mulțumesc, domnule Bumble, și vă sînt din suflet recunoscătoare pentru asta.

Domnul Bumble încuviință binevoitor din cap drept răspuns la reverența pe care i-o făcu doamna Mann și se informă cum o mai duc copiii.

— Să nu le fie de deochi — zise doamna Mann, emoționată — o duc cît se poate de bine, drăguții de ei ! Afară de cei doi care au murit săptămîna trecută și de micuțul Dick care-i bolnav.

— Cum, nu-i merge mai bine ? se interesă intendentul.

Doamna Mann dădu din cap.

— E un soi rău, un ticălos și un răzvrătit — adăugă atunci cu supărare domnul Bumble. Unde-i acum ?

— Vi-l aduc într-o clipă — răspunse doamna Mann. Hei, Dick, vino încoace !

Trebui să strige de mai multe ori pînă îl descoperi pe Dick. După ce-i spălă fața la cișmea și i-o șterse cu poala rochiei, doamna Mann îl mînă înăuntru către temutul domn Bumble, intendentul.

Copilul era firav și palid, obrajii îi erau scofîlciți și ochii mari îi ardeau în cap. Uniforma-i sărăcăcioasă de orfan flutura largă pe trupu-i slab, atîrnînd ca o adevărată livrea a mizeriei, iar mînuțele și picioarele i se zbîrciseră ca la bătrîni.

Astfel arăta fărîma aceea de om, care sta tremurînd înaintea domnului Bumble, neîndrăznind să ridice ochii din pămînt și înfiorîndu-se numai la auzul vocii intendentului.

— Ce, nu te poți uita la domnul din fața ta, încăpățînatule ! zise doamna Mann.

Copilul ridică ochii cu sfială și întîlni privirea domnului Bumble.

— Ce-i cu dumneata, orfanule Dick ? întrebă pe un ton șăgalnic, cît se putea de nimerit, domnul Bumble.

— Nu-i nimic, domnule — răspunse copilul, cu voce tremurîndă.

— Cred și eu — spuse doamna Mann, făcînd mare haz, bineînțeles, de gluma domnului Bumble. N-ai nevoie de nimic, desigur.

— Aș fi dorit... — îngînă în șoaptă copilul.

— Iaca, iaca ! îl întrerupse femeia. Nu cumva vrei să spui că-ți lipsește ceva ! Ticălos mititel !

— Stai o clipă, doamnă Mann ! interveni intedentul, ridicînd autoritar mîna. Ce dorești, domnule, hai ?

— Aș dori — șopti copilul — ca cineva care știe carte să-mi scrie cîteva rînduri pe o foaie de hîrtie pe care s-o închidă cu pecete și s-o păstreze după ce m-or pune în pămînt.

— Oare ce vrea să spună băiatul ? exclamă domnul Bumble, impresionat de aerul de suferință al băiatului și de seriozitatea cu care vorbea, deși era obișnuit cu asemenea lucruri. Ce vrei să spui cu asta, domnule ?

— Aș dori — zise copilul — să las cîteva cuvinte de rămas bun prietenului meu drag, Oliver Twist. Aș vrea să știe că adesea am plîns gîndindu-mă cum o fi rătăcind el fără căpătîi în nopțile întunecoase, fără să-i vie nimeni în ajutor. Și aș mai vrea să-i spun — zise copilul, cu însuflețire, împreunîn-

du-și mînuțele — că mă bucur că mor așa de mic ; poate dacă aș fi crescut mare și aș fi îmbătrînit, surioarea mea care-i în ceruri m-ar fi uitat ori nu m-ar mai fi recunoscut, și-i mai bine să fim amîndoi împreună acolo sus !

Domnul Bumble măsură din cap pînă în picioare pe micul orator, peste seamă de uimit, apoi spuse întorcîndu-se către gazdă :

— Toți umblă cu aceeași poveste, doamnă Mann. Răzvrătitul acela de Oliver i-a demoralizat pe toți !

— Nu mi-aș fi putut închipui una ca asta, domnule — zise doamna Mann, uitîndu-se chiorîș la Dick. De cînd sînt nu mi-a fost dat să văd o haimana mai înrăită !

— Ia-l din fața mea, doamnă ! porunci domnul Bumble, cu vocea lui autoritară. Lucrul acesta trebuiește adus la cunoștința consiliului administrativ, doamnă Mann.

— Sper că domniile lor vor înțelege că eu n-am nici o vină, domnule Bumble ? se văită doamna Mann.

— Sigur că vor înțelege, doamnă. Li se va aduce la cunoștință adevărul asupra acestui caz — spuse domnul Bumble. Hai, ia-l de aici, prezența lui îmi face rău.

Dick fu dus numaidecît de acolo și închis în pivnița de cărbuni. Îndată după aceea plecă și domnul Bumble ca să se pregătească de călătorie.

A doua zi dimineață, la orele șase, domnul Bumble, după ce-și înlocui tricornul cu o pălărie rotundă și se înfășură bine într-o redingotă albastră, largă, cu glugă, se instală pe imperiala diligenței, în tovărășia *criminalilor* care erau pricina certei pentru plasament. Ajunse la Londra la timpul hotărît, fără să aibă altă neplăcere afară de indispoziția pe care i-o pricinui purtarea necuviincioasă a celor doi calici, care se încăpățînaseră să tremure și să se tînguie de frig tot timpul drumului în așa hal, încît — se plîngea după aceea domnul Bumble — îi venea și lui să dîrdiie și să clănțănească din dinți ca scuturat de friguri, deși era îmbrăcat gros.

După ce găsi un adăpost pentru noapte nesuferiților aceiora, domnul Bumble se instală la hanul unde trăsese diligența, comandîndu-și un modest prînz cu friptură, sos de stridii și bere. Puse apoi un pahar de grog pe cămin, își trase scaunul lîngă foc și, după ce mai făcu cîteva triste reflecții morale cu privire la păcătosul obicei pe care-l au

oamenii de-a se tot tîngui şi a fi veşnic nemulţumiţi, se pregăti să citească ziarul.

Cum îşi aruncă ochii pe prima pagină, descoperi următorul anunţ :

„CINCI GUINEE RECOMPENSĂ"

„Băiatul cu numele Oliver Twist a fugit ori a fost furat joi seara de la locuinţa lui din Pentonville şi de atunci nu se mai ştie nimic de el. Cel ce poate aduce lămuririle necesare, care să ajute la găsirea lui, ori ştie ceva despre trecutul lui, pe care persoana cu anunţul are foarte mare interes să-l afle, va primi recompensa de mai sus."

Urma apoi descrierea amănunţită a lui Oliver, a hainelor, înfăţişării şi dispariţiei lui, iar la sfîrşit numele şi adresa domnului Brownlow.

Domnul Bumble holbă ochii mari şi citi de trei ori la şir anunţul, încet şi cu cea mai mare atenţie. Peste cinci minute se şi afla în drum spre Pentonville, uitînd să mai guste din paharul cu grog de grăbit ce era.

— Domnul Brownlow este acasă ? întrebă domnul Bumble pe fata care-i deschise uşa.

La această întrebare fata dădu obişnuitul răspuns în doi peri :

— Nu ştiu, din partea cui veniţi ?

Îndată ce domnul Bumble lămuri motivul vizitei lui şi rosti numele lui Oliver, doamna Bedwin, care asculta din uşa salonului, se repezi spre intrare într-un suflet.

— Poftim, poftim înăuntru — spuse ea. Am presimţit eu că avem să-i dăm de urmă ! Bietul puişor ! Ştiam eu ! Eram sigură de asta !

După ce rosti vorbele acestea, bătrînica cea inimoasă se repezi din nou în salon şi acolo, lăsîndu-se pe o sofa, izbucni în lacrimi. Servitoarea, fire mai puţin impresionabilă, dădu fuga pe scări în sus şi se întoarse numaidecît, poftindu-l pe domnul Bumble s-o urmeze.

Îl conduse în biroul cel mic unde domnul Brownlow şi domnul Grimwig stăteau de vorbă în tovărăşia unei carafe şi a cîtorva pahare.

— Ăsta-i intendent parohial ! izbucni domnul Grimwig cum îl văzu. Să-mi înghit capul dacă nu-i intendent parohial !

— Te-aș ruga să nu ne întrerupi tocmai acum — spuse domnul Brownlow. Luați loc, vă rog — se adresă el intendentului.

Domnul Bumble luă loc, foarte uimit de purtarea ciudată a domnului Grimwig. Domnul Brownlow potrivi așa fel lampa, încît să poată cerceta mai bine înfățișarea noului venit, și spuse pe un ton puțin cam nerăbdător :

— Fără îndoială, domnule, că ați venit în urma anunțului din ziar ?

— Da, domnule — zise domnul Bumble.

— Ești intendent de azil, nu-i așa ? întrebă domnul Grimwig.

— Sînt intendent parohial, domnilor — răspunse cu mîndrie domnul Bumble.

— Ai văzut ? se întoarse Grimwig către prietenul lui. Am știut numaidecît. E leit intendent parohial !

Domnul Brownlow impuse tăcere prietenului său cu o ușoară clătinare din cap, apoi urmă :

— Știi unde se află bietul copil ?

— Habar n-am — răspunse Bumble.

— Bine, dar atunci ce știi despre el ? Hai spune, prietene, dacă ai ceva de spus. Ce știi despre el ?

— Sigur că nu știi nimic bun despre el, nu-i așa ? zise ironic domnul Grimwig, cercetînd cu luare-aminte pe intendent.

Domnul Bumble se grăbi să răspundă la întrebare scuturînd cu gravitate din cap în semn de încuviințare.

— Ai văzut ? făcu Grimwig, uitîndu-se triumfător la prietenul lui.

Domnul Brownlow privi cu neîncredere chipul îngîmfat al lui Bumble și-i ceru să povestească tot ce știa despre Oliver, cît mai pe scurt.

Domnul Bumble își scoase mai întîi pălăria, apoi își descheie redingota, își încrucișă brațele și, înclinîndu-și gînditor capul, după cîteva clipe de meditare, începu povestirea.

Ar fi plictisitor să o redăm aici cuvînt cu cuvînt, căci dură, fără nici o pauză, vreo douăzeci de minute. Pe scurt, spuse că Oliver era un copil găsit și că se trăgea din oameni proști și ticăloși. Că de cum se născuse, se arătase un prefăcut, un nerecunoscător și-un rău. Iar scurta lui carieră din orașul

natal și-o încheiase încercînd să asasineze, în chip crud și viclean, pe un biet băiat fără apărare, fugind după aceea, noaptea, pe furiș, de la stăpîn. Și ca să dovedească că-n adevăr e persoana drept care se dădea, domnul Bumble scoase și întinse pe masă hîrtiile pe care le adusese cu el la oraș. Apoi, încrucișîndu-și din nou brațele, așteptă răspunsul domnului Brownlow.

— Tare mă tem că-s foarte adevărate toate — spuse bătrînul domn, cu mîhnire, după ce cercetă hîrtiile. E puțin ceea ce vă dau pentru lămuririle căpătate, dar aș fi dat bucuros întreit ca să aflu lucruri bune despre băiat.

Probabil că domnul Bumble ar fi dat cu totul alt colorit istorisirii sale, dacă ar fi știut la timp asemenea lucru. Acum însă era prea tîrziu ca să mai schimbe macazul, așa că se mulțumi să încline cu gravitate capul și, vîrînd în buzunar cele cinci guinee, se retrase.

Domnul Brownlow se plimbă cîtva timp încolo și încoace prin cameră. Se vedea că-l tulburase atît de tare povestirea intendentului, încît chiar domnul Grimwig conteni cu contrazicerile. În sfîrșit se opri și trase cu violență cordonul clopoțelului.

— Doamnă Bedwin — spuse el menajerei care intrase — află că băiatul, Oliver, e un șnapan.

— Asta-i cu neputință, domnule, cu neputință — spuse cu energie bătrîna.

— Și eu îți repet că-i un șnapan ! îi tăie vorba domnul Brownlow. Ce înseamnă asta : „e cu neputință" ? Am aflat chiar acum toată povestea vieții lui de cînd s-a născut ; de mic a fost un soi rău.

— Asta n-am s-o cred niciodată, domnule — răspunse cu convingere bătrîna — niciodată !

— Voi, babele, nu credeți decît în șarlatani și-n istoriile în care minciunile merg călare — mormăi domnul Grimwig. Eu am mirosit de la început cum stau lucrurile. De ce nu mi-ați cerut mie părerea din vreme ? Sigur, din pricină că avea febră, nu ? Părea așa de interesant ! Pfff !

Și domnul Grimwig izbi cu bățul în foc.

— Ba să știi dumneata că era un copil cuminte, bun și recunoscător — răspunse indignată doamna Bedwin. Mă pricep foarte bine la copii, căci am învățat a-i cunoaște vreme de

patruzeci de ani, iar oamenii care nu se pot lăuda la fel ar face mai bine să tacă, așa cred eu !

Era un atac direct la adresa domnului Grimwig, care rămăsese burlac. Cum însă nu izbuti să stîrnească decît un zîmbet acestui domn, bătrîna, clătinînd din cap, își netezi șorțul cu mîna și se pregăti să înceapă alt discurs, dar domnul Brownlow o opri.

— Tăcere — spuse el, prefăcîndu-se mult mai înfuriat decît era. Să nu mai aud rostindu-se în fața mea numele acelui băiat. De asta te-am chemat. Niciodată, auzi ? Niciodată, sub nici un pretext să nu-l mai aud rostit. Poți să pleci, doamnă Bedwin, și nu uita că țin să mi se respecte voința.

În noaptea aceea, în casa domnului Brownlow au fost inimi mîhnite.

Iar lui Oliver i se strîngea inima cînd se gîndea la prietenii lui dragi. Din fericire nu știa ce auziseră povestindu-se despre el, căci altfel poate ar fi murit de durere.

CAPITOLUL XVIII

Cum își petrece timpul Oliver în tovărășia instructivă a onorabililor lui prieteni.

A DOUA ZI, CĂTRE AMIAZĂ, după ce Șmecherul și jupîn Bates plecară la îndeletnicirile lor obișnuite, domnul Fagin găsi că-i momentul potrivit să-i citească lui Oliver o predică lungă despre cel mai terîbil păcat, al nerecunoștinței, și-i arătă lămurit cum păcătuise el depărtîndu-se cu voință de prietenii lui pe care-i făcuse să sufere de îngrijorare și mai cu seamă se făcuse vinovat încercînd să fugă din nou, după ce ei se căzniseră și cheltuiseră atîta ca să-l găsească. Domnul Fagin apăsă mai ales asupra faptului că-l adăpostise și-l primise cu dragoste la el pe Oliver, și că de nu i-ar fi venit în ajutor

la timp, ar fi murit fără doar şi poate de foame. Îi istorisi apoi jalnica şi înfiorătoarea poveste a unui băiat pe care îl ajutase, din bunătate, în împrejurări asemănătoare, şi care se dovedise nevrednic de încrederea lui, încercînd să intre în legătură cu poliţia, şi cum din pricina asta îl păscuse nenorocul şi ajunsese să-şi sfîrşească zilele la spînzurătoarea din Old Bailey. Domnul Fagin nu căută să ascundă amestecul lui în această catastrofă şi se jelui cu lacrimi în ochi că tînărul acela, prin prostia şi viclenia lui, îl silise la această soluţie necesară siguranţei lui (domnului Fagin) şi a altor prieteni buni. Domnul Fagin îşi încheie povestirea arătînd printr-o descriere cam neplăcută ce rău e să fii spînzurat, apoi, cu voce prietenoasă şi politicoasă, declară că trăgea nădejde să nu fie niciodată silit a-l supune pe Oliver acestei îngrozitoare operaţii.

Bietului Oliver îi îngheţase sîngele în vine ascultînd vorbele bătrînului, căci bănuia numai, fără a le înţelege limpede, ameninţările ce se ascundeau în dosul lor. Avusese prilejul să se convingă singur că şi justiţia poate greşi uneori, confundînd pe nevinovat cu vinovat, cînd îi găsea întîmplător la un loc. Apoi, aducîndu-şi aminte de certurile dintre bătrîn şi domnul Sikes, îşi dădu seama că Fagin uneltea adesea într-ascuns ca să trimită la pierzanie pe cei ce ştiau prea multe ori erau prea guralivi ; auzise unele aluzii ce păreau a avea legătură cu o conspiraţie de felul acesta. Ridicîndu-şi sfios privirea, întîlni căutătura pătrunzătoare a lui Fagin şi-şi dădu seama că bătrînul ticălos se bucură că-l vede atît de palid şi tremurînd ca frunza. Schimonosindu-şi chipul într-un zîmbet, îl bătu pe Oliver cu palma în creştetul capului şi-l încredinţă că, dacă va fi cuminte şi-şi va vedea de treabă, vor lega din nou prietenie. Apoi, luîndu-şi pălăria şi punîndu-şi pe el o redingotă veche şi peticită, plecă încuind uşa în urma lui.

Oliver stătu toată ziua aceea şi mare parte din zilele următoare fără să vadă pe nimeni din zori şi pînă în seară, singur cuc, numai cu gîndurile lui care, neputîndu-se abate de la prietenii lui cei dragi şi de la părerea pe care desigur şi-o făcuseră de mult despre el, erau nespus de triste.

După vreo săptămînă, bătrînul începu a lăsa uşa descuiată şi Oliver putu să se plimbe în voie prin toată casa.

Tristă şi murdară locuinţă ! Camerele de sus aveau uşi mari şi pereţii garnisiţi cu panouri înalte de lemn, iar tavanele aveau cornişe atît de înnegrite şi prăfuite de vreme, că abia se mai vedeau feluritele ornamentaţii ce le împodobeau. Din amănuntele acestea, Oliver trase concluzia că de mult, înainte de a se fi născut bătrînul cel hazliu, casa trebuie să fi aparţinut unor oameni cu vază şi poate că pe atunci era veselie şi eleganţă acolo, nu tristeţe şi paragină ca acum.

Păianjenii îşi ţesuseră pînza prin unghere şi pe tavane şi uneori, cînd Oliver intra încetişor într-o odaie, şoarecii se zbenguiau pe podele şi o zbugheau iute în găurile lor. Erau singurele vietăţi pe care le putea vedea şi auzi ; şi adesea, pe înserat, cînd se simţea ostenit de a fi cutreierat pe rînd toate încăperile, se ghemuia pe coridor, în colţul dinspre stradă, ca să se simtă cît mai aproape de oamenii de afară. Rămînea astfel acolo, ascultînd şi numărînd orele pînă se întorceau băieţii ori bătrînul.

În toate camerele, obloanele mucegăite erau închise cu grijă şi drugii care le susţineau erau înşurubaţi adînc în lemn. Lumina nu putea pătrunde înăuntru decît prin nişte găuri rotunde făcute în partea de sus a oblonului, dînd astfel odăilor un aer şi mai sinistru, umplîndu-le cu tot felul de umbre stranii. Se afla totuşi în fundul podului o ferestruie prevăzută cu zăbrele ruginite care n-avea oblon : acolo stătea adesea Oliver ceasuri în şir, privind melancolic afară. Nu se putea vedea de sus decît o îngrămădire de acoperişuri, de hogeacuri negre şi de cornişe. Cîteodată, în adevăr, se zărea cîte un cap zbîrlit apărînd de pe sub streaşina vreunui acoperiş, dar dispărea numaidecît. De altfel, fereastra observatorului lui Oliver era bine înţepenită în cuie şi geamul atît de înnegrit de fumul şi ploile anilor, că abia putea desluşi forma lucrurilor de afară. Ca să încerci a cere ajutor de acolo, era ca şi cum ai fi vrut să te faci auzit ori văzut dacă ai fi fost închis în bomba cea mare de pe vîrful catedralei Sfîntul Paul.

În după-amiaza uneia din zilele în care Şmecherul şi jupîn Bates obişnuiau să iasă seara la plimbare, primul din cei doi cavaleri se arătă deodată preocupat de împodobirea persoanei sale (trebuie să recunoaştem că rar suferea de asemenea slăbiciune) şi în acest scop binevoi a porunci lui Oliver să-l ajute să se ferchezuiască.

Oliver era foarte bucuros că poate fi de folos, foarte fericit că mai vede chipuri omeneşti, fie ele chiar urîcioase, prea doritor să cîştige simpatia celor din jur cînd se ivea vreo ocazie cinstită, ca să mai ia în seamă felul în care i se făcuse propunerea. Aşa că se arătă gata numaidecît şi îngenunche pe podea, pe cînd Şmecherul se aşeza pe masă şi-i întindea piciorul să-i cureţe ghetele sau, cum se exprima domnul Dawkins, să-i „glănţuiască şalupele".

Cuprins, se vede, de acel simţămînt al libertăţii şi al independenţei, care presupunem că se poate trezi în sufletul oricărui animal cugetător cînd stă cocoţat comod pe o masă fumîndu-şi pipa şi bălăbănind dintr-un picior pe cînd altul îi tot curăţă ghetele, fără să-i fie tulburate gîndurile nici de necazul descălţatului, nici de perspectiva încălţatului, ori poate îmblînzit de aroma tutunului şi muiat de gustul berei, Şmecherul se simţi deodată apucat de o pornire de entuziasm şi romantism cu totul neobişnuită firii lui. Se uită o clipă în jos, la Oliver, cu un aer gînditor, apoi îşi ridică fruntea suspinînd şi spuse jumătate către sine, jumătate către jupîn Bates :

— Ce păcat că nu-i un manglitor !

— Ehei ! spuse jupîn Charley Bates. Dă cu piciorul norocului !

Şmecherul oftă iar şi-şi vîrî pipa în gură. Charley Bates făcu şi el la fel. Fumară amîndoi o vreme în tăcere.

— Se vede că habar n-ai ce-i aia mangleală — spuse cu tristeţe Şmecherul.

— Ba cred că ştiu — răspunse Oliver, privind în sus. Înseamnă tîlh... şi dumneata eşti dintre aceştia, nu-i aşa ? spuse Oliver, oprindu-se la timp.

— Da — răspunse Şmecherul — şi mă mîndresc cu asta.

După declaraţia aceasta, domnul Dawkins dădu un bobîrnac straşnic pălăriei sale şi-l privi pe jupîn Bates ca şi cum l-ar fi poftit să-l contrazică dacă-i dă mîna.

— Da — repetă Şmecherul — asta-i meseria mea, şi-a lui Charley, şi-a lui Fagin, şi-a lui Sikes, şi-a lui Nancy, şi-a lui Bet. Toţi facem parte din tagmă, chiar şi cîinele, care-i cel mai mic în grad.

— Şi care-i cel mai puţin capabil să trădeze — adăugă Charley Bates.

— Sigur că nici n-ar îndrăzni să mîrîie de pe banca martorilor, de frică să nu se compromită, chiar de l-ar lega de bancă şi l-ar ţine acolo nemîncat cincisprezece zile — zise Şmecherul.

— Asta fără doar şi poate — întări Charley.

— E un cîine tare ciudat — urmă Şmecherul — cînd e între oameni se uită furios şi încruntat la cei ce se veselesc şi cîntă. Şi cum mai mîrîie cînd aude cîntînd din vioară ! Şi ce tare-i urăşte pe toţi cîinii care nu-s de soiul lui ! Măiculiţă doamne !

— Da, un adevărat suflet creştinesc — zise Charley.

Jupîn Bates n-avea altă intenţie decît să laude calităţile cîinelui şi habar n-avea că acele vorbe puteau fi luate şi-n alt sens, căci întîlneşti foarte des domni şi doamne care se pretind suflete creştineşti şi care au surprinzătoare şi ciudate puncte de asemănare cu cîinele domnului Sikes.

— Bine, bine — zise Şmecherul, reluînd firul convorbirii, cu acea agerime a profesiei lui care se observa în tot ce făcea. Asta n-are nici în clin nici în mînecă cu domnişorul cu caş la gură.

— Asta-i adevărat — zise Charley. De ce nu vrei să intri în slujba lui Fagin, Oliver ?

— Şi să te îmbogăţeşti cît ai clipi ? adăugă Şmecherul, rînjind.

— Ai putea pe urmă să-ţi cumperi o moşie şi să faci pe boierul, aşa cum am şi eu de gînd să fac la sfîntul aşteaptă ori la paştele cailor — spuse Charley Bates.

— Nu-mi place meseria asta — spuse timid Oliver. Tare aş vrea să-mi dea drumul !... Aş... aş dori să plec de aici.

— Fagin însă ţine foarte mult să rămîi ! adăugă Charley.

Oliver ştia prea bine asta, socotind însă primejdios să-şi arate mai făţiş simţămintele, se mulţumi să ofteze şi să lustruiască înainte ghetele.

— Haide, Oliver — strigă Şmecherul — n-ai un pic de minte şi de mîndrie în tine ? Vrei să trăieşti toată viaţa pe spinarea tovarăşilor tăi ?

— Halal ! făcu jupîn Bates, scoţînd cîteva batiste de mătase din buzunar şi vîrîndu-le într-un dulap. Asta-i adevărată nerușinare !

— Eu n-aş putea face aşa ceva — spuse Şmecherul, c-o mutră îngreţoşată.

— Cu toate astea prietenii ţi-i părăseşti la nevoie — spuse Oliver, cu un zîmbet uşor — şi-i laşi să sufere pedeapsă pe nedrept.

— Asta — răspunse Şmecherul, făcînd un semn cu pipa — asta am făcut-o din consideraţie pentru Fagin, căci copoii ştiau că lucrăm împreună şi dacă n-o ştergeam, dădea el de bucluc. Asta a fost tactica, nu-i aşa, Charley ?

Jupîn Bates încuviinţă din cap şi vru să răspundă, dar, aducîndu-şi aminte deodată de goana nebună a lui Oliver, se înecă de rîs şi fumul pipei, pătrunzîndu-i în piept, i se urcă la cap şi-l făcu să tuşească şi să dea din picioare timp de cinci minute.

— Ia priveşte încoa' ! spuse Şmecherul, scoţînd un pumn de parale din buzunar. Halal de-aşa viaţă ! Ce contează de unde vin ? Şi cum poţi face rost de aşa ceva ? Întreabă numai şi îndată afli ! Comoara de unde i-am luat n-a secat încă. Nu vrei să te înfrupţi şi tu ? Nu ? Papă-lapte ce eşti !

— Urît lucru, nu-i aşa, Oliver ? întrebă Charley Bates. Ce zici, are s-o sfîrşească atîrnat, hai ?

— Nu ştiu ce înseamnă asta — răspunse Oliver.

— Cam aşa ceva, amice — spuse jupîn Bates, apucînd un capăt al cravatei şi ridicîndu-l, apoi rostogolindu-şi capul pe-un umăr, în timp ce scotea un sunet ciudat printre dinţi — pantomimă expresivă ce arăta că atîrnatul şi spînzuratul erau unul şi acelaşi lucru.

— Iată ce înseamnă — zise Charley. Ia uite la el, Jack, ce ochi a holbat ! N-am pomenit de cînd sînt asemenea boboc neştiutor. Are să mă facă să crăp de atîta rîs !

Şi jupîn Bates, după ce mai rîse o dată din tot sufletul, îşi reluă pipa, cu lacrimile încă în ochi.

— Ai fost prost crescut, băiete — spuse Şmecherul, privindu-şi foarte mulţumit ghetele, după ce Oliver sfîrşise cu lustruitul. Fagin însă tot are să scoată ceva din tine. De nu, înseamnă că ai să fii primul de la care nu a putut trage un folos. Mai bine te-ai apuca neîntîrziat de treabă, căci vrei nu vrei, tot ai să ajungi, mai curînd decît te aştepţi, în tagma noastră, aşa că înseamnă că pierzi numai timpul degeaba, Oliver.

Jupîn Bates sprijini sfatul acesta cu felurite reflexii morale fistichii, scornite de el însuşi. Sfîrşindu-le şi pe acestea, se apucă să laude, acompaniat de domnul Dawkins, plăcerile şi

foloasele vieții pe care o duceau, presărate cu tot felul de aluzii către Oliver, că cel mai bun lucru pentru el ar fi să se pună bine cu Fagin cît mai repede, slujindu-se de mijloacele pe care le întrebuințaseră și ei.

— Și vîră-ți bine în căpățînă, Nolly — spuse Șmecherul, pe cînd se auzea cum bătrînul descuie ușa de alături — că de nu pui mîna pe mătăsuri și cepe...

— La ce bun să vorbești așa ? îl întrerupse jupîn Bates. Nu vezi că nu pricepe nimic ?

— Dacă nu șterpelești batiste și ceasuri — repetă Șmecherul, de data asta pe înțelesul lui Oliver — are să te șterpelească alții. Așa că și tu, și păgubașii rămîneți cu buzele umflate și cîștigul îl are numai tipul care le-a luat, și doar și tu ai același drept ca și el asupra lor.

— Desigur, desigur — încuviință bătrînul, care intrase fără a fi văzut de Oliver. E limpede ca lumina zilei, dragă, e limpede ca lumina zilei. Ascultă de povața Șmecherului. Ha, ha, ha ! Bine cunoaște catehismul meseriei lui !

Întărind cu aceste cuvinte raționamentul Șmecherului, bătrînul își frecă mulțumit mîinile și chicoti încîntat de talentele elevului său.

Discuția nu merse mai departe, căci Fagin venise întovărășit de miss Betsy și de un domn pe care Oliver nu-l mai văzuse pînă atunci și căruia Șmecherul îi spunea Tom Chitling. Acel domn își făcu apariția puțin mai tîrziu, căci zăbovise pe scări ca să schimbe cîteva cuvinte galante cu miss Betsy.

Domnul Chitling era puțin mai în vîrstă decît Șmecherul, părea să aibă optsprezece ani împliniți, dar în felul de a se purta față de Șmecher se vădea o nuanță de respect ce arăta că se simte inferior în privința talentului și experienței profesionale. Avea ochi mici și sfredelitori și fața ciupită de vărsat : purta o căciuliță de blană, veston de postav gros, de culoare închisă, pantaloni murdari de barhet și-un șorț în față. Îmbrăcămintea lui, la drept vorbind, nu mai făcea nici două parale. Se scuză însă față de societatea prezentă, anunțînd că-și sfîrșise „timpul" abia acum o oră și că, deoarece purtase uniforma reglementară vreme de șase săptămîni, nu se putuse ocupa de garderoba lui particulară. Domnul Chitling mai adăugă plin de indignare că noul sistem de fumigație al hainelor, pe care-l scorniseră *acolo,* era un sistem infernal

și neconstituțional, căci arde îmbrăcămintea, găurind-o fără să poți face nimic împotrivă. Cu aceeași îndîrjire vorbi și împotriva modei de a tunde părul oamenilor, o măsură absolut nelegală. Domnul Chitling își încheie seria nemulțumirilor mărturisind că nu pusese strop de băutură în gură timp de patruzeci și două de zile nesfîrșite de muncă grea, și „să fie el al naibii dacă nu s-a uscat ca o scrumbie de atîta secetă".

— De unde crezi că vine domnul acesta, Oliver ? întrebă rînjind bătrînul, pe cînd ceilalți doi băieți puneau o carafă de rachiu pe masă.

— Nu știu, domnule — răspunse Oliver.

— Cine mai e și ăsta ? întrebă Tom Chitling, aruncînd o privire disprețuitoare lui Oliver.

— Un tînăr prieten de-al meu — răspunse Fagin.

— A dat norocul peste el atunci — spuse tînărul, privind cu înțeles la Fagin. Nu-ți mai bate capul să afli de unde vin, mînzule. Nu-i mult pînă ai să cunoști și tu drumul care duce acolo ; pun rămășag pe-un taler !

Băieții făcură mare haz de vorbele acestea de duh. Apoi, după ce mai născociră cîteva glume cu același subiect, schimbară cîteva vorbe în șoaptă cu Fagin și plecară.

Noul venit vorbi puțin deoparte cu Fagin și după aceea își traseră amîndoi scaunele lîngă foc. Bătrînul îl chemă atunci pe Oliver să stea lîngă el și aduse vorba despre lucruri care socotea el că trebuie să-i intereseze pe ascultătorii lui. Arătă care erau marile foloase ale meseriei, lăudă talentele Șmecherului, buna dispoziție a lui Charley Bates și propria-i mărinimie. De la un timp, subiectul acesta fiind epuizat, iar domnul Chitling dînd și el semne de epuizare, căci casa de corecție devine foarte obositoare după o săptămînă, două, miss Betsy se retrase, iar ceilalți se despărțiră, ducîndu-se fiecare la culcare.

Din ziua aceea, Oliver rămase rareori singur. Era mereu în tovărășia celor doi băieți, care repetau zilnic vechiul joc cu bătrînul. Făceau oare asta ca să ajungă mai meșteri, ori ca să-l învețe pe Oliver ? Numai domnul Fagin știa. Uneori bătrînul le istorisea isprăvi despre furtuni pe care le săvîrșise el în tinerețele lui, în care amesteca atîtea glume și caraghioslîcuri, încît Oliver nu se putea stăpîni să nu rîdă din tot sufletul, distrîndu-se în ciuda simțămintelor lui bune.

Pe scurt, vicleanul bătrîn îl prinsese pe copil în mrejele lui. După ce cu ajutorul singurătății și al tristeții îl pregătise să

primească cu bucurie orice fel de tovărăşie, în locul gîndurilor negre ce-i ţinuseră de urît în casa aceea sinistră, îi turna acum picătură cu picătură în suflet otrava care, nădăjduia el, avea să i-l înnegrească şi să i-l schimbe pe vecie.

CAPITOLUL XIX

În care se discută şi se pune la cale un plan important.

ÎNTR- NOAPTE FRIGUROASĂ CU PLOAIE ŞI VÎNT, bătrînul, după ce îşi încheie strîns paltonul pe trupu-i sfrijit şi îşi ridică gulerul hainei peste urechi, aşa fel ca să-şi ascundă partea de jos a feţei, se strecură afară din vizuina lui. Oprindu-se în prag, pe cînd băieţii încuiau şi zăvorau uşa în urma lui, trase cu urechea ca să se încredinţeze că îşi făceau conştiincios datoria şi abia cînd nu mai auzi tropăitul paşilor ce se depărtau, porni furişat în josul uliţei, mergînd cît putea de repede.

Casa în care fusese adus Oliver se afla în vecinătatea Whitechapel-ului. Bătrînul se opri o clipă la colţul străzii, cercetă în jur cu privirea, trecu drumul şi se îndreptă spre Spitalfields.

Un strat gros de noroi acoperea pavajul, şi străzile erau înecate într-o ceaţă neagră. Ploaia curgea domol şi toate erau reci şi lipicioase la pipăit. Nici nu se putea o vreme mai nimerită de colindat străzile pentru o făptură ca bătrînul. Aşa cum se strecura furiş, alunecînd pe sub streaşina zidurilor şi-a porţilor, moşneagul groaznic părea o reptilă hidoasă zămislită din noroiul şi negura în care se mişca, tîrîndu-se prin noapte în căutarea unei hrane scîrnave.

Merse o vreme pe străzi înguste şi întortocheate pînă ajunse în Bethnal Green. Acolo coti deodată la stînga şi intră într-un

labirint de uliţi mici şi murdare, cum sînt mai toate în cartierul acela înghesuit şi suprapopulat.

Era vădit că bătrînul cunoştea atît de bine locurile, că nu-l neliniştea nici întunecimea nopţii, nici încîlceala uliţelor. Trecu grăbit printr-o mulţime de străduţe şi fundături, pînă cînd în sfîrşit ajunse într-o ulicioară prost luminată de un singur felinar ce se afla tocmai în celălalt capăt. Bătu la uşa unei case şi, după ce schimbă cîteva vorbe în şoaptă cu cel care-i deschisese, urcă scările la etaj.

Cînd atinse clanţa uşii, un cîine mîrîi şi o voce de bărbat întrebă : „Care-i acolo ?"

— Eu sînt, Bill, eu sînt, dragă — spuse bătrînul, privind înăuntru.

— Fă-te încoace — zise Sikes. Marş şi te culcă, javră păcătoasă ! Ce, nu-l mai cunoşti pe Scaraoţchi dacă are palton în spinare ?

În adevăr se părea că pe cîine îl înşelase costumul lui Fagin, căci îndată ce bătrînul îşi scoase paltonul şi-l puse pe speteaza unui scaun, se retrase în colţul lui, dînd din coadă ca să arate că era cît se poate de mulţumit.

— Ei ! zise Sikes.

— Ei, dragul meu — răspunse bătrînul. Ah, uite-o şi pe Nancy !

Domnul Fagin se întoarse cam stingherit către prietena lui cea tînără, neştiind cum va fi primit, căci din ziua cînd Nancy îi luase apărarea lui Oliver, nu se mai întîlniseră. Dar îndoiala, de-o fi avut-o, îi dispăru numaidecît cînd văzu cum se poartă cu el fata. Nancy îşi trase picioarele de pe grătarul sobei, îşi dădu scaunul înapoi şi-l pofti, fără altă vorbă, să ia loc lîngă foc, căci era o noapte foarte rece.

— Tare-i frig afară, dragă Nancy — spuse bătrînul, încălzindu-şi mîinile zbîrcite la flacăra focului. Te seacă la inimă — adăugă el, atingîndu-şi cu mîna partea stîngă a pieptului.

— Ar trebui un ger cumplit ca să te poată stăpunge pînă acolo — zise domnul Sikes. Dă-i ceva de băut, Nancy, şi grăbeşte-te, drăcia dracului, te îmbolnăveşti numai cît îl vezi aşa sfrijit şi bătrîn, tremurînd din toate mădularele, parcă ar fi un strigoi acuma ieşit din mormînt.

Nancy se grăbi să scoată din dulap o sticlă dintre multe altele ce se aflau acolo și care, judecînd după feluritele lor forme, erau pline cu tot soiul de băuturi. Sikes umplu un pahar de rachiu și-l îmbie pe bătrîn să-l dea de dușcă.

— Mi-i de ajuns, Bill, mulțumesc — spuse bătrînul după ce-și muie numai puțin buzele în pahar, punîndu-l apoi deoparte.

— Ha ! Nu cumva ți-i teamă că vrem să-ți facem felul ? întrebă Sikes, privind țintă la Fagin. Ptiu !

Cu un mormăit disprețuitor, domnul Sikes apucă paharul și-i aruncă conținutul în cenușa vetrei ; ceremonie necesară ca să-l umple numaidecît din nou.

În timp ce tovarășul lui deșerta al doilea pahar de rachiu, bătrînul privi în jur, prin odaie, nu din curiozitate, căci o cunoștea de mult, ci fiindcă așa era el, veșnic neliniștit și bănuitor. Camera era sărăcăcios mobilată și numai conținutul dulapului trăda că nu-i locuită de un muncitor. Nimic nu ar fi putut stîrni vreo bănuială, afară doar de cele cîteva ciomege rezemate într-un colț al camerei și de-o măciucă atîrnată deasupra căminului.

— Gata ! zise Sikes, plescăind din buze. Acuma sînt pregătit !

— Să vorbim de afaceri ?

— Să vorbim de afaceri — răspunse Sikes. Haide, spune mai repede ce ai de spus.

— Despre conacul de la Chertsey, Bill ? întrebă bătrînul, trăgîndu-și mai aproape scaunul și vorbind pe șoptite.

— Da, ce-i cu el ? întrebă Sikes.

— Ei ! Știi prea bine ce vreau să spun, dragă — zise bătrînul. Nu-i așa, Nancy, că știe foarte bine ce vreau să spun ?

— Nu, nu știe nimic — rînji batjocoritor Sikes. Ori poate nu vrea să știe. Totuna-i ! Haide, vorbește și spune lucrurilor pe șleau, nu mai sta așa tot clipind și încruntîndu-te și vorbindu-mi numai în ghicitori, de parcă n-ai fi dumneata cel care s-a gîndit întîi la furtișagul acesta. Ce vrei să spui ?

— Sst, Bill, sst ! făcu bătrînul, încercînd zadarnic să oprească izbucnirea acelei indignări. Să nu ne audă cineva, dragă, să nu ne audă cineva !

— N-are decît să ne audă — spuse Sikes. Puțin îmi pasă !

Dîndu-şi însă numaidecît seama că totuşi îi cam păsa, scăzu tonul, rostind ultimele cuvinte mai potolit.

— Haide, haide — zise bătrînul, cu voce mieroasă. Vroiam numai să fiu precaut, atîta tot. Şi acuma, dragul meu, să vorbim despre conacul de la Chertsey, cînd dăm lovitura, Bill, hai ? Cînd dăm lovitura ? Ce de argintărie, dragii mei, ce de argintărie ! adăugă el, frecîndu-şi mîinile şi ridicînd din sprîncene, ca şi cum pusese deja mîna pe comoară.

— Nimic de făcut — răspunse Sikes cu răceală.

— Nimic de făcut ! îngînă bătrînul, lăsîndu-se moale pe speteaza scaunului.

— Da, nu-i nimic de făcut — repetă Sikes. Sau, mai bine zis, afacerea nu e mulţumitor aranjată.

— Asta înseamnă că s-a lucrat greşit — spuse bătrînul, îngălbenindu-se de mînie. Nu vreau să mai aud nimic !

— Ba ai să mă asculţi — îl înfruntă Sikes. Cine eşti dumneata ca să mă opreşti să-ţi lămuresc lucrurile ? Află că Toby Crackit dă tîrcoale casei de cincisprezece zile şi n-a putut momi pe nici unul din servitori.

— Vrei să spui, Bill — zise bătrînul, liniştindu-se pe măsură ce tovarăşul lui se înfierbînta — că nici unul din cei doi valeţi n-a putut fi cumpărat ?

— Da, aşa stau lucrurile — răspunse Sikes. Doamna cea bătrînă îi are în serviciu de douăzeci de ani şi nu-i poţi îndupleca nici dacă le-ai oferi cinci sute de lire sterline.

— Bine, dragă, dar mai sînt şi femeile — observă bătrînul. Vrei să-mi spui că nici cu ele nu s-a putut face nimic ?

— Absolut nimic — răspunse Sikes.

— Nici farmecele lui Toby Crackit, Galantul, n-au folosit ? întrebă neîncrezător Fagin. Doar ştii cum sînt femeile, Bill.

— Nu, nici farmecele lui Toby Galantul n-au izbutit — răspunse Sikes. Zice că degeaba a purtat tot timpul cît a dat tîrcoale prin jur favoriţi falşi şi vestă de culoarea gălbenuşului de ou, că n-a folosit nici pe dracu.

— Trebuia să încerce cu mustăţi şi pantaloni milităreşti, dragă — zise bătrînul.

— Aşa a şi făcut — răspunse Sikes — dar nu i-a fost de mai mult folos ca cealaltă şmecherie.

Bătrînul păru că-şi pierde cumpătul la aceste vorbe. După ce rămase cîteva minute cu bărbia în piept, cugetînd, îşi înălţă fruntea şi spuse cu un oftat adînc că, dacă ce spune Toby

Galantul e adevărat, se teme că afacerea a căzut baltă.

— Dar ce trist lucru, dragul meu — spuse bătrînul, lăsîndu-şi mîinile pe genunchi — că pierdem atîtea bogăţii pe care credeam că le şi avem în mînă.

— Aşa este — zise Sikes. Mare ghinion !

Urmă o tăcere lungă, bătrînul căzu pe gînduri şi pe chipu-i zbîrcit apăru o expresie în adevăr drăcească. Sikes îl privea din cînd în cînd pe furiş. Nancy, ca şi cum s-ar fi temut să nu-l supere pe spărgător, sta nemişcată, cu ochii aţintiţi în foc, surdă la tot ce se spunea.

— Fagin — izbucni deodată Sikes, rupînd brusc tăcerea care se aşternuse — merit cincizeci de galbeni pe deasupra dacă izbutesc să dau lovitura din afară ?

— Da — spuse bătrînul ca trezit deodată dintr-un vis.

— Facem aşa învoiala ? întrebă Sikes.

— Da, dragă, da — răspunse bătrînul, cu ochii lucind şi toţi muşchii feţei schimonosiţi trădîndu-şi emoţia pe care i-o stîrnise întrebarea.

— Dacă-i aşa — zise Sikes, respingînd cu dispreţ mîna pe care i-o întindea bătrînul — putem să ne apucăm de treabă cînd doreşti. Alaltăieri seară, eu şi Toby am sărit zidul grădinii şi am cercetat uşile şi obloanele ferestrelor. Casa e baricadată noaptea ca o închisoare, este însă un loc pe unde putem sparge fără primejdie şi fără a face zgomot.

— Pe unde, Bill ? întrebă nerăbdător bătrînul.

— Ştii — şopti Sikes — după ce străbaţi pajiştea...

— Da ? zise nerăbdător bătrînul, plecîndu-şi capul înainte, cu ochii aproape ieşiţi din orbite.

— Hm ! făcu Sikes, oprindu-se scurt, căci fata, privind deodată în jur, îi făcuse un semn abia simţit din cap spre chipul bătrînului. Ce te priveşte unde-i locul acela ? Desigur că nu poţi face nimic fără mine, dar e mai bine să fiu prudent cînd am de-a face cu un om ca dumneata.

— Cum doreşti, dragă, cum doreşti — răspunse bătrînul. Şi nu este nevoie de alt ajutor în afară de dumneata şi Toby ?

— Nu — zise Sikes. Trebuie numai un sfredel şi un copil. Pe primul îl avem amîndoi, pe al doilea ai să ni-l găseşti dumneata.

— Un copil ! strigă bătrînul. A ! Atunci e vorba să se strecoare cineva printr-o deschizătură, hai ?

— Asta nu-i treaba dumitale ! răspunse Sikes. Îmi trebuie un copil și să fie subțire. Ei, doamne ! adăugă el după o clipă de gîndire, dacă aș fi putut avea pe băiatul lui Ned, coșarul ! Nu-l lăsa să crească anume și-l închiria la ocazii de astea. Dar poliția a pus mîna pe taică-său și domnii de la școala de corecție au venit și au luat băiatul, care aducea bani buni cu meseria lui, ca să-l învețe să scrie și să citească și să facă mai tîrziu un ucenic dintr-însul. Iată ce fac domnii aceia — zise Sikes, înfuriindu-se la amintirea unei asemenea nedreptăți — și cum se amestecă în toate ! Și dacă ar avea bani destui (slavă ție, doamne, că n-au !), te-ai pomeni că într-un an-doi n-ar mai rămîne nici jumătate de duzină de băieți pentru meseria noastră.

— Adevărat — încuviință bătrînul, care în vreme ce Sikes vorbea, stătuse cufundat în gînduri și nu auzise decît ultimele vorbe. Bill !

— Ce mai este ? întrebă Sikes.

Bătrînul arătă cu capul spre Nancy, care sta cu privirile ațintite în foc, și-l înștiință printr-un semn că ar dori s-o îndepărteze din odaie. Sikes strînse din umeri plictisit, ca și cum socotea de prisos asemenea măsură. Îndeplini însă dorința bătrînului, cerînd fetei o cană cu bere.

— Nu-ți trebuie bere — zise Nancy, încrucișîndu-și brațele pe piept și rămînînd linștită la locul ei.

— N-auzi să-mi aduci bere cînd îți spun ? se răsti Sikes.

— Fleacuri — răspunse fără să se tulbure fata. Zi-i înainte, Fagin. Știu ce are să spuie, Bill. Nu vă sinchisiți de mine.

Bătrînul sta la îndoială. Sikes privi pe rînd la amîndoi, ca mirat.

— Nu cumva te feresti de fată, Fagin ? întrebă el la urmă. Ce naiba, doar o cunoști de atîta vreme, poți avea încredere în ea. Nu-i dintre acelea care pălăvrăgesc. Nu-i așa, Nancy ?

— Cred și eu că nu — răspunse fata, trăgîndu-și scaunul lîngă masă și rezemîndu-și coatele de ea.

— Nu, nu, draga mea, știu că nu ești dintre acelea — zise Fagin — dar vezi că... — și bătrînul se opri din nou.

— Dar vezi că ce ? întrebă Sikes.

— Nu știu dacă n-are să se înfurie, dragă, știi, ca în noaptea trecută — răspunse bătrînul.

La auzul acestei mărturisiri, miss Nancy izbucni în rîs, apoi, după ce sorbi un pahar de rachiu, scutură cu un aer sfidător

din cap şi scoase cîteva exclamaţii învălmăşite : „Nu trebuie să te dai bătut !... Curaj, înainte de toate !“ şi altele la fel, care părură a linişti pe cei doi domni. Bătrînul clătină din cap cu un aer satisfăcut, aşezîndu-se din nou pe scaun, şi domnul Sikes făcu şi el la fel.

— Ei, acuma, Fagin — zise Nancy rîzînd — spune-i repede lui Bill de Oliver.

— Ha ? Dar şmecheră mai eşti, drăguţă ? N-am pomenit fată mai isteaţă ca tine ! zise bătrînul, bătînd-o uşurel cu palma pe gît. Tocmai despre Oliver vroiam să vorbesc. Ha ! ha ! ha !

— Ce-i cu el ? întrebă Sikes.

— E băiatul de care ai nevoie, dragă — şopti răguşit bătrînul, punîndu-şi un deget pe nas şi rînjind fioros.

— Oliver ? strigă Sikes.

— Ia-l, Bill ! zise Nancy. Să fiu în locul tău, n-aş sta la îndoială. Poate nu-i aşa de dezgheţat ca ceilalţi, dar asta n-are a face, deoarece n-are de deschis decît o uşă. Fii sigur că te poţi încrede în el, Bill !

— Asta-i adevărat — întări bătrînul. În ultimele săptămîni a primit bună instrucţie şi-i timpul să înceapă a-şi cîştiga pîinea. Afară de asta, toţi ceilalţi sînt prea mari.

— Da, e tocmai mărimea care mi-ar trebui — zise Sikes după o clipă de gîndire.

— Şi va face tot ce vrei, Bill dragă — îl întrerupse bătrînul — n-are să aibă încotro, dacă îl sperii îndeajuns.

— Să-l sperii ? repetă Sikes. Despre asta n-avea grijă, că mă pricep eu. Dacă face cumva pe nărăvaşul, după ce pornim treaba, s-a sfîrşit cu el. Nu-l mai vezi viu, Fagin, aşa că gîndeşte-te bine, înainte de a mi-l trimite. Ţine minte ce-ţi spun ! zise hoţul, cîntărind în mînă o rangă de fier.

— M-am gîndit bine la asta — spuse cu hotărîre bătrînul. L-am... l-am supravegheat îndeaproape, dragii mei. Dacă îi vîri bine în cap că-i de-ai noştri, dacă-l încredinţezi că-i şi el un hoţ, s-a isprăvit, al nostru e ! Al nostru e cît o fi şi-o trăi ! Ha ! ha ! S-a nimerit tocmai la ţanc !

Bătrînul îşi încrucişă braţele pe piept şi, înfundîndu-şi capul între umeri, se cutremură de bucurie.

— Al nostru, spuse Sikes. Al dumitale, vrei să zici.

— Fie şi aşa, dragă — chicoti bătrînul. E al meu, dacă îţi face plăcere, Bill.

— Oare de ce — spuse Sikes, încruntîndu-se fioros la simpaticu-i tovarăș — oare de ce vei fi purtînd atîta grijă mucosului aceluia cînd știi prea bine că în fiecare seară poți găsi cincizeci ca el hoinărind prin preajma Common Gardenului, și-ai avea de unde culege și alege cîți îți place ?

— Fiindcă aceia nu-mi sînt de nici un folos, dragă — răspunse cam încurcat bătrînul. Mă ostenesc degeaba cu ei. Cînd sînt prinși, îi dă îndată de gol înfățișarea și-i pierd pe toți. Cu băiatul acesta, dacă îl întrebuințez cu pricepere, dragii mei, pot face mai mult decît cu douăzeci dintre ceilalți. În afară de asta — urmă bătrînul, recăpătîndu-și sîngele rece — ne are în mînă, dacă ne scapă iar, așa că *trebuie* să fie de-ai noștri. N-are a face cum ajunge aici ; să ia parte numai la un furt și gata, e în puterea mea. Asta e tot ce vreau. Nu-i mai bine așa decît să ne vedem siliți să ne descotorisim de bietul băiat ? Pe lîngă că-i un lucru primejdios, suferim și o pierdere.

— Și cînd e vorba să dați lovitura ? întrebă Nancy, întrerupînd exclamațiile de indignare ale domnului Sikes, care încerca să-și exprime profundul dezgust stîrnit de prefăcutele vorbe miloase ale bătrînului.

— A ! așa e — zise evreul. Pe cînd e hotărîtă lovitura, Bill ?

— A rămas plănuit cu Toby pe poimîine noapte — zise Sikes, cu voce posacă — dacă pînă atunci nu-i trimit vorbă că s-a schimbat.

— Bun — zise bătrînul. Nu-i lună.

— Nu — răspunse Sikes.

— Și-i pregătit totul ca să putem transporta prada ? întrebă bătrînul.

Sikes clătină din cap.

— Și în privința...

— Da, da, totul e pregătit — îl întrerupse Sikes. N-avea gripa chițibușurilor ! Să faci bine să aduci copilul aici mîine seară. O iau din loc un ceas după ce se crapă de ziuă. Așa că ține-ți gura și pregătește topitoarea, atîta treabă ai.

După ce mai discutară un timp toți trei, cu mare însuflețire, rămase hotărît ca Nancy să se ducă la bătrîn în seara următoare pe înserat și să-l ia pe Oliver, Fagin chibzuind cu viclenie că dacă băiatul nu va arăta tragere de inimă pentru treaba aceasta, desigur că pe Nancy o va urma mai cu supunere decît pe oricare altul, deoarece îi ținuse de curînd partea. Așa că încheiară în mod solemn o învoială prin care bietul Oli-

ver, în vederea plănuitei expediții, urma să fie dat în grija și paza domnului William Sikes, care-l va întrebuința cum va crede de cuviință și, pe lîngă asta, că numitul Sikes nu va fi tras la răspundere de bătrîn de cele ce i s-ar putea întîmpla băiatului, nici de pedepsele pe care va trebui să le administreze, cu condiția, bineînțeles, ca spusele domnului Sikes să fie necunoscute și adeverite în toate punctele principale de mărturia lui Toby Crackit, zis Galantul.

Aceste amănunte fiind puse la punct, domnul Sikes prinse a bea cu înverșunare rachiu și a vîntura prin aer cleștele cel greu într-un chip îngrijorător, urlînd în același timp crîmpeie de cîntece foarte puțin muzicale, presărate cu blesteme sălbatice. La urmă, într-o izbucnire de entuziasm profesional, ținu morțiș să-și arate cutia lui cu unelte de spărgător. Dar abia o aduse poticnindu-se și o deschise, ca să explice întrebuințarea și numele feluritelor scule și să laude calitatea fabricației, că se și prăbuși peste ladă, la pămînt, adormind acolo pe loc.

— Noapte bună, Nancy — zise bătrînul, îmboldindu-se ca la început.

— Noapte bună.

Ochii lor se întîlniră și bătrînul o cercetă pe fată cu priviri iscoditoare. Dar chipul ei rămase neclintit. În afacerile meseriei era tot așa de vrednică de încredere și de stăruitoare ca și Toby Crackit.

Bătrînul îi mai ură încă o dată noapte bună, apoi, repezind pe furiș o lovitură de picior în trupul prăbușit la pămînt al domnului Sikes, pe cînd fata era întoarsă cu spatele, coborî pe bîjbîite scările.

— Întotdeauna se întîmplă la fel ! mormăi în sinea lui, îndreptîndu-se spre casă. Tare-i rău cu femeile astea ; un fleac de nimic e de ajuns ca să le deștepte simțămintele de mult uitate. În schimb au o mare calitate : uită repede ! Ha ! ha ! ha ! Omul împotriva copilului pentru un sac de aur !

Omorînd plictiseala drumului cu asemena reflexii plăcute, domnul Fagin ajunse, prin noroaie și băltoace, la sinistra-i locuință. Acolo îl găsi pe Șmecher treaz, așteptîndu-l nerăbdător.

— Oliver s-a culcat ? Aș vrea să vorbesc cu el — fură primele cuvinte cu care-l întîmpină bătrînul pe cînd coborau scările.

— Doarme de mult — spuse Șmecherul, deschizînd o ușă. Uite-l !

Copilul dormea adînc, pe un mindir tare, întins pe jos. Atît de palid îl făcuse tristețea, neliniștea și singurătatea captivității, încît era aidoma unei icoane a morții, dar nu așa cum ni se arată în sicriu și-n giulgiu, ci ca atunci cînd viața abia și-a luat zborul, cînd un suflet tînăr și curat s-a ridicat într-o fîlfîire ușoară spre ceruri și suflarea grosolană a lumii n-a avut timp să atingă acea pulbere trecătoare.

— Nu acum — spuse bătrînul, îndepărtîndu-se fără zgomot. Mîine. Mîine.

CAPITOLUL XX

Oliver încape pe mîna domnului Sikes.

CÎND SE DEȘTEPTĂ A DOUA ZI DIMINEAȚĂ, Oliver văzu cu uimire lîngă patul său o pereche de ghete noi, cu talpă groasă, solidă, în locul celor vechi care dispăruseră. În prima clipă descoperirea îl bucură ca o prevestire a apropiatei lui eliberări. Dar acea speranță se risipi în curînd, căci la micul dejun bătrînul, aflîndu-se numai cu el la masă, îl înștiință, cu un ton și o înfățișare care îi sporiră temerile, că va fi dus chiar în seara aceea acasă la Bill Sikes.

— Ca să... ca să rămîn acolo, domnule ? întrebă tulburat Oliver.

— Nu, nu, dragă, nu ca să rămîi acolo — răspunse bătrînul. N-am vrea să te pierdem. Nu te teme, Oliver, ai să te întorci iar la noi. Ha ! ha ! ha ! Nu sîntem chiar atît de răi, ca să te alungăm, dragă ! Nu, nu !

Astfel îi vorbea în batjocură bătrînul, în timp ce sta cinchit în fața focului, prăjindu-și o felie de pîine, apoi își roti ochii în jur și prinse a rîde, ca și cum știa el că băiatul ar fi foarte fericit s-o șteargă, dacă ar putea.

— De bună seamă — spuse bătrînul, aţintindu-şi privirile asupra lui Oliver — de bună seamă că doreşti să afli de ce te trimit la Bill, nu-i aşa, dragă ?

Oliver se înroşi fără să vrea cînd îşi dădu seama că bătrînul tîlhar îi ghicea atît de bine gîndurile, dar răspunse curajos că în adevăr ar dori să afle.

— Nu bănuieşti ce ar putea fi ? întrebă Fagin, ocolind răspunsul.

— Nu, domnule, nu pot să ştiu — răspunse Oliver.

— Eh ! făcu bătrînul, întorcîndu-se cu un aer dezamăgit, după ce cercetase cu atenţie chipul copilului. Aşteaptă atunci să-ţi spuie Bill.

Bătrînul părea foarte jignit că Oliver nu se arată mai curios să afle despre ce e vorba ; de fapt, copilul era foarte neliniştit, dar îl fîstîciseră aşa de rău privirile şirete şi iscoditoare ale lui Fagin, pe de o parte, şi pe de alta propriile-i gînduri, că nu mai îndrăznise să puie alte întrebări în clipa aceea. Apoi alt prilej nu se mai ivi. Bătrînul rămase posac şi tăcut pînă seara şi, după ce se lăsă întunericul, se pregăti de plecare.

— Poţi să aprinzi lumina — zise el, punînd o lumînare pe masă. Uite şi-o carte din care să citeşti pînă vor veni să te ia. Bună seara.

— Bună seara — răspunse încet Oliver.

Bătrînul păşi spre uşă, privind peste umăr la copil. Deodată se opri şi-l strigă pe nume.

Oliver ridică capul ; bătrînul îi arătă cu degetul lumînarea, făcîndu-i semn s-o aprindă. Băiatul ascultă şi, pe cînd punea sfeşnicul pe masă, băgă de seamă că bătrînul îl privea fix, cu sprîncenele încruntate, din fundul întunecos al odăii.

— Bagă de seamă, Oliver ! Bagă de seamă ! spuse el, scuturînd din mîna dreaptă în semn de înştiinţare. E un om rău care vede roşu înaintea ochilor cînd îl înfurii. Să taci orice s-ar întîmpla şi să faci cum vrea el. Ia aminte la vorbele mele !

Apăsînd cu înţeles pe ultimele cuvinte şi schimonosindu-şi faţa într-un zîmbet hidos, clătină din cap şi ieşi din odaie.

După ce bătrînul dispăru, Oliver îşi rezemă capul de mînă şi începu a se gîndi cu inima tremurîndă la cele ce-i spusese Fagin. Cu cît cugeta mai mult la povaţa bătrînului, cu atît i se părea mai greu de descîlcit intenţia şi înţelesul ei. Dacă

bătrînul i-ar fi pus gînd rău, şi-ar fi putut aduce la îndeplinire intenţiile criminale tot aşa de bine la el acasă ca şi la Bill Sikes. După ce mai chibzui o vreme, ajunse la convingerea că fusese ales ca să slujească spărgătorului la treburile casnice, pînă ce acesta va putea găsi alt băiat mai vrednic în locul lui. Era prea obişnuit cu suferinţa şi îndurase prea mult de cînd era în stăpînirea bătrînului ca să se mai întristeze la gîndul unei schimbări. Rămase cufundat în gînduri o vreme, apoi curăţi mucul lumînării şi, suspinînd, deschise cartea pe care i-o dăduse Fagin, apucîndu-se să citească.

La început o răsfoi distrat, dînd însă peste un capitol care îi atrase atenţie, se cufundă curînd în lectura ei. Era o povestire a vieţilor şi proceselor marilor criminali, şi paginile erau mînjite şi înnegrite de cît fuseseră răsfoite. Citi despre crime groaznice ce-ţi îngheţau sîngele în vine, despre omoruri săvîrşite în taină pe drumuri singuratice, despre cadavre ascunse de ochii oamenilor în puţuri şi în gropi adînci, care totuşi nu putuseră rămîne ascunse în străfundurile neştiute, ci fuseseră scoase la lumină după ani şi ani şi vederea lor înnebunise pe ucigaşi, care, cuprinşi de groază, mărturisiseră crima cerînd ei singuri să fie spînzuraţi, ca să poată scăpa de chinurile remuşcării. Şi mai citi acolo povestea altor oameni, care, stînd în puterea nopţii treji în paturile lor, se lăsaseră ispitiţi (aşa mărturiseau ei) şi îndemnaţi de instinctele cele rele pe drumul crimei şi apoi săvîrşiseră asemenea grozăvii de te cutremurai şi ţi se încreţea pielea pe tine numai cînd te gîndeai la ele. Acele teribile descrieri erau atît de vii şi naturale, încît ţi se părea că filele îngălbenite luau culoarea sîngelui închegat şi cuvintele scrise sunau în urechi ca nişte gemete surde ale spiritelor celor morţi.

Cuprins de o spaimă fără seamăn, copilul închise cartea şi o zvîrli departe de el. Apoi, căzînd în genunchi, rugă pe cel atotputernic să-l ferească şi să-l scape de asemenea ticăloşii şi mai bine să-i ia pe loc viaţa decît să-l lase să ajungă un criminal şi să săvîrşească asemenea grozăvii. Încetul cu încetul se mai linişti şi cu voce slabă şi tremurîndă implora cerul să-l ocrotească împotriva primejdiilor ce-l înconjurau, să se îndure de un biet copil părăsit care n-a cunoscut niciodată dragostea părintească ori prietenia şi să-i vie într-ajutor în clipele acestea cînd, deznădăjduit şi fără sprijin, se află singur, înconjurat de ticăloşie şi crimă.

Își sfîrșise rugăciunea și sta încă cu fața ascunsă în mîini, cînd un zgomot ușor îl făcu să tresară.

— Ce este ? strigă el, ridicîndu-se iute, zări pe cineva în cadrul ușii. Cine-i acolo ?

— Eu. Eu sînt — răspunse o voce tremurîndă.

Oliver înălță lumînarea deasupra capului și privi spre ușă. Era Nancy.

— Pune jos lumînarea — spuse fata, întorcîndu-și într-o parte fața. Mă supără la ochi.

Oliver băgă de seamă că era foarte palidă și o întrebă cu blîndețe dacă nu cumva e bolnavă. Fata căzu pe un scaun, cu spatele la copil, frîngîndu-și mîinile, fără să răspundă.

— Dumnezeu să mă ierte ! strigă ea după o clipă de tăcere. Nu m-am gîndit niciodată la asta.

— S-a întîmplat ceva ? întrebă Oliver. Pot să-ți fiu de vreun folos ? Sînt gata să te ajut dacă-mi stă în putință. Crede-mă.

Fata se bălăbănea încolo și încoace, apăsîndu-și pieptul cu mîinile, apoi prinse a horcăi parcă se înăbușea.

— Nancy ! strigă Oliver. Ce ai ?

Fata își lovi genunchii cu palmele, bătu cu picioarele în podea, apoi, contenind deodată, își înfășură mai strîns șalul pe ea, dîrdîind de frig.

Oliver ațință focul. Trăgîndu-și scaunul mai aproape de cămin, fata rămase cîteva clipe neclintită, fără a vorbi ; într-un tîrziu, ridică fruntea și privi în jur.

— Nu știu ce am uneori — spuse ea, prefăcîndu-se că-și aranjează rochia. Cred că odaia asta umedă și murdară e de vină. Ei, dragă Nolly, ești gata ?

— Trebuie să merg cu dumneata ? o întrebă Oliver.

— Da. Bill m-a trimis — răspunse fata. Trebuie să mergi cu mine.

— Pentru ce ? întrebă Oliver, dîndu-se înapoi.

— Pentru ce ? repetă fata, ridicîndu-și o clipă numai ochii și aplecîndu-i îndată ce văzu chipul băiatului. A ! Nu pentru ceva rău.

— Nu cred — spuse Oliver, care o privise atent.

— Fie cum vrei — răspunse fata, rîzînd în silă. Atunci, nu-i pentru ceva bun.

Oliver își dădea seama că are o oarecare putere asupra simțămintelor bune ale fetei și vru întîi să o înduioșeze cu soarta lui desperată. Apoi îi fulgeră prin minte gîndul că era abia ora unsprezece și că se afla încă destulă lume pe străzi ; poate că se va găsi cineva care să dea crezare vorbelor lui. Cum îi veni gîndul acesta, păși înainte, spunînd cu grabă că e gata să meargă.

Nancy pricepu numaidecît gîndul și intenția copilului. Îl privi stăruitor în vreme ce el vorbea și-i aruncă apoi o căutătură care arăta limpede că ghicise ce se petrecea în mintea lui.

— Ssst ! făcu ea, aplecîndu-se asupra lui Oliver și arătîndu-i cu degetul spre ușă, în vreme ce privea cu teamă în jur. Nu poți scăpa. Am încercat tot ce mi-a stat în putință ca să te salvez, dar nu se poate. Ești prins ca într-o capcană. Dacă o fi să scapi vreodată de aici, apoi să știi că n-a sosit încă clipa aceea.

Impresionat de tonul energic al fetei, Oliver se uită în sus la chipul ei, foarte surprins. Părea că spune adevărul. Era palidă și tulburată și tremura toată de încordare.

— Te-am scăpat o dată cînd erai să fii bătut și oropsit și-am să te mai scap și de-acum înainte — urmă fata, cu voce convingătoare — căci dacă ar fi venit alții în locul meu, s-ar fi purtat rău cu tine. Am făgăduit că ai să fii liniștit și cuminte ; de nu, are să fie vai de tine și de mine totodată. Ba s-ar putea să fii pricina morții mele. Uite ! Toate astea le-am îndurat pentru tine. Așa să-mi ajute Dumnezeu, dacă nu spun adevărul !

Și-i arătă cu o mișcare grăbită gîtul și brațele pline de vînătăi, urmînd a vorbi cu repeziciune :

— Amintește-ți de asta și nu mă face să sufăr pentru tine tocmai acum. Aș vrea să te ajut, dar nu am nici o putere. Cei la care te duc nu vor să-ți facă nici un rău. Orice te vor sili să faci, tu nu porți nici o vină. Sst ! fiecare vorbă de-a ta înseamnă o lovitură pentru mine. Dă-mi mîna. Repede ! Dă-mi mîna !

Apucă mîna pe care Oliver i-o întinse fără să vrea și, suflînd în lumînare, îl trase pe băiat după dînsa pe scări în sus. Cineva pitit în întuneric deschise și închise ușa cu repeziciune în urma lor. Afară îi aștepta o trăsură. Cu aceeași ardoare, fata

îl sui pe Oliver în trăsură şi trase bine perdelele de la geamuri. Birjarul, fără să ceară lămuriri, fără să aştepte o clipă, dădu bici cailor pornind în goană.

Fata continua să-l ţină strîns de mînă pe Oliver, şoptindu-i mereu la ureche aceleaşi sfaturi şi vorbe de încurajare. Toate se petrecură cu atîta grabă şi repeziciune, încît băiatul nici nu se putuse dezmetici bine unde se află şi ce se întîmplă, că trăsura se şi opri în faţa casei unde fusese bătrînul cu o seară înainte.

O clipă numai, Oliver aruncă o privire iute în lungul străzii pustii, gata să strige ajutor. Glasul fetei însă îi stăruia încă în urechi, rugîndu-l cu atîta desperare să aibă milă de dînsa, încît n-avu inimă să sloboade strigătul. O singură clipă de nehotărîre şi prilejul dispăruse ; acum se afla în casă şi uşa se închisese în urma lui.

— Pe aici — spuse fata, eliberînd în sfîrşit din strînsoare mîna lui Oliver. Bill !

— Hei ! răspunse Sikes, apărînd în capul scărilor cu o lumînare în mînă. A ! Straşnic ! Bravo ! Suiţi sus !

Din partea unui om ca domnul Sikes, asemenea vorbe arătau o mare mulţumire şi o primire cît se poate de călduroasă. Nancy, dinspre partea ei, se arătă încîntată şi-l salută prietenește.

— Ochi-Roş s-a dus cu Tom — lămuri Sikes, în vreme ce le lumina calea pe scări în sus. Ne-ar fi încurcat.

— Aşa este — încuviinţă Nancy.

— Vra să zică ai adus copilul — spuse Sikes, închizînd uşa după ce intrară cu toţii în odaie.

— Da, precum vezi — răspunse Nancy.

— A fost liniştit pe drum ? întrebă Sikes.

— Ca un mieluşel — zise Nancy.

— Mă bucur că aud asta — zise Sikes, privind încruntat la Oliver. Cu atît mai bine, căci altfel era vai de pielea lui ! Vino încoace, puştiule, ca să te învăţ ce trebuie să ştii de la început.

Adresîndu-se astfel noului său elev, domnul Sikes îi scoase şapca din cap şi i-o zvîrli cît colo, apoi, instalîndu-se pe masă, îl apucă de umeri ţinîndu-l înaintea lui.

— Mai întîi şi mai întîi, ştii ce-i asta ? îl întrebă el, luînd de pe masă un pistol de buzunar.

Oliver răspunse că știe.

— Bun, atunci fii atent — urmă Sikes. Asta e pulberea și dincoace-i glonțul, iar aici am o bucată de pălărie veche, ce slujește de fultuială.

Oliver murmură că a priceput rostul obiectelor cu pricina, iar domnul Sikes se apucă să încarce pistolul cu multă delicatețe și conștiinciozitate.

— Acuma-i încărcat — zise domnul Sikes, după ce sfîrși operația.

— Da, domnule, văd că-i încărcat — zise Oliver.

— Așa — făcu hoțul și, înșfăcîndu-l pe Oliver de mînă, îi apropie pistolul de tîmplă atît de mult, încît copilul simți atingerea armei și nu-și putu stăpîni o tresărire. Dacă rostești o vorbuliță cînd te voi scoate cu mine, fără să te fi întrebat eu mai întîi, îți trimit un glonț în cap fără să mai aștept. Așa că dacă ți-ai pus în gînd să vorbești fără învoirea mea, poți să-ți faci de pe acum rugăciunea.

După ce se încruntă fioros la cel pe care-l amenința, ca să întărească efectul vorbelor lui, domnul Sikes urmă :

— După cîte știu, dacă ți-am face felul, nimănui nu i-ar păsa, iar dacă îmi bat atîta capul ca să te lămuresc cum stau lucrurile, apoi asta o fac numai spre binele tău, 'nțeles ?

— Ce mai la deal la vale — zise Nancy, apăsînd pe fiecare cuvînt și încruntîndu-se ușor la Oliver, ca să-i dea a înțelege să ia aminte la vorbele ei — vrei să spui că dacă îți încurcă afacerea pe care ai pus-o la cale, ai să-i trimiți un glonț în cap, ca să nu mai poată să te dea de gol după aceea, iar tu ai să riști pentru asta spînzurătoarea, care de altfel te amenință la tot pasul pentru atîtea alte lucruri, în meseria ta.

— Asta-i ! încuviință Sikes. Femeile se pricep întotdeauna să lămurească o chestiune în cîteva cuvinte. Numai cînd le sare mușțarul, atunci nu mai sfîrșesc cu trăncăneala. Și acuma, fiindcă a priceput cum stau lucrurile, n-ar fi rău să îmbucăm ceva și să tragem un pui de somn înainte de plecare.

Nancy puse numaidecît masa, apoi ieși pentru cîteva clipe și se întoarse cu o cană de bere și o farfurie de capete de miel, care stîrni din partea domnului Sikes un șir întreg de glume. Acest onorabil domn, înviorat se vede de perspectiva apropiatei isprăvi, se simți deodată vesel și plin de duh, astfel găsi că-i

foarte nostim să dea de dușcă dintr-o suflare toată cana de bere, iar în timpul cinei nu slobozi mai mult de optzeci de înjurături.

La masă, vă puteți închipui că Oliver nu prea avusese poftă de mîncare. Domnul Sikes sorbi două pahare de rachiu amestecate cu apă, apoi se trînti pe pat și-i porunci lui Nancy, amenințînd-o în tot felul, să nu care cumva să uite să-l scoale la ora cinci fix. Oliver primi și el ordin de la aceeași autoritate să se culce îmbrăcat pe o saltea întinsă pe jos. Fata aţîţă focul și se așeză la gura sobei, așteptînd să vie ceasul ca să-i scoale.

Oliver stătu treaz multă vreme, sperînd că poate Nancy va mai găsi prilej să-i strecoare pe șoptite cîteva sfaturi noi. Dar fata rămase neclintită în fața focului, cufundată în gînduri, mișcîndu-se numai cînd și cînd ca să curețe mucul lumînării. Istovit de oboseală și grijă, într-un tîrziu, Oliver adormi.

Cînd se deșteptă, masa era pusă pentru ceai și Sikes își umplea buzunarele paltonului, care era așezat pe speteaza unui scaun, cu tot soiul de scule. Nancy da zor cu pregătirea mîncării. Nu începuse a se lumina de ziuă, lumînarea mai ardea și afară era întuneric. Ploaia bătea cu furie în geamuri și cerul părea negru și încărcat de nori.

— Hai mai repede ! bombăni Sikes, în vreme ce Oliver se ridica în capul oaselor. E cinci și jumătate. Dacă nu te grăbești, rămîi nemîncat. E tîrziu.

Oliver nu zăbovi mult ca să se dichisească. După ce gustă ceva, răspunse domnului Sikes, ce se răstea din nou la el, că e gata de plecare.

Nancy, ferindu-se să-l privească, îi aruncă o basma ca să și-o puie la gît, iar Sikes îi dădu o pelerină groasă și largă în care Oliver se înfășură bine. Astfel îmbrăcat, copilul întinse mîna hoțului, care, înainte de a i-o înșfăca strîns într-a lui, se opri o clipă, arătîndu-i cu-n gest amenințător pistolul din buzunarul paltonului, apoi, luîndu-și rămas bun de la Nancy, porni spre ieșire.

Din pragul ușii, Oliver se întoarse o clipă, sperînd să întîlnească privirile lui Nancy, dar fata se așezase iar pe scaunul ei din fața focului, privind flăcările, neclintită ca o stană de piatră.

CAPITOLUL XXI

Expediția.

PORNIRĂ LA DRUM PE O DIMINEAȚĂ MOHORÎTĂ ; vîntul bătea cu putere, ploua cu găleata și nori de furtună întunecau cerul. Ploaia nu contenise toată noaptea și pretutindeni erau numai bălțoace ; canalele de pe marginea drumului se revărsau, atît erau de umflate. O geană de lumină la orizont vestea apropierea zorilor, sporind însă dezolarea acelei priveliști, căci lumina aceea palidă micșora numai lucirea felinarelor, fără a colora cu tonuri mai calde ori mai vii acoperișurile ude și ulițele triste. Părea că nimeni nu s-a trezit încă în partea aceea a orașului, ferestrele caselor erau bine închise și străzile pe care treceau — tăcute și pustii.

Cînd ajunseră în Bethnal Green, se crăpa de ziuă. O parte de felinare fuseseră stinse. Cîteva căruțe țărănești se îndreptau agale spre Londra. Din cînd în cînd cîte o diligență plină de noroi trecea în goană, iar vizitiul șfichiuia din treacăt pe căruțașul greoi, ca să-l învețe minte să ție dreapta drumului, căci din pricina lui e în primejdie să ajungă cu jumătate de minut mai tîrziu la stație. Cîrciumile luminate cu lămpi de gaz se și deschiseseră. Încetul cu încetul începură a se deschide și celelalte prăvălii și a se ivi ici și colo cîte un trecător. Apoi apărură grupuri de muncitori ce se duceau la lucru : bărbați și femei purtînd pe cap coșuri cu pește ; căruțe de zarzavat trase de măgărași ; cărucioare încărcate cu carne, trase de oameni, lăptărese cu bidoane pline de lapte, un șuvoi neîntrerupt de oameni ce se îndreptau, încărcați cu tot soiul de provizii, către cartierele din partea răsăriteană a orașului. Cu cît se apropiau de City, cu atît zgomotul și forfota sporeau, iar cînd intrară pe străzile dintre Shoreditch și Smithfield se prefăcură într-o larmă și un vălmășag de nedescris. Se făcuse ziuă de-a binelea, pe cît se putea face în acel sezon în care noaptea se lăsa atît de repede, și jumătate din populația Londrei pornise la treburile de dimineață.

Cotind pe Sun Street şi Crown Street şi străbătînd Finsbury Square, domnul Sikes ajunse, trecînd prin Chiswell Street, în Barbican şi în Long Lane, iar de aici în Smithfield, unde izbucni deodată o zvoană de zgomote ciudate care îl umplu de uimire pe Oliver.

Era zi de tîrg. Peste tot intrai în noroi şi mocirlă pînă la glezne. Un abur gros se ridica din trupurile animalelor, amestecîndu-se cu ceaţa care atîrna ca o perdea grea deasupra acoperişurilor şi hogeacurilor. Toate ţarcurile din mijlocul pieţei mari şi toate celelalte îngrădiri provizorii înghesuite unele în altele în spaţiile libere erau pline de oi. Boi şi vite de tot soiul, într-un şirag nesfîrşit, stăteau priponite de stîlpi de-a lungul canalului. Ţărani, măcelari, văcari, coropcari, copii, pungaşi, gură-cască şi vagabonzi de toate soiurile forfoteau peste tot, formînd o masă compactă. Fluieratul ciobanilor, hămăitul dulăilor, mugetul vitelor, behăitul oilor, guiţatul porcilor, strigătul coropcarilor, răcnetele, certurile şi înjurăturile de pretutindeni, toate se amestecau laolaltă. Sunetul clopotelor şi larma vocilor care izbucneau din toate cîrciumile, înghesuiala, ghionteala, bătăile, urletele şi zbieretele, hărmălaia teribilă ce se înalţa din toate colţurile pieţei, chipurile respingătoare, nebărbierite, nespălate, hirsute şi murdare, alergînd în toate părţile, izbindu-se şi repezindu-se încolo şi încoace, formau un tablou atît de surprinzător şi neaşteptat, încît rămîneai zăpăcit, nemaiştiind pe ce lume te afli.

Domnul Sikes, tîrîndu-l pe Oliver după el, îşi croi drum cu coatele prin mijlocul înghesuielii celei mai mari, neluînd în seamă priveliştile şi zgomotele felurite care uimeau atît de tare pe copil. Salută în trecere doi-trei prieteni, fără să se oprească, şi rezistă ispitei de a intra să dea o duşcă de dimineaţă, împreună, cînd aceştia îl îmbiară. Îşi urmă grăbit drumul pînă ieşiră la lărgime şi apucară pe Hosier Lane spre Holborn.

— Ei, piciule — zise Sikes, privind în sus la orologiul bisericii Sfîntul Andrei — acuşi e ora şapte. Dă-i zor ! Ce tot rămîi în urmă, măi tîrîie-brîu !

Rostind aceste vorbe, domnul Sikes smuci de mînă pe tovarăşul lui cel mititel. Oliver îşi iuţi mersul, luînd-o la trap, ca să se poată ţine de pasul mare al hoţului.

Merseră astfel pînă trecură de Hyde Park şi o luară pe drumul ce ducea la Kensington. Aici, Sikes îşi încetini pasul aş-

teptînd să-l ajungă din urmă o căruţă goală. Văzînd că pe ea scrie „Hounslow", întrebă pe căruţaş cît putu de politicos, dacă vroia să-l ia pînă la Isleworth.

— Suie — zise omul. E băiatul dumitale ?

— Da, e băiatul meu — răspunse Sikes, uitîndu-se urît la Oliver şi vîrînd mîna ca din întîmplare în buzunarul unde avea pistolul.

— Tatăl tău merge cam repede pentru tine, băieţele, nu ? întrebă căruţaşul, văzînd că Oliver abia îşi mai putea trage sufletul.

— Ba nicidecum — se amestecă Sikes. E deprins cu mersul. Dă mîna încoace. Ned. Hopa sus !

În timp ce rostea vorbele acestea, îi ajută lui Oliver să se urce în căruţă. Căruţaşul îi arătă cu mîna o grămadă de saci şi-l îndemnă să se întindă pe ei ca să se odihnească.

Privind la pietrele kilometrice de pe marginea drumului. Oliver se întreba tot mai mirat unde l-o fi ducînd tovarăşul său. Lăsaseră de mult în urmă Kensington-ul, Hammersmith-ul, Chiswick-ul, Kew Bridge-ul Brenthoford-ul, şi mergeau tot înainte de parcă abia porniseră la drum. În sfîrşit ajunseră la o cîrciumă care se chema „Diligenţa cu patru cai". Puţin mai încolo era o răscruce de drumuri : acolo căruţa se opri.

Sikes coborî foarte grăbit ţinînd mereu strîns mîna lui Oliver ; apoi, luîndu-l pe sus din căruţă, îl puse jos, aruncîndu-i o privire ameninţătoare şi, ca să se facă mai bine înţeles, se bătu cu pumnul peste buzunarul cu pistolul.

— Drum bun, băieţele — zise omul.

— E sfios — răspunse Sikes, zgîlţîindu-l pe Oliver. E sfios şi prostuţ. Nu i-o lua în nume de rău.

— Nici prin gînd nu-mi trece ! zise celălalt, suindu-se în căruţă. Ia uite, pînă la urmă tot se face vreme frumoasă.

Căruţa se depărtă. Sikes aşteptă pînă ce dispăru, apoi, întorcîndu-se spre Oliver îl înştiinţă că avea voie să se uite în jur dacă voia, şi porniră iarăşi pe jos mai departe.

Nu departe de han cotiră la stînga, apoi la dreapta şi după aceea merseră o vreme drept înainte. Drumul ducea printre livezi mari, şi vile frumoase se vedeau pe o parte şi pe alta. O singură dată se opriră ca să bea puţină bere înainte de a intra într-un oraş. Pe zidul unei case. Oliver citi, scris cu litere mari cuvîntul „Hampton". Hoinăriră după aceea prin împrejurimile acelui oraş, pe cîmpii, cîteva ore. Într-un tîrziu se

întoarseră iar în tîrg și, poposind la o cîrciumă veche cu firma ștearsă de vreme, se instalară să prînzească la bucătărie lîngă foc.

Bucătăria era o încăpere veche și scundă, cu o bîrnă foarte groasă ce susținea mijlocul tavanului. În fața căminului erau așezate bănci de lemn cu speteze înalte, pe care, ocupîndu-se cu băutul și fumatul, ședeau cîțiva oameni, îmbrăcați cu bluze de lucrători. Nici unul din ei nu luă în seamă pe Sikes și Oliver. Și cum nici Sikes nu le dădu atenție, se putură așeza amîndoi într-un colț, netulburați de nimeni.

Li se servi friptură rece. După prînz, domnul Sikes stătu așa de mult la masă pînă isprăvi de fumat vreo trei-patru pipe, încît Oliver crezu că ajunseseră la capătul călătoriei. Istovit de atîta mers și de sculatul devreme, moțăi întîi puțin, apoi, biruit de oboseală și amețit de fumul tutunului, adormi de-a binelea.

Se întunecase de tot cînd domnul Sikes îl trezi, ghiontindu-l. Ridicîndu-se și privind în jur, văzu pe onorabila sa călăuză stînd de vorbă prietenește cu un țăran și cinstind împreună cîte o cană de bere.

— Va să zică te duci la Lower Halliford ? îl iscodi Sikes.

— Da, acolo mă duc — răspunse omul, care părea cam rău, ori mai bine zis cam bine afumat de băutură — ajung degrabă. Acum, la întoarcere, calul meu nu mai are de tras încărcătură ca azi dimineață la venit. Face drumul spre casă cît ai clipi. În sănătatea lui ! Trăiască ! Vrednic animal !

— Poți să ne iei, pe mine și pe băiatul meu, pînă acolo ? întrebă Sikes, împingînd cana cu bere către noul său prieten.

— Dacă mergeți de-a dreptul acolo, se poate — răspunse omul, privind pe deasupra cănii. Mergeți la Halliford ?

— Merg pînă la Shepperton — răspunse Sikes.

— S-a făcut, vă servesc pînă unde merg eu — zise omul. S-a plătit tot, Becky ?

— Da, domnul a achitat tot — răspunse fata.

— Ei, asta-i — făcu țăranul cu gravitatea omului care a băut mai mult decît se cuvine. Așa ceva nu se cade.

— De ce nu ? întrebă Sikes. Ne faci o înlesnire că ne iei cu dumneata, și la urma urmei, eu de ce n-aș face cinste cu o cană ori două, drept mulțumire ?

Străinul meditâ asupra acestor vorbe c-o mutră foarte gravă, apoi, apucînd mîna lui Sikes, declară că în viața lui

n-a întîlnit om mai de treabă. La care domnul Sikes răspunse că desigur glumește. Lucru pe care l-ar fi putut în adevăr bănui, dacă omul ar fi fost mai puțin amețit.

După ce mai schimbară cîteva amabilități, urară noapte bună celor de față și ieșiră. Servitoarea strînse în urma lor cănile și sticlele de pe masă, apoi se opri în pragul ușii cu mîinile încărcate ca să privească pe călători plecînd.

Calul, în sănătatea căruia băuseră, aștepta afară gata înhămat. Oliver și Sikes urcară în căruță fără să mai aștepte să fie poftiți, iar țăranul, după ce mai zăbovi cîteva clipe ca să-i puie calului frîul, sfidînd pe hangiu și lumea întreagă, se sui și el. Hangiul luă calul de căpăstru ca să-l mîie în drum, dar cum îl lăsă slobod, animalul prinse a zvîrli din cap cu dezgust, repezindu-se în ferestrele casei de peste drum. După asemenea ispravă, se ridică o clipă pe picioarele de dinapoi și deodată o zbughi ca o săgeată, dispărînd cît ai clipi din ochi.

Noaptea era foarte întunecoasă. O pîclă umedă se ridica de pe rîu și din mlaștinile apropiate, împînzind cîmpiile pustii. Frigul te pătrundea pînă în măduva oaselor și totul în jur era sumbru și sinistru. Nimeni nu scotea o vorbă. Căruțașul aținipise, iar Sikes n-avea chef de stat la taifas. Oliver se ghemuise într-un colț al căruței, chinuit de neliniște și spaimă, părîndu-i-se că vede tot felul de arătări ciudate în copacii despuiați ce-și băteau sinistru ramurile, bucurîndu-se parcă, într-o fantastică veselie, de tristețea peisajului.

Cînd trecură prin fața bisericii din Sunbury, orologiul bătu orele șapte. Peste drum, la casa paznicului de la bac, era o fereastră luminată și o dîră albicioasă se prelingea de-a curmezișul drumului, făcînd să apară și mai neagră o tisă întunecoasă ce străjuia vreo cîteva morminte. Se auzea undeva în apropiere zgomotul monoton al unei căderi de apă, iar frunzișul bătrînului copac foșnea dulce mîngîiat de adierea nopții, parcă ar fi îngînat un cîntec duios pentru odihna morților.

Trecură prin Sunbury și urmară mai departe același drum singuratic. Două sau trei mile mai încolo căruța se opri. Sikes coborî, îl luă pe Oliver de mînă și porniră din nou pe jos.

La Shepperton nu poposiră nicăieri, spre deznădejdea băiatului obosit, ci își urmară drumul prin noroi și întuneric, pe poteci mohorîte și luminișuri reci, pînă zăriră, la mică depărtare înaintea lor, luminile unui oraș. Întorcîndu-și privirile,

Oliver văzu că la picioarele lor curgea un rîu și că se aflau lîngă un pod.

Sikes merse drept înainte pînă ajunse la pod, apoi coti brusc la stînga și coborî pe malul apei.

„Apa ! se gîndi Oliver, încremenind de groază. M-a adus în locul acesta singuratic ca să mă înece !"

Era să se arunce la pămînt, într-o încercare desperată de a-și salva viața, cînd deodată văzu că se aflau în fața unei case singuratice și dărăpănate. De o parte și de alta a intrării stricate se afla cîte o fereastră și deasupra încă un etaj ; nu se zărea nici o lumină. Casa era întunecoasă, ruinată și, după cît se părea, nelocuită.

Sikes, fără a lăsa o clipă mîna lui Oliver, se apropie fără zgomot de intrarea scundă și apăsă pe clanță. Ușa se deschise și amîndoi pătrunseră înăuntru.

CAPITOLUL XXII

Spargerea.

— CINE-I ? răcni o voce răgușită, cînd păși înăuntru.

— Nu zbiera așa — răspunse Sikes, zăvorînd ușa în urma lui. Fă mai bine lumină, Toby.

— Ah ! Dumneata erai, prietene ! strigă aceeași voce. Adă lumină, Barney, adă lumină ! Arată domnului drumul. Hai, trezește-te odată, ce naiba !

Cel care vorbise aruncă, se vede, cu un calapod de ghete ori alt obiect asemănător spre cel la care strigase ca să-l deștepte din vise, căci se auzi bufnitura unui lucru de lemn aruncat cu putere, apoi mormăitul nedeslușit al cuiva care nu s-a dezmeticit încă bine din somn.

— N-auzi ? zbieră aceeași voce. Bill Sikes stă pe coridor și nu-i nimeni ca să-l primească. Stai și dormi parcă ți-ai turnat

singur fiertură de mac în mîncare, nu alta ! Ei, te-ai dezmeticit ori trebuie să arunc în tine sfeşnicul cel de fier, ca să te trezesc de-a binelea ?

În urma acestei ameninţări se auzi tîrşîitul grăbit al unor papuci pe podeaua goală, apoi pe o uşă din dreapta apăru întîi o lumină slabă, apoi se desluşi chipul individului pe care l-am mai descris o dată, cel care era înzestrat de natură cu însuşirea de a scoate vorbele pe nas şi făcea serviciul de chelner în taverna de pe Saffron Hill.

— Dobdul Sikes ! strigă Barney, cu bucurie sinceră ori poate prefăcută. Poftib, dobdule, indraţi !

— Hai, ia-o înainte — spuse Sikes împingîndu-l pe Oliver de la spate. Mai repede, că altfel te calc pe picioare !

Blestemînd încetineala copilului, Sikes îl împinse pe Oliver înaintea lui. Intrară într-o odaie scundă şi întunecoasă, c-o sobă care scotea fum, cîteva scaune stricate, o masă şi o canapea foarte veche pe care sta un individ tolănit cît era de lung, cu picioarele mult mai sus decît capul, fumînd dintr-o pipă lungă de pămînt. Era îmbrăcat în haine cafenii elegante, cu nasturi mari de metal, cravată portocalie, jiletcă cu revere de culoare ţipătoare şi pantaloni cenuşii de postav. Domnul Crackit (căci el era) n-avea prea mult păr nici pe cap, nici pe faţă, dar puţinul cît îl avea era tot de o nuanţă ruginie şi îl purta frizat în bucle lungi, în formă de sfredel, prin care-şi trecea din cînd în cînd degetele-i murdare, încărcate cu inele ieftine. De statură era puţin deasupra măsurii mijlocii şi părea cam slăbănog de picioare, asta însă nu-l împiedica de loc să-şi tot admire cizmele, pe care şi le contempla cu o vizibilă satisfacţie.

— Bill, băiete ! spuse personajul acela, întorcînd capul către uşă. Mă bucur că te văd. Începusem a mă teme că ai lăsat baltă afacerea şi mă hotărîsem, în cazul acesta, să-mi încerc singur norocul. Ha !

Scoţînd acel strigăt de mare surprindere cînd dădu cu ochii de Oliver, domnul Crackit se ridică în capul oaselor, întrebînd ce însemna asta.

— E băiatul, ştii doar — îl linişti Sikes, trăgîndu-şi un scaun lîngă foc.

— Udul did ugeḍigii dobdului Fagid — lămuri Barney, rînjind.

— Aha ! E de-ai lui Fagin ! zise Toby, privind la Oliver. Ăsta știu că ar avea strașnic succes la buzunărit cucoanele bătrîne prin biserici ! Cu așa mutră face avere.

— Hai, hai, destul cu asta — îl întrerupse Sikes, nerăbdător. Și aplecîndu-se asupra prietenului său, îi șopti cîteva vorbe la ureche ; domnul Crackit izbucni într-un hohot de rîs formidabil și-l onoră pe Oliver cu o privire lungă și uimită.

— Și acuma — zise Sikes, așezîndu-se iar pe scaun — dă-ne ceva de mîncat și de băut, cît avem de așteptat, ca să ne mai venim în fire, cel puțin dinspre partea mea. Așază-te lîngă foc, tinere, și te odihnește, căci mai avem de mers în astă-noapte, dar nu prea mult.

Oliver îl privi în tăcere pe Sikes, cu o sfioasă mirare, apoi, trăgîndu-și și el un scaun lîngă foc, își rezemă în mîini capul care îl durea, pierzînd aproape cu totul noțiunea locului unde se afla și a celor ce se petreceau în jur.

— Așa ! făcu Toby cînd evreul cel tînăr așeză pe masă o carafă și ceva de mîncare. Să bem pentru succesul întreprinderii noastre.

Și sculîndu-se în cinstea închinării, își așeză întîi cu grijă pipa goală într-un colț și, apropiindu-se de masă, își umplu un pahar cu rachiu, golindu-l apoi deodată. Domnul Sikes făcu și el la fel.

— O dușcă pentru copil — zise Toby, umplînd pe jumătate un pahar de vin. Dă-l pe gît, bobocule.

— Știți — zise Oliver, privind în sus la Toby cu o figură jalnică — știți, eu...

— Dă-l pe gît ! repetă Toby. Crezi că eu nu știu ce-ți priește ? Spune-i să-l bea, Bill !

— Ar face mai bine să asculte ! spuse Sikes, bătîndu-se cu palma peste buzunar. Să fiu afurisit dacă nu-i mai buclucaș decît un cîrd întreg de Șmecheri. Bea odată, încăpățînatule, bea cînd îți spun !

Speriat de gesturile amenințătoare ale celor doi oameni, Oliver bău tot paharul și numaidecît îl apucă o tuse violentă care-i distră grozav pe Toby Crackit și pe Barney și care-l făcu să surîdă chiar pe posomorîtul Sikes.

După ce sfîrșiră și treaba asta și Sikes își astîmpără foamea (Oliver nu putu mînca decît o cojiță de pîine pe care i-o îndesară cu sila în gură, amîndoi oamenii se lăsară pe spetezele scaunelor, ca să ațipească pentru scurtă vreme. Oliver rămase

lîngă foc, iar Barney, înfăşurîndu-se într-o cuvertură, se lungi pe podea chiar la gura sobei.

Un timp dormiră sau părură că dorm ; nimeni nu se mişcă afară de Barney, care se sculă o dată sau de două ori ca să pună cărbuni pe foc. O toropeală grea îl suprinse pe Oliver, i se părea că străbate iar aceleaşi drumuri mohorîte, hoinărind prin preajma cimitirului întunecos ori retrăind unele întîmplări din ajun, cînd fu trezit deodată de Toby Crackit, care strigă, sărind în sus, că erau orele unu şi jumătate.

Într-o clipă şi ceilalţi doi erau în picioare şi cu toţii începură a da zor cu pregătirile. Sikes şi tovarăşul lui îşi înfăşurară gîtul şi bărbia cu basmale mari de culoare închisă şi-şi puseră paltoanele. Barney, deschizînd un dulap, scoase mai multe obiecte pe care le înghesui grabnic prin buzunarele celorlalţi doi.

— *Lătrătoarele* mele, Barney — zise Toby Crackit.

— Iată-le — răspunse Barney, prezentîndu-i o pereche de pistoale. Sînt îngărgate ghear de dudbeada.

— Bun ! răspunse Toby, luîndu-le în primire. Acum *convingătoarele !*

— Sînt la mine — răspunse Sikes.

— Dar cîrpele, şpiraclele, draibărele şi lanternele oarbe ? Nu s-a uitat nimic ? întrebă Toby, agăţîndu-şi un cleştişor de o cheutoare pe partea dinăuntru a hainei.

— Totul e în regulă — îi răspunse tovarăşul lui. Dă-ne bîtele, Barney, şi cu asta, gata !

Rostind vorbele acestea, apucă un băţ gros din mîna lui Barney, care, după ce dădu unul la fel lui Toby, se apucă să încheie pelerina lui Oliver.

— Haidem ! zise Sikes, întinzînd mîna.

Oliver, zdrobit de oboseala unui marş forţat, ameţit de aerul de ţară şi alcoolul băut în silă, îşi puse în neştire mîna într-a lui Sikes.

— Apucă-l de mîna cealaltă, Toby — zise Sikes. Du-te şi te uită afară, Barney.

Omul ieşi pe uşă şi se întoarse vestind că totul era liniştit. Cei doi hoţi ieşiră cu Oliver între ei. În urma lor, Barney zăvorî bine uşile, şi, înfăşurîndu-se iar în pătură, adormi îndată din nou.

Afară era întuneric beznă. Ceaţa era mai deasă ca înainte şi aerul era atît de umed, deşi nu mai ploua, încît la cîteva

minute din pîcla ce-i învăluia o promoroacă înghețată se așeză pe pletele și sprîncenele lui Oliver, înțepenindu-le. Trecură podul și se îndreptară spre luminile pe care le zărise băiatul mai devreme. Nu erau prea depărtate și cum cei trei mergeau destul de repede, ajunseră îndată în Chertsey.

— S-o luăm de-a dreptul prin oraș — șopti Sikes. N-o să ne iasă nimeni în cale pe-o noapte ca asta.

Toby încuviință și o luară la goană pe strada principală a tîrgușorului, care la acea oră tîrzie era cu desăvîrșire pustie. Doar cîte o palidă rază de lumină răzbătea uneori prin geamul unui dormitor și din cînd în cînd hămăitul unui cîine rupea tăcerea nopții. Dar pe afară nu se zărea nici țipenie de om. Ieșiră din orășel cînd clopotul bisericii bătu ora două.

Luînd-o mai iute la picior, urcară un drumeag ce ducea spre stînga. După ce merseră vreun sfert de milă, se opriră în fața unei case singuratice împrejmuită de un zid pe care Toby Crackit se și cățără cît ai clipi, fără a se opri măcar să răsufle.

— Acuma dă-mi copilul — spuse Toby. Ridică-l în sus, ca să-l pot apuca.

Înainte ca Oliver să fi avut vreme să se uite în jur, Sikes îl și apucase de subsuori, și în cîteva secunde se afla, împreună cu Toby, în iarbă, de partea cealaltă a zidului. Sikes îi urmă numaidecît și se apropiară cu toții tiptil de casă.

Atunci, pentru întîia oară, își dădu seama Oliver cu groază și deznădejde că scopul expediției era furtul și spargerea, poate chiar crima. Își împreună mîinile și fără voie scoase un strigăt de groază. Ochii i se împăienjeniră o sudoare rece îi îmbroboni chipul palid, picioarele i se muiară și se prăbuși în genunchi.

— Ridică-te ! șopti Sikes, tremurînd de furie și scoțînd pistolul din buzunar. Ridică-te, ori îți împrăștii creierii prin iarbă !

— Vai ! Pentru numele lui Dumnezeu ! strigă Oliver. Lăsați-mă să fug încotro oi vedea cu ochii și să mor pe cîmp. Jur că n-am să mă mai apropii niciodată de Londra, niciodată, niciodată ! Fie-vă milă de mine și nu mă siliți să fur ! Fie-vă milă, înduraţi-vă !

Omul către care se îndrepta acea rugă deznădădujtă începu a blestema înspăimîntător și trase cocoșul pistolului, dar Toby Crackit i-l smulse din mînă și, astupînd cu palma gura copilului, îl tîrî spre casă.

— Tăcere — se răsti el — toate astea n-au nici un rost. Dacă mai crîcnești o vorbă, îți crăp capul cu bîta. Nu face zgomot, îți vine tot așa de bine de hac și e mai plăcut. Hai, Bill, desfă binișor oblonul și deschide-l. Pun rămășag că i-a venit inima la loc. Am mai văzut eu și alții, mai bătrîni ca el, care pe o noapte friguroasă ca asta își pierdeau în unele clipe cumpătul.

Sikes, blestemîndu-l îngrozitor pe Fagin care i-l dăduse pe Oliver la asemenea treabă, vîrî o pîrghie sub oblon și apăsă cu putere, dar fără a face zgomot. În scurt timp, cu ajutorul lui Toby, oblonul cu pricina se desfăcu din țîțîni.

Era o lucarnă din spatele casei, la cinci picioare numai de la pămînt, ce da într-o încăpere care era ori o cămară ori o pivniță mică pentru bere, de la capătul atenanselor. Deschizătura era așa de mică, încît locuitorii casei socotiseră de prisos s-o ferece mai tare. Un copil de statura lui Oliver putea totuși pătrunde printr-însa. Domnul Sikes, arătîndu-și meșteșugul, în foarte scurt timp izbuti să strice închizătoarea ferestrei care se deschise la fel ca și oblonul.

— Și acuma, ascultă ce-ți spun, nemernic mititel — șopti Sikes, scoțînd din buzunar o lanternă oarbă și îndreptînd lumina ei spre obrazul lui Oliver. Am să te vîr pe fereastră. Ia lanterna asta, urcă tiptil treptele din fața ta, treci printr-un vestibul mic, descuie ușa de la intrare și dă-ne drumul înăuntru.

— Este un zăvor în partea de sus a ușii pe care n-ai să-l poți ajunge — se amestecă Toby. Urcă-te pe un scaun. Sînt trei în vestibul, toate împodobite cu blazonul doamnei bătrîne: un licorn albastru și-o furcă de aur.

— Ține-ți gura, auzi ? se răsti la el Sikes, privindu-l amenințător. Ușa camerei e deschisă ?

— Da, e în lături — răspunse Toby după ce aruncă o privire prin ferestruie pentru a se asigura. Avem noroc că țin întotdeauna ușa întredeschisă din pricina cîinelui care are culcușul undeva pe aici și umblă încolo și încoace cînd e treaz. Ha ! ha ! Barney i-a venit de hac în seara asta. S-a sfîrșit cu el !

Deși domnul Crackit vorbea în șoaptă abia auzită și rîdea fără zgomot, Sikes îi porunci cu asprime să tacă și să-și vadă de treabă. Toby se supuse. Puse mai întîi lanterna pe pămînt, apoi se propti bine cu capul în zid, sub ferestruie, rezemîndu-și mîinile pe genunchi astfel ca spinarea lui să servească drept treaptă. Fără să piardă o clipă, Sikes se sui pe el și-l vîrî

binişor pe Oliver prin ferestruie cu picioarele înainte, ţinîndu-l de gulerul hainei pînă simţi că băiatul a pus picioarele pe podea, înăuntru.

— Ia lanterna asta — zise Sikes, aruncînd o privire înăuntrul încăperii. Vezi scara din faţa ta ?

— Da — bîlbîi Oliver, mai mult mort decît viu.

Sikes, arătîndu-i cu ţeava pistolului uşa de la intrare, îl preveni să ia aminte că va fi tot timpul sub ameninţarea armei şi că, în clipa cînd va şovăi, se va prăbuşi mort la pămînt.

— Într-un minut ai isprăvit — spuse Sikes, tot în şoaptă. Cum te las slobod, fă ce ţi-am spus. Atenţie !

— Ce este ? şopti celălalt om.

Ascultară încordaţi.

— Nu e nimic — spuse Sikes, dîndu-i drumul lui Oliver. Hai, repede !

În scurtul răstimp pe care-l avusese ca să-şi vie în fire, copilul luase hotărîrea s-o ia la goană pe scări în sus, dînd alarma locuitorilor casei, cu riscul vieţii. Mînat de acest îndemn, se îndreptă cu paşi furişaţi spre scări.

— Înapoi ! strigă deodată cu voce tare Sikes. Înapoi ! Înapoi !

Speriat de zgomotul acela neaşteptat care rupsese tăcerea de moarte din jur şi de ţipătul ascuţit care urmă, Oliver scăpă lanterna din mînă, nemaiştiind ce să facă, să înainteze ori să fugă.

Urmă al doilea ţipăt — se ivi o lumină — doi oameni înspăimîntaţi, pe jumătate îmbrăcaţi, apărură în capul scărilor... urmă o străfulgerare... apoi o detunătură puternică... fum... ceva care se sfărîma, nu-şi da seama unde... şi Oliver, clătinîndu-se, se prăbuşi pe spate.

O clipă, Sikes dispăru, dar, înainte ca fumul să se fi împrăştiat, se ridică din nou şi-l apucă pe copil de gulerul hainei, îşi descărcă pistolul asupra celor doi oameni care bătuseră în retragere şi-l ridică pe Oliver.

— Apucă-mă zdravăn — zise Sikes, ajutîndu-l să treacă prin ferestruie. Dă-mi o basma, Toby. L-au nimerit. Repede ! Ce tare sîngerează copilul !

Apoi dangătul unui clopot tras cu putere se amestecă cu zgomotul detunăturilor, cu răcnetele oamenilor şi cu senzaţia

că era purtat cu repeziciune pe un drum cu multe hopuri. Dar treptat zgomotele se topiră în depărtare, o răceală de moarte cuprinse inima copilului, care simți că se cufundă deodată în întuneric și tăcere.

CAPITOLUL XXIII

Cuprinde o nostimă conversație între domnul Bumble și o doamnă ; din care se vede că și un intendent poate fi simțitor în anumite împrejurări.

ERA O NOAPTE GEROASĂ. Stratul gros de zăpadă ce acoperea pămîntul se întărise atît de tare de frig, că vîrtejurile de vînt nu puteau spulbera decît troienele grămădite prin ulicioarele dosnice ori pe la colțurile străzilor. Acel vînt părea că se înverșunează asupra lor ca asupra unei prăzi, ridicînd furios pulberi argintii de nori pe care-i împrăștia apoi în vîrtejuri sălbatice. Era o noapte dintre acelea negre, mohorîte și înghețate, cînd cei cu locuințe bune și hrană îmbelșugată se strîng laolaltă în jurul unui foc vesel, mulțumind lui Dumnezeu că au un cămin, iar nenorocitului flămînd, celui fără casă și adăpost, nu-i rămîne decît să se așeze jos și să moară. Pe o asemenea noapte, cîți vagabonzi hămesiți nu închid ochii pe vecie pe caldarîmul ulițelor noastre, ca să nu-i mai redeschidă decît în altă lume, care cu siguranță că nu poate fi mai crudă decît cea pe care au părăsit-o, oricare ar fi fost ticăloșiile de care s-au făcut vinovați în viață.

Astfel era situația afară, în vreme ce doamna Corney, directoarea azilului unde cititorii noștri l-au văzut pe Oliver deschizînd ochii, instalată în fața unui foc vesel în odăița ei, privea cu mare mulțumire spre o măsuță rotundă pe care era așezată o tavă de mărime corespunzătoare, încărcată cu toate materialele necesare celei mai plăcute gustări ce poate bucura

inima unei directoare. De fapt, doamna Corney era pe punctul de a se înviora cu o ceaşcă de ceai. Plimbîndu-şi prvirea de la masă la foc, unde cel mai mititel ceainic din lume cînta un cîntecel cu voce subţire, mulţumirea-i sufletească spori şi mai tare — atît de tare, încît doamna Corney începu a zîmbi.

— În adevăr — spuse ea, rezemîndu-şi cotul de masă şi contemplînd gînditoare focul — găsesc că avem de ce fi recunoscători cu toţii pentru darurile cu care ne copleşeşte soarta ! Ba chiar foarte recunoscători, dacă ne-am gîndi bine. Ah !

Doamna Corney clătină cu tristeţe din cap ca şi cum i-ar fi plîns pe bieţii calici aşa de întunecaţi la minte, încît nu văd lucrul acesta ; apoi, vîrînd o linguriţă de argint (proprietatea ei) într-o cutiuţă de ceai, se apucă să-şi pregătească ceaiul.

Cît de uşor ne putem tulbura tihna sufletească cu orice fleac ! Ceainicul cel negru, fiind foarte mic şi umplîndu-se îndată, dădu în foc, în vreme ce doamna Corney făcea aceste reflecţii morale, şi apa opări puţin mîna doamnei Corney.

— Ceainic afurisit ! spuse respectabila femeie, punîndu-l iute pe sobă. Un fleac de tinichea în care încap numai două-trei cești de apă ! Parcă aşa ceva poate folosi cuiva ! Nu-i bun decît — doamna Corney se opri — decît pentru o biată fiinţă părăsită ca mine ! Of, doamne ! Şi lăsîndu-se în fotoliu, îşi rezemă iar cotul de masă, începînd a cugeta la soarta-i singuratică. Ceainicul cel mic şi singura ceaşcă de ceai redeşteptaseră în sufletul ei amintiri triste despre domnul Corney (care murise cu douăzeci şi cinci de ani în urmă), făcînd-o să cadă într-o neagră melancolie.

— N-am să mai am niciodată altul ! spuse cu năduf doamna Corney. N-am să mai am niciodată unul... ca el !

Nu se ştie bine dacă remarca era cu privire la soţ ori la ceainic. Se prea poate să fi fost la adresa celui din urmă, căci doamna Corney se uită la el în timp ce vorbea, luîndu-l apoi în mînă. Dar abia gustase din prima ceaşcă de ceai, cînd fu tulburată de o uşoară bătaie în uşă.

— Hai, intră ! spuse cu voce tăioasă doamna Corney. Sigur că iar moare vreuna din babe. Întotdeauna îşi găsesc să moară cînd stau eu la masă. Nu ţine uşa deschisă, că intră frigul înăuntru. Ei, ce s-a mai întîmplat ?

— Nimic, doamnă, nimic — răspunse o voce bărbătească.

— Vai de mine ! strigă doamna Corney, cu voce îndulcită. Dumneata erai, domnule Bumble ?

— Sluga dumneavoastră, doamnă — zise domnul Bumble, care se oprise o clipă afară ca să-şi cureţe ghetele şi să-şi scuture zăpada de pe haine, făcîndu-şi acum apariţia, cu pălăria tricorn într-o mînă şi cu un pachet în cealaltă. Să închid uşa, doamnă ?

Doamna şovăi cu modestie să răspundă, dînd a înţelege că poate nu s-ar cuveni să stea de vorbă cu domnul Bumble cu uşa închisă. Domnul Bumble, fiind foarte înfrigurat, profită de clipa aceea de şovăire ca să închidă uşa fără să mai aştepte învoire.

— Cumplită vreme, domnule Bumble — zise directoarea.

— Cumplită, în adevăr — răspunse intendentul. Asta se cheamă vreme-pocinog pentru azil. Închipuieşte-ţi, doamnă Corney, că a trebuit să distribuim în după-amiaza asta afurisită douăzeci şi cinci de pîini şi-o roată şi jumătate de brînză, şi calicii tot nu-s mulţumiţi.

— Sigur că nu sînt. S-ar putea să fie ei vreodată mulţumiţi, domnule Bumble ? spuse directoarea sorbindu-şi ceaiul.

— Aşa este, doamnă ! adăugă domnul Bumble. Uite, de pildă, este un individ căruia, luîndu-i-se în consideraţie numeroasa familie, i s-a acordat o pîine de patru livre şi-un funt de brînză. Crezi că a fost mulţumit, doamnă ? Crezi că a fost recunoscător ? Nici cît negru sub unghie. Ştii ce-a făcut ? A cerut şi nişte cărbuni ! Măcar cît încape într-o batistă, spunea el. Să ceară cărbuni ! Ce să facă cu ei ? Pesemne vroia să-şi frigă brînza şi pe urmă să vie să mai ceară încă o bucată. Aşa fac întotdeauna calicii aceştia, doamnă ; dă-le azi un şorţ plin de cărbuni şi poimîine au să vie să-ţi mai ceară încă unul. Sînt nerușinaţi ca maimuţele.

Directoarea găsi foarte nimerită această comparaţie şi intendentul urmă :

— E de necrezut la ce obrăznicie pot ajunge — zise domnul Bumble. Chiar alaltăieri, un individ — aţi fost căsătorită, doamnă, aşa că vă pot spune — un individ aproape gol, numai cu o zdreanţă pe el (aici doamna Corney plecă ochii în jos), se înfăţişează la uşa inspectorului nostru care tocmai avea musafiri la masă, cerînd să i se dea un ajutor. Cum nu vroia să plece şi ţinuta lui scandaliza pe musafiri, inspectorul nostru a dispus să i se dea un funt de cartofi şi o pintă de făină de ovăz. „Vai şi amar de mine !“ a strigat mişelul acela nerecunoscător. „La ce-mi folosesc mie acestea ? Totuna era dacă-mi dădeai o

pereche de ochelari !" „Foarte bine, spuse inspectorul nostru luîndu-i alimentele înapoi. Dacă-i aşa, n-ai să capeţi nimic !" „Atunci am să mor în drum !" spuse vagabondul. „Ba nu, n-ai să mori !" i-a răspuns inspectorul nostru.

— Ha ! ha ! Asta a fost straşnic ! Leit domnul Grannett, nu-i aşa ? îl întrerupse doamna Corney. Ei, şi după aceea ?

— După aceea — urmă intendentul — după aceea s-a dus ; şi închipuie-ţi că a murit în drum. Aşa calic încăpăţînat n-am mai pomenit !

— E ceva nemaipomenit — observă cu dispreţ directoarea. Nu ţi se pare că ajutoarele acestea date de azil străinilor dinafară constituie o măsură foarte greşită, domnule Bumble ? Dumneata, persoană cu experienţă, trebuie să ştii mai bine, ia spune-mi !

— Doamnă Corney — spuse intendentul, zîmbind ca un om conştient de superioritatea cunoştinţelor sale — ajutoarele împărţite de azil calicilor străini, dacă sînt distribuite cu dibăcie, cu dibăcie, doamnă, sînt un sistem de apărare pentru instituţie. Principiul călăuzitor în această privinţă este să dai săracului tocmai ceea ce nu-i trebuie. Astfel li se face lehamite şi de la o vreme nu mai vin.

— Ia uite ! exclamă doamna Corney. Asta-i încă o idee straşnică !

— Da. Între noi fie zis, doamnă Corney, acesta-i prncipiul călăuzitor. Din pricina asta, cînd citeşti în neruşinatele de ziare despre astfel de cazuri, ai să observi întotdeauna că familiile de săraci bolnavi au fost ajutate cu felii de brînză. Asta-i regula acum, doamna Corney, în toată ţara. Dar astea — spuse intendentul, oprindu-se o clipă ca să desfacă pachetul — astea sînt secrete oficiale, doamnă, despre care nu se vorbeşte decît doar între funcţionarii parohiali, cum sîntem noi. Iată vinul de Porto, doamnă, pe care consiliul l-a hotărît pentru infirmerie ; vin adevărat, gustos, curat, tras chiar azi dimineaţă din butoi, limpede cum e lacrima, nu lasă nici o drojdie la fund.

După ce ridică spre lumină prima sticlă şi o scutură bine ca să arate cît e de straşnic vinul, domnul Bumble le aşeză pe amîndouă în bufet, împături apoi basmaua în care fuseseră învelite, o puse cu grijă în buzunar şi-şi luă pălărie, ca şi cum avea de gînd să plece.

— Ai de umblat prin ger, domnul Bumble — spuse directoarea.

— Suflă o viforniță — răspunse domnul Bumble, ridicîndu-și gulerul hainei — suflă o viforniță de-ți îngheață urechile.

Directoarea privi la ceainicul cel mic, apoi la intendent, care se îndrepta spre ușă, și cînd acesta se pregăti, tușind, să-i ureze noapte bună, îl întrebă rușinoasă dacă n-ar vrea... să bea o ceașcă de ceai.

Domnul Bumble își dădu imediat jos gulerul hainei și, punîndu-și pălăria și bastonul pe un scaun, își trase alt scaun lîngă masă. Apoi, așezîndu-se cu băgare de seamă, se uită la directoare. Ea își aținti ochii asupra ceainicului celui mic. Domnul Bumble tuși din nou și zîmbi ușor.

Doamna Corney se sculă ca să scoată o ceașcă și o farfurioară din dulap. Cînd se așeză din nou, privirile-i întîlniră iar pe ale galantului intendent ; înroșindu-se, începu a pregăti ceaiul. Domnul Bumble tuși din nou, de data asta ceva mai tare.

— Dulce, domnule Bumble ? întrebă directoarea, luînd zaharnița.

— Da, foarte dulce, doamnă — răspunse intendentul, privind stăruitor la doamna Corney ; dacă s-a pomenit vreodată un intendent parohial cu înfățișare drăgăstoasă, apoi acela a fost domnul Bumble în acea clipă.

Ceaiul fiind gata, fu oferit în tăcere. Domnul Bumble, întinzîndu-și o batistă pe genunchi, pentru ca firimiturile să nu strice splendoarea pantalonilor săi, începu a bea și a mînca, variind din cînd în cînd acea distracție cu cîte un oftat adînc, care în loc să aibă un efect dăunător asupra poftei lui, dimpotrivă, părea că-l ajută la operațiile pe care le săvîrșea în privința ceaiului și a tartinelor.

— Văd că aveți o pisică, doamnă Corney — spuse domnul Bumble, zărind una care sta tolănită în fața focului, încălzindu-se, înconjurată de toată familia. Ia uite, și pisoi !

— Nu-ți închipui cît îmi sînt de dragi, domnule Bumble — răspunse directoarea. Sînt atît de fericiți, de veseli și de zburdalnici, încît pot spune în adevăr că-mi țin tovărășie.

— Foarte drăguțe animale, doamnă — încuviință domnul Bumble — și atît de domestice !

— Ah ! Da ! spuse cu entuziasm directoarea. Și au atîta dragoste de casă, că e o adevărată plăcere !

— Doamnă Corney — rosti răspicat domnul Bumble, bătînd tactul cu linguriță — doamnă Corney, dă-mi voie să-ți

spun că acea pisică ori acei pisoi care ar fi în stare să trăiască lîngă dumneata fără să prindă dragoste de casă ar fi niște adevărați măgari.

— Vai, domnule Bumble ! protestă doamna Corney.

— De ce să mai ascundem adevărul, doamnă — zise domnul Bumble, învîrtind între degete linguriţa, cu o demnitate amoroasă care-l făcea de două ori mai impresionant — pe-un asemenea animal l-aș îneca eu singur, cu plăcere.

— Atunci ești un om crud — spuse cu însufleţire directoarea, întinzînd mîna ca să ia ceașca intendentului — ai o inimă de piatră.

— Inimă de piatră, doamnă ? zise domnul Bumble. De piatră ?

Fără a mai adăuga altceva, domnul Bumble întinse ceașca și strînse ușor degetul cel mic al doamnei Corney, pe cînd ea lua ceașca în mînă ; apoi, apăsîndu-și de două ori palma pe jiletca-i galonată, oftă adînc și-și trase scaunul puţintel mai departe de foc.

Masa era rotundă, iar domnul Bumble și doamna Corney stînd dinaintea focului unul în fața celuilalt și destul de apropiaţi, e de la sine înţeles că domnul Bumble, depărtîndu-se de sobă fără să părăsească masa, mări distanța care-l despărţea de doamna Corney. Această purtare cu siguranţă că va stîrni admirația unora dintre cititorii noștri mai prudenţi, care o vor socoti un act de mare eroism din partea domnului Bumble, deoarece locul, momentul și împrejurările puteau să-l ispitească să șoptească nimicuri dulci doamnei, care poate sună frumos în gura unui fluşturatic și zăpăcit, dar nu se potrivesc de loc cu demnitatea unui magistrat, a unui membru din parlament, a unui ministru de stat, a unui primar ori a altor însemnaţi funcţionari publici, și mai cu seamă sînt cu totul nedemne de ţinuta și seriozitatea pe care trebuie s-o păstreze un intendent parohial, care (după cum știe toată lumea) trebuie să fie cel mai sever și cel mai neînduplecat dintre toţi.

Oricare vor fi fost intenţiile domnului Bumble (și fără nici o îndoială că erau dintre cele mai lăudabile) se întîmplă, din nefericire, după cum am mai observat încă de două ori, ca masa să fie rotundă. Drept urmare, domnul Bumble, mutîndu-și încetul cu încetul scaunul, începu a micșora distanța dintre el și directoare. Și călătorind mereu cu scaunul în jurul mesei, ajunse cu el lîngă cel pe care sta doamna Corney. Cele

două scaune se atinseră ; cînd se întîmplă asta, domnul Bumble se opri.

Astfel stînd lucrurile, dacă directoarea şi-ar fi mutat scaunul spre dreapta, ar fi fost pîrjolită de foc, dacă s-ar fi mutat spre stînga, ar fi căzut în braţele domnului Bumble. Aşa că (fiind o femeie prudentă şi prevăzînd aceste urmări dintr-o ochire) rămase locului şi oferi domnului Bumble încă o ceaşcă de ceai.

— Inimă de piatră, doamnă Corney ? zise domnul Bumble, mestecînd ceaiul şi privind-o drept în faţă pe directoare. Dar dumneata, doamnă Corney, n-ai inimă de piatră ?

— Vai de mine ! strigă directoarea. Ce întrebare ciudată din partea unui burlac. De ce vrei să ştii asta, domnule Bumble ?

Intendentul îşi sorbi ceaiul pînă la ultima picătură, sfîrşi de mestecat tartina, zvîrli cu palma firimiturile de pe genunchi, îşi şterse gura şi o sărută cu îndrăzneală pe doamna Corney.

— Domnule Bumble ! strigă în şoaptă discreta doamnă, care de spaimă mare îşi pierduse vocea. Domnule Bumble, să ştii că ţip !

Domnul Bumble, fără să răspundă, cu o mişcare lentă şi maiestuoasă, cuprinse cu braţul talia directoarei.

Cu siguranţă că la această nouă îndrăzneală doamna şi-ar fi adus la îndeplinire intenţia de a ţipa dacă o bătaie grăbită în uşă n-ar fi făcut nefolositoare această forţare. Cît ai clipi, domnul Bumble se repezi la sticlele de vin, pe care prinse a le şterge de praf cu mare energie pe cînd directoarea întreba cu voce aspră cine-i acolo. E demn de remarcat, ca un curios exemplu al înrîuririi pe care o poate avea o surpriză în potolirea unei spaime teribile, că vocea acelei doamne îşi recăpătase asprimea oficială.

— Vă rog să mă iertaţi, doamnă — spuse o calică bătrînă, zbîrcită şi urîtă foc, vîrîndu-şi capul pe uşă — bătrîna Sally îşi dă sufletul.

— Ei şi, ce mă priveşte asta pe mine ? întrebă mîniată directoarea. Pot eu s-o împiedic să moară ?

— Nu, doamnă — răspunse baba — nimeni nu poate. Şi nimic nu-i mai poate fi de vreun ajutor. Am văzut o mulţime de oameni murind : prunci fragezi şi bărbaţi în floarea vîrstei şi cunosc bine cînd se apropie moartea. Dar sufletul i-i tulburat şi cînd durerile îi dau cîte o clipă de răgaz, şi asta se în-

tîmplă rar, căci are un sfîrşit chinuit, ne tot spune că vrea să vă destăinuiască neapărat ceva. N-are să poată muri în liniște dacă nu veniți, doamnă.

La vestea aceasta, onorabila doamnă Corney începu a ocărî în tot felul pe babele nebune care nu-s în stare nici măcar să moară fără să necăjească pe cei din jur. Apoi, apucînd iute un şal gros în care se înfăşură bine, spuse grăbită domnului Bumble s-o aştepte căci se întoarce îndată, dacă nu se întîmplă ceva neprevăzut. Îndemnînd apoi pe vestitoare să meargă mai iute şi să nu-şi tîrîie picioarele pe scări toată noaptea, ieşi foarte înciudată din odaie, bodogănind mereu.

Purtarea domnului Bumble, rămas singur, fu cu totul inexplicabilă. Mai întîi deschise bufetul şi numără linguriţele, apoi cumpăni în mînă cleştele de zahăr, cercetă atent un ceainic mare, ca să se încredinţeze că e de argint curat, şi după ce îşi satisfăcu astfel curiozitatea, îşi puse tricornul de-a curmezişul pe cap şi începu a dănţui cu multă gravitate în jurul mesei, făcînd înconjurul de patru ori. După ce săvîrşi această ispravă extraordinară, îşi scoase din cap tricornul şi, proptindu-se în faţa sobei, cu spatele la foc, păru a se cufunda în socotirea şi preţuirea exactă a întregului mobilier.

CAPITOLUL XXIV

E vorba de o istorie tristă, dar scurtă şi care ar putea avea o mare însemnătate în lămurirea acestei povestiri.

CEA CARE VENISE SĂ TULBURE TIHNA ODĂII DIRECTOAREI era în adevăr ca o vestitoare a morţii. Cu trupul încovoiat de bătrîneţe, tremurînd din toate mădularele-i paralizate, cu chipul schimonosit de o mişcare convulsivă, părea mai degrabă o imagine grotescă făcută de un nebun decît o operă a naturii.

Vai ! Cît de puține chipuri își păstrează frumusețea ! Grijile, supărările, suferințele acestei lumi schimbă și înfățișarea o dată cu sufletul, și numai cînd patimile adorm și-și pierd puterea pe vecie, norii tulburi se risipesc și cerul își recapătă limpezimea. Astfel ne apar adesea morții : chipul lor rece și înghețat își recapătă expresia aceea, de mult uitată, a pruncului ce doarme, părînd a se fi întors iar în primăvara vieții. Atît de senin, atît de liniștit li-i chipul, încît cei care i-au cunoscut în copilăria fericită îngenunchează lîngă sicriu plini de smerenie, ca în fața unui înger coborît pe pămînt.

Baba abia se tîra pe coridoare și în sus pe scări, bolborosind răspunsuri neînțelese la mustrările tovarășei sale. La sfîrșit trebui să se oprească locului ca să-și tragă sufletul și dădu lumînarea directoarei, care se îndreptă repede către camera în care zăcea muribunda, lăsînd-o pe babă să vină în urmă cum o putea.

Camera în care intră era o mansardă goală și tocmai în capătul din fund pîlpîia o lumină slabă. La căpătîiul patului veghea o altă babă. Ucenicul farmacistului parohial sta în picioare în fața focului, cioplindu-și o scobitoare dintr-o pană.

— Friguroasă noapte, doamnă Corney — spuse tînărul acela cînd intră directoarea.

— Foarte friguroasă, în adevăr — răspunse doamna directoare, cu vocea ei cea mai dulce, făcînd o reverență.

— Ar trebui să pretindeți furnizorilor cărbuni de calitate mai bună — spuse ucenicul farmacist, scormonind focul cu un clește ruginit. Aceștia nu-s buni de nimic pe o noapte așa de geroasă.

— Asta e treaba consiliului, domnule — răspunse directoarea. Ar fi de datoria lor măcar să ne încălzească cum se cuvine, căci slujba noastră e tare grea.

Un geamăt al bolnavei întrerupse aici conversația.

— A ! făcu tînărul, întorcîndu-și fața către pat, ca și cum uitase cu desăvîrșire că există o bolnavă. Cred că i se apropie sfîrșitul, doamnă Corney.

— Așa credeți, domnule ? întrebă directoarea.

— M-aș mira să trăiască mai mult de o oră-două — spuse ucenicul farmacistului, preocupat să-și ascută bine o scobitoare. Tot organismul i-i complet uzat. Tot doarme, bătrîno ?

Infirmiera se aplecă asupra patului ca să se asigure și încuviință din cap.

— Poate că se va stinge astfel fără să mai ştie, dacă nu faceţi zgomot. Puneţi lumînarea pe podea. Acolo n-o vede.

Infirmiera făcu precum i se spusese, dar clătină din cap, dînd a înţelege că bolnava nu va muri atît de uşor. După asta se aşeză lîngă cealaltă bătrînă, care între timp se întorsese şi ea. Dînd semne de mare nerăbdare, directoarea se înfăşură în şal şi se aşeză la picioarele patului.

Ucenicul farmacistului isprăvi cioplirea scobitorii, se propti în picioare dinaintea focului şi începu s-o folosească cu mult succes, dar după vreo zece minute se plictisi şi, urînd doamnei Corney petrecere bună, ieşi în vîrful picioarelor.

După ce stătură în tăcere o vreme, cele două babe se sculară de lîngă pat şi, cinchindu-se în faţa locului, îşi întinseră spre căldură mîinile lor uscate. Flăcările aruncau o lumină sinistră pe chipurile acelea zbîrcite, făcînd să apară şi mai înspăimîntătoare urîţenia lor. Stînd ele astfel, prinseră a vorbi în şoaptă.

— A mai spus ceva, dragă Anny, cît am fost eu plecată ? întrebă cea care vestise pe directoare.

— N-a mai scos nici o vorbă — răspunse cealaltă. Într-un timp a început a-şi frămînta mîinile, atunci i le-am apucat şi i le-am ţinut strîns şi îndată s-a potolit. Nu mai are pic de vlagă în ea, aşa că mi-a venit uşor s-o stăpînesc. Sînt destul de voinică pentru o babă hrănită la azil, da, da !

— A băut vinul cald pe care i l-a prescris doctorul ? întrebă cea dintîi.

— Am cercat să i-l dau — răspunse cealaltă — dar fălcile îi erau încleştate şi muşca aşa de tare paharul, încît abia i l-am putut scoate dintre dinţi. Aşa că l-am băut eu şi bine mi-a mai priit !

Cele două babornițe priviră cu teamă în jur, să vadă dacă nu sînt spionate, apoi, grămădindu-se şi mai aproape de foc, urmară a şopti cu însufleţire.

— Îmi amintesc de vremea cînd şi ea ar fi făcut la fel — spuse prima — şi după aceea ar fi făcut un haz grozav de isprava ei.

— Aşa este — încuviinţă cealaltă. Era o fire tare şugubeaţă. Ce de mai morţi a grijit, frumoşi şi albi ca ceara ! Ochii mei slăbiţi i-au privit, vai ! şi mîinile mele sleite i-au atins, căci am ajutat-o în atîtea rînduri !

Şi baba, ridicîndu-şi mîinile tremurînde în timp ce vorbea, prinse a şi le vîntura cu frenezie în faţa ochilor, apoi, scotocind într-un buzunar, scoase o tabacheră veche de tinichea, din care scutură cîteva firişoare de tabac în palma prietenei şi încă vreo cîteva într-a ei. În vreme ce erau astfel ocupate, directoarea, care aşteptase pînă atunci nerăbdătoare ca muribunda să se trezească din toropeală, se apropie şi ea de foc şi le întrebă cu voce acră cît mai are de aşteptat acolo.

— Nu mult, doamnă — răspunse a doua femeie, privind în sus spre dînsa. Nici una dintre noi nu mai are mult de aşteptat moartea. Răbdare, răbdare ! Foarte curînd are să ni se arate şi nouă.

— Tacă-ţi gura, babă smintită ! se răsti la ea doamna Corney. Spune-mi dumneata, Marta, a mai fost pînă acum în starea asta ?

— Da, adesea — spuse prima femeie.

— Dar acum e pentru cea din urmă oară — adăugă a doua. Asta înseamnă că n-are să se mai trezească decît o singură dată, şi ia aminte, doamnă, numai pentru scurtă vreme !

— Lungă ori scurtă — spuse furioasă directoarea — n-are să mă mai găsească aici cînd s-o trezi. Şi băgaţi de seamă amîndouă, să nu care cumva să mă mai tulburaţi din nou pe degeaba. Nu intră în îndatoririle serviciului meu să stau şi să privesc la toate babele care mor în azil. Asta-i prea din cale-afară ! Luaţi aminte la ce vă spun, babornițe nebune ! Dacă mai îndrăzniţi să vă bateţi joc de mine, să ştiţi că altă dată o păţiţi !

Şi doamna Corney porni ca o furtună spre uşă, dar în acea clipă bătrînele, întorcîndu-se către pat, scoaseră împreună un ţipăt care o făcu să privească înapoi. Bolnava se ridicase în capul oaselor, întinzînd mîinile spre ea.

— Ce este ? strigă muribunda, cu voce cavernoasă.

— Sst, sst ! spuse una dintre femei, aplecîndu-se asupra ei. Culcă-te, culcă-te !

— De-acum numai moartă o să mai stau culcată — spuse femeia, zbătîndu-se. Trebuie să-i vorbesc neapărat ! Vino aici ! Mai aproape ! Să-ţi şoptesc la ureche !

Apucă pe directoare de braţ, silind-o să se aşeze pe scaunul de la căpătîiul patului, şi era gata să vorbească, cînd, privind în jur, dădu cu ochii de cele două babe care stăteau aplecate înainte, pregătindu-se să asculte cu lăcomie.

— Trimite-le afară — spuse muribunda, cu glas sfîrşit. Mai iute, mai iute !

Cele două babe prinseră a se văicări care mai de care că biata bolnavă îşi pierduse, se vede, minţile, că nu-şi mai cunoştea nici prietenele ei cele mai bune, protestînd în fel şi chip că nu se cădea s-o lase singură în ceasul acela al morţii. Dar directoarea le împinse de spate afară şi, închizînd uşa în urma lor, se întoarse lîngă pat. Cînd se văzură date afară, cele două doamne schimbară tonul şi prinseră a striga prin gaura cheii că bătrîna Sally e beată ; şi lucrul era foarte cu putinţă, căci pe lîngă o moderată doză de opium prescrisă de farmacist, bolnava mai avea de îndurat urmările unui ultim pahar de rachiu, pe care i-l dăduseră pe gît, din bunătate, cele două respectabile doamne.

— Acum ascultă ce-ţi voi spune — zise muribunda, cu voce tare, ca şi cum făcea o mare sforţare ca să recapete un pic de putere. În camera aceasta, chiar în patul acesta, am vegheat o fiinţă fragedă şi frumoasă adusă la azil cu picioarele numai răni de cît mersese şi murdară toată de sînge şi praf. A dat aici naştere unui băieţel, apoi a murit. Stai să mă gîndesc... în ce an s-a petrecut asta !

— N-are nici o însemnătate anul — spuse nerăbdătoarea ascultătoare. Ce vrei să-mi spui despre ea ?

— Vai — suspină bolnava, cuprinsă iarăşi de slăbiciune — ce vroiam oare să spun... ce vroiam... A, ştiu ! strigă ea deodată, ridicîndu-se brusc în sus cu faţa congestionată şi ochii holbaţi. Am prădat-o ! Nici nu se răcise bine ! Află că nici nu se răcise bine cînd l-am furat !

— Ce i-ai furat, pentru numele lui Dumnezeu ! strigă directoarea, făcînd o mişcare ca şi cum ar fi vrut să strige după ajutor.

— I l-am furat — repetă femeia, astupînd cu palma gura directoarei. Singurul lucru pe care-l avea la viaţa ei. Îi trebuiau haine care s-o încălzească şi hrană ca să-şi astîmpere foamea, dar ea l-a păstrat la pieptul ei. Află că era de aur ! Aur curat care i-ar fi putut salva viaţa !

— Aur ! repetă directoarea, aplecîndu-se cu lăcomie peste muribunda care căzuse pe pernă. Haide, spune mai repede... ce-i cu lucrul acela ? Cine era mama ? Cînd s-a întîmplat asta ?

— Mi l-a încredinţat ca să i-l păstrez cu sfinţenie — răspunse femeia, gemînd. Şi-a avut încredere în mine ca în sin-

gura fiinţă ce se afla la căpătîiul ei. I l-am furat cu gîndul de cum i l-am văzut în jurul gîtului. Şi de moartea copilului poate tot eu sînt vinovată. Desigur că ceilalţi nu s-ar fi purtat aşa de rău cu el dacă ar fi ştiut totul !

— Ce să ştie ? întrebă directoarea. Vorbeşte !

— Copilul semăna aşa de bine cu maică-sa — spuse femeia, părînd că n-a auzit întrebarea — că-mi aminteam mereu de ea cînd îl vedeam. Biata fată ! Biata fată ! Cît era de tînără ! Şi blîndă ca o mieluşea ! Stai, mai am încă ceva să-ţi spun. Nu ţi-am spus totul, mi se pare !

— Nu, nu — răspunse directoarea, plecîndu-şi capul ca să poată înţelege vorbele ce ieşeau tot mai stinse de pe buzele muribundei. Grăbeşte-te, să nu fie prea tîrziu !

— Cînd tînăra mamă — izbuti să spuie femeia, cu o sforţare mai mare ca înainte — cînd tînăra mamă simţi că o cuprind fiorii morţii, îmi şopti la ureche că de se va naşte viu copilul şi va trăi, poate că într-o zi numele maicei lui nu-l va face să roşească. „O ! Doamne ! spunea ea, împreunîndu-şi mînuţele străvezii. De-o fi băiat ori fată, îndură-te şi dăruieşte-i cîţiva prieteni buni pe lumea asta zbuciumată şi aibi milă de un biet orfan părăsit în voia sorţii."

— Cum îl chema pe copil ? întrebă directoarea.

— Îi spunea Oliver — răspunse cu voce stinsă femeia, Aurul pe care l-am furat era...

— Da, da... ce ? strigă cealaltă.

Şi se aplecă cu grăbire ca să-i prindă răspunsul, dar se dădu fără voie înapoi, căci femeia se ridică din nou, cu o mişcare înceată şi ţeapănă, în capul oaselor, apoi, încleştîndu-şi amîndouă mîinile pe plapumă, slobozi cîteva sunete nearticulate şi se prăbuşi fără suflare pe pat.

. . . . . .

— Moartă ţeapănă ! zise una dintre babe, repezindu-se înăuntru îndată ce se deschise uşa.

— Şi măcar de-ar fi avut ceva de spus ! adăugă directoarea, cu un aer nepăsător, depărtîndu-se.

Cele două babornițe, foarte ocupate, pe cît se părea, cu ultimele îndatoriri faţă de moartă, nu dădură nici un răspuns şi-şi văzură mai departe de treburi în jurul trupului neînsufleţit.

CAPITOLUL XXV

În care întîlnim din nou pe domnul Fagin și compania.

ÎN VREME CE SE PETRECEAU ACESTEA la azilul orășelului din provincie, demnul Fagin se afla în vechea lui vizuină (de unde-l luase fata pe Oliver), stînd îngîndurat în fața unui foc mocnit ce scotea mult fum. Ținea pe genunchi niște foale cu care probabil încercase să înteţească focul ; dar se lăsase furat de gînduri, cufundîndu-se într-o adîncă meditație, și rămăsese astfel cu mîinile rezemate de foale, cu bărbia sprijinită în degete, ațintind cu ochii în neștire grătarul ruginit al sobei.

În spatele lui, la o masă, erau instalați Șmecherul, jupîn Charley Bates și domnul Chitling, toți jucînd cu încordare o partidă de *whist ;* Șmecherul jucînd cu mortul împotriva domnului Bates și a domnului Chitling. Chipul deosebit de inteligent al celui dintîi domn era acum și mai interesant din pricina atenției cu care urmărea desfășurarea jocului și a grijii ce o purta mîinii domnului Chitling pe care o cerceta cu priviri agere, de cîte ori se ivea prilejul, cumpănindu-și cu înțelepciune jocul după observațiile pe care izbutea să le facă asupra cărților vecinului. Fiind o noapte friguroasă, Șmecherul își păstrase pălăria pe cap. Lucru destul de obișnuit la el cînd se afla în casă. Ținea între dinți o lulea de pămînt, pe care o scotea numai cîte o clipă din cînd în cînd, de cîte ori simțea nevoia să se mai răcorească cu cîte o înghițitură de gin amestecat cu apă, băutură ce se afla într-o oală mare, pusă pe masă anume pentru desfătarea jucătorilor.

Jupîn Bates era și el foarte atent la joc, dar, fiind o fire mai neastîmpărată decît nepreţuitul său prieten, apela mai des la oala cu gin și își îngăduia felurite observații și glume deocheate, cu totul nepotrivite pentru o partidă de whist. Șmecherul, ca prieten vechi și intim, îl dojenea într-una cu severitate, dar jupîn Bates primea acele mustrări cu multă bunăvoință, trimițînd, drept răspuns, pe prietenul său la plimbare sau îndemnîndu-l să-și vîre capul într-un sac. Ingeniozitatea

acestor răspunsuri, precum şi a altor multe invenţii la fel de spirituale şi nimerite, stîrnea admiraţia mută a domnului Chitling. Lucru ciudat : acest domn împreună cu partenerul lui pierdu într-una. Împrejurarea aceasta în loc să-l indispună pe jupîn Bates, dimpotrivă, părea a-l distra grozav, căci la sfîrşitul fiecărei partide rîdea tot mai zgomotos, declarînd că în viaţa lui n-a jucat cu atîta plăcere cărţi.

— A doua manşă şi rubberul — spuse domnul Chitling, făcînd o mutră lungă pe cînd scotea din buzunarul vestei o jumătate de coroană. N-am mai pomenit un tip ca tine, Jack ! Totdeauna cîştigi. Eu şi cu Charley, chiar dacă avem carte, nu putem face nimic cu ea.

Constatarea aceasta, ori poate mai degrabă tonul jalnic cu care fusese rostită, înveseli atît de tare pe Charley Bates, încît hohotele de rîs pe care le slobozi treziră din gînduri pe bătrîn, făcîndu-l să întrebe despre ce era vorba.

— Despre ce-i vorba ? strigă Charley. Păcat că n-ai urmărit jocul, Fagin. Tommy Chitling n-a făcut nici un punct ; am jucat cu el împotriva Şmecherului şi a mortului.

— Aha ! zise bătrînul, cu un zîmbet care arăta limpede că înţelege uşor pricina. Mai încearcă, Tom, mai încearcă.

— Foarte mulţumesc, Fagin, nu mai am chef — răspunse Chitling. Mi-ajunge. Şmecherul are o baftă aşa de grozavă, încît nimeni nu-i poate sta împotrivă.

— Ha ! ha ! ha ! rîse bătrînul. Trebuie să fii cu ochii în zece, dragul meu, ca să-l poţi bate pe Şmecher la cărţi !

— Ce ochi în zece ? zise Charley Bates. Cu ochii în douăzeci ; să-ţi pui cîte un telescop la fiecare ochi şi să mai ai şi un binoclu la spate, dacă vrei să cîştigi cînd joci împotriva lui.

Domnul Dawkins primi aceste elegante complimente cu multă modestie şi propuse să pună fiecare cîte un şiling rămăşag că el va scoate figura ce i se va cere din pachetul de cărţi. Deoarece nimeni nu-i primi provocarea, iar pipa i se sfîrşise, începu a se distra singur, schiţînd un plan al Newgate-ului pe masă, cu bucata de cretă care-i servise să însemne punctele, fluierînd în acelaşi timp cît putea de ascuţit.

— Eşti un plicticos fără pereche, Tommy ! spuse el, oprindu-se scurt din fluierat după o îndelungată tăcere, adresîndu-se domnului Chitling. La ce crezi că se gîndeşte el acum, Fagin ?

— De unde să știu eu, dragă ? răspunse bătrînul, strîngînd foalele și privind în jur. Poate se gîndește la banii pe care i-a pierdut ; ori poate la timpul petrecut în casa de odihnă de unde abia s-a întors, hai ? Ha ! ha ! ha ! Asta o fi, ce zici ?

— Ba nici pomeneală de așa ceva — răspunse Șmecherul, nelăsînd domnului Chitling vreme să răspundă. Tu ce crezi, Charley ?

— Eu aș zice — răspunse jupîn Bates, strîmbîndu-se de rîs — că e mort după Betsy. Ia priviți-l cum s-a înroșit ! Vai, Doamne ! Ați mai pomenit asemenea crai ? Tommy Chitling îndrăgostit ! Of ! Fagin ! Ia uite la mutra lui !

Prăpădindu-se de rîs la gîndul că domnul Chitling ar putea fi victima unei pasiuni înfocate, jupîn Bates se răsturnă pe speteaza scaunului cu atîta violență, încît își pierdu echilibrul și căzu cît era de lung jos pe podea, unde rămase (accidentul neschimbîndu-i întru nimic dispoziția) pînă sfîrși de rîs, după care se așeză iar pe scaun ca să mai rîdă o toană bună.

— Nu-l lua în seamă, dragă — spuse bătrînul, făcînd cu ochiul către Șmecher și dîndu-i o lovitură ușoară cu capătul foalelor, în semn de dojană, lui Charley. Betsy e o fată minunată. N-o lăsa din mînă, Tom, n-o lăsa să-ți scape !

— Un singur lucru am de spus, Fagin — zise domnul Chitling, roșu ca racul — că asta mă privește numai pe mine.

— Fără îndoială — răspunse bătrînul. Charley e un palavragiu. Nu-ți pune mintea cu el, dragă, nu-ți pune mintea cu el. Betsy e o fată minunată. Fă tot ce-ți spune ea, Tom, și-ai să ajungi departe.

— Datorită sfaturilor ei am stat la răcoare — răspunse domnul Chitling. Iată dovada că fac tot ce vrea ea. Dar a fost o afacere grasă pentru dumneata, Fagin, așa-i ? ! Ș-apoi parcă mare lucru sînt șapte săptămîni de stat sub cheie ? Tot trebuia s-ajung acolo într-o bună zi, și-i mai bine să se întîmple asta în timpul iernii, cînd ai mai rar prilejul să faci cîte o mică ispravă, nu-i așa ?

— Da, desigur, dragul meu — răspunse Fagin.

— Și-ai îndura să mai stai din nou acolo, Tom — întrebă Șmecherul, făcînd cu ochiul către bătrîn și Charley — numai ca să rămîi bine cu Betsy ?

— Ei da, aș îndura — răspunse Tom, supărat. Asta-i ! Aș vrea să știu dacă mai este cineva în stare de așa ceva, Fagin !

— Nu, Tom dragă, nimeni — răspunse bătrînul. Afară de tine nu știu pe nimeni care să poată face una ca asta. Nici unul dintre ei nu e în stare.

— Aș fi putut scăpa dacă aș fi dat-o pe ea de gol. Nu-i adevărat, Fagin ? urmă plin de năduf bietul prostănac păcălit. Numai o vorbă să fi rostit și-o pățea, nu, Fagin ?

— Fără îndoială, dragă — răspunse bătrînul.

— Dar eu n-am trădat-o, nu-i așa, Fagin ? zise Tom, îngrămădind întrebare după întrebare, tot mai atițat.

— Nu, nu, bineînțeles — răspunse bătrînul. Ești un băiat prea inimos ca să faci așa ceva. Chiar prea inimos, dragul meu !

— Se prea poate — încuviință Tom, privind în jur. Și nu văd ce-ar fi de rîs dacă-i așa, hai, Fagin ?

Bătrînul, văzînd că domnului Chitling începe a-i sări mustarul, se grăbi să-l încredințeze că nimeni nu-și bate joc de el și, ca să dovedească cît de serioși sînt prietenii lui, se adresă jupînului Bates, principalul vinovat. Din nefericire, cînd Charley deschise gura ca să răspundă că n-a fost niciodată în viața lui mai serios ca acum, nu putu să oprească izbucnirea unui hohot de rîs atît de răsunător, încît batjocoritul se aruncă, fără să mai aștepte, asupra lui, repezindu-i un pumn pe care Charley, foarte priceput să se ferească din calea urmăritorilor, îl evită aplecîndu-se, potrivind așa de bine momentul, încît lovitura nimeri drept în pieptul glumețului bătrîn, izbindu-l de perete unde rămase horcăind, în timp ce domnul Chitling făcea o mutră jalnică.

— Atenție ! strigă în acea clipă Șmecherul. Aud clopoțelul de afară !

Și apucînd lumînarea, se furișă pe scări în sus. Clopoțelul se auzi iar, tras de o mînă nerăbdătoare, pe cînd cei dinăuntru stăteau pe întuneric. După un răstimp, Șmecherul se ivi iar și șopti ceva tainic la urechea lui Fagin.

— Cum ? strigă bătrînul. Singur ?

Șmecherul dădu din cap și, umbrind cu palma flacăra lumînării, îi dădu a înțelege lui Charley, printr-o pantonimă expresivă, că ar fi bine să înceteze cu manifestațiile de veselie. După ce-și îndeplini această îndatorire prietenească, se întoarse spre bătrîn și, ațintindu-și ochii pe chipul lui, așteptă instrucțiuni.

Bătrînul rămase pe gînduri cîteva clipe, muşcîndu-şi degetele galbene, pe cînd obrazu-i tulburat trăda teama de o veste proastă. În sfîrşit îşi ridică capul.

— Unde-i ? întrebă el.

Şmecherul arătă cu degetul spre tavan şi făcu o mişcare către uşă.

— Da — zise bătrînul, răspunzînd întrebării mute — adă-l jos. Sst ! Linişte, Charley ! Fii cuminte, Tom ! Şi ştergeţi-o repede de-aici !

Charley Bates şi potrivnicul lui ascultară numaidecît de porunca aceea scurtă, dispărînd fără zgomot. Totul era liniştit cînd Şmecherul coborî scările cu lumînarea în mînă, urmat de-un om îmbrăcat cu o bluză de lucrător care, după ce aruncă o privire grăbită în jurul odăii, îşi desfăcu legătoarea lată ce-i acoperea partea de jos a feţei, descoperind chipul lui Toby Galantul, palid, răvăşit, murdar şi nebărbierit.

— Ce mai faci, Fagin ? spuse cinstitul oaspete, salutîndu-l pe Fagin. Ascultă, Şmechere, pune baidirul în castorul meu ca să-l găsesc cînd am s-o şterg ! Aşa, bravo ! Ai să ajungi un vulpoi straşnic, de-ai să-i întreci pe cei bătrîni !

În timp ce vorbea, îşi scotea bluza şi se înfăşură cu ea în jurul mijlocului ; apoi îşi trase un scaun lîngă foc şi-şi aşeză picioarele pe grătarul vetrei.

— Ia uite, Fagin — spuse el cu amărăciune, arătînd cizmele-i murdare — nici o picătură de ceară pe ele de atunci de cînd ştii, nici o urmă de lustru, pe cinstea mea ! Dar nu mă privi aşa, omule ! Toate la vremea lor. Nu pot vorbi despre treburi, pînă nu pun ceva mîncare şi băutură în gură ; aşa că fă rost de haleală şi lasă-mă să mă satur în tihnă, căci de trei zile n-am mai avut răgaz !

Bătrînul făcu semn Şmecherului să pună pe masă ce se găsea de mîncare şi, aşezîndu-se în faţa spărgătorului, aşteptă bunul plac al acestuia ca să deschidă discuţia.

Dar după cît se părea, Toby nu era de loc grăbit să înceapă vorba. Întîi, bătrînul se mulţumi să-i cerceteze cu atenţie înfăţişarea, ca şi cum spera să descopere ceva din expresia feţei lui ; zadarnic însă. Chipul îi era obosit şi tras, dar arăta liniştit, şi măcar că era murdar, bărbos şi zbîrlit, totuşi seducătorul Toby Crackit părea încîntat de sine. Bătrînul, tur-

bînd de nerăbdare, pîndea fiecare îmbucătură pe care o vîra Toby în gură, apoi, nemaiputîndu-şi stăpîni enervarea, prinse a se plimba încolo şi încoace prin cameră. Dar toate fură de prisos. Toby urmă să mănînce cu o nepăsare desăvîrşită pînă se sătură bune ; atunci, poruncind Şmecherului să iasă, închise uşa, îşi turnă un pahar de rachiu cu apă şi se pregăti de discuţie.

— Mai întîi şi înainte de toate, Fagin... — zise Toby.

— Da, da — îl întrerupse bătrînul, trăgîndu-şi scaunul mai aproape.

Domnul Crackit se opri ca să bea o înghiţitură de spirt cu apă şi să declare că ginul era straşnic, apoi, rezemîndu-şi picioarele pe prichiciul vetrei, potrivindu-şi astfel cizmele la înălţimea ochilor, repetă liniştit :

— Mai întîi şi înainte de toate, ce-i cu Bill, Fagin ?

— Ce ? zbieră bătrînul, sărind ca ars de pe scaun.

— Cum, nu cumva vrei să spui... — începu Toby, îngălbenindu-se.

— Ce să spun ? răspunse bătrînul, izbind furios cu piciorul în pămînt. Unde-s acum, Sikes şi băiatul ? Unde-s ? Unde au fost ? Unde se ascund ? De ce n-au venit şi ei aici ?

— Afacerea a dat greş — îngînă Toby.

— Am aflat — răspunse bătrînul, scoţînd din buzunar un ziar şi arătîndu-i-l. Şi pe urmă ?

— Au tras şi au nimerit băiatul. Am rupt-o la fugă de-a dreptul peste cîmp cu copilul în spinare, prin hîrtoape şi peste garduri. Ne-au urmărit. Fir-ar al dracului ! Tot satul era în picioare, cu cîinii adulmecîndu-ne urma.

— Şi băiatul ?

— Bill îl căra în spinare şi alerga ca vîntul. Ne-am oprit ca să-l ducem împreună ; capul îi spînzura într-o parte şi era rece. Urmăritorii erau în spatele nostru. Fiecare să-şi scape pielea cum poate cînd începe a mirosi a spînzurătoare ! Ne-am despărţit şi pe copil l-am lăsat într-un şanţ. De era mort ori viu, nu ştiu.

Bătrînul nu stătu să asculte mai mult ; scoţînd un răcnet şi încleştîndu-şi degetele în păr, se repezi pe uşă afară.

CAPITOLUL XXVI

În care apare un personaj misterios şi ies la iveală o sumedenie de amănunte în legătură cu istorisirea noastră.

BĂTRÎNUL AJUNSE LA COLŢUL STRĂZII fără să-şi fi venit în fire din emoţia pricinuită de veştile aduse de Toby Crackit. Continuă să alerge cu aceeaşi înfăţişare rătăcită şi sălbatică, şi cu siguranţă că trăsura care trecea în goană în acea clipă l-ar fi călcat, dacă strigătele trecătorilor care văzuseră dinainte primejdia nu l-ar fi făcut să se avînte înapoi pe trotuar. Ocolind, pe cît era cu putinţă, străzile principale, furişîndu-se numai prin ulicioare dosnice şi fundături ferite, ajunse pînă la urmă la Snow Hill. De-acolo o luă şi mai repede la picior şi abia cînd intră într-o curte îşi încetini goana. Atunci, ca şi cum deodată s-ar fi simţit în elementul lui, îşi reluă mersul obişnuit şi păru că respiră mai liniştit.

Aproape de punctul unde se întretaie Snow Hill cu Holborn Hill, se deschide, pe mîna dreaptă, cum ieşi din oraş, o ulicioară îngustă şi murdară care dă în Saffron Hill. În dughenele mizerabile din acea străduţă sînt expuse de vînzare vrafuri enorme de batiste de mătase de ocazie, de toate mărimile şi culorile, căci acolo locuiesc negustorii care le cumpără de la pungaşii de buzunare. Sute de batiste stau atîrnate afară pe la geamurile şi uşile prăvăliilor, iar înăuntru rafturile sînt pline pînă sus. Acest cartier, care se întinde cît Field Lane, îşi are viaţa lui proprie şi e ca un fel de colonie comercială, cu bărbierul, cafeneaua, berăria şi bodega unde se serveşte peşte prăjit. Aici e piaţa de desfacere a micilor pungaşi, vizitată numai în zori de zi ori pe înserat de către negustori tăcuţi care îşi încheie afacerile în odăiţa întunecoasă din fundul dughenii şi care pleacă tot aşa de misterios cum au venit. Aici, neguţătorul de haine vechi, papucarul, peticarul îşi expun marfa ca o firmă pentru borfaşi. Fiare vechi, oase, grămezi de bucăţele de stofă de lînă şi pînzeturi ruginesc şi putrezesc în pivniţe întunecoase.

În acea fundătură intră bătrînul. Era bine cunoscut de serbezii locuitori ai ulicioarei și cei ce se aflau în pragurile ușilor, vînzători și cumpărători, îl salutau prietenește dînd din cap cînd trecea prin dreptul lor. Bătrînul le răspundea în același fel la salut, dar nu vorbi cu nimeni pînă nu ajunse în celălalt capăt al fundăturii. Acolo se opri, adresîndu-se unui telal pipernicit, care sta cu trupul grămădit într-un scăunaș de copil, fumîndu-și pipa în fața dughenii.

— Drept să-ți spun, domnule Fagin, cînd te văd, parcă-mi mai trece și mie hoftalmia ! spuse respectabilul negustor, drept răspuns la întrebarea bătrînului cum îi mai merge cu sănătatea.

— Mi se pare că *vecinătatea* se cam înfierbîntase, Lively — zise Fagin, ridicînd din sprîncene și încrucișîndu-și brațele.

— E adevărat ! Am mai auzit și pe alții plîngîndu-se de asta — răspunse telalul. Dar se răcește destul de repede, nu crezi ?

Fagin încuviință din cap și, întinzînd mîna în direcția Saffron Hill-ului, întrebă dacă se afla cineva acolo în seara aceea.

— La „Șchiopi" ? întrebă omul.

Bătrînul clătină din cap.

— Stai să-mi amintesc — urmă negustorul, gîndindu-se. Da, sînt acolo vreo jumătate de duzină, după cîte știu, dar prietenul dumitale nu cred să fie printre ei.

— Zici că Sikes nu e acolo ? întrebă bătrînul, cu o mutră dezamăgită.

— *Non ist ventus*, cum spun legiștii — răspunse omulețul, clătinînd din cap cu un aer nemaipomenit de șmecher. Ai vreo afacere bună pentru mine în seara asta ?

— Nu, n-am nimic în astă-seară — zise bătrînul, depărtîndu-se.

— Te duci la „Șchiopi", Fagin ? strigă în urma lui omulețul. Stai ! Am chef să merg și eu acolo să cinstesc un pahar cu dumneata !

Cum bătrînul, întorcînd capul, îi făcu semn cu mîna că preferă să se ducă singur, iar pe de altă parte omulețul neputînd să-și scoată fără cazne trupul din scăunel, firma „La Șchiopi" fu lipsită în acea seară de plăcerea de a număra pe domnul Lively printre oaspeții ei. Pînă izbuti să se ridice în picioare, domnul Fagin se făcuse nevăzut. După ce se înălță

zadarnic pe vîrful picioarelor, sperînd să-l mai zărească, domnul Lively își îndesă din nou trupul în scăunel ; apoi, schimbînd un semn din cap de neîncredere și îndoială, cu o doamnă din prăvălia de peste drum, își puse pipa între dinți și începu iar a fuma cu un aer foarte grav.

Localul „La trei șchiopi", ori mai bine zis „La Șchiopi", cum îl numeau clienții obișnuiți, era cîrciuma în care l-am găsit altădată pe domnul Sikes cu cîinele lui. Făcînd un semn grabnic omului de la tejghea, Fagin urcă scările, deschise o ușă și, strecurîndu-se fără zgomot în cameră, se uită nelinîștit în jur, umbrindu-și ochii cu palma ca și cum ar fi căutat pe cineva.

Încăperea era luminată de două lămpi cu petrol care nu puteau fi zărite de afară fiind ascunse după obloane închise cu grijă, peste care mai erau trase și niște draperii roșii, decolorate. Tavanul era vopsit în negru, pentru ca fumul lămpilor să nu-i strice culoarea, dar camera era atît de îmbîcsită de fum, încît în primul moment nu se putea desluși aproape nimic. Dar cînd ușa, deschizîndu-se, lăsă să iasă o parte din fum, treptat începea a se zări o stranie adunătură de capete tot atît de învălmășite ca și sunetele care-ți izbeau auzul. Și cu cît ochiul se obișnuia cu priveliștea, spectatorul începea a deosebi o numeroasă societate de bărbați și femei, îngrămădită în jurul unei mese lungi. În capul mesei sta un președinte cu un ciocan în mînă, ca semn al demnității lui. Un artist profesionist, cu nasul violet și legat pe sub fălci din pricina durerilor de măsele, prezida la un pian rablagit, într-un ungher al odăii.

Cînd Fagin păși tiptil înăuntru, artistul tocmai începuse a-și plimba degetele pe clape, preludiind, lucru care stîrni o larmă generală, toți cei de față cerînd cu insistență un cîntec. Cînd hărmălaia se potoli, o femeie tînără veni să distreze societatea cîntînd o baladă în patru strofe ; după fiecare strofă, pianistul repeta singur melodia, izbind cît putea de tare în pian. După ce sfîrși cîntecul, președintele făcu un semn de încuviințare ; atunci alți doi artiști, așezați la dreapta și la stînga lui, începură a cînta împreună un duet, zgomotos aplaudat de public.

Erau interesant de observat în acest grup unele figuri caracteristice care îți atrăgeau din capul locului atenția. Mai întîi, însuși președintele (stăpînul localului), o namilă de om cu

trăsături grosolane, care în timpul cîntecului își rotea mereu ochii în toate părțile, în vreme ce părea că se veselește foarte, în realitate însă iscodind cu privirea orice mișcare și trăgînd cu urechea la tot ce se spunea — era un om cu ochi și urechi foarte agere. Lîngă el erau cîntăreții care primeau cu o nepăsare profesională laudele celor din jur, bînd însă pe nerăsuflate nenumărate pahare de grog, oferite de admiratorii cei mai înfocați, o seamă de indivizi pe chipurile cărora citeai viciile cele mai josnice și care atrăgeau atenția tocmai din pricină că erau atît de respingători. Perfidia, bestialitatea, beția în toate fazele ei se arătau aici sub înfățișarea cea mai hidoasă ; și femeile : unele c-o vagă rămășiță a frăgezimii lor de altădată, și-aceea numai o părere cînd te uitai mai bine la ele ; altele cu toate caracteristicile sexului exagerat subliniate, dar reușind s-arate doar un amestec dezgustător de destrăbălare și crimă ; unele copile, altele femei tinere, nici măcar în floarea vîrstei, alcătuiau partea cea mai tristă și mai sumbră a acestui groaznic tablou.

Fagin, pe care această priveliște îl lăsa nepăsător, cerceta cu priviri agere pe toți la rînd, fără să găsească, pe cît se părea, pe cel căutat. Izbutind la sfîrșit să atragă privirile individului care prezida masa, îi făcu un semn ușor cu mîna și părăsi încăperea tot așa de pe nesimțite cum intrase.

— Cu ce te pot servi, domnule Fagin ? întrebă omul, care îl urmase afară, în pripă, pe bătrîn. Nu vrei să ne ții tovărășie ? Ar fi cu toții încîntați să rămîi cu noi.

Bătrînul scutură nerăbdător din cap și spuse în șoaptă :

— E aici ?

— Nu — răspunse omul.

— Și nici o știre de la Barney ? întrebă iar Fagin.

— Nimic — răspunse patronul localului „La trei șchiopi". Nu dă semn pînă nu se liniștesc lucrurile. Desigur că copoii sînt pe urmele lor și dacă-l pune dracu' să se miște cumva, numaidecît pun gabja pe el. Barney stă bine acolo unde stă, căci altfel aș fi auzit de el. Pun mîna în foc că are să scape cu obrazul curat din afacerea asta. Las' pe dînsul !

— Dar el are să vie în noaptea asta aici ? întrebă bătrînul, apăsînd pe cuvîntul el.

— De Monsk vorbești ? întrebă cîrciumarul după o clipă de ezitare.

— Sst ! făcu Fagin. Da, de el.

— Desigur — răspunse omul, scoţînd un ceas de aur din buzunarul pantalonilor. L-am tot aşteptat pînă acuma. Dacă mai stai zece minute, fără îndoială că...

— Nu, nu — se grăbi să răspundă bătrînul, ca şi cum, cu toate că ar fi vrut să se întîlnească cu acel personaj, era totuşi bucuros să nu-l vadă. Spune-i că am venit aici şi l-am căutat, şi să vie la noapte la mine. Nu, mai bine mîine. Deoarece nu-i aici, mai bine să lăsăm pe mîine.

— Bine — zise omul — nu mai ai nimic să-mi spui ?

— Nimic altceva deocamdată — spuse bătrînul, coborînd scările.

— Ascultă — şopti răguşit celălalt, aplecîndu-se peste balustradă — momentul e foarte nimerit pentru o vînzare ! Îl am pe Phil Barker aici, şi-i aşa de beat, că şi un copil i-ar putea veni de hac.

— Aha ! dar n-a sosit încă vremea să ne descotorosim de Barker — spuse bătrînul, ridicînd privirea. Phil mai are o misiune de îndeplinit înainte de a ne despărţi de el. Du-te, dragă, înapoi la oaspeţi şi spune-le să petreacă şi să se veselească *cît mai sînt în viaţă*. Ha ! ha ! ha !

Cîrciumarul începu şi el a rîde, apoi se întoarse la oaspeţii lui. Îndată ce bătrînul rămase singur, pe chipul lui apăru din nou neliniştea şi îngrijorarea. După o clipă de gîndire strigă o birjă şi porunci birjarului să-l ducă spre Bethnal Green. Dădu drumul trăsurii la un sfert de milă depărtare de locuinţa domnului Sikes şi merse pe jos pînă acolo.

— Şi acum — murmură el pe cînd ciocănea la uşă — dacă se urzeşte cumva un complot aici, te fac eu să-l dai la iveală, fetiţo, oricît vei fi fiind tu de şireată !

Femeia care îi deschise spuse că Nancy e în camera ei. Fagin urcă tiptil scările şi intră fără să bată la uşă. O găsi pe fata singură, stînd cu capul rezemat de masă şi părul despletit, împrăştiat în jur.

— A băut — se gîndi cu nepăsare bătrînul — ori poate-i numai nenorocită.

În vreme ce făcea reflecţia asta, bătrînul se întoarse ca să închidă uşa. Zgomotul pe care-l făcu o trezi pe fată. Privindu-i cu atenţie chipul viclean, Nancy îl întrebă dacă n-are veşti noi, apoi ascultă istorisirea bătrînului despre păţaniile lui Toby Crackit. Cînd Fagin sfîrşi, fata îşi lăsă iar capul pe

masă fără a rosti un cuvînt. Depărtă de lîngă ea, cu nervozitate, sfeşnicul şi-şi schimbă de cîteva ori poziţia, frecîndu-şi picioarele de podea cu un neastîmpăr bolnăvicios ; dar atîta tot.

Cît timp dură tăcerea, bătrînul îşi plimbă neliniştit privirile în jur ca şi cum ar fi vrut să se asigure că Sikes nu s-a întors într-ascuns. Părînd mulţumit de inspecţie, tuşi de cîteva ori şi încercă în mai multe feluri s-o facă pe fată să vorbească. Dar ea nu-i dădu nici o atenţie, parcă nici nu-l auzea. La sfîrşit, Fagin mai făcu o încercare :

— Unde crezi că-i Bill acum, dragă — spuse el pe un ton cît putea de împăciuitor, frecîndu-şi mîinile.

Fata îngînă abia auzit că n-avea de unde şti şi, după geamătul înăbuşit ce-i scăpă, părea că plînge.

— Dar băiatul ? spuse bătrînul, aţintind-o atent ca să-i citească gîndul pe faţă. Bietul mitîtel ! Lepădat într-un şanţ, închipuie-ţi, Nancy !

— Copilul — zise fata, ridicînd ochii — e mai fericit acolo unde se află decît era cu noi. Şi dacă asta nu i-ar prricinui necazuri lui Bill, aş dori să fi murit în şanţul acela şi să-i putrezească acolo oscioarele.

— Cum ? strigă bătrînul, uimit.

— Da, aşa e — urmă fata, privindu-l drept în ochi. Aş fi fericită să nu-l mai văd şi să ştiu că suferinţele lui s-au sfîrşit. Nu puteam îndura să-l simt în preajma mea. Prezenţa lui mă înfuria şi împotriva mea, şi împotriva voastră a tuturor.

— Pff ! făcu dispreţuitor bătrînul. Se vede că eşti beată.

— Aşa crezi ? strigă cu amărăciune fata. Dar nu-i vina dumitale că nu sînt beată. Dinspre partea dumitale ştiu că ai fi bucuros să mă vezi întotdeauna în asemenea stare, afară poate de momentul de faţă. Dispoziţia mea nu-ţi convine de loc, hai ?

— Nu — răspunse înfuriat bătrînul. Nu-mi convine de loc !

— Atunci n-ai decît să mi-o schimbi ! zise fata, izbucnind în rîs.

— Să ţi-o schimb ? strigă evreul, scos din sărite de îndărătnicia neaşteptată a fetei şi de neplăcerile din seara aceea. Să vezi cum ţi-o schimb eu ! Ascultă, tîrfă ce eşti ! Află că numai cu şase cuvinte pot să-l sugrum pe Sikes ca pe un pui de găină. Dacă se întoarce fără băiat, dacă scapă de acolo fără să mi-l aducă înapoi mort sau viu, mai bine ucide-l singură cu

mîinile tale, dacă vrei să-l scapi de laţul spînzurătorii. Şi nu pregeta să-l ucizi de cum va pune piciorul în casă, căci altfel să ştii că va fi prea tîrziu !

— Ce înseamnă asta ? strigă fără voie fata.

— Ce înseamnă ? urmă Fagin turbat de mînie. Băiatul preţuieşte sute de lire sterline pentru mine. Să las eu să-mi scape din mînă asemenea cîştig, din pricina prostiei unei bande de beţivani pe care-i pot şterge cît ai clipi de pe faţa pămîntului ? Şi mai am de furcă şi cu diavolul acela care doreşte testamentul şi poate să... să...

Gîfîind, bătrînul se opri să caute cuvîntul. În aceeaşi clipă mînia i se topi ca prin farmec şi înfăţişarea i se schimbă cu totul. Cu o clipă înainte îşi încleşta pumnii, cu ochii ieşiţi din cap, cu faţa pămîntie de furie ; acum, prăbuşit pe un scaun, tremura de spaimă la gîndul că şi-a dezvăluit tăinuitele-i ticăloşii. Abia după o scurtă tăcere îndrăzni să privească la fată. Se mai linişti puţin, văzînd-o că a rămas în aceeaşi atitudine nepăsătoare.

— Dragă Nancy — croncăni el, cu vocea-i obişnuită — ai priceput ce ţi-am spus ?

— Nu mă mai necăji acum, Fagin — spuse fata, ridicîndu-şi alene capul. Dacă Bill n-a izbutit de data asta, are să izbutească data viitoare. A dat multe lovituri cu bun folos pentru dumneata şi are să vie vremea să te mulţumească iar, cînd s-o putea. Cînd nu-i cu putinţă, n-are nici el încotro ; aşa că să nu mai vorbim de asta.

— Dar băiatul, dragă ? spuse bătrînul, frecîndu-şi nervos palmele una de alta.

— Copilul va împărtăşi şi el soarta celorlalţi — îl întrerupse repede Nancy. Şi mai repet o dată : sper că a murit şi a scăpat de suferinţe şi de dumneata. Numai să nu i se întîmple, din pricina băiatului, ceva rău lui Bill ! Dar dacă a izbutit Toby să scape, apoi Bill sigur izbuteşte, căci e de două ori mai vrednic decît Toby.

— Ce gîndeşti despre cele ce ţi-am spus, dragă ? o iscodi bătrînul, aţintind asupra ei o privire sfredelitoare.

— Trebuie să-mi mai repeţi o dată pe de-a-ntregul, dacă-i o treabă pe care vrei să ţi-o îndeplinesc — zise Nancy — şi în cazul acesta poate ar fi mai bine să amîni pe mîine. M-ai trezit pentru un minut, dar simt că mă prostesc din nou.

Fagin îi mai puse cîteva întrebări, ca să se încredinţeze că Nancy n-a înţeles vorbele nesocotite pe care le scăpase fără voie, dar ea îi răspunse cu atîta naturaleţe şi rămase atît de liniştită sub privirea lui cercetătoare, încît izbuti să-l asigure că nu greşise la început cînd o crezuse năucită de băutură. În adevăr, Nancy suferea şi ea de slăbiciunea aceasta, foarte obişnuită la protejatele bătrînului, care de mici erau îndrumate către acest viciu. Hainele-i în neorînduială şi mirosul puternic de rachiu ce umplea încăperea erau bune dovezi că presupunerile bătrînului erau întemeiate ; şi cînd mai văzu că după izbucnirea violentă fata recade iar în starea de toropeală de la început, apoi iar prinde a se zbuciuma, cînd vărsînd lacrimi amare cînd strigînd că nu trebuie să-ţi pierzi curajul şi cerînd să facă socoteala cît valorează neplăcerile cînd cineva e fericit, domnul Fagin, care fusese şi el mare expert în astfel de isprăvi în tinereţele lui, înţelese cu mare mulţumire că Nancy întrecuse în adevăr măsura.

Liniştit de această descoperire şi socotind că-şi îndeplinise îndoitul scop pentru care venise : să povestească fetei ştirile pe care le aflase şi să se încredinţeze cu ochii lui că Sikes nu se întorsese, domnul Fagin o luă spre casă, lăsînd-o pe Nancy adormită cu capul pe masă.

Era aproape ora unu după miezul nopţii. Întunericul şi frigul pătrunzător nu-l îmbiau de loc pe bătrîn să întîrzie pe drum. Vîntul ce cutreiera străzile părea că le-a curăţat şi de trecători, ca de praf ori de noroi, căci puţinii oameni întîrziaţi pe drum păreau a se grăbi cît puteau spre casă. Îl sufla drept în faţă pe bătrîn, care lupta înpotrivă-i tremurînd şi dîrdîind la fiecare pală de frig ce se năpustea asupră-i.

Ajunse la colţul străzii pe care locuia şi tocmai se pregătea să-şi scoată din buzunar cheile, cînd o arătare neagră răsări din umbra unei porţi şi trecînd strada, se strecură pe nesimţite lîngă el.

— Fagin ! şopti o voce la urechea lui.

— Ha ! făcu bătrînul, întorcîndu-se iute în loc. A, dumneata eşti !...

— Da ! îi tăie vorba necunoscutul. De două ore dau tîrcoale pe aici. Unde naiba ai fost ?

— După afacerile dumitale, dragă — răspunse încurcat bătrînul, privind spre tovarăşul lui şi încetinind pasul în timp ce vorbea. Am umblat toată noaptea pentru afacerile dumitale.

— A ! desigur ! rînji necunoscutul. Ei, și la ce rezultat ai ajuns ?

— La nimic bun — spuse bătrînul.

— Dar sper că nu-i nimic rău ? zise străinul, oprindu-se scurt și întorcînd o privire îngrijorată spre celălalt.

Bătrînul clătină din cap și vru să răspundă, dar necunoscutul îl opri și, arătînd spre casă, în fața căreia ajunseseră între timp, îi atrase atenția că ar fi mai nimerit să spună ce are de spus înăuntru, la adăpost, căci înghețase de-a binelea de cînd sta așteptînd în frigul și vîntul care te pătrundeau pînă la os.

Fagin nu prea părea încîntat de oaspeți la acea oră nepotrivită și mormăi ceva din care se înțelegea că n-are foc în casă. Dar tovarășul lui stărui din nou să intre, pe un ton atît de poruncitor, încît bătrînul n-avu încotro și, descuind ușa, rugă pe musafir s-o închidă încet în urma lui, în vreme ce el va face lumină.

— E un întuneric de mormînt aici — spuse omul, urcînd cîteva trepte pe bîjbîite. Grăbește-te !

— Închide ușa — șopti Fagin din capătul coridorului.

Pe cînd vorbea, ușa se trînti cu zgomot.

— N-am închis-o eu — spuse străinul, căutîndu-și orbește drumul. Ori a închis-o vîntul, ori s-a trîntit ea singură. Una din două. Fă mai repede lumină să nu-mi sparg capul de ceva în borta asta blestemată !

Fagin coborî zgomotos scara ce ducea la bucătărie. Nu trecu mult și apăru cu o lumînare aprinsă și cu încredințarea că Toby Crackit doarme în odaia de dindos și băieții în cea din față. Făcu semn necunoscutului să-l urmeze și apucă pe scări în sus.

— Putem schimba aici cele cîteva vorbe ce avem a ne spune, dragul meu — zise bătrînul, deschizînd o ușă, cînd ajunseră la etajul întîi. Fiindcă sînt găuri în obloane și nu trebuie să vadă vecinii lumină, vom lăsa lumînarea pe scări. Uite așa !

O dată cu aceste cuvinte, bătrînul se aplecă și așeză sfeșnicul pe ultima treaptă, drept în fața ușii, apoi intră în cameră înaintea oaspetelui său. Încăperea avea drept mobilă un jilț stricat și, după ușă, o canapea veche care n-avea nici măcar învelitoare. Străinul se lăsă pe culcușul acela cu aerul unui om frînt de oboseală, iar bătrînul apropie jilțul, așezîndu-se în fața lui. Nu era întuneric deplin ; ușa rămăsese întredeschisă și lumînarea de afară arunca o lumină palidă pe peretele din față.

Sfătuiră un timp în şoaptă. Cu toate că nu se puteau înţelege din discuţie decît cuvinte răzleţe, un ascultător interesat ar fi putut uşor pricepe că Fagin se apăra parcă împotriva unor învinuiri ale străinului, care era foarte mînios. După ce stătură astfel de vorbă vreun sfert de oră, ori poate mai mult, Monks — căci astfel îl numi de cîteva ori în timpul discuţiei bătrînul — spuse, ridicînd puţin vocea :

— Îţi mai repet o dată că planul a fost greşit. Nu era mai bine să-l ţii aici împreună cu ceilalţi şi să faci cît mai repede din el o scîrbă de pungaş mititel ?

— Ia auziţi-l ! exclamă bătrînul, ridicînd din umeri.

— Vrei să-mi spui poate că n-ai fi putut face asta, dacă ai fi vrut cu tot dinadinsul ? întrebă mînios Monks. N-ai izbutit doar de atîtea ori cu alţi copii ? Dacă ai fi avut răbdare măcar un an, crezi că n-ai fi putut face în aşa fel, încît să fie condamnat şi deportat undeva în siguranţă, poate chiar pe viaţă ?

— Cui i-ar fi folosit asta, dragă ? întrebă cu umilinţă bătrînul.

— Mie — răspunse Monks.

— Mie însă nu — zise bătrînul, cu un aer supus. Mie băiatul mi-ar fi putut deveni folositor. Cînd sînt două părţi interesate într-o afacere, e drept să se ţie seama de interesul amîndorura ; nu este aşa, dragă prietene ?

— Şi pe urmă ? întrebă posomorît Monks.

— Am văzut că nu-i lucru uşor să-l dau pe brazdă — urmă bătrînul. Nu se purta cum se poartă ceilalţi copii cînd ajung în situaţia lui.

— Aşa-i, lua-l-ar naiba — murmură omul — căci altfel de mult era hoţ !

— N-aveam nici o putere asupra lui şi nu izbuteam să-l stric — vorbi mai departe bătrînul, pîndind îngrijorat chipul tovarăşului său. Nu săvîrşise nici o ticăloşie — şi n-aveam cu ce-l ţine în puterea mea, aşa cum facem noi întotdeauna la început, căci altfel e numai muncă zadarnică. Ce puteam face ? Să-l trimit pe stradă cu Şmecherul şi cu Charley ? Ne-a fost de ajuns ce-am păţit prima oară, dragă. Am tremurat atunci pentru noi toţi.

— N-a fost vina mea — observă Monks.

— Nu, nu, dragă ! se grăbi să răspundă bătrînul. Şi nu mă plîng de asta, căci de n-ar fi fost acea întîmplare, n-ai fi avut poate niciodată prilejul să-l observi pe băiat şi deci să des-

coperi că tocmai el era cel pe care-l căutai. Doar știi că pentru dumneata l-am prins din nou cu ajutorul fetei, care pe urmă a început a-i ține partea.

— Fetei ar trebui să-i sucești gîtul ! spuse enervat Monks.

— Nu-i momentul potrivit acum, dragul meu — răspunse zîmbind bătrînul. În afară de asta, noi nu ne ocupăm de acest soi de treburi, altfel aș fi făcut-o cu plăcere în una din zilele acestea. Cunosc eu bine fetele de felul ei, Monks. Cum va începe băiatul să se dea pe brazdă, n-are să-i mai pese de el nici cît negru sub unghie. Vrei să ajungă hoț ? Dacă mai este în viață, îți făgăduiesc că-l voi dresa. Iar dacă... dacă... — rosti el, trăgîndu-se mai aproape de Monks — cu toate că nu cred, dacă s-a întîmplat cum e mai rău și-i mort...

— Eu n-am nici o vină dacă a murit ! îl întrerupse străinul, privind îngrozit la bătrîn și încleștîndu-i brațul cu mîini tremurînde. Nu uita, Fagin ! Eu n-am nici un amestec. Ți-am spus de la început că puteți face orice cu el, dar nu vreau să moară ! Nu vreau să vărs sînge, căci se descoperă întotdeauna, și apoi te urmăresc și fantomele. Dacă l-au împușcat, nu-s eu de vină, auzi ? Blestemată vizuină ! Ce-i asta ?

— Ce este ? strigă bătrînul, înșfăcîndu-l în brațe pe fricos, care sărise în picioare. Ai văzut ceva ?

— Colo ! răspunse omul, holbîndu-se la peretele din față. O umbră ! Am văzut umbra unei femei cu mantie și pălărie trecînd ca o săgeată de-a lungul peretelui !

Bătrînul îi dădu drumul lui Monks și amîndoi năvăliră pe ușă afară. Lumînarea, cu flacăra pîlpîind în curentul de aer, se afla în același loc în care fusese așezată, luminînd doar scara pustie și chipurile lor palide. Ascultară încordați. O tăcere adîncă domnea în întreaga casă.

— Ți s-a năzărit — spuse bătrînul, ridicînd de jos lumînarea și întorcîndu-se către tovarășul lui.

— Pot jura că am văzut-o ! răspunse Monks, tremurînd. Sta aplecată înainte cînd am zărit-o întîi, iar cînd am vorbit a dispărut ca fulgerul.

Bătrînul privi disprețuitor chipul palid al tovarășului său și, spunîndu-i să-l urmeze dacă vrea, începu a urca scările. Căutară prin toate camerele ; pretutindeni era frig, pustiu și tăcere. Coborîră în coridor, apoi în pivnițele de jos. Acolo umezeala se prelingea pe zidurile joase, pline de mucegai verde. Urmele umede ale melcilor străluceau în lumina pîlpii-

toare a luminării. Dar totul sta ca într-o încremenire de moarte.

— Ei, ce mai zici acum ? spuse bătrînul, cînd ajunseră din nou pe coridor. Nu-i nimeni în toată casa afară de noi, Toby şi băieţii ; şi de ei m-am asigurat dinainte. Ia uite !

Şi ca să-l încredinţeze, scoase din buzunar două chei şi-l lămuri că atunci cînd coborîse întîia oară scările, îşi încuiase oamenii înăuntru ca să nu-i poată tulbura nimeni cît vor sta de vorbă.

Atîtea dovezi laolaltă liniştiră spaima domnului Monks. Îşi susţinea părerea cu tot mai puţină convingere, pe măsură ce urmau a cerceta fără să descopere nimic. Pînă la sfîrşit rîse singur de spaima lui şi declară că trebuie să fi fost cu siguranţă vreo festă pe care i-o jucase imaginaţia dumisale. Refuză totuşi să mai prelungească discuţia în seara aceea şi-şi aminti deodată că e aproape ora două. Astfel se despărţiră simpaticile noastre cunoştinţe.

CAPITOLUL XXVII

Se drege o nepoliteţe dintr-un capitol precedent, în care o doamnă a fost părăsită pe neaşteptate.

DEOARECE NU SE CADE CA UN UMIL SCRIITOR să lase pe un personaj atît de însemnat, cum e un intendent parohial, să aştepte în picioare cu spatele la foc şi cu pulpanele hainei ridicate sub braţ, pînă îi va veni chef acelui scriitor să-l elibereze, şi deoarece e necuviincios şi nedemn de cavalerismul unui scriitor care ştie ce-i bunăcuviinţa să se poarte la fel de nedelicat cu o doamnă asupra căreia intendentul şi-a aplecat priviri tandre şi afectuoase şi la a cărei ureche a şoptit cuvinte dulci care, venind din partea unui asemenea personaj, ar fi putut tulbura inima oricărei fete ori doamne de orice rang, povestitorul care scrie aceste rînduri, dîndu-şi seama cu

cine are de-a face şi nutrind simţăminte de respect şi chiar de veneraţie faţă de cei care sînt învestiţi pe lumea aceasta cu o mare şi importantă autoritate, se grăbeşte să-şi recunoască vina şi să-i trateze cu respectul cuvenit şi toate menajamentele pe care le reclamă imperios rangul lor înalt şi marile lor calităţi. Relativ la aceasta, avusese intenţia să facă aici o dizertaţie asupra dreptului divin al intendenţilor parohiali, pentru a dovedi că un asemenea intendent nu poate greşi niciodată. Asta, pentru folosul şi plăcerea cititorului înţelept. Din nenorocire se vede silit, din lipsă de timp şi loc, să amîne acest proiect pe care-l va dezvolta cu alt prilej mai nimerit. Cînd va sosi acel moment, va fi gata să demonstreze că un intendent parohial ataşat pe lîngă o instituţie de binefacere şi învestit cu această sarcină de biserica parohială trebuie să fie înzestrat, în virtutea funcţiei sale, cu toate calităţile, ori mai bine zis, cu toate perfecţiunile naturii omeneşti, pe cînd intendenţii ataşaţi pe lîngă administraţii, curţile de justiţie sau sucursale sînt la sute de kilometri depărtare de aceste perfecţiuni. Doar cei de la sucursale adevărat că au şi ei unele calităţi, dar în cantitate foarte mică şi de calitate mult inferioară.

Domnul Bumble numărase şi răsnumărase linguriţele de ceai, cîntărise şi răscîntărise cleştele de zahăr, inspectase îndeaproape cana de lapte şi cercetase tot mobilierul în cele mai mici amănunte ca să se asigure de starea în care se afla. Merse pînă acolo încît căută să descopere dacă pernele scaunelor sînt umplute cu păr de cal. Repetase de cinci sau şase ori acest examen, pînă îi trecu prin gînd că doamna Corney s-ar putea întoarce. O idee naşte pe a doua : cum nici un zgomot nu vestea întoarcerea directoarei, domnul Bumble se gîndi că cel mai bun mijloc de a-şi omorî timpul era să-şi potolească curiozitatea, aruncînd o ochire grabnică în scrinul doamnei Corney.

Mai întîi îşi apropie urechea de gaura cheii, ca să se asigure că nu venea nimeni, apoi, începînd de jos, făcu pe rînd cunoştinţă cu trei sertare lungi, bine garnisite cu lucruri de calitate, acoperite cu îngrijire cu un rînd de jurnale vechi presărate cu levănţică uscată. Această privelişte păru că-l umple de încîntare. Tot cercetînd, ajunse la sertarul de sus şi în partea dreaptă, unde se afla şi cheia, zări o cutie mică, încuiată, care, fiind scuturată, scoase un sunet dulce ca de zornăit de bani ; aşa că domnul Bumble se întoarse cu paşi măreţi la sobă şi, reluîndu-şi

poza de la început, rosti cu un aer grav și hotărît : „Gata, s-a făcut !"

După ce rosti această interesantă declarație, clătină timp de zece minute din cap cu un aer șmecher ca și cum se felicita de succesele lui, apoi își privi din profil picioarele cu mult interes și plăcere.

Se afla încă absorbit în această contemplare, cînd doamna Corney intră ca o furtună pe ușă și se prăvăli, gîfîind, pe un scaun lîngă foc, acoperindu-și cu o mînă ochii, iar cu cealaltă apăsîndu-și inima, ca și cum se sufoca.

— Ce este, doamnă Corney ? zise domnul Bumble aplecîndu-se asupra directoarei. Vi s-a întîmplat ceva, doamnă ? Răspundeți-mi, vă rog, stau ca pe... pe... Domnul Bumble, de tulburat ce era, nu-și putu aminti imediat cuvîntul „spini", așa că-l înlocui cu „sticle sparte".

— Vai ! Domnule Bumble — strigă doamna — cum m-au scos din fire !

— V-au scos din fire ? strigă domnul Bumble. Cine a îndrăznit una ca asta ?... A ! înțeleg — zise domnul Bumble, recăpătîndu-și dintr-o dată înfățișarea măreață — ticăloșii de calici !

— Mă apucă groaza cînd mă gîndesc — spuse doamna, înfiorîndu-se.

— Atunci mai bine nu vă gîndiți — o îndemnă domnul Bumble.

— Mi-e cu neputință — suspină directoarea.

— Poate n-ar fi rău să luați ceva, doamnă — o îndemnă dulce domnul Bumble. O picătură de vin ?

— Pentru nimic în lume ! se apără doamna Corney. Cu neputință !... Of... pe raftul de sus, în partea dreaptă... of... !

Și în vreme ce suspinele o cutremurau, respectabila doamnă arătă cu mîna spre bufet. Domnul Bumble se repezi într-acolo și, înșfăcînd o carafă verzuie de pe raftul arătat, printre suspine, umplu o ceașcă de ceai și o apropie de buzele directoarei.

— Parcă mă simt mai binișor — spuse doamna Corney, lăsîndu-se iar pe speteaza scaunului, după ce goli jumătate de ceașcă.

Domnul Bumble își înalță cucernic ochii spre tavan, în semn de recunoștință, apoi îi coborî iar spre ceașcă, pe care o înălță spre nas.

— Piperment — rosti doamna Corney, cu voce stinsă, zîmbind galeș intendentului. Gustă ; are într-însul și puțin... și puțin altceva.

Domnul Bumble gustă cu neîncredere doctoria, plescăi din buze, gustă încă o dată, apoi goli toată ceașca.

— Te înviorează — spuse doamna Corney.

— Adevărat, e o băutură foarte întăritoare, doamnă — zise intendentul. Apoi, trăgîndu-și un scaun lîngă al directoarei, o întrebă cu voce duioasă ce o supărase atît de rău.

— Nimic — răspunse doamna Corney. Sînt o ființă impresionabilă, sensibilă și slabă !

— A, nu, nu sînteți slabă, doamnă — protestă domnul Bumble, apropiindu-și și mai tare scaunul. Credeți, în adevăr, că sînteți o ființă slabă, doamnă Corney ?

— Sîntem cu toții niște biete făpturi slabe — spuse doamna Corney, stabilind astfel un principiu general.

— Asta e drept — încuviință intendentul.

Cîteva clipe nimeni nu mai rosti nimic, dar în acest răstimp domnul Bumble, ca să arate că înțelege principiul stabilit de doamna Corney, își trecu brațul stîng de pe speteaza scaunului directoarei, unde-l instalase la început, în jurul taliei doamnei, cuprinzîndu-i-o încetul cu încetul.

— Sîntem cu toții niște făpturi slabe — zise domnul Bumble.

Doamna Corney oftă.

— Nu oftați, doamnă Corney — zise domnul Bumble.

— Nu mă pot stăpîni — răspunse doamna Corney și oftă iar.

— Aveți o cameră foarte plăcută, doamnă — zise domnul Bumble, privind în jur. Ar mai trebui încă o cameră pe lîngă asta, ca să fie perfect.

— Ar fi prea mult pentru o singură persoană — îngînă doamna.

— Dar nu pentru două — adăugă domnul Bumble, cu mlădieri dulci în voce. Ce zici, doamnă Corney ?

La auzul acestor vorbe, doamna Corney își lăsă capul în jos. Ca să privească chipul doamnei Corney, intendentul își aplecă

și el capul. Doamna Corney, cu multă decență, își feri capul într-o parte și-și trase mîna ca să-și caute batista, după care o puse iar pe nesimțite în mîna domnului Bumble.

— Consiliul parohial vă dă și cărbuni, nu-i așa ? întrebă intendentul, strîngînd drăgăstos mîna doamnei Corney.

— Și lumînări — zise doamna Corney, răspunzînd ușor strîngerii.

— Cărbuni, lumînări și locuință — spuse doamnul Bumble. Ah ! doamnă Corney, ești un înger !

Doamna, neputînd rezista acestei izbucniri pătimașe, căzu în brațele domnului Bumble, care de emoție depuse o sărutare înfocată pe nasul neprihănit al directoarei.

— O adevărată perfecțiune parohială ! strigă plin de entuziasm domnul Bumble. Știi, adorata mea, că domnul Slout e și mai rău în noaptea asta ?

— Da — răspunse înroșindu-se doamna Corney.

— Doctorul spune că nu mai are de trăit nici o săptămînă — urmă domnul Bumble. El e conducătorul acestei instituții. Moartea lui face un loc vacant. Acest loc vacant va trebui să fie ocupat de către altcineva. Ah ! doamnă Corney, ce perspective ni se deschid ! Ce mai prilej pentru a uni două inimi și a întemeia un cămin !

Doamna Corney suspină.

— Spune numai un cuvințel ! zise domnul Bumble, aplecîndu-se asupra acelei frumuseți sfioase. Numai unul mic, mic de tot, scumpa mea Corney !

— D-d-da — suspină directoarea.

— Încă unul — stărui intendentul. Stăpînește-ți emoția inimioarei, ca să-mi mai poți răspunde un drăguț de cuvințel. Ce dată fixăm ?

Doamna Corney cercă în două rînduri să vorbească, fără a izbuti. La sfîrșit, făcîndu-și curaj, își aruncă brațele pe după gîtul domnului Bumble, șoptindu-i că data se poate fixa cît de repede dorește el și că unui rățoi drăgălaș ca el nu i se poate împotrivi.

Afacerile încheindu-se astfel amical și satisfăcător, ceremonia semnării contractului o reprezentă o altă ceașcă de piperment care veni tocmai la timpul potrivit, dat fiind starea de

mare tulburare și emoție în care se afla acea doamnă. În timp ce turna băutura, îl informă pe domnul Bumble de moartea bătrînei.

— Foarte bine — răspunse acel domn, sorbind pipermentul. Am să trec pe la Sowerberry cînd mă întorc acasă și am să-i spun să vie mîine dimineață. Asta te-a speriat așa de tare, dragostea mea ?

— N-aș putea spune că asta — îi răspunse în doi peri doamna.

— Totuși ceva tot trebuie să fi fost — stărui domnul Bumble. Nu vrei să-i spui nici scumpului tău B ?

— Nu acum — răspunse doamna. Într-una din zilele viitoare. După nuntă, dragă.

— După nuntă ! strigă domnul Bumble. Nu cumva a îndrăznit unul din calicii de la azil să...

— Nu, nu, scumpule — îl întrerupse iute doamna.

— De-aș bănui așa ceva — urmă domnul Bumble — de-aș bănui că vreunul dintre necioplții aceia a îndrăznit să-și ridice privirile asupra acestui încîntător chip...

— Nu îndrăznesc să facă asta, dragostea mea — răspunse doamna.

— Ia să încerce ! spuse domnul Bumble, încleștîndu-și pumnii. Arată-mi vreunul din azil sau extern care ar îndrăzni să facă așa ceva, și-ți dau cuvîntul meu de cinste că n-are să mai facă a doua oară !

Vorbele acestea, dacă n-ar fi fost înfrumusețate de violența gesturilor, ar fi putut apărea doamnei ca un compliment nu tocmai măgulitor la adresa farmecelor ei. Cum domnul Bumble întovărăși amenințarea de felurite gesturi războinice, în fața unei asemenea dovezi de devotament se simți foarte emoționată și declară, plină de admirație, că-i un porumbel.

Atunci porumbelul își ridică gulerul hainei, își puse în cap tricornul și, după ce schimbă o lungă și drăgăstoasă sărutare cu viitoarea lui soție, plecă să înfrunte iar viforul nopții. Se opri numai o clipă în sala unde stăteau calicii ca să-i stropșească puțintel și să se încredințeze astfel că avea tăria de caracter necesară unui director de azil. Asigurîndu-se că poseda acea calitate, domnul Bumble părăsi clădirea cu sufletul ușor și mintea copleșită de viziunile strălucitoare ale viitoarei

lui măriri, care nu-l părăsiră nici o clipă tot timpul drumului, pînă ajunse la prăvălia antreprenorului de pompe funebre.

Deoarece domnul și doamna Sowerberry erau plecați să ia ceaiul și masa în oraș, deoarece lui Noah Claypole nu-i prea plăcea să se obosească cu exercițiile fizice mai mult decît era strict necesar unei bune digestii, dugheana nu era încă închisă, deși trecuse de mult ora închiderii prăvăliilor. Domnul Bumble bătu cu bastonul în tejghea de cîteva ori. Dar, văzînd că nu răspunde nimeni și totodată observînd o lumină prin geamul ușii de la odaia de dindos, își făcu curaj și se duse să se uite înăuntru ca să vadă ce se întîmplă pe acolo ; și mare-i fu mirarea descoperind cele ce se petreceau.

Masa era pusă pentru cină și pe fața de masă se puteau vedea farfurii și pahare, pîine și unt, o cană de bere și o sticlă cu vin. În capul mesei sta Noah Claypole, lăfăindu-se cu nepăsare într-un jilț, cu picioarele ridicate pe unul din brațele scaunului, cu un briceag într-o mînă și cu o felie de pîine cu unt în cealaltă. Foarte aproape de el se afla Charlotte, ocupată cu desfacerea unor stridii pe care le scotea dintr-un butoiaș și pe care domnul Claypole binevoia să le înghită cu o remarcabilă lăcomie. O deosebită roșeață a regiunii nazale și ochiul drept, care părea că face mereu semne de înțelegere cuiva, arătau că tînărul domn era binișor pus la cale. Simptomele acestea erau confirmate de nemăsurata plăcere cu care hăpăia stridiile, apreciind, desigur, mai ales calitățile lor răcoritoare atît de binevenite în caz de inflamație internă.

— Uite colea, Noah dragă, una grasă și frumoasă. Ia cearc-o să vezi cît e de gustoasă, numai asta și gata !

— Strașnic lucru sînt stridiile ! observă domnul Claypole după ce o înghiți. Ce păcat că nu-i chip să mănînci mai multișoare fără să te simți după aceea cam prost. Nu-i păcat, Charlotte ?

— Mare păcat ! zise Charlotte.

— Așa e — încuviință domnul Claypole. Ție nu-ți plac stridiile ?

— Nu mă prăpădesc după ele — răspunse Charlotte. Îmi place mai mult să te privesc pe tine mîncîndu-le, decît să le mănînc eu.

— Închipuie-ți ! zise Noah, pe gînduri. Ciudat !

— Mai mănîncă una — zise Charlotte. Ia uite la asta ce barbă frumoasă şi gingaşă are !

— Nu mai pot — zise Noah. Îmi pare rău. Vino mai încoace, Charlotte, să te sărut.

— Cum ? zise domnul Bumble, năvălind înăuntru. Cum ? Ia mai repetă o dată, domnule !

Charlotte scoase un răcnet şi-şi ascunse faţa în şorţ, iar domnul Claypole, fără să-şi schimbe poziţia, coborîndu-şi numai picioarele, rămase holbîndu-se la intendent, cu ochi îngroziţi de beţivan.

— Mai repetă o dată ce-ai spus, mişel neobrăzat ! zise domnul Bumble. Cum de te încumeţi să vorbeşti despre aşa ceva, domnule ? Iar tu, destrăbălato, cum de îndrăzneşti să-l încurajezi ? Auzi, să o sărute ! strigă domnul Bumble în culmea indignării. Ptiu !

— Am spus numai aşa, în glumă — zise Noah, cu lacrimi în ochi. Ea mă tot sărută într-una, pe vrute ori pe nevrute.

— Vai, Noah ! strigă Charlotte, cu ton de mustrare.

— Ba aşa e. Ştii prea bine că-i aşa ! se îndîrji împotriva ei Noah. Ea se tot dă la mine, domnule Bumble : ba mă mîngîie pe sub bărbie, ba mă giugiuleşte în fel şi chip.

— Tăcere ! răcni fioros domnul Bumble. Coboară jos la bucătărie, domnişoară. Tu, Noah, du-te şi închide prăvălia şi să nu mai rosteşti o vorbă pînă îţi vine stăpînul, de nu vrei s-o păţeşti ! Iar cînd se va întoarce, să-i spui că a venit pe aici domnul Bumble ca să-l înştiinţeze că trebuie să trimită un sicriu pentru o babă de la azil, mîine dimineaţă. Ai auzit, domnule ? Sărutări ! răcni iar intendentul, ridicîndu-şi braţele spre cer. E îngrozitor să vezi ce păcătoşi şi destrăbălaţi sînt oamenii de jos în districtul nostru parohial ! Dacă parlamentul nu ia în seamă purtările acestea rele, se duce ţara de rîpă şi vechile obiceiuri pămîntene vor dispărea pe vecie !

După aceste vorbe, intendentul ieşi din dugheana antreprenorului de pompe funebre, cu un aer măreţ şi întunecat.

Şi acum, după ce l-am întovărăşit pînă aproape de uşa locuinţei lui şi-am făcut toate pregătirile pentru înmormîntarea bătrînei de la azil, să ne interesăm de soarta lui Oliver Twist şi să vedem dacă mai zace încă în şanţul unde l-a lepădat Toby Crackit.

CAPITOLUL XXVIII

Oliver apare din nou. Urmarea aventurilor sale.

— MÎNCA-V-AR LUPII ! mormăi Sikes, scrîşnind din dinţi. De-aţi încăpea pe mîna mea, măcar cîţiva, cum v-aş mai face să urlaţi !

Rostind blestemul acesta cu o violenţă sălbatică de care numai o fire sălbatică ca el era în stare, aşează copilul rănit pe genunchiu-i îndoit şi întoarse o clipă capul înapoi, ca să privească înspre urmăritorii lui.

Nu se putea desluşi nimic în mijlocul ceţii şi al întunericului. Dar strigătele puternice ale oamenilor vibrau în aer şi lătraturile cîinilor din vecinătate, stîrniţi de clopotul de alarmă, răsunau de pretutindeni.

— Stai, mişelule ! răcni hoţul, îndreptînd arma asupra lui Toby Crackit, care profitase de picioarele-i lungi luînd-o înainte la sănătoasa. Stai !

Cînd Sikes rosti cuvîntul a doua oară, Toby rămase încremenit locului. Nu era sigur că se află în afara bătăii pistolului şi ştia că nu era de glumit cu tovarăşul lui.

— Dă-mi o mînă de ajutor să duc copilul — strigă Sikes, făcînd un gest ameninţător către complicele lui. Vino încoace !

Toby se prefăcu că se întoarce : dar, pe cînd se apropia încet, îndrăzni să bombăne cu voce stinsă şi întretăiată de gîfîială împotriva unei asemenea silnicii.

— Mai repede ! răcni Sikes, aşezîndu-l pe băieţel într-un şanţ uscat ce se afla la picioarele lui şi scoţînd pistolul din buzunar. Cu mine nu te joci !

În clipa aceea zgomotul crescu. Sikes, privind în jur, zări pe oamenii care-i hăituiau sărind peste pîrleazul ce da în cîmpia unde se aflau ei ; doi cîini alergau înaintea lor.

— S-a sfîrşit, Bill ! strigă Toby. Lasă copilul acolo şi ia-o la sănătoasa !

Cu acest sfat de despărţire, domnul Crackit, preferînd riscul de a fi împuşcat de prietenul său siguranţei de a fi prins de duşman, făcu stînga împrejur şi o rupse la fugă cît îl

ţineau picioarele. Sikes, scrîşnind din dinţi, aruncă o privire iute în jur, zvîrli peste trupul neînsufleţit al lui Oliver mantaua cu care îl învelise în grabă şi o luă în fugă de-a lungul gardului, ca şi cum ar fi vrut să abată atenţia urmăritorilor de la locul unde zăcea băiatul. Apoi se opri numai o clipă în faţa altui gard care făcea unghi drept cu primul, descărcă pistolul în aer, sări gardul dintr-un salt şi se tot duse.

— Hei, voi cei de-acolo ! strigă în depărtare o voce nesigură. Pincher, Neptun ! Aici !

Cîinii, care nu păreau mai încîntaţi ca stăpînii lor de un astfel de sport, ascultară numaidecît. Între timp, trei oameni înaintaseră pînă înspre mijlocul cîmpului şi acolo se opriră ca să ţie sfat.

— Părerea mea, ori mai bine zis *ordinul* meu este să ne întoarcem numaidecît acasă — zise cel mai gras dintre ei.

— Găsesc că domnul Giles are întotdeauna dreptate — răspunse un om scund, destul de rotofei şi el, foarte palid la faţă şi foarte politicos, cum sînt mai întotdeauna oamenii speriaţi.

— N-aş vrea să par prost crescut, domnilor, susţinînd contrariul — zise al treilea, cel care chemase cîinii. Domnul Giles ştie ce face.

— Desigur — răspunse cel scurt — şi orice ar spune domnul Giles, noi n-avem nici un drept să-l contrazicem. Nu, nu, îmi dau seama în ce situaţie mă aflu. Slavă ţie, doamne, îmi dau seama în ce situaţie mă aflu !

Şi în adevăr, omuleţul părea a-şi da perfect de bine seama că nu era într-o situaţie de invidiat, căci dinţii îi clănţăneau în gură în timp ce vorbea.

— Ţi-e frică, Brittles — zise domnul Giles.

— Ba de loc — zise Brittles.

— Ba da — zise Giles.

— Nu-i adevărat, domnule Giles — zise Brittles.

— Eşti un mincinos, Brittles — răspunse domnul Giles.

Acest schimb usturător de cuvinte fusese stîrnit de observaţia maliţioasă a domnului Giles. Însă domnul Giles îl luase în rîs pe Brittles, fiindcă era indignat că toţi aruncau în spinarea lui, sub formă de compliment, răspunderea retragerii. Al treilea om încheie discuţia cu o foarte filozifică observaţie :

— Să vă spun eu ce este, domnilor — zise el. Ne e frică la toţi.

— Asta spune-o pentru dumneata — zise domnul Giles, care era cel mai galben dintre toți.

— Chiar asta și fac — răspunse celălalt. E lucrul cel mai obișnuit și mai natural să-ți fie frică în asemenea împrejurare. Eu mărturisec că sînt speriat.

— Și eu la fel — spuse Brittles. Numai că nu-i frumos să spui așa, verde, omului în obraz.

Niște mărturisiri atît de sincere îmblînziră pe domnul Giles, care recunoscu numaidecît că și lui îi era frică. După asta făcură toți trei stînga împrejur și o luară la goană îndărăt, într-o perfectă unire sufletească, pînă ce domnul Giles, care avea respirația cam scurtă și ducea în spate și o furcă, ceru foarte politicos o haltă, ca să se scuze că fusese cam iute la vorbă.

— Te minunezi — spuse domnul Giles după ce lămuri lucrurile — ce poate săvîrși un om cînd i se urcă sîngele la cap! Mă simțeam în stare să fac o crimă, îmi dau perfect seama de asta, dacă prindeam pe vreunul din tîlharii aceia.

Deoarece și ceilalți doi erau de aceeași părere și fiindcă acum li se coborîse sîngele de la cap, începură a căuta pricina care adusese o schimbare atît de neașteptată a dispoziției lor.

— Știu ce a fost — spuse domnul Giles. Poarta e de vină.

— Nu m-aș mira să fie așa — strigă Brittles, agățîndu-se imediat de această idee.

— Poți fi sigur — zise Giles — că poarta ne-a tăiat avîntul. Eu am simțit că mă moi dintr-o dată, cum m-am cățărat pe ea.

Printr-o curioasă coincidență și ceilalți doi simțiseră aceeași senzație neplăcută exact în același moment. Era deci cît se poate de limpede că pîrleazul purta toată vina, mai ales că nu mai era nici o îndoială asupra momentului precis cînd avusese loc schimbarea, căci toți trei își aminteau că în clipa cînd se cățăraseră să sară, zăriseră hoții.

Personajele acestui dialog erau cei doi oameni care-i surprinseseră pe hoți, și un căldărar ambulant ce dormea într-un șopron de lîngă casă și care fusese trezit împreună cu cele două javre ale lui, ca să ia parte la urmărire. Domnul Giles îndeplinea îndoita funcție de majordom și intendent al bătrînei proprietărese. Brittles era slugă la toate și, fiind de mic copil luat în serviciul ei, era tratat tot ca un tînăr de viitor, deși trecuse de treizeci de ani.

Încurajîndu-se unii pe alţii cu astfel de vorbe, dar mergînd cît mai înghesuiţi şi privind cu teamă în jur de cîte ori o adiere de vînt agita crengile, cei trei oameni se îndreptară cu grăbire către un copac în dosul căruia îşi lăsaseră felinarul, de teamă ca nu cumva lumina lui să arate hoţilor direcţia în care să tragă. Ridicîndu-l de jos, o luară înspre casă în pas alergător şi mult timp după ce siluetele lor întunecate se topiră în noapte, lumina stărui în depărtare, pîlpîind şi jucînd ca un abur izvorît din pămîntul umed şi mohorît.

Aerul se făcea tot mai rece pe măsură ce se lumina cu încetul de ziuă, iar ceaţa se rostogolea la suprafaţa pămîntului ca un nor des de fum. Iarba era udă, potecile şi gropile erau numai apă şi noroi şi un vînt umed şi nesănătos bătea lînced, trezind singurătatea şi deşarta-i tînguire. Numai Oliver sta tot nemişcat şi nesimţitor pe locul unde-l lepădase Sikes.

Încetul cu încetul se lumină de ziuă. Cînd primele pîlpîiri ale sfîrşitului nopţii, mai degrabă decît ale începutului zilei, prinseră a licări slab pe cer, aerul se făcu mai puţin pătrunzător, mai puţin rece. Lucrurile care în întuneric păruseră sumbre şi teribile se conturau acum tot mai precis, reluîndu-şi înfăţişarea lor obişnuită şi bine cunoscută. O ploaie deasă şi grăbită lovea cu un ropot sonor tufişurile desfrunzite. Dar Oliver n-o simţea cum cade peste el, căci zăcea tot lipsit de simţire şi neajutorat pe patu-i de lut.

În sfîrşit, un strigăt slab de durere rupse tăcerea aceea lungă şi copilul se trezi. Braţul stîng, care fusese în grabă înfăşurat într-un şal, îi spînzura moale şi greu de-a lungul trupului şi bandajul era plin de sînge. Era atît de slăbit, încît abia izbuti să se ridice în sus. Apoi se uită cu o privire stinsă în jur după ajutor şi gemu de durere. Tremurînd tot de frig şi istovire, făcu o sforţare să se ridice în picioare, dar, cutremurîndu-se din creştet pînă în tălpi, se prăbuşi iar la pămînt.

După ce mai rămase un timp în starea de nesimţire în care stătuse cufundat atîta vreme, Oliver, simţind după durerea ce-i creştea în inimă, ce părea că-i dă înştiinţare că dacă mai rămîne acolo mult va muri cu siguranţă, se sculă în picioare şi încercă să umble. Capul îi vîjîia şi se clătina pe picioare ca un om beat. Totuşi izbuti să se ţie în sus şi, cu capul bălăbănind în piept, înaintă cu paşi nesiguri, fără să ştie încotro merge.

Un roi de gînduri încîlcite și ciudate începură a i se învîrti prin minte. I se părea că merge încă între Sikes și Crackit, care se certau furioși, și vorbele pe care le rosteau îi răsunau în urechi. Și cînd voia să bage de seamă, în delirul lui, să nu cadă jos, se pomenea deodată stînd de vorbă cu ei. Apoi parcă iarăși era singur cu Sikes, umblînd fără hodină ca în ziua trecută, simțind strînsoarea mîinii banditului cînd umbrele oamenilor treceau pe lîngă ei. Deodată tresări la zgomotul unei detunături de armă, apoi izbucniră țipete și larmă. Lumini străluceau în fața ochilor lui, zgomot și forfotă se ridica de pretutindeni și o mînă nevăzută îl ducea repede undeva. În tot timpul acestor vedenii rapide, o senzație tulbure și supărătoare, de suferință, îl obosea și-l chinuia fără încetare.

Astfel înaintă cu pași șovăielnici, strecurîndu-se instinctiv printre gardurile și zaplazurile ce-i ieșeau în cale, pînă dădu în șosea. În acest moment ploaia începu să cadă cu atîta violență, încît îl dezmetici.

Privi în jur și zări, nu prea departe, o casă pînă la care socoti că ar putea să ajungă. Văzînd halul în care se află, poate că cei de acolo vor avea milă de dînsul. Și chiar de n-ar fi așa, tot mai bine-i, se gîndi el, să mori aproape de ființe omenești decît în singurătatea cîmpului, sub cerul liber. Își încordă toate puterile pentru încercarea cea din urmă și-și îndreptă pașii șovăielnici într-acolo.

Apropiindu-se de casă, i se păru deodată că parcă ar cunoaște-o. Nu-și amintea nimic, dar forma și înfățișarea clădirii nu-i erau străine.

Zidul grădinii ! De partea cealaltă, pe iarbă, căzuse el în genunchi, noaptea trecută, cerînd îndurare și milă celor doi tîlhari. Era tocmai casa pe care încercaseră s-o jefuiască.

Recunoscînd locurile, Oliver simți o spaimă atît de cumplită, încît pentru o clipă uită durerea ce-l chinuia și nu se gîndi decît cum să fugă mai iute. Să fugă ! De-abia se putea ține pe picioare. Și chiar de-ar fi avut toată sprinteneala lui de copil, unde ar fi putut să fugă ? Împinse portița grădinii care, nefiind încuiată, se deschise în lături. Străbătu cu greu pajiștea, urcă treptele, bătu încet în ușă, apoi puterile părăsindu-l cu desăvîrșire, se prăbuși peste unul din stîlpii micului portic de la intrare.

În vremea asta, domnul Giles, Brittles și căldărarul se aflau în bucătărie, refăcîndu-și puterile după oboseala și spaima

nopții, cu ceai și alte felurite bunătăți. Să nu vă închipuiți că era obiceiul domnului Giles să dea nas servitorilor inferiori, față de care arăta mai degrabă o trufașă bunăvoință, așa fel ca să-i facă să-și amintească mereu de superioritatea rangului său social, dar în fața morții, a incendiului și a jafului, toți oamenii se simt egali. Domnul Giles sta deci la bucătărie, cu picioarele întinse în fața focului, cu brațul stîng rezemat de masă, iar cu dreptul făcînd gesturi ce-i întregeau istorisirea pe larg și în amănunt a atacului nocturn, în vreme ce auditoriul, mai cu seamă bucătăreasa și jupîneasa, ascultau cu sufletul la gură.

— Să tot fi fost orele două și jumătate — zise domnul Giles — deși n-aș putea să jur că nu erau aproape orele trei cînd m-am trezit și, întorcîndu-mă în pat așa (aici domnul Giles se suci pe scaun, trăgînd peste el capătul feței de masă, ca și cum ar fi fost un cearșaf), mi s-a părut că aud un zgomot.

Cînd ajunse în acest loc cu povestirea, bucătăreasa se îngălbeni și-i spuse jupînesei să închidă ușa. Fata se adresă lui Brittles, iar acesta la rîndul lui se adresă căldărarului, care se făcu că n-aude.

— Mi s-a părut că aud un zgomot — urmă domnul Giles. Mi-am spus întîi : „O închipuire a mea". Și mă pregăteam să adorm iarăși, cînd aud din nou, lămurit de data asta, zgomotul.

— Ce fel de zgomot ? întrebă bucătăreasa.

— Un fel de zgomot înăbușit — spuse domnul Giles, privind în jur.

— Ca și cum ar roade cineva cu răzătoarea o gratie de fier — lămuri Brittles.

— Poate așa o fi fost cînd ai auzit dumneata — îi întoarse vorba Giles. Dar în clipa cînd spun eu, se auzea numai un zgomot înăbușit. Am azvîrlit într-o parte cuvertura — urmă Giles, zvîrlind într-o parte fața de masă — m-am ridicat în capul oaselor și-am tras cu urechea.

Bucătăreasa și jupîneasa strigară amîndouă o dată : „Doamne sfinte", și-și traseră scaunele mai aproape unul de altul.

— Atunci am auzit lămurit zgomotul — încheie domnul Giles. „Cineva, mi-am zis eu, încearcă să forțeze o ușă ori o fereastră. Ce-i de făcut ?" Mă duc să-l scol pe bietul Brittles, ca nu cumva răufăcătorii să-l asasineze în pat. „Te pomenești

— îmi zic eu — că-i taie beregata de la o ureche pînă la cealaltă, înainte de-a prinde el de veste."

Aici, toți ochii se întoarseră spre Brittles, care se holba la povestitor cu gura căscată, îngrozit la culme.

— Zvîrl într-o parte cuvertura — spuse Giles, zvîrlind jos fața de masă și privind crunt pe bucătăreasă și pe jupîneasă — mă dau încetișor jos din pat, îmi pun o pereche de...

— Sînt doamne de față, domnule Giles — murmură căldărarul.

— De *ghete*, domnule — zise Giles, întorcîndu-se spre acesta și apăsînd foarte tare pe cuvînt. Înșfac pistolul cel încărcat, pe care-l ia întotdeauna sus, împreună cu coșul cu argintărie, și mă îndrept tiptil înspre camera lui Brittles. „Brittles, îi spun eu după ce îl trezesc, nu te speria !"

— Întocmai așa ai spus — încuviință Brittles, cu voce scăzută.

— „Mi se pare, zic, Brittles, că ne-a sosit ceasul din urmă, dar nu te speria."

— Și s-a speriat rău ? întrebă bucătăreasa.

— Ba de loc — răspunse Giles. S-a arătat tot atît de curajos... hm ! aproape tot așa de curajos ca mine.

— Să fi fost eu, muream pe loc de frică, cu siguranță — observă jupîneasa.

— Dumneata ești femeie — replică Brittles, care între timp mai prinsese puțin curaj.

— Brittles are dreptate — spuse domnul Giles, încuviințînd din cap. Nu te poți aștepta la altceva de la o femeie. Noi, fiind bărbați, am luat felinarul cel orb de pe marginea vetrei lui Brittles și-am coborît scările prin beznă pe bîjbîite, uite așa.

Domnul Giles se sculă de pe scaun și făcu cîțiva pași, cu ochii închiși, ca să întovărășească descrierea de mișcarea potrivită, cînd deodată tresări violent în același timp cu toți cei din jur și cît ai clipi se repezi la scaunul lui. Bucătăreasa și jupîneasa țipară.

— S-a auzit o bătaie în ușă — spuse c-o figură senină domnul Giles. Să se ducă cineva să deschidă.

Nimeni nu se mișcă.

— Mi se pare curios să bată cineva la ușă, așa de dimineață — spuse domnul Giles, cercetînd fețele palide ale celor din

jur şi îngălbenindu-se foarte tare şi el. Dar trebuie să deschidem uşa. N-auziţi ? Să se ducă cineva !

Domnul Giles privea la Brittles pe cînd vorbea, dar tînărul nostru, fiind modest din fire şi neîndrăznind să se creadă *cineva,* părea încredinţat că treaba asta nu-l priveşte pe el ; în orice caz, nu răspunse nimic. Domnul Giles aruncă o privire cu înţeles căldărarului, dar acesta adormise îndată. Cît despre femei, nici nu putea fi vorba.

— Dacă Brittles vrea să deschidă uşa de faţă cu martori — spuse domnul Giles după o scurtă tăcere — eu sînt gata să-l întovărăşesc.

— Şi eu la fel — spuse căldărarul, trezindu-se tot atît de iute cum adormise.

În aceste condiţii, Brittles se dădu învins şi întreaga societate, ceva mai liniştită, cînd descoperi (deschizînd obloanele) că afară se făcuse ziuă de-a binelea, urcă scările cu cîinii în frunte şi cu femeile, care se temuseră să rămîie singure, la coadă. După sfatul domnului Giles, toţi vorbeau foarte tare, ca să înştiinţeze pe presupusul răufăcător că erau mulţi la număr. Ingeniosul Giles mai avu încă o idee năstruşnică : să strîngă tare cîinii de coadă cînd vor ajunge în vestibul, ca să-i facă să latre furioşi.

După ce luară toate precauţiile acestea, domnul Giles apucă pe căldărar de braţ (ca să-l împiedice de-a o rupe la fugă, spuse el glumeţ) şi dădu poruncă să fie deschisă uşa. Brittles se supuse şi cînd, îngrămdiţi cu toţii, iţindu-se cu teamă unii peste umerii altora, priviră afară, în locul arătării fioroase la care se aşteptau dădură cu ochii de bietul Oliver Twist, care, sleit de puteri, fără grai, îşi ridică cu greu ochii obosiţi, implorînd cu privirea milă.

— Un băieţel ! strigă domnul Giles, împingîndu-l vitejeşte pe căldărar înapoi. Ce înseamnă asta... hai ? Ia uită-te... Brittles... nu-l cunoşti ?

Brittles, care avusese grijă să se dea după uşă cînd o deschisese, dînd cu ochii de Oliver scoase un strigăt puternic. Domnul Giles îl apucă pe băiat de-un picior şi de-o mînă (din fericire nu de cea ruptă) şi-l duse de-a dreptul în vestibul, unde-l întinse jos pe podele.

— L-am prins ! zbieră Giles, într-o stare de mare tulburare, strigînd în susul scărilor. Am pus mîna pe unul din hoţi,

doamnă ! Am pus mîna pe-un hoț, domnișoară ! E rănit. Eu l-am împușcat, domnișoară ; și Brittles ducea lumînarea.

— Un felinar, domnișoară — țipă Brittles, punîndu-și mîna pîlnie la gură ca să-i ajungă vocea mai departe.

Cele două servitoare urcară în goană scările ca să ducă sus vestea că domnul Giles a prins pe unul dintre hoți, iar căldărarul se căznea să-l trezească pe Oliver din leșin, de frică ca nu cumva să moară înainte de a fi dus la spînzurătoare. În mijlocul scandalului și al zăpăcelii se auzi o voce dulce femeiască și deodată se făcu liniște.

— Giles ! șopti vocea din capul scărilor.

— Aici sînt, domnișoară — răspunse Giles. Nu vă speriați, am scăpat destul de ușor. Nu s-a împotrivit prea grozav, domnișoară ! Nu se putea el pune cu mine !

— Ssst ! răspunse tînără fată. O înspăimîntați pe mătușica mai tare decît au speriat-o hoții. E rănit rău bietul om ?

— E rănit de moarte, domnișoară — răspunse Giles, nespus de încîntat.

— Parcă și-ar da sufletul, domnișoară — răcni Brittles, întrebuințînd metoda de mai înainte. N-ați vrea să veniți să-l vedeți, domnișoară, în caz că se sfîrșește ?

— Tăcere, vă rog ! Bietul om ! Așteptați o clipă să vorbesc întîi cu mătușica.

Cu mers tot atît de gingaș și plăcut ca și vocea, tînăra fată se depărtă, apoi reveni îndată, dînd ordin ca rănitul să fie transportat cu băgare de seamă sus, în odaia lui Giles, iar Brittles să puie șaua pe ponei și să plece imediat la Chertsey, ca să trimită de-acolo cît mai grabnic un polițist și-un doctor.

— Nu vreți să vă uitați mai întîi la el, domnișoară ? întrebă Giles, plin de îngîmfare, ca și cum Oliver ar fi fost cine știe ce pasăre rară pe care o dobîndise cu o lovitură măiastră de armă. Numai o clipă măcar să vă aruncați ochii !

— Nu acum, pentru nimic în lume — răspunse fata. Sărmanul ! Poartă-te blînd cu el, Giles, de hatîrul meu !

Bătrînul servitor privi în sus, în urma fetei care se depărta, și pe chip i se ivi o expresie de mîndrie și admirație părintească. Apoi, aplecîndu-se asupra lui Oliver, îl ridică și-l purtă sus pe scări, cu o atenție și o grijă femeiască.

CAPITOLUL XXIX

Cîteva cuvinte introductive asupra locuitorilor casei în care a nimerit Oliver.

ÎNTR-O ÎNCĂPERE ELEGANTĂ, deşi mobilată mai mult în stilul şi după confortul de altădată decît după cerinţele modei, două doamne luau gustarea de dimineaţă la o masă îmbelşugată. Domnul Giles, în haină neagră foarte corectă, se afla în exerciţiul funcţiunii sale. Proptit într-un loc ce se afla la egală depărtare de bufet şi masă, înălţîndu-şi cu măreţie statura, cu capul dat pe spate şi puţin aplecat pe un umăr, cu piciorul stîng înainte, cu mîna dreaptă vîrîtă în vestă, iar cu cealaltă, în care ţinea un şervet, atîrnînd în jos, avea înfăţişarea unui om pătruns de simţămîntul meritelor şi importanţei lui.

Una dintre cele două doamne părea destul de în vîrstă, dar se ţinea tot aşa de dreaptă ca şi scaunul de stejar cu spetează înaltă pe care sta. Îmbrăcată cît se poate de îngrijit şi corect cu un costum de modă veche, care cedase cerinţelor moderne cîteva amănunte de bun gust ce scoteau şi mai mult în evidenţă linia graţioasă a modei de altădată, în loc s-o strice, sta într-o atitudine impunătoare, cu mîinile împreunate pe masă, şi se uita la tînăra-i tovarăşă, cu ochi ce-şi mai păstrau încă strălucirea tinereţii.

Cea mai tînără era în primăvara înfloririi şi a frumuseţii femeieşti. Şi dacă vreodată îngerii îmbracă forme muritoare cînd coboară pe pămînt pentru a împlini voinţa lui Dumnezeu, n-ar fi un sacrilegiu să presupui că ar putea să aleagă asemenea întruchipare.

N-avea mai mult de şaptesprezece ani ; era atît de zveltă şi graţioasă, atît de gingaşă şi de blîndă, atît de suavă şi atît de frumoasă, încît părea venită din alte sfere şi nu zămislită din acelaşi aluat ca celelalte grosolane făpturi pămînteşti. Inteligenţa ce strălucea în ochii ei albaştri şi-i lumina întregul chip părea nefirească pentru vîrsta ei şi chiar pentru lumea asta ; dar blîndeţea şi veselia ce-i luminau rînd pe rînd cu mii de

reflexe jucăuşe chipul şi zîmbetul, voiosul zîmbet fericit, erau dintre acelea care fac tihna şi fericirea unui cămin.

În vreme ce-şi îndeplinea măruntele îndatoriri de gospodină, îşi ridică din întîmplare ochii. Văzînd că doamna cea în vîrstă o priveşte, îşi dădu cu un gest vioi pe spate codiţele, pe care le purta în cunună pe frunte, şi în ochi îi apăru o expresie de afecţiune atît de sinceră, de naivă şi de drăgălaşă, încît n-o puteai privi fără să n-o îndrăgeşti.

— Cred că e mai mult de o oră de cînd a plecat Brittles ? întrebă doamna cea în vîrstă, după o clipă de tăcere.

— O oră şi douăsprezece minute, doamnă — răspunse domnul Giles, cercetînd un ceas de argint pe care-l purta legat de o panglică neagră.

— Încet se mai mişcă — observă doamna cea în vîrstă.

— Brittles a fost întotdeauna un băiat cam greoi — răspunse slujitorul.

Asta însemna că Brittles, fiind un băiat cam greoi, de mai bine de treizeci de ani, era slabă nădejde să mai devină vreodată sprinten.

— Şi mi se pare că în loc să se îndrepte se strică tot mai tare — spuse doamna cea în vîrstă.

— Asemenea purtare e de neiertat, mai ales dacă se opreşte pe drum ca să se joace cu alţi băieţaşi — spuse zîmbind tînăra fată.

Domnul Giles tocmai îşi făcea socoteala în gînd dacă-şi poate îngădui un zîmbet respectuos, cînd o cabrioletă se opri în faţa porţii. Un domn gras sări jos din ea şi se repezi spre uşa de la intrare, pătrunzînd cît ai clipi în casă ; nu se ştie prin ce procedeu misterios năvăli în sufragerie, unde era cît pe ce să răstoarne şi masa, şi pe Giles.

— N-am mai pomenit una ca asta de cînd sînt ! strigă domnul cel gras. Scumpă doamnă Maylie... mare comedie... cum e cu putinţă... în puterea nopţii... n-am mai pomenit una ca asta !

Cu aceste exclamaţii de condoleanţă, domnul cel gras dădu mîna cu doamnele şi, trăgîndu-şi un scaun lîngă masă, se interesă de starea sănătăţii lor.

— Aţi fi putut muri ! Da, aţi fi putut muri de frică — spuse domnul cel gras. De ce n-aţi trimis după ajutor la mine ? Omul meu ar fi putut veni într-o clipă, şi eu la fel, şi asisten-

tul meu ar fi fost încîntat. Oricine ar fi fost gata să vă vie într-ajutor în asemenea împrejurare. Auziţi ! Să vie aşa, netamnesam ! În puterea nopţii !

Doctorul părea mai cu seamă tulburat de faptul că hoţii veniseră aşa pe neaşteptate şi încă în toiul nopţii, ca şi cum domnii spărgători ar obişnui să-şi încheie afacerile ziua în amiaza-mare şi să-şi anunţe vizita printr-o scrisoare cu o zi-două înainte.

— Iar dumneata, domnişoară Rose — spuse el, întorcîndu-se către fată — desigur că...

— O ! foarte tare, într-adevăr — îl întrerupse Rose. Dar este un biet nenorocit sus, pe care mătuşica ar dori să-l vezi.

— A ! da — răspunse doctorul — aşa este. Şi mi se pare că e isprava dumitale, Giles.

Domnul Giles, care tocmai aranja foarte agitat ceştile de ceai, se înroşi ca focul şi răspunse că în adevăr avusese cinstea aceasta.

— Cinste, hai ? zise doctorul. La drept vorbind, nici eu nu-mi dau bine seama. Poate că-i la fel de onorabil să împuşti un hoţ în bucătărie ori să-ţi împuşti potrivnicul la cincisprezece paşi depărtare. Poţi să-ţi închipui, Giles, că el a tras în aer şi că te-ai bătut în duel.

Domnul Giles, care vedea în felul acesta uşuratic de a privi întîmplarea o nedreaptă încercare de a i se micşora faima, răspunse respectuos că el nu putea judeca chestiunea aceasta, dar crede că n-a fost de loc o glumă pentru potrivnicul său.

— Asta-i adevărat ! zise doctorul. Unde-i acum ? Du-mă la el. Trec din nou pe la dumneavoastră cînd cobor, doamnă Maylie. A ! Iată ferestruia prin care s-a strecurat hoţul. N-ai crede că se poate trece printr-însa.

Tot vorbind, doctorul urcă scările în urma lui Giles. Şi în timp ce urcă scările, putem informa pe cititori că domnul Losberne, chirurgul din localitate, cunoscut pe o rază de zece mile în jur sub numele de „doctorul", datora înfăţişarea-i rotofeie mai mult bunei lui dispoziţii decît mîncărurilor bune. Un holtei tomnatic mai original, mai bun şi mai inimos ca el nu puteai găsi să răscoleşti pămîntul pe o suprafaţă de cinci ori mai mare.

Doctorul stătu sus mai mult decît se aşteptase el ori doamnele. Trimise să i se aducă din trăsură o cutie mare. Clopoţe-

lul camerei de culcare sună foarte des și servitorii alergară mereu în sus și în jos pe scări. După aceste semne se putea presupune, pe bună dreptate, că sus se petrecea ceva grav. În sfîrșit, doctorul se întoarse, dar în loc să răspundă la întrebarea îngrijorată ce i se puse cu privire la starea pacientului, făcu o mutră misterioasă și închise cu grijă ușa.

— E ceva extraordinar, doamnă Maylie — spuse el, rezemîndu-se cu spatele de ușă ca și cum ar fi vrut s-o țină închisă.

— Sper să nu-i nici o primejdie ? întrebă doamna cea în vîrstă.

— Asta n-ar fi de mirare, după cum merg lucrurile — răspunse doctorul. Cred totuși că va scăpa. L-ați văzut pe hoț ?

— Nu — răspunse doamna cea bătrînă.

— Nu vi s-a spus nimic despre el ?

— Nu.

— Vă cer iertare, doamnă — se amestecă Giles — dar tocmai voiam să vă dau lămuriri asupra lui cînd a intrat domnul doctor Losberne.

Adevărul era că domnului Giles nu-i prea convenise să mărturisească, în primul moment, că trăsese asupra unui copil. Fusese copleșit de atîtea laude pentru vitejia lui, încît pentru nimic în lume n-ar fi fost în stare ca el singur, nesilit, să scurteze printr-o explicație acele clipe minunate în care se bucura din plin, măcar pentru scurt timp, de o adevărată faimă de om întreprinzător și curajos.

— Rose a vrut să-l vadă — spuse doamna Maylie — eu însă n-am lăsat-o.

— Hm ! făcu doctorul. Nu-i de loc fioros la înfățișare. N-ați vrea să-l vedeți în prezența mea ?

— Dacă-i neapărată nevoie, desigur — răspunse doamna cea bătrînă.

— Socot în adevăr că-i neapărat necesar — spuse doctorul — și sînt sigur că are să vă pară foarte rău că n-ați vrut să-l vedeți de la început. Acum e foarte liniștit și cuminte. Îmi îngăduiți, doamnelor ? Pe cuvîntul meu de cinste că nu trebuie să vă fie de loc frică !

CAPITOLUL XXX

În care se arată ce cred despre Oliver musafirii cei noi care vin să-l vadă.

DUPĂ REPETATE ŞI FELURITE ÎNCREDINŢĂRI că vor fi plăcut surprinse de înfăţişarea criminalului, doctorul luă braţul fetei, oferi cealaltă mînă doamnei Maylie şi le conduse, foarte grav şi ceremonios, pe scări în sus.

— Acum — şopti doctorul cînd apăsă pe clanţa uşii dormitorului — să vedem cum are să vi se pară. E cam nebărbierit, totuşi nu arată de loc fioros. Aşteptaţi o clipă ! Să văd mai întîi dacă poate primi vizite.

Păşind înaintea lor, privi în cameră ; apoi, făcîndu-le semn să înainteze, închise uşa în urma lor şi dădu cu băgare de seamă în lături perdelele patului. Pe acel pat, în locul ticălosului cu chip întunecat şi respingător pe care se aşteptau să-l vadă, zăriră întins un biet copil sleit de oboseală şi suferinţă, cufundat într-un somn adînc. Braţul rănit, bandajat şi susţinut într-o eşarfă, era rezemat pe piept, capul şi-l sprijinise pe celălalt braţ, iar faţa îi era pe jumătate ascunsă de păru-i lung ce se revărsase pe pernă.

Ţinînd perdeaua cu mîna, simpaticul nostru doctor rămase cîteva clipe tăcut, privindu-l. În timp ce sta astfel contemplîndu-l pe bolnav, fata se strecură încetişor pe lîngă el şi, aşezîndu-se pe-un scaun de lîngă pat, dădu în lături părul ce acoperea chipul lui Oliver. Aplecîndu-se asupră-i, cîteva lacrimi căzură pe fruntea copilului.

Băiatul se mişcă şi zîmbi prin somn, ca şi cum acel gest plin de milă şi compătimire i-ar fi trezit în suflet un vis ferice în care găsea dragostea şi duioşia pe care n-o cunoscuse niciodată. Tot astfel acordurile unei melodii dulci, murmurul apei în tăcerea pădurilor, parfumul florilor ori chiar auzul unui cuvînt bine cunoscut ne deşteaptă uneori în suflet dintr-o dată o vagă amintire a unor întîmplări ce n-au existat, amintire ce dispare ca un suflu şi care pare legată de o altă viaţă a noastră, mai fericită, de mult spulberată, ce pare c-a fost tre-

zită o clipă numai și pe care nu ți-o poți aminti oricît ți-ai frămînta mintea.

— Ce înseamnă asta ? exclamă doamna cea în vîrstă. E cu neputință ca bietul copil să fi fost complicele hoților !

— Viciul — zise doctorul lăsînd în jos perdeaua — viciul își găsește lăcaș în multe temple. Cine știe dacă nu se ascunde și sub acest chip încîntător ?

— Dar la o vîrstă așa de fragedă ! se grăbi să spună Rose.

— Scumpa mea domnișoară — răspunse doctorul, clătinînd cu tristețe din cap — crima, ca și moartea, nu-i legată numai de bătrînețe și slăbiciune. Cei tineri și frumoși sînt adesea victimele lor preferate !

— Dar poți crede... oh ! poți crede cu adevărat că acest copil gingaș a ajuns de bună voie tovarășul celor din urmă ticăloși din drojdia societății ? spuse Rose.

Felul cum clătină doctorul din cap drept răspuns dădu a înțelege că tare se teme că-i cu putință, apoi, atrăgînd atenția doamnelor că vorba ar putea tulbura pe bolnav, le conduse într-o cameră alăturată.

— Dar chiar de-ar fi corupt — urmă Rose — gîndiți-vă că-i atît de tînăr, că n-a cunoscut poate niciodată dragostea unei mame ori bucuria unui cămin părintesc. Persecuțiile, bătăile, foamea l-au îndemnat să se întovărășească cu oameni care l-au silit apoi să păcătuiască. Mătușică, dragă mătușică, te rog, gîndește-te la asta înainte de-a lăsa să fie tîrît la închisoare un biet copil bolnav. Căci ar însemna că nu mai este pentru el nici o speranță de-a se îndrepta. Dumneata, care mă iubești așa de mult, încît dragostea și bunătatea pe care mi-ai arătat-o întotdeauna m-au făcut să nu simt lipsa părinților, gîndește-te că și eu aș fi putut fi părăsită și lipsită de ajutor ca acest copil sărman și ai milă de el cît nu-i încă prea tîrziu.

— Draga mea copilă — spuse doamna cea bătrînă, strîngînd la pieptul ei pe fata care plîngea — îți închipui că m-aș putea atinge măcar de-un fir de păr din capul lui ?

— A, nu ! răspunse cu vioiciune Rose.

— Sigur că nu — zise bătrîna. Zilele mi se apropie de sfîrșit. Dumnezeu să se îndure de mine așa cum mă îndur eu de cei din jurul meu ! Ce-aș putea face ca să-l salvez, doctore ?

— Daţi-mi voie să mă gîndesc, doamnă, daţi-mi voie să mă gîndesc.

Doctorul Losberne îşi vîrî mîinile în buzunare şi începu a se plimba încolo şi încoace prin cameră, oprindu-se într-una şi legănîndu-se pe călcîie în timp ce se încrunta fioros. După ce strigă de cîteva ori : „Ah, am găsit !“ şi „Nu, nu-i bun“, repetînd de fiecare dată plimbarea şi încruntatul sprîncenelor, se opri în sfîrşit de-a binelea şi spuse următoarele :

— Cred că dacă-mi daţi deplină şi nelimitată învoire să-i strunesc cum ştiu eu pe Giles şi pe băieţaşul nostru, Brittles, voi putea izbuti. Ştiu că Giles e un vechi servitor credincios, dar puteţi să vă arătaţi recunoştinţa faţă de el şi-n alte o mie de feluri şi să-i daţi şi-un premiu ca bun ţintaş. Cred că n-aveţi nimic împotrivă ? !

— Nu — răspunse doamna Maylie — dacă nu este alt mijloc de-a salva copilul.

— Nu este altul — spuse doctorul — pe cuvîntul meu că nu este !

— Mătuşica te învesteşte cu depline puteri — spuse Rose zîmbind printre lacrimi — dar te rog să nu te porţi cu bieţii oameni mai aspru decît e nevoie.

— Văd, domnişoară Rose — se întoarse spre ea doctorul — că astăzi eşti înclinată să crezi că-n afară de dumneata toată lumea e neîndurătoare. Aş dori foarte mult, de dragul tinerei generaţii bărbăteşti, ca primul tînăr demn să ridice ochii asupra dumitale să te găsească într-o dispoziţie îngăduitoare cînd îţi va implora mila ; şi-mi pare rău că nu mai sînt tînăr şi că pierd un prilej atît de nimerit cum e clipa de faţă.

— Eşti tot atît de copil ca şi bietul Brittles — răspunse Rose, înroşindu-se.

— Mă rog — spuse doctorul, rîzînd cu poftă — asta n-ar fi prea greu. Dar să ne întoarcem la copil. Cea mai însemnată chestiune rămîne de pus la punct de-acum înainte. După socotelile mele, cred că băiatul se va trezi peste o oră şi, cu toate că am spus imbecilului de comisar, care-i jos, că rănitul e în primejdie să moară dacă se mişcă ori vorbeşte, cred că putem sta de vorbă cu dînsul fără nici o teamă. Acum voi pune o condiţie : să-l cercetez în prezenţa dumneavoastră şi dacă, după răspunsurile lui, ne vom încredinţa că-i înrăit de tot (ceea ce e

cu putință), îl vom părăsi destinului său și nu mă voi amesteca de loc, orice s-ar întîmpla.

— O, nu, mătușico ! se rugă Rose.

— O, da, mătușico ! spuse doctorul. Ne-am înțeles ?

— Nu se poate să fie un ticălos înrăit — spuse Rose — e cu neputință.

— Foarte bine — răspunse doctorul. Atunci cu atît mai mult trebuie să vă convie propunerea mea.

În sfîrșit tratatul se încheie și cele două părți contractante se așezară pe scaun ca să aștepte, puțin cam neliniștite, trezirea lui Oliver.

Răbdarea doamnelor fu pusă la o încercare mai grea și mai lungă decît se așteptaseră după prezicerile doctorului Losberne. Orele se scurseră una după alta și Oliver tot dormea înainte, somn adînc. Se înnopta cînd doctorul cel inimos veni să le înștiințeze că băiețelul își revenise îndeajuns ca să poată sta de vorbă. Copilul era grav bolnav — spuse el — și slăbit de pierderea de sînge, dar părea că mintea i-i atît de tulburată și preocupată de dorința de-a destăinui ceva, încît socotea că era mai bine să-i îndeplinească dorința, decît să-l silească să stea liniștit pînă a doua zi dimineața, cum avusese întîi de gînd.

Întrevederea dură mult. Oliver le istorisi toată povestea lui, durerea și slăbiciunea silindu-l adesea să se oprească. Odaia sumbră luă un aer solemn, cînd vocea slabă a copilului bolnav prinse a dezvălui nesfîrșitul lanț de nenorociri și suferințe pe care-l abătuseră asupra lui oameni răi și cruzi. Ah ! dacă ne-am gîndi, cînd asuprim și oropsim pe semenii noștri, la greșelile fatale ale justiției umane, care asemenea unor nori deși și grei se ridică încet, e adevărat, dar sigur, către cer, pentru a revărsa apoi pedeapsă răzbunătoare asupra capetelor noastre, dacă am putea auzi măcar o clipă vocea atîtor victime înălțîndu-se din adîncul mormintelor, pe care nici o putere nu le poate sili să tacă, ar mai fi atunci pe lume atîta suferință, mizerie, cruzime și ticăloșie ?

În noaptea aceea, mîini blînde potriviră perna sub capul lui Oliver ; frumusețea și virtutea îi vegheară somnul. Copilul se simțea atît de liniștit și de fericit, încît ar fi murit fără să scoată un suspin.

Cum se sfîrși acel hotărîtor interviu și Oliver se pregăti din nou de odihnă, doctorul, după ce-și șterse ochii, mustrînd în același timp pe cei de față că nu-și țin firea, coborî scările ca

să pornească atacul împotriva domnului Giles. Negăsind pe nimeni prin odăi, îi veni ideea că poate ar fi mai nimerit să înceapă ostilităţile chiar în bucătărie, aşa că intră în bucătărie.

Acolo se afla în mare adunare parlamentară tot neamul servitoresc : femeile, domnul Brittles, domnul Giles, căldărarul (care fusese invitat special la o gustare care să-i ţie de saţ pe tot restul zilei, drept răsplată a serviciilor aduse) şi comisarul. Acesta din urmă avea un baston mare, un cap mare, trăsături mari. cizme mari şi parcă ar fi înghiţit o cantitate de bere proporţională cu măsurile lui.

Se discutau încă evenimentele din noaptea trecută. Cînd îşi făcu doctorul apariţia, domnul Giles tocmai lămurea amănunţit cîtă prezenţă de spirit îi trebuise, iar domnul Brittles, cu o cană de bere în mînă, încuviinţa dinainte tot ceea ce spunea superiorul său.

— Staţi liniştiţi ! spuse doctorul, fluturînd dintr-o mînă.

— Vă mulţumim, domnule — răspunse domnul Giles. A fost dorinţa stăpînei să servesc personalului bere şi cum n-aveam de loc chef să stau singur în cămăruţa mea, am venit să stau la palavre cu ei.

Domnul Brittles împreună cu întreaga societate îşi arătară printr-un murmur aprobator recunoştinţa ce-o purtau domnului Giles pentru cinstea ce le-o făcuse coborîndu-se printre ei. Domnul Giles privi în jur c-un aer protector, ca şi cum ar fi vrut să spună celorlalţi că, atît timp cît se vor purta frumos, va avea grijă de ei.

— Cum îi merge rănitului în astă-seară, domnule ? întrebă Giles.

— Aşa şi aşa — răspunse doctorul. Mă tem că te-ai vîrît într-un mare bucluc, domnule Giles !

— Nu cumva vreţi să spuneţi, domnule — zise domnul Giles, tremurînd — că-i pe moarte ! Aş rămîne veşnic nemîngîiat să se întîmple aşa ceva. Pentru toată argintăria din lume n-aş vrea să fiu pricina morţii unui copil, fie el chiar Brittles !

— Alta-i chestiunea — spuse doctorul, c-un aer misterios. Eşti protestant, domnule Giles ?

— Da, domnule, desigur — bîlbîi Giles, făcîndu-se deodată foarte palid.

— Dar tu, băiete ? întrebă doctorul, cu asprime, pe Brittles.

— Doamne sfinte ! tresări speriat Brittles. Eu... eu la fel ca domnul Giles.

— Atunci să-mi răspundeţi amîndoi — zise doctorul — să-mi răspundeţi fiecare ! Sînteţi în stare să juraţi pe cruce că băieţelul de sus e cel care a intrat noaptea trecută prin ferestruie ? Hai ! Răspundeţi ! Să aud !

Doctorul, care era cunoscut de toţi ca unul din cei mai buni oameni din lume, puse întrebarea cu o voce atît de mînioasă şi ameninţătoare, încît Brittles şi Giles, care erau cam năuciţi de bere şi de atîta agitaţie, se holbară unul la altul înmărmuriţi.

— Fii atent la răspunsul lor, domnule comisar — spuse foarte solemn doctorul, făcînd semne de ameninţare cu degetul arătător, lovindu-se apoi cu el peste nas pentru ca efectul să fie şi mai impresionant. Curînd s-ar putea să iasă ceva din asta.

Comisarul cercă să ia un aer cît mai demn cu putinţă, apucîndu-şi bastonul, semnul funcţiunii sale, ce sta rezemat alene în ungherul de lîngă sobă.

— După cum vezi e numai o simplă chestiune de identificare — spuse doctorul.

— Întocmai precum spuneţi, domnule — răspunse comisarul, tuşind cu multă energie, căci dăduse de dușcă berea în grabă şi o parte din ea o luase pe un drum greşit.

— Se săvîrşeşte o spargere într-o casă — zise doctorul — şi doi oameni zăresc la un moment dat, prin fumul prafului de puşcă, în întunecimea şi zăpăceala aceea, un copil. A doua zi dimineaţa se prezintă în aceeaşi casă un copil, şi pentru că are braţul bandajat, acei oameni îl înşfacă cu brutalitate, din care pricină îi pun viaţa în primejdie, şi apoi jură că acel copil e hoţul. Acum, vorba e, aveau ei dreptate să se poarte astfel, şi dacă nu, în ce situaţie se pun ?

Comisarul dădu din cap c-un aer de adîncă înţelegere. „Dacă nici asta nu-i lege, îşi zise el, apoi aş vrea să ştiu ce alta poate fi."

— Vă mai întreb o dată — tună doctorul : Puteţi să juraţi cu mîna pe cruce că sînteţi în stare să recunoaşteţi copilul ?

Brittles se uită cu îndoială la domnul Giles, domnul Giles se uită cu îndoială la Brittles, comisarul îşi puse mîna pîlnie la ureche ca să audă mai bine răspunsul, cele două femei şi căldărarul se aplecară înainte ca să asculte, doctorul aruncă o privire vajnică în jur, cînd deodată răsună clopotul de la poartă şi-n acelaşi timp huruitul roţilor unei trăsuri.

— Vin sticleţii ! strigă Brittles, răsuflînd uşurat.

— Cum ai spus ? strigă doctorul, tulburat la rîndul lui.

— Poliţiştii din Bow Street — răspunse Brittles, luînd în mînă un sfeşnic. Domnul Giles şi cu mine i-am înştiinţat de azi dimineaţă.

— Ce ? răcni doctorul.

— Da — răspunse Brittles — le-am trimis înştiinţare prin diligenţă şi tocmai ne miram că n-au venit încă.

— A ! Le-aţi dat de ştire ? Dracu' să vă ia cu diligenţele astea, cu încetineala lor, dacă-i aşa ! zise doctorul, ieşind pe uşă.

CAPITOLUL XXXI

Lucrurile se încurcă tot mai rău.

— CINE-I ACOLO ? întrebă Brittles, crăpînd puţin uşa fără a scoate lanţul şi zgîindu-se afară în timp ce apăra cu palma flacăra lumînării.

— Deschideţi — răspunse o voce de afară. Sîntem poliţiştii din Bow Street, pe care i-aţi chemat azi dimineaţă.

Simţind cum îi creşte curajul la auzul acestor cuvinte, Brittles deschise larg uşa şi se pomeni în faţa unui om cu înfăţişare impunătoare, îmbrăcat cu o redingotă lungă, care păşi înainte fără să spună nimic şi-şi şterse picioarele pe preş, ca la el acasă.

— Fii bun, tinere, şi trimite pe cineva să dea o mînă de ajutor colegului meu care a rămas să păzească gabrioleta. Aveţi vreun şopron unde s-o putem adăposti pentru cinci-zece minute ?

Brittles îi răspunse că aveau şi-i arătă cu degetul clădirea. Omul cu înfăţişare măreaţă se întoarse înapoi la poartă şi-şi ajută tovarăşul să pună la adăpost trăsura, în timp ce Brittles le lumina calea, privindu-l plin de admiraţie. După ce isprăviră

cu asta, se întoarseră spre casă : aici fură poftiți într-un salonaș unde își scoaseră redingotele și pălăriile, arătîndu-se sub adevărata lor înfățișare.

Cel care bătuse la ușă era un om voinic, de statură mijlocie, cam de cincizeci de ani : avea părul negru, lucios, favoriți scurți, fața rotundă și ochii pătrunzători. Celălalt era roșcovan, ciolănos, cu cizme, cam slut la față, cu nas cîrnit în sus, ce-i da un aer sinistru.

— Spune-i stăpînului dumitale că au venit Blathers și Duff — zise cel dintîi, trecîndu-și mîna prin păr și așezînd pe masă o pereche de cătușe. A ! Bună seara, domnule. Am putea schimba cîteva vorbe între patru ochi ?

Aceste cuvinte erau adresate domnului Losberne, care intra chiar în clipa aceea. Acesta îi făcu semn lui Brittles să iasă, pofti pe cele două doamne înăuntru și închise ușa.

— Iată pe stăpîna casei — spune domnul Losberne, arătînd spre doamna Maylie.

Domnul Blathers se înclină. Fiind poftit să stea, luă un scaun, își așeză pălăria jos pe podea și făcu semn lui Duff să procedeze la fel. Domnul acesta, nefiind se vede atît de obișnuit cu societatea înaltă ori poate nesimțindu-se tocmai în largul lui, una din două, se așeză, după ce suferise de niște spasmuri musculare la mîini și la picioare, și-și îndesă în gură mînerul bastonului, cam stînjenit.

— Și acum să vorbim despre furtișag, domnule — zise Blathers. Cum s-a întîmplat ?

Domnul Losberne, care părea că dorește să cîștige timp, povesti pe îndelete și cu cît mai multe amănunte toată întîmplarea, în timp ce domnii Blathers și Duff păreau că pricep perfect, făcîndu-și din cînd în cînd semne din cap.

— Desigur că nu pot afirma nimic înainte de-a cerceta locurile — zise Blathers — dar părerea mea este, și cred că nu mă pripesc, că lovitura n-a fost săvîrșită de un mîrlan. Ce zici, Duff ?

— Desigur că nu — răspunse Duff.

— Ca să priceapă și doamnele cuvîntul mîrlan, dă-mi voie să te întreb dacă asta înseamnă că cel care a dat lovitura nu era un om de la țară ? întrebă domnul Losberne, zîmbind.

— Așa este, domnule — răspunse Blathers. Astea sînt toate lămuririle pe care ni le puteți da ?

— Astea sînt toate — răspunse doctorul.

— Pe cuvîntul meu — spuse domnul Losberne, oprindu-se deodată după ce străbătuse camera cu paşi mari — că nu mai ştiu ce-i de făcut.

— Sînt încredinţată — zise Rose — că dacă le-am istorisi poliţiştilor povestea bietului copil, întocmai cum s-a petrecut, n-ar mai putea să-l bănuiască.

— Mă îndoiesc, dragă domnişoară — zise doctorul, clătinînd din cap. Nu cred că l-ar dezvinovăţi în ochii acestor oameni, nici chiar în ochii unor funcţionari mai înalţi în grad. La urma urmei, ar spune ei, ce-i copilul acesta ? Un vînturălume. Dealtfel, povestea lui, dacă o judeci după criteriile şi probabilităţile obişnuite, e în adevăr de necrezut.

— Dumneata totuşi crezi că-i adevărat ? îl întrerupse Rose.

— Eu cred, deşi-i atît de stranie — urmă doctorul — şi poate că-s prost că pot crede ; mă tem însă că nu-i o poveste tocmai nimerită pentru un poliţist cu experienţă.

— De ce ? întrebă Rose.

— Iată de ce, drăgălaşa mea curioasă — răspunse doctorul. Din pricină că istoria aceasta, văzută prin ochii lor, are mai multe puncte întunecoase. El nu poate dovedi decît întîmplările care-l pun într-o lumină proastă şi nimic din ceea ce l-ar putea arăta într-o lumină bună. Lua-i-ar dracul, doar ştii că indivizii ăştia cer să afle toate principiile cu de-amănuntul şi nu vor să ia nimica drept bună. Pe de altă parte, iarăşi ştii, după cum spune el singur, că a fost mai mult timp tovarăş cu hoţii ; a fost prins şi dus în faţa comisarului de poliţie, învinuit că ar fi furat o batistă din buzunarul unui domn ; a fost răpit de la locuinţa acelui domn şi dus într-un loc despre care nu ştie nimic şi nu poate da nici o lămurire, căci habar nu are pe unde ar putea fi. E adus la Cherstey de nişte oameni care par să-i poarte de grijă grozav, fie că vrea ori nu, şi apoi îl vîră pe-o fereastră într-o casă, ca să fure, şi-n clipa în care voia să dea alarma, celor dinăuntru şi să săvîrşească singurul lucru ce-i putea dovedi nevinovăţia, deodată îi năvăleşte în cale un sălbatic de majordom care-l împuşcă ! Ca şi cum toate îi stau împotrivă ca să nu-ţi poată face singur un bine ! Îţi dai seama de asta ?

— Desigur că-mi dau seama — răspunse Rose şi zîmbi observînd însufleţirea cu care vorbea doctorul. Totuşi nu văd nimic care să dovedească vinovăţia bietului copil.

— Noi credem că cei care au încercat lovitura erau din Londra — își urmă Blathers raportul — căci era organizată cu mare pricepere.

— Da, da, era frumușel combinată — observă Duff, cu jumătate de glas.

— Erau doi — adăugă Blathers — și aveau și un copil cu ei, asta-i foarte limpede și se poate vedea după mărimea ferestrei. Asta-i tot ce se poate ști pînă acum. Dacă nu vă supărați, am vrea să ne ducem să vedem pe băiatul acela de sus.

— Poate că ar fi bine să li se servească ceva de băut întîi, doamnă Maylie — spuse doctorul, luminat deodată la chip ca și cum îi venise o inspirație.

— Da, desigur — strigă Rose, voioasă. Chiar acum, dacă doriți.

— Vă foarte mulțumim, domnișoară ! zise Blathers, trecîndu-și mîneca hainei peste gură. Ne uscăm de sete în timpul serviciului. Dați-ne ce aveți la îndemînă, domnișoară. Nu vă obosiți pentru noi.

— Ce-ați vrea să beți ? întrebă doctorul, urmînd pe fată la bufet.

— O picătură de rachiu, domnule, dacă se poate — răspunse Blathers. Am cam înghețat de frig pe drum, doamnă, de la Londra pînă aici, și eu găsesc că nimc nu-ți încălzește inima ca rachiul.

Această comunicare interesantă era adresată doamnei Maylie, care o primi cu multă bunăvoință. În timpul acesta doctorul se furișă pe ușă afară.

— Ah ! făcu Blathers, apucînd paharul între degetul cel mare și arătătorul mîinii stîngi, în loc să-l ia de picioruș, și ținîndu-l în dreptul pieptului. Multe cazuri de felul acesta am văzut eu în viața mea.

— Îți aduci aminte, Blathers, de spargerea din fundătura de la Edmonton ! zise Duff, cercînd să împrospăteze memoria colegului său.

— Mi se pare că era un furt de felul acestuia — reluă Blathers. Conkey Chickweed dăduse lovitura, nu-i așa ?

— Întotdeauna o pui pe seama lui — răspunse Duff. Era însă Răzgîiatul, sînt sigur de asta. Conkey n-avea nici un amestec aici.

— Nu, fără îndoială — răspunse doctorul. Aşa sînt femeile ! Ochişorii lor scliptori nu pot vedea, fie în bine, fie în rău, decît o latură a chestiunii, întotdeauna cea dintîi care li se prezintă.

După ce formulă această maximă, doctorul, vîrîndu-şi mîinile în buzunare, începu să măsoare, cu cea mai mare iuţeală, camera în lung şi în lat.

— Cu cît mă gîndesc mai mult, cu atît îmi dau seama că dacă oamenii aceştia ar fi puşi în curent cu istoria copilului, n-ar ieşi decît nesfîrşite încurcături şi necazuri. Sînt sigur că nu l-ar crede ; dar chiar presupunînd că nu i-ar putea face nimic pînă la sfîrşit, totuşi vîlva şi publicitatea care se va face în jurul bănuielilor ce-l apasă ar putea să vă strice planurile dumneavoastră generoase de a-l salva din mizerie.

— Atunci ce-i de făcut ? strigă Rose. Doamne ! Doamne ! De ce-am mai chemat pe oamenii aceştia ?

— Da, adevărat ! exclamă doamna Maylie. Eu în viaţa mea nu i-aş fi adus aici !

— Tot ce putem face — zise domnul Losberne după un timp, aşezîndu-se parcă c-un fel de linişte a desperării — e să încercăm s-o scoatem la capăt cu îndrăzneala. Scopul este frumos, asta-i scuza noastră. Băiatul are febră şi nu-i în stare să stea de vorbă : asta-i în favoarea noastră. Să ne dăm toată silinţa şi dacă iese rău, să nu fie cel puţin din vina noastră... Intră !

— Iată ce este, domnule — zise Blathers, intrînd în odaie urmat de colegul lui şi închizînd cu grijă uşa înainte de-a mai adăuga ceva. N-a fost o lovitură pusă la cale.

— Ce dracu' înţelegi dumneata prin lovitură pusă la cale ? întrebă nerăbdător doctorul.

— Noi numim o lovitură pusă la cale, doamnelor — zise Blathers, întorcîndu-se spre ele, ca şi cum îi era milă de neştiinţa lor, pe cînd pentru a doctorului avea dispreţ — atunci cînd iau parte şi servitorii.

— Dar în cazul de faţă, nimeni nu i-a bănuit — spuse doamna Maylie.

— Foarte posibil, doamnă — răspunse Blathers — şi tocmai din pricina asta s-ar fi putut să fie amestecaţi.

— Cu atît mai mult cu cît aveau încrederea stăpînilor — adăugă Duff.

— „De ce nu l-ai înșfăcat de guler ?“ întrebă Spyers.

— „Am fost atît de surprins, că parcă mă prefăcusem în stană de piatră, spuse bietul om, dar cred că vom izbuti să punem mîna pe el, căci a trecut din nou aseară între orele zece și unsprezece“.

Cum auzi Spyers una ca asta, își luă o cămașă curată și-un pieptene pentru cazul cînd ar fi trebuit să lipsească mai multe zile. Se duse și se așeză la una din ferestrele cîrciumii, în dosul unei draperii roșii, cu pălăria în cap, gata să se repeadă afară în orice clipă. Noaptea tîrziu, cum sta el acolo fumîndu-și pipa, deodată îl aude pe Chickweed urlînd : „Uite hoțul ! Săriți ! Puneți mîna pe criminal !“ Spyers se repede afară și-l vede pe Chickweed fugind pe stradă la vale și strigînd cît îl ținea gura. Spyers fuga după el ; Chickweed fuga înainte, lumea fuge în toate părțile, fiecare strigă cît ce poate : „Hoții !“ și Chickweed strigă mai tare ca toți, într-una, ca un nebun. Spyers îl pierde din ochi o clipă, la o cotitură, se uită în jur, vede un grup mic de oameni, se repede și întreabă : „Unde-i hoțul ?“ „Fir-ar al dracului ! zise Chickweed. Iar l-am scăpat !“

Ciudată întîmplare ; hoțul parcă intrase în pămînt. Așa că se întoarseră cu toții la cîrciumă. A doua zi dimineață, Spyers se așeză din nou în același loc, ascuns după perdea, ca să-l vadă trecînd pe omul cel înalt cu plasture negru pe-un ochi, pînă începură să-l usture amîndoi ochii. Nemaiputînd răbda, îi închise o minută ca să-i odihnească ; și chiar în clipa aceea îl aude pe Chickweed urlînd din răsputeri : „Iacătă-l !“ Iar se repede afară și-o pornește după Chickweed care ajunsese la jumătatea uliței : și după ce aleargă de două ori mai mult decît în ziua predecentă, iar îl pierde pe hoț ! Același lucru se mai întîmplă încă de cîteva ori, pînă ce o jumătate de mahala a prins a împrăștia vorbă cum că pe domnul Chickweed l-a prădat diavolul, care s-a apucat acum să-i joace feste, iar cealaltă jumătate susținea că bietul Chickweed înnebunise de supărare.

— Și ce spunea Jem Spyers ? întrebă doctorul, care se întorsese îndată după începutul povestirii.

— Jem Spyers — urmă polițistul — multă vreme n-a spus nimic, dar era atent la toate, fără să pară, ca dovadă că-și cunoștea bine meseria. Dar într-o bună dimneață intră în cîr-

— Ia las-o încolo ! spuse Blathers. Știu eu mai bine. Îți amintești cînd i-au furat banii lui Conkey. Ce mai scandal a fost ! Mai grozav ca-ntr-un roman.

— Ce-a fost ? întrebă Rose, dornică să încurajeze semnele de bună dispoziție ale musafirilor nedoriți.

— A fost un furt cum nu s-a mai pomenit vreodată — spuse Blathers. Acel Conkey Chickweed...

— Conkey înseamnă Năsosul, doamnă — îl întrerupse Duff.

— Cred că domnișoara știe asta ! făcu Blathers. Întotdeauna mă întrerupi, amice ! Acel Conkey Chickweed, domnișoară, ținea o cîrciumă pe aproape de Buttelbridge și avea o pivniță unde veneau mulți lorzi tinerei ca să vadă lupte de cocoși, jocuri cu cîini și altele. Eu mă duceam adesea pe acolo și pot să vă asigur că organiza acele sporturi cu multă pricepere și inteligență. Pe vremea aceea nu făcea încă parte din tagmă. Și într-o noapte i s-au furat trei sute douăzeci și șapte de guinee pe care le ținea într-un sac de pînză. I-au fost furate din camera de culcare de către un om înalt, cu un plasture negru pe un ochi, care se ascunsese sub pat și, după ce săvîrșise furtul, sărise pe fereastra ce se afla la etajul întîi. Lucrase cu mare iuțeală. Dar și Conkey era ager ; trezit de zgomot, sărise din pat și trăsese cu archebuza asupra lui, trezind toți vecinii. Și s-a pornit toată lumea pe-un tămbălău nemaipomenit, apoi cînd s-au uitat bine în jur au descoperit că Conkey rănise pe hoț, căci se vedeau urme de sînge pînă hăt departe la un gard, unde dispăreau. Totuși hoțul s-a făcut nevăzut cu banii. Pierderea aceasta l-a ruinat pe Conkey cîrciumarul. Așa că numele lui a apărut, printre ale altor faliți, în gazetă. S-au făcut fel de fel de liste de subscripții, și mai știu eu ce, pentru ajutorarea bietului om care-și pierduse mințile de supărare și vreo trei-patru zile rătăcise pe străzi, smulgîndu-și părul din cap, în asemenea hal de desperare, încît lumea se temea să nu-și facă seama. Într-o bună zi intră valvîrtej la comisariatul de poliție și stă de vorbă între patru ochi cu magistratul, care, după un timp, îl cheamă pe Jem Spyers (acest Spyers era un agent destoinic) și-i spune să se ducă împreună cu domnul Chickweed, să prindă hoțul.

— „Închipuie-ți, Spyers, că l-am văzut ieri dimineață trecînd prin fața ușii mele", zise Chickweed.

— Da ? Asta-i şi acum părerea dumitale ? întrebă cel mai în vîrstă dintre poliţişti.

— Care părere ? răspunse Giles, uitîndu-se c-o privire rătăcită la poliţist.

— Crezi şi-acum că-i acelaşi copil, cap-pătrat ce eşti ? repetă Blathers, nerăbdător.

— Nu ştiu, drept să vă spun că nu ştiu — spuse cu voce jalnică Giles. N-aş putea să jur.

— Dar părerea dumitale, care-i ? întrebă Blathers.

— Nu ştiu ce să mai cred — răspunse bietul Giles. Parcă n-ar fi acelaşi copil ; sînt aproape sigur că nu-i acelaşi. Dumneavoastră ştiţi prea bine că nu poate fi.

— Omul acesta a băut ? întrebă Blathers, întorcîndu-se către doctor.

— Eşti un găgăuţă fără pereche — îi spuse Duff lui Giles, cu adînc dispreţ.

În timpul acestui scurt dialog, domnul Losberne cercetase pulsul bolnavului. Sculîndu-se acum de pe scaunul de lîngă pat, îi înştiinţă pe domnii poliţişti că, dacă mai au vreo îndoială în această privinţă, să binevoiască să păşească în camera alăturată ca să-l cerceteze pe Brittles.

Fiind de acord cu această propunere, poliţiştii trecură în altă cameră şi cerură să li se înfăţişeze Brittles ; acesta reuşi să se încurce vîrîndu-l totodată şi pe respectabilul lui superior într-o atît de extraordinară încîlcitură de contraziceri şi inepţii noi, încît nu izbuti să clarifce altceva decît doar faptul că se înşelase cu totul şi să facă declaraţia că n-ar putea recunoaşte băiatul chiar dacă l-ar avea în faţa ochilor. Crezuse că era Oliver, fiindcă aşa spusese domnul Giles, dar că domnul Giles, acum cinci minute, mărturisise în bucătărie că tare-i era teamă că se cam pripise.

Printre alte presupuneri ingenioase, se puse întrebarea dacă domnul Giles rănise într-adevăr pe cineva ; cercetînd al doilea pistol, îl găsiseră încărcat numai cu pulbere şi înfundat cu hîrtie cafenie. Descoperirea impresionă grozav pe toţi în afară de doctor care extrăsese glonţul cu zece minute mai înainte,

ciumă şi, scoţîndu-şi tabachera, zise : „Chickweed, am descoperit cine a săvîrşit furtul". „Aşa ? zise Chickweed. Ah ! dragă Spyers, de m-ai putea răzbuna, aş muri liniştit. Ah ! dragă Spyers, unde-i ticălosul ?" „Haide, zise Spyers, oferindu-i o priză de tabac — isprăveşte cu comedia asta ! Dumneata singur te-ai furat." Era adevărat, şi-n felul acesta cîştigase o sumă mare. Nu s-ar fi descoperit niciodată dacă n-ar fi avut atîta grijă să îndepărteze bănuielile ! spuse în încheiere domnul Blathers, punînd paharul de vin pe masă şi zăngănind din cătuşe.

— Ciudată întîmplare, în adevăr — observă doctorul. Acum, dacă doriţi, puteţi să vă duceţi sus.

— Cu voia dumneavoastră, domnule — răspunse Blathers. Şi cei doi poliţişti urcară în urma domnului Losberne, la camera lui Oliver, precedaţi de Giles, care ducea lumina.

Oliver aţipise, dar arăta mai rău şi părea că febra îi sporise încă. Ajutat de doctor, izbuti să se ridice în capul oaselor pentru cîteva minute. Privi pe străini fără să priceapă ce se petrece în jurul lui şi fără să pară că-şi aminteşte unde se află şi ce se întîmplase.

— Iată — zise domnul Losberne, cu voce scăzută şi totuşi foarte energică — iată băieţaşul care a fost rănit din greşeală de un glonţ de puşcă, pe cînd se juca cu alţi copii în grădina domnului, cum îi zice, aici, în spatele casei. Copilul a venit la noi, azi dimineaţă, să ceară ajutor şi a fost imediat înşfăcat şi maltratat de către acest iscusit personaj, care ţine în mînă lumînarea şi care era cît pe ce să-l omoare, după cum pot să certific ca doctor.

Recomandat astfel atenţiei lor, domnii Blathers şi Duff îl priviră pe Giles. Majordomul, zăpăcit, îşi întoarse privirea de la ei spre Oliver, de la Oliver la domnul Losberne, c-un amestec comic de spaimă şi nedumerire.

— Cred că n-ai de gînd să negi ? spuse doctorul, culcîndu-l din nou cu grijă pe Oliver.

— Am crezut... că fac... că fac bine, domnule — răspunse Giles. Eram de bună-credinţă că-i băiatul, altfel nu m-aş fi atins de el. Nu sînt un om ciinos la inimă, domnule.

— Ce băiat credeai că era ? întrebă Duff.

— Băiatul spărgătorului, domnule ! răspunse Giles. Nu mai încape îndoială... că aveau un copil cu ei.

CAPITOLUL XXXII

Traiul fericit pe care-l începe Oliver alături de noii lui prieteni.

NECAZURILE LUI OLIVER nu se sfîrşiră uşor şi repede. Pe lîngă durerea stăruitoare pe care i-o pricinuia braţul rupt, căpătase, din pricina frigului şi-a umezelii îndurate, o febră puternică ce nu-l părăsi timp de mai multe săptămîni şi care-i vlăgui trupul. Dar pînă la urmă, cu încetul, prinse a se îndrepta şi putu să spună, în puţine cuvinte şi printre lacrimi, cît de mişcat era de bunătatea celor două doamne şi cu cîtă înfocare dorea, îndată ce se va însănătoşi, să poată face ceva ca să le arate recunoştinţa lui ; ceva care să le arate cît de plină îi era inima de dragoste şi respect, ceva, în sfîrşit, cît de puţin, care să arate că bunătatea şi generozitatea lor nu fuseseră zadarnice şi că bietul copil, pe care mila lor îl scăpase de mizerie şi de moarte, dorea să le fie de folos din toată inima şi cu tot sufletul.

— Sărmane copil ! spuse într-o zi Rose, după ce Oliver se căzni să rostească cu buze palide cîteva vorbe de mulţumire. Vei avea destule prilejuri să ne întorci binele, dacă doreşti. Noi plecăm la ţară şi mătuşica vrea să ne întovărăşeşti. Liniştea, aerul curat, frumuseţea şi bucuriile primăverii te vor însănătoşi în cîteva zile. Ne vei face nenumărate servicii cînd vei fi în stare să suporţi oboseala.

— Oboseala ! spuse Oliver. Vai ! de-aş putea munci pentru dumneavoastră ! Ce n-aş da să vă pot stropi florile, să vă îngrijesc păsărelele, să alerg încolo şi încoace de dimineaţă pînă seara, ca să vă mulţumesc !

— Nu trebuie să dai nimic — zise domnişoara Maylie, zîmbind. După cum ţi-am spus, te vom pune la tot felul de treburi. Şi dacă ai face numai jumătate din ceea ce doreşti să faci pentru noi, să ştii că voi fi foarte fericită.

— Veţi fi fericită, domnişoară ? strigă Oliver. Ce bună sînteţi că-mi spuneţi asta !

dar cel mai grozav fu impresionat Giles, care, după ce fusese chinuit cîteva ceasuri de teama de a fi rănit mortal o ființă omenească, se agăță acum cu toată energia de ideea cea nouă că pistolul n-avusese glonț. La urmă, polițiștii, fără să facă prea mare caz de Oliver, lăsară în casă pe comisarul din Chertsey și se duseră să doarmă peste noapte în oraș, făgăduind să se întoarcă a doua zi dimineață.

A doua zi dimineață se iscă zvonul cum că doi oameni și un băiețel arestați în împrejurări suspecte peste noapte sînt închiși la Kingston ; așa că domnii Blathers și Duff porniră numaidecît într-acolo. Dar cercetările acelor împrejurări suspecte se reduseră la un singur fapt : că fuseseră descoperiți dormind sub o căpiță de fîn ; mare crimă și asta, fără îndoială, dar care nu-i pedepsită decît cu închisoarea și pe care ochii îndurători ai legii engleze și dragostea-i înțelegătoare pentru supușii ei n-o socotea îndestulătoare, în lipsă de altă dovadă, pentru a stabili că acel sau acei oameni care au fost găsiți dormind sînt vinovați de furt prin spargere și merită, prin urmare, pedeapsa cu moartea. Domnii Blathers și Duff trebuiră să se întoarcă așa cum veniseră.

Pe scurt, după noi cercetări și nesfîrșite discuții, se hotărî ca doamna Maylie și domnul Losberne să răspundă de Oliver în cazul cînd ar fi căutat de poliție, și un magistrat din localitate primi cauțiunea lor. Blathers și Duff, după ce fură răsplătiți cu două lire, se întoarseră la Londra, fiecare cu păreri deosebite în privința expediției lor ; Duff, după o matură chibzuire a tuturor împrejurărilor, înclina să creadă că încercarea de spargere fusese pusă la cale de Răzgîiatul : Blathers, dinspre partea lui, atribuia tot meritul vestitului Conkey Chickweed.

Încetul cu încetul, sub întreita îngrijire a doamnei Maylie, a Rosei și a bunului doctor Losberne, Oliver începu a prinde puteri și a se înzdrăveni. Dacă cerul aude rugile fierbinți ale inimilor pline de recunoștință (ce rugăciuni ar putea avea mai multă trecere !), atunci binecuvîntările orfanului trebuie să fi coborît în sufletele binefăcătorilor lui, răspîndind pace și fericire.

— Ce se întîmplă ? exclamă celălalt, înşfăcîndu-l de guler cît ai clipi. Multe se întîmplă, dar acum e vorba de-o hoţie.

— Are să se întîmple şi-o crimă dacă nu-mi dai drumul — răspunse fără să se tulbure cocoşatul. Ai auzit ce-am spus ?

— Am auzit — zise doctorul, zgîlţîindu-l cu putere pe prizonier. Unde-i... dracu' să-l ia de ticălos... cum îi zice... Sikes ! Aşa-i zice. Unde-i Sikes, tîlharule ?

Cocoşatul se holbă la doctor, încremenit parcă de mirare şi indignare, apoi, smulgîndu-se cu îndemînare din strînsoare, dădu drumul unei serii de înjurături cumplite şi se retrase în casă. Dar înainte de a putea închide uşa, doctorul intrase în urma lui, fără a mai lungi discuţia. Privi în jur îngrijorat ; nici o mobilă, nici un semn, nici o fiinţă sau lucru, în sfîrşit, nimic care să se potrivească cu descrierea făcută de Oliver.

— Ei ! zise ghebosul, aţintindu-l cu priviri sfredelitoare. Cum de îndrăzneşti să pătrunzi în casa mea cu sila ? Ai de gînd să mă prazi ori să mă omori ? Ce vrei ?

— Ai văzut vreodată pe cineva venind într-o trăsură cu doi cai să fure, strigoi bătrîn şi caraghios ce eşti ! spuse doctorul cel iute din fire.

— Atunci ce doreşti ? întrebă cocoşatul. Şterge-o numaidecît de aici că altfel se întîmplă o nenorocire, fir-ai afurisit !

— Ba am să plec cînd am să am chef — spuse domnul Losberne, privind în camera alăturată care nu semăna mai mult ca prima cu descrierea lui Oliver. Las' că te-oi prinde eu cîndva pe afară, prietene !

— Aşa ? rînji într-un dinte stîrpitura. Dacă ai nevoie de mine vreodată, mă găseşti aici. Doar n-am trăit singur cuc ca o stafie douăzeci şi cinci de ani, ca să mă sperii acum de unul ca dumneata ! Ai să-mi plăteşti asta ! Ai să-mi plăteşti asta !

Rostind acestea, diavolul cel mic şi pocit începu a scoate strigăte sălbatice şi a bătuci podeaua cu furie.

— Mă cam fac de rîs — murmură doctorul către sine însuşi. S-o fi înşelat copilul. Uite ! Vîră asta în buzunar şi încuie-te iar înăuntru ! Aruncă cocoşatului un ban de argint şi se întoarse la trăsură.

Omul îl urmă pînă la portieră, scoţînd neîncetat blesteme şi înjurături sălbatice, dar în clipa în care domnul Losberne se întoarse ca să vorbească vizitiului, ghebosul se uită în trăsură şi, văzîndu-l pe Oliver, îi aruncă numai o clipă o cău-

— Nu pot să-ţi spun cît de fericită ai să mă faci — zise tînăra fată. Numai cînd mă gîndesc că mătuşica a putut să salveze pe cineva din mizeria pe care mi-ai descris-o, şi mi se umple sufletul de bucurie. Dar dacă aş şti că acela asupra căruia s-a revărsat bunătatea şi mila ei este sincer recunoscător şi devotat, aş fi mai fericită decît ţi-ai putea închipui. Mă înţelegi ? întrebă ea, observînd figura gînditoare a lui Oliver.

— Da, domnişoară — răspunse cu însufleţire Oliver. Dar mă gîndesc că sînt nerecunoscător în clipa aceasta.

— Nerecunoscător, faţă de cine ? întrebă domnişoara Maylie.

— Faţă de domnul cel generos şi bătrîna menajeră, care m-au îngrijit cu atîta bunătate — răspunse Oliver. Sînt sigur că s-ar bucura mult să ştie cît sînt de fericit acum.

— Nu mă îndoiesc de asta — urmă binefăcătoarea lui Oliver — iar domnul Losberne ne-a şi făgăduit că, de îndată ce-ai să poţi călători, te va duce să-i vezi.

— Da, domnişoară ? strigă Oliver, cu faţa luminată de bucurie. Nici nu ştiu ce-aş face de bucurie cînd i-aş vedea din nou !

În scurtă vreme, Oliver era destul de bine ca să poată îndura oboseala drumului şi într-o dimineaţă plecă împreună cu domnul Losberne într-o trăsurică ce aparţinea doamnei Maylie. Ajunşi la Chertsey Bridge, Oliver se făcu deodată palid la faţă şi scoase un ţipăt.

— Ce-o fi păţit băiatul ? strigă cu voce repezită doctorul, după obiceiul lui. Ai văzut ceva ? Ai auzit ceva ? Ai simţit ceva ?

— Uite colo, domnule ! strigă Oliver, scoţînd mîna pe portieră. Casa aceea !

— Da, văd ; ce este ? Opreşte, vizitiu ! Ce-i cu casa asta, băiete ?

— Hoţii... casa în care m-au dus ! îngînă Oliver.

— Ei, drăcie ! strigă doctorul. Hei ! Deschide repede !

Dar pînă să coboare vizitiul de pe capră, doctorul şi sărise jos din trăsură. Avîntîndu-se către casa pustie, începu a lovi cu piciorul în uşă ca ieşit din minţi.

— Ha ! făcu un omuleţ cocoşat şi urîcios, deschizînd uşa aşa de repede, încît doctorul, dus de pornirea-i violentă, era cît pe ce să cadă înainte pe coridor. Ce se întîmplă aici ?

— Haide, haide — spuse doctorul cel milos, bătîndu-l uşurel pe umăr. Ai să-i vezi îndată, şi ei au să fie încîntaţi să te revadă mulţumit şi sănătos.

— O ! Aşa nădăjduiesc ! strigă Oliver. Au fost atît de buni cu mine, cum nu se poate mai buni !

Trăsura mai merse o bucată, apoi se opri. Nu, nu era asta casa. La cealaltă poartă. Mai merseră puţin şi se opriră iar. Oliver se uită în sus la ferestre, cu lacrimi de bucurie în ochi.

Vai ! Casa cea albă era goală şi pe unul din geamuri era lipit un afiş : „De închirat !"

— Bate la poarta vecină — spuse domnul Losberne, luîndu-l de braţ pe Oliver. Nu ştii ce s-a întîmplat cu domnul Brownlow care locuia alături ?

Servitorul nu ştia, dar se duse să întrebe. Se întoarse şi le spuse că domnul Brownlow vînduse tot şi plecase de şase săptămîni în Indiile Occidentale.

Oliver începu a-şi frînge mîinile şi se lăsă moale pe spate.

— A plecat şi îngrijitoarea ? întrebă domnul Losberne, după o clipă de tăcere.

— Da, domnule — răspunse servitorul. Domnul cel bătrîn, îngrijitoarea şi încă un domn, prieten cu domnul Brownlow, au plecat împreună.

— Ne întoarcem acasă — spuse domnul Losberne vizitiului — şi să nu opreşti caii pînă nu ieşim din oraşul ăsta blestemat !

— Dar librarul, domnule ! spuse Oliver. Cunosc drumul. Să mergem să-l vedem ! Vă rog, domnule, să mergem să-l vedem !

— Sărmane copil — spuse doctorul — ai avut destule dezamăgiri pe ziua de azi ; amîndoi am avut destule. Dacă ne ducem la librar, cu siguranţă că aflăm ori că a murit, ori că i-a ars casa, ori că a fugit. Nu, mergem de-a dreptul acasă ! Şi ascultînd de primul impuls al doctorului, se întoarseră acasă.

O dezamăgire atît de crudă îi pricinui lui Oliver multă mîhnire şi supărare chiar în mijlocul fericirii în care trăia, căci în timpul bolii îşi închipuise adesea cu bucurie ce i-ar spune domnul Brownlow şi doamna Bedwin şi cu cîtă plăcere le-ar povesti cum zile şi nopţi de-a rîndul îşi amintise tot ce făcuseră pentru el şi cum plînsese că fusese atît de crud despărţit de ei. În grelele încercări din ultimul timp, avusese drept sprijin speranţa că va veni o zi în care le va putea lă-

tătură atît de ascuțită și aprigă și totodată atît de furioasă și de dușmănoasă, încît Oliver n-o putu uita, nici treaz, nici în somn, luni de zile. Vizitiul se suise pe capră și el tot lepăda înainte blesteme cumplite, ba chiar după ce trăsura porni, îl mai putură vedea un timp bătucind pămîntul cu picioarele și smulgîndu-și părul din cap într-un acces de furie adevărată sau prefăcută.

— Sînt un neghiob ! zise doctorul, după o lungă tăcere. Știai asta, Oliver ?

— Nu, domnule.

— Altă dată să știi.

— Un neghiob — repetă iar doctorul după un răstimp de tăcere. Chiar de-ar fi fost casa cu pricina și-aș fi găsit pe indivizii cu pricina, ce puteam face eu singur ? Și chiar de-aș fi avut ajutor, nu văd ce mare ispravă aș fi putut face, decît să mă dau în spectacol și pe deasupra să afle și alții cum am vrut să înăbuș scandalul. Dar într-un fel cred că mi-a prins bine. Veșnic mă vîr în tot felul de încurcături, fiindcă nu mă pot stăpîni, și asta mi-a servit de învățătură.

De fapt, simpaticul nostru doctor toată viața se lăsase mînat de primul impuls, și totuși, spre lauda acelor porniri nestăpînite ale firii lui violente, nu numai că nu se vîrîse în încurcături și neplăceri, ci dimpotrivă își cîștigase stima și dragostea tuturor celor care-l cunoșteau. E drept că fusese furios cîteva clipe, văzîndu-se înșelat în așteptările sale de-a descoperi dovezi care să arate adevărul spuselor lui Oliver chiar de la întîiul prilej care i se ivise. Dar se liniști îndată. Văzînd că Oliver răspundea la întrebările lui tot atît de limpede și de precis și cu același aer de sinceritate ca întotdeauna, se hotărî ca de acum încolo să aibă toată încrederea în el.

Deoarece Oliver cunoștea numele străzii unde locuia domnul Brownlow, nimeri ușor acolo ; cînd trăsura coti la colțul străzii, inima copilului prinse a bate cu atîta putere, că-și pierdu respirația.

— Acum, băiețele, spune care-i casa ? întrebă domnul Losberne.

— Asta ! Asta ! răspunse Oliver, arătînd repede cu mîna afară pe fereastră. Casa cea albă. Oh ! Mai repede, vă rog ! Mai repede ! Mi se pare c-am să mor, așa de tare tremur.

tul celor dragi, ele ne purifică gîndurile şi înăbuşă în noi simţămintele de ură şi de duşmănie, dar mai cu seamă trezesc, chiar la cei care nu obişnuiesc să mediteze, o vagă şi tulbure conştiinţă că senzaţiile acestea le-au mai simţit cîndva de mult şi le deschide solemn porţile îndepărtate ale unui viitor în care vanitatea şi patimile acestei lumi vor fi de mult apuse.

Locul unde se instalară era încîntător şi lui Oliver, care trăise pînă atunci printre fiinţe josnice, în hărmălaie şi certuri, i se părea că aici a intrat într-o viaţă nouă. Trandafirul şi caprifoiul se urcau pe zidurile casei, iedera se încolăcea în jurul copacilor şi florile grădinii îmbălsămau aerul cu parfumurile lor alese. În apropiere se afla un cimitir mic, ce nu era încărcat cu înalte şi urîte pietre funerare, ci presărat cu umile movilişe acoperite de muşchi şi iarbă, sub care dormeau în pace bătrînii satului. Oliver se plimba adesea pe acolo şi, gîndindu-se la tristul mormînt al maicii sale, se aşeza adesea jos şi plîngea în singurătate ; dar cînd ridica ochii către cerul înalt de deasupra capului, nu se mai gîndea că ea odihneşte în pămînt şi o plîngea cu mîhnire, însă fără amărăciune.

Erau fericite timpurile: zilele se scurgeau liniştite şi senine, iar nopţile n-aduceau cu ele nici teamă, nici grijă. Nu mai zăcea într-o închisoare mizerabilă, nu se mai întovărăşea cu nişte mizerabili, nu mai existau decît gînduri vesele. În fiecare dimineaţă se ducea la un domn bătrîn, cu părul alb, care locuia lîngă bisericuţă. Bătrînul acela îl învăţa să scrie şi să citească mai bine şi-i vorbea cu atîta blîndeţe şi avea atîta grijă de el, încît Oliver îşi da toată silinţa să-l mulţumească. Apoi ieşea la plimbare cu doamna Maylie şi Rose, le asculta vorbind despre cărţi sau sta jos lîngă ele într-un loc umbros, pe cînd Rose citea cu voce tare, iar el asculta cu plăcere oricît, pînă se lăsa întunericul şi nu se mai deslueau literele. Îşi pregătea apoi lecţia pe a doua zi şi lucra cu hărnicie în odăiţa lui, ce da înspre grădină, pînă ce cădea încet înserarea. Atunci doamnele porneau din nou la plimbare şi el le întovărăşea ascultînd cu nespusă plăcere tot ce spuneau, şi era atît de fericit cînd avea prilejul să se caţăre după o floare pe care o doreau, ori să dea fuga să caute vreun lucru pe care-l uitaseră ! Cînd se înnopta de tot şi se întorceau acasă, Rose se aşeza la pian şi cînta vreo arie plăcută, ba uneori cînta şi

muri totul, povestindu-le cum fusese răpit. Acum, gîndul că plecaseră aşa de departe, încredinţaţi că el nu era decît un şarlatan şi-un hoţ, părere care ar fi putut s-o aibă pînă la sfîrşitul vieţii lor, era pentru el un chin de neîndurat.

Întîmplarea aceasta însă nu schimbă întru nimic atitudinea binefăcătoarelor lui faţă de el. După vreo două săptămîni, cînd se făcu frumos şi cald şi pretutindeni copacii se îmbrăcau în verdeaţă proaspătă şi florile îşi arătau haina strălucitoare, se pregătiră să părăsească pentru cîteva luni casa din Chertsey. După ce dădură în seama unui bancher argintăria care stîrnise lăcomia lui Fagin şi lăsară pe Giles împreună cu un alt slujitor să păzească casa, plecară la un conac la ţară, luîndu-l şi pe Oliver cu ele.

Cine ar putea descrie bucuria şi încîntarea, pacea sufletească şi tihna dulce pe care le simţea convalescentul în acel aer îmbălsămat, între coline verzi şi păduri stufoase, în acel sătuc pierdut în mijlocul naturii ! Cine ar putea spune cum se întipăresc acele imagini de linişte şi pace în sufletul fiinţelor care au cunoscut numai o viaţă mizerabilă, în îngrămădeală şi zgomot, şi cît de adînc pătrunde în inima lor obosită prospeţimea acestei vieţi ? Oameni care au dus o viaţă trudnică, în uliţi strîmte şi înghesuite, şi care n-au dorit niciodată o schimbare, oameni la care obişnuinţa devenise o a doua natură şi care ajunseseră aproape să iubească fiecare piatră şi fiecare cărămidă care forma meschinul hotar al plimbărilor lor zilnice. Chiar oameni care începuseră a trăi în umbra morţii au simţit pînă la sfîrşit dorinţa de-a întrezări, o clipă măcar, chipul minunat al naturii, şi astfel, duşi departe de locurile vechilor suferinţe şi bucurii, au părut a trece deodată într-o nouă existenţă. Tîrîndu-se cu greu în fiecare zi către un loc verde şi însorit, au simţit că se deşteaptă în ei atîtea amintiri privind cerul, colinele, cîmpia şi sclipirea apelor, încît sfîrşitul le-a fost mîngîiat de presimţirea raiului şi au coborît în mormînt tot aşa de liniştiţi ca şi soarele pe care-l văzuseră apunînd de la fereastra lor singuratică cu cîteva ceasuri înainte, dispărînd pentru totdeauna din faţa ochilor lor slăbiţi şi încetoşaţi ! Amintirile pe care tihnitele privelişti cîmpeneşti le trezesc în sufletul nostru nu sînt din lumea aceea şi n-au nici o legătură cu gîndurile şi speranţele pămînteşti. Ele ne îndeamnă să culegem flori proaspete şi să împodobim mormîn-

noştinţă nu-i de mirare că-n aşa de scurt timp l-au făcut pe Oliver să se deprindă perfect cu doamna cea în vîrstă şi cu nepoţica ei. Iar iubirea nemărginită pe care le-o dăruia inima-i tînără şi simţitoare era răsplătită de dragostea şi ataşamentul lor.

CAPITOLUL XXXIII

În care fericirea lui Oliver şi a prietenilor lui primeşte o lovitură neaşteptată.

PRIMĂVARA ÎŞI LUĂ REPEDE ZBORUL şi-n locul ei veni vara. Dacă la început satul păruse încîntător, acum natura se arăta în toată strălucirea şi bogăţia ei. Copacii cei mari, care o bucată de vreme rămăseseră goi şi despuiaţi, izbucniră acum cu putere şi vigoare la viaţă, întinzîndu-şî braţe de verdeaţă deasupra pămîntului însetat, prefăcînd locurile deschise şi goale în culcuşuri de umbră deasă şi plăcută, de unde privirea se putea pierde în priveliştea aurită de soare. Pămîntul îşi îmbrăcase mantia-i de verdeaţă, răspîndind pretutindeni miresme îmbătătoare. Era tinereţea anului, cînd totul e proaspăt şi nou, vesel şi înflorit.

În casa cea mică de ţară viaţa se scurgea înainte liniştită şi locuitorii ei erau tot atît de veseli şi senini. Trecuse multă vreme de cînd se însănătoşise şi se înzdrăvenise Oliver, dar asta nu schimbase întru nimic dragostea şi devotamentul pe care-l purta celor din jurul lui, cum se întîmplă adesea altor oameni. Era tot atît de blînd, de ascultător şi de drăgăstos ca şi atunci cînd supărarea şi suferinţele îl doborîseră şi cînd cei ce-l îngrijeau fuseseră atenţi să nu-i lipsească nimic şi să se simtă cît mai bine.

Într-o seară frumoasă făcură o plimbare mai lungă ca de obicei, deoarece ziua fusese neobişnuit de caldă, iar acum luna

din gură, c-o voce dulce și domoală, romanțe vechi de care-i plăceau mătușicăi. În clipele acelea nu se aprindeau lumînările, iar Oliver se așeza aproape de fereastră și asculta în extaz muzica aceea dulce.

Dar duminicile ! Cît de diferite erau de celelalte duminici pe care le petrecuse pînă atunci ! Ce zile fericite ! De altfel, ca toate celelalte din acel timp fericit. Dimineața se duceau la bisericuța cea pitită în verdeață, unde pomii își legănau ramurile în fața ferestrelor, păsărelele cîntau peste tot locul și aerul îmbălsămat intra pe ușa scundă, umplînd lăcașul sfînt de miresme. Oamenii sărmani erau atît de curat și îngrijit îmbrăcați și îngenuncheau cu smerenie ca să se roage ; și deși nu se prea pricepeau să cînte, lui Oliver cîntările lor i se păreau mai vii și mai armonioase decît toate celelalte pe care le auzise el pînă atunci la biserică. După asta se plimbau ca de obicei și intrau să-i viziteze pe săteni în căsuțele lor curate. Seara, Oliver citea un capitol ori două din biblie, pe care le învățase în timpul săptămînii și, îndeplinind această datorie, se simțea mai mîndru și mai fericit decît dacă ar fi fost însuși pastorul.

Dimineața, la ora șase, Oliver era în picioare. Zburda pe cîmp ori se ducea pînă hăt-departe ca să prade gardurile vii de flori sălbatice, întorcîndu-se acasă încărcat de buchete cu care împodobea masa din sufragerie. Avea grijă să aducă și spălăcioasă proaspătă pentru păsărelele domnișoarei Maylie, dichisind cu mult gust colivia ; această chestiune fiind mai întîi bine studiată cu învățătorul satului. După ce gătea frumos păsărelele, mai avea de făcut, de obicei, cîte un drum în sat ca să dea de pomană vreunor oameni nevoiași, de nu, se ducea să joace cricket pe pajiște, asta însă arareori. Altfel își găsea întotdeauna de lucru în grădină ori la flori, pe care învățase să le îngrijească tot de la învățătorul satului, care era și grădinar iscusit. Și muncea cu multă tragere de inimă pînă ce cobora domnișoara Rose și-l fericea cu nenumărate laude pentru tot ce făcuse.

Astfel se scurseră trei luni, trei luni care și în viața celor mai ocrotiți și mai binecuvîntați de soartă ar fi fost trei luni de fericire netulburată, dar care pentru Oliver au fost fericirea supremă. O atît de sinceră și de gingașă generozitate dintr-o parte, iar din cealaltă o atît de vie și de înflăcărată recu-

Oliver, care privea îngrijorat la doamna Maylie, observă că era speriată de simptomele acestea, cum de altfel era şi el. Văzînd însă că ea se preface că ia lucrurile uşor, încercă să facă şi el la fel. Izbutiră atît de bine s-o liniştească pe Rose, încît se lăsă înduplecată să se ducă la culcare, mult mai bine dispusă şi arătînd mai bine, ba chiar cercînd ea singură să-i convingă că a doua zi dimineaţă cu siguranţă se va trezi sănătoasă.

— Sper, doamnă — zise Oliver după ce se întoarse doamna Maylie — că nu-i nimic grav ? Domnişoara nu arată bine în astă-seară, dar...

Doamna Maylie îi făcu semn să nu vorbească şi, aşezîndu-se într-un colţ întunecos al camerei, rămase un timp tăcută. Într-un tîrziu spuse cu voce tremurîndă :

— N-am speranţa asta, Oliver. Am fost aşa de fericită lîngă ea atîţia ani de zile, prea fericită poate. Se vede că a venit timpul să trec şi eu printr-o grea încercare. Dar nădăjduiesc să nu fie asta.

— Care, doamnă ?

— Lovitura cea mare — spuse în şoaptă doamna Maylie — să-mi pierd copila, care a fost atîta vreme singura mea mîngîiere şi bucurie.

— Doamne fereşte ! se grăbi să spună Oliver.

— Amin, dragă copile ! zise doamna cea bătrînă, împreunîndu-şi mîinile.

— Sigur că nu poate fi vorba de un lucru atît de înspăimîntător — vorbi Oliver. Acum două ore se simţea foarte bine.

— Acum însă este grav bolnavă — răspunse doamna Maylie — şi sînt sigură că are să-i fie şi mai rău. O, draga mea Rose ! Ce m-aş face fără ea ?

Doamna Maylie se lăsă pradă unei supărări atît de mari, încît Oliver, stăpînindu-şi propria-i tulburare, îndrăzni s-o mustre şi s-o roage din suflet ca, de dragul scumpei lor bolnave, să-şi ţie firea.

— O, dar gîndiţi-vă, doamnă — spuse Oliver, în timp ce-l podideau lacrimile cu toate sforţările lui de a se stăpîni — gîndiţi-vă cît e de tînără şi de bună şi cîtă bucurie şi mîngîiere aduce celor din jurul ei. Sînt sigur... sînt încredinţat... foarte încredinţat... că pentru dumneavoastră, care sîn-

strălucea pe cer şi se iscase o boare de vînt mai răcoroasă ca de obicei. Rose era foarte veselă şi, tot vorbind şi glumind, plimbarea se prelungise cu mult mai departe. Doamna Maylie simţindu-se obosită, se întoarseră cu toţii încet acasă. Rose, îndată ce-şi scoase pălăria, se aşeză ca de obicei la pian. După ce îşi plimbă distrată degetele peste clape cîteva clipe, începu a cînta o bucată foarte lentă şi solemnă. În vreme ce cînta, o auziră cum suspină, parcă ar fi plîns.

— Rose dragă ! zise mătuşa ei.

Rose nu răspunse, dar începu să cînte mai repede ca şi cum cuvintele acelea o treziseră din nişte gînduri chinuitoare.

— Rose, scumpa mea ! zise doamna Maylie, ridicîndu-se repede şi aplecîndu-se asupra ei. Ce ai ? Plîngi ? Copilă dragă, ce te-a întristat ?

— Nimic — răspunse fata — nimic, mătuşică. Nu ştiu ce am, n-aş putea să-ţi spun, dar mă simt...

— Nu cumva te-ai îmbolnăvit, drăguţă ? o întrerupse doamna Maylie.

— A ! nu, nu sînt bolnavă ! răspunse Rose, înfiorîndu-se ca şi cum o învăluia o răceală de moarte. Îmi trece îndată. Te rog, închide fereastra !

Oliver se grăbi să-i îndeplinească rugămintea. Rose, încercînd să-şi recapete veselia, începu o bucată mai săltăreaţă, dar degetele i se opriră neputincioase pe clape. Acoperindu-şi atunci faţa cu mîinile, se aruncă pe o sofa şi dădu drumul lacrimilor, pe care nu şi le mai putea stăpîni.

— Copilă dragă — spuse doamna Maylie, strîngînd-o în braţe. Nu te-am văzut niciodată în asemenea stare.

— Am crezut că am să te pot cruţa de-o grijă, dar oricît am încercat n-am izbutit — zise Rose. Mă tem că sînt bolnavă, mătuşică.

Era în adevăr bolnavă. Cînd se aduseră lumînările, putură vedea că în scurtul răstimp ce trecuse de la întoarcerea acasă se schimbase cu totul la faţă şi era acum albă ca varul. Era tot atît de frumoasă, deşi schimbată la faţă, şi chipu-i blînd avea o expresie neliniştită şi rătăcită pe care n-o mai avusese niciodată. În scurt timp un val de roşeaţă o cuprinse şi ochii-i albaştri, dulci se făcură tulburi şi grei. Repede trecu şi roşeaţa, ca umbra unui nor, şi din nou deveni palidă ca o moartă.

— Dar ce-i cu băiatul acela despre care tot vorbesc servitorii ? zise Blathers.

— A, nu-i nimic ! răspunse doctorul. Unui servitor speriat i-a intrat în cap că-i amestecat în încercarea de jefuire a casei, dar e o absurditate, pur și simplu o absurditate.

— Dacă e așa, nu e greu de dovedit — observă Duff.

— Are foarte mare dreptate — încuviință Blathers, dînd din cap că-i de aceeași părere și jucîndu-se distrat cu cătușele, ca și cum ar fi fost o pereche de castaniete. Cine-i copilul ? Ce lămuriri dă despre el însuși ? De unde vine ? Doar n-o fi căzut din cer ?

— Nu, desigur — răspunse doctorul, aruncînd doamnelor o privire nelinștită. Cunosc toată povestea lui, dar vom vorbi despre asta îndată ; îmi închipui că țineți să vedeți mai întîi locul pe unde au încercat să pătrundă hoții.

— Desigur — încuviință domnul Blathers — trebuie întîi să facem cercetări la fața locului, pe urmă să luăm interogatorii servitorilor. Așa se procedează de obicei.

Se aduseră lumini și domnul Blathers și Duff, întovărășiți de comisarul local, de Brittles și de Giles, într-un cuvînt de toată casa, intrară în odaia cea mică din capătul coridorului și se uitară pe fereastră ; apoi ieșiră afară și, făcînd înconjurul peluzei, priviră pe ferestre înăuntru. După asta cerură o lumînare ca să inspecteze de aproape oblonul, după asta un felinar ca să găsească urmele pașilor : după asta o furcă pentru ca să scormonească tufișurile. În sfîrșit, pe cînd toți îi priveau muți de admirație, intrară din nou în casă. Domnul Giles și Brittles trebuiră să-și joace rolurile din noaptea precedentă și dădură o reprezentație melodramatică pe care o repetară de vreo zece ori. Prima oară se contraziseră numai într-un singur loc, dar pînă la sfîrșit ajunseră să se contrazică în douăsprezece locuri. Cînd se ajunse la acest punct, Blathers și Duff dădură afară toată lumea și ținură împreună o consfătuire atît de misterioară și solemnă, încît față de așa ceva un consult de doctori vestiți, discutînd cea mai dificilă problemă medicală, ar părea un joc copilăresc.

În vremea aceasta, doctorul, în odaia de-alături, se plimba ca un leu în cușcă, iar doamna Maylie și Rose se uitau una la alta îngrijorate.

teţi atît de bună... şi pentru ea însăşi, pentru toţi cei pe care i-a făcut atît de fericiţi, că n-are să moară. Dumnezeu n-are s-o lase să moară atît de tînără.

— Sst ! zise doamna Maylie, punînd mîna pe creştetul lui Oliver. Judeci ca un copil, sărmane băieţel. În orice caz însă mi-ai arătat care-i datoria mea. Am uitat-o o clipă, Oliver, dar sper că asta îmi va fi iertat, căci sînt bătrînă şi am văzut destule boli şi morţi ca să cunosc chinul celor care rămîn în viaţă. Am văzut destule ca să ştiu că nu întotdeauna cei mai tineri şi mai buni sînt cruţaţi spre fericirea celor care-i iubesc. Dar asta ar trebui să ne mîngîie în supărarea noastră, căci Dumnezeu este drept şi asemenea lucruri ne învaţă atît de bine că este o lume mai frumoasă decît aceasta, iar drumul ce duce acolo e scurt. Facă-se voia celui de sus ! Numai Dumnezeu ştie cît mi-i de dragă !

Oliver rămase uimit văzînd că după vorbele acestea doamna Maylie încetează deodată de a se mai văieta şi, înălţîndu-şi capul, îşi reia atitudinea ei liniştită şi curajoasă. Dar uimirea îi spori văzînd cum curajul acela rămîne neclintit şi că în mijlocul tuturor necazurilor care urmară, doamna Maylie nu-şi pierdu nici o clipă cumpătul, îndeplinindu-şi toate îndatoririle fără şovăire şi în aparenţă chiar voioasă. Dar Oliver era tînăr şi nu ştia ce sînt în stare să facă în împrejurări grele cei cu suflet viteaz. Dar cum ar fi putut şti cînd chiar cei care au asemenea suflet adesea nu ştiu ei înşişi ?

Urmă o noapte agitată. Cînd se făcu dimineaţă, presimţirile doamnei Maylie se adeveriră. Rose era cuprinsă de o febră mare şi foarte primejdioasă.

— Trebuie să ne arătăm curajoşi, Oliver. Să nu ne lăsăm pradă unei dureri neputincioase — spuse doamna Maylie, ducînd un deget la buze şi privind fix la copil. Scrisoarea aceasta trebuie să ajungă cît mai repede în mîna domnului Losberne. Mai întîi trebuie dusă pînă în sat, care-i cam la vreo patru mile de aici, dacă o iei de-a dreptul peste cîmp, şi de acolo trimsă la Chertsey cu o ştafetă călare. Vei găsi la han oameni care să te ajute. Sînt încredinţată că ai să duci însărcinarea la bun sfîrşit.

Oliver nici nu putu răspunde de nerăbdător ce era să plece fără întîrziere.

— Iată încă o scrisoare — spuse doamna Maylie, oprindu-se o clipă pe gînduri. Dar nu sînt hotărîtă dacă s-o trimit acum, ori dacă nu-i mai bine să aştept ca să ne lămurim întîi ce boală are Rose. Mai bine să n-o trimit decît în cazul cel mai rău.

— Tot pentru Chertsey, doamnă ? întrebă Oliver, nerăbdător să îndeplinească comisionul şi întinzînd mîna ce-i tremura spre scrisoare.

— Nu — răspunse doamna Maylie, dîndu-i-o cu gîndul în altă parte.

Oliver îşi aruncă ochii pe plic şi văzu că era adresată lui Harry Maylie, la castelul unui lord, dar nu putu descifra adresa.

— S-o duc, doamnă ? întrebă Oliver, privind nerăbdător pe doamna Maylie.

— Nu — spuse ea, luîndu-i-o înapoi — mai bine să aşteptăm pînă mîine.

Îi dădu lui Oliver punga ei şi băiatul, fără a mai zăbovi, porni în goană cît putu mai repede.

Alergă sprinten peste cîmpuri şi de-a lungul haturilor ce le despărţeau, cînd ascunse de grînele coapte de pe amîndouă laturile, cînd ieşind în loc deschis, unde cositorii şi secerătorii dădeau zor cu lucrul. Nu se opri de loc, decît doar cîte o clipă din cînd în cînd, ca să mai răsufle, pînă ce ajunse, asudat şi prăfuit, în piaţa satului.

Acolo se opri şi căută în jur cu privirea hanul. Văzu o casă văruită în alb, o cîrciumă vopsită în roşu, o casă orăşenească vopsită în galben şi într-un colţ al pieţei o casă mare, cu obloane verzi, purtînd firma „La George". Cum dădu cu ochii de ea, se îndreptă grăbit într-acolo.

Vorbi mai întîi cu un vizitiu care moţăia jos lîngă poartă şi care, după ce înţelese despre ce e vorba, îl trimise la rîndaşul de la cai ; acesta, după ce află totul, la rîndul lui, îl trimise la hangiu. Hangiul era un domn înalt, cu cravată albastră, pălărie albă, pantaloni maro de călărie şi cizme răsfrînte, pe care-l găsi stînd rezemat de o cişmea, lîngă uşa grajdului, scobindu-se în dinţi cu o scobitoare de argint.

Acel domn intră fără să se grăbească în han ca să scrie recipisa, cu care-şi trecu o grămadă de vreme. După ce hîrtia fu întocmită şi achitată, omul care urma să plece trebui să se îmbrace şi să pună şaua pe cal, treburi care luară încă cel puţin

vreo zece minute. În tot timpul acesta, Oliver era atît de chinuit de nerăbdare și îngrijorare, că-i venea să sară el pe cal și s-o pornească în goană pînă la halta următoare. În sfîrșit, pregătirile se isprăviră și, după ce mesagerul primi scrisoarea cu multe îndemnuri și rugăminți să fie înmînată cît mai repede, omul dădu pinteni calului, care se avîntă pe pavajul colțuros al pieței și, luînd-o în galop pe drumul ce ducea spre barieră, ieși îndată din sat.

Tot era o mîngîiere să știi că se trimisese după ajutor și că nu se pierduse timp. Oliver plecă din curtea hanului cu inima mai ușurată și tocmai ieșea pe poartă cînd se izbi din greșeală de un om înalt, înfășurat într-o manta, care ieșea chiar în clipa aceea din han.

— Hei ! strigă omul, privindu-l pe Oliver și dîndu-se deodată îndărăt. Hei drăcia dracului, ce înseamnă asta ?

— Iertați-mă, domnule — spuse Oliver — mă grăbeam să mă întorc acasă și nu v-am văzut.

— Blestem ! murmură omul, ațintindu-l pe băiat cu niște ochi mari, negri. Cine și-ar fi putut închipui ? De-ar fi prefăcut în cenușă și se vede că tot ar învia ca să-mi iasă în cale!

— Îmi pare rău, domnule — îngînă Oliver, intimidat de privirea ciudată și sălbatică a omului. Sper că nu v-am lovit ?

— Fir-ai afurisit ! mîrîi cu dinții încleștați omul, stăpînit de o furie oarbă. De-aș fi avut curajul să rostesc cuvîntul, aș fi scăpat de tine într-o noapte. Blestemul meu să te urmărească pretutindeni, ticălosule ! Ce cauți aici ?

Rostind cuvinte fără șir, omul îl amenință pe Oliver cu pumnul și înaintă spre el ca și cum avea de gînd să-l lovească, dar dintr-o dată se prăbuși la pămînt, zvîrcolindu-se și făcînd spume la gură.

Oliver se uită o clipă cum se zbuciumă nebunul (căci nu se îndoia că-i un smintit), apoi se repezi înăuntru după ajutor. După ce-l văzu dus în han, Oliver apucă spre casă, alergînd cît îl țineau picioarele ca să cîștige timpul pierdut, gîndindu-se în același timp cu uimire și teamă la nemaipomenita purtare a celui de care abia se despărțise.

Dar amintirea acestei întîmplări se șterse repede, căci îndată ce ajunse acasă avu destule lucruri la care să se gîndească și care să-i alunge orice fel de preocupări personale.

Starea Rosei Maylie se înrăutăţea repede şi înainte de miezul nopţii începu să aiureze. Un doctor din localitate o veghea neîntrerupt. După prima cercetare a bolnavei, o luase pe doamna Maylie la o parte şi-l declarase că boala avea o formă foarte primejdioasă. „Drept să vă spun — adăugase el — ar fi o minune să scape".

De cîte ori nu se sculă Oliver în noaptea aceea, ca să se strecoare în vîrsul picioarelor pînă la scări şi să asculte cel mai mic zgomot ce venea din camera bolnavei ! De cîte ori nu tremură şi nu simţi sudori reci îmbrobodindu-i fruntea, cînd un zgomot de paşi îi făcea să se cutremure că s-a întîmplat o nenorocire, la care nici n-avea curajul să se gîndească ! Iar rugăciunile fierbinţi pe care le rostise pînă atunci nu erau nimic faţă de acelea pe care le făcea acum din tot sufletul şi cu toată deznădejdea, pentru viaţa şi sănătatea gingaşei fiinţe care se afla acum la un pas de moarte !

Aşteptarea, aşteptarea chinuitoare şi teribilă, cînd stai neputincios lîngă fiinţa iubită care se zbate în ghearele morţii ! Ah ! tortura gîndurilor care năvălesc în mintea noastră şi fac să ne bată inima cu violenţă, ne taie răsuflarea, atît de limpede ne evocă o serie de imagini ! Ne frămîntă dorinţa *de a face ceva* pentru a uşura suferinţele ori a depărta primejdia împotriva căreia n-avem nici o putere ; descurajarea pe care o stîrneşte în noi sentimentul acesta îţi întunecă mintea şi spiritul. Nu există chin mai mare ! Şi nimeni nu te poate mîngîia cu vorba ori cu fapta în clipele acelea de febră şi desperare.

Se lumină de ziuă şi căsuţa de ţară era tăcută şi tristă ; toţi vorbeau în şoaptă, feţe îngrijorate apăreau la poartă din cînd în cînd, femei şi copii plecau plîngînd. Tot timpul acestei nesfîrşite zile şi multă vreme după ce se înseră, Oliver se plimbă prin grădină cu pas domol, ridicînd ochii mereu către odaia bolnavei, înfiorîndu-se cînd văzu fereastra întunecîndu-se, ca şi cum umbra morţii ar fi pătruns înăuntru. Domnul Losberne sosi noaptea tîrziu.

— Grea lovitură ! zise doctorul, întorcîndu-se într-o parte în timp ce vorbea. Atît de tînără, atît de dragă tuturor ! Sînt foarte puţine speranţe.

Mai trecu o zi. Soarele se ridică strălucitor, atît de strălucitor ca şi cum n-ar fi luminat nici nenorociri, nici suferinţe, şi, pe cînd în jur totul era verde şi înflorit, plin de viaţă şi veselie, fata cea frumoasă zăcea întinsă în pat şi se topea văzînd

cu ochii. Oliver se strecură în cimitirul cel vechi şi, aşezîndu-se pe o moviliţă acoperită de verdeaţă, plînse şi se rugă în tăcere.

Era atîta pace şi frumuseţe acolo, atîta strălucire şi voioşie în priveliştea însorită, atîta veselie în cîntecul păsărelelor, atîta avînt în zborul iute al corbilor ce croncăneau pe deasupra, atîta viaţă şi veselie peste tot, încît cînd băiatul îşi ridică ochii înroşiţi de plîns şi privi în jur ; fără voie îi veni în gînd că asemenea vreme nu-i prielnică morţii, că nu-i cu putinţă ca Rose să moară cînd pînă şi vietăţile cele mai mici sînt atît de pline de zîmbet şi voie bună ; iar mormintele se potrivesc cu frigul şi tristeţea iernii, nu cu soarele şi aerul îmbălsămat. Avea impresia că giulgiul e numai pentru bătrîni şi infirmi şi că niciodată n-a ascuns sub faldurile-i funebre trupuri tinere şi graţioase.

Clopotul bisericii bătu o singură dată, trezindu-l din gîndurile-i copilăreşti. Încă o bătaie ! Apoi încă una ! Vestea o înmormîntare. Pe poarta cimitirului intră un grup de săteni umili purtînd cocarde albe, semn că cel ce murise era tînăr. Se opriră cu capetele descoperite în faţa unei gropi şi printre cei ce plîngeau era şi o mamă — o mamă rămasă fără copil ! Şi totuşi soarele strălucea vesel şi păsările cîntau înainte.

Oliver se întoarse acasă, gîndindu-se la tot binele pe care-l primise de la bolnava cea tînără şi visînd la timpuri viitoare cînd îi va putea arăta cît îi era de devotat şi de recunoscător. Nu-şi găsea nici o vină faţă de ea. Nu fusese niciodată nepăsător ori uituc, căci o slujise cu tot sufletul. Şi totuşi îi revenau în minte o mulţime de împrejurări mărunte în care i se părea acum că ar fi putut arăta mai mult zel şi hărnicie. Ar trebui să fim întotdeauna atenţi cum ne purtăm cu cei din jurul nostru, căci fiecare moarte ne arată cît de puţin am făcut pentru cei duşi şi cît de mult am fi putut face ! Nu este remuşcare mai adîncă decît aceea care-i zadarnică şi dacă voim să ne ferim de chinurile ei, să ne amintim asta la timp.

Cînd ajunse acasă, doamna Maylie stătea în salonaş. Oliver simţi inima zvîcnindu-i cînd o zări acolo şi se gîndi înspăimîntat că numai o schimbare o putuse îndepărta de lîngă nepoata ei, căci pînă atunci stătuse nedezlipită lîngă patul bolnavei. Află îndată că Rose era cufundată într-un somn adînc, din care se va deştepta ori să se însănătoşească, ori să le spuie rămas bun şi să moară.

Stătură cu urechea la pîndă mai multe ore fără a îndrăzni să vorbească. Mîncarea rămase neatinsă în farfurii dinaintea lor, pe cînd ei, cu gîndul în altă parte, urmăreau cu priviri pierdute soarele care cobora încet spre orizont și care la sfîrșit înecă cerul și pămîntul în acele culori vii care vestesc apusul. Urechea lor atentă deslușì pașii cuiva care se apropia. Atunci amîndoi odată se repeziră spre ușa pe care apăru doctorul Losberne.

— Ce face Rose ? strigă bătrîna. Spune repede ! Nu mai pot îndura nesiguranța asta ! Vorbește te rog, pentru numele lui Dumnezeu !

— Trebuie să vă stăpîniți — zise doctorul, sprijinind-o. Vă rog, liniștiți-vă, doamnă !

— Lasă-mă să mă duc la ea, te implor — zise doamna Maylie, cu voce sugrumată. A murit copila mea dragă ! Am pierdut-o !

— Nu ! strigă cu însuflețire doctorul. Dumnezeu e bun și îndurător ! Are să trăiască și are să ne mai facă încă multă vreme fericiți.

Doamna Maylie căzu în genunchi și cercă să-și împreuneze mîinile, dar energia care o susținuse atîta vreme zbură spre cer o dată cu ruga-i de mulțumire și bătrîna se lăsă moale în brațele prietenești pregătite s-o primească.

CAPITOLUL XXXIV

Lămuriri asupra unui domn tînăr care apare acum în scenă. O nouă aventură a lui Oliver.

S-AR FI PUTUT SPUNE CĂ FERICIREA ÎNTRECUSE MĂSURA. Auzind neașteptata veste, Oliver rămase ca împietrit ; nu putea nici să plîngă, nici să vorbească, nici să stea liniștit. Nu mai era în stare nici să înțeleagă ce se întîmplase. Abia după ce umblă mult prin aerul curat al înserării, îl apucă o toană

de plîns care-l răcori și-l făcu să-și dea dintr-o dată și foarte limpede seama că se întîmplase o schimbare fericită și că i se ridicase de pe inimă povara teribilă a îngrijorării.

Se făcuse noapte de-a binelea cînd o luă înapoi spre casă cu brațele încărcate de flori, pe care le culesese cu deosebită grijă ca să împodobească odaia bolnavei. În timp ce înainta pe drum cu pas grăbit, auzi îndărătul lui huruitul unei trăsuri apropiindu-se în goană. Privind în urmă, văzu o diligență ce se apropia cu mare iuțeală. Deoarece caii erau mînați în galop și drumul era îngust, Oliver se feri lîngă o poartă, ca s-o lase să treacă.

Deși trăsura trecu ca un vîrtej, Oliver avu vreme să zărească un individ cu o scufie albă de noapte în cap și a cărui figură i se păru cunoscută. Dar vedenia trecu atît de iute, încît n-avu vreme să recunoască cine era. O clipă mai tîrziu, scufia de noapte izbucni afară pe portieră și o voce de stentor strigă surugiului să oprească. Acesta opri numaidecît caii ; atunci scufia de noapte apăru din nou și aceeași voce îl strigă pe Oliver pe nume.

— Hei, Oliver ! strigă vocea. Ce vești sînt ? Domnișoara Rose ?... Domnule O-li-ver !

— Dumneata ești, Giles ? strigă Oliver, alergînd la portiera diligenței.

Scufia lui Giles se arătă din nou și stăpînul ei tocmai se pregătea să răspundă, cînd deodată fu tras îndărăt de un domn tînăr ce ocupa celălalt colț al trăsurii și care întrebă nerăbdător ce vești avea să le dea.

— Într-un cuvînt — zise el — mai bine ori mai rău ?

— Mai bine, mult mai bine ! se grăbi să dea răspuns Oliver.

— Domnul fie lăudat ! strigă tînărul. Dar ești sigur ?

— Foarte sigur, domnule — răspunse Oliver. Schimbarea a început abia acum cîteva ore și domnul Losberne spune că primejdia a trecut.

Fără să mai spună nimic, tînărul deschise portiera, sări jos din trăsură și, apucîndu-l pe Oliver de braț, îl trase la o parte.

— Ești absolut sigur ? Nu se poate să te fi înșelat cumva, băiețele ? întrebă el și vocea îi tremura. Să nu mă amăgești cu speranțe zadarnice.

— N-aș face asta pentru nimic în lume, domnule — răspunse Oliver. Puteți avea încredere în mine. Domnul Losberne a spus că ea va trăi ca să ne mai facă încă multă vreme fericiți. L-am auzit eu cu urechile mele cînd a spus așa — și ochii i se umplură de lacrimi cînd își aminti de clipele acelea care aduseseră atîta fericire.

Tînărul întoarse capul și rămase tăcut cîteva clipe. Lui Oliver i se păru că îl aude suspinînd de mai multe ori și se feri să-l mai tulbure cu alte vorbe, ghicind prea bine ceea ce simțea, așa că se dădu mai departe, prefăcîndu-se că-și aranjează buchetul.

În timpul acesta, domnul Giles, tot cu scufia de noapte în cap, se așezase pe scara trăsurii, cu coatele sprijinite pe genunchi, și-și ștergea ochii cu o batistă albastră cu picățele albe. Emoția acelui om cumsecade nu era de loc prefăcută, lucru care-l dovedeau cu prisosință ochii lui înroșiți cînd îi ridică spre tînărul ce se întoarse către el ca să-i vorbească.

— Cred, Giles, că-i mai bine să te duci cu trăsura pînă acasă la maică-mea — spuse el. Eu prefer să merg pe jos puțin, să mă mai liniștesc înainte de-a o vedea. Să-i spui că sosesc și eu îndată.

— Vă cer iertare, domnule Harry — spuse Giles, dînd un lustru final cu batista chipului său răvășit — dar v-aș fi recunoscător dacă ați da această însărcinare vizitiului. Nu se cuvine să mă vadă servitoarele în asemenea hal. N-aș mai avea nici o autoritate asupra lor.

— Bine — spuse Harry Maylie, zîmbind. Fă cum vrei. Lasă-l să plece înainte cu bagajele și, dacă dorești, vino cu noi. Dar mai întîi schimbă scufia aceea din cap cu ceva mai potrivit, ca să nu ne ia lumea drept niște smintiți.

Domnul Giles, amintindu-i de costumul său ciudat, își smulse iute scufia, o vîrî în buzunar și o înlocui cu o pălărie sobră și serioasă pe care o scoase din trăsură. După asta vizitiul plecă înainte, iar Giles, domnul Maylie și Oliver îl urmară fără grabă, pe jos.

În timp ce mergeau, Oliver arunca din cînd în cînd priviri curioase și interesate spre noul sosit. Părea să aibă vreo douăzeci și cinci de ani și era de statură mijlocie ; avea înfățișare frumoasă și deschisă și un fel natural și plăcut de a se purta. Cu toată deosebirea ce desparte tinerețea de bătrînețe, semăna așa de mult cu doamna Maylie, încît Oliver ar fi putut ușor ghici

rudenia lor, chiar dacă tînărul n-ar fi vorbit de ea ca despre mama lui.

Cînd ajunseră la vilă, o găsiră pe doamna Maylie aşteptînd nerăbdătoare să-şi vadă fiul şi întîlnirea avu loc cu multă emoţie şi dintr-o parte şi în cealaltă.

— Mamă ! şopti tînărul. De ce nu mi-ai scris mai de vreme ?

— Ţi-am scris — răspunse doamna Maylie — dar după ce m-am gîndit, m-am hotărît să nu trimit scrisoarea înainte de-a şti părerea doctorului Losberne.

— De ce să aştepţi să se întîmple întîi ceea ce îţi era frică să bănui ? Dacă Rose ar fi... — nu pot rosti acel cuvînt —... dacă boala s-ar fi sfîrşit altfel, ai fi putut vreodată să-ţi ierţi această întîrziere ? Iar eu aş mai fi avut vreodată o clipă de fericire ?

— Dacă ar fi fost astfel, cred că fericirea ta oricum ar fi fost distrusă, iar sosirea ta aici cu o zi mai devreme ori mai tîrziu n-ar fi avut nici o însemnătate.

— De ce să mai spunem *dacă*, mamă ? o întrerupse tînărul. De ce să nu vorbim pe faţă, căci acesta-i adevărul. Aşa este, şi dumneata ştii foarte bine, mamă.

— Ştiu că merită dragostea cea mai adevărată şi mai curată de care-i în stare inima unui bărbat — spuse doamna Maylie. Mai ştiu că firea ei afectuoasă şi devotată cere în schimb sentimente la fel de adînci şi de durabile. Dacă n-aş fi încredinţată de asta, dacă n-aş şti că o purtare uşuratică din partea celui pe care l-ar iubi i-ar sfărîma inima, îndatorirea mea n-ar fi atît de greu de îndeplinit şi n-ar mai fi atîta luptă în sufletul meu ca să urmez calea strictă a datoriei mele.

— Mă judeci rău, mamă — spuse Harry. Mă socoţi tot un copil care nu se cunoaşte pe el şi care se înşeală asupra sentimentelor lui ?

— Ştiu, dragul meu copil — răspunse doamna Maylie, punîndu-i mîna pe umăr — că tinereţea are multe elanuri care nu durează şi că mai ales unele dorinţe, după ce sînt îndeplinite, se ofilesc repede. Şi mai ales cred — spuse ea, privind ţintă pe fiul ei — că atunci cînd un tînăr entuziast, ambiţios şi înflăcărat se însoară cu o fată al cărei nume poartă o pată de care ea n-are nici o vină, dar pe care oameni răi şi invidioşi o vor folosi ca să se răzbune cu rînjete şi vorbe rele asupra ei şi-a copiilor ce se vor naşte, cu o atît mai mare înverşunare cu cît va fi mai

mare succesul lui în viață, atunci se poate întîmpla ca, oricît de bun și de generos ar fi el, să-i pară rău într-o bună zi de legătura pe care a făcut-o în frageda-i tinerețe. Iar ea s-ar putea să știe asta și să sufere.

— Mamă — spuse tînărul cu nerăbdare — omul care s-ar purta astfel n-ar fi decît un egoist și-o brută, nedemn să se numească om și nedemn mai cu seamă de femeia de care vorbești.

— Judeci așa acum, Harry — răspunse mama lui.

— Și am să judec totdeauna la fel — răspunse tînărul. Chinurile pe care le-am îndurat în ultimele două zile mă silesc să-ți mărturisesc o pasiune care nu-i de ieri de alaltăieri, după cum știi prea bine, și care nu-i ceva ușuratic. Rose, copilă blîndă și gingașă ! Niciodată un bărbat nu și-a dăruit inima cu mai multă înflăcărare unei femei. Toate gîndurile, toate speranțele, toate planurile mele sînt pentru ea. Iar dacă te pui împotriva speranțelor mele, e ca și cum mi-ai lua pacea și fericirea cu mîinile ca s-o împrăștii în vînt. Mamă, ar trebui să ai o părere mai bună despre mine și să te gîndești și la fericirea mea, pe care nu prea pari s-o iei în seamă.

— Harry — zise doamna Maylie — vorbesc astfel fiindcă știu ce înseamnă o inimă simțitoare și caldă și vreau s-o feresc de suferință. Dar deocamdată cred că am vorbit de ajuns, chiar prea de ajuns despre asta.

— Să hotărască Rose atunci — o întrerupse Harry. Cred că nu te îndîrjești într-atît în părerile dumitale, mamă, încît să-mi pui piedici în cale ?

— Nu — răspunse doamna Maylie. Dar aș dori să mai reflectezi.

— Am reflectat de ajuns ! veni neîntîrziat răspunsul. M-am gîndit la asta ani de zile. Mă gîndesc mereu de cînd sînt în stare să mă gîndesc serios. Sentimentele mele rămîn neschimbate și vor rămîne întotdeauna la fel. De ce să amîn mărturisirea lor ca să sufăr fără nici un rost ? Nu ! Înainte de-a pleca trebuie să vorbesc cu Rose.

— Vei vorbi — spuse doamna Maylie.

— Este ceva în felul cum îmi spui asta, mamă, care mă face să cred că Rose mă va primi cu răceală — zise tînărul.

— Nu, nu cu răceală — răspunse doamna Maylie — nicidecum.

— Atunci ce este ? insistă tînărul. Ţine la altcineva ?

— Asta nu — spuse maică-sa — căci, de nu mă înşel, deja ocupi un loc însemnat în inima ei. Dar iată ce voiam să-ţi spun — urmă doamna Maylie, oprind pe tînărul care voia să vorbească. Înainte de a te dărui cu totul acestui gînd, înainte de a te lăsa dus de speranţe, stai şi gîndeşte-te puţin, dragul meu copil, la povestea Rosei. Judecă tu singur cum poate s-o influenţeze în luarea unei hotărîri cunoaşterea naşterii ei misterioase, iubindu-ne aşa cum ne iubeşte ea, cu toată căldura inimii ei nobile şi cu spiritul ei de sacrificiu, care a fost întotdeauna, în toate împrejurările, fie ele mici ori însemnate, fondul caracterului ei.

— Ce vrei să spui ?

— Te las să ghiceşti singur — răspunse doamna Maylie. Acum trebuie să mă duc la ea. Dumnezeu să te binecuvînteze !

— Te voi vedea în astă-seară ? întrebă repede tînărul.

— Chiar foarte curînd — zise doamna Maylie. Cînd voi putea s-o las pe Rose.

— Îi vei spune că am venit ? spuse Harry.

— Desigur — răspunse doamna Maylie.

— Îi vei spune atunci şi cît de îngrijorat am fost, cît de mult am suferit şi ce dor mi-i de ea ? Nu te supără rugămintea mea, mamă ?

— Nu — zise doamna Maylie. Îi voi spune toate. Şi strîngînd afectuos mîna fiului ei, plecă grăbită.

Domnul Losberne, care în timpul acestei convorbiri grăbite stătuse împreună cu Oliver în celălalt capăt al camerei, se apropie acum ca să dea mîna cu Harry Maylie şi amîndoi schimbară saluturi amicale. Apoi, la întrebările cu care-l copleşea tînăru-i prieten, domnul Losberne făcu un raport amănunţit asupra stării bolnavei, raport care era tot aşa de încurajator şi optimist ca şi veştile bune pe care i le dăduse Oliver. Iar domnul Giles, aferîndu-se în jurul bagajelor, trăgea cît putea cu urechea la tot ce se spunea.

— Ai mai împuşcat ceva de soi în ultimul timp, Giles ? îl întrebă doctorul după ce sfîrşi cu lămuririle.

— Nu, nimic, domnule — răspunse Giles, înroşindu-se pînă în vîrful urechilor.

— N-ai mai prins niscaiva tîlhari, nici n-ai mai descoperit vreun spărgător ? zise doctorul.

— Nu, domnule, nici unul — răspunse foarte serios Giles.

— Păcat — spuse doctorul. Îmi pare rău, fiindcă te pricepeai de minune la astfel de treburi. Spune-mi, te rog, ce mai face Brittles ?

— Băiatului îi merge foarte bine, domnule — zise Giles, recăpătîndu-şi tonul lui obişnuit, protector, faţă de subalternul său — şi vă trimite salutări respectuoase.

— Mă bucur — zise doctorul. Văzîndu-te aici, mi-am amintit, domnule Giles, că în ajunul zilei în care am plecat atît de grabnic, am îndeplinit, la cererea stăpînei dumitale, un mic comision care te priveşte şi-ţi va face plăcere. Fii bun, te rog, şi vino o clipă cu mine colo, în colţul acela.

Domnul Giles păşi după doctor spre acel colţ al camerei, foarte demn şi puţin cam mirat, şi fu onorat cu o scurtă convorbire în şoaptă, după care se înclină către domnul Losberne de nenumărate ori şi se retrase cu un pas şi mai măreţ ca de obicei. Subiectul acelei convorbiri nu fu divulgat în salon, dar la bucătărie se află numaidecît. Căci domnul Giles se duse de-a dreptul acolo şi, după ce ceru o cană cu bere, anunţă cu un aer maiestuos, cît se poate de impresionant, că stăpîna binevoise, avînd în vedere purtarea sa eroică cu ocazia încercării de spargere, să depună la casa de economii a unei bănci, în beneficiul lui, suma de douăzeci şi cinci de lire sterline. La vestea asta, cele două servitoare ridicară mîinile şi ochii către cer, spunînd că domnul Giles de bună seamă avea de ce să fie fudul de-acum încolo ; la care domnul Giles răspunse trăgîndu-şi jaboul : „Nu, nu". Şi dacă vreunul din ei ar observa că ţine nasul sus faţă de inferiori, le-ar fi foarte recunoscător să-i atragă atenţia. Mai făcu încă multe reflexii ce dovedeau înclinarea sa către modestie, reflexii care fură foarte apreciate şi aplaudate, căci erau tot atît de originale şi la locul lor ca toate sentinţele oamenilor mari.

Sus, la etaj, restul serii se scurse vesel, căci doctorul Losberne era în vervă, iar Harry, deşi se arătase la început îngîndurat şi obosit, pînă la urmă nu putu rezista bunei dispoziţii a

doctorului, care se întrecu în tot felul de hazuri și amintiri din lunga-i carieră și scorni atîtea glume și așa de nostime, că Oliver se prăpădea de rîs spre marea satisfacție a doctorului, care rîdea și el în hohote, pînă ce se molipsi și Harry Maylie de veselia lor. Așadar, erau cu toții voioși, pe cît e cu putință în asemenea împrejurare, și se făcuse tîrziu cînd se despărțiră cu sufletele mulțumite și ușoare, ca să se ducă la odihna de care aveau nevoie după încercările și grijile prin care trecuseră.

A doua zi dimineață, Oliver se trezi bine dispus și-și reluă îndeletnicirile obișnuite cu un curaj și o plăcere pe care nu le simțise de multe zile. Păsărelele fură scoase din nou afară la locul lor obișnuit, ca să cînte, și cele mai frumoase flori de cîmp fură adunate într-un buchet parfumat, ca s-o înveselească pe Rose. Melancolia pe care o văzuse în ochii întristați și îndureraţi ai copilului învăluind toate lucrurile din jur, în zilele care trecuseră, se risipise acum ca prin farmec. Roua părea că strălucește mai viu pe frunzișul verde, vîntul părea că șoptește un cîntec mai dulce, legănîndu-l, și chiar cerul era mai albastru și mai luminos, atît de mare este înrîurirea pe care o are dispoziția noastră asupra lucrurilor din jur. Oamenii care, contemplînd natura și pe semenii lor, căci acest colorit sumbru e reflexul ochilor și inimilor lor bolnave de gălbinare. Adevăratele nuanțe sînt gingașe și cer o privire limpede.

Socotim că trebuie să menționăm faptul, pe care îl observă de altfel și Oliver, că plimbările lui de dimineață nu mai erau singuratice. Harry Maylie, din prima zi cînd îl întîlnise pe Oliver întorcîndu-se acasă cu buchetul în brațe, fu cuprins de o pasiune atît de mare pentru flori și dovedi un gust atît de rafinat în aranjarea lor, încît îl întrecu mult pe tovarășul lui cel mic. Dar dacă în privirea aceasta Oliver era biruit, în schimb cunoștea mai bine locurile unde se găseau cele mai frumoase flori și în fiecare dimineață cutreierau împreună cîmpiile ca să le culeagă. Fereastra fetei sta acum deschisă, căci Rosei îi plăcea să respire aerul îmbălsămat al verii, care o înviora cu prospețimea lui, iar pe prichiciul ferestrei se afla întotdeauna, într-un vas cu apă, un anume buchețel care era înlocuit și aranja, cu multă grijă, în fiecare dimineață. Oliver băgă de seamă că florile vestejite nu erau niciodată aruncate după ce erau înlocuite cu altele proaspete ; și de asemenea observă că, de fie-

care dată cînd intra doctorul în grădină, își îndrepta întîi privirile spre vasul cu flori, apoi clătina din cap cu înțeles înainte de a-și începe plimbarea de dimineață. Astfel zilele zburau una după alta și Rose se însănătoșea repede.

Nici pentru Oliver timpul nu trecea greu, deși Rose încă nu ieșea din cameră și plimbări seara nu se mai făceau decît rar și pe distanțe mici, numai în tovărășia doamnei Maylie. Învăța cu mare sîrguință lecțiile pe care i le preda bătrînul cu păr alb și muncea cu atîta rîvnă, că se mira el singur de iuțeala cu care progresa. În mijlocul acestor ocupații se întîmplă un lucru ce-l înspăimîntă și-l îngrozi.

Odăița în care sta de obicei și-și făcea lecțiile era la etajul de jos și în partea de dindos a casei. Era o adevărată odăiță de țară : fereastra cu obloane era încadrată de iasomie și caprifoi care se cățărau de jur împrejurul pervazului umplînd încăperea de parfumuri suave. Avea vedere înspre grădină, care la rîndul ei era despărțită de o curticică pavată, printr-o poartă mare cu portiță. Mai încolo se zăreau pășuni bogate și pădure. În acea parte nu mai erau locuințe și privelișteа se întindea pînă hăt-departe.

Într-o seară frumoasă, cînd cele dintîi umbre ale amurgului începeau a coborî pe pămînt, Oliver sta la fereastră, cufundat în cărțile lui. Stăruise o bucată de vreme asupra lor și cum ziua fusese foarte călduroasă, iar el muncise destul de mult, să nu se supere autorii acelor cărți, cine or fi ei, dacă am să fac cunoscut cititorilor mei că încetul cu încetul Oliver adormise.

Există un anumit fel de somn care ne cuprinde uneori pe neașteptate și care, deși ne ține trupul prizonier, nu ne împiedică de-a fi conștienți de lucrurile ce ne înconjură și totodată ne lasă spiritul liber și hoinărească cum îi place. Dacă se poate numi somn greutatea apăsătoare, lipsa de energie și neputința de a-ți controla gîndurile și mișcările, atunci să-i spunem somn. Totuși sîntem conștienți de tot ce se petrece în jurul nostru și chiar dacă visăm, vin să se amestece cu visurile noastre vorbe cu adevărat rostite ori sunete care există în acel moment, potrivindu-se atît de surprinzător cu vedeniile noastre, iar realitatea cu închipuirea se îmbină atît de ciudat, că după aceea e aproape cu neputință să le desprindem una de alta. Dar altul

e fenomenul cel mai ciudat al acestei stări. Este neîndoios că, deși simțul văzului și al pipăitului sînt atunci amorțite, totuși gîndurile noastre din somn și vedeniile care se perindă prin fața minții noastre vor suferi o influență, o influență materială, dacă intervine *prezența tăcută* a vreunui obiect dinafară care nu era lîngă noi cînd am închis ochii și de-a cărui apropiere n-aveam habar în timpul treziei.

Oliver își da perfect seama că se afla în odăița lui, că dinainte, pe masă, erau cărțile, că vîntul adia printre plantele agățătoare de afară. Și totuși dormea. Dintr-o dată scena se schimbă : aerul era acum greoi și stricat ; se simțea, cu groază, închis iar în casa bătrînului. Și-l vedea pe bătrînul cel hidos, stînd în colțul lui obișnuit, arătîndu-l cu degetul și șoptind către alt individ care se afla lîngă el și cărua nu-i zărea fața. Parcă îl auzi pe bătrîn spunînd :

— Sst ! El este, fără nici o îndoială. Hai, dragă, să mergem.

— Sigur că-i el ! răspunse celălalt. Cum aș putea să mă înșel ? De-ar fi printre o mie de strigoi, toți cu chipul și asemănarea lui, tot l-aș ghici care-i. Dacă l-ar îngropa la cincisprezece metri adîncime și m-ai duce la mormîntul lui fără să știu, cred că aș simți că-i îngropat acolo !

Omul rosti cuvintele acelea cu o ură atît de sălbatică, încît Oliver, cutremurat de spaimă, se trezi.

Doamne sfinte ! Oare de ce își simțea sîngele zvîcnind în inimă, de ce îi pierise graiul și era ca înlemnit ? Acolo, acolo la fereastră, chiar lîngă el, atît de aproape că ar fi putut să-l atingă dacă nu s-ar fi dat înapoi, sta bătrînul, uitîndu-se țintă în ochii lui ! Iar alături, palid de furie ori de frică, ori poate de amîndouă, era chipul schimonosit al omului care se răstise la el în curtea hanului.

Nu-i văzu decît o clipă, ca-ntr-o străfulgerare, înaintea ochilor, apoi dispărură. Dar desigur că îl recunoscuseră : și el de asemenea îi recunoscuse foarte bine. Chipurile lor erau adînc întipărite în mintea lui, ca dăltuite în piatră și așezate înaintea lui de cînd se născuse. Rămase încremenit o clipă, apoi, sărind pe fereastră în grădină, începu a striga din toate puterile, cerînd ajutor.

CAPITOLUL XXXV

Sfîrşitul neplăcut al aventurii lui Oliver şi convorbirea interesantă între Harry Maylie şi Rose.

CÎND LOCUITORII CASEI, ATRAŞI DE STRIGĂTE, se repeziră înspre locul de unde veneau chemările, îl găsiră pe Oliver palid şi tulburat, arătînd cu mîna spre livezile din dosul casei şi abia putînd îngăima : „Bătrînul, bătrînul !"

Domnul Giles nu se dumerea ce însemna acel strigăt, dar Harry Maylie, care era mai ager la minte şi ştia de la mama lui povestea lui Oliver, pricepu numaidecît.

— Încotro a luat-o ? întrebă el, apucînd un băţ gros pe care-l găsi într-un colţ.

— Într-acolo — răspunse Oliver, arătînd drumul pe care apucaseră cei doi. Dar i-am pierdut din vedere cît ai clipi.

— Atunci sînt în şanţ ! spuse Harry. Urmaţi-mă ! Şi ţineţi-vă cît mai aproape de mine.

Fără să mai zăbovească, sări peste mărăciniş şi-o zbughi în goană cu aşa viteză, încît celorlalţi le venea foarte greu să se ţie aproape de el.

Giles îl urmă cît putu de repede şi Oliver la fel, iar după cîteva clipe, domnul Losberne, care tocmai se întorcea de la plimbare, năvăli peste gard şi, vădindu-se dintr-o dată mai ager decît l-ai fi crezut în stare, o zbughi şi el cu o viteză considerabilă în aceeaşi direcţie, răcnind într-una din răsputeri către ceilalţi să-i spună ce s-a întîmplat.

Şi alergară aşa, fără să se oprească măcar o dată ca să răsufle, pînă ce conducătorul, ajungînd în porţiunea de cîmp arătată de Oliver, începu să cerceteze cu de-amănuntul şanţul şi gardul învecinat. Asta dădu timp celor doi din urmă să-l ajungă, iar Oliver avu vreme să povestească şi doctorului împrejurările care stîrniseră acea urmărire înverşunată.

Zadarnic cercetară. Nu descoperiră nici măcar urme proaspete de paşi. Ajunseră în vîrful unei coline, de unde se putea vedea jur împrejur cîmpia pe o distanţă de vreo trei-patru mile. Într-o vîlcea, în stînga, se zărea satul ; dar ca să poată

ajunge pînă acolo, urmărind direcția arătată de Oliver, fugarii ar fi trebuit să străbată un teren descoperit și era cu neputință să fi parcurs distanța aceea atît de repede. În partea cealaltă cîmpia era mărginită de-o pădure deasă, dar nu se putea să fi ajuns nici acolo, din aceleași motive.

— Poate a fost numai un vis, Oliver ! spuse Harry.

— O, nu, domnule — răspunse Oliver, care se înfioră numai amintindu-și de chipul bătrînului ticălos. Prea limpede l-am văzut ca să mă îndoiesc. I-am văzut pe amîndoi așa cum te văd pe dumneata.

— Cine era celălalt ? întrebară într-un glas Harry și doctorul.

— Omul de care v-am mai vorbit. Cel care s-a năpustit peste mine la han — zise Oliver. Ne-am uitat unul în ochii celuilalt, și pot să jur că el era.

— Și au apucat-o încoace ? întrebă Harry. Ești sgur ?

— Da, cum sînt sigur că i-am văzut și de la fereastră — răspunse Oliver, arătînd cu mîna, în vreme ce vorbea, spre gardul ce despărțea livada de cîmpie. Cel înalt a sărit chiar prin locul acela, iar celălalt a făcut cîțiva pași la dreapta și s-a strecurat prin spărtura de colo.

În timp ce Oliver vorbea, cei doi domni se uitară atenți la înfățișarea lui sinceră, apoi se priviră ca și cum amîndoi se simțeau mulțumiți de precizia lămuririlor primite. Totuși nicăieri nu se zărea urmă de fugar. Iarba înaltă nu era călcată decît în locurile pe unde umblaseră urmăritorii. Pe marginile șanțurilor pămîntul era jilav și noroios, dar nicăieri nu descoperiră vreo urmă de pas și nici vreun semn cît de mic care să arate că pe acolo călcase cu puțin înainte picior omenesc.

— Ciudat ! zise Harry.

— Ciudat ! repetă doctorul. Nici chiar Blathers și Duff n-ar fi în stare să descurce ițele.

Deși vedeau bine că cercetările lor sînt zadarnice, nu se lăsară pînă nu-i sili întunericul ; numai atunci, cu părere de rău, se dădură bătuți. Îl trimiseră apoi pe Giles prin cîrciumile din sat, după ce Oliver îi descrise cît putu mai bine înfățișarea și îmbrăcămintea necunoscuților. Dintre cei doi, bătrînul, în orice caz, avea o înfățișare destul de aparte ca să-și amintească cineva de el, presupunînd că l-ar fi văzut bînd sau dînd tîr-

coale pe acolo. Dar Giles se întoarse fără să fi descoperit ceva care să lămurească sau să micşoreze misterul.

A doua zi, iar cercetări, iar întrebări, tot fără nici un rezultat. În ziua următoare, Oliver şi domnul Maylie se duseră la tîrg, sperînd să vadă ori să audă ceva acolo, cu privire la cei doi indivizi, dar nici încercarea aceasta nu fu mai norocoasă. După cîteva zile, întîmplarea începu să fie dată uitării, aşa cum se întîmplă de obicei cînd curiozitatea, nemaiavînd hrană proaspătă care s-o alimenteze, moare de inaniţie.

În timpul acesta, Rose se însănătoşea repede. Acum putea să iasă din cameră, să umble pe afară, să ia din nou parte la viaţa de familie, răspîndind bucurie în inimile tuturor.

Dar, deşi schimbarea aceasta fericită avusese o mare înrîurire asupra celor din casă, deşi acum răsunau iar glasuri voioase şi rîsete în căsuţa de ţară, Oliver simţea din cînd în cînd la unii o încordate apăsătoare, şi băgă de seamă starea asta chiar şi la Rose. Doamna Maylie şi fiul ei se închideau adeseori singuri ore întregi în birou, şi-n mai multe rînduri putu observa că Rose plînsese. Cînd domnul Losberne îşi hotărî ziua plecării la Chertsey, semnele acestea sporiră şi era limpede acum că se petrecea ceva care tulbura liniştea domnişoarei Maylie şi a altcuiva.

În sfîrşit, într-o dimineaţă, pe cînd Rose se afla singură în sufragerie, intră Harry Maylie şi-i ceru voie, după o mică şovăire, să stea de vorbă cu ea cîteva clipe.

— Numai cîteva clipe îmi vor fi de ajuns, Rose — zise tînărul, trăgîndu-şi scaunul mai aproape de al ei. De altfel, cele ce-ţi voi spune îţi sînt deja cunoscute. Speranţele cele mai scumpe ale inimii mele nu sînt o taină pentru dumneata, deşi nu le-ai auzit încă rostite de buzele mele.

Rose se făcuse foarte palidă cînd îl văzu intrînd, dar asta se putea să fie din pricină că abia se sculase după boală. Ea se înclină doar fără a spune nimic, apoi, aplecîndu-se asupra unor ghivece cu flori ce se aflau alături, aşteptă în tăcere cele ce aveau să urmeze.

— Ar... ar fi trebuit să plec mai de mult — zise Harry.

— În adevăr — răspunse Rose. Iartă-mă că-ţi spun asta, dar aş fi dorit să pleci.

— Am fost mînat încoace de cea mai cumplită şi mai chinuitoare spaimă : spaima de-a pierde fiinţa iubită, care

întruchipează pentru mine toate dorințele și toate nădejdile. Stăteai în pragul morții, pîlpîind între cer și pămînt. Știm că atunci cînd boala lovește pe cei tineri, frumoși și buni, sufletul lor curat se îndreaptă pe nesimțite către locul cel plin de lumină al odihnei veșnice. Știm prea bine, vai ! că cei mai buni și mai frumoși dintre semenii noștri prea adesea se ofilesc și pier încă în floare !

Ochii gingașei fete se umeziră ascultînd acele vorbe, și cînd o lacrimă căzu pe floarea asupra căreia sta aplecată și strălucі în cupa petalelor, frumusețea florii păru dintr-o dată sporită, ca și cum acele lacrimi, rouă a unui suflet tînăr și neprihănit, se vădeau din aceeași esență cu cele mai încîntătoare creații ale naturii.

— O ființă — urmă cu pasiune tînărul — o ființă ca un înger de nevinovată și de frumoasă, s-a zbătut între viață și moarte. O ! cine putea nădăjdui că ea se va întoarce din nou să împărtășească durerile și necazurile lumii acesteia, cînd lumea aceea îndepărtată, adevărata ei țară, se pregătea s-o primească ! Să știu că dispari ca o rază blîndă pe care o lumină cerească a trimis-o o clipă aici, pe pămînt, să știu că nu mai rămîne nici o speranță celor ce sufăr aici că vei fi cruțată, să-mi dau seama că nu există motiv să fii cruțată, să simt că faci parte din lumea aceea strălucitoare spre care s-au înălțat atît de timpuriu așa de multe dintre cele mai alese și mai încîntătoare făpturi și totuși să mă rog lui Dumnezeu, printre toate aceste gînduri mîngîietoare, să te redea iarăși celor ce te iubesc, acestea-s chinuri care întrec puterile omenești. Iată ce am îndurat zi și noapte. Și cum la toate acestea se mai adăugau groaza nemaipomenită și chinul egoist al părerilor de rău că s-ar putea să mori fără să știi vreodată cît te-am adorat, mi se părea uneori că-mi pierd mințile. Ai învins boala. Zi cu zi, aproape ceas cu ceas puterile îți reveneau, sporind nesimțit firișorul de viață împuținat și vlăguit din ființa ta, făcîndu-l să curgă iarăși tumultuos ca un torent. Te-am privit întorcîndu-te ca din moarte și înviind la viață și ochii-mi erau parcă orbiți de atîta bucurie și dragoste. Nu-mi spune că ai fi dorit să pierd clipele acestea care mi-au îmblînzit inima față de toți semenii mei.

— N-am vrut să spun asta — răspunse Rose, plîngînd. Doream numai să pleci de aici, ca să pornești din nou la în-

deplinirea unui ţel înalt şi nobil : ţel demn de dumneata.

— Ce ţel mai înalt aş putea avea ? Nu există ţel mai demn de cel mai nobil om din lume decît să lupte pentru a cîştiga o inimă ca a dumitale, Rose — zise tînărul, luîndu-i mîna. Rose, draga inimii mele ! De ani şi ani de zile te iubesc. Şi de cînd sper să-mi cîştig un nume, ca apoi să mă întorc mîndru acasă şi să-ţi spun că pentru tine am luptat ca să izbutesc ! Îmi închipuiam, în visările mele, cum ţi-aş aminti, în acea fericită clipă, toate dovezile mute de dragoste de pe vremea cînd eram copil şi apoi să-ţi cer mîna în baza acelei înţelegeri tacite, care-i de atîta vreme între noi. Încă n-a sosit timpul acela, dar, fără să-mi fi cîştigat un nume, fără să mi se fi împlinit visurile ambiţioase ale tinereţii, îţi ofer inima mea care de atîta vreme îţi aparţine şi răspunsul tău îmi va hotărî soarta.

— Ai avut întotdeauna o atitudine nobilă şi generoasă — spuse Rose, cercînd să-şi stăpînească tulburarea — şi ştiu că nu mă socoţi nici nepăsătoare, nici nerecunoscătoare. Ascultă răspunsul meu.

— Trebuie să încerc să te merit. Acesta-i răspunsul, nu-i aşa, dragă Rose ?

— Trebuie să încerci să mă uiţi. Dar nu ca pe prietena care de atîta vreme îţi este tovarăşă credincioasă, Harry — asta m-ar face să sufăr prea crud — ci ca pe fiinţa iubită. Priveşte în jur şi gîndeşte-te cîte inimi poţi găsi în lumea asta pe care ai fi mîndru să le poţi cîştiga. Schimbă numai sentimentul care-l ai pentru mine şi-ţi voi fi cea mai devotată şi mai credincioasă prietenă.

Urmă o clipă de tăcere, în care timp Rose îşi acoperi faţa cu o mînă, dînd drumul lacrimilor în voie. Harry îi ţinea încă cealaltă mînă.

— Şi care sînt motivele, Rose — spuse el, în sfîrşit, cu voce scăzută — motivele care te-au îndemnat să iei hotărîrea aceasta ?

— Ai dreptul să le cunoşti — răspunse Rose. Nu mă poţi convinge să-mi schimb hotărîrea, căci e o datorie pe care trebuie s-o îndeplinesc faţă de cei din jur şi faţă de mine însămi.

— Faţă de dumneata însăţi ?

— Da, Harry, faţă de mine însămi. Căci sînt o fată fără avere şi fără rude, iar numele meu poartă o pată. Am datoria

de a nu da prilej prietenilor tăi să creadă că m-am folosit în mod josnic de sentimentele tale și sînt o piedică în calea speranțelor și planurilor tale. Pentru tine și pentru cei care-ți sînt aproape trebuie să te opresc ca în elanul generozității tale să-ți creezi o piedică în drumul tău spre succes.

— Dacă sentimentele îți sînt în armonie cu ceea ce numești datoria dumitale... — începu Harry.

— Nu, nu sînt — răspunse Rose, înroșindu-se.

— Atunci împărtășești dragostea mea ? zise Harry. Spune-mi numai atît, draga mea, spune-mi numai atît, ca să îndulcești amărăciunea acestei crude dezamăgiri.

— Dacă aș fi putut face asta, fără să fac un rău celui pe care-l iubesc — răspunse Rose — aș fi...

— Primit declarația aceasta cu totul altfel — sfîrși repede Harry. Mărturisește-mi măcar asta, Rose.

— Poate — răspunse Rose. Destul ! adăugă ea apoi, eliberîndu-și mîna dintr-a lui Harry. De ce să mai prelungim întrevederea aceasta dureroasă. Dureroasă mai ales pentru mine și care totuși îmi va rămîne în amintire ca o clipă fericită. Căci voi fi fericită să știu că am fost cîndva totul pentru tine și fiecare izbîndă pe care o vei avea în viață mă va întări și-mi va spori curajul. Adio, Harry ! Nu ne vom mai întîlni de acum înainte așa cum ne-am întîlnit astăzi, dar cu alte sentimente decît cele ce ne-au stăpînit astăzi vom putea multă vreme să ne revedem cu bucurie. Să dea Dumnezeu să te poți bucura de tot norocul și fericirea pe care ți le doresc atît de sincer și cu adevărat din tot sufletul.

— Numai un cuvînt încă, Rose — spuse Harry. Spune-mi care-i motivul. Vreau să-l aud rostit chiar de buzele tale.

— Viitorul pe care îl ai înaintea ta este strălucit — răspunse Rose, cu glas hotărît. Drumul ți-i deschis către toate onorurile la care se poate ajunge în viața publică, cu talente mari și protectori puternici. Dar acești protectori sînt trufași și eu n-aș putea să am de-a face niciodată cu cei care ar disprețui pe mama care mi-a dat viață, ori să fiu eu pricina dizgrației și decăderii fiului aceleia care a fost mai mult decît o mamă pentru mine. Într-un cuvînt — spuse tînăra, întorcîndu-și capul într-o parte, căci simțea că-i piere curajul, — numele meu poartă o pată dintre acelea cu care oamenii obișnuiesc să înfiereze pe cei nevinovați. Nu vreau s-o trec asupra nimănui și astfel nu-mi va fi reproșată decît mie.

— Încă un cuvînt, Rose, scumpa mea Rose ! Numai unul singur — spuse Harry, aruncîndu-se la picioarele ei. Dacă viaţa nu mi-ar fi surîs, cum spune lumea, dacă soarta mi-ar fi hărăzit un trai modest şi tihnit, dacă aş fi fost sărac, bolnav, lipsit de prieteni, tot m-ai fi îndepărtat ? Ori numai presupusa mea ascensiune către bogăţie şi onoruri te face să ai scrupule în privinţa numelui tău ?

— Nu mă sili să răspund la asta — replică Rose — asemenea întrebare nu are rost şi niciodată nu va avea. E nedrept, aproape crud, să mi-o pui.

— Dacă răspunsul este acela pe care aproape m-ai făcut să-l sper — răspunse Harry — atunci o rază de fericire îmi va lumina viaţa. Numai cu cîteva vorbe, cît bine poţi face celui care te iubeşte mai presus de toate ! O, Rose, în numele simţămîntului arzător şi nebiruit pe care ţi-l port, pentru tot ce-am suferit şi pentru tot ce mă osîndeşti să sufăr, te rog, răspunde numai la întrebarea asta !

— Să ştii — zise Rose — că dacă ai fi avut alt destin, dacă ai fi fost numai puţin, nu atît de mult deasupra mea, dacă aş fi putut să-ţi fiu sprijin şi ajutor într-o viaţă liniştită şi retrasă şi nu o piedică şi o povară în mijlocul unei societăţi ambiţioase şi pretenţioase, nu m-aş fi osîndit la această suferinţă. Am toate motivele să fiu fericită, foarte fericită acum, dar atunci, Harry, mărturisesc că aş fi fost şi mai fericită.

Şi în timp ce i se destăinuia, amintirea trecutelor ei vise de copilă umplu deodată sufletul Rosei, aducînd cu ea lacrimile pe care le cheamă întotdeauna fantomele palide ale vechilor speranţe, iar lacrimile o uşurară.

— Nu-mi pot stăpîni slăbiciunea, dar ea mă întăreşte în hotărîrea mea — spuse Rose, întinzîndu-i mîna. Acum trebuie să ne despărţim.

— Îţi cer o făgăduială — spuse Harry. O dată, o singură dată însă, peste vreun an ori poate chiar mult mai curînd, să-mi îngădui să mai stăm de vorbă în privinţa asta. Va fi pentru ultima oară.

— Dar să nu mă rogi să-mi schimb hotărîrea — răspunse Rose, cu un zîmbet melancolic — căci va fi zadarnic.

— Nu — spuse Harry — numai ca să te aud repetînd-o din nou, dacă vei vrea, pentru cea din urmă oară. Îţi voi

pune la picioare averea și situația mea, și dacă rămîi neclintită în hotărîrea pe care ai luat-o, n-am să încerc să te fac să ți-o schimbi nici cu vorba, nici cu fapta.

— Fie — răspunse Rose. Pentru mine va fi doar o suferință mai mult, dar pînă atunci mă voi pregăti s-o îndur.

Și-i mai întinse încă o dată mîna. Dar tînărul o cuprinse în brațe și, alăturînd-o de pieptul său, o sărută pe fruntea ei frumoasă, apoi ieși repede din cameră.

CAPITOLUL XXXVI

E un capitol foarte scurt și poate va părea în momentele acestea lipsit de interes, totuși trebuie citit deoarece întregește capitolul precedent și ajută la lămurirea unui capitol care va urma la timpul cuvenit.

— AȘADAR, TE-AI HOTĂRÎT să-mi fii tovarăș de drum în dimineața asta ? zise doctorul, cînd Harry Maylie intră în sufragerie ca să ia gustarea de dimineață împreună cu el și cu Oliver. Însă constat că intențiile și hotărîrile pe care le iei nu durează mai mult de o jumătate de oră !

— Îți vei schimba foarte curînd părerea — spuse Harry Maylie, înroșindu-se nu se știe de ce.

— Sper să am motive serioase pentru așa ceva — răspunse domnul Losberne. Mărturisesc însă că nu prea cred. Nu mai de mult decît ieri dimineață ai luat în pripă hotărîrea de a-ți întovărăși mama, ca un fiu bun, la mare. Înaintea amiezii mă înștiințezi că îmi faci cinstea de a mă însoți pînă la Chertsey, deoarece pleci la Londra, iar seara mă rogi într-un chip foarte misterios să plecăm înainte de sculare a doamnelor. Drept rezultat, tînărul nostru Oliver stă țintuit aici pe scaun

în fața mesei, în loc să cutreiere cîmpiile după tot soiul de minunății. Asta nu-i bine, nu-i așa, Oliver ?

— Mi-ar fi părut foarte rău să nu fiu aici la plecarea dumneavoastră și-a domnului Maylie — răspunse Oliver.

— Drăguț din partea ta — zise doctorul. Să vii să mă vezi cînd te vei întoarce. Dar să vorbim serios, Harry, ai primit vreo comunicare din partea grangurilor celor mari, de te-ai hotărît așa deodată să pleci ?

— Grangurii cei mari — răspunse Harry — denumire în care cuprinzi și pe unchiul meu, care-i cel mai mare dintre toți, nu mi-au făcut nici o comunicare de cînd sînt aici, căci ne aflăm într-o epocă a anului cînd este foarte puțin probabil să se întîmple ceva care să prilejuiască o grabnică chemare din partea lor.

— Ești un om ciudat, Harry — zise doctorul. Dar cu siguranță că te vor vîrî în parlament la alegerile din preajma Crăciunului și toate schimbările acestea capricioase de dispoziție sînt o bună pregătire pentru viața politică. Se poate trage un folos. Un antrenament serios e întotdeauna de dorit, fie că premiul întrecerii e o situație, o cupă ori o sumă rotunjoară.

Harry Maylie păru că vrea să încheie acest scurt dialog cu cîteva observații care l-ar fi uimit tare pe doctor. Dar se mulțumi să spuie : „Vom vedea" și nu mai stărui. Îndată după asta, diligența sosi în fața porții. Giles intră să ia bagajele, iar doctorul se repezi afară ca să supravegheze instalarea lor.

— Oliver — rosti Harry Maylie, cu voce scăzută — vreau să-ți spun ceva.

Oliver se apropie de Harry Maylie, care sta în cadrul ferestrei, foarte mirat de amestecul de tristețe și neliniște ce se vădea din purtarea tînărului.

— Știi acum să scrii bine ? zise Harry, punîndu-i mîna pe braț.

— Așa cred, domnule — răspunse Oliver.

— Eu poate n-am să mă întorc acasă multă vreme ; aș dori să-mi scrii, să zicem, la cincisprezece zile o dată, lunea, la oficiul poștal din Londra. Vrei ?

— Desigur, domnule ! Chiar sînt mîndru că vă pot fi de folos — exclamă Oliver, foarte încîntat de asemenea însărcinare.

— Aș dori să am veşti de la mama şi de la domnişoara Maylie — spuse tînărul — şi poți umple foaia întreagă, istorisindu-mi plimbările pe care le faceți, ce-ați vorbit şi dacă... vreau să spun dacă sînt mulțumite şi sănătoase. Mă înțelegi ?

— Foarte bine, domnule — răspunse Oliver.

— Poate ar fi mai bine să nu le spui nimic lor — zise Harry, apăsînd pe cuvinte — fiindcă atunci mama s-ar sili să-mi scrie mai des şi asta-i o oboseală şi o tulburare pentru ea. Mai bine să rămîie o taină între noi amîndoi şi nu uita să-mi scrii despre toate ! Mă bizui pe tine.

Oliver, mîndru şi încîntat de importanța rolului său, făgădui să păstreze cu sfințenie taina şi să scrie cît mai amănunțit despre toate. Apoi domnul Maylie îşi luă rămas bun de la el, asigurîndu-l călduros de stima şi prietenia lui.

Doctorul se urcase în diligență. Giles, care rămînea la țară, ținea portiera deschisă, servitoarele priveau din grădină. Harry aruncă o privire iute către o fereastră cu obloane, apoi sări în trăsură.

— Dă-i drumul ! strigă el. Şi mînă cu hărnicie, cît mai iute, în goană ! Azi nu mă împac decît cu zborul !

— Hei ! răcni doctorul coborînd grabnic geamul din față şi apostrofîndu-l pe vizitiu — las-o ceva mai încet ! Mie nu-mi prieşte să zbor. Ai auzit ?

Hurducîndu-se şi duruind, trăsura se depărtă repede pe şosea şi curînd zgomotul ei se stinse în depărtare ; numai ochiul o mai putea urmări mişcîndu-se cu mare iuțeală în zare, învăluită într-un nor de praf, pierzînd-o şi regăsind-o iar pe la suişuri şi coborîşuri şi pe după feluritele obstacole din cale. Numai cînd norul de praf nu se mai zări, cei ce priveau se împrăştiară.

Mai era însă cineva care rămăsese cu ochii pironiți pe locul unde dispăruse de multă vreme trăsura. Îndărătul perdelei albe care o ascunsese privirii cînd Harry ridicase ochii spre fereastră, Rose sta nemişcată.

— Pare foarte vesel şi fericit — rosti ea într-un tîrziu. M-am temut cîtva timp să nu fie altfel. M-am înşelat. Sînt foarte, foarte bucuroasă.

Lacrimile sînt semn şi de bucurie, şi de durere, dar lacrimile care curgeau pe obrajii Rosei, pe cînd sta gînditoare la fereastră, cu ochii pierduți în zarea depărtată, păreau mai degrabă lacrimi de mîhnire decît de bucurie.

CAPITOLUL XXXVII

În care cititorul va observa un contrast destul de des întîlnit în căsnicii.

DOMNUL BUMBLE ŞEDEA ÎN BIROUL AZILULUI, cu ochii aţintiţi spre vatra deşartă şi tristă a sobei care, din pricina sezonului de vară, nu radia decît doar lumina cîtorva raze palide de soare ce se reflectau pe suprafaţa ei rece şi lucioasă. O hîrtie de prins muşte atîrna de tavan şi domnul Bumble îi arunca din cînd în cînd cîte o căutătură neguroasă şi îngîndurată : privind cît de nepăsătoare zboară muştele în jurul obiectivului strălucitor, scotea cîte un oftat adînc şi chipul i se întuneca şi mai tare. Domnul Bumble cugeta adînc ; poate că vederea muştelor să-i fi amintit vreo împrejurare dureroasă din viaţa sa.

Dar chipul posomorît al domnului Bumble nu era singurul lucru ce putea trezi o dulce melancolie în inima spectatorului. Mai erau şi alte semne, în înfăţişarea aceluiaşi personaj, care vesteau că situaţia lui suferise mari schimbări. Unde era haina cu fireturi şi faimoasa lui pălărie tricorn ? E adevărat că purta încă pantaloni strînşi sub genunchi şi ciorapi negri de bumbac, dar nu mai erau ca înainte ! Haina avea tot pulpane mari ca şi cea pe care o purta înainte, dar ce deosebire ! Tricornul impunător era înlocuit cu o pălărie rotundă. Domnul Bumble nu mai era intendent.

Sînt unele poziţii sociale care, în afara avantajelor materiale, îşi cîştigă o însemnată valoare şi prestigiu datorită costumului lor. Mareşalul îşi poartă uniforma, episcopul şorţul de mătase, consilierul roba şi intendentul tricornul. Ia-i episcopului şorţul ori intendentului haina cu fireturi : ce mai rămîne din ei ? Nişte oameni, nimic altceva decît nişte oameni obişnuiţi. Demnitatea şi chiar sfinţenia sînt uneori, mai mult decît îşi închipuie lumea, numai o chestiune de costum.

Domnul Bumble se însurase cu doamna Corney şi era acum directorul azilului. Alt intendent îi moştenise tricornul, haina cu fireturi aurite şi bastonul.

— Cînd mă gîndesc că mîine se împlinesc două luni de atunci ! oftă domnul Bumble. Îmi pare o veşnicie !

Poate că domnul Bumble vroia să spuie că în scurtul răstimp de opt săptămîni a petrecut o întreagă existenţă de fericire, dar oftatul acela... spunea multe.

— M-am vîndut — îşi urmă domnul Bumble şirul gîndurilor — m-am vîndut pentru şase linguriţe de ceai, un cleşte de zahăr, o cană de lapte, cîteva mobile ieftine şi douăzeci de lire sterline bani gheaţă. În adevăr că-i ieftin, grozav de ieftin !

— Ieftin ! răsună o voce ascuţită la urechea domnului Bumble. Nu faci nici măcar atîtea parale. Te-am cumpărat destul de scump, martor mi-i Dumnezeu !

Domnul Bumble întoarse capul şi dădu cu ochii de chipul distinsei dumisale consoarte, care, auzind numai ultimele cuvinte ale tînguirii lui, îi răspunsese aşa, într-o doară, şi întîmplător o nimerise bine.

— Doamnă Bumble ! zise domnul Bumble, cu un sentimentalism reţinut.

— Ce-i ? strigă doamna.

— Fii bună şi uită-te la mine — zise domnul Bumble aţintindu-şi ochii asupra ei. (Dacă suportă asemenea privire, îşi zicea în sinea lui domnul Bumble, atunci poate suporta orice. Cu privirea asta am izbutit întotdeauna să mă impun calicilor. Dacă n-are efect asupra ei, s-a isprăvit cu autoritatea mea.)

Poate că şi o scurtă ocheadă ar fi fost de ajuns să intimideze pe calici, care, fiind uşor hrăniţi, nu sînt într-o formă perfectă. Se poate însă ca doamna Corney să fi fost deosebit de bine înarmată împotriva privirilor vultureşti. N-am o părere bine stabilită în privinţa aceasta : lucru sigur însă este că directoarea nu se simţi de loc intimidată de sprînceana neguroasă a domnului Bumble, ci, dimpotrivă, îi aruncă o căutătură plină de dispreţ şi izbucni într-un hohot de rîs ce părea sincer şi nesilit.

La acest zgomot neaşteptat, domnul Bumble făcu mai întîi o mutră neîncrezătoare, apoi nespus de uimită. După aceea căzu din nou pe gînduri şi rămase astfel pînă ce-l trezi iar vocea consoartei.

— Ai de gînd să stai aici şi să sforăi toată ziua ? întrebă doamna Bumble.

— Am de gînd să stau aici cît am să poftesc — replică domnul Bumble. Şi nu sforăiam de loc, dar dacă-i vorba aşa, atunci am să sforăi, am să casc, am să strănut, am să rîd şi am să vorbesc cît am să poftesc, căci e dreptul meu !

— Dreptul *dumitale !* zise doamna Bumble, cu nespus dispreţ.

— Aşa-i cum spun eu, doamnă. Dreptul bărbatului este să comande.

— Şi, mă rog, dreptul femeii care-i ? strigă văduva decedatului domn Corney.

— Să asculte doamnă — tună domnul Bumble. Bietul răposat, bărbatul dumitale, ar fi trebuit să te înveţe asta şi poate că ar fi mai trăit încă şi astăzi, sărmanul ! Ce bine ar fi fost !

Doamna Bumble, dîndu-şi numaidecît seama că sosise clipa hotărîtoare cînd unul din ei doi trebuia să dea lovitura care să-i asigure dominaţia definitivă şi totală asupra celuilalt, cum auzi aluzia la răposatul ei soţ, se şi prăbuşi de pe scaun, răcnind că domnul Bumble e o brută fără inimă şi prinse a vărsa şiroaie de lacrimi.

Dar lacrimile n-aveau darul să moaie inima domnului Bumble ; inima lui era impermeabilă. Ca şi căciulile de castor, care la ploaie se fac mai frumoase, nervii lui deveneau mai viguroşi şi mai rezistenţi sub torentul lacrimilor care, fiind o dovadă de slăbiciune şi de tacită recunoaştere a puterii lui, îl încîntau şi-l exaltau. Privind cu mare mulţumire la scumpa lui jumătate, o îndemnă să plîngă bine, pînă s-o sătura, fiind ştiut că plînsul e un exerciţiu nepreţuit pentru sănătate.

— Aeriseşte plămînii, spală faţa, curăţă ochii şi îndulceşte firea — zise domnul Bumble — aşa că poţi plînge cît vrei.

Încheind cu această glumă, domnul Bumble îşi luă pălăria din cuier şi, tuflindu-şi-o cam pe o ureche, ca un om care şi-a asigurat aşa cum se cuvine dominaţia, îşi vîrî mîinile în buzunare şi o porni săltăreţ spre uşă, cu o mutră şmecheră şi poznaşă.

Însă fosta doamnă Corney încercase metoda lacrimilor ca fiind mai puţin supărătoare ca a loviturilor ; era însă pregătită să întrebuinţeze şi acest din urmă mijloc, după cum descoperi foarte curînd domnul Bumble.

Cea dintîi înștiințare pe care o primi fu un zgomot înfundat, urmat de plecarea imediată a pălăriei lui, care zbură tocmai în celălalt capăt al încăperii. Acest început de ofensivă lăsîndu-l cu capul descoperit, îndemînatica femeie îi încleștă o mînă în grumaz și cu cealaltă începu a-i căra o ploaie de palme, cu multă forță și pricepere. Apoi mai făcu și puțină variație, zgîrîindu-i fața și smulgîndu-i părul din cap. În sfîrșit, cînd socoti că vinovatul și-a primit pedeapsa meritată pentru jignirea ce-i adusese, îl împinse pe un scaun, care se nimeri parcă anume în cale, sfidîndu-l să mai vorbească despre dreptul lui, dacă are curajul.

— Scoală — strigă ea pe un ton de comandă — și șterge-o cît mai repede de aici dacă nu vrei s-o pățești rău !

Domnul Bumble se sculă cu o figură jalnică, întrebîndu-se plin de uimire ce-o fi însemnînd la nevastă-sa să o pățești rău. Culegîndu-și de pe jos pălăria, se uită către ușă.

— Ai de gînd să pleci odată ? întrebă doamna Bumble.

— Desigur, dragă, desigur — răspunse domnul Bumble, pornind grăbit spre ușă. N-am vrut să... plec numaidecît, dragă ! Ești atît de violentă, încît eu...

Aici doamna Bumble păși repede înainte ca să așeze covorul ce se mototolise în timpul luptei. Cît ai clipi, domnul Bumble o zbughi pe ușă afară, fără să-și mai isprăvească fraza, lăsînd-o pe fosta doamnă Corney în deplină stăpînire a cîmpului de bătălie.

Domnul Bumble avusese o surpriză strașnică și primise o bătaie strașnică. Avînd o fire de vagmistru, îi plăcea să terorizeze pe cei din jur și bineînțeles (este nevoie să mai spunem ?) era un laș. Nu vrem, doamne ferește, să-l ponegrim cu asta ; multe personaje oficiale, înconjurate de respect și admirație, suferă de asemenea slăbiciune. Observația e făcută mai mult în favoarea lui, cu intenția de-a ajuta pe cititor să-și facă o idee justă de calitățile cu care era înzestrat pentru funcția ce-o deținea.

Dar nu băuse încă pînă la fund din cupa umilinței. După ce dădu o raită prin azil, gîndindu-se întîia oară în viața lui că, în adevăr, legile erau prea aspre pentru cei săraci și că bărbații care fug de acasă, lăsîndu-și soțiile în seama azilului, n-ar trebui de drept să fie pedepsiți, ci mai degrabă răsplătiți ca oameni plini de merit care au îndurat grele sufe-

rințe, domnul Bumble se apropie de o cameră în care de obicei cîteva calice spălau rufăria azilului, și auzi larma unei convorbiri.

— Hm ! făcu domnul Bumble, recăpătîndu-și deodată vechea-i prestanță. Măcar femeile astea să se teamă de puterea mea ! Ei ! Ei ! Ce-i gălăgia asta ! Ticăloaselor ! zise domnul Bumble, deschizînd ușa și uitîndu-se mînios și amenințător înăuntru. Dar deodată se făcu umil și supus : dăduse fără veste cu ochii de chipul doamnei și soției sale. Nu știam că ești aici, draga mea — zise el.

— Nu știai că sînt aici ? repetă doamna Bumble. Ce cauți aici ?

— Mi s-a părut că se vorbește prea mult și se face prea puțină treabă, draga mea — răspunse domnul Bumble, aruncînd o privire distrată către cele două babe de la albia cu rufe, care tocmai schimbau impresii admirative privitoare la înfățișarea umilă a directorului azilului.

— *Ți s-a părut* că se vorbește prea mult ? zise doamna Bumble. Și ce te privește asta ?

— Dar, draga mea... — începu domnul Bumble, cu supunere.

— Ce te privește asta ? întrebă iarăși doamna Bumble.

— E adevărat, draga mea, că ești stăpînă aici — spuse domnul Bumble. Dar nu mi-am putut închipui că ai să fii prin părțile astea, tocmai acum.

— Să știi, domnule Bumble, că n-avem nevoie să te amesteci în treburile noastre — îi răspunse soața. Prea îți place să-ți vîrî nasul unde nu-ți fierbe oala. Toți de aici își bat joc și rîd pe la spate de dumneata. Ai ajuns de rîsul lumii ! Haide, pleacă !

Domnul Bumble se simți străpuns de o durere chinuitoare cînd văzu cît de încîntate chicotesc între ele cele două babe, și stătu nehotărît o clipă. Doamna Bumble, care ajunsese la capătul răbdării, apucă o oală plină cu zoi și-l amenință că o varsă toată pe măreția lui personală, dacă nu iese într-o clipă.

Ce putea face domnul Bumble ? Aruncă o privire descurajată în jur și se strecură afară. Cînd ajunse la ușă, cele două calice care pînă atunci chicotiseră pe înfundate izbucniră într-un rîs zgomotos. Asta mai lipsea ! Era dezonorat în ochii

tuturor. Își pierduse prestigiul chiar și față de calici. Din trufașul și falnicul intendent rămăsese doar un biet bărbat sub papucul nevestei.

— Și numai în două luni ! zise domnul Bumble, chinuit de gînduri dureroase. Două luni ! Acum două luni eram stăpîn nu numai pe mine însumi, dar și stăpînul acelora care aveau de-a face de aproape ori de departe cu azilul : și acum !...

Era prea mult. Domnul Bumble repezi două palme peste urechile băiatului care-i deschise poarta (căci visînd așa, ajunsese la poartă) și porni distrat pe stradă.

Urcă pe-o uliță, coborî pe alta, pînă ce mersul îi domoli primul clocot al supărării. Acum, după atîtea emoții, se simțea însetat. Trecu pe lîngă o mulțime de cîrciumi ; pînă la urmă se opri la una, într-o înfundătură și, aruncînd o privire pe deasupra storului, văzu că localul era pustiu ; numai într-un colț se afla un mușteriu singuratic. În clipa aceea începu a ploua cu găleata. Asta îl hotărî. Pășind înăuntru, domnul Bumble trecu prin fața tejghelei, cerînd să i se servească ceva de băut, și intră în sala pe care o zărise din uliță.

Omul care se afla instalat acolo era negricios și înalt și purta o manta largă. Părea un străin, iar după înfățișarea-i obosită și hainele prăfuite se vedea că vine de la drum lung. Cînd intră domnul Bumble, necunoscutul ridică ochii, dar abia îi răspunse la salut cu o ușoară înclinare a capului.

Chiar dacă străinul s-ar fi arătat și mai familiar, domnul Bumble avea demnitate cît pentru doi, așa că își sorbi băutura în tăcere și-și citi ziarul cu un aer măreț și ceremonios.

Nu se știe de ce — dar așa se întîmplă adesea cînd doi oameni se adună laolaltă, siliți de împrejurări — domnul Bumble simțea din cînd în cînd o dorință nestăpînită de a strecura cîte o privire furișă în direcția străinului. De fiecare dată însă își întorcea ochii stînjenit, descoperind că tocmai în clipa aceea și străinul strecura o privire furișă în direcția lui.

Stingherеala domnului Bumble era sporită de expresia cu totul deosebită a ochilor străinului, care erau vii și pătrunzători și totodată umbriți de bănuială și neîncredere. Era o privire cum nu mai întîlnise niciodată și pe care îi venea greu s-o înfrunte.

După ce schimbară cîteva ocheade în felul acesta, străinul, cu voce joasă și aspră, rupse tăcerea.

— Pe mine mă căutai cînd ai privit pe geam ? spuse el.

— Nu cred, doar dacă vei fi fiind domnul... — aici domnul Bumble se opri deodată, fiind curios să afle numele străinului şi sperînd în nerăbdarea lui că acesta ar putea să completeze fraza.

— Atunci nu mă căutai pe mine — zise necunoscutul, cu o expresie puţin cam ironică — altfel ai fi ştiut numele meu. Nu-l cunoşti şi te sfătuiesc nici să nu încerci să-l afli.

— N-am vrut să te supăr, tinere — îi atrase atenţia, cu un aer măreţ, domnul Bumble.

— Nici nu m-ai supărat — zise străinul.

După acest scurt dialog urmă o nouă tăcere, întreruptă iar de străin :

— Mi se pare că te-am mai văzut — spuse el. Te-am întîlnit cîndva pe stradă şi erai altfel îmbrăcat, dar acum te recunosc. Ai fost pe vremuri intendent aici, nu-i aşa ?

— Da, am fost — zise domnul Bumble, puţin surprins — intendent parohial.

— Întocmai — răspunse celălalt încuviinţînd din cap. Aşa te-am văzut. Şi acuma ce eşti ?

— Directorul azilului — lămuri domnul Bumble, rar şi apăsat, ca să preîntîmpine tonul de familiaritate pe care ar fi putut să-l ia străinul. Directorul azilului, tinere !

— Şi eşti tot aşa de grijuliu de interesul dumitale ca şi mai înainte ? încheie necunoscutul, aţintind privirea-i sfredelitoare în ochii domnului Bumble, cînd acesta îi ridică uimit de întrebare. Nu te sfii şi spune-mi pe şleau, omule. Precum vezi, te cunosc destul de bine.

— Cred că un om însurat — răspunse domnul Bumble, umbrindu-şi ochii cu palma şi cercetîndu-l pe necunoscut din cap pînă în picioare foarte încurcat — e tot aşa de bucuros ca şi un burlac să cîştige un ban cinstit. Slujbaşii parohiali nu sînt destul de bine plătiţi ca să-şi îngăduie să refuze cîte un mic cîştig dinafară, dacă li se oferă în chip cinstit şi politicos.

Necunoscutul zîmbi şi încuviinţă iarăşi din cap : adică ştia el bine că nu se înşelase. Apoi sună.

— Umple din nou paharul — zise el, întinzînd patronului paharul gol al domnului Bumble. Să fie tare şi fierbinte. Presupun că aşa-i pe placul dumitale, nu ?

— Nu prea tare — zise domnul Bumble, tuşind delicat.

— Pricepi ce vrea să zică asta ? spuse scurt străinul către patron.

Acesta zîmbi, dispăru şi se întoarse îndată cu un pahar din care se ridicau aburi. La cea dintîi sorbitură, tăria băuturii îl făcu pe domnul Bumble să lăcrimeze.

— Acum ascultă ce-ţi voi spune — zise străinul după ce închise uşa şi fereastra. Am venit aici astăzi, nădăjduind să dau peste dumneata ; şi printr-o întîmplare, pe care se vede că diavolul o potriveşte uneori, ai venit chiar în încăperea unde mă aflam în timp ce mă gîndeam la dumneata. Vreau să-mi dai o informaţie. Nu ţi-o cer pe degeaba, oricît ar fi de neînsemnată. Ţine asta, pentru început.

În timp ce vorbea, împinse către tovarăşul lui, pe masă, două lire de aur, dar cu băgare de seamă ca şi cum îi displăcea să se audă în jur zornăitul banilor.

După ce domnul Bumble cercetă cu atenţie monedele ca să se încredinţeze că nu sînt false şi le puse cu mare satisfacţie în buzunar, străinul urmă :

— Cearcă să-ţi aminteşti din urmă... stai să socotesc... s-au împlinit doisprezece ani iarna trecută...

— E cam de mult — zise domnul Bumble. Foarte bine. Am luat act.

— Scena-i azilul.

— Bun !

— La vreme de noapte.

— Da.

— Iar locul, hruba aceea sinistră, unde nişte ticăloase de pe vremuri veneau să dea viaţă şi sănătate — care lor adesea le lipsea — unor făpturi noi. Cu alte cuvinte, veneau aici să nască prunci gălăgioşi, sortiţi să rămîie o povară pentru azil, şi apoi ele să-şi ascundă ruşinea în mormînt !

— Nu cumva vorbeşti despre sala de naşteri ? zise domnul Bumble, care nu înţelesese tocmai bine descrierea însufleţită a străinului.

— Da — răspunse acesta. Acolo s-a născut un băiat.

— Ba mai mulţi — îl corectă domnul Bumble, clătinînd nedumerit din cap.

— Dă-i încolo de prichindei ! rosti străinul, pierzîndu-şi răbdarea. Vorbesc de un copil delicat şi palid care a fost ucenic la un meşter de sicrie, nu departe de aici — bine ar fi fost

să-şi facă acolo singur sicriul şi să se culce în el pe veşnicie — şi care a fugit la Londra, după cît se ştie.

— A ! vorbeşti de Oliver... de tînărul Twist ! zise domnul Bumble. Desigur că-mi amintesc de el. N-am pomenit de cînd sînt o puşlama mai îndărătnică decît el...

— Nu despre el vreau să-mi vorbeşti ; mi-i de ajuns cîte ştiu... — zise necunoscutul, oprindu-l pe domnul Bumble în mijlocul unei tirade în care descria viciile bietului Oliver. Caut pe o femeie, o zgripţuroaică bătrînă care a îngrijit-o pe maică-sa. Unde-i acum ?

— Unde-i acum ? repetă domnul Bumble pe care băutura îl făcuse glumeţ. E cam greu de spus unde. Moaşele n-au nici o treabă acolo unde s-a dus ea ; aşa că-mi închipui că nu mai e bună de nimic.

— Ce vrei să spui ? întrebă, posomorîndu-se, străinul.

— Că a murit iarna trecută — răspunse domnul Bumble.

La auzul acestei veşti, omul îl privi deodată fix şi rămase un timp astfel ; cu încetul însă privirea i se schimbă devenind treptat tot mai vagă şi mai umbrită de gînduri. Părea că stă în cumpănă dacă să se bucure ori nu de ştirea primită. În sfîrşit răsuflă uşurat şi, întorcîndu-şi privirea, spuse că asta n-avea nici o însemnătate. Apoi se scula să plece.

Domnul Bumble era destul de viclean ; numaidecît pricepu că se ivise prilejul să tragă folos dintr-o taină pe care o ştia scumpa sa jumătate. Îşi amintea prea bine de seara cînd murise bătrîna Sally. Avea motive întemeiate să ţină minte ziua aceea, deoarece atunci ceruse mîna doamnei Corney. Şi cu toate că ea nu-i destăinuise niciodată cele petrecute cînd rămăsese să primească singură spovedania muribundei, domnul Bumble ştia de ajuns ca să înţeleagă că era vorba despre ceva ce i se întîmplase bătrînei îngrijitoare cît stătuse de veghe la căpătîiul mamei lui Oliver Twist. Cum i se lumină mintea, numaidecît îl şi informă pe străin, cu un aer misterios, că, înainte de a-şi da sufletul zgripţuioaica cea bătrînă stătuse singură de vorbă cu o femeie care ar putea, credea el, să-l lămurească în această privinţă.

— Cum aş putea s-o găsesc ? spuse străinul, luat prin surprindere şi arătînd limpede că toate temerile lui (care vor fi fost) se treziseră din nou la vestea aceasta.

— Numai cu ajutorul meu — răspunse domnul Bumble.

— Cînd ? întrebă cu grabă străinul.

— Mîine — dădu răspuns domnul Bumble.

— La orele nouă seara — spuse necunoscutul, scoţînd din buzunar un petic de hîrtie pe care scrise adresa unei case singuratice de pe malul apei, cu o mînă ce-i trăda tulburarea. Vino cu ea acolo mîine seară la orele nouă. Cred că nu-i nevoie să-ţi spun să-ţi ţii gura, căci e în interesul dumitale.

Sfîrşind de vorbit, se îndreptă spre uşă, oprindu-se mai întîi ca să plătească băutura. Aruncînd în grabă observaţia, că nu aveau acelaşi drum, străinul se îndepărtă fără să se sinchisească de vreo regulă de politeţe, după ce-i mai repetă o dată ora la care trebuiau să se întîlnească a doua zi.

Uitîndu-se la adresă, slujbaşul observă că nu purta nici un nume. Străinul nu se depărtase prea mult, aşa că alergă după el să-l întrebe.

— Ce mai vrei ? strigă omul, întorcîndu-se iute în loc cînd domnul Bumble îi atinse braţul. De ce mă urmăreşti ?

— Vreau să-ţi pun o întrebare — spuse acesta, arătîndu-i peticul de hîrtie. De cine să întreb acolo ?

— De Monks ! răspunse străinul şi se îndepărtă cu paşi grăbiţi.

CAPITOLUL XXXVIII

Unde aflăm cum s-a desfăşurat întrevederea nocturnă dintre domnul şi doamna Bumble şi Monks.

ÎNTR-O SEARĂ MOHORÎTĂ ŞI ÎNĂBUŞITOARE DE VARĂ, pe cînd norii care toată ziua se îmbulziseră ameninţători acoperiseră tot cerul ca o pînză groasă şi deasă de abur, repezind în jos stropi mari de ploaie şi prevestind furtună mare, domnul şi doamna Bumble, cotind de pe uliţa mare a tîrgului, îşi îndreptară paşii către un grup mic de case dărăpănate ce

se zăreau la o jumătate de milă depărtare, împrăştiate pe un teren mlăştinos şi nesănătos de pe malul rîului.

Amîndoi erau îmbrăcaţi în straie vechi şi ponosite care se părea că le folosesc unui îndoit scop : de a-i apăra de ploaie şi totodată de a-i feri de priviri indiscrete. Soţul purta un felinar, care nu împrăştia însă nici o rază de lumină, şi mergea la cîţiva paşi înaintea soţiei ca să-i dea prilejul, pare-se, de a se feri de noroiul străzii, călcînd pe urmele mari ale paşilor lui. Înaintau într-o tăcere desăvîrşită. Din cînd în cînd, domnul Bumble îşi încetinea mersul şi întorcea capul ca şi cum ar fi vrut să se încredinţeze că jumătatea dumisale îl urmează, dar cînd descoperea că-i chiar în spatele lui, pornea din nou, cu o viteză de fiecare dată sporită, către ţinta lor.

Nu se putea spune de acel cartier că avea o reputaţie îndoielnică, faima lui, dimpotrivă, era veche şi bine stabilită. De multă vreme era ştiut că nu adăpostea decît tîlhari dintre cei mai netrebnici, care, prefăcîndu-se că trăiesc de pe urma unei munci cinstite, îşi trăgeau cîştigul numai din jaf şi crimă. Era o colonie de cocioabe mizerabile, unele zidite în grabă din cărămidă netencuită, altele din cheresteaua veche a unor corăbii mîncate de cari, înjghebate şi aşezate în cea mai mare parte numai la cîţiva paşi de malul rîului. Cîteva bărci stricate erau trase pe nămol şi legate de un parapet scund ce despărţea rîul de mlaştină. Ici şi colo o lopată ori o bucată de frînghie păreau să arate, în primul moment, că locuitorii acelor cocioabe ar avea felurite îndeletniciri în legătură cu rîul, dar, privind mai atent la acele obiecte stricate şi nefolositoare puse astfel la vedere, trecătorului nu-i venea greu să-şi dea seama că erau aşezate acolo doar ca să salveze aparenţele şi nu ca să servească cu adevărat.

În mijlocul acestei îngrămădiri de bărci, chiar pe malul rîului, deasupra căruia îşi prelungea etajele de sus, se ridica o clădire mare ce fusese pe vremuri o fabrică, unde lucraseră, se vede, pe vremuri, locuitorii caselor din jur. De mult însă clădirea căzuse în ruină. Şobolanii, viermii şi umezeala roseseră şi putreziseră stîlpii pe care se sprijinea, aşa că o mare parte din ea se şi prăbuşise în apă, iar rămăşiţele ei stăteau şovăind, aplecate deasupra rîului întunecat, părînd că n-aşteaptă decît o împrejurare prielnică ca să se dărîme şi să se ducă lîngă

bătrîna-i tovarăşă din fundul apei, supunîndu-se aceluiaşi destin.

În faţa acestei clădiri ruinate se opri respectabila pereche, cînd primul bubuit îndepărtat de tunet se prelungi în văzduh şi ploaia porni cu violenţă.

— Pe-aici pe undeva trebuie să fie — îşi dădu cu părerea domnul Bumble, cercetînd peticul de hîrtie pe care-l ţinea în mînă.

— Hei ! voi de colo ! strigă o voce din înălţime.

Îndreptîndu-şi privirea în direcţia de unde venise glasul, domnul Bumble zări, la etajul al doilea, un om care-i privea, aplecat printr-o uşiţă mai scundă decît el.

— Aşteptaţi o clipă — zise vocea — cobor numaidecît.

Capul dispăru şi uşa se închise.

— El e omul ? întrebă distinsa soţie a domnului Bumble.

Domnul Bumble încuviinţă din cap.

— Ascultă — adăugă directoarea — nu uita ce ţi-am spus şi bagă de seamă să vorbeşti cît mai puţin, ca să nu ne dai de gol de la început.

Domnul Bumble, care cerceta cu nu aer scîrbit clădirea, ar fi vrut să-şi exprime oarecare îndoieli cu privire la nevoia de a continua chiar atunci cele plănuite de ei, dar fu împiedicat de apariţia lui Monks, care, deschizînd o uşă scundă ce se afla lîngă ei, le făcu semn să intre.

— Intraţi ! strigă el, nerăbdător, bătînd cu piciorul în pămînt. Nu mă ţineţi aici !

Femeia, care în primul moment se cam codise, păşi cu îndrăzneală înăuntru fără să mai aştepte altă poftire, iar domnul Bumble, fie de ruşine, fie de teamă că rămîne singur, o urmă. Se vedea însă cît de colo că nu se simţea în largul său, căci nu mai păstrase decît o urmă din falnica-i măreţie ce-l caracteriza.

— Ce naiba făceaţi acolo, orbecăind prin ploaie ? întrebă Monks, întorcîndu-se în loc şi adresîndu-se domnului Bumble, după ce zăvorîse uşa în urma lor.

— Ne... ne răcoream — îngăimă Bumble, privind îngrijorat în jur.

— Vă răcoreaţi ! îi întoarse vorba Monks. Nici toate ploile care au căzut de cînd e lumea, nici cele care vor cădea de

acum înainte nu-s în stare să domolească focul iadului care mistuie pe-un om. Să nu-ţi închipui că te poţi răcori chiar atît de uşor !

După aceste vorbe plăcute, Monks se întoarse brusc spre directoare, aţintind-o cu nişte ochi care o făcură pînă şi pe ea, care nu se intimida cu uşurinţă, să plece privirile în jos.

— Asta-i femeia ? întrebă el.

— Hm !... da, asta-i femeia — răspunse domnul Bumble, gîndindu-se la sfaturile soţiei sale.

— Poate crezi că femeile nu sînt în stare să păstreze o taină ? se sumeţi directoarea, întorcînd totodată lui Monks o privire la fel de ascuţită.

— Una ştiu că o păstrează pînă ce se descoperă — răspunse Monks.

— Şi care-o fi aceea ? întrebă directoarea.

— Aceea care le-ar face să-şi piardă reputaţia — replică Monks. Aşa că, pe acelaşi temei, dacă împărtăşeşte o taină ce-ar putea-o duce la spînzurătoare ori la deportare, nu mi-i teamă că are să deschidă gura, nu mi-i teamă de loc. Înţelegi dumneata ?

— Nu — îl înfruntă directoarea, înroşindu-se puţin.

— Mai e vorbă ? răspunse Monks. Cum era să înţelegi ?

Întorcînd spre însoţitorii lui o mutră jumătate zîmbitoare, jumătate încruntată şi făcîndu-le din nou semn să-l urmeze, individul porni grăbit spre capătul celălalt al încăperii, care era foarte mare, dar scundă. Tocmai se pregătea să urce un fel de scară, aproape verticală, ce ducea la etajul de deasupra, cînd săgeata unui fulger pătrunse prin deschizătură urmată de un bubuit de tunet ce zgîlţîi clădirea aceea ruinată pînă în temelii.

— I-auzi ! răcni el, ferindu-se îndărăt. I-auzi cum se rostogoleşte şi bubuie de parcă răsună dintr-o mie de cotloane unde stau ascunşi de el diavolii ! Nu pot suporta tunetul.

Cîteva clipe rămase tăcut, apoi, cînd îşi luă pe neaşteptate mîinile de la ochi, domnul Bumble văzu cu nespusă uimire că avea chipul răvăşit şi alb ca varul.

— Am din cînd în cînd un fel de crize — spuse Monks, observîndu-i îngrijorarea — şi uneori mă apucă din pricina tunetelor. Nu vă alarmaţi, mi-a şi trecut.

Vorbind astfel, îi călăuzi în sus pe scară și, închizînd grabnic oblonul încăperii în care intraseră, coborî un felinar ce atîrna de capătul unei frînghii trecute printr-un scripete prins de-o bîrnă groasă din tavan și care aruncă o lumină slabă asupra mesei vechi și a celor trei scaune așezate chiar sub el.

— Și acum — vorbi Monks după ce se instalară toți trei în jurul mesei — cu cît vom intra mai repede în miezul chestiunii, cu atît va fi mai bine pentru toți. Dumneaei știe despre ce este vorba, nu ?

Întrebarea era adresată lui Bumble, dar soața i-o luă înainte cu răspunsul, dînd a înțelege că știa foarte bine despre ce-i vorba.

— E adevărat ce spune, că erai lîngă vrăjitoarea aceea în noaptea cînd a murit și că ți-a destăinuit ceva...

— Despre mama băiatului pe care-l știi — răspunse directoarea, luîndu-i vorba din gură. Da !

— Iată prima întrebare : de ce natură era acea destăinuire ? zise Monks.

— Ba asta-i a doua întrebare. Cea dintîi e : ce preț are destăinuirea ? replică cu hotărîre femeia.

— Cine naiba ar putea spune asta fără să știe despre ce-i vorba ? întrebă Monks.

— Sînt încredințată că dumneata știi cel mai bine — răspunse doamna Bumble, care nu era lipsită de agerime, după cum putea dovedi cu prisosință tovarășul ei de jug.

— Hm ! făcu semnificativ Monks, iscodind-o cu privirea. Poate sînt ceva bani de cîștigat, hai ?

— Poate — răspunse ea prudent.

— Ceva ce i s-a luat — spuse Monks. Ceva ce purta asupra ei... ceva care...

— Mai bine ai face o propunere — îl întrerupse doamna Bumble. Din cîte am auzit pînă acum, m-am încredințat că în adevăr dumneata ești omul cu care trebuie să stau de vorbă.

Domnul Bumble, căruia prețioasa lui consoartă nu-i încredințase din taină nimic în afară de cele știute de el de la început, asculta acest dialog cu gîtul întins și niște ochi holbați pe care-i îndrepta pe rînd cînd spre soția lui, cînd spre Monks, cu o uimire vădită ce spori încă — dacă asta era cu

putință — cînd acesta din urmă întrebă fără înconjur ce sumă pretinde pentru dezvăluirea secretului.

— Cît prețuiește pentru dumneata ? întrebă femeia, cu aceeași stăpînire de sine.

— Poate nimic, poate douăzeci de lire — răspunse Monks. Vorbește pe față și spune-mi ca să știu.

— Mai adaugă cinci lire la suma pe care ai rostit-o ; dă-mi douăzeci și cinci de lire sterline în aur — zise femeia — și-ți spun tot ce știu... dar nu înainte.

— Douăzeci și cinci de lire sterline — strigă Monks, dîndu-se înapoi.

— Am vorbit cît se poate de limpede — răspunse doamna Bumble. Și nici nu-i o sumă chiar așa de mare.

— Nu-i o sumă mare pentru un fleac de secret, care se poate să n-aibă nici o valoare pînă la urmă ! strigă Monks, scos din fire. Un secret care a rămas îngropat și uitat mai bine de doisprezece ani !

— Asemenea lucruri se păstrează bine și adeseori își îndoiesc prețul cu vremea, ca și vinul cel bun — răspunse directoarea, cu același ton hotărît și liniștit. Iar că zace înmormîntat, ceea ce numai eu și dumneata știm, desigur că poate zace, ca atîtea altele, mii și milioane de ani de acuma înainte, dar tot așa de bine poate da deodată în vileag întîmplări ciudate !

— Dar dacă plătesc pentru un lucru de prisos ? întrebă Monks, codindu-se.

— Poți să-ți iei înapoi banii foarte ușor — răspunse directoarea. Nu-s decît o biată femeie singură și lipsită de apărare.

— Nu ești singură, scumpa mea, și nici lipsită de apărare — observă domnul Bumble, cu voce tremurîndă. Sînt aici, dragă. Și-n afară de asta — adăugă domnul Bumble, clănțănind din dinți pe cînd vorbea — domnul Monks este o persoană prea distinsă ca să întrebuințeze violența față de funcționarii parohiali. Domnul Monks mai vede că nu sînt un tinerel, draga mea, că sînt, aș putea zice, un om copt, și desigur că a auzit, n-am nici o îndoială că domnul Monks a auzit, scumpa mea, că sînt o autoritate foarte temută și cu o putere puțin obișnuită de îndată ce mă stîrnește cineva. Numai să-mi iau puțin vînt și gata.

Vorbind astfel, domnul Bumble făcu o jalnică încercare să înșface felinarul cu o hotărîre sălbatică ; se vedea însă limpede, după chipu-i răvășit, că avea mare nevoie să-și ia puțin vînt... ba chiar mai mult, ca să săvîrșească vreo vitejie, dat fiind că de data aceasta n-avea de-a face cu calici ori alte asemena ființe special pregătite pentru astfel de isprăvi.

— Ești un prost — îi răspunse doamna Bumble — și mai bine ți-ai ține gura.

— Mai bine își tăia limba înainte de-a veni aici dacă nu știe să vorbească mai încet — adăugă Monks, înciudat. E soțul dumitale, hai ?

— Ei, soțul meu ! îngînă directoarea, ocolind întrebarea.

— Am bănuit asta de la început — urmă Monks, observînd căutătura înfuriată pe care o aruncă femeia bărbatului ei. E mai bine așa : îmi convine să am de-a face cu doi oameni care-s uniți printr-o singură voință, căci atunci temerile mele sînt mai mici. Și ca să vă dovedesc că nu glumesc, iată, priviți !

Se scotoci în buzunar și scoase o pungă de pînză, numărînd pe masă douăzeci și cinci de lire sterline, pe care le împinse apoi către femeie.

— Acum — zise el — strîngîndu-le și, după ce va trece bubuiala asta afurisită de trăsnet, care presimt că are să se spargă chiar deasupra casei, poți să-ți începi povestirea.

Tunetele, care în adevăr se apropiau din ce în ce, gata parcă să cadă asupra capetelor lor, conteniră de la o vreme și atunci Monks, ridicîndu-și capul de pe masă, se aplecă înainte ca să asculte ce va spune femeia. Capetele celor trei aproape se atingeau, cei doi bărbați stînd aplecați peste masă, nerăbdători să asculte, iar femeia aplecată și ea înainte ca să i se poată auzi șoaptele.

Lumina lîncedă a felinarului agățat de tavan, căzînd direct asupră-le, sporea paloarea și neliniștea de pe chipurile lor, care, încadrate de întunericul și umbra adîncă din jur, îi făceau să apară aidoma unor strigoi.

— Cînd a murit femeia aceea căreia noi îi spuneam bătrîna Sally — începu directoarea — eram numai eu lîngă ea.

— Nu mai era nimeni pe aproape ? întrebă Monks tot pe șoptite. Nu cumva se mai afla vreo babă beteagă sau vreo

idioată în alt pat ? Cineva care întîmplător să fi putut auzi ori înțelege ceva ?

— Absolut nimeni — răspunse femeia. Eram singure. Am stat numai eu lîngă trupul acela cînd și-a dat sufletul.

— Bine — zise Monks, privind-o atent. Spune mai departe.

— Vorbea despre o femeie tînără — urmă doamna Bumble — care dăduse naștere unui copil, cu cîțiva ani înainte, în aceeași cameră și chiar în același pat în care ea însăși trăgea să moară.

— A ! făcu Monks și buzele îi tremurau. Al naibii ! Cum se descurcă pînă la urmă toate !

— Copilul era cel despre care i-ai vorbit lui noaptea trecută — continuă directoarea, arătînd nepăsătoare cu capul spre soțul ei. Îngrijitoarea aceasta a prădat-o pe mama copilului.

— Pe cînd era încă în viață ? întrebă Monks.

— Nu, după ce a murit — răspunse femeia și parcă o trecu un fior. A furat de pe leșul care încă nici nu se răcise ceea ce mama copilului o rugase să păstreze pentru prunc.

— Le-a vîndut ? strigă Monks, arzînd de nerăbdare. Le-a vîndut ? Unde ? Cînd ? Cui ? De cîtă vreme ?

— După ce mi-a spus cu multă greutate că făptuise asta — zise directoarea — a căzut pe spate și și-a dat sufletul.

— Fără să mai spuie nimic ? zise Monks și vocea-i înăbușită părea și mai furioasă. Asta-i o minciună ! Să nu crezi că mă las tras pe sfoară ! A mai spus ceva. Am să aflu tot ce s-a întîmplat să știu de bine că vă sugrum pe amîndoi !

— N-a mai rostit nici un cuvînt — zise femeia, părînd că n-o tulbură de loc ciudata furie a necunoscutului (pe cînd domnul Bumble era departe de a se simți la fel de liniștit). Dar s-a agățat sălbatic de rochia mea cu o mînă, ce nu părea închisă decît pe jumătate. Mi-am dat seama că murise și, descleștînîdu-i cu mare greutate mîna, am descoperit că ținea strîns un petic de hîrtie murdară.

— Care conținea ?... o întrerupse Monks, aplecîndu-se înainte.

— Nimic — urmă femeia. Era o recipisă de la Muntele de Pietate.

— Pentru ce ? întrebă Monks.

— Aşteaptă că îţi spun tot — zise femeia. Îmi închipui că păstrase un timp bijuteria, sperînd să scoată un folos mai mare, apoi a amanetat-o : după asta a economisit şi a agonisit ban cu ban, plătind anual procentele, ca să n-o piardă şi s-o poată eventual răscumpăra... Dar asta nu s-a întîmplat şi, cum îţi spun, muri ţinînd în mînă peticul acela de hîrtie vechi şi murdar. Termenul împrumutului se împlinea peste două zile şi, gîndindu-mă că bijuteria aceea s-ar putea să aibă vreo însemnătate, am scos-o de sub amanet.

— Şi unde-i acum ? întrebă repezit Monks.

— Iat-o ! răspunse femeia şi, ca şi cum era bucuroasă să scape de ea, aruncă grăbită pe masă un săculeţ de piele în care abia ar fi putut încăpea un ceas de buzunar.

Monks îl înhăţă şi-l deschise cu mîini tremurătoare. Găsi înăuntru un mic medalion de aur cu două şuviţe de păr şi o verighetă de aur masiv.

— Înăuntru e gravat cuvîntul „Agnes" — zise femeia. Numele de familie lipseşte, apoi e scrisă o dată care-i cu un an înainte de naşterea copilului.

— Şi asta e tot ? întrebă Monks după ce cercetase amănunţit conţinutul săculeţului.

— Tot — răspunse femeia.

Domnul Bumble răsuflă adînc ca şi cum se simţea bucuros că povestea s-a sfîrşit fără să se pună chestiunea înapoierii celor douăzeci şi cinci de lire sterline. Făcîndu-şi curaj, îşi şterse sudoarea ce i se prelinsese de-a lungul nasului, nestingherită, tot timpul convorbirii de mai sus.

— Nu ştiu nimic alta din toată istoria asta în afară de ce am putut ghici — adăugă soţia, adresîndu-se lui Monks după o scurtă tăcere. Şi nici nu doresc să ştiu mai mult, căci e mai sănătos să nu ştii. Dar aş vrea să-ţi pun două întrebări, îmi îngădui ?

— Poftim — zise Monks, puţintel mirat. Dar dacă am să-ţi răspund ori nu, asta-i altă întrebare.

— Cu asta se fac, prin urmare, trei — observă domnul Bumble, încercînd să glumească.

— Asta aşteptai să afli de la mine ? întrebă directoarea.

— Da — răspunse Monks. Şi cealaltă întrebare ?

— Ce ai de gînd să faci cu lucrurile astea ? Ar putea servi împotriva mea ?

— Nicidecum — răspunse Monks. Nici chiar împotriva mea. Dar nu care cumva să faceţi un pas înainte dacă nu vreţi să vă treziţi pe lumea cealaltă.

Rostind acestea, împinse deodată masa într-o parte şi, apucînd un inel de fier fixat în duşumea, deschise o trapă ce se căsca largă chiar la picioarele domnului Bumble, care se retrase foarte grabnic cîţiva paşi îndărăt.

— Priviţi în jos — zise Monks, coborînd felinarul în gaură. Nu vă temeţi de mine. Mi-ar fi venit foarte uşor să vă împing înăuntru dacă aş fi avut interes.

Încurajată de vorbele acestea, directoarea se apropie de marginea trapei. Îmboldit de curiozitate, domnul Bumble cuteză şi el să facă acelaşi lucru. Apa tulbure, umflată de ploaia torenţială, se prăpăstuia furioasă pe dedesubt şi toate celelalte zgomote se topeau în vuietul forfotei şi al frămîntării vîrtejului ce se repezea în stîlpii verzi şi mucegăiţi. Acolo jos fusese cîndva o moară de apă ; curentul, învîrtejindu-se înspumat de după cele cîteva axe ruginite şi resturi de maşinărie ce mai rămăseseră, părea că se azvîrle cu noi puteri mai departe, eliberat din zăgazurile ce încercaseră zadarnic să-i potolească năprasnica-i goană.

— Dacă ai arunca aici un trup omenesc, oare unde ar fi mîine dimineaţă ? zise Monks, legănînd felinarul încolo şi încoace în puţul întunecat.

— La vreo douăsprezece mile în josul rîului şi sfărîmat în bucăţi — răspunse domnul Bumble, dîndu-se cu groază înapoi.

Monks scoase săculeţul din sîn unde-l vîrîse în grabă şi, legîndu-l de o greutate pe care o luă dintr-o bucată de scripete ce se afla aruncat jos pe podea, îl azvîrli în curent. Săculeţul căzu drept şi cu viteză, despicînd apa cu un uşor plescăit ce abia ajunse pînă la urechile lor, şi se tot duse.

Cei trei se priviră şi răsuflară uşuraţi.

— Gata ! zise Monks, închizînd chepengul ce căzu greoi la loc. Dacă marea mai dă înapoi morţii pe care i-a înghiţit, cum spun cărţile, îşi păstrează însă aurul şi argintul lor, prin urmare va păstra şi fleacurile acestea. Cred că nu mai avem

nimic a ne spune şi ca atare putem pune capăt plăcutei noastre întîlniri.

— Fără îndoială — se grăbi să răspundă domnul Bumble, foarte bucuros.

— Iar dumneata să-ţi ţii gura, ai auzit ? se întoarse spre el Monks, privindu-l ameninţător. În soţia dumitale am toată încrederea.

— Poţi să ai toată încrederea şi în mine, tinere — răspunse cu nespusă politeţe domnul Bumble, făcînd într-una plecăciuni şi retrăgîndu-se pe nesimţite spre scară. E în interesul tuturor, tinere, şi spre binele meu, înţelegi, domnule Monks !

— Îmi pare bine că te aud vorbind aşa — răspunse Monks. Aprinde felinarul ! Şi-acum plecaţi cît mai repede de aici.

A fost norocul domnului Bumble că discuţia s-a isprăvit aici, căci, tot ploconindu-se şi dîndu-se înapoi, ajunsese numai la cîţiva centimetri de scară şi fără îndoială că altfel s-ar fi prăbuşit cu capul în jos. Îşi aprinse felinarul de la cel pe care-l ţinea Monks în mînă, după ce-l dezlegase din tavan, apoi, fără să mai încerce a prelungi discuţia, coborî în tăcere, urmat de soţia lui. Monks, după ce se opri o clipă pe scară ca să se încredinţeze că afară de ropotul ploii şi forfota apei nu se mai auzea nici un alt zgomot, coborî cel din urmă.

Traversară încăperea de jos încet şi cu băgare de seamă. Monks se speria şi de umbra lui, iar domnul Bumble, ţinînd felinarul numai la cîţiva centimetri deasupra podelei, înainta cu o deosebită grijă, şi mai ales cu un pas nemaipomenit de uşor pentru o persoană de proporţiile dumisale, cercetînd încordat în jurul lui să descopere tot felul de trape secrete. Monks descuie şi deschise încetişor uşa pe care intraseră, după care schimbă un salut scurt cu cei doi soţi care păşiseră în întunericul şi umezeala de afară.

Îndată ce plecară, Monks, ce părea să aibă o nemaipomenită silă de singurătate, strigă pe un băieţaş ce stătuse ascuns pe undeva, prin partea de jos a casei, şi, poruncindu-i să treacă înaintea lui cu felinarul, se întoarse în încăperea pe care abia o părăsise.

CAPITOLUL XXXIX

Prezintă cîteva personaje respectabile pe care cititorul le-a mai întîlnit şi arată ce-au urzit, cu mințile lor iscusite, Monks şi bătrînul evreu.

ÎN SEARA URMĂTOARE CELEI ÎN CARE EROII despre care am vorbit în capitolul precedent îşi orînduiseră treburile aşa precum arată povestirea, domnului William Sikes, deşteptîndu-se, întrebă, buimac încă de somn, ce ceas din noapte putea fi.

Camera în care domnul Sikes îşi rostise întrebarea nu semăna cu cele pe care le locuise înainte de expediția la Chertsey, deşi se afla în acelaşi cartier al oraşului şi nu departe de fosta lui locuință. După toate aparențele, nu arăta a fi un apartament confortabil, ca cel de pe vremuri : era o biată încăpere strîmtă şi prost mobilată, în care lumina pătrundea printr-o singură ferestruie ce se deschidea pe acoperişul povîrnit, dînd spre o uliță îngustă şi murdară. Nu mai era nevoie de alte semne ca să ghiceşti că avutul acelui domn respectabil se spulberase de curînd ; puținele mobile, lipsa totală de confort, pe lîngă lipsa unor lucruri mărunte şi numărul redus de haine şi rufe, toate dovedeau o sărăcie lucie. Dar era de ajuns chipul scofîlcit şi împuținat al domnului Sikes, ca să te încredințeze de asta, de-ar mai fi fost nevoie ca acele simptome să fie confirmate.

Spărgătorul sta întins pe pat, învelit cu redingota lui albă în chip de halat. Palid ca un cadavru din pricina bolii, cu o scufie de noapte murdară în cap şi o barbă țepoasă şi neagră, nerasă de o săptămînă, avea o înfățişare foarte puțin atrăgătoare. Cîinele şedea lîngă pat, acum privind pe stăpînă-su cu un aer gînditor, acum ciulind urechile şi scoțînd un mîrîit gros cînd vreun zgomot de pe stradă ori din partea de dindos a casei îi atrăgea atenția. Lîngă fereastră, trudindu-se să pună nişte petice la o vestă veche care făcea parte din îmbrăcămintea obişnuită a hoțului, şedea o femeie atît de palidă şi de slă-

bită de nopți nedormite și de lipsuri, încît cu greu ai fi putut recunoaște în ea pe aceeași Nancy care a mai apărut în povestirea noastră : numai vocea-i era aceeași cînd răspunse la întrebarea domnului Sikes.

— Abia a sunat ora șapte — zise fata. Cum te simți în astă-seară, Bill ?

— Moale ca o cîrpă — răspunse domnul Sikes, blestemîndu-și ochii și ciolanele. Hai, vino încoace și dă-mi mîna să mă scol din patul ăsta afurisit.

Boala nu îmblînzise de loc firea domnului Sikes. Pe cînd fata îl ajuta să se ridice și să se așeze pe un scaun, el prinse a bombăni și a o înjura pentru stîngăcia ei, ba chiar o lovi.

— Scînceşti ? făcu domnul Sikes. Hai, nu te mai smîrcîi ! Dacă nu știi ceva mai de seamă, lasă-te păgubașă ! Auzi ?

— Aud — răspunse fata, întorcînd capul într-o parte și silindu-se să rîdă. Dar ce te-a apucat ?

— Aha ! te-ai cuminţit — bombăni iar Sikes, văzînd o lacrimă ce licărea în ochii fetei. Cu atît mai bine pentru tine.

— Cum așa ? Nu cumva ai de gînd să te porți rău cu mine în astă-seară, Bill ? zise fata, punîndu-i mîna pe umăr.

— Nu ! strigă Sikes. Adică de ce nu ?

— De atîtea nopți — spuse ea cu o duioșie femeiască ce-i îndulcea glasul — de atîtea nopți te veghez și te îngrijesc ca pe un copil și asta-i prima noapte cînd ți-ai venit în fire. Nu te-ai fi purtat așa cu mine dacă te-ai fi gîndit puțin, nu-i așa ? Haide, haide, spune că n-ai fi făcut așa !

— Hm ! Fie și așa ! răspunse domnul Sikes. Na ! Dracul să mă ia ! Uite-o că iar s-a apucat să scîncească !

— Nu-i nimic — spuse fata, trîntindu-se pe un scaun. Nu lua în seamă : îmi trece îndată.

— Ce să-ți treacă ? întrebă domnul Sikes cu voce sălbatică. Ce nerozii îți mai trec prin cap ? Hai scoală și dă-i zor, nu mă mai plictisi cu fleacuri muierești !

În alte împrejurări, mustrarea aceasta și tonul cu care era făcută și-ar fi ajuns scopul dorit, dar fata, fiind în adevăr slăbită și istovită, scăpă capul pe spetează scaunului și leșină înainte ca domnul Sikes să apuce a da drumul înjurăturilor de rigoare cu care-și împodobea amenințările în asemenea ocazii. Neștiind ce să facă în situația aceasta neobișnuită — căci de obicei istericalele domnișoarei Nancy aveau forma

aceea violentă pe care pacientul trebuie s-o biruie luptînd singur — domnul Sikes dădu drumul la cîteva blesteme, dar, văzînd că acest soi de tratament n-are nici un efect, începu a striga după ajutor.

— Ce s-a întîmplat aici, dragă ! zise Fagin, vîrînd capul pe uşă.

— Mai bine mi-ai da o mînă de ajutor să trezesc fata — răspunse Sikes, nerăbdător — în loc să stai acolo trăncănind şi rînjind la mine.

Cu un strigăt de uimire Fagin se repezi să dea ajutor fetei, în timp ce domnul Dawkins (cunoscut sub porecla de Şmecherul), care intrase în cameră în urma venerabilului său prieten, puse grăbit jos pe podea bocceaua pe care o căra şi, smucind o sticlă din mîna lui jupîn Charley Bates ce se afla chiar în spatele lui, o destupă cît ai clipi cu dinţii şi turnă fetei pe gît o parte din conţinutul ei, după ce mai întîi trăsese el o duşcă bună ca să se încredinţeze că-i ceea ce trebuia.

— Fă-i vînt cu foalele, Charley, ca să-i vie aer curat — spuse domnul Dawkins. Dumneata, Fagin, plesneşte-o peste mîini şi Bill să-i descheie rochia.

Toate leacurile acestea la un loc, administrate cu multă energie, mai ales cel dat în seama lui jupîn Bates, care părea că-şi socoate sarcina ca pe-o glumă nemaipomenit de hazlie, îndată şi-au făcut efectul dorit.

Fata îşi reveni treptat în simţire. Clătinîndu-se pe picioare, se tîrî către un scaun de lîngă pat şi-şi ascunse faţa în pernă, pe cînd domnul Sikes întîmpină pe noii sosiţi, mirat oarecum de apariţia lor neaşteptată.

— Ce vînt rău v-a mînat încoace ? îl întrebă el pe evreu.

— Nu ne-a mînat nici un vînt rău, dragă, căci vînturile rele nu aduc nimic bun, iar eu am adus ceva bun care are să te bucure. Dragă Şmechere, desfă pachetul şi dă-i lui Bill fleacurile pe care ne-am cheltuit toţi banii azi dimineaţă.

La îndemnul domnului Fagin, Şmecherul desfăcu bocceaua, apreciabilă ca volum, făcută dintr-o faţă de masă veche, şi începu a trece unul cîte unul toate lucrurile din ea lui Charley Bates, care le punea pe masă, lăudîndu-le în fel şi chip calitatea şi raritatea.

— Ce mai plăcintă cu carne de iepure, Bill ! strigă el, desfăcînd o plăcintă enormă. Ce fiinţe delicate şi ce oase fragede, Bill, că parcă se topesc în gură de nu mai e nevoie să le

alegi. Iată şi o jumătate de livră de ceai verde, de cel de şapte şilingi şi şase penny, care-i aşa de strașnic, că dacă torni apă clocotită peste el e gata-gata să arunce capacul ceainicului în aer. O livră şi jumătate de zahăr tos, pe care negrii din insule îl fac de calitatea asta fără nici o trudă... vorbă să fie ! Iaca şi două pîinişoare de casă, o livră de unt proaspăt, o bucată de brînză grasă de Glo'ster şi... mai presus de toate, ceva aşa de bun şi de gustos cum n-ai dat pe gît de cînd eşti !

Încheindu-şi prezentarea cu aceste cuvinte de laudă, jupîn Bates scoase dintr-unul din buzunarele lui largi o sticlă mare de vin, bine înfundată, iar domnul Dawkins, cît ai clipi, umplu un pahar cu rachiul tare din sticla adusă, pe care bolnavul îl dădu pe gît fără nici o ezitare.

— Ah ! exclamă Fagin, frecîndu-şi mîinile foarte satisfăcut. Merge, Bill, merge, hai ?

— Merge ! izbucni domnul Sikes. Puteam să mă duc dracului de douăzeci de ori pînă să te mişti să-mi dai o mînă de ajutor. Cum se poate să laşi un om în asemenea stare trei săptămîni şi mai bine, spune, ipocritule ?

— Ia auziţi-l ce spune, băieţi ! zise Fagin, ridicînd din umeri. Şi noi care am venit să-i aducem atîtea bunătăţi !

— Nu zic că n-or fi bune — răspunse domnul Sikes, ceva mai îmblînzit, aruncîndu-şi privirile pe masă. Dar cum poţi să te dezvinovăţeşti că m-ai lăsat în părăsire, flămînd, bolnav, fără bani şi atîtea altele ! Şi-n tot timpul ăsta cumplit nu ţi-a păsat de mine, cît de cîinele de colo... Dă-l jos, Charley !

— N-am văzut de cînd sînt un cîine aşa de isteţ ! strigă jupîn Bates, îndeplinind porunca lui Sikes. Adulmecă merindele, parcă-i o cumătră bătrînă la piaţă ! Ăsta, pe scenă, te-ar fi umplut de bani şi unde mai pui că ar fi adus din nou la modă melodrama !

— Ţine-ţi fleanca ! strigă Sikes pe cînd cîinele se furişa sub pat mîrîind furios. Ei, ce-ai de spus pentru apărarea ta, căzătură bătrînă ?

— Am lipsit din Londra mai bine de o săptămînă, dragă, cu nişte afaceri — răspunse bătrînul evreu.

— Dar celelalte două săptămîni ? întrebă Sikes. Ce ai de spus de celelalte două săptămîni, că m-ai lăsat să zac aici, în gaura asta, ca un şobolan ciumat ?

— N-am putut face altfel, Bill — răspunse bătrînul. Nu pot să te lămuresc acum, de față cu toată lumea. Dar n-am avut cum face, pe onoarea mea.

— Pe ce ? mormăi Sikes, cu nespusă scîrbă. Ei ! Băieți ! Ia tăiați-mi careva din voi o bucată de plăcintă să-mi dreg gustul din gură, că-mi vine rău !

— Nu te înfuria, dragă — se rugă umilit Fagin. Nu te-am uitat de loc, Bill, nici o clipă.

— Nu ! Pun capul că nu m-ai uitat — răspunse Sikes, cu un rînjet plin de amărăciune. Și pe cînd eu dîrdiam și mă pîrjoleam aici, tu puneai la cale și plănuiai tot felul de lucruri, iar pe urmă, cum se pune pe picioare Bill, trebuie să facă asta, Bill trebuie să facă toate pe nimica toată. Muncesc pentru tine ca să rămîn sărac lipit. De n-ar fi fost fata, puteam să mor.

— Vezi, Bill ? îl mustră Fagin, prinzînd prilejul cu dibăcie. De n-ar fi fost fata ! Dar oare nu bătrînul Fagin ți-a înlesnit să ai asemenea comoară de față lîngă tine ?

— Aici are dreptate — zise Nancy, apropiindu-se repede de ei. Hai, destul acum cu asta !

Amestecul fetei dădu o nouă întorsătură convorbirii, căci băieții, văzînd că bătrînul le face într-ascuns un semn șiret cu ochiul, începură s-o îmbie cu băutură, din care, totuși, ea se feri să ia prea mult. În timpul acesta Fagin, cuprins de-o veselie nefirească, treptat îl dispuse și pe Sikes, prefăcîndu-se că nu ia în seamă amenințările lui și că le socoate niște glume inofensive și pline de duh, ba chiar mai mult, rîzînd din toată inima de cîteva glume grosolane pe care domnul Sikes binevoi să le facă după repetate întoarceri la sticla de rachiu.

— Toate sînt în ordine — zise domnul Sikes — dar trebuie să-mi dai ceva bani în astă-seară.

— N-am nici un ban la mine — răspunse bătrînul.

— În schimb ai acasă cu grămada — îi întoarse vorba Sikes — și-ai să-mi dai de acolo.

— Ce grămadă ? strigă Fagin, ridicînd mîinile către cer. N-am chiar așa de mulți cît s-ar...

— Nu știu cît ai strîns, și-mi închipui că nici tu singur nu prea știi, căci ți-ar trebui cam multă vreme ca să-i numeri — urmă Sikes. Îmi trebuie însă bani în astă-seară, scurt și cuprinzător.

— Bine, bine — zise Fagin suspinînd. Îl trimit numaidecît pe Şmecher să-ţi aducă.

— Ba asta n-ai s-o faci — îi tăie vorba Sikes. Şmecherul e prea şmecher şi are să uite să se mai întoarcă cu ei, sau are să se rătăcească, sau are să cadă în cine ştie ce capcană ca să nu mai fie nevoie să se dezvinovăţească, dacă-l însărcinezi cu asta. Mai bine să meargă Nancy pînă la vizuina ta ca să-i aducă, iar eu am să mă culc în lipsa ei şi am să trag un pui de somn.

După multe tocmeli şi ciorovăieli, Fagin mai micşoră suma cerută de la cinci lire la trei lire, patru şilingi şi şase penny, protestînd şi încredinţîndu-l solemn pe Sikes că abia de-i mai rămîneau optsprezece penny pentru cheltuielile casei. Domnul Sikes, acceptă îmbufnat, înţelegînd că trebuie să se mulţumească şi cu atît dacă nu poate obţine mai mult, iar Nancy se pregăti să-l însoţească pe Fagin acasă ; între timp, Şmecherul şi jupîn Bates aşezau proviziile în bufet. Apoi bătrînul, luîndu-şi rămas bun de la prietenul lui iubit, o porni spre casă întovărăşit de Nancy şi de băieţi, iar domnul Sikes se lungi pe pat, pregătindu-se să tragă un pui de somn pînă la întoarcerea fetei.

Ajungînd la locuinţa lui Fagin, găsiră pe Toby Crackit şi pe domnul Chitling cufundaţi într-a cincisprezecea partidă de cărţi, la care domnul Chitling pierdu, cum era de aşteptat, a cincisprezecea şi cea din urmă monedă, spre marea desfătare a tinerilor săi amici. Domnul Crackit, cam ruşinat că fusese surprins pierzîndu-şi vremea cu cineva mult inferior lui ca situaţie şi facultăţi intelectuale, căscă şi, întrebînd ce face Sikes, îşi luă pălăria să plece.

— N-a fost nimeni pe aici, Toby ? întrebă Fagin.

— Nici ţipenie de om — răspunse domnul Crackit, ridicîndu-şi gulerul hainei. M-am plictisit de moarte. Ar fi cazul să-mi faci un cadou frumos, Fagin, că ţi-am păzit casa atîta timp. Ducă-se dracului de treabă ! N-aveam nici un chef şi-aş fi tras un pui de somn să tai lemne pe mine, dar nu m-am îndurat de tînărul acesta şi-am rămas să-i ţin de urît. Ce să spun, sînt îngrozitor de plictisit !

Cu felurite proteste în genul acesta, domnul Crackit îşi adună cîştigul şi-l vîrî în buzunarul vestei cu un aer dispreţuitor, ca şi cum bănuţii de argint erau nedemni de un om ca

el. Apoi, sfîrşind cu operaţia aceasta, părăsi încăperea cu un aer atît de distins şi de elegant, încît domnul Chitling, privindu-i cu admiraţie picioarele şi cizmele pînă dispărură, declară celor de faţă că cincisprezece piese a şase penny erau un preţ derizoriu pentru asemenea şedinţă şi că nu-i păsa nici cît negru sub unghie de banii pierduţi.

— Ce om curios eşti, Tom ! zise jupîn Bates, făcînd mare haz de declaraţia lui.

— Ba de loc — răspunse domnul Chitling. Tu ce crezi, Fagin ?

— Eşti un băiat foarte isteţ, dragă — răspunse Fagin, bătîndu-l uşurel cu palma pe spate şi făcînd cu ochiul celorlalţi învăţăcei.

— Domnul Crackit e un personaj de marcă, nu-i aşa, Fagin ? întrebă Chitling.

— Mai e vorbă, dragă !

— Şi-i de mare preţ prietenia lui, nu-i aşa, Fagin ? urmă Tom.

— Desigur, dragă ; aşa e ! Dar lor li-i ciudă, Tom, fiindcă nu se uită la ei.

— Aha ! strigă triumfător Tom. Aici am vrut să ajung. E drept că m-a curăţat de bani. Dar pot să fac rost de alţii cînd vreau, nu-i aşa, Fagin ?

— Sigur că poţi ! Şi cu cît mai repede, cu atît mai bine, Tom. Du-te şi-ţi scoate neîntîrziat pîrleala ! Şmechere ! Charley ! La vremea asta ar fi trebuit să fiţi pe cîmpul de operaţii ! Uite ! E aproape zece şi voi n-aţi făcut încă nimic !

Ascultînd de îndemnul lui Fagin, băieţii o salutară pe Nancy, îşi luară pălăriile şi părăsiră încăperea, nu fără a face între timp o mulţime de glume pe socoteala domnului Chitling. Ca să fim drepţi, purtarea dumisale fusese cît se poate de firească, dat fiind că un mare număr de vlăstare tinere din metropolă ar plăti un preţ cu mult mai ridicat decît domnul Chitling ca să fie văzuţi în înalta societate, şi un mare număr de gentilomi fără cusur (ce alcătuiesc înalta societate de care am vorbit) îşi clădesc reputaţia tot în felul elegantului Toby Crackit.

— Acum, Nancy — zise Fagin după ce băieţii plecară — mă duc să-ţi aduc banii. Asta-i cheia de la un dulăpaş în care păstrez lucrurile mai deosebite pe care mi le aduc băieţii,

dragă. Dar banii nu-i ţin niciodată sub cheie, dragă, căci nici n-am ce ţine sub cheie... ha ! ha ! ha !... n-am ce ţine sub cheie. Meseria-i grea, Nancy, şi nici n-am vreo mulţumire. Dar mi-i drag să văd tineret în jurul meu şi pentru asta le rabd pe toate... da, le rabd pe toate... Sst ! făcu el deodată, ascunzînd cheia în sîn. Cine să fie ? Ascultă !

Fata, care şedea la masă cu braţele încrucişate, nu se arătă de loc curioasă să vadă cine soseşte sau să afle dacă persoana cu pricina, oricine o fi fost, vine ori pleacă, pînă în clipa în care-i ajunse la ureche murmurul unei voci bărbăteşti. Atunci, cu iuţeala fulgerului, îşi scoase pălăria şi şalul aruncîndu-le sub masă. În clipa următoare, cînd bătrînul se întoarse spre ea, i se plînse în şoaptă că i-i tare cald, cu o voce abătută ce contrasta foarte tare cu graba nemaipomenită de mai înainte şi cu mişcările ei violente, pe care Fagin nu le băgase de seamă, fiind întors cu spatele spre ea.

— Na ! şopti el parcă supărat de întreruperea aceasta. Vine omul pe care l-am aşteptat mai devreme ; coboară acum scările. Nici un cuvînt despre bani de faţă cu el, Nancy ! Nu stă mult... nici zece minute, dragă.

Punînd un deget osos pe buze, în semn de tăcere, bătrînul se îndreptă spre uşă cu un sfeşnic în mînă, pe cînd de afară se auzea un pas bărbătesc urcînd scările. Fagin ajunse la uşă în acelaşi timp cu musafirul, care, intrînd grăbit în cameră, ajunse lîngă fată înainte de-a fi putut s-o zărească.

Cel care intrase era Monks.

— E din ceata mea de tineri — se grăbi să spuie Fagin, văzînd că Monks se dă îndărăt la vederea unei persoane necunoscute. Nu pleca, Nancy.

Fata se apropie de masă şi ridică spre Monks o privire nepăsătoare, apoi privi în altă parte, dar cînd acesta îşi întoarse capul spre Fagin, ea îi aruncă pe furiş o căutătură atît de pătrunzătoare şi de cercetătoare, plină de atîtea înţelesuri, încît unui martor care ar fi văzut schimbarea expresiei i-ar fi venit greu să creadă că amîndouă privirile erau ale aceleiaşi fiinţe.

— Ai vreo veste ? întrebă bătrînul.

— Grozavă ! răspunse Monks.

— Şi... şi... bună ? întrebă iar Fagin, codindu-se ca şi cum s-ar fi temut să nu-l supere pe celălalt cu nerăbdarea lui.

— În nici un caz nu rea — răspunse Monks, zîmbind. De data asta am ajuns la vreme. Aş vrea să schimb două vorbe cu dumneata.

Fata se apropie şi mai mult de masă în loc să iasă din cameră, deşi văzuse că Monks arătase spre ea. Bătrînul, temîndu-se poate ca nu cumva ea să spună ceva de bani, dacă ar fi încercat s-o îndepărteze, făcu un semn spre etajul de sus şi ieşi cu Monks din cameră.

— Să nu mă duci în cotlonul acela afurisit în care am mai fost odată —, îl auzi pe Monks spunînd pe cînd urcau scara. Bătrînul începu a rîde dîndu-i un răspuns pe care fata nu-l putu înţelege, scîrţîitul scîndurilor însă o făcu să înţeleagă că Fagin îşi ducea tovarăşul spre etajul al doilea. Înainte de a înceta zgomotul paşilor, fata îşi scosese pantofii, îşi trăsese rochia peste cap şi, acoperindu-şi mîinile cu ea, rămase lîngă uşă, ascultînd încordată, cu răsuflarea oprită.

În clipa cînd zgomotul încetă, se strecură pe uşă, urcă scările fără zgomot, cu o uşurinţă uimitoare şi se topi în întunericul de sus.

Încăperea rămase goală mai bine de un sfert de oră, apoi fata se strecură îndărăt tot ca o umbră şi numaidecît după aceea se auziră coborînd şi cei doi oameni. Monks ieşi de-a dreptul în stradă, iar bătrînul urcă din nou la etajul de sus, după bani. Cînd se întoarse, Nancy îşi punea şalul şi pălăria, ca şi cum se pregătea de plecare.

— Ce este, Nancy ? exclamă bătrînul, dîndu-se înapoi, după ce aşeză sfeşnicul pe masă. De ce eşti atît de palidă ?

— Palidă ? repetă fata, umbrindu-şi ochii cu mîinile ca şi cum ar fi vrut să-l vadă mai bine.

— Groaznic de palidă — spuse el. Ce-ai făcut aici singură ?

— Nimic ; atît doar că am stat închisă în camera asta, în aer greu, aşa de mult, că nu-mi dau seama cît — răspunse cu nepăsare fata. Hai, dă-mi drumul să plec că nu mai pot !

Fagin îi numără banii în palmă, oftînd la fiecare para pe care o da. Apoi se despărţiră fără să mai vorbească, urîndu-şi doar unul altuia noapte bună.

După ce se văzu în stradă, Nancy se aşeză pe pragul unei uşi şi cîteva clipe păru atît de tulburată, încît nu-şi putu urma drumul. Apoi dintr-o dată se ridică şi, apucînd într-o

direcție opusă celei unde-o aștepta Sikes, iuți treptat pasul pînă mersul i se schimbă într-o goană nebună. Cînd nu-și mai putu trage sufletul, se opri să răsufle. Apoi, ca și cum și-ar fi dat seama deodată de realitate și și-ar fi deplîns neputința, prinse a plînge și a-și frînge mîinile. Poate lacrimile o ușurară ori poate că se resemnă simțind că nu-i nimic de făcut, căci se întoarse înapoi și o luă grăbit în partea cealaltă, tot atît de repede, ca să cîștige din timpul pierdut ori poate ca să scape de năvala gîndurilor, și ajunse îndată la locuința unde o aștepta hoțul.

Se prea poate ca înfățișarea ei să fi trădat neliniște cînd se înfățișă înaintea domnului Sikes, dar el nu băgă nimic de seamă. O întrebă numai dacă adusese banii și cînd primi răspunsul dorit, scoase un mormăit de mulțumire și, lăsîndu-și capul din nou pe pernă, își urmă somnul întrerupt de sosirea fetei.

Din fericire pentru ea, Sikes, intrînd în stăpînirea banilor, se îndeletnici intens cu băutura și mîncarea, această împrejurare îmblînzindu-i uimitor firea-i aspră, încît n-avu nici chef și nici vreme s-o mai mustre pentru purtările și înfățișarea ei. Semnele de îngrijorare și neliniște pe care le trăda Nancy dovedeau că e gata să facă un pas îndrăzneț și primejdios, la care se hotărîse după o luptă grea. Acele semne n-ar fi scăpat ochiului de linx al lui Fagin, care cu siguranță că s-ar fi alarmat numaidecît. Domnul Sikes însă, neavînd același spirit de observație și nelăsîndu-se copleșit decît de temeri și bănuieli prea puțin subtile, ce se vădeau printr-o purtare grosolană față de toată lumea, pe deasupra aflîndu-se într-o stare de bună dispoziție neobișnuită, după cum am spus, domnul Sikes nu văzu nimic ciudat în purtarea fetei ; de altfel se sinchisea așa de puțin de ea, că de-ar fi fost neliniștea ei cu mult mai mare, e aproape sigur că tot nu i-ar fi deșteptat nici o bănuială.

Dar cu cît ziua aceea se apropia de sfîrșit, neliniștea fetei creștea, iar cînd se lăsă noaptea și ea se așeză lîngă pat așteptînd ca băutura să-l adoarmă pe spărgător, obrajii îi erau atît de palizi și ochii atît de strălucitori, că pînă și Sikes băgă de seamă cu uimire.

Slăbit de febră, domnul Sikes sta întins în pat, sorbind gin amestecat cu apă clocotită, ca să-i mai taie din tărie, și toc-

mai întinsese paharul pentru a patra oară spre Nancy, ca să i-l umple, cînd băgă de seamă întîia oară simptomele acesteia.

— Naiba să mă ia ! zise el, ridicîndu-se în mîini ca s-o privească pe fată drept în față. Parcă ai fi o stafie. Ce ai ?

— Ce am ? răspunse fata. Nimic. De ce te uiți așa crunt la mine ?

— Ce prostii îți mai trec prin cap ? o întrebă Sikes, apucînd-o de braț și scuturînd-o cu brutalitate. Ce este ?. Ce înseamnă asta : La ce te gîndești ?

— La multe lucruri, Bill — răspunse fata, înfiorîndu-se și ascunzîndu-și fața în mîini. Dar, doamne sfinte, ce-i rău în asta ?

Tonul de veselie silită cu care fuseseră rostite ultimele cuvinte făcură o impresie mai puternică asupra lui Sikes decît privirea rătăcită și desperată de mai înainte.

— Să-ți spun eu ce-i — răspunse el. Ori ai febră, ori e pe cale să te apuce acuma, ori se petrece ceva neobișnuit care miroase a primejdie. Nu cumva ai de gînd să... Nu ! Drăcia dracului ! Nu se poate să faci una ca asta !

— Să fac ce ? întrebă fata.

— Nu, nu-i asta — urmă Sikes, ațintind-o încordat și șoptind cuvintele ca pentru sine. Fată mai devotată și de încredere ca ea nu există ; altfel i-aș fi sucit gîtul de acum trei luni. Sigur că s-a îmbolnăvit și ea, asta-i pricina.

Liniștit la gîndul acesta, Sikes sorbi paharul pînă la fund, apoi, mormăind printre dinți o serie de înjurături, își ceru doctoria. Fata se sculă cu multă vioiciune și, întorcîndu-se cu spatele, turnă doctoria într-o ceașcă, și apoi i-o ținu la gură pînă o deșertă toată.

— Și-acuma — zise hoțul — vino și așază-te lîngă mine și schimbă-ți mutra asta, că de nu, ți-o schimb eu de n-ai să te mai cunoști cît îi fi și-i trăi.

Fata se supuse. Sikes, prinzîndu-i mîna într-a lui, își lăsă capul pe pernă, întorcîndu-și ochii spre chipul ei. Pleoapele i se lăsară, apoi se ridicară : i se mai lăsară o dată și iar se ridicară. Între timp se întorcea într-una cînd pe o parte, cînd pe alta. Ațipea din cînd în cînd cîte două-trei minute, tresărind de fiecare dată cînd se trezea, uitîndu-se în jur cu o

privire îngrozită şi năucă, pînă ce la urmă rămase dintr-o dată ca înlemnit într-un somn adînc şi greu, aşa cum se afla ridicat în capul oaselor. Strînsoarea mîinii slăbi, braţul ridicat căzu moale de-a lungul trupului şi rămase aşa ca un om în catalepsie.

— În sfîrşit, laudanumul şi-a făcut efectul — murmură fata, sculîndu-se de pe pat. Dar s-ar putea să fie prea tîrziu.

Îşi puse în grabă pălăria şi şalul aruncînd din cînd în cînd priviri înfricoşate în jur, ca şi cum cu toată băutura somniferă se aştepta să simtă în fiece clipă pe umărul ei apăsarea mîinii grele a lui Sikes ; apoi, aplecîndu-se uşurel deasupra patului, îl sărută pe hoţ şi, deschizînd şi închizînd fără zgomot uşa, părăsi casa în fugă.

În capătul unui gang întunecos prin care trebuia să treacă ca să ajungă în strada principală, un paznic vesti orele nouă şi jumătate.

— A trecut de mult de nouă şi jumătate ? întrebă fata.

— Peste o jumătate de ceas bate zece — răspunse omul, ridicînd felinarul în dreptul obrazului ei.

— Şi-mi trebuie cel puţin un ceas ca să ajung acolo ! murmură Nancy, strecurîndu-se grăbită pe lîngă el şi alunecînd repede în josul străzii.

O parte din prăvălii începeau să se închidă pe uliţele dosnice şi pe străduţele pe unde trebuia să treacă ca să ajungă din Spitalfields în West End. Orologiul bătu zece, sporindu-i nerăbdarea. Zorea pe trotuarul îngust, făcîndu-şi loc cu coatele în dreapta şi în stînga printre trecători, vîrîndu-se chiar sub botul cailor ca să treacă străzile înţesate, pe unde pietonii aşteptau nerăbdători, în grupuri, o clipă potrivită ca să facă şi ei acelaşi lucru.

— E nebună ! ziceau oamenii, întorcînd capetele după ea ca s-o privească cum aleargă.

Cînd ajunse în cartierul înstărit al oraşului, străzile începură a fi mai pustii şi goana ei păru să deştepte mai multă curiozitate printre cei cîţiva trecători ce mergeau agale. Unii iuţeau pasul, ca şi cum ar fi dorit să afle din ce pricină era atît de grăbită, iar cîţiva care i-o luaseră înainte se întoarseră

s-o privească, uimiți că nu-și încetinește fuga, dar unul cîte unul rămaseră în urmă. Cînd se apropie de țintă, era singură.

Ajunse în fața unei locuințe particulare de pe o stradă liniștită și frumoasă din apropierea Hyde Park-ului. Pe cînd lumina strălucitoare a unei lămpi ce ardea în fața ușii îi arăta calea, tocmai sunară orele unsprezece. Își încetinise pasul ca și cum sta la îndoială dacă să intre ori nu, dar bătaia ceasului o hotărî să intre în vestibul. Loja portarului era goală. Privi nehotărîtă în jur și se îndreptă spre scară.

— Ei, fato ! zise o femeie bine îmbrăcată, scoțînd capul pe o ușă ce se afla în spatele ei. Pe cine cauți ?

— Pe o doamnă care stă aici în casă — răspunse fata.

— O doamnă ? se miră femeia, plină de dispreț. Ce doamnă ?

— Domnișoara Maylie — zise Nancy.

Femeia cea tînără, care între timp o măsurase din cap pînă-n picioare, îi întoarse doar o privire plină de virtuos dispreț și chemă un bărbat să-i răspundă. Nancy îi repetă și acestuia același lucru.

— Cine să-i spun că o caută ? întrebă valetul.

— Nu-i de nici un folos să-i spun vreun nume — răspunse Nancy.

— Nici motivul pentru care ai venit ?

— Nu, nici asta — replică fata. Trebuie s-o văd pe domnișoara.

— Haide — zise servitorul împingînd-o spre ușă — nu merge cu de-astea. Cară-te !

— Atunci va trebui să mă dai afară cu de-a sila — spuse ea cu violență — și asta-i o treabă pe care n-o pot face nici doi ca dumneata, mă înțelegi ? Oare nu-i nimeni aici — adăugă ea, privind în jur — care să ducă doar o știre din partea unei nenorocite ?

Chemarea aceasta înduioșă pe un bucătar cu înfățișare blîndă, care privea împreună cu alți cîțiva slujitori. Făcînd cîțiva pași înainte, se amestecă și el :

— Hai, Joe, fă asta pentru ea, că nu-i mare lucru ! zise el.

— Dar ce rost are ? răspunse celălalt. Nu cumva crezi că domnișoara are să primească pe una ca dînsa ?

Aluzia aceasta la înfățișarea îndoielnică a fetei stîrni un val enorm de mînie pudică celor patru slujnice, care declarară cu patimă că ființa aceea era o rușine pentru sexul lor, stăruind cu îndîrjire să fie aruncată în canal.

— N-aveți decît să faceți ce vreți cu mine — zise fata, întorcîndu-se iarăși către bărbați — dar împliniți-mi întîi ruga pe care v-o cer. Pentru numele lui Dumnezeu, transmiteți-i vorbele mele !

Bucătarul cel bun la suflet își adăugă îndemnurile lui la rugămințile fetei și, ca urmare, valetul cu care fata vorbise întîi consimți să se ducă s-o înștiințeze pe domnișoara Maylie.

— Ce trebuie să spun ? întrebă valetul, punînd piciorul pe prima treaptă.

— Că o fată vrea să-i vorbească numaidecît între patru ochi — zise Nancy — și, după ce domnișoara va auzi prima vorbă pe care o va spune, va judeca singură dacă face să asculte întreaga poveste, ori e mai bine s-o dea pe ușă afară ca pe-o mincinoasă.

— Ei, dar știi că ai îndrăzneală ? zise valetul.

— Dumneata spune-i așa — zise cu hotărîre fata — și adă-mi răspunsul.

Omul urcă în fugă scara și Nancy rămase palidă și respirînd greu, să asculte cu buze tremurînde cuvintele de adînc dispreț pe care i le serveau din belșug pudicele servitoare, cuvinte care sporiră în debit și intensitate cînd feciorul se întoarse și o vesti că putea să vină sus.

— Nu-i nici o scofală să fii cinstit pe lumea asta — zise prima servitoare.

— Arama-i mai de preț decît aurul care-a trecut prin foc — zise a doua.

A treia se mulțumi doar să se minuneze : „Ce ți-e și cu cucoanele astea !“, iar a patra, formînd un cvartet cu celelalte, strigă : „Rușine !“, cu care Dianele noastre făcură încheierea.

Fără a lua în seamă toate acestea, cu inima apăsată de lucruri mai grave, Nancy, tremurînd, urmă servitorul, care o duse într-o anticameră mică, luminată de o lampă atîrnată de tavan. Acolo valetul plecă, lăsînd-o singură.

CAPITOLUL XL

Ciudată întrevedere, care-i urmare a capitolului precedent.

FATA ÎȘI PETRECUSE VIAȚA PE STRADĂ și prin cele mai dezgustătoare taverne și lupanare din Londra ; îi mai rămăsese totuși ceva din natura specific feminină, așa că, auzind un pas ușor ce se apropia de ușa opusă celei pe care intrase, se gîndi deodată la ce contrast teribil va fi martoră odăița aceea în clipa următoare și se simți copleșită de o rușine atît de adîncă, încît crezu că nu va putea îndura să dea ochii cu cea pe care o solicitase.

Dar mîndria, slăbiciune atît a făpturilor celor mai josnice și mai decăzute, cît și a celor mai nobile și mai încrezute, se ciocni cu sentimentele ei bune. Nemernica părtașă a hoților și a răufăcătorilor, lepădătura speluncilor murdare, complicea tuturor scursorilor care umplu închisorile și temnițele, femeia aceasta care trăia în umbra spînzurătorii, ființa degradată tot mai avea încă destulă mîndrie ca să trădeze măcar o palidă licărire a unui sentiment pe care-l socotea o slăbiciune. Sentimentul acesta era totuși singura legătură pe care o mai avea cu acea omenie, ale cărei urme i le spulberase de mică copilă viața-i de dezmăț.

Își ridică ochii numai atît cît să poată vedea că cea care sta înaintea ei era o fată zveltă și frumoasă ; apoi, aplecîndu-i spre pămînt, clătină din cap cu o nepăsare prefăcută și spuse :

— E greu de ajuns pînă la dumneavoastră, domnișoară. Dacă mă supăram și pleçam, cum ar fi făcut mulți în locul meu, v-ar fi părut rău într-o bună zi, și nu degeaba.

— Îmi pare rău că s-au purtat aspru cu dumneata — răspunse Rose. Dar nu lua în seamă asta. Spune-mi de ce doreai să mă vezi. Eu sînt persoana pe care o căutai.

Blîndețea acelui răspuns, glasul dulce și purtarea prietenoasă a fetei, în care nu simțea nici urmă de trufie ori supărare, o luară prin surprindere și Nancy izbucni în lacrimi.

— Ah ! domnișoară, domnișoară ! zise ea, ascunzîndu-și fața în mîini într-un gest pasionat. Dacă ar fi mai multe ca dumneata, ar fi mai puține ca mine. Da, da !

— Stai jos — spuse cu grabă Rose. Dacă ești lipsită ori nenorocită, te voi ajuta din tot sufletul de-mi va sta în putință, crede-mă, te rog. Dar stai jos.

— Nu, lăsați-mă să stau în picioare, domnișoară — răspunse fata, plîngînd încă — și nu-mi mai vorbiți cu atîta bunătate, pînă nu mă veți cunoaște mai bine. Se face tîrziu... E... e... încuiată ușa ?

— Da — spuse Rose, retrăgîndu-se cîțiva pași ca pentru a-i veni mai ușor să ceară ajutor la nevoie. De ce mă întrebi asta ?

— Fiindcă vreau să-mi pun viața mea și-a altora în mîinile dumneavoastră — zise Nancy. Eu sînt fata care l-a dus cu sila pe Oliver la bătrînul Fagin în seara cînd copilul ieșise din casa de la Pentonville.

— Dumneata ! exclamă Rose.

— Eu, domnișoară. Eu sînt ființa netrebnică despre care vi s-a vorbit, cea care trăiește printre hoți și care, de cînd a deschis ochii asupra lumii și a început a ține minte, n-a cunoscut o soartă mai bună și n-a auzit o vorbă blîndă decît cele rostite de ei, așa să-mi ajute Dumnezeu ! Nu încercați să vă ascundeți dezgustul pe care-l simțiți pentru mine, domnișoară. Sînt mai tînără decît credeți și decît par, dar sînt de mult obișnuită cu asta. Și calicele de pe stradă se feresc din preajma mea cînd trec prin mulțime.

— Ce îngrozitoare lucruri îmi spui ! zise Rose, îndepărtîndu-se fără voie de ființa aceea ciudată.

— Mulțumește lui Dumnezeu în genunchi, scumpă domnișoară — strigă fata — că ai avut prieteni care să-ți poarte de grijă, care să te ocrotească și să te îngrijească în copilărie și că n-ai stat niciodată în frig, flămîndă, cunoscînd o viață destrăbălată printre beți ; și... și... ceva mai rău decît toate... cum am fost eu din leagăn. Da, pot spune astfel, căci ulița și șanțul au fost leagănul meu, precum îmi vor fi și patul de moarte.

— Te plîng ! zise Rose, cu glas mișcat. Mi se strînge inima cînd te aud ce-mi spui.

— Cerul să te binecuvînteze pentru bunătatea dumitale ! Dacă ai şti în ce hal sînt uneori, ţi-ar fi şi mai milă de mine. Dar am scăpat pentru o clipă de cei care m-ar omorî dacă ar şti că am venit aici să-ţi destăinuiesc ce i-am auzit vorbind. Cunoşti pe un om cu numele Monks ?

— Nu — zise Rose.

— Dar el te cunoaşte — răspunse fata. Ştie şi unde locuieşti, căci l-am auzit rostind adresa de aici şi în felul acesta v-am putut găsi.

— N-am auzit niciodată de el — zise Rose.

— Atunci desigur că-şi dă alt nume faţă de noi — răspunse fata. Bănuiam eu asta. Acum cîtăva vreme, puţin timp după ce-a fost vîrît Oliver în casa dumneavoastră, în noaptea spargerii, l-am auzit pe omul acela, pe care-l bănuiam de atunci, vorbind cu Fagin. Am descoperit atunci că Monks, omul despre care v-am întrebat, ştiţi...

— Da — zise Rose — înţeleg.

— Că Monks — urmă fata — îl zărise din întîmplare pe băiat în ziua în care-l pierdusem pentru prima oară şi recunoscu în el pe copilul pe care-l căuta, dar n-am putut înţelege de ce-l căuta. Făcu o învoială cu Fagin să-i dea o sumă de bani dacă va izbuti să-l ia înapoi pe Oliver ; şi-i va da o sumă şi mai mare dacă va izbuti să facă din Oliver un hoţ. Monks avea un anumit scop tainic.

— Şi care-i era scopul ? întrebă Rose.

— Tocmai asta vroiam să aflu — zise fata — cînd Monks zări umbra mea pe perete, şi vă spun drept că puţini oameni sînt în stare să fugă cu iuţeala cu care am fugit eu ca să nu fiu descoperită. În sfîrşit am scăpat şi nu l-am mai văzut pînă ieri seară.

— Şi ce s-a întîmplat atunci ?

— Să vă povestesc, domnişoară. Ieri seară a venit iarăşi, după ce mai fusese cu o zi înainte. Iată, s-au suit amîndoi în camera de la etaj. De data asta am avut grijă să nu mă trădeze umbra mea şi am ascultat iar la uşă. Iată primele cuvinte ale lui Monks : „Aşadar, singurele dovezi care arată identitatea copilului sînt în fundul apei şi vrăjitoarea bătrînă care le avea de la mama copilului putrezeşte în sicriu". Au rîs după asta amîndoi şi-au început a vorbi despre reuşita acelei faceri. Monks se înfurie cînd veni vorba de copil şi spuse că, deşi

izbutise să se asigure de banii diavolului aceluia mic, i-ar fi convenit mai mult să izbutească pe cealaltă cale. Ce mai farsă strașnică, să poată spulbera orgoliul din testamentul tatălui, purtîndu-l pe băiat prin toate închisorile din Londra ori chiar ducîndu-l la spînzurătoare pentru vreo crimă pe care ar putea-o pune ușor la cale Fagin, după ce-și va fi scos un cîștig frumos de pe urma lui.

— Ce însemnează toate acestea ? întrebă Rose.

— Adevărul, domnișoară, deși îl auzi din gura mea. Apoi — urmă ea — cu o seamă de înjurături obișnuite urechilor mele, dar pe care dumneata n-ai fi putut să le asculți, adăugă că de-ar putea să-și potolească ura, luînd viața copilului, fără să-și rîște pielea lui, n-ar sta în cumpănă. Dar cum asta nu-i cu putință, se mulțumește să stea la pîndă și să-i iasă în cale la fiecare răspîntie a vieții : iar în cazul cînd băiatul ar vrea să tragă folos de pe urma nașterii și a poveștii vieții lui, va avea el grijă să-i facă mizerii. „Fagin — zise el — cît ești dumneata de evreu, n-ai întins niciodată așa curse cum am să-i întind eu fratelui meu mai mic, Oliver".

— Fratele lui ! exclamă Rose.

— Sînt întocmai vorbele lui — zise Nancy, privind neliniștită în jur, așa cum făcuse mereu de la începutul convorbirii, căci i se părea mereu că-l simte pe Sikes lîngă ea. Dar mai este încă ceva : cînd a vorbit de dumneata și de cealaltă doamnă, a adăugat că parcă dracu' și-a vîrît coada în treburile lui ca să i le strice, de-a nimerit Oliver tocmai în mîinile dumneavoastră, apoi a prins a rîde, declarînd că orice rău are și-un bine, căci dumneavoastră ați da nu știu cîte mii și sute de mii de lire sterline, de-ați avea, ca să aflați cine-i cățelușul dumneavoastră cu două picioare.

— Nu cumva vrei să-mi spui că vorbea serios ! zise Rose, făcîndu-se deodată foarte palidă.

— Ba n-am auzit niciodată pe cineva vorbind mai serios și mai înverșunat — răspunse fata, clătinînd din cap. E cel mai serios om cînd e aprins de ură. Cunosc pe mulți care săvîrșesc fapte și mai rele, totuși mi-ar veni mai ușor să-i ascult pe ei de douăsprezece ori la rînd decît pe el o singură dată. S-a făcut tîrziu și trebuie să ajung acasă fără să trezesc bănuieli că am săvîrșit asemenea faptă. Trebuie să plec numaidecît.

— Dar ce pot face eu ? spuse Rose Fără dumneata, cum aș putea folosi înștiințarea pe care mi-ai adus-o ? Pleci ! De ce vrei să te întorci la tovarășii pe care-i descrii în culori atît de groaznice ? Dacă repeți informațiile pe care mi le-ai adus unui domn pe care-l pot chema imediat din camera alăturată, în mai puțin de o jumătate de oră te poți duce într-un loc unde vei fi în siguranță.

— Vreau să mă întorc — zise fata. Trebuie să mă întorc fiindcă... dar cum aș putea spune asemenea lucruri unei ființe atît de curate ca dumneata ?... fiindcă printre bărbații despre care v-am vorbit este unul, cel mai teribil dintre toți, pe care nu-l pot părăsi ; nu, nici chiar de mi s-ar da putința să scap de viața pe care o duc.

— Fiindcă ai luat pe vremuri apărarea băiatului nostru dragă — zise Rose — și ai venit acum aici înfruntînd mare primejdie ca să-mi spui ce ai auzit, fiindcă purtarea dumitale m-a încredințat că ești sinceră, că ai remușcări și ești copleșită de rușine, toate astea împreună mă fac să cred că ai putea să fii izbăvită. O, te rog — zise fata cu înflăcărare, împreunîndu-și mîinile pe cînd lacrimile îi curgeau pe obraji — ascultă rugămintea unei fete ca și dumneata, cea dintîi, da, cred că cea dintîi pe care o auzi vorbindu-ți cu milă și compătimire. Ascultă-mă și lasă-mă să te-ndrum pe-o cale mai bună !

— Domnișoară — strigă fata, căzînd în genunchi — neprețuit și dulce înger, ești cea dintîi care mă binecuvîntezi cu astfel de vorbe și, de le-aș fi auzit cu ani în urmă, poate m-ar fi întors de la o viață de păcat și chin, dar acum e prea tîrziu, e prea tîrziu !

— Niciodată nu-i prea tîrziu pentru pocăință și izbăvire — zise Rose.

— Ba da ! strigă fata, frămîntată de chinurile conștiinței. Nu-l pot părăsi acum ! Nu pot fi pricina morții lui !

— Dar cum ai putea să i-o pricinuiești ? întrebă Rose.

— Nimic nu l-ar putea salva ! strigă Nancy. Dacă le-aș spune altora ceea ce ți-am spus dumitale și l-aș da pe mîna lor, ar păși cu siguranță la moarte. E cel mai cutezător dintre toți și a săvîrșit atîtea cruzimi !

— E cu putință — strigă la rîndul ei Rose — ca pentru asemenea om să renunți la orice speranță viitoare și să refuzi de-a fi imediat eliberată ? Asta e nebunie curată !

— Nu știu ce este — răspunse fata. Știu doar că așa stau lucrurile și nu numai cu mine, ci și cu sute de alte ființe tot atît de decăzute și nenorocite ca și mine. Trebuie să mă întorc. De-o fi pedeapsa lui Dumnezeu pentru relele pe care le-am făptuit, nu știu, dar sînt legată de el prin toate suferințele și chinurile pe care mi le pricinuiește, și lîngă el voi rămîne chiar de-aș ști că pînă la urmă voi muri de mîna lui.

— Ce să fac ? întrebă Rose. Nu te pot lăsa să pleci așa de lîngă mine !

— Ba da, domnișoară, trebuie să mă lași să plec — răspunse fata, ridicîndu-se. Nu mă poți împiedica, căci m-am încrezut în bunătatea dumitale și nu ți-am smuls nici o făgăduială, cum aș fi putut face.

— La ce-mi folosește atunci ceea ce mi-ai comunicat ? zise Rose. Trebuie limpezit misterul acesta ; or, nu văd cum ar putea să-i folosească lui Oliver, pe care sînt sigură că vrei să-l ajuți din toată inima, faptul că mi l-ai destăinuit mie.

— Trebuie să fie în preajma dumitale vreun domn binevoitor, care să asculte taina și să vă sfătuiască ce-i de făcut — adăugă fata.

— Unde te pot găsi la nevoie ? întrebă Rose. Nu caut să aflu unde trăiesc oamenii aceia îngrozitori, ci aș vrea numai să-mi spui un loc anume pe unde ai putea trece la un moment, dat, stabilit dinainte.

— Îmi făgăduiești că-mi vei păstra taina cu sfințenie și că vei veni singură sau însoțită numai de persoana cu care te-ai sfătuit, și că nu voi fi pîndită, nici urmărită ? întrebă Nancy.

— Îți făgăduiesc solemn — răspunse Rose.

— În fiecare duminică seara — spuse fata fără șovăire — mă voi plimba pe podul Londrei, între ora unsprezece și miezul nopții, dacă voi mai fi în viață.

— Mai stai o clipă — o opri Rose în timp ce fata se îndrepta grăbită spre ușă. Mai gîndește-te o dată la existența pe care o duci și la prilejul pe care-l ai de-a scăpa de ea. Mă simt datoare să stărui pentru dumneata, nu numai fiindcă ai adus de bună voie informațiile, ci și fiindcă ești o femeie pierdută, aproape fără de scăpare. Vrei să te întorci la banda

aceea de tîlhari și la omul acela, cînd un singur cuvînt te poate salva ? Ce vrajă te atrage îndărăt în lumea aceea de viciu și mizerie ? O ! Inima dumitale n-are nici o coardă pe care s-o pot atinge ? Nu mai există nimic care să te poată smulge acestei patimi ?

— Cînd doamne tinere, bune și frumoase ca dumneata — răspunse fata, cu hotărîre — își dăruiesc cuiva inima, dragostea le poate duce departe... chiar pe cele care, ca și dumneata, au un cămin, prieteni, admiratori și tot ce doresc. Cînd însă cele de soiul meu, care n-au alt acoperămînt decît doar capacul sicriului și nici altă prietenă la boală decît îngrijitoarea azilului, ne legăm cu inima noastră păcătoasă de un bărbat și îl lăsăm să umple pustiul vieții noastre mizerabile, cine mai poate nădăjdui să ne lecuiască ? Plîngeți-ne, domnișoară... căci sîntem de plîns că n-avem decît un singur simțămînt femeiesc și că pe acela l-am schimbat, printr-o sentință aspră, din mîndrie și mîngîiere în tortură și umilință.

— Dar ai să primești cîțiva bani de la mine — zise Rose după o tăcere — care să-ți îngăduie să trăiești cinstit... măcar pînă ne vedem din nou.

— Nu primesc nimic — răspunse fata, făcîndu-i semn de adio cu mîna.

— Nu-ți împietri inima și nu respinge silințele mele de a te ajuta — spuse Rose, pășind îmbietoare spre ea. Doresc să-ți fiu în adevăr de folos.

— Știi cum mi-ai putea fi de cel mai mare folos, domnișoară ? vorbi fata, frîngîndu-și mîinile. Dacă mi-ai lua viața dintr-o dată. Căci în astă-seară m-a durut inima mai tare ca oricînd, gîndindu-mă la ceea ce sînt, și tot ar fi un bine să pot muri departe de iadul în care am trăit. Dumnezeu să te binecuvînteze, dulcea mea doamnă, și să-ți dea atîta noroc cîtă rușine mi-a sortit mie !

Rostind vorbele acestea printre suspine de plîns, nenorocita se întoarse și ieși, pe cînd Rose Maylie, copleșită de întrevederea aceasta ciudată ce semăna mai degrabă a vis decît a realitate, se lăsă să cadă pe un scaun, cercînd să-și adune gîndurile învălmășite.

CAPITOLUL XLI

Care cuprinde descoperiri noi şi totodată arată că surprizele, ca şi nenorocirile, nu vin niciodată singure.

ÎNTR-ADEVĂR, Rose se afla în mare încurcătură. Pe de o parte simţea o vie şi arzătoare curiozitate de a pătrunde taina în care era învăluită povestea lui Oliver, dar în acelaşi timp trebuia să păstreze cu sfinţenie destăinuirea pe care i-o făcuse nenorocita aceea cu care stătuse de vorbă şi care avusese încredere în ea ca într-o fiinţă neprihănită şi sinceră. Vorbele şi purtarea ei o mişcaseră adînc pe Rose Maylie. Dorinţa pe care o avea de a aduce pe calea cea bună pe femeia aceea decăzută se unea în inima ei cu dragostea pentru protejatul ei cel mic, şi dorinţa aceasta era la fel de arzătoare şi de sinceră.

Hotărîseră să mai rămînă în Londra încă trei zile înainte de a pleca pentru cîteva săptămîni într-un loc îndepărtat de pe coastă. Era miezul nopţii al celei dintîi zile. Ce hotărîre putea lua pe care s-o pată duce la îndeplinire în patruzeci şi opt de ore ? Pe de altă parte, cum să amîne plecarea fără să deştepte bănuieli ?

Domnul Losberne se afla împreună cu ei şi avea să mai stea şi cele două zile următoare, dar Rose cunoştea prea bine caracterul violent al acestui prieten credincios şi-şi închipuia perfect cît de tare se va mînia, în prima izbucnire de indignare, pe aceea care fusese unealta răpirii lui Oliver. Aşa că nu îndrăznea să-i încredinţeze secretul fără să aibă sprijin pe cineva de autoritate, cînd va pleda în favoarea fetei. Din pricina asta trebuia să fie foarte prudentă şi precaută cînd va povesti doamnei Maylie întîmplarea, căci ea va voi cu siguranţă să discute imediat cu doctorul. Iar ca să consulte un avocat, chiar de-ar fi ştiut cum să procedeze, nu credea că-i nimerit s-o facă din aceleaşi motive. O clipă îi veni în minte să ceară ajutorul lui Harry, dar asta îi aduse aminte

de ultima lor întrevedere și i se păru umilitor să apeleze la el cînd el poate — și ochii i se umplură de lacrimi la gîndul acesta a izbutit s-o uite și să fie fericit departe de ea.

Frămîntată de tot felul de gînduri, înclinînd cînd pentru o soluție, cînd pentru alta, apoi iar înlăturîndu-le pe rînd pe toate pe măsură ce le cerceta din nou, Rose petrecea o noapte de nesomn și grijă. A doua zi, după ce chibzui mult, luă hotărîrea desperată de a se sfătui cu Harry.

„Dacă pentru el ar fi dureros să vie aici — cugeta ea — cît de dureros ar fi pentru mine ! Dar poate că n-are să vie și are să-mi răspundă numai printr-o scrisoare. S-ar putea totuși să vie, dar să se ferească să dea ochii cu mine... la fel ca atunci cînd a plecat. N-aș fi crezut că va face asta, dar a fost mai bine așa pentru amîndoi." Aici Rose lăsă pana din mînă și-și întoarse capul într-o parte, ca și cum hîrtia care va fi solul ei nu trebuia s-o vadă plîngînd.

De nenumărate ori luase condeiul în mînă și-l lăsase jos, cîntărind și răscîntărind în minte cel dintîi rînd al scrisorii, fără să poată scrie un singur cuvînt, cînd deodată Oliver, care fusese să se plimbe prin oraș însoțit de Giles, năvăli în cameră abia mai trăgîndu-și sufletul. Tulburarea lui părea să prevestească noi pricini de îngrijorare.

— Ce s-a întîmplat de ești așa de tulburat ? zise Rose, ieșindu-i în întîmpinare...

— Nu știu... parcă mă înăbuș — răspunse băiatul. Doamne ! Cînd mă gîndesc că în sfîrșit am să-l văd iarăși și că veți putea avea dovada că tot ce-am povestit e adevărat !

— Niciodată nu mi-a trecut prin minte că n-ai povestit adevărul — zise Rose, cercînd să-l potolească. Dar ce este ? Despre cine vorbești ?

— L-am văzut pe domnul acela — răspunse Oliver — știi, domnul acela care a fost atît de bun cu mine... domnul Brownlow, despre care ți-am vorbit de atîtea ori.

— Unde l-ai văzut ? întrebă Rose.

— A coborît dintr-o trăsură — răspunse Oliver, plîngînd de bucurie — și-a intrat într-o casă. N-am vorbit cu el... n-am putut vorbi, fiindcă nu m-a văzut, iar eu tremuram așa de tare, că n-am fost în stare să mă apropii de el. Dar l-am pus pe Giles să întrebe dacă locuiește acolo și i s-a răspuns că da. Uite — arătă Oliver, desfăcînd un petic de hîrtie — asta-i

adresa, asta-i adresa unde locuieşte... şi mă duc întins acolo ! Doamne, doamne, ce-am să fac cînd am să fiu în faţa lui şi-am să-l aud vorbind !

Fără să-şi piardă cumpătul la vorbele învălmăşite şi exclamaţiile de bucurie ale băiatului, Rose citi adresa : strada Graven, în cartierul Strand. Imediat se hotărî să profite de această descoperire.

— Iute ! zise ea. Trimite să aducă o trăsură şi pregăteşte-te să mă întovărăşeşti. Te duc acolo imediat, fără să mai pierdem o clipă. Trec numai să-i spun mătuşicăi că o să lipsim o oră, iar tu fii gata cît se poate de repede.

Oliver n-avea nevoie de nici un îndemn ca să se grăbească şi-n cinci minute se aflau în drum spre strada Graven. Cînd ajunseră acolo, Rose îl lăsă pe Oliver în trăsură sub pretextul că trebuie să-l pregătească pe bătrîn pentru revederea lor şi, trimiţîndu-şi cartea de vizită printr-un servitor, ceru să-l vadă pe domnul Brownlow pentru afaceri urgente. Servitorul se întoarse îndată şi o pofti sus. Rose îl urmă la etaj şi intră într-o cameră unde făcu cunoştinţă cu un domn în vîrstă, cu înfăţişare prietenoasă, îmbrăcat cu o haină de culoare verde ca sticla. Alături de el şedea alt domn bătrîn, cu pantaloni scurţi de nanchin şi ghetre, cu înfăţişare mai puţin prietenoasă, rezemîndu-se cu amîndouă mîinile de un baston gros şi cu bărbia sprijinită în mîini.

— Vai ! Iertaţi-mă, domnişoară — spuse domnul cu haină verde, sculîndu-se repede şi salutînd-o foarte politicos. Îmi închipuiam că-i vorba de vreo persoană supărătoare... vă rog să mă iertaţi. Luaţi loc, vă rog !

— Cred că dumneavoastră sînteţi domnul Brownlow ? întrebă Rose, întorcîndu-şi privirile de la al doilea domn către cel care vorbise.

— Da, aşa mă numesc — răspunse bătrînul. Şi dumnealui e prietenul meu, domnul Grimwig. Grimwig, eşti bun să ne laşi singuri cîteva minute ?

— Cred că deocamdată domnul poate să rămîie la întrevederea noastră. După cîte ştiu, cunoaşte şi domnia-sa chestiunea despre care doresc să vă vorbesc.

Domnul Brownlow încuviinţă din cap, iar domnul Grimwig, care făcuse o plecăciune foarte ţeapănă, sculîndu-se de pe scaun, mai făcu o plecăciune la fel de ţeapănă şi se lăsă să cadă iar pe scaun.

— Veţi rămîne desigur foarte mirat — începu Rose, care se simţea cam încurcată. Ştiu că aţi arătat cîndva mult interes şi bunăvoinţă unui mic prieten care mi-i foarte scump şi sînt sigură că are să vă intereseze să auziţi veşti despre el.

— În adevăr ! zise Brownlow.

— E vorba de Oliver Twist, pe care-l ştiţi... — începu Rose.

Abia rostise primele cuvinte şi domnul Grimwig, care părea cufundat în lectura unui tom voluminos ce se afla pe masă, trînti cartea cu zgomot şi se răsturnă pe spătarul scaunului, în timp ce pe chip i se întipărea o expresie de nespusă uimire ; şi rămase astfel împietrit, cu ochii holbaţi în gol. Apoi, ca şi cum s-ar fi ruşinat că a arătat o emoţie atît de mare, se scutură lepădînd-o de pe el şi-şi reluă atitudinea de la început, aţintindu-şi privirile drept înainte şi scoţînd un fluierat prelung, care în loc să se sfîrşească în spaţiu păru a se pierde în adîncurile stomacului său.

Nici domnul Brownlow nu era mai puţin surprins, deşi uimirea lui nu se arătă într-un chip atît de excentric. El spuse doar, apropiind scaunul de al domnişoarei Maylie :

— Vă rog să-mi faceţi plăcerea, dragă domnişoară, de-a lăsa deoparte bunătatea şi bunăvoinţa despre care aţi vorbit, pe care nu le cunoaşte nimeni. Dacă puteţi să-mi aduceţi dovezi care să-mi schimbe părerile proaste pe care mi le-am făcut despre bietul copil, atunci, pentru numele lui Dumnezeu, spuneţi-mi-le repede !

— E un rău ! Să-mi mănînc capul dacă nu-i un rău — mormăi printre dinţi domnul Grimwig, fără să-şi mişte nici un muşchi de pe faţă, întocmai ca un ventriloc.

— E un copil cu suflet ales şi inimă simţitoare — zise Rose, înroşindu-se. Şi acea putere care a socotit că trebuie să-l puie la încercări peste puterile vîrstei lui i-a pus în inimă sentimente ce-ar face cinste multora care numără de şase ori vîrsta lui.

— N-am decît şaizeci şi unu de ani — zise domnul Grimwig, cu acelaşi chip neclintit. Şi să mă bată Dumnezeu dacă Oliver al dumitale n-are cel puţin doisprezece ani, aşa că nu văd cui i se potriveşte observaţia dumitale.

— Nu vă potriviţi prietenului meu, domnişoară Maylie — zise domnul Brownlow — căci el nu crede ceea ce spune.

— Ba crede — mormăi domnul Grimwig.

— Ba nu — zise domnul Brownlow, începînd să se înfurie.

— Să-şi mănînce capul dacă nu crede — bombăni iar domnul Grimwig.

— Dacă-i aşa, ar merita să i-l spargă cineva — zise domnul Brownlow.

— Grozav aş vrea să văd pe cel în stare să facă una ca asta — zise domnul Grimvig, izbind cu bastonul în podea.

Ajungînd aici, cei doi domni bătrîni au tras fiecare cîte o priză de tabac pe nas, după aceea şi-au strîns mîna, potrivit unui vechi obicei de-al lor.

— Acum, domnişoară Maylie, să ne întoarcem la subiectul pe care-l apăraţi cu atîta mărinimie. Povestiţi-mi, vă rog, tot ce ştiţi despre sărmanul băieţel, îngăduindu-mi a vă spune dintru început că am încercat în fel şi chip să-l găsesc şi că, întrucît am fost plecat din ţară, părerea pe care mi-o făcusem despre el, că ar fi fost îndemnat de complicii lui să mă jefuiască ; s-a schimbat mult.

Rose, care între timp se mai liniştise, povesti simplu şi în puţine cuvinte toate cîte i se întîmplaseră lui Oliver după ce plecase din casa domnului Brownlow. Păstră destăinuirile făcute de Nancy să i le spuie numai acestuia între patru ochi şi isprăvi asigurîndu-l că cea mai mare supărare a copilului, de cîteva luni încoace, era că nu-l putuse găsi pe vechiul lui prieten şi binefăcător.

— Slavă Domnului ! spuse domnul cel bătrîn. E o mare fericire pentru mine, o mare fericire. Dar încă nu mi-aţi spus unde se află acum, domnişoară Maylie. Să mă iertaţi că vă fac o mustrare : de ce nu l-aţi adus aici ?

— Aşteaptă în trăsură, la poartă — răspunse Rose.

— La poartă ! strigă domnul Brownlow şi, năvălind pe uşă afară, coborî scările, sări pe scara trăsurii şi de acolo în trăsură, fără să mai rostească o vorbă.

După ce uşa odăii se închise în urma lui, domnul Grimwig ridică capul şi, transformînd în pivot unul din picioarele dindărăt ale scaunului pe care sta, descrise trei cercuri perfecte în jurul său, ajutîndu-se de baston şi de masă. După ce săvîrşi acele evoluţii, se ridică în picioare şi măsură odaia în lung şi-n lat de cel puţin douăsprezece ori, şchiopătînd cît putea de repede, apoi, oprindu-se brusc în faţa Rosei, o sărută dintr-o dată.

— Sst ! făcul el, văzînd că fata se ridică alarmată de asemenea purtare neobișnuită. Nu te speria ! Sînt destul de bătrîn ca să-ți pot fi bunic. Ești un înger de fată și-mi ești dragă. Iată-i că vin !

Și-n timp ce domnul Grimwig, printr-o îndemînatică răsucire se așeza din nou pe scaun, domnul Brownlow intră întovărășit de Oliver, căruia domnul Grimwig îi făcu o primire foarte călduroasă. Chiar dacă bucuria acelei clipe ar fi fost singura plată pentru toată grija și tulburarea pe care i-o pricinuise Oliver, Rose Maylie se putea socoti răsplătită cu prisosință.

Dar mai este cineva care nu trebuite uitat — zise domnul Brownlow, sunînd clopoțelul. Cheamă pe doamna Bedwin, te rog.

Bătrîna menajeră răspunse îndată chemării și, făcînd o reverență la ușă, așteptă porunca.

— Ei drăcie, pe zi ce trece îți pierzi vederea tot mai mult, Bedwin — spuse domnul Brownlow, ca s-o necăjească.

— Aveți dreptate, domnule — răspunse bătrîna. Ce vreți, la vîrsta mea ochii nu mai întineresc.

— Și eu ți-aș fi putut spune același lucru — zise domnul Brownlow — dar puneți ochelarii pe nas și vezi de nu poți descopri singură de ce te-am chemat.

Bătrîna începu a scotoci prin buzunare, căutîndu-și ochelarii, dar Oliver nu mai putu răbda și, mînat de primu-i impuls, se aruncă în brațele ei.

— Vai de mine ! strigă bătrîna, îmbrățișîndu-l. Uite-l pe puiul cel nevinovat !

— Bătrînica mea dragă ! strigă la rîndul lui Oliver.

— Trebuia să se întoarcă... am știut eu că are să se întoarcă — spuse bătrîna, ținîndu-l îmbrățișat. Ce bine arată ! Și ce frumos e îmbrăcat iarăși, ca un adevărat domnișor ! Unde ai fost atîta amar de vreme ? Ah ! E tot așa de drăgălaș, dar mai puțin palid ; aceiași ochi blînzi, dar nu atît de triști. Îmi aminteam într-una de ochii și de zîmbetul lui blînd. Zilnic îmi aminteam de el cînd mă gîndeam la copiii mei dragi pe care i-am pierdut cînd eram și eu o ființă veselă și tînără.

În vreme ce vorbea, cînd îl depărta pe Oliver ca să vadă mai bine cît a crescut, cînd îl strîngea din nou la pieptul ei, trecîndu-i mîna prin păr cu dragoste, plîngînd și rîzînd pe umărul lui, rînd pe rînd.

Lăsîndu-i pe bătrînă şi pe Oliver să stea de vorbă în voia lor, domnul Brownlow trecu în altă încăpere şi acolo află de la Rose toată convorbirea ei cu Nancy, care-i pricinui mare surprindere şi uimire. Rose îi explică totodată din ce pricină n-a vrut să încredinţeze de la început taina prietenului ei, doctorul Losberne. Domnul Brownlow socoti că procedase înţelept şi se hotărî numaidecît să ţie sfat cu doctorul în privinţa asta. Ca să-şi poată pune cît mai repede planul în aplicare, hotărî să vie la hotel chiar în seara aceea, la orele opt, iar între timp doamna Maylie să fie pusă în curent cu toate cele întîmplate. După ce fură puse la cale acestea, Rose şi Oliver se întoarseră acasă.

Rose nu exagerase temîndu-se de mînia doctorului ; cum află acesta de istoria cu Nancy, începu a revărsa un adevărat torent de ameninţări amestecate cu blesteme, jurîndu-se că o dă neîntîrziat pe mîna domnilor Blathers şi Duff, şi-şi puse chiar pălăria în cap gata să pornească să ceară ajutorul acelor celebrităţi. Şi foarte probabil că sub stăpînirea celei dintîi izbucniri de violenţă şi-ar fi realizat planul fără să se gîndească nici o clipă la urmări, dacă n-ar fi fost reţinut în loc, pe de o parte de mînia la fel de violentă a domnului Brownlow — care era şi el o fire la fel de aprigă — iar pe de alta, de astfel de argumente şi lămuriri, încît pornirea-i înflăcărată se potoli.

— Atunci ce naiba e de făcut ? zise vulcanicul doctor, după ce trecură dincolo, unde-i aşteptau cele două doamne. Nu cumva trebuie să le trimitem oficial mulţumiri tuturor vagabonzilor acelora, bărbaţi şi femei, şi să-i rugăm să binevoiască a primi o sută de lire, ori cît credeţi de cuviinţă, de fiecare, ca un mic semn al stimei noastre şi mai ales al recunoştinţei ce le-o purtăm pentru bunătatea pe care au arătat-o faţă de Oliver ?

— Nu chiar aşa — răspunse domnul Brownlow, rîzînd. Dar trebuie să procedăm cu delicateţe şi grijă.

— Delicateţe şi grijă ! exclamă doctorul. Eu ia-ş trimite pe toţi la...

— N-are importanţă unde — îl întrerupse domnul Brownlow. E vorba dacă, trimiţîndu-i pe ei unde doreşti, ne mai putem atinge ţelul pe care-l urmărim.

— Care ţel ?

— Pur și simplu să descoperim cine-s părinții lui Oliver și să-i recîștigăm moștenirea care i-a fost luată prin fraudă, în caz că cele povestite de fată sînt adevărate.

— A ! exclamă domnul Losberne, făcîndu-și vînt cu batista ca să se răcorească. Aproape uitasem de asta.

— Vezi — urmă domnul Brownlow. Chiar dacă o scoatem cu totul din cauză pe biata fată și am presupune că-i cu putință să-i aducem în fața justiției pe ticăloșii aceia, fără s-o punem pe ea în primejdie, ce folos putem trage din asta ?

— Să trimitem la spînzurătoare cel puțin vreo zece dintre ei — presupuse doctorul — iar ceilalți să se aleagă cu deportarea.

— Foarte bine — răspunse domnul Brownlow, zîmbind. Fără nici o îndoială însă că tot acolo vor ajunge mai devreme ori mai tîrziu, și dacă noi grăbim evenimentele, am impresia că procedăm întocmai ca Don Quijote, adică împotriva intereselor noastre ori, mai bine, ale lui Oliver.

— Cum așa ? întrebă doctorul.

— Iată : e limpede că vom întîmpina greutăți teribile ca să pătrundem în miezul tainei cît timp nu putem îngenunchea pe omul acela care se numește Monks. Și asta putem s-o facem numai cu șiretlic, prinzîndu-l cînd nu va fi înconjurat de oamenii lui. Să presupunem, de pildă, că-i arestat : nu avem nici o dovadă împotriva lui. Nici măcar nu-i amestecat (după cîte știu și după cît se pare) în vreuna din tîlhăriile săvîrșite de banda aceea. Dacă nu-i achitat, atunci cel mult poate fi pedepsit cu închisoarea, ca nemernic și vagabond : și bineînțeles că după aceea are să se îndîrjească în mutenia lui într-atît, încît pentru interesele noastre ne va folosi cît și-un surd, mut, orb și idiot.

— Atunci — spuse cu pornire doctorul — atunci te întreb iarăși dacă în adevăr socoți că trebuie să ținem făgăduiala făcută fetei ; o făgăduială făcută cu cele mai bune și mai sincere intenții, dar care la drept vorbind...

— Te rog, dragă domnișoară, să nu discutăm de loc lucrul acesta — zise domnul Brownlow, oprind-o pe Rose care se pregătea să răspundă. Făgăduiala trebuia ținută. Cred că nu are de loc de-a face cu planurile noastre. Dar înainte de-a ne hotărî cum să procedăm, e neapărată nevoie să ne întîlnim cu fata, ca să vedem de nu vrea să ni-l dea în mînă pe Monks dacă o încredințăm că va avea de-a face numai cu

noi și legea nu se va amesteca. Dacă ea n-ar vrea sau n-ar putea face asta, îi vom cere să ne facă o descriere amănunțită a înfățișării lui și să ne spuie ce spelunci frecventează, ca să-l putem recunoaște noi singuri. Pe față n-o putem vedea pînă duminică seara : azi e marți. Aș propune ca pînă atunci să stăm liniștiți și să păstrăm taina chiar față de Oliver.

Deși domnul Losberne primi o mutră înciudată propunerea acelei amînări de cinci zile, trebui totuși să recunoască că nu putea să propună pentru moment o soluție mai bună. Și fiindcă Rose și doamna Maylie erau cu totul de părerea domnului Brownlow, propunerea acestuia din urmă fu acceptată în unanimitate.

— Aș dori să cer și ajutorul prietenului meu Grimwig — zise el. E un tip ciudat, dar foarte dibaci și ar putea să ne fie de mare ajutor. Trebuie să vă spun că a studiat dreptul și a părăsit avocatura numai fiindcă s-a dezgustat, neavînd în timp de douăzeci de ani decît un singur client și bineînțeles un singur proces. Vă las să hotărîți singuri dacă asta-i o recomandație în favoarea lui.

— Nu mă împotrivesc să cereți sfatul prietenului dumneavoastră, dacă pot să cer și eu ajutorul unui prieten de-al meu.

— Bine, atunci să-l votăm. Cine-i ?

— E fiul doamnei Maylie și prieten... foarte vechi de-al domnișoarei Maylie — zise doctorul, arătînd spre doamna Maylie și încheind cu o privire plină de înțelesuri către nepoata ei.

Rose se înroși pînă-n vîrful urechilor, dar nu făcu nici o obiecție (simțindu-se probabil în minoritate zdrobitoare), așa că Harry Maylie și domnul Grimwig fură primiți amîndoi în comitet.

— Bineînțeles că rămînem la Londra — zise doamna Maylie — cît timp mai avem o umbră de nădejde de-a duce la bun sfîrșit cercetările noastre. Nu mă dau în lături de la nici o cheltuială de bani și energie în vederea scopului care ne interesează atît de mult pe toți și sînt bucuroasă să mai stau aici un an întreg, cît timp mă asigurați că mai sînt speranțe.

— Bun — încheie domnul Brownlow. Și-acum, fiindcă observ pe toate fețele din jurul meu dorința de-a mă întreba cum de n-am fost în stare să lămuresc povestea lui Oliver și de ce am plecat pe neașteptate din țară, rog să nu mi se puie nici o întrebare pînă în clipa cînd voi socoti eu nime-

rit să lămuresc totul, istorisindu-vă povestea vieții mele. Credeți-mă că am motive serioase să vă cer lucrul acesta ; altfel aș putea să trezesc speranțe cu neputință de înfăptuit și să sporesc greutățile și dezamăgirile care și așa au fost de ajuns de multe. Haideți, căci masa e gata și Oliver, care stă singur în camera de alături, o fi început să creadă că ne-am plictisit de el și urzim aici un complot drăcesc împotriva lui, ca să-l lăsăm iarăși de izbeliște.

Sfîrșind de vorbit, bătrînul oferi brațul doamnei Maylie și o conduse în sufragerie. Domnul Losberne îl urmă întovărășind-o pe Rose ; așa că pentru moment ședința se suspendă.

CAPITOLUL XLII

O veche cunoștință de-a lui Oliver dă dovadă de aptitudini geniale și ajunge un personaj cunoscut în capitală.

ÎN ACEEAȘI SEARĂ ÎN CARE NANCY, după ce-l adormise pe Sikes, ascultînd de îndemnul inimii, se dusese la Rose Maylie, două persoane veneau către Londra pe drumul cel mare din nord. Urmarea povestirii noastre cere să le acordăm oarecare atenție.

Erau un bărbat și o femeie, sau, mai bine zis, un mascul și o femelă. Primul era unul dintre acei indivizi înalți, slabi, deșirați și ciolănoși, cărora e cu neputință să le dai o vîrstă. Cît sînt copii, ți se par oameni mari rămași chirciți, și cînd ajung oameni, ți se par copii prea crescuți pentru vîrsta lor. Femeia era tînără, dar bine zidită și voinică, judecînd după bocceaua mare și grea pe care o purta în spinare. Tovarășul ei nu era încărcat cu bagaj prea mult. Avea numai un pachet mic, învelit într-o basma proastă, care se bălăbănea la capătul unui băț pe care-l ținea pe un umăr și care părea destul

de ușor. Datorită acestei sarcini ușoare și lungimii excepționale a picioarelor lui, o lăsa într-una în urmă pe tovarășa sa și, întorcîndu-se din cînd în cînd c-o mișcare nerăbdătoare, părea că-i reproșează încetineala și o îndemna să se grăbească.

Astfel înaintau pe drumul prăfos, fără să bage în seamă cele din jur, dîndu-se la o parte numai cînd trecea cîte un poștalion ce venea dinspre oraș. După ce trecură prin Highgate, drumețul se opri și strigă nerăbdător către tovarășa lui :

— Hai mai iute ! N-auzi ? Ești o leneșă fără pereche, Charlotte !

— Știi doar că bocceaua din spate e grea, nu glumă — răspunse femeia, înaintînd istovită de oboseală.

— Grea ! Ce tot spui ? La ce ești bună atunci ? zise drumețul, schimbîndu-și bățul cu legăturica pe celălalt umăr. Ei, na, iar te-ai oprit ! Cînd îți spun că nu ești bună decît să scoți oamenii din sărite !

— Mai avem mult pînă ajungem ? întrebă femeia, rezemîndu-se de o bancă și privind în sus cu fața udă de nădușeală.

— Dacă mai avem mult ? Uite unde ești ! spuse vlăjganul, arătînd cu mîna înaintea lui. Vezi colo ? Acelea sînt luminile Londrei.

— Pînă acolo mai avem cel puțin încă două mile de mers — spuse femeia, cu un aer abătut.

— Ce-are a face că mai sînt două ori douăzeci — spuse Noah Claypole (căci el era). Hai, scoală și umblă, că de nu, acuși îți trag un picior.

Cum nasul lui Noah se făcuse și mai roșu de furie pe cînd vorbea și deoarece trecu drumul ca să-și pună în execuție amenințarea, femeia se sculă fără a mai spune nimic și-l urmă anevoie.

— Unde ai de gînd să te odihnești la noapte, Noah ? întrebă ea după ce mai merseră vreo sută de pași.

— De unde vrei să știu ? răspunse Noah, care devenise și mai arțăgos de atîta mers.

— Trag nădejde că pe undeva prin apropiere — spuse Charlotte.

— Ba nu, nu prin apropiere — răspunse domnul Claypole. Să știi că nu pe aproape !

— De ce ?

— Pentru că atunci cînd spun că nu vreau, trebuie să-ţi fie de ajuns, fără nici un *de ce* şi *cum* — răspunse domnul Claypole, cu voce autoritară.

— Nu fi aşa de arţăgos — spuse tovarăşa lui.

— Frumos ar mai fi, în adevăr, să ne oprim la cel dintîi han din marginea oraşului şi domnul Sowerberry, care desigur ne urmăreşte, să n-aibă decît să-şi vîre nasul lui cel frumuşel pe uşă, ca să ne şi pomenim încărcaţi într-o căruţă, cu cătuşe la mîini, şi duşi înapoi de unde am plecat — spuse Noah, cu un ton batjocoritor. Nu ! Am să mă înfund pe uliţele cele mai întunecoase şi n-am să mă opresc decît cînd am să descopăr casa cea mai ferită şi mai ascunsă cu putinţă. Ai mare noroc, dragă, că sînt un om deştept. Dacă n-am fi apucat întîi pe un drum greşit şi n-am fi trecut peste cîmpuri ca să dăm mai tîrziu în şosea, ai fi fost prinsă şi vîrîtă la răcoare de acum opt zile, deştapt-o! Aşa-i cînd n-ai cap !

— Ştiu că nu sînt deşteaptă ca tine — răspunse Charlotte — dar asta nu-ţi dă dreptul să arunci toată vina în spinarea mea şi să spui că eu aş fi fost cea vîrîtă la răcoare. Dacă m-ar fi prins pe mine, ai fi fost prins şi tu cu siguranţă.

— Tu ai luat banii din tejghea. Ştii bine că tu ! spuse domnul Claypole.

— I-am luat pentru tine, Noah dragă — răspunse Charlotte.

— Şi-i ţin eu ? întrebă domnul Claypole.

— Nu ai avut încredere în mine şi m-ai lăsat să-i ţin eu, ca un băiat drăguţ ce eşti — spuse femeia, mîngîindu-l pe sub bărbie şi luîndu-l de braţ.

Claypole încredinţase, în adevăr, Charlottei banii. Dar cum nu era în firea lui să se încreadă orbeşte în oricine, trebuie să adăugăm, ca să nu nedreptăţim pe acest domn, că, încredinţînd banii Charlottei, avusese un plan : voia, în caz că ar fi fost arestaţi, să fie găsiţi asupra ei banii furaţi : astfel să poată avea el o portiţă de scăpare şi să încerce să-şi dovedească nevinovăţia. Se feri însă, după cum vă închipuiţi, să explice aceste motive Charlottei şi merseră împreună înainte, ca doi tovarăşi buni care se iubesc.

Domnul Claypole merse înainte fără să se oprească pînă la Islington, la hanul „Îngerului". Văzînd acolo marea îmbulzeală de trecători şi trăsuri, chibzui pe bună dreptate că de aici în-

colo se aflau în plină Londră. Oprindu-se numai timpul strict necesar ca să observe care erau străzile cele mai umblate, adică cele de care trebuie să se ferească cel mai tare, traversă Saint John's Road şi se înfundă curînd în întunecimea uliţelor întortocheate şi murdare dinspre Gray's Inn Lane şi Smithfield, datorită cărora, partea aceasta a oraşului e cartierul cel mai hidos şi mai barbar care a existat vreodată în Londra.

Noah Claypole străbătu ulicioarele acestea tîrînd-o pe Charlotte după el. Uneori se oprea, intrînd cu picioarele în vreun şanţ, ca să poată cuprinde dintr-o privire întregul aspect al vreunei taverne mizerabile, alteori se strecura de-a lungul zidului, ca şi cum localul i s-ar fi părut prea populat pentru el. În sfîrşit se opri în faţa unei taverne cu înfăţişare şi mai ticăloasă, şi mai dezgustătoare decît a celorlalte pe care le cercetase pînă atunci. Trecu strada ca s-o poată cerceta mai bine de pe trotuarul celălalt şi, cu multă gingăşie, făcu cunoscut tovarăşei sale că avea de gînd să mîie acolo peste noapte.

— Hai ! Dă-mi bocceaua — zise Noah, desfăcînd curelele şi trecînd povara de pe umerii femeii în spatele lui — şi să nu vorbeşti neîntrebată. Cum se cheamă cîrciuma asta ? La t-r-e-i-, trei şi mai cum ?

— „La trei şchiopi" — spuse Charlotte.

— „La trei şchiopi" — repetă Noah — foarte frumoasă firmă, n-am ce zice ! Haide, vino după mine ! Să intrăm !

După ce dădu acest ordin, Noah împinse cu umărul uşa scîrţîitoare şi intră urmat de tovarăşa lui.

În cîrciumă nu era nimeni, în afară de un evreu tînăr, care sta cu coatele pe tejghea, citind un ziar soios. Ridicînd ochii, se holbă urît la Noah. Noah se holbă şi el urît la evreu.

Dacă Noah ar fi fost îmbrăcat în uniforma de la Şcoala de Binefacere, evreul ar fi avut un bun motiv să caşte aşa de tare ochii la el. Dar cum îşi schimbase hainele, îşi lepădase insigna şi-şi pusese o bluză de lucrător peste pantalonii de piele, nu pricepea cum putea să stîrnească înfăţişarea lui atîta senzaţie într-un local public.

— Aici e „La trei şchiopi" ? întrebă Noah.

— Da, aşa se cheamă hanul — răspunse evreul pe nas.

— Am întîlnit pe drum, venind încoace înspre oraş, pe un domn care mi-a recomandat localul ăsta — spuse Noah, făcînd cu ochiul spre Charlotte, mai mult ca să-i atragă atenţia cît era el de şmecher şi inventiv, decît s-o avertizeze să asculte

minciuna fără să arate uimire. Dorim să dormim în noaptea asta aici.

— Nu sînt sigur că se va putea — spuse Barney, care nu era decît spiriduşul ce ajuta patronului. Mă duc să întreb.

— Dacă-i aşa, arată-ne mai întîi unde-i sala şi serveşte-ne cîte o porţie de friptură rece şî cîte o cană de bere şi pe urmă du-te şi întreabă.

Barney îi duse într-o cămăruţă de dindos şi le servi friptura cerută. Puţin mai tîrziu, îi înştiinţă că pot fi găzduiţi acolo peste noapte şi se retrase lăsînd simpatica pereche să se îndestuleze între patru ochi.

Cămăruţa se afla chiar în spatele tejghelei, cu cîteva trepte mai jos. O perdea mică ascundea o ferestruie cu geam, făcută în peretele odăii, la cinci picioare înălţime, astfel ca oamenii casei să poată, trăgînd puţin într-o parte perdeaua, să privească la cele ce se petreceau în cameră, fără nici o teamă de a fi văzuţi, căci ferestruia era într-un ungher întunecos şi drept lîngă o bîrnă groasă, în dosul căreia observatorul se putea ascunde cu uşurinţă. Şi nu se putea numai vedea ; lipind urechea de peretele despărţitor, se putea foarte bine auzi tot ce se vorbea. Stăpînul localului se uita pe ferestruie de vreo cinci minute şi Barney intrase dincolo ca să ducă răspunsul călătorilor, cînd Fagin intră în cîrciumă în turneu de afaceri, ca să se informeze de cîţiva dintre elevii lui cei tineri.

— Sst ! şopti Barney. Sînd doi străini în odăiţa de dindos.

— Străini ? repetă bătrînul, cu voce scăzută.

— Şi pe deasubra nişde garaghioşi vără bereghe — adăugă Barney. Vin din brovinge şi sînt dintr-un soi cu dubdeata, dacă nu mă injel !

Fagin păru că primeşte această comunicare cu mult interes. Suindu-se pe un scăunaş, îşi apropie cu precauţie ochiul de ferestruie şi din acest post ascuns îl putu vedea pe domnul Claypole servindu-se cu friptură rece din farfurie şi cu bere din cană, îndopîndu-se şi bînd cît putea şi-n acelaşi timp oferind Charlottei, care sta alături, răbdătoare, doze homeopatice din amîndouă felurile.

— Aha ! exclamă el încet, privind spre Barney. Îmi place înfăţişarea individului. Ar putea să ne fie de folos. Văd că a şi învăţat cum trebuie să se poarte cu femeile. Stai liniştit, nici nu sufla, dragă, căci vreau să aud tot ce vorbesc.

Își apropie din nou ochiul de fereastră și, întorcîndu-și urechea spre zid, ascultă atent. Pe chipul lui se citea o curiozitate maliţioasă ; parcă era un bătrîn vrăjitor.

— De aci înainte vreau să fiu și eu un domn de la oraș — zise Claypole, lungindu-și picioarele, în vreme ce sfîrșea o frază pe care Fagin n-o prinsese de la început. S-a sfîrșit cu drăguțele de sicrie, Charlotte ! Eu am să fiu un domn bine, iar tu, dacă vrei, ai să fii o damă elegantă !

— Mi-ar plăcea foarte mult să fie cum spui, dragă — răspunse Charlotte. Dar nu se găsesc pe toate drumurile sertare de golit și stăpîni de părăsit !

— Dă-le dracului de sertare ! spuse domnul Claypole. Mai sînt și alte lucruri de golit în afară de sertare și tejghele.

— Ce anume ? întrebă tovarășa lui.

— Buzunare, reticule, case, diligențe, bănci ! zise domnul Claypole, înfierbîntat de bere.

— Dar e prea mult lucru pentru tine singur, drăguțule — zise Charlotte.

—Am eu grijă să fac cunoștință cu specialiștii — răspunse Noah. Au să se priceapă ei să ne întrebuințeze într-un fel sau în altul. Tu singură prețuiești cît cincizeci de femei. N-am pomenit de cînd sînt o ființă mai șireată și mai dibace ca tine cînd e vorba să-mi faci o treabă.

— Doamne ! Ce tare mă bucur cînd te aud vorbind așa ! strigă Charlotte, sărutînd obrazul respingător al tovarășului ei.

— Hai ! Destul ! Nu mă mai drăgosti atîta ! Nu cumva ți-e teamă c-am să mă supăr ? spuse Noah, desfăcîndu-se cu multă demnitate din îmbrățișare. Mi-ar plăcea să fiu șeful unei bande și să-mi strunesc oamenii, colea bine, dar fără ca ei să știe. Asta mi-ar conveni grozav, mai ales dacă ar fi și-un cîștig gras. Aș da bucuros hîrtia de douăzeci de lire pe care am șterpelit-o, ca să pot face cunoștință cu vreun domn de soiul ăsta, mai ales că nu prea știu cum să mă descotorosesc de ea.

După ce-și expuse astfel părerile, domnul Claypole privi în cana de bere cu un aer de adîncă înțelepciune, o zgîlții și, binevoind să dea din cap către Charlotte, trase un gît de bere care păru a-l răcori mult. Tocmai cugeta c-ar fi nimerit să mai ia o înghițitură, cînd ușa se deschise deodată și un străin apăru.

Acel străin era domnul Fagin. Cu înfățișare foarte prietenoasă și după un salut adînc, înaintă în odaie și, așezîndu-se

la masa cea mai apropiată, porunci lui Barney, care rînjea, să-i aducă ceva de băut.

— Plăcută noapte, domnule, dar cam rece pentru anotimpul în care ne aflăm — spuse Fagin, frecîndu-şi mîinile. Veniţi din provincie, mi se pare ?

— Şi după ce se vede asta ? întrebă Noah Claypole.

— Aici la noi, la Londra, nu se află atîta praf — spuse Fagin, arătînd către ghetele lui Noah, apoi către ale tovarăşei lui şi după aceea către cele două boccele.

— Eşti un tip foarte isteţ — spuse Noah. Ha ! ha ! ha ! Ai auzit, Charlotte ?

— Ce vrei, aici la oraş trebuie numaidecît să fii istet, dragă — mărturisi bătrînul, cu voce scăzută. Acesta-i adevăul şi n-ai încotro !

După această remarcă, Fagin se bătu uşurel cu degetul arătător al mîinii drepte peste nas. Noah încercă să-l imite, dar nu izbuti, deoarece nasul lui nu era destul de mare pentru asemenea exerciţiu. Totuşi domnul Fagin păru că înţelege foarte bine această tentativă care arăta că Noah era cu totul de părerea lui şi-l pofti foarte prietenos să guste din băutura pe care i-o servise Barney.

— Straşnică băutură ! făcu Noah, plescăind din buze.

— Dar şi scumpă — zise Fagin. Cel care vrea să bea zilnic aşa ceva trebuie să golească mereu casete, buzunare, reticule, case, diligenţe şi chiar bănci.

Domnul Claypole, cum auzi aceste cuvinte, care se cunoşteau cît de colo că-s extrase din propriile sale păreri, se lăsă pe speteaza scaunului şi, cu chipul schimbat, galben ca ceara, privi la bătrîn, apoi la Charlotte, c-o spaimă nespusă.

— Nu băga în seamă, dragă — zise Fagin, apropiindu-şi scaunul de-al lui Noah. Ha ! ha ! Ai avut noroc că nu te-am auzit decît eu. Da, da, ai avut mare noroc.

— Nu i-am furat eu — se bîlbîi Noah, strîngîndu-şi picioarele sub scaun, cît putu de tare, în loc să le întindă cum făcuse cu cîteva clipe mai înainte, ca un adevărat domn de la oraş. Ea a luat banii. Îi mai ai, Charlotte ?... Ştii prea bine că-s la tine.

— N-are nici o însemnătate cine a luat banii şi cine-i păstrează, amice ! răspunse Fagin, aruncînd totuşi o privire de pasăre de pradă asupra fetei şi a celor două boccele. Şi eu sînt din aceeaşi tagmă şi-mi placi şi mai mult din pricina asta.

— Dar care tagmă ? întrebă Claypole, revenindu-şi din spaimă.

— Din tagma celor care fac afaceri ca ale dumitale. Şi oamenii casei sînt la fel. Ai dat tocmai peste ce-ţi trebuie şi te afli aici în perfectă siguranţă. Nu există în toată Londra un loc mai sigur ca „La trei şchiopi"... mai ales dacă iau chiar eu măsuri speciale... Îmi sînteţi pe plac şi dumneata, şi tovarăşa dumitale, aşa că n-aveţi a vă teme de nimic, să ştiţi.

Se prea poate ca cugetul lui Noah să se li liniştit mult după aceste vorbe, dar trupul lui nu-şi găsea astîmpăr. Bietul băiat se sucea şi se răsucea pe scaun, aşezîndu-se în poziţiile cele mai curioase şi privind într-una la noul lui prieten, cu frică şi neîncredere.

— Şi-am să-ţi mai spus ceva — adăugă Fagin după ce-o linişti pe Charlotte prin semne şi şoapte de prietenie şi încurajare. Am un prieten care cred că are să-ţi poată îndeplini dorinţa de-a te călăuzi pe calea cea bună. Bineînţeles că îţi vei alege din meserie specialitatea care îţi convine mai mult, acum la început, iar prietenul meu te va învăţa cu încetul toate celelalte.

— S-ar părea că vorbeşti serios ! zise Noah.

— Ce folos aş avea să glumesc ? răspunse bătrînul, ridicînd din umeri. Haide, vino o clipă afară cu mine ca să-ţi vorbesc între patru ochi.

— Nu-i nevoie să ne deranjăm — zise Noah, lungindu-şi încetul cu încetul iarăşi picioarele. Fata are să ducă bagajele sus, în timp ce noi vorbim. Charlotte, ai grijă de boccele !

Porunca aceasta rostită cu multă autoritate fu primită fără murmur de Charlotte, care ieşi cărînd cum putu boccelele, în vreme ce Noah îi ţinea uşa deschisă şi o supraveghea cum urca scările.

— E dresată bine, nu ? întrebă Noah, cu tonul unui îmblînzitor de fiare, instalîndu-se din nou pe scaun.

— Cît se poate de bine — răspunse Fagin, bătîndu-l pe umăr. Eşti un geniu, dragul meu.

— Desigur, altfel nici n-aş fi aici — răspunse Noah. Dar mai bine să nu pierdem timpul, căci acuşi se întoarce.

— Ei bine — zise bătrînul — ce crezi ? Dacă prietenul meu îţi place, nu-i cel mai bun lucru să te asociezi cu el ?

— Afacerile îi merg bine ? Aici e aici ! răspunse Noah, făcînd cu ochiul.

— Are o întreprindere cît se poate de înfloritoare... asociați cît păr în cap și angajează numai profesioniști de mîna întîi.

— Profesioniști orășeni ? întrebă domnul Claypole.

— N-are nici un provincial. Și nu cred că te-ar primi, chiar cu recomandația mea, dacă nu s-ar fi întîmplat să ducă tocmai acum mare lipsă de ajutoare — răspunse Fagin.

— Are să trebuiască să vîr mîna în pungă ? întrebă Noah, bătîndu-se cu mîna peste buzunar.

— Fără asta nu se poate — răspunse Fagin, cu voce hotărîtă.

— Vezi că... douăzeci de lire sterline e o sumă !

— Nu însă cînd e o bancnotă pe care nu o poți trece — îi întoarse cuvîntul evreul. Numărul și data au fost luate, îmi închipui, așa că plata la bancă a fost oprită. Ah ! Nu înseamnă mare lucru pentru el. Va trebui să o treacă peste granită, căci nu o va putea vinde cu preț bun pe piață.

— Cînd îl pot vedea ? întrebă Noah, șovăind.

— Mîine dimineață.

— Unde ?

— Aici.

— Hm ! făcu Noah. Și care sînt condițiile ?

— Trai îmbelșugat... masă și locuință, tutun și băutură la discreție ; jumătate din cîștigul dumitale și jumătate din cîștigul fetei — răspunse Fagin.

Poate Noah Claypole, dacă s-ar fi simțit cu totul liber, n-ar fi primit condițiile acelea, oricît de strălucite erau ele, căci lăcomia lui era fără margini ; chibzuind însă că, dacă ar refuza, noul lui prieten putea foarte bine să-l dea pe loc pe mîna justiției (s-au văzut lucruri și mai surprinzătoare), își descreți încetul cu încetul obrazul și mărturisi bătrînului că afacerea îi convenea.

— Numai vezi că aș vrea, deoarece Charlotte poate să muncească mult, să mi se dea mie o treabă ușoară — lămuri Noah.

— O treabă ușoară, mai mult așa, de formă — sugeră Fagin.

— Da, cam așa ceva — răspunse Noah. Ce crezi că mi-ar putea conveni deocamdată ? Ceva care să nu fie nici obositor, nici primejdios. Pricepi ? Asta mi-ar trebui.

— Te-am auzit spunînd că ți-ar plăcea să spionezi, dragul meu — zise Fagin. Prietenul meu are foarte mare nevoie de cineva priceput la asta.

— Da, e drept că am vorbit de așa ceva și nu mi-ar veni greu să mă ocup din cînd în cînd cu asta — răspunse Claypole, nehotărît. Dar nu mi-ar aduce nici un cîștig.

— E adevărat — spuse bătrînul evreu, părînd că cugetă ori mai degrabă prefăcîndu-se că cugetă — asta nu ți-ar aduce nici un cîștig.

— Ce-aș putea face altceva ? spuse Noah, privindu-l îngrijorat. Aș putea încerca lovituri mai mici, ascunse, la care munca să-mi fie bine asigurată și eu să mă simt liniștit ca la mine acasă.

— Ce zici de doamnele bătrîne ? întrebă Fagin. Ai avea cîștig bun de pe urma lor. Le smulgi poșeta și pachetele, cotești pe după colțul străzii și te tot duci.

— Da, numai vezi, mă tem că țipă uneori prea tare și mă mai și zgîrie pe deasupra — răspunse Noah, clătinînd din cap. Cred că nici asta nu-mi convine. Nu mai este nimic altceva de făcut ?

— Stai puțin — zise evreul, punînd mîna pe genunchii lui Noah. Mai sînt broscoii.

— Ce-i asta ? întrebă domnul Claypole.

— Broscoii, dragă — spuse Fagin — sînt prichindeii pe care-i trimit mamele după tîrguieli cu cîțiva penny ori un șiling. Toată afacerea e să le șterpelești banul. Îl țin întotdeauna pregătit în mînă. Le dai un brînci ca să cadă în șanț și pleci înainte liniștit, ca să creadă lumea că-i vorba de-un copil care s-a lovit căzînd. Ha ! ha ! ha !

— Ha ! ha ! strigă Noah, ridicîndu-și picioarele în sus de entuziasm. Tii, mămulică ! Asta-i ce-mi trebuie !

— Desigur. Asta-i tocmai ce-ți trebuie ! Uite, un loc unde poți bate untul e Camden Town, Battle Bridge și împrejurimile. Sînt întotdeauna pe acolo copii care fac comisioane. Poți să împingi cîți vrei în șanț ! Ha ! ha ! ha !

Și Fagin dădu un ghiont zdravăn în coasta lui Noah, după care prinseră a rîde amîndoi cu poftă.

— Ei, atunci rămîne așa — spuse Noah, liniștindu-se, după ce Charlotte se înapoie. La ce oră să vin mîine dimineață ?

— La ora zece îți convine ? Și cum Claypole da din cap în semn de încuviințare, bătrînul adăugă : Cum să spun prietenului meu că te numești ?

— Domnul Bolter — răspunse Noah, care era pregătit pentru întrebarea asta. Domnul Morris Bolter și doamna Bolter.

— Prea supusa dumneavoastră slugă, doamnă Bolter — spuse evreul, făcîndu-i cu multă politețe un salut caraghios. Sper că în curînd vom face cunoștință mai îndeaproape.

— N-auzi ce-ți spune domnul, Charlotte ? zbieră la ea Claypole.

— Ba da, Noah dragă — răspunse doamna Bolter, întinzînd mîna.

— Așa îmi spuse ea : Noah. E un nume cu care mă alintă — zise domnul Morris Bolter, fost Claypole, întorcîndu-se către Fagin. Pricepi ?

— A, da, înțeleg... perfect — răpunse Fagin, spunînd de data asta un adevăr. Noapte bună ! Noapte bună !

După un îmbelșugat schimb de salutări și urări de noapte bună, domnul Fagin plecă, Noah Claypole, poruncind femeii lui să fie atentă, îi lămuri toate cîte pusese la cale, cu acel aer de trufie și superioritate care i se potrivește atît de bine unui bărbat și mai ales unui gentleman mîndru de misiunea lui importantă în legătură cu *broscoii* din Londra și împrejurimi.

CAPITOLUL XLIII

Unde Șmecherul o pățește rău.

— VRA SĂ ZICĂ TOT DUMNEATA ești prietenul dumitale ? zise Claypole, adică Bolter, cînd în urma înțelegerii încheiate se duse a doua zi dimineață la Fagin acasă. Ehei ! Am cam bănuit eu una ca asta aseară !

— Orice om e prietenul lui însuși, dragă — zise Fagin, rînjind cu înțeles. Nu poți avea un prieten mai bun decît tu însuți !

— Sînt și excepții uneori — răspunse Morris Bolter, dîndu-și aere de om de lume. Știi doar că unii oameni sînt dușmanii lor.

— Să nu crezi asta — zise bătrînul. Un om e dușmanul lui fiindcă e prea prieten cu el, nu din pricină că are grija celorlalți mai mult decît grija lui. Pff ! pff ! Așa ceva nu se pomenește pe lumea asta.

— Și chiar de s-ar pomeni, n-ar trebui să existe așa ceva — răspunse domnul Bolter.

— Asta-i la mintea omului. Unii vrăjitori pretind că trei e numărul cabalistic, alții susțin că șapte. Nu-i nici unul nici altul, dragă : e numărul *unu*.

— Ha ! ha ! strigă Bolter. Trăiască numărul unu !

— Într-o societate restrînsă cum e a noastră, dragă — spuse Fagin, care socotea necesar să-și lămurească bine rangul lui — avem numărul unu pentru toți, adică nu poți să te crezi numărul unu fără să mă socotești și pe mine la fel și pe tot restul tineretului nostru.

— Ei, drăcie ! exclamă domnul Bolter.

— Vezi — urmă Fagin, prefăcîndu-se că n-a auzit această întrerupere — sîntem cu toții atît de uniți și astfel ne leagă interesele comune, încît nu se poate altfel. De pildă, e interesul dumitale să ai grija numărului unu, adică a dumitale însuți.

— Desigur — răspunse domnul Bolter. Aici ai dreptate.

— Bun. Dar nu poți să ai grija dumitale, a numărului unu, fără să ai grija mea, numărul unu.

— Numărul doi, vrei să zici — spuse Bolter, pe care natura îl înzestrase cu o mare doză de egoism.

— Ba nicidecum — îi răspunse bătrînul. Am tot atît de mare însemnătate pentru dumneata ca și persoana dumitale însăși.

— Vezi — îl întrerupse Bolter — nu spun că nu ești un om simpatic și nu-mi placi foarte mult, dar nu sîntem chiar atît de legați unul de altul, încît să fie cum spui.

— Atunci gîndește-te — zise Fagin, ridicînd din umeri și întinzînd mîinile — și judecă : ai făcut o ispravă frumușică, datorită căreia ai dobîndit stima și simpatia mea, dar trebu-

șoara asta ar putea foarte bine să-ți strîngă în jurul gîtului o cravată foarte lesne de înnodat și tare greu de deznodat... într-un cuvînt : streangul !

Domnul Bolter își duse mîna la cravată ca și cum ar fi simțit-o prea strînsă și dădu a înțelege mai mult prin gest decît prin vorbă că a priceput de minune.

— Spînzurătoarea, dragul meu — urmă Fagin — spînzurătoarea e un stîlp de răspîntie ce vestește o cotitură scurtă și periculoasă, care a pus capăt carierei multor voinici vrednici, de drumul mare. Grija numărului unu e să urmezi drumul cel bun și să te ții la distanță respectuoasă de stîlpul acela.

— Fără îndoială — răspunse domnul Bolter. Dar de ce vorbești de asemenea lucruri ?

— Ca să înțelegi bine ce vreau să-ți lămuresc — zise bătrînul, ridicînd din sprîncene. Ca să fii ferit de primejdie, duneata te bizui pe mine, după cum eu mă bizui pe dumneata ca să-mi izbutească micile mele afaceri. Primul punct e numărul unu al dumitale, al doilea al meu. Cu cît ai să prețuiești mai mult pe numărul unu al dumitale, cu atît ai să ai mai tare grijă de al meu, așa că ajungem la ce ți-am spus la început : numărul meu e cel care ne salvează pe toți, și fără de el ne ducem de rîpă cu toții împreună.

— Asta-i adevărat — consimți domnul Bolter, pe gînduri. Ehei, după cît văd, ești o vulpe bătrînă !

Domnul Fagin observă cu nespusă plăcere că omagiul acesta adus puterii sale nu era un simplu compliment și că noul său ucenic fusese în adevăr impresionat de strălucirea geniului său. Știind că e de cea mai mare însemnătate ca relațiile lor viitoare să rămîie astfel stabilite, pentru a întări și mai mult această impresie favorabilă și folositoare lui începu a se lăuda cu măreția și extinderea operațiunilor sale, amestecînd adevărul cu minciuna, după cum o cerea interesul său. Izbuti să le îmbine cu atîta artă, încît respectul domnului Bolter creștea văzînd cu ochii, respect, trebuie să recunoaștem, stăpînit în același timp de o frică sănătoasă, binevenită pentru interesele patronului.

— Numai încrederea pe care o avem unul într-altul mă poate mîngîia de pierderile grele pe care le sufăr. Uite, de pildă, ieri dimineață mi-au luat pe cel care era mîna mea dreaptă.

— Nu cumva vrei să spui că a murit ? strigă Bolter.

— Nu — răspunse Fagin. Nu s-a întîmplat chiar așa de rău, slavă domnului ! Nu-i chiar așa de rău !

— Credeam că a fost...

— A fost luat — îl întrerupse Fagin. Asta-i : a fost luat.

— Pentru ceva deosebit ? întrebă Bolter.

— Nu — răspunse Fagin — nu pentru cine știe ce. A fost învinuit că și-a vîrît mîna în buzunarul cuiva și s-a găsit asupra lui o tabacheră de argint care, închipuiește-ți, dragă, era a lui, tabachera lui, căci îi place foarte tare tabacul. Termenul de judecată e fixat azi, căci cei de la poliție își închipuiesc că cunosc pe proprietarul tabacherei. Ah ! unul ca el valorează cinci tabachere de aur. Aș da bucuros prețul acesta ca să-l recapăt din nou. Păcat că nu l-ai cunoscut pe Șmecher, dragul meu, păcat că nu l-ai cunoscut !

— Dar trag nădejde să-l cunosc de-acum înainte, nu crezi ? spuse domnul Bolter.

— Mă cam îndoiesc de asta — răspunse bătrînul, oftînd. Dacă nu se mai descoperă dovezi noi, scapă cu o condamnare simplă și îl vom revedea peste vreo șase săptămîni. Altfel, cu siguranță că îl vor trimite la zdup. Vezi că îl știu ce băiat priceput e : de-asta mă tem că au să-l facă pe Smecher pensionar pe viață !

— Ce vrei să spui cu zdupul și cu pensionarul ? întrebă domnul Bolter. De ce îmi vorbești în felul ăsta ? De ce îmi spui lucruri pe care nu le pot pricepe ?

Fagin tocmai se pregătea să-i traducă expresiile acestea misterioase, în limbaj obișnuit, și să-i explice că aceste combinații de cuvinte însemnau deportare pe viață, dar conversația fu întreruptă brusc de apariția lui Charley Bates, care intră cu mîinile în buzunarele pantalonilor și cu o mutră îndurerată și comică.

— S-a sfîrșit, Fagin — spuse Charley după ce făcu cunoștință cu Bolter.

— Ce vrei să spui ? întrebă bătrînul.

— L-au găsit pe domnul căruia îi aparține tabachera ; au mai venit încă vreo doi-trei martori care au depus pentru el, și Șmecherul a fost înscris pentru călătorie — răspunse jupîn Bates. Îmi trebuie, Fagin, haine de doliu și crep la pălărie, ca să mă duc să-i fac o vizită înainte de îmbarcare. Cînd te gîndești că Jack Dawkins, Jack cel isteț, șmecherul șmecherilor, a pățit-o din pricina unei tabachere ordinare, care nu valorează

mai mult de doi gologani ! Întotdeauna mi-am închipuit că dacă are s-o pățească, apoi să fie cel puțin din pricina unui ceas de aur cu brelocuri. Și încă și asta era prea puțin. Of ! Doamne, de ce n-a jefuit încaltea pe vreun bătrîn zgîrie-brînză, ca să plece cel puțin ca un personaj însemnat, nu ca un golan oarecare, fără onoruri și fără glorie !

După acest discurs funebru la adresa nenorocitului său prieten, jupîn Bates se așează pe primul scaun ce-i ieși în cale, trist și abătut.

— De ce spui că n-are nici onoruri, nici glorie ? exclamă evreul, uitîndu-se supărat la elevul său. N-a fost întotdeauna cel mai priceput dintre toți ? Se putea măsura cu dînsul vreunul dintre voi ?

— Nu, nici unul — răspunse jupîn Bates, cu glas înmuiat de părere de rău — desigur că nici unul !

— Atunci de ce vorbești așa ? răspunse mînios Fagin. De ce te tot văicărești degeaba ?

— Fiindcă nu-i dat la jurnal, de-asta ! zise Charley, zbîrlindu-se și el la venerabilul său prieten. Fiindcă n-are să se vorbească despre el și n-are să știe nimeni cît prețuiește. Cum va fi trecut în calendarul din Newgate ? Poate că nici n-are să fie trecut de loc. Vai, doamne, doamne ! Ce lovitură cruntă !

— Ha ! ha ! strigă bătrînul, întinzînd brațul drept și întorcîndu-se spre domnul Bolter, cu un hohot de rîs care-l cutremură din creștet pînă-n tălpi. Vezi cît sînt de mîndri de profesia lor ? Frumos lucru, nu ?

Domnul Bolter încuviință din cap, iar Fagin, după ce contemplă cîteva clipe, cu vădită satisfacție, supărarea lui Charley Bates, păși către dînsul și-l bătu pe umăr.

— Nu-ți fă sînge rău, Charley — îl mîngîie Fagin. Are să se știe, fii sigur că are să se știe. Toată lumea va afla ce băiat minunat a fost. N-avea grija asta, are s-o arate el singur și n-are să-i facă de rîs pe vechii lui tovarăși și învățători ! Ia gîndește-te cît e de tînăr ! Ce cinste, Charley, să fii trimis la vîrsta asta în călătorie pe-o viață întreagă !

— Asta adevărat că-i o mare cinste — zise Charley, ceva mai consolat.

— Va avea tot ce dorește — urmă bătrînul. Are să stea acolo la pension ca un adevărat domnișor. Are să aibă bere în fiecare zi și bani de buzunar ca să joace rișcă dacă n-are pe ce-i cheltui.

— Adevărat că n-are să ducă lipsă de nimic ? strigă Charley Bates.

— Asta fără nici o îndoială — răspunse Fagin. Vreau să aibă tot ce-i trebuie şi înainte de toate un avocat bun, Charley, unul din cei mai pricepuţi avocaţi, care să-l apere cum se cuvine. Iar dacă are chef, poate să vorbească şi el singur pentru apărarea lui. Avem să citim totul în ziar : Şmecherul... hohote de rîs în sală... juraţii se ţineau cu mîinile de coaste de atîta rîs... Ce zici, Charley ?

— Ha ! ha ! ha ! rîse jupîn Bates. Are să fie o nostimadă ! Ce zici, are să-şi bată joc de toţi !

— Cum ! ? strigă Fagin. Cu siguranţă că are să-şi rîdă de toţi.

— Ce bine-mi pare că are să-şi bată joc de ei — repetă cu aprindere Charley, frecîndu-şi mîinile.

— Parcă-l văd ! strigă bătrînul, aţintindu-şi ochii asupra elevului său.

— Şi eu ! răcni Charley. Ha ! ha ! ha ! Şi eu ! Zău, Fagin, parcă l-aş vedea înaintea ochilor. Ce farsă straşnică ! Toţi căpăţînoşii cei mari care-şi dau aere grozave, şi Jack Dawkins care le vorbeşte pe şleau, fără să-i pese de nimic, parcă ar fi cel puţin feciorul judecătorului ţinînd o cuvîntare după banchet. Ha ! ha ! ha !

Domnul Fagin reuşise să înfierbînte atît de bine imaginaţia excentrică a tînărului său prieten, încît jupîn Bates, care fusese înclinat să-l privească la început pe Şmecher ca pe o victimă, îl socotea acum actorul principal al celei mai amuzante şi mai comice piese şi aştepta cu nerăbdare clipa în care vechiul lui camarad va putea să-şi arate toate talentele.

— Trebuie să încercăm astăzi să aflăm veşti despre el — spuse Fagin. Stai să mă gîndesc cum s-ar putea.

— Ce-ar fi să mă duc eu ? întrebă Charley.

— Pentru nimic în lume — răspunse Fagin. Ai înnebunit, dragă, ai înnebunit de tot, de vrei să te duci tocmai acolo unde... Nu, Charley, nu ! Destul că am pierdut pe unul.

— Nu cumva vrei să te duci chiar dumneata ? spuse Charley, aruncîndu-i o privire răutăcioasă.

— Nu cred că-i tocmai potrivit — răspunse Fagin, clătinînd din cap.

— Atunci de ce nu-l trimiți pe noul dumitale ucenic ? întrebă Bates, punînd mîna pe brațul lui Noah. Nimeni nu-l cunoaște.

— Da, dacă n-are nimic împotrivă.. — observă Fagin.

— Împotrivă ? ! îl întrerupse Charley. Ce-ar putea avea împotrivă ?

— Cred că nimic, dragă — spuse Fagin, întorcîndu-se spre Bolter — cred că nimic.

— Ba știi foarte bine cum ne-am înțeles — răspunse Noah, retrăgîndu-se către ușă și scuturînd din cap c-un aer îngrijorat. Nu, nu-mi convine. Eu am altă specialitate, doar știi !

— Ce specialitate și-a ales, Fagin ? întrebă Bates, măsurînd din cap pînă-n picioare trupul deșirat al lui Noah, c-un aer de profund dispreț. S-o ia la sănătoasa cînd se strică treaba și să se bucure de cîștig cînd merg bine lucrurile, nu ?

— Nu te privește — răspunse Bolter. Și să nu-ți iei nasul la purtare față de superiori, puștiule, de nu vrei s-o pățești !

Jupîn Bates izbucni într-un hohot de rîs atît de nestăpînit la această teribilă amenințare, încît Fagin trebui să aștepte un răstimp bun pînă putu să intervie ca să lămurească domnului Bolter că nu era nici o primejdie pentru el să viziteze localul poliției, mai cu seamă că mica lui ispravă nu era cunoscută și nici semnalmentele lui încă nu fuseseră trimise la Londra. Cine dracu' și-ar putea închipui că a venit tocmai aici ca să caute azil ! Deghizîndu-se bine, e mai în siguranță în biroul poliției ca-n orice altă parte, deoarece din toate localurile orașului, acesta este ultimul unde ar fi putut fi bănuit că se află de bună voia lui.

Convins în parte de aceste argumente, dar mai ales de spaima pe care i-o inspira bătrînul, domnul Bolter consimți pînă la urmă, cam în silă, să îndeplinească această misiune. Sub conducerea și supravegherea lui Fagin, se îmbrăcă într-un costum de căruțaș, adică cu o bluză de lucrător, pantaloni de piele de drac și jambiere de piele, articole pe care bătrînul le avea la îndemînă. Îl gătiră cu o pălărie de pîslă bine garnisită cu bilete de vamă și-i puseră în mînă un bici. Astfel echipat, trebuia să intre în biroul poliției, ca un țăran care vine de la bîlciul lui Covent Garden și vrea să-și satisfacă și el o curiozitate. Și cum Bolter se arăta stîngaci, încurcat, lung

și deșirat, Fagin avu siguranța că-și va juca rolul la perfecție.

După ce-l pregătiră astfel, îi dădură toate informațiile și lămuririle necesare ca să-l poată recunoaște pe Șmecher, apoi jupîn Bates îl călăuzi prin uliție întunecoase și întortocheate pînă în apropiere de Bow Street. După ce-i descrise amănunțit locul unde se afla secția de poliție, explicîndu-i cu o mare bogăție de detalii cum trebuie să meargă drept înainte pe ulicioară și, după ce va ajunge în curte, să suie scările și să intre pe ușa din dreapta, apoi cînd va păși înăuntru să-și scoată pălăria, Charley Bates îl îndemnă să plece cît mai repede, făgăduindu-i să-l aștepte, pînă se întoarce, acolo pe loc.

Noah Claypole, ori Morris Bolter, cum îi place mai mult cititorului să-i spună, urmă întocmai instrucțiunile primite. Datorită lui Bates, care cunoștea la perfecție orașul, lămurirele se dovediră atît de exacte, încît Noah ajunse în sala de ședințe fără să fi întrebat pe nimeni nimic și fără să fi întîlnit cea mai mică piedică.

Se pomeni deodată în mijlocul unei înghesuieli. O mulțime de lume, mai mult femei, era îngrămădite într-o sală murdară și dezgustătoare, în fundul căreia se afla o estradă despărțită printr-un grilaj de restul camerei : acolo, în stînga, la perete, se afla banca acuzaților, în mijloc era o tribună pentru martori și la dreapta biroul magistraților. Aceștia din urmă erau despărțiți de public printr-un paravan care-i ascundea privirilor, lăsînd mulțimii grija să-și închipuie, dacă poate, măreția ascunsă a justiției.

Pe banca acuzaților se aflau deocamdată două femei, ce făceau semne prietenelor din public care le priveau cu admirație, în vreme ce grefierul citea niște depoziții ascultate de doi polițiști și un individ în haine civile ce sta cu coatele pe masă. Temnicerul stătea în picioare, rezemat de balustradă, ciocănindu-și alene nasul cu o cheie mare, neîntrerupîndu-și acest exercițiu decît ca să poruncească liniște atunci cînd publicul devenea prea zgomotos ori ca să privească încruntat la cîte o femeie, spunîndu-i sever : „Scoate afară copilul !“ cînd gravitatea justiției era tulburată de țipetele șubțirele ale vreunui prunc slăbănog, pe jumătate înăbușit sub șalul mamei. Un aer închis și rău mirositor stăruia în încăpere. Pereții erau murdari și tavanul înnegrit. Pe prichiciul căminului se afla un

bust vechi și afumat și deasupra băncii acuzaților un ceas prăfuit, singurul lucru prezent ce părea că merge cum se cuvine. Viciul ori mizeria, ori poate amîndouă laolaltă, acoperiseră cu aceeași pojghiță murdară și ființele vii, dîndu-le aceeași aparență soioasă și afumată ca și tuturor obiectelor neînsuflețite îngropate sub această pătură de antică necurățenie.

Noah privi ager în jur ca să-l descopere pe Șmecher. Dar cu toate că se aflau acolo mai multe femei care ar fi putut foarte bine să fie mama ori soția distinsului domn, precum și cîțiva bărbați cărora li s-ar fi putut atribui o mare asemănare cu tatăl său, totuși nimeni din cei de față nu părea să corespundă exact descrierii ce i se făcuse cu privire la persoana domnului Dawkins. Așteptă, încurcat și nedumerit, pînă cînd cele două femei fură puse sub acuzație și trimise la judecătorie ; ele părăsiră sala dîndu-și aere grozave. Îndată după aceea apăru alt arestat și amicul nostru îl recunoscu numaidecît că-i cel pe care-l căuta.

În adevăr, cel care-și făcuse liniștit apariția în sală, cu mînecile hainei suflecate ca de obicei, cu mîna stîngă în buzunar și cu pălăria în dreapta, era chiar domnul Dawkins. Pășea înaintea temnicerului c-un mers legănat, imposibil de descris. După ce se așeză pe banca acuzaților, rosti cu voce tare și răspicată că vroia să afle pentru ce fusese pus într-o situație atît de umilitoare.

— Ține-ți gura, auzi — îi spuse temnicerul.

— Sînt cetățean englez, nu ? întrebă Șmecherul. Am ori nu drepturi ?

— Nu-ți fie frică, ai să le capeți acuși drepturile tale — îi întoarse vorba temnicerul — și încă bine pipărate.

— O să vedem noi ce-are să răspundă cloncanilor ministrul de interne, dacă nu mi se recunosc drepturile — zise domnul Dawkins. Ia să vedem ? Despre ce e vorba ? Aș fi încîntat dacă domnii magistrați ar binevoi să grăbească această mică afacere și să nu mă ție în loc citind ziarul, căci am o întîlnire în oraș cu un domn și eu sînt om de cuvînt și foarte punctual cînd e vorba de afaceri. Te pomenești că pleacă dacă nu sînt la ora exactă la întîlnire. Aș putea să le cer daune pentru așa ceva, dar n-am de gînd să fac una ca asta !

Ajuns aici, Șmecherul întrebă pe temnicer cum îi cheamă „pe cei doi șmecheri care stau în fotolii". Aceste vorbe stîr-

nină în sală o veselie grozavă. Auditorii rîseră aproape tot cu aşa de mare poftă cum ar fi rîs Charley Bates, dacă ar fi fost de faţă.

— Hei, tăcere ! răcni temnicerul.

— Ce este ? întrebă unul dintre magistraţi.

— Un pungaş, Înălţimea Voastră.

— A mai fost vreodată pe aici băiatul ?

— Ar fi trebuit să se înfăţişeze de mai multe ori — răspunse temnicerul. A fost văzut deseori în alte locuri. Îl cunosc foarte bine, Înălţimea Voastră.

— Aha ! Vra să zică dumneata pretinzi că mă cunoşti ? strigă Şmecherul, luînd în consideraţie constatarea temnicerului. Foarte bine. Asta se numeşte defăimare.

Aici, alt ropot de rîs şi iar un răcnet poruncind tăcere.

— Ei, acum să vedem martorii — zise grefierul.

— Chiar aşa ! Unde sînt martorii, să-i văd şi eu ? răsări Şmecherul.

Dorinţa aceasta îi fu numaidecît satisfăcută. Întîi păşi înainte un poliţist care văzuse cînd arestatul vîrîse mîna în buzunarul unui individ, în îmbulzeală, şi scosese o batistă. Găsind-o prea veche, o puse la loc în buzunarul proprietarului, după ce mai întîi o folosise personal. Pentru fapta aceasta îl arestase pe Şmecher de îndată ce putuse pune mîna pe el. Cercetîndu-l după aceea, găsise asupra lui o tabacheră de argint, avînd numele posesorului gravat pe capac. Domnul acela, care fusese descoperit cu ajutorul anuarului protipendadei, aflîndu-se de faţă la judecată, jură că tabachera era a lui şi că o pierduse cu o zi înainte, în îmbulzeală. Observase pe un tînăr care părea foarte grăbit să-şi deschidă drum prin mulţime şi acel tînăr era arestatul de faţă.

— Ai de pus vreo întrebare acestui martor, băiete ? întrebă magistratul.

— Nu mă înjosesc să stau de vorbă cu el — răspunse Şmecherul.

— Ai de spus ceva în apărarea dumitale ?

— N-auzi ce te întreabă Înălţimea sa dacă ai ceva de spus ? zise temnicerul, împingîndu-l cu cotul pe Şmecher, care tăcea.

— Vă rog de iertare ! zise Şmecherul, ridicîndu-şi c-un aer distrat privirile. Ai spus ceva, omule ?

— De cînd sînt, n-am pomenit asemenea derbedeu, Înălțimea Voastră — spuse funcționarul rînjind. Ai de spus ceva, pierde-vară ce ești ?

— Nu — răspunse Șmecherul — aici n-am nimic de spus, căci nu-i dugheana unde se împarte dreptatea. În afară de asta, avocatul meu e invitat în dimineața asta să ia masa cu vicepreședintele Camerei Comunelor. Dar ar fi cu totul altceva dacă ne-am afla în altă parte. Aș avea atunci ceva de spus. și el de asemenea, și-am mai avea acolo și pe toți prietenii mei, că-s foarte numeroși și foarte respectabili. Le-am arăta noi atunci cloncanilor de colo că ar fi fost mai bine pentru ei să nu se fi născut. Mai bine i-ar fi spînzurat slugile de cuierele de-acasă, ca să nu mai vie în dimineața asta aici să mă plictisească. Am să-i...

— Destul ! Tribunalul confirmă mandatul de arestare și-l trimite în judecată ! îl întrerupse grefierul. Luați-l de aici.

— Haide — spuse temnicerul.

— Bine, bine, iaca vin — răspunse Șmecherul, ștergîndu-și pălăria cu palma. Ei — se adresă el magistraților — degeaba mai faceți acuma pe înspăimîntații. Nu vă iert nicidecum, nici cît negru sub unghie. Aveți să mi-o plătiți asta, dragii mei. N-aș vrea să fiu în pielea voastră pentru nimic în lume ! Puteți să mă puneți în libertate, ba chiar să mă rugați în genunchi să plec, că e zadarnic, nu mai vreau acum ! Hai, duceți-mă în temniță ! Scoateți-mă mai repede de aici !

Cu aceste cuvinte, Șmecherul se lăsă scos afară de gulerul hainei, dar urmă a amenința tribunalul pînă afară în curte, strigînd că va face un scandal care va ajunge pînă în parlament. Întovărăși amenințarea asta cu o strîmbătură la adresa gardianului, umflîndu-se în pene și stricîndu-se de rîs.

După ce se încredință cu ochii lui că arestatul a fost închis singur într-o celulă, Noah se grăbi să se întoarcă la locul unde se despărțise de jupîn Bates. Aștepta acolo puțin pînă ieși acel domnișor dintr-o mică ascunzătoare, unde se retrăsese ca să se asigure că nici o persoană prea îndrăzneață nu-l urmărește pe noul său prieten.

Se grăbiră să se întoarcă împreună ca să raporteze lui Fagin mișcătoarea veste că Șmecherul făcea cinste educației pe care-o primise și că începuse a-și crea o faimă.

CAPITOLUL XLIV

Sosește vremea ca Nancy să-și țină făgăduiala pe care a făcut-o Rosei Maylie. Nu se ține însă de cuvînt.

DEȘI ERA ATÎT DE PRICEPUTĂ în arta prefăcătoriei și a șireteniei, Nancy nu putea ascunde cu totul tulburarea pe care i-o pricinuia gîndul chinuitor al gestului pe care-l săvîrșise. Își amintea că bătrînul cel perfid și brutalul Sikes îi încredințaseră planuri secrete, pe care le ținuseră ascunse față de toți ceilalți, sigur că numai ea merită toată încrederea lor și că e în afară de orice bănuială. Fără îndoială că aceste planuri erau niște ticăloșii și autorii lor niște mizerabili, iar Nancy era plină de ură împotriva bătrînului care-i împinsese, pas cu pas, tot mai adînc în prăpastia crimei și a ticăloșiei din care niciodată nu se va mai putea înălța. Totuși în unele clipe se simțea zdruncinată în hotărîrea ce-o luase, gîndindu-se că mărturisirile sale îl vor împinge pe bătrîn în gheara de fier de care se ferise veșnic și că se va prăbuși la sfîrșit, așa cum o merita de altfel, din pricina ei.

Astfel se chinuia, fiindcă nu se putea desface cu totul de vechii ei prieteni și tovarăși, deși era capabilă să-și fixeze voința asupra unei hotărîri și să nu se abată de la ea sub nici un motiv. Frica pentru Sikes ar fi fost o pricină cu mult mai puternică pentru ea ca să dea înapoi cît mai era încă timp. Pusese însă condiții ca secretul ei să fie păstrat cu sfințenie ; nu spusese nici o vorbă care ar fi putut pune în primejdie pe bandit ; refuzase, din dragoste pentru el, un refugiu care ar fi pus-o la adăpost de viciu și mizerie. Ce putea face mai mult ? Hotărîrea ei era luată.

Cu toate că luptele acestea sufletești se sfîrșeau întotdeauna cu această concluzie, îi chinuiau mereu mintea și lăsau urme. În cîteva zile slăbi și deveni palidă. Uneori părea cu totul străină de cele ce se petreceau în jurul ei și nu se mai amesteca zgomotos în discuții, ca mai înainte ; alteori rîdea fără pricină și se agita zadarnic ori stătea tăcută și abătută, cu capul în mîini, și sforțarea pe care o făcea ca să se scuture

de această descurajare arătă, mai bine ca orice, cît de rău se simțea și cît de departe erau gîndurile ei de preocupările celor din jur.

Era duminică noaptea și ceasul bisericii din apropiere bătu ora. Sikes și Fagin stăteau de vorbă, dar se opriră ca să-l asculte. Fata, ghemuită pe un scăunel scund, ridică atunci capul și ascultă atentă și ea... Unsprezece.

— Mai este o oră pînă la miezul nopții — spuse Sikes, ridicînd storul și privind afară. E o noapte neagră ca păcura. Bună vreme pentru afacerile noastre !

— Ah ! răspunse bătrînul. Ce păcat că nu-i nici una gata pregătită !

— Ai și dumneata dreptate o dată — răspunse stropșit Sikes. Păcat, căci sînt în toane bune.

Bătrînul oftă și clătină descurajat din cap.

— Are să trebuiască să ne silim a cîștiga vremea pierdută, de îndată ce vom pune ceva la cale — zise Sikes. Asta-i părerea mea.

— Asta spun și eu că se cheamă vorbă cuminte — răspunse Fagin, îndrăznind să-l bată pe umăr. Îmi face bine să te ascult.

— Îți face bine, zău ! răcni Sikes. N-are decît la urma urmei !

— Ha ! ha ! ha ! rîse Fagin, ca și cum era încîntat de-un hatîr pe care i-l făcea Sikes. Ești bine dispus în seara asta, Bill, ești bine dispus !

— Nu mă pot simți niciodată bine dispus cînd îți simt gheara uscată pe umărul meu. Jos laba — spuse Sikes, împingînd mîna bătrînului.

— Te enervează, Bill... Îți amintește de felul cum înșfacă copoii de la poliție — zise Fagin hotărît să nu se supere.

— Ba îmi amintește de cum te înșfacă dracu' — răspunse Sikes. Cred că nu s-a mai pomenit de cînd e lumea un om cu asemenea chip, în fară doar de tatăl dumitale ; dar îmi închipui că barba lui cea roșie a fost de mult părpălită. Dar poate că vii de-a dreptul din iad și nici n-ai avut tată ; asta nu m-ar mira de loc.

Fagin nu răspunse nimic la acest compliment, dar, trăgîndu-l pe Sikes de mînecă, îi arătă cu degetul pe Nancy, care, profitînd de conversația lor, își pusese pălăria și vroia să iasă pe ușă.

— Hei ! strigă la ea Sikes. Nancy ! Unde naiba te duci așa de tîrziu ?

— Nu departe de aici.

— Ce fel de răspuns e ăsta ? zise Sikes. Unde te duci ?

— Ți-am spus o dată : nu departe.

— Și eu te întreb unde ? se îndîrji Sikes. Auzi ori nu ?

— Nu știu unde — răspunse fata.

— Atunci știu eu — spuse Sikes, înfuriat mai mult de încăpățînarea fetei decît de intenția ei de a pleca. Nu te duci nicăieri. Stai jos !

— Nu mă simt bine, ți-am mai spus o dată — răspunse fata. Am nevoie să respir aer curat.

— Scoate-ți capul pe fereastră — zise Sikes.

— Aici nu-i destul aer — răspunse fata. Simt nevoia să ies în uliță, să respir.

— Atunci ai să te lipești de aer — spuse Sikes.

După această asigurare se sculă, încuie ușa luînd cheia, apoi, scoțîndu-i pălăria din cap, i-o zvîrli tocmai deasupra unui dulap vechi.

— Iaca așa — zise banditul. Și-acuma să stai liniștită locului, auzi ?

— Nu mă poate împiedica pe mine să ies o pălărie — răspunse fata, făcîndu-se deodată foarte palidă. Ce înseamnă asta, Bill ? Îți dai seama ce faci ?

— Dacă-mi dau seama ce... ha ! strigă Sikes, întorcîndu-se către Fagin. Și-a pierdut mințile, se vede, altfel n-ar îndrăzni să-mi vorbească astfel !

— Am s-ajung să fac o nebunie din pricina ta — murmură fata, apăsîndu-și pieptul cu mîinile, ca și cum ar fi vrut să oprească o izbucnire violentă. Lasă-mă să plec, auzi ?... Chiar acum... numaidecît !

— Nu ! spuse Sikes.

— Spune-i să mă lase să plec, Fagin ! E mai bine pentru el. E în interesul lui. N-auzi ? spuse Nancy, bătînd cu piciorul în podea.

— Dacă aud ? zise Sikes, întorcîndu-se pe scaun și înfruntîndu-o. Ah ! dacă te mai aud încă o jumătate de minut, asmut cîinele să te sugrume. Ce te-a apucat, tîrîtură ? Ce însemnează asta ?

— Lasă-mă să plec — spuse fata, c-o energie teribilă. Apoi, așezîndu-se jos pe podele, lîngă ușă, zise iar : Bill, lasă-mă

să ies. Nu-ți dai seama ce faci. E rău, crede-mă. Numai pentru o oră !... Haide... dă-mi drumul !

— Să mă tai în bucățele dacă fata asta n-a căpiat ! răcni Sikes apucînd-o brutal de braț. Scoală-te !

— Nu mă scol... nu mă scol pînă nu-mi dai drumul să plec... Nu vreau... nu vreau ! țipă fata.

Sikes așteptă o clipă potrivită ca să-i apuce mîinile și, tîrînd-o, în vreme ce fata se zbătea și se lupta cu el, într-o odaie alăturată, se așeză pe-o bancă, iar pe dînsa o trînti pe-un scaun ținînd-o cu forța. Nancy se zbătu și se rugă rînd pe rînd, pînă bătură orele douăsprezece ; atunci, istovită și sleită de puteri, renunță să mai lupte. După ce îi smulse făgăduiala cu jurămînt, că nu va mai încerca să iasă în noaptea aceea, Sikes o lăsă să se liniștească și se întoarse la Fagin.

— Uf ! făcu spărgătorul, ștergîndu-și sudoarea de pe față. Ce ființă ciudată-i fata asta !

— Ai dreptate, Bill — răspunse bătrînul, cu un aer preocupat. Ai dreptate !

— De ce dracu' s-a încăpățînat așa de tare să iasă numaidecît în seara asta ? întrebă Sikes. Ce părere ai ? Hai spune, că doar tu o cunoști mai bine ca mine. Ce-o fi însemnînd asta ?

— Încăpățînare, încăpățînare femeiască, dragă, așa cred.

— Da, așa presupun și eu — mormăi Sikes. Credeam că am dresat-o, dar se dovedește tot așa de rea ca la început.

— Ba e și mai afurisită — spuse gînditor bătrînul. N-am văzut-o pînă acum să se înfurie în asemenea hal pentru un fleac ca ăsta.

— Nici eu — spuse Sikes. Te pomenești că a căpătat și ea febra aceea afurisită, care se vede că i-a pătruns în sînge și nu poate ieși. Nu crezi ?

— Se prea poate — răspunse bătrînul.

— Dacă o mai apucă — zise Sikes — am să-i scot eu singur puțin sînge, fără ajutorul doctorului.

Bătrînul făcu un semn ușor din cap, ca să arate că aprobă acest fel de tratament.

— Cît am zăcut în pat, ea a stat zi și noapte la căpătîiul meu, veghindu-mă, pe cînd tu, lup negru la inimă ce ești, nu te-ai arătat nici măcar o singură dată — zise Sikes. Am îndurat o sărăcie cruntă în tot timpul ăsta ; cred că și din pricina

asta s-a ţicnit. A stat atîta timp închisă în casă, încît nu-i de mirare că simte nevoia să respire aer curat.

— Fără îndoială, dragul meu — răspunse Fagin în şoaptă. Sst !

Fata apăru în uşă şi se duse să se aşeze la locul ei de mai înainte. Avea ochii roşii şi umflaţi. Începu a se legăna încolo şi încoace şi după cîteva clipe izbucni într-un hohot de rîs.

— Na ! Acuma a sărit dincolo ! exclamă Sikes, întorcînd o privire foarte uimită către tovarăşul său.

Fagin îi făcu semn să se prefacă că nu bagă în seamă, şi după cîteva minute fata îşi recăpătă înfăţişarea-i obişnuită. După ce-i şopti lui Sikes că nu mai era nici o primejdie să fie apucată de o altă criză, Fagin îşi luă pălăria şi-i ură noapte bună. În pragul uşii se opri şi, privind în jur, întrebă dacă nu s-ar putea să-i lumineze cineva scara cît coboară.

— Du-te şi luminează scările pînă jos — spuse Sikes, umplîndu-şi pipa. Ar fi păcat să-şi rupă singur gîtul şi să lipsească pe amatorii de curiozităţi de plăcerea unui asemenea spectacol. Du-te cu o lumină.

Nancy luă o lumînare şi-l întovărăşi pe bătrîn pînă în josul scărilor. Cînd ajunseră pe coridor, Fagin îşi duse un deget la buze şi, apropiindu-se de fată, îi şopti :

— Ce este, dragă Nancy ?

— Ce vrei să spui ? răspunse fata la fel în şoaptă.

— Care-i pricina celor petrecute ? întrebă Fagin. Dacă el se poartă atît de neomenos cu tine (în acelaşi timp arăta cu degetu-i de schelet în susul scărilor), căci e o bestie, Nancy, o bestie... de ce nu-l...

— Ei ? zise fata cînd Fagin se opri cu gura aproape atingîndu-i urechea şi cu ochii aţintiţi într-ai ei.

— Deocamdată e de ajuns atît — spuse bătrînul. Vom mai vorbi noi despre asta. Să ştii că ai în mine un prieten. Nancy, un prieten în care te poţi încrede. Am un mijloc sigur şi neprimejdios. Dacă simţi nevoia să te răzbuni pe cel care se poartă cu tine ca şi cu un cîine... ca şi cum ai fi un cîine !... ba şi mai rău, căci cu cîinele lui se poartă blînd cîteodată... vino la mine... Îţi repet, vino la mine. Pe el îl cunoşti de ieri, de alaltăieri, iar pe mine mă cunoşti de atîta timp, Nancy.

— Te cunosc foarte bine — răspunse fata, fără să se arate cîtuşi de puţin mişcată. Noapte bună !

Se dădu înapoi cînd Fagin îi întinse mîna, dar îi mai spuse încă o dată noapte bună, cu voce liniştită, şi, răspunzînd privirii bătrînului cu un semn de înţelegere din cap, închise uşa.

Fagin plecă spre casă, frămîntîndu-şi mintea cu felurite gînduri. Ajunsese la convingerea, nu după cele petrecute acum, cu toate că şi acestea contribuiseră să-i întărească presupunerile, ci încetul cu încetul, că Nancy, obosită de brutalitatea hoţului, îşi găsise un prieten nou. Purtarea ei ciudată, desele plecări de acasă, indiferenţa faţă de interesele asociaţiei, pentru care arăta altădată atîta zel, la care se mai adăuga acum nerăbdarea-i desperată să plece de acasă în acea noapte, la o anumită oră, toate acestea îi întăreau presupunerea, făcîndu-l chiar să privească chestiunea ca pe un lucru sigur. Noua ei simpatie nu era unul dintre elevii lui. Oricine o fi fost, sigur că era o preţioasă achiziţie, mai ales cînd avea o ajutoare ca Nancy, şi trebuia numaidecît, cugeta Fagin, să şi-l apropie fără întîrziere.

Dar mai putea totodată să-şi realizeze o tainică şi sumbră dorinţă. Sikes ştia prea multe, şi-apoi batjocurile grosolane cu care-l umilea veşnic îl răneau foarte tare, deşi n-o arăta. Fata ştia prea bine, îşi spunea Fagin, că dacă îl părăseşte nu va scăpa nicăieri de furia lui, care îl va urmări, cu siguranţă, şi pe noul ei amant, pe care îl putea zdrobi ori poate chiar omorî în bătaie. Astfel că n-ar fi de mirare dacă s-ar lăsa convinsă să-l otrăvească pe Sikes. Femeile săvîrşesc adesea asemenea fapte, ba încă şi mai teribile, în împrejurări asemănătoare. „Aş scăpa pentru totdeauna de ticălosul acela periculos, pe care-l urăsc din suflet. I-ar lua altul locul, şi puterea mea asupra fetei ar fi nelimitată, căci aş stăpîni-o prin taina crimei."

Aceste gînduri se înfiripaseră în mintea lui Fagin în scurtul răstimp cît rămăsese singur în odaia lui Sikes. Preocupat de ele, prinsese cea dintîi ocazie ca s-o descoasă pe fată şi la plecare îi strecurase cîteva cuvinte la ureche, după cum am văzut. Nancy nu se arătase de loc surprinsă, deşi era cu neputinţă să nu fi priceput ceea ce dăduse el a înţelege. Înţelesese perfect. Privirea pe care i-o aruncase la despărţire arăta limpede asta.

Dar te pomeneşti că n-o poate convinge să urzească uciderea lui Sikes şi asta era chestiunea principală. „Cum aş putea să-mi sporesc puterea asupra ei ? se gîndea Fagin în drum spre casă. Cu ce aş putea pune stăpînire mai tare pe ea ?"

Asemenea indivizi ca Fagin au minte foarte ageră şi in-

ventivă. Dacă ar încerca, nu să smulgă o mărturisire directă din partea fetei, ci s-o spioneze ca să descopere pricina schimbării ei şi apoi s-o ameninţe că-i spune totul lui Sikes, de care-i era aşa de frică, dacă nu vrea să facă ce spune el, nu şi-ar asigura atunci complicitatea ei ?

— Cu siguranţă — spuse Fagin aproape în gura mare — că n-ar mai îndrăzni să mi se împotrivească. Nu, ferit-a sfîntul ! Ideea e minunată, mijloacele sînt găsite, aşa că o pot pune în aplicare. Acum te am în mînă !

Aruncă înapoi o privire sumbră, ameninţînd cu pumnul în direcţia locuinţei banditului, apoi îşi urmă drumul mişcîndu-şi într-una mîinile în buzunarele redingotei lui vechi, strîngînd din pumni ca şi cum ar fi vrut să sfărîme între degetele-i osoase un duşman urît de moarte.

CAPITOLUL XLV

Fagin îl trimite pe Noah Claypole într-o misiune secretă.

FAGIN SE SCULĂ A DOUA ZI DIS DE DIMINEAŢĂ şi aşteptă cu nerăbdare sosirea noului său asociat. Acesta se ivi, în sfîrşit, după un timp care i se păru bătrînului nesfîrşit de lung şi se aruncă cu lăcomie asupra dejunului.

— Bolter — spuse Fagin, trăgîndu-şi un scaun lîngă masă şi aşezînduse în faţa lui Morris Bolter.

— Ei, iată-mă-s — răspunse Noah. Ce doreşti ? Nu cumva vrei să mă pui la treabă înainte de a fi mîncat ? Rău obicei aveţi aici ! N-ai vreme nici măcar să stai cumsecade la masă.

— Dar poţi sta de vorbă în vreme ce mănînci — spuse Fagin, blestemînd din tot sufletul în gînd lăcomia tînărului său prieten.

— A, da, pot vorbi. Ba chiar îmi prieşte vorba în timpul mesei — zise Noah, tăindu-şi o felie uriaşă de pîine. Unde-i Charlotte ?

— A ieşit — spuse Fagin. Am trimis-o să se plimbe de dimineaţă împreună cu cealaltă fată, ca să putem sta de vorbă singuri.

— Aha zise Noah. Aş fi dorit să-i fi poruncit mai întîi să-mi prăjească nişte pîine în unt. Dar nu-i nimic. Urmează, căci asta nu mă împiedică să mănînc.

Şi-n adevăr părea că nu-i nici o primejdie să-l poată întrerupe cineva din acea ocupaţie, deoarece se aşezase la masă hotărît să muncească cu rîvnă.

— Te-ai arătat vrednic ieri, dragă — spuse Fagin. Foarte frumos chiar ! Şase şilingi şi zece penny pentru prima zi ! Ai să te îmbogăţeşti de pe urma broscoilor !

— Nu uita să pui la socoteală şi cele trei oale de cositor, precum şi bidonul de lapte — spuse domnul Bolter.

— Nu, nu, dragă. Ai avut o idee genială cu oalele de cositor, iar bidonul de lapte a fost o lovitură de maestru.

— Frumuşică treabă pentru un începător — observă cu modestie domnul Bolter. Am luat oalele de după nişte gratii, iar bidonul de lapte stătea singurel în faţa unei cîrciumi. Mi-a fost milă de el să nu-l ruginească ploaia ori să nu răcească cumva stînd aşa afară, în frig. Ce zici ? Ha ! ha ! ha !

Fagin se prefăcu că rîde cu poftă. Domnul Bolter, după ce se sătură de rîs, hăpăi din cîteva înghiţituri cea dintîi felie de pîine cu unt şi se apucă să-şi pregătească a doua.

— Am nevoie de dumneata, Bolter — spuse Fagin, rezemîndu-şi coatele pe masă. Am nevoie pentru o treabă care cere multă băgare de seamă şi agerime de minte.

Asta-i acum ! exclamă Bolter. Nu cumva vrei să-mi dai o treabă primejdioasă ori să mă trimiţi din nou pe la vreo poliţie de-a dumitale ? Nu merg cu mine de-astea, atîta îţi spun.

— Nu rişti nici o primejdie — spuse bătrînul — nici urmă de primejdie. E vorba numai de spionat o femeie.

— O femeie bătrînă ? întrebă domnul Bolter.

— Nu, tînără — răspunse Fagin.

— A, la asta mă pricep foarte bine — zise Bolter. La şcoală eram un spion de mîna întîi. Şi de ce trebuie s-o pîndesc ? Ca să-i...

— Ba pentru nimic alta decît ca să-mi raportezi mie unde se duce, cu cine se întîlneşte şi, dacă-i cu putinţă, ce vorbeşte.

Va trebui să ţii minte strada, dacă va fi vorba de o stradă, casa, dacă va fi vorba de o casă, şi să-mi aduci toate informaţiile cu putinţă.

— Şi ce-mi vei da pentru străduiala mea ? întrebă Noah, punînd jos paharul şi privindu-l pe bătrîn drept în ochi.

— Dacă-mi faci treabă bună, ai o liră sterlină întreagă — spuse Fagin, ca să-i stîrnească cît mai tare interesul pentru acea urmărire. Să ştii că n-am plătit pînă acum niciodată aşa de bine pentru o afacere din care n-am mare lucru de cîştigat.

— Cine-i femeia aceea ? întrebă Noah.

— E una de-ale noastre.

— O-ho-ho ! făcu Noah, frecîndu-şi vîrful nasului. Ai vreo bănuială asupra ei ?

— A făcut cunoştinţe noi, dragul meu, şi trebuie să ştiu şi eu cine sînt acei prieteni — zise Fagin.

— Pricep — spuse Noah. Vrei numai să ai plăcerea de a le face cunoştinţa, în caz că sînt oameni respectabili, ai ? Ha ! ha ! ha ! Sînt omul dumitale.

— Nici nu m-am îndoit de asta ! strigă Fagin încîntat de succesul propunerii lui.

— Desigur, desigur — răspunse Noah. Unde-i femeia cu pricina ? Unde trebuie să mă duc s-o aştept ? Cînd mă apuc de treabă ?

— Toate acestea, dragul meu, am să ţi le lămuresc la timpul cuvenit — spuse Fagin. Dumneata să fii gata pregătit, şi lasă restul în seama mea.

În noaptea aceea, într-a doua noapte şi-n următoarea, spionul stătu încălţat şi îmbrăcat cu hainele-i de căruţaş, gata pregătit de plecare la cea dintîi vorbă a lui Fagin. Trecură şase nopţi, şase nopţi lungi şi obositoare, şi-n fiecare seară, Fagin se întorcea c-o mutră dezamăgită, declarînd scurt că momentul nu sosise încă. A şaptea seară se întoarse mai devreme ca de obicei, cu faţa strălucind de bucurie. Era într-o duminică.

— Pleacă de acasă în noaptea asta — spuse Fagin — şi sînt sigur că se duce pentru ceea ce mă interesează pe mine, iar bărbatul de care se teme nu se întoarce pînă în zori. Vino cu mine repede !

Noah fu într-o clipă în picioare, fără să scoată un cuvînt, căci tulburarea care-l stăpînea pe bătrîn îl cuprinsese şi pe el. Ieşiră pe furiş din casă şi, străbătînd un întreg labirint de

străzi, ajunseră în sfîrşit în faţa unei taverne pe care Noah o recunoscu că-i aceea unde dormise în noaptea sosirii lui la Londra.

Erau orele unsprezece trecute şi uşa era închisă. Se deschise însă tăcută, alunecînd uşor în balamale, cînd Fagin scoase un fluierat încet. Intrară fără zgomot şi uşa se închise în urma lor.

Fagin şi evreul cel tînăr care le deschisese, abia îndrăznind să şoptească şi înţelegîndu-se mai mult prin semne, îi arătară cu mîna lui Noah o ferestruie în perete şi-i făcură semn să se caţăre pînă la ea, ca să observe persoana care se află în odaia vecină.

— Asta e femeia cu pricina ? întrebă el dintr-o răsuflare.

Fagin încuviinţă din cap.

— Nu-i pot vedea bine faţa — şopti iar Noah. Se uită în jos şi lumînarea e în spatele ei.

— Stai pe loc ! murmură Fagin.

Făcu semn lui Barney, care dispăru numaidecît, ivindu-se îndată după aceea în odaia vecină. Sub pretext că curăţă mucul lumînării, aşează sfeşnicul dinaintea fetei, căreia îi adresă cîteva cuvinte ca s-o facă să ridice capul.

— Acum o văd ! exclamă spionul.

— O vezi bine ?

— Aş putea s-o recunosc dintr-o mie.

Noah se dădu repede jos, căci fata deschisese uşa ca să plece. Fagin îl trase repede în dosul unui geamlîc cu perdele şi amîndoi îşi ţinură respiraţia cînd Nancy trecu numai la cîţiva paşi de ascunzătoarea lor, ca să iasă pe uşa pe care intraseră ei.

— Psst ! făcu Barney, care ţinea uşa deschisă. Haide !

Noah schimbă o privire cu Fagin, apoi se repezi afară.

— La stînga — şopti Barney. Ia-o pe partea stîngă şi ţine-o tot aşa înainte.

Noah făcu întocmai şi la lumina felinarelor zări silueta fetei mergînd la o mică distanţă înaintea lui. Se apropie de dînsa cît crezu de cuviinţă că-i prudent şi merse pe trotuarul celălalt, ca să poată să-i pîndească mai bine toate mişcările. Nancy privi de cîteva ori neliniştită în jur şi o dată se opri chiar locului, lăsînd să treacă înainte doi oameni care mergeau în urma ei. Pe măsură ce înainta, părea că prinde tot mai mult curaj şi merge cu pas mai sigur şi mai hotărît. Spionul se ţinu la aceeaşi distanţă, prudent, în urmă, fără s-o piardă din ochi.

CAPITOLUL XLVI

Întîlnirea.

PE CÎND OROLOGIILE BISERICILOR SUNAU orele unsprezece și trei sferturi, două umbre apărură pe podul Londrei. Una, cea care mergea cu pas repede și ușor, era o femeie ce privea în jur cu un aer neliniștit ca și cum ar fi vrut să descopere pe cineva care o aștepta. Cealaltă era un om care se strecura în umbră la mică depărtare, potrivindu-și pasul după al femeii, oprindu-se cînd ea se oprea și înaintînd repede cînd pornea din nou, fiind cu băgare de seamă, ca nu cumva, în elanul urmăririi, să se apropie prea tare de dînsa. Traversară astfel podul, trecînd din Middlesex pe malul dinspre Surrey, cînd deodată femeia se întoarse în loc și o luă înapoi, ca și cum ar fi fost dezamăgită, după ce cercetase zadarnic chipurile trecătorilor. Mișcarea fu bruscă, dar nu surprinde pe cel care o urmărea. Dosindu-se într-una din firidele din dreptul picioarelor podului și aplecîndu-se peste parapet ca să-și ascundă și mai bine fața, așteptă pînă ce femeia trecu pe trotuarul opus. Cînd ajunse la aceeași distanță ca mai 'nainte, bărbatul ieși din ascunzătoare, liniștit, și se luă iar după ea. Aproape de mijlocul podului, femeia se opri locului. Omul se opri și el.

Era o noapte foarte întunecoasă. Ziua fusese ploioasă și la ora aceea, în acel loc, trecătorii erau foarte rari și pășeau grăbiți, fără să bage de seamă pe femeia și pe omul care o urmărea și poate chiar fără să-i vadă. Înfățișarea lor, de altfel, nici nu putea atrage atenția bieților oameni din acel cartier al Londrei, care treceau pe acolo întîmplător, ducîndu-se să-și caute un adăpost pentru noapte sub vreo poartă sau în vreo baracă părăsită. Cei doi stăteau acolo tăcuți, fără să întrebe pe nimeni nimic și fără să le adreseze nimeni vreo vorbă.

Ceața care plutea deasupra rîului era atît de deasă, că lumina roșiatică a focurilor de pe puntea vapoarelor legate pe la cheiuri și umbrele clădirilor negre de pe țărmul Tamisei abia se mai zăreau. Bătrînele prăvălii afumate de pe amîn-

două malurile fluviului se zăreau ca o grămadă nedesluşită de acoperişuri şi creste ce se aplecau parcă încruntate deasupra rîului, încercînd zadarnic să-şi desluşească imaginea lor ştearsă în oglinda neagră a apei. Abia de se zărea prin pîclă turnul cel antic al bisericii Sfîntul Mîntuitor şi săgeata turnului Sfîntul Magnus — paznicii seculari ai bătrînului pod ; cît despre pădurea de catarge din susul rîului şi săgeţile celorlalte biserici din apropiere, acestea erau aproape cu totul ascunse vederii.

În vreme ce fata se plimba neliniştită pe pod încolo şi-ncoace, supravegheată de cel care n-o pierdea din ochi, clopotul cel mare de la Sfîntul Paul vesti trecerea unei noi zile în veşnicie. Miezul nopţii cobora în cetatea înţesată de lume, intrînd în palat şi-n cocioabă, în închisoare şi-n spital, la căpătîiul morţilor şi al noilor-născuţi, al bolnavilor şi al celor sănătoşi, se apleca deasupra chipului încremenit al morţilor şi al somnului dulce al copiilor, acelaşi pentru toţi.

Îndată după ce se stinse ultima bătaie a ceasului, o tînără domnişoară, întovărăşită de un domn în vîrstă, cu părul cărunt, coborîră dintr-o trăsură în apropiere de acel loc. După ce dădură drumul birjei, se îndreptară spre pod. Cum puseră piciorul pe pavajul străzii, fata tresări şi se îndreptă către dînşii.

Noii sosiţi înaintau privind în jurul lor cu aerul celor care nu prea trag mare nădejde să găsească ceea ce caută, cînd fata îi întîmpină pe neaşteptate. Se opriră slobozind un strigăt de surprindere, pe care şi-l înăbuşiră însă numaidecît, căci tocmai în acea clipă trecu pe lîngă ei un individ îmbrăcat ţărăneşte, care-i atinse ca din întîmplare.

— Nu aici — spuse repede Nancy — mi-e frică să vorbesc aici. Să mergem aiurea, la o parte din drumul oamenilor, colo sub pod.

Pe cînd rostea aceste vorbe, arătînd cu degetul direcţia în care trebuiau să se îndrepte, ţăranul întoarse capul şi-i întrebă ursuz cu ce drept ocupau tot trotuarul, apoi trecu înainte.

Tînăra fată arătase înspre scara ce coboară de pe pod la fluviu, pe malul dinspre Surrey, pe care se află şi biserica Sfîntul Mîntuitor. Omul îmbrăcat ţărăneşte se grăbi să se furişeze nevăzut către acel loc şi, după ce cercetă o clipă împrejurimile, coborî pe scări în jos.

Scara aceasta face parte din pod şi are trei rînduri de trepte. Drept la sfîrşitul rîndului al doilea, zidul din stînga

se sfîrşeşte printr-un pilastru cu faţa spre Tamisa. În locul acela, treptele se lărgesc, astfel că cineva care trece după colţul acesta al zidului nu poate fi zărit de cei ce se află mai sus, chiar de-ar fi despărţiţi numai de o treaptă. Ajuns în acel loc, ţăranul aruncă o privire iute în jur şi, văzînd că nu se putea o ascunzătoare mai bună şi că avea loc de ajuns, datorită refluxului, se dosi acolo cu spatele rezemat de pilastru şi aşteptă, aproape sigur că cei care veneau în urma lui nu vor coborî mai jos şi că, chiar de nu va izbuti să audă ca vorbesc, va putea să-i urmărească mai departe fără primejdia de a fi descoperit. Spionul era nespus de curios să afle pricina acestei întrevederi atît de deosebite de cea la care se aşteptase, dar timpul se scurgea atît de greu în acel loc singuratic, încît în mai multe rînduri se gîndi să-şi abandoneze postul şi să plece, crezînd că cei trei se opriseră undeva mult mai sus ori se duseseră aiurea ca să-şi spuie secretele. Tocmai voia să iasă din ascunzătoare şi să se urce pe pod, cînd deodată auzi zgomot de paşi şi voci care vorbeau chiar lîngă dînsul.

Se lipi cît putu mai tare de zid şi, ţinîndu-şi răsuflarea, ascultă.

— E de ajuns pînă aici — spuse vocea domnului în vîrstă. Nu pot îngădui ca domnişoara să meargă mai departe. Altcineva în locul meu poate nici n-ar fi vrut să te urmeze pînă aici, dar eu, precum vezi, sînt dispus să-ţi fac pe plac.

— Să-mi faceţi pe plac ! răsună vocea fetei care-i călăuzise pînă acolo. Sînteţi prea îngăduitor, domnule, dacă socotiţi că mi-aţi făcut un chef ! Dar să nu mai vorbim de asta.

— Spune-mi atunci — zise domnul cel bătrîn, cu voce mai blîndă — în ce scop ne-ai adus într-un loc atît de straniu ? De ce n-ai vrut să stăm de vorbă sus pe pod, la lumină, unde-i puţină mişcare şi lume, în loc să ne aduci în gaura asta întunecoasă şi fioroasă ?

— V-am mai spus — zise Nancy — că mi-era teamă să vorbesc sus. Nu ştiu de ce — adăugă ea, înfiorîndu-se — m-a cuprins o spaimă aşa de grozavă, că de-abia mă pot ţine pe picioare.

— De ce te temi ? întrebă domnul, părînd mişcat de starea în care o vedea.

— N-aş putea spune anume de ce — răspunse fata. Aş vrea şi eu să ştiu. Toată ziua m-au stăpînit nişte gînduri groaznice : vedeam într-una numai morţi şi linţoluri însînge-

rate. În astă-seară am luat o carte să citesc, ca să mai treacă timpul, dar pe paginile cărții apăreau mereu aceleași vedenii teribile.

— Imaginația e de vină — spuse domnul, încercînd s-o liniștească.

— Ba nu-i imaginația — răspunse fata, cu glas înăbușit. Aș putea să jur că am văzut pe fiecare pagină a cărții, scris cu litere mari, negre, cuvîntul „sicriu", vai, iar în astă-noapte, pe stradă, tot timpul am simțit un sicriu în urma mea.

— Asta nu-i nimic extraordinar — spuse domnul. Și mie mi s-a întîmplat de multe ori să întîlnesc pe stradă sicrie.

— Dar acelea erau *adevărate* — răspunse fata — nu ca cel pe care l-am văzut eu.

În vocea fetei era ceva atît de straniu, încît spionul ascuns se cutremură și simți că-i îngheață sîngele în vine. Dar simți o ușurare neînchipuită cînd auzi vocea dulce a tinerei domnișoare, care o ruga pe Nancy să se liniștească și să nu se lase pradă unor gînduri atît de groaznice.

— Vorbește-i cu blîndețe — îi spuse ea domnului care o întovărășea. Sărmana fată pare să aibă mare nevoie de un cuvînt bun.

— Pastorii voștri cei mîndri m-ar fi privit cu dispreț în starea în care mă aflu în astă-seară și mi-ar fi ținut o predică despre focul iadului și răzbunarea cerului ! strigă fata. Ah, scumpă domnișoară, de ce acei care se pretind oamenii lui Dumnezeu nu se poartă cu noi, nenorocitele, așa de blînd și de milos ca dumneata care, pe lîngă tinerețe și atîtea alte calități pe care ei le-au pierdut, ești cu atît mai modestă și mai umilă decît ei, cînd ai avea dreptul, mai mult decît ei, să arăți mîndrie !

— Turcul — spuse domnul — după ce-și spală bine fața, se întoarce spre răsărit ca să spuie rugăciunile. La fel și cucernicii noștri, după ce-și șterg zîmbetul de pe față și arată lumii chipuri smerite, își întorc cu aceeași regularitate ochii spre partea cea mai întunecată a cerului. Între musulman și fariseu eu îl aleg pe primul !

Aceste vorbe erau adresate tinerei domnișoare și păreau rostite cu scopul de a o lăsa pe Nancy să-și mai vină în fire. Domnul cel în vîrstă se întoarse îndată după aceea către ea.

— N-ai venit aici duminica trecută — spuse el.

— N-am putut veni — răspunse Nancy — pentru că am fost oprită cu forța.

— Cine te-a oprit ?

— Cel despre care i-am mai vorbit domnișoarei.

— Nu cumva ești bănuită că ai de-a face cu persoane străine în ceea ce privește chestiunea care ne-a adus aici în seara asta ? întrebă domnul cel bătrîn.

— Nu — răspunse fata, clătinînd din cap. Îmi vine foarte greu să plec de acasă, căci trebuie să-i dau socoteală unde mă duc. N-aș fi putut veni data trecută la domnișoara, dacă nu i-aș fi pus laudanum în băutură înainte de a pleca de la el.

— S-a deșteptat înainte de întoarcerea dumitale ? întrebă domnul.

— Nu. Nici el, nici ceilalți nu mă bănuiesc.

— Cu atît mai bine — spuse domnul. Și acum, ascultă-mă.

— Sînt gata — răspunse Nancy pe cînd domnul stătea o clipă pe gînduri.

— Tînăra domnișoară — zise domnul — mi-a făcut cunoscut mie și altor cîțiva prieteni, în care avem toată încrederea, ceea ce i-ai spus acum două săptămîni. Trebuie să-ți mărturisesc că am stat la început la îndoială dacă meriți să te credem : acum însă sînt convins că ești demnă de toată încrederea noastră.

— Da — spuse iute fata.

— Sînt convins de asta, o repet. Și ca să-ți dovedesc că am încredere în dumneata, îți voi mărturisi, fără înconjur, că avem de gînd să smulgem prin teroare secretul pe care-l ascunde acel individ care se numește Monks. Însă — adăugă domnul — dacă nu putem pune mîna pe el ori dacă nu-i putem smulge ceea ce dorim, atunci va trebui să ni-l dai în mînă pe bătrîn.

— Pe Fagin ! strigă fata, făcînd un pas înapoi.

— Va trebui să ni-l dai în mînă pe omul acela — repetă domnul.

— Asta n-am s-o fac niciodată — răspunse Nancy. Adevărat că e dracul gol, ba cu mine a fost mai rău ca dracu' : dar așa ceva nu pot face.

— Vra să zică nu vrei ? spuse domnul ca și cum s-ar fi așteptat la răspunsul acela.

— Nu — răspunse fata.

— Spune-mi măcar pentru ce ?

— Pentru un singur motiv — răspunse cu hotărîre fata — pentru un motiv pe care domnișoara îl știe și pentru care îmi va ține partea, sînt sigură, căci mi-a făgăduit. Și afară de asta, din pricină că viața pe care am dus-o eu e tot atît de ticăloasă ca și a lui. Mulți dintre noi am îndurat aceleași mizerii și nu pot să mă întorc acum împotriva lor, cînd și ei ar fi putut oricînd să mă trădeze, dar n-au făcut-o, așa păcătoși cum sînt.

— Bine atunci — se grăbi să spună domnul cel bătrîn ca și cum aici vroise să ajungă — dă-mi-l pe Monks în mînă și pe urmă lasă-mă să-l frec eu cum știu.

— Dar dacă-i trădează pe ceilalți ?

— Îți promit că în cazul acesta, dacă izbutim să scoatem adevărul de la el, nu vom da curs mai departe afacerii. Îmi închipui că sînt în trecutul lui Oliver împrejurări dureroase de dat în vileag. Dacă adevărul iese la lumină, sîntem mulțumiți și libertatea nimănui nu va fi primejduită.

— Și dacă nu iese la lumină ? observă fata.

— Atunci — urmă domnul — nu-l vom tîrî pe Fagin în fața justiției fără consimțămîntul dumitale. Dar în cazul acesta, îți voi aduce niște dovezi care, sînt aproape sigur, te vor hotărî să mi-l dai în mînă.

— Îți promit — răspunse Rose. Ai cuvîntul meu.

— Domnișoara îmi promite că va fi așa ? întrebă iute fata.

— Monks nu va ști niciodată cum ați aflat toate astea ? adăugă Nancy după o scurtă tăcere.

— Niciodată — răspunse domnul. Vom face așa fel ca să nu bănuiască nimic.

— Am fost învățată de mică să mint și am trăit între mincinoși — spuse Nancy după o nouă tăcere — dar mă încred în cuvîntul pe care mi l-ați dat.

După ce mai primi încă o dată asigurarea că putea să se încreadă într-înșii, Nancy începu a descrie amănunțit taverna de unde fusese urmărită în seara aceea, dar vorbea atît de încet, încît spionului îi venea greu să prindă, măcar vag, șirul vorbei. Din cînd în cînd părea că se oprește, ca să lase timp domnului să-și noteze în fugă cîteva din lămuririle pe care i le dădea. După ce descrise cu de-amănuntul locul și împrejurimile și lămuri unde trebuie să te ascunzi pentru a observa totul fără să fii văzut, după ce le spuse în ce zi și la ce oră

avea obicei Monks să se arate acolo, păru că se gîndește cîteva clipe, ca și cum ar fi vrut să-și amintească mai bine trăsăturile și înfățișarea omului despre care vorbea.

— E înalt — spuse fata — și bine făcut, dar nu-i gras. Cînd merge parcă e veșnic la pîndă și se uită într-una înapoi peste umăr, cînd într-o parte, cînd în alta. Și țineți bine minte că are ochii foarte înfundați în cap și l-ați putea recunoaște numai după semnul ăsta. E smead la piele, părul și ochii îi sînt negri și, cu toate că n-are decît douăzeci și șase ori douăzeci și opt de ani, are o înfățișare trecută și veștedă. Pe buze i se observă adesea urmele dinților, căci are accese de furie și uneori își mușcă chiar mîinile pînă la sînge... De ce ați tresărit ? spuse fata, oprindu-se deodată.

Domnul se grăbi să-i răspundă că tresărise fără voie și o rugă să urmeze mai departe.

— O parte din amănuntele acestea le-am aflat la cîrciuma despre care v-am vorbit. Eu nu l-am văzut decît de două ori și de amîndouă dățile era înfășurat într-o manta mare. Astea sînt toate lămuririle pe care vi le pot da, ca să vă ajut să-l recunoașteți. Stați puțin — adăugă ea — pe gît destul de sus, așa că se poate vedea sub cravată cînd întoarce capul, are...

— O pată mare, roșie, parcă ar fi o arsură ! strigă domnul cel în vîrstă.

— Cum ? ! zise Nancy. Îl cunoașteți ?

Domnișoara cea tînără slobozi și ea un strigăt de mirare și cîteva clipe rămaseră atît de tăcuți, încît cel ce-i pîndea le putea auzi lămurit răsuflarea.

— Cred că-l cunosc — rupse tăcerea domnul cel în vîrstă. Așa se pare, după descrierea pe care mi-ai făcut-o. Vom vedea... Se întîmplă adesea între oameni asemănări curioase. Poate că nu-i el.

Rostind vorbele acestea cu voce indiferentă, făcu cîțiva pași înlături spre partea unde sta ascuns spionul, care-l auzi lămurit murmurînd : „El trebuie să fie".

— Și acum, fetițo — spuse el, întorcîndu-se, pe cît se părea după sunetul vocii, la locul unde stătuse la început — pentru că ne-ai dat un ajutor atît de prețios, aș vrea să-ți fac un bine în schimb. Cu ce aș putea să-ți fiu de folos ?

— Cu nimic — răspunse Nancy.

— Nu vorbi așa — spuse domnul, cu voce atît de blîndă, încît ar fi putut muia o inimă mult mai împietrită. Ia gîndește-te bine și spune-mi.

— Cu nimic, domnule — repetă fata, prinzînd a plînge. Nu-mi puteți fi de nici un ajutor. Pentru mine nu mai există speranță.

— Cred că vezi lucrurile prea în negru — spuse domnul. Ai un trecut nenorocit. Ai întrebuințat rău forța tinereții, acea comoară neprețuită care ni se dă numai o singură dată. Dar poți spera în viitor. Nu pretind că stă în puterea noastră să-ți redăm liniștea sufletului și a minții, căci asta numai singură o poți căpăta, cu multă trudă și voință. Îți putem însă oferi un azil liniștit, în Anglia, ori dacă te temi să rămîi, în altă țară străină. Asta putem face și dorim din tot sufletul să te știm la adăpost de orice primejdie. Înainte de-a se lumina de ziuă, înainte ca fluviul acesta să strălucească sub primele raze ale dimineții, ai putea fi foarte departe de vechii tovarăși și să nu ți se mai știe nici urma, ca și cum n-ai mai fi pe lume. Haide, mai bine ar fi nici să nu mai schimbi vreun cuvînt cu vechii asociați ori să-ți mai iei rămas bun de la vechea vizuină ca să mai respiri aerul acela otrăvit care te omoară. Părăsește-le pe toate cît mai este încă timp și ai prilejul !

— Se va lăsa înduplecată ! strigă tînăra domnișoară. Văd că stă în cumpănă.

— Ba mă tem că nu, draga mea — zise domnul cel în vîrstă.

— Nu, domnule, nu stau la îndoială — răspunse Nancy după o clipă de luptă lăuntrică. Sînt legată cu mii de fire de vechea mea existență pe care o urăsc, o blestem acum, dar n-o pot părăsi. Mă tem că am mers prea departe ca să mă mai pot întoarce înapoi. Nu știu, poate dacă mi-ați fi vorbit astfel acum cîtăva vreme în urmă, v-aș fi rîs în nas. Vai — spuse ea privind în jur neliniștită — iar mă cuprind spaimele mele. Trebuie să mă întorc acasă.

— Acasă ! repetă tînăra domnișoară, apăsînd pe cuvînt.

— Da, acasă, domnișoară — zise Nancy. La căminul pe care mi l-am durat cu munca întregii mele vieți. Să ne despărțim. Poate că am fost spionată și urmărită. Duceți-vă ! Duceți-vă ! Dacă v-am făcut un serviciu, eu nu vă cer în

schimb decît să plecaţi şi să mă lăsaţi să mă duc singură în drumul meu.

— E de prisos s-o mai reţinem — spuse domnul, oftînd. S-ar putea să-i punem viaţa în primejdie dacă mai rămîne. Am ţinut-o mai mult decît trebuia.

— Da, da — spuse cu grabă Nancy. M-ai ţinut mai mult decît îmi făcusem eu socoteala.

— Oare cum va sfîrşi biata fiinţă ? strigă tînăra.

— Cum ? repetă fata. Uită-te drept înainte, domnişoară, priveşte apa asta întunecată. Desigur că ai citit adesea despre nenorocite ca mine care s-au aruncat în rîu, fără ca nimănui să-i pese ori să-i pară rău. Asta are să se întîmple peste ani de zile ori numai peste cîteva luni, dar sînt sigură că astfel am s-o sfîrşesc.

— Nu vorbi aşa — spuse Rose, izbucnind în plîns.

— Dar asta n-are să ajungă niciodată la urechile dumitale, dragă domnişoară. Ferească Dumnezeu să auzi asemenea grozăvii ! răspunse fata. Noapte bună ! Noapte bună !

Domnul cel în vîrstă se întoarse să plece.

— Ia punga asta — spuse Rose. Primeşte-o dacă ţii la mine, ca să-ţi fie de ajutor în clipe grele.

— Nu, nu — răspunse Nancy. Vreau să-mi aduc aminte cu drag că n-am făcut asta pentru bani. Aş vrea totuşi să-mi dai ca amintire un lucru pe care l-ai purtat. Aş dori să am ceva... Nu, nu un inel... Mănuşile ori batista, un lucru pe care să-l păstrez fiindcă ţi-a aparţinut, dulce copilă. Aşa, Dumnezeu să te binecuvînteze ! Noapte bună !

Neliniştea violentă de care era cuprinsă Nancy şi teama că ar putea fi descoperită şi maltratată păru a-l hotărî pe domnul cel bătrîn să-i asculte rugăminţile şi să plece. Se auziră paşi care se depărtau şi vocile tăcură.

Cele două siluete, a tinerei fete şi a tovarăşului ei, apărură curînd pe pod. Se opriră în capul scărilor.

— Auzi ? strigă Rose, întorcîndu-se şi ascultînd. Nu cumva ne-a strigat ? Mi s-a părut că-i aud vocea.

— Nu, drăguţa mea — răspunse domnul Brownlow, privind cu întristare înapoi — nu s-a mişcat din loc. Aşteaptă să ne depărtăm noi mai întîi.

Rose Maylie şovăia, dar domnul cel bătrîn îi luă mîna şi, trecînd-o sub braţul lui, o sili cu blîndeţe să meargă cu dînsul.

Îndată ce dispărură, Nancy se prăbuşi cu faţa în jos pe treptele de piatră şi plînse cu deznădejde, vărsînd lacrimi amare.

După un timp se ridică şi, cu pas şovăielnic şi obosit, sui scările ca să iasă în stradă. Spionul, uimit, rămase locului nemişcat încă vreo cîteva minute. Apoi, după ce se încredinţă că nu mai era nimeni, ieşi din ascunzătoarea lui şi se urcă pe pod, strecurîndu-se în umbră de-a lungul zidului, cum făcuse şi la coborîre.

Ajuns în capul scărilor, Noah Claypole se uită de cîteva ori în jur, ca să se asigure că nu-l vede nimeni, apoi o luă la picior cît putu de iute către locuinţa bătrînului.

CAPITOLUL XLVII

Urmări fatale.

MAI ERAU DOUĂ ORE PÎNĂ LA REVĂRSATUL ZORILOR. Era acel ceas care la vreme de toamnă poate fi numit cu drept cuvînt temeiul nopţii, cînd străzile sînt pustii şi tăcute, cînd însuşi zgomotul pare că dormitează, iar beţivii şi destrăbălaţii au ajuns mătăhăind acasă, ca să se culce. La acel ceas al tăcerii şi al liniştii, bătrînul veghea în bîrlogul lui, cu chipul atît de palid şi încruntat, cu ochii atît de roşii şi injectaţi de sînge, încît semăna mai mult cu o fantomă hidoasă ieşită din mormînt şi urmărită de un duh rău decît cu un om viu.

Şedea ghemuit înaintea vetrei reci, înfăşurat într-o cuvertură veche şi ruptă, cu faţa întoarsă spre lumînarea ce abia mai pîlpîia pe masă lîngă dînsul. Ţinea mîna dreaptă la gură, adîncit în gînduri, şi-şi rodea unghiile negre, descoperind o gură ştirbă cu cîţiva colţi ca de cîine ori de şobolan.

Noah Claypole dormea adînc pe o saltea întinsă jos pe podele. Din cînd în cînd, bătrînul îşi arunca o clipă privirile asupră-i, apoi le întorcea iar spre lumînarea cu mucul lungit peste măsură, din care se scurgeau pe masă şiruri de picături

fierbinți de seu, lucru ce dovedea limpede că era cu gîndul în altă parte.

Și așa și era. Ciuda că-și vedea planurile zădărnicite, ura împotriva fetei care îndrăznise să intre în legătură cu străini, adînca neîncredere în sinceritatea ei cînd refuzase să-l trădeze, amara dezamăgire că a pierdut prilejul să se răzbune pe Sikes, teama de-a fi descoperit, ruinat, spînzurat chiar, toate acestea ridicau într-însul o furie teribilă, nestăpînită. Gînduri nenumărate se încrucișau cu repeziciune, ciocnindu-se în mintea lui Fagin, și tot felul de planuri criminale, unele mai negre decît altele, îi clocoteau în suflet.

Rămase astfel neclintit, părînd că nu bagă de seamă trecerea timpului, pînă cînd urechea-i fină prinse zgomotul unor pași pe stradă.

„În sfîrșit !" murmură el, strîngîndu-și buzele uscate de arșiță. „În sfîrșit !"

În aceeași clipă se auzi sunînd ușor la ușa de afară. Bătrînul urcă scările ca să deschidă și se întoarse îndată întovărășit de un individ înfășurat în haină pînă sub bărbie, care ținea o boccea sub braț. Cînd omul se așeză jos și-și dădu înlături mantaua, se iviră formele atletice ale banditului Sikes.

— Iată ! spuse el, punînd bocceaua pe masă. Strînge bine ce ți-am adus și cearcă să tragi profit cît mai bun. Am avut destulă bătaie de cap pînă am izbutit. Trebuia să fiu aici de acum trei ore.

Fagin luă bocceaua, o încuie în dulap și se așeză iarăși la loc, fără să rostească un cuvînt și fără să-l piardă o clipă din ochi pe hoț în tot timpul acesta. După ce se aflară iarăși unul lîngă altul și față în față, bătrînul se uită țintă la el. Buzele îi tremurau însă atît de tare, și trăsăturile îi erau atît de schimbate din pricina tulburării care-l stăpînea, încît spărgătorul, fără să vrea, își trase scaunul înapoi, cercetîndu-l cu un aer înspăimîntat.

— Ce înseamnă asta ? strigă Sikes. Ce ai de te holbezi așa ?

Fagin ridică mîna dreaptă și-și clătină în aer arătătorul tremurător, dar furia-i era atît de teribilă, încît în acea clipă își pierdu graiul.

— Ei, drăcie ! spuse Sikes din ce în ce mai alarmat. Te pomenești c-a înnebunit : trebuie să mă păzesc !

— Nu, nu — răspunse Fagin, recăpătîndu-şi vocea. Nu eşti... nu eşti dumneata în cauză. N-am nimic... nimic împotriva dumitale, William.

— Aha, n-ai nimic, zici ? spuse Sikes, privindu-l întunecat şi schimbîndu-şi ostentativ pistolul dintr-un buzunar într-altul, mai la îndemînă. Mare noroc pentru unul din noi ! Pentru care anume, asta n-are a face.

— Ceea ce am să-ţi spun eu acuma, Bill — zise Fagin, trăgîndu-şi scaunul mai aproape — are să te facă mai furios ca mine.

— Zău ? spuse hoţul, privindu-l cu un aer neîncrezător. Hai, sfîrşeşte mai iute, altfel Nancy are să creadă că m-a pierdut.

— Că te-a pierdut ! zise Fagin. N-avea grijă că-n privinţa asta te-a aranjat ea bine în mintea ei !

Sikes privi foarte mirat la bătrîn şi neputînd citi pe figura lui dezlegarea enigmei, îl apucă cu mîna-i uriaşă de gulerul hainei şi-l scutură cu putere.

— Vorbeşte odată — spuse el — că de nu, nici n-ai s-o mai poţi face vreodată ! Descleştează gura şi spune limpede ce ai de spus. Sfîrşeşte odată cu maimuţărelile, moşneag ticălos !

— Presupune că băiatul care doarme colo... — începu Fagin.

Sikes se întoarse înspre partea unde dormea Noah, ca şi cum nu l-ar fi observat pînă atunci.

— Ei ? spuse el, reluîndu-şi poziţia de la început.

— Presupune că băiatul acesta — urmă Fagin — e un gură-spartă şi că ne-a dat de gol pe toţi : că a căutat mai întîi oameni nimeriţi intenţiilor sale şi că şi-a dat întîlnire cu ei pe stradă ca să le dea semnalmentele noastre, să le lămurească toate amănuntele cu ajutorul cărora ne-ar putea recunoaşte şi toate capcanele unde ar putea să ne prindă mai uşor. Presupune că a făcut treaba asta şi că pe deasupra a trădat toată afacerea noastră, din proprie iniţiativă, fără să fie arestat, interogat, intimidat de popă ori pus la pîine şi apă ca să facă mărturisiri, ci de bună voie, de plăcere, ieşind pe furiş noaptea ca să se întîlnească cu duşmanii noştri şi să le dezvăluie toate. Auzi ? strigă bătrînul, cu ochii împroşcînd fulgere de mînie. Presupune că a făcut asta : ce s-ar întîmpla ?

— Ce s-ar întîmpla ? răspunse Sikes, slobozind un blestem îngrozitor. Dacă ar mai fi încă viu pînă cînd vin eu, i-aş sfă-

rîma țeasta cu călcîiul țintuit al cizmei, într-atîtea bucățele cîte fire de păr are în cap.

— Dar dacă aș fi făcut eu asta ? ! zbieră Fagin. Eu, care știu atîtea și care aș putea trimite la spînzurătoare atîția oameni, fără să mă mai socotesc pe mine ? !

— Nu știu ce-aș face — spuse Sikes, scrîșnind din dinți și îngălbenindu-se numai la gîndul unei asemenea trădări. Aș face asemenea ispravă în închisoare, că m-ar pune în lanțuri. Și dacă m-ar judeca o dată cu tine, m-aș repezi asupră-ți în fața tribunalului și ți-aș sfărîma țeasta în fața tuturor. Cred că am destulă putere — mormăi hoțul, agitîndu-și brațul musculos — ca să-ți pot sfărîma căpățîna, încît să crezi că a trecut o căruță încărcată peste ea...

— Așa ?

— Sigur — spuse spărgătorul. Încearcă.

— Dar dacă ar fi Charley, ori Șmecherul, ori Bet, ori...

— N-are importanță cine — răspunse Sikes, enervat. Oricine ar fi ar păți-o la fel.

Fagin îl privi țintă pe hoț, apoi, făcîndu-i semn să stea liniștit, se aplecă asupra celui ce dormea jos pe saltea și-l scuturâ ca să-l trezească. Sikes, aplecat și el pe scaunul lui, cu mîinile proptite pe genunchi, se uita holbat ca și cum se întreba plin de uimire ce are să rezulte din toate întrebările și manevrele acestea.

— Bolter ! Bolter ! Bietul băiat ! spuse Fagin, vorbind rar și apăsat și uitîndu-se în sus c-o expresie drăcească, bucurîndu-se de mai înainte. E obosit... că a pîndit-o pe fata aceea așa de mult... a pîndit-o așa de mult, auzi, Bill ?

— Ce vrei să spui ? întrebă Sikes, dîndu-se înapoi.

Fagin nu-i răspunse, ci, aplecîndu-se din nou asupra celui ce dormea, îl ridică în capul oaselor. După ce-și auzi repetat de cîteva ori numele de împrumut, Noah se frecă la ochi și, căscînd lung, se uită în jurul lui, somnoros.

— Mai povestește încă o dată toate, ca să audă și el — spuse bătrînul, arătînd către Sikes.

— Ce să-ți povestesc ? întrebă Noah, buimăcit încă de somn.

— Spune cum a fost cu... Nancy — zise Fagin, apucîndu-l pe Sikes de mînă, ca și cum ar fi vrut să-l împiedice de a se repezi pe ușă afară, înainte de a auzi tot. Ai urmărit-o, nu-i așa ?

— Da.

— Pînă la podul Londrei ?

— Da.

— Unde s-a întîlnit cu două persoane ?

— Aşa este.

— Cu un domn şi o doamnă, la care se dusese mai înainte acasă, de bună voie, şi care i-au cerut să-i trădeze pe toţi tovarăşii ei, începînd cu Monks... lucru la care ea s-a învoit... şi să le dea semnalmentele lui... pe care ea le-a dat îndată... să le spuie locul unde ne întîlnim... le-a spus... de unde e mai nimerit să ne pîndească... şi asta a mărturisit-o... şi la ce ceas avem obiceiul să ne ducem în acel local... a destăinuit şi asta. Toate le-a spus, iată ce-a făcut. A povestit totul de la un capăt la altul, fără să fie silită şi fără să şovăie. Nu-i aşa ? urlă Fagin aproape nebun de furie.

— Întocmai cum spui s-au petrecut toate — zise Noah, scărpinîndu-se în cap.

— Ce spuneau despre duminica trecută ? întrebă bătrînul evreu.

— Despre duminica trecută ? ! făcu Noah, încercînd să-şi amintească. Ţi-am mai spus o dată !

— Mai spune încă o dată ! strigă Fagin, spumegînd de mînie, strîngîndu-l şi mai tare de braţ pe Sikes şi vînturînd prin aer cealaltă mînă.

— Au întrebat-o — spuse Noah care între timp se mai dezmeticise şi începea a-şi da seama cine-i Sikes — au întrebat-o de ce n-a venit la întîlnire duminica trecută, după cum făgăduise. Fata a răspuns că n-a putut.

— Din care pricină ? Spune-i şi asta !

— Din pricină că fusese ţinută acasă cu forţa de Bill, omul despre care le vorbise mai înainte — răspunse Noah.

— Ce le-a mai spus de dînsul ? ţipă Fagin. Ce le-a mai spus de omul despre care le vorbise mai înainte ? Spune-i, spune-i şi asta.

— A spus — începu Noah — a spus că-i vine greu să iasă, pentru că el o supraveghează şi nu-i dă voie să plece decît cînd ştie unde se duce. Şi că din pricina asta, întîia oară cînd s-a dus acasă la doamna aceea, i-a pus... ha ! ha ! ha ! m-a pufnit rîsul cînd am auzit... i-a pus în băutură laudanum.

— Trăsni-o-ar Dumnezeu ! strigă Sikes, smucindu-se furios din strînsoarea bătrînului. Lasă-mă să mă duc !

Repezindu-l pe bătrîn într-o parte, se prăvăli pe ușă afară și urcă scările într-o goană sălbatică, nebunească.

— Bill ! Bill ! strigă Fagin, alergînd după el. Stai, stai să-ți spun numai un cuvînt !

N-ar mai fi izbutit să-și spună niciodată acel cuvînt, dacă hoțul nu s-ar fi oprit la ușa de afară, pe care nu izbutea s-o deschidă. Cînd bătrînul îl ajunse din urmă, îl găsi acolo blestemînd și înjurînd.

— Dă-mi drumul să ies — spuse Sikes. Și să nu mai rostești o vorbă, dacă ții la viață. Lasă-mă să ies cînd îți spun !

— Numai un cuvînt — repetă Fagin, punînd mîna pe zăvor. Să nu fii...

— Ei ? îl îndemnă celălalt.

— Să nu fii prea violent... Bill !

Începuse a se crăpa de ziuă și era destulă lumină ca să-și poată vedea fețele. Schimbară o privire iute : în ochii lor străluci o flacără ce nu te putea înșela.

— Vreau să spun — zise Fagin, socotind că n-are rost să se mai prefacă — vreau să spun că-i primejdios pentru noi să fii prea violent... Fii prudent și șiret, Bill.

Sikes nu răspunse : împingînd cu grăbire ușa pe care o descuiase Fagin, se repezi în ulița pustie.

Fără a șovăi o clipă, fără a cugeta, fără a întoarce capul la dreapta ori la stînga, fără a ridica privirile la cer ori a le coborî pe pămînt, ci privind țintă înainte, închis într-o hotărîre nestrămutată, cu dinții și fălcile încleștate, hoțul merse înainte fără oprire, fără a murmura un cuvînt, fără a-și clinti un mușchi de pe față, pînă ajunse în fața locuinței lui. Descuie încet ușa cu cheia, urcă repede scările, intră în odaie, încuie ușa, învîrtind de două ori cheia în broască, tîrî o masă grea, rezemînd-o de dînsa, apoi trase înlături perdeaua patului.

Fata era culcată, pe jumătate îmbrăcată. Se trezise din somn cînd intrase Sikes, căci se sculă în sus, cu privirile neliniște.

— Scoală ! porunci omul.

— Tu erai, Bill ! spuse ea, cu fața luminată de bucurie că-l vede întors.

— Da, eu — fu răspunsul. Scoală.

O lumînare ardea lîngă pat ; omul o smulse din sfeșnic și-o zvîrli în sobă. Băgînd de seamă că s-a luminat de ziuă, fata se sculă ca să tragă perdelele de la fereastră.

— Lasă-le așa — spuse Sikes, oprind-o locului cu mîna. Pentru treaba pe care am s-o săvîrșesc este destulă lumină.

— Bill — spuse fata, cu voce stinsă de spaimă — de ce mă privești așa ?

Hoțul rămase cîteva clipe uitîndu-se la ea, cu nările umflate și răsuflarea grea, apoi, înșfăcînd-o de cap și de grumaz, o tîrî în mijlocul odăii și, mai aruncîndu-și o dată privirile spre ușă, îi puse palma lui grea pe gură.

— Bill ! Bill ! gemu fata, zbătîndu-se cu o forță pe care ți-o dă numai spaima morții. Nu voi scoate nici un geamăt, dar ascultă-mă... vorbește-mi... spune-mi cu ce m-am făcut vinovată !

— Știi prea bine, ticăloaso ! îi răspunse hoțul, gîfîind. Ai fost urmărită în noaptea asta, s-a aflat tot ce-ai spus.

— Atunci cruță-mi viața, pentru numele lui Dumnezeu, așa cum ți-am cruțat-o și eu ție — spuse Nancy, agățîndu-se de el. Bill, dragă Bill, n-ai să ai inimă să mă ucizi ! Vai, gîndește-te la ce am renunțat în noaptea asta pentru tine ! Ai timp să te gîndești și să te mîntui de o crimă. Nu-ți dau drumul, nu poți scăpa de mine ! Bill ! Bill ! Pentru Dumnezeu, de dragul tău, de-al meu, oprește-te înainte de a-mi vărsa sîngele ! Jur pe sufletul meu păcătos că nu te-am trădat !

Omul făcu o sforțare violentă să-și sloboadă mîinile, dar fata îl strîngea cu atîta desperare, încît încercarea lui de a se desface din brațele ei nu izbuti.

— Bill — strigă fata, încercînd să-și aplece capul la pieptul lui — domnul și doamna aceea bună mi-au spus astă-noapte că aș putea să am un cămin al meu, undeva în altă țară, unde să-mi sfîrșesc zilele în liniște și singurătate. Lasă-mă să-i revăd și să-i rog în genunchi să fie tot atît de miloși și cu tine. Să părăsim locurile acestea groaznice și să ne ducem departe, fiecare în drumul lui, ca să încercăm să ducem o viață mai bună și să uităm cum am trăit pînă acum, amintindu-ne de asta numai în rugăciuni, și să nu ne mai revedem niciodată. Nu-i niciodată prea tîrziu să te pocăiești. Așa mi-au spus ei... Acum înțeleg că aveau dreptate, dar ne trebuie vreme... puțină vreme !

Hoțul își eliberă o mînă și apucă pistolul. Cu toate că era stăpînit de furie, îi trecu ca un fulger prin minte gîndul că va fi descoperit îndată dacă se va auzi detunătura. Izbi de

două ori cît putu cu patul pistolului în capul fetei, care-i atingea aproape faţa.

Femeia se clătină şi căzu, orbită de valul de sînge ce-i izvora din frunte, apoi, izbutind să se ridice cu greu în genunchi, scoase din sîn o batistă albă — dăruită de Rose Maylie — şi, ridicînd-o cu mîinile împreunate în sus către cer, pe cît îi îngăduiau puterile slăbite, murmură o rugă, implorînd îndurarea cerului.

Era o privelişte cumplită. Asasinul se dădu înapoi spre perete, împleticindu-se, apoi, punîndu-şi mîna la ochi ca să nu mai vadă, apucă un ciomag şi o doborî.

CAPITOLUL XLVIII

Fuga lui Sikes.

DINTRE TOATE TICĂLOŞIILE SĂVÎRŞITE VREODATĂ la adăpostul întunericului nopţii în cetatea cea mare a Londrei, asta a fost cea mai mîrşavă. Dintre toate ororile care aveau să otrăvească cu mirosul lor urît aerul pur al dimineţii, asta a fost cea mai laşă şi mai fioroasă.

Soarele, strălucitorul soare care ne dă nu numai lumina, ci şi un nou îndemn de viaţă şi nădejde, se ridică deasupra cetăţii înţesate de lume, limpede şi glorios. Razele lui luminau deopotrivă vitralii bogat colorate, geamuri sărăcăcioase de mansarde, domuri de catedrale şi cocioabe dărăpănate. Luminau la fel şi odaia în care zăcea femeia ucisă. Năvălea înăuntru cu toate sforţările banditului de a le opri. Dacă priveliştea fusese fioroasă în penumbra revărsatului zorilor, dar acum în lumina plină şi strălucitoare !

Hoţul nu se clintise ; îi fusese frică să se mişte. Victima slobozise un geamăt şi mişcase o mînă. Atunci, cu o furie sporită de groază, începu a lovi din nou, în neştire. La un moment dat aruncă o cuvertură peste cadavru, dar era şi mai rău să-şi închipuie ochii victimei întorcîndu-se spre el şi aţintindu-l, decît să-i vadă holbaţi în sus ca şi cum ar fi privit reflexul jucăuş pe care-l trimitea în tavan lumina ce strălucea în balta de sînge de jos. O zvîrlise din nou la o parte. Şi trupul se ivi iar,

mai mult carne şi sînge, dar ce fel de carne şi cît de mult sînge !

Scăpără amnarul, aprinse focul şi zvîrli ciomagul într-însul. La capătul lui rămăseseră lipite fire de păr ce se aprinseră sfîrîind şi aruncînd scîntei care, luate de curent, se ridicară în sus pe hornul căminului. Cît era el de sălbatic, totuşi se sperie. Urmă însă să ţină arma pînă ce focul o făcu bucăţele, apoi acele bucăţele le adună pe cărbuni ca să ardă de tot şi să se prefacă în cenuşă. Îşi spălă mîinile şi-şi şterse hainele ; unele pete nu voiră să dispară. Atunci tăie locurile pătate şi le zvîrli în foc. Cît de pătată era camera peste tot ! Pînă şi labele cîinelui erau pline de sînge.

În timpul acesta nu se întoarse nici măcar o clipă cu spatele spre cadavru. După ce-şi sfîrşi pregătirile, se dădu spre uşă de-a-ndăratelea, trăgînd cîinele după el, avînd grijă să nu-şi murdărească tălpile din nou, ca nu cumva să ducă pe stradă mărturia crimei lui. Închise încet uşa, o încuie luînd cheia cu el şi părăsi casa.

Trecu peste drum şi se uită în sus, spre fereastră, ca să se asigure că nu se vedea nimic de afară. Perdeaua era lăsată, perdeaua aceea pe care ea vroise s-o ridice ca să lase să intre lumina pe care n-avea s-o mai vadă niciodată. Zăcea acolo lîngă geam. Asasinul ştia prea bine asta. Doamne ! Ce tare lumina soarele acel loc !

Nu-şi aruncă decît o clipă privirea asupra ferestrei. Se simţea uşurat că putuse părăsi odaia fără să fie zărit. Îşi fluieră cîinele şi se depărtă repede.

Traversă Islington-ul şi urcă colina din Highgate, unde se află monumentul ridicat în onoarea lui Whittington, apoi coborî la întîmplare spre dealul de la Highgate, neştiind încotro să se îndrepte. O luă din nou la dreapta şi apucă pe cîmp, trecu pe lîngă Caen Wood, ajunse la huceagul de la Hampstead, coborî valea de la Vale of Health şi urcă povîrnişul din faţă, apoi, traversînd drumul care uneşte satele Hampstead şi Highgate, ajunse pe cîmpiile din nord-est. Acolo se opri şi, culcîndu-se jos sub un gard, adormi.

Dar nu mult după aceea se sculă iar şi o luă la drum, de data asta nu înspre cîmp, ci înapoi către Londra, pe drumul mare. Se întoarse apoi iarăşi îndărăt şi mai străbătu încă o porţiune din drumul deja parcurs, rătăci peste cîmpuri, în

toate părțile, cînd culcîndu-se pe marginea șanțurilor ca să-și odihnească trupul obosit, cînd umblînd în neștire.

Încotro se găsească un loc, nu prea depărtat și destul de singuratic, de unde să-și facă rost de ceva mîncare și băutură ? Dacă s-ar duce la Hendon ? Locul părea destul de potrivit, nefiind prea departe și destul de ferit din calea oamenilor. Își îndreptă pașii într-acolo, acum fugind, acum, printr-o stranie contradicție, înaintînd ca un melc ori oprindu-se în loc și bătînd tufișurile cu bățul. Dar cînd ajunse la Hendon, i se păru că tot oamenii pe care-i întîlnea, pînă și copiii de pe pragurile ușilor, îl priveau bănuitor. Se întoarse înapoi, fără a îndrăzni să ceară o picătură de apă ori o fărîmă de pîine, cu toate că nu pusese de multă vreme nimic în gură. Apucă iar spre Hampstead, fără să știe încotro să se îndrepte.

Rătăci astfel mergînd întruna fără oprire și pînă la urmă ajunse de unde plecase. Dimineața și după amiaza se scurseră, ziua era pe sfîrșite și el se afla tot acolo, apucînd cînd la dreapta, cînd la stînga, înainte și înapoi și revenind într-una în același loc. În sfîrșit se hotărî să se îndepărteze și-și îndreptă pașii spre Hatfield.

Erau orele nouă seara cînd omul frînt de oboseală și cîinele șchiopătînd și abia mai putîndu-se tîrî în urma lui, după o cursă atît de extraordinară, coborîră colina de lîngă biserica satului tăcut și, tîrîndu-se de-a lungul unei uliți înguste, se strecurară într-o cîrciumă mică, unde se zărea puțină lumină. În jurul căminului erau adunați cîțiva țărani, cinstind cîte un pahar de vin. Cînd intră străinul, îi făcură îndată loc lîngă ei, iar Sikes se duse și se așeză tocmai în fundul sălii, ca să mănînce și să bea singur, sau mai bine zis cu cîinele său, căruia îi zvîrlea din cînd în cînd cîte o bucată din hrana lui.

Țăranii adunați acolo vorbeau despre pămînturile și fermele de prin împrejurimi, apoi, cînd isprăviră cu asta, despre vîrsta la care ajunsese un moșneag care fusese înmormîntat cu o duminică în urmă, cei tineri susținînd că murise la adînci bătrînețe, iar bătrînii de față susținînd că murise încă în floarea vîrstei.

— Nu era mai bătrîn ca mine — spuse un moșneag cu părul alb. Mai trăia încă cel puțin zece-cincisprezece ani dacă s-ar fi îngrijit. Dacă s-ar fi îngrijit.

Nu era nimic în toate acestea care să stîrnească atenția sau să redeștepte temerile hoțului. Își plăti consumația și rămase

tăcut și nebăgat în seamă la locul lui. Era gata să adoarmă, cînd venirea unui nou sosit îl trezi din aţipeală.

Era o apariţie din alte vremuri, un individ jumătate coropcar, jumătate şarlatan, care străbătea pe jos ţinutul, vînzînd pietre de ascuţit cuţite, curele pentru brici, brice, săpunuri mici, ceară pentru hamuri, droguri pentru cîini şi cai, parfumuri ieftine, cosmetice şi tot felul de articole de soiul acesta, pe care le purta într-o lădiţă atîrnată la spate. Ţăranii îl primiră cu tot felul de glume şi cuvinte de haz, care nu încetară pînă cînd omul, sfîrşind de mîncat, îşi deschise lada şi, unind cu multă fantezie utilul cu gluma, prinse a-şi arăta comorile.

— Ce-o fi drăcia asta, Harry ? Poate că-i bună de mîncat ? întrebă rînjind într-un dinte un ţăran, arătînd cu degetul spre nişte bucăţi, parcă de plăcintă, pe care le zărise în fundul lăzii.

— Asta ? întrebă coropcarul, luînd o bucată şi arătînd-o publicului. Asta e un leac nemaiauzit şi nemaipomenit cu ajutorul căruia poţi face să dispară orice fel de pată, fie ea de rugină, de noroi, de umezeală, de toate soiurile, mari şi mici, de pe mătase, de pe satin, de pe batist, de pe pînze, de pe cearşafuri, de pe covor, merinos, muselină şi toate ţesăturile existente ; pete de vin, pete de fructe, pete de bere, pete de apă, pete de oloi, pete de păcură, orice fel de pete, toate dispar într-o clipă cu ajutorul acestui leac nemaipomenit şi nemaiauzit. O doamnă şi-a pătat cinstea ? N-are decît să înghită o tabletă de acestea şi s-a curăţat pe vecie... căci e otravă. Un domn trebuie să dea dovadă că are onoare ? Să ia o tabletă şi onoarea îi e salvată pentru totdeauna... Rezultatul e tot aşa de mulţumitor ca şi al unui glonte de pistol, ba încă leacul avînd gust rău, e cu atît mai onorabil să-l întrebuinţezi... Un penny tableta ! Toate avantajele acestea le puteţi avea numai pentru un penny !

Doi cumpărători se prezentară îndată, dar cei mai mulţi dintre ascultători stăteau încă în cumpănă ; observînd asta, vînzătorul îşi spori pălăvrăgeala :

— Nici nu mai dovedesc fabricile să producă atît cît se consumă — spuse el. Paisprezece mori de apă, şase maşini cu aburi şi o pilă galvanică merg fără încetare zi şi noapte şi

tot nu dovedesc să facă destul, cu toate că lucrătorii muncesc atît de mult, încît mor de osteneală şi văduvele lor sînt pensionate îndată cu douăzeci de lire pe an pentru fiecare copil şi-i instituit şi-un premiu de cincizeci de lire pentru gemeni. Un penny tableta ? Dacă vreţi, daţi două jumătăţi de penny ori patru bănuţi, e totuna. Un penny tableta ! Pete de vin, pete de fructe, pete de bere, pete de apă, pete de oloi, pete de păcură, pete de noroi, pete de sînge ! Iată o pată pe pălăria domnului de colo ; o voi face să dispară înainte de-a avea vreme proprietarul ei să mă cinstească cu o halbă de bere.

— Ha ! răcni Sikes, sărind în picioare. Dă-mi-o înapoi !

— Ţi-o voi curăţi, domnule — răspunse omul, făcînd cu ochiul către ascultători — înainte de a ajunge pînă la mine. Onorat public, vedeţi pasta asta neagră de pe pălăria acestui domn, mare cît un şiling ? De-i o pată de apă, de-i o pată de oloi, de-o o pată de păcură, de-i o pată de noroi ori o pată de sînge...

Nu mai putu urma, căci Sikes, slobozind o înjurătură groaznică, răsturnă masa şi, smucindu-i din mînă pălăria, se repezi afară din cîrciumă.

Cuprins din nou de neliniştea şi nehotărîrea care îl chinuise toată ziua, ucigaşul, văzînd că nu-i urmărit şi că probabil fusese luat drept un beţiv scandalagiu, apucă din nou spre oraş. Se feri de lumina felinarelor unei diligenţe oprite în drum şi era să-şi urmeze înainte calea, cînd băgă de seamă că trăsura aceea era diligenţa poştală de la Londra, oprită în faţa oficiului poştal. Presimţi ceea ce avea să se întîmple, totuşi se apropie ca să asculte.

Poştaşul sta în pragul uşii, aşteptînd sacul cu scrisori. Un om în haine de pădurar apăru în acea clipă şi poştaşul îi înmînă un paner care era pus jos pe pavaj.

— E pentru ai dumitale — zise poştaşul. Haide, grăbiţi-vă — spuse el către cei dinăuntru. Ce naiba, nici alaltăieri n-aţi avut pregătit sacul cu scrisori. Nu mai poate merge aşa, auziţi ?

— Ce mai e nou în oraş, Ben ? întrebă pădurarul, dîndu-se înapoi către oblon ca să poată admira mai bine caii.

— Nu ştiu nimic deosebit — răspunse celălalt, trăgîndu-şi mănuşile. S-a ridicat puţin preţul grînelor şi am auzit vorbindu-se despre un omor săvîrşit în apropiere de Spitalfields, dar nu prea îmi vine a crede.

— Ba e foarte adevărat — spuse un călător care scosese capul pe fereastra diligenței. A fost o crimă groaznică.

— Adevărat, domnule ? întrebă pădurarul, ducîndu-și mîna la pălărie. Era bărbat ori femeie, dacă nu vă supărați ?

— Femeie — răspunse domnul. Se presupune că...

— Haide, Ben — spuse nerăbdător vizitiul.

— Fir-ar afurisit de sac — se stropși poștașul — ați adormit acolo înăuntru ?

— Vine ! strigă funcționarul, ieșind cu sacul de scrisori.

— Vine ! mormăi poștașul... Asta-i ca și cu povestea cu fata cea bogată pe care o tot aștept să se îndrăgostească într-o zi de mine, dar cînd are să sosească, habar n-am ! Hai, dă-le iute. Gata !

Cornul sună vesel și trăsura porni.

Sikes rămase locului în drum. Părea că nu l-au tulburat cele auzite și că-n el nu se zbate decît neliniștea nehotărîrii încotro s-apuce. La urmă se întoarse iar înapoi și o luă pe drumul care duce de la Hartfield spre Saint Albans.

Porni cu pas hotărît. Dar după ce orașul rămase departe în urma lui, după ce se scufundă în întunericul și singurătatea drumului, simți că-l cuprinde o groază și o spaimă ce-l cutremură pînă în adîncul ființei lui. Toate lucrurile din jur, reale ori închipuite, mișcătoare ori neclintite, i se păreau fioroase ; dar spaimele acestea nu erau nimic pe lîngă amintirea leșului oribil ce-l urmărea mereu și pe care-l simțea parcă mergînd în spatele lui. I se părea chiar că-i poate deosebi trăsăturile în umbră pînă în cele mai mici amănunte. Îl vedea cum înaintează țeapăn și sinistru. Auzea fîșîitul hainelor prin tufișuri și fiecare adiere de vînt îi aducea la ureche sunetul acelui strigăt înăbușit scos în clipa din urmă. Dacă se oprea, fantoma se oprea și ea ; dacă o lua la fugă, fantoma venea după el, dar nu fugind, căci asta încă ar fi fost o consolare : nu, ci ca un cadavru înzestrat încă cu mecanismul simplu al vieții, purtat pe aripile unui vînt trist, care bătea fără oprire.

Uneori se întorcea, cu energia desperării, hotărît să alunge fantoma, cu toate că știa prea bine că-i lipsită de viață, dar atunci părul i se ridica măciucă în vîrful capului și sîngele îi îngheța în vine, căci simțea că strigoiul s-a întors o dată cu el și se ține în spatele lui. Îl avusese necontenit în fața ochilor în acea dimineață, dar de acum înainte se va ține veș-

nic în urma lui. Se rezemă cu spatele de un mal, în marginea drumului, și fantoma se opri deasupra lui, așa încît o vedea limpede profilîndu-se pe cerul rece al nopții. Se zvîrli jos în drum, pe spate. Fantoma sta la capul lui, tăcută, țeapănă și nemișcată ca o piatră de mormînt cu epitaful scris în litere de sînge.

Să mai îndrăznească cineva după asta să spună că asasinii nu-și primesc întotdeauna pedeapsa și că providența doarme, Numai un minut petrecut pe acele culmi ale groazei nu echivalează oare cît o mie de morți violente ?

Pe un cîmp, lîngă drum, găsi un șopron care-i oferi un adăpost pentru noapte. În fața ușii se aflau trei plopi înalți, care făceau mai neagră încăperea și se zbăteau în vînt cu un vaier sinistru. Nu mai putea să-și urmeze drumul pînă ce nu se iveau zorile. Se ghemui acolo lîngă perete... unde-l așteptau chinuri noi. Căci acolo îi apăru o vedenie tot atît de stăruitoare și încă și mai teribilă decît cea de care scăpase. Din mijlocul beznei îi apărură ochii aceia căscați, stinși și încremeniți, pe care nu îndrăznise să-i acopere cu cuvertura ; stăruiau luminoși înaintea lui, dar fără a răspîndi lumină. Erau numai doi, dar erau pretutindeni. Dacă închidea ochii, îi apărea odaia cu toate lucrurile bine știute, cu unele pe care ar fi vrut să și le smulgă din memorie, toate la locurile știute. Leșul era tot *acolo* și ochii îl priveau la fel ca atunci cînd părăsise odaia și fugise. Se sculă și se repezi afară, pe cîmp. Vedenia îl urmări. Se întoarse în hangar și se ghemui iar lîngă perete. Ochii apărură înainte de a fi avut timp să se așeze jos.

Stătu astfel încremenit într-o groază pe care numai el o cunoștea, tremurînd din tot trupul, scăldat într-o sudoare rece ce-i izvora din toți porii. Deodată, o larmă depărtată se auzi prin vuietul vîntului și strigăte de desperare și de spaimă îi ajunseră la ureche. Se simți mai ușurat auzind voci adevărate, omenești, în acel loc singuratic, cu toate că putea fi pentru el o pricină serioasă de alarmă. La gîndul unei primejdii ce-l amenința, își recăpătă dintr-o dată puterea și energia. Sărind în picioare, se repezi afară în noapte.

Întreaga boltă cerească părea că arde. Limbi uriașe de flăcări se învîrteau în sus în aer și, împroșcînd o ploaie de scîntei, luminau întunericul pînă hăt-departe la kilometri în jur, alungînd nori de fum înspre locul unde se afla fugarul. Răcnetele sporeau pe măsură ce voci noi se adăugau larmei și

putu deosebi strigătul : „Foc !“ amestecîndu-se cu dangătul clopotului de alarmă, cu huruitul prăbuşirii bîrnelor şi acoperişurilor, cu pîrîitul flăcărilor care cuprindeau vreun nou obstacol, izbucnind după aceea mai vii, ca şi cum, hrănindu-se, ar fi prins puteri noi. În timp ce privea, zgomotul creştea din ce în ce. Acolo se aflau oameni — bărbaţi şi femei — lumină, mişcare. I se păru că pentru el asta era scăparea. Se repezi orbeşte în direcţia focului, deschizîndu-şi drum prin mărăcinişuri, sărind ca un nebun peste garduri şi porţi, pe cînd cîinele alerga înaintea lui, lătrînd din toate puterile.

Ajunse îndată la locul catastrofei. Oamenii pe jumătate dezbrăcaţi se repezeau încolo şi-ncoace, unii muncindu-se să scoată caii speriaţi din grajduri, alţii trăgînd afară vitele din ocol şi curţi, iar alţii ieşind încărcaţi cu tot felul de obiecte salvate din flăcări, înfruntînd ploaia de scîntei şi bîrnele aprinse ce se prăbuşeau în jurul lor. Prin toate deschizăturile care acum o oră erau uşi şi ferestre năvăleau afară valuri de flăcări, pereţii se prăvăleau în mijlocul pîrjolului, plumbul şi fierul topindu-se curgeau în pîrîiaşe albe, fierbinţi. Femeile şi copiii urlau, oamenii se încurajau unii pe alţii cu strigăte şi îndemnuri. Acestei larme nebuneşti i se mai adăuga şi zgomotul pompelor, şi şuierul şi sfîrîitul apei pe lemnul aprins. Asasinul prinse şi el a răcni cît putea şi, uitînd pentru o clipă de sine, se năpusti unde era forfota mai mare.

Îşi petrecu noaptea cînd muncind la pompe, cînd repezindu-se în mijlocul flăcărilor şi al fumului, ivindu-se întotdeauna acolo unde era mai multă lume şi zgomot mai mare. Apăru în vîrful scărilor, pe acoperişuri, pe podelele care pîrîiau şi tremurau sub greutatea lui, ameninţat de cărămizile şi pietrele care cădeau. Se ivi pretutindeni unde era primejdia mai mare, dar scăpa ca prin minune neatins, fără să aibă o zgîrietură, o arsură, neostenit şi fără să se gîndească la nimic, pînă răsări-rră zorile şi nu mai rămaseră acolo decît fum şi ruine înnegrite.

Dar după ce conteni cu zbuciumul acesta nebunesc, necruţătorul gînd al crimei îi reveni cu mai multă putere ca mai înainte. Se uită bănuitor în jur, părîndu-i-se că oamenii care stăteau la sfat, în grupuri, vorbeau de dînsul. Cîinele ascultă de semnul energic pe care i-l făcu stăpînul şi amîndoi se depărtară pe furiş. Cîţiva oameni aşezaţi lîngă o pompă îl chemară şi-l poftiră să se răcorească lîngă ei. Mîncă puţină pîine

şi carne şi-n timp ce bea o înghiţitură de bere auzi pe pompierii care veniseră din Londra vorbind despre asasinat.

— Se crede — spuse unul din ei — că ar fi fugit la Birmingham — dar au să-l prindă curînd, căci poliţia e pe urmele lui şi pînă mîine seară e vorba să se organizeze o poteră în toată ţara.

Sikes se depărtă repede şi merse pînă nu se mai putu ţine pe picioare de oboseală. Atunci se culcă jos în cărare şi dormi mult, dar avu un somn zbuciumat şi întrerupt. Plecă iar la drum, muncit de aceeaşi îndoială şi nehotărîre şi stăpînit de groaza nopţii singuratice care se apropia.

Deodată luă o hotărîre desperată : să se întoarcă la Londra.

„Acolo cel puţin — se gîndea el — am cu cine să vorbesc, orice s-ar întîmpla. E şi un loc bun de ascuns. N-are să le vie în minte să mă caute în oraş, deoarece îmi caută urma prin ţară. Oare n-ar putea rămîne acolo vreo săptămînă-două şi să-l silesc pe Fagin să-mi dea bani ca să fug în Franţa ? Fie ce-o fi, am să-mi încerc norocul !"

Fără să mai stea la gînduri, se hotărî s-o apuce spre Londra pe drumuri lăturalnice şi, ajuns în preajma cetăţii, să stea ascuns pînă la amurgit. Atunci, furişîndu-se pe căi cotite, să se ducă de-a dreptul la ţinta ce şi-o propusese.

Ce era de făcut cu cîinele ? Desigur că cei care-i luaseră semnalmentele nu uitaseră să atragă atenţia că o dată cu dînsul dispăruse şi cîinele lui, care probabil îl urmase. S-ar putea întîmpla ca din pricina cîinelui să fie arestat pe stradă. Se hotărî să-l înece şi-şi continuă drumul, căutînd din ochi o baltă. Fără a se opri, luă un pietroi din drum şi-l legă de batistă. Animalul privea la pregătirile pe care le făcea stăpînul lui şi, fie că instinctul îl preveni de primejdia ce-l ameninţa, fie că banditul se uita la el mai fioros ca de obicei, se lăsă mai în urmă, prudent, şi cînd stăpînul lui se opri la malul unei mlaştini chemîndu-l, se opri scurt locului.

— Aici ! N-auzi ? strigă Sikes.

Animalul se apropie în puterea obişnuinţei, dar cînd Sikes se aplecă să-i lege batista de gît, slobozi un mîrîit înăbuşit şi se dădu înapoi.

— Vino aici ! zise hoţul.

Cîinele dădu din coadă, dar nu se mişcă. Sikes făcu un laţ şi-l chemă iar.

Cîinele se apropie, se dădu înapoi, stătu o clipă locului, apoi se întoarse şi dispăru în goană.

Omul îl fluieră de cîteva ori, apoi se aşeză jos şi aşteptă, sperînd că se va întoarce, dar cîinele, nicăieri. După ce stătu un timp, se sculă şi porni la drum.

CAPITOLUL XLIX

Monks şi domnul Brownlow se întîlnesc, în sfîrşit. O veste le întrerupe convorbirea.

ERA PE ÎNSERATE, cînd domnul Brownlow coborî dintr-o trăsură în faţa casei lui şi bătu uşurel în uşă. După ce uşa se deschise, un om voinic coborî din trăsură şi se opri locului lîngă scări, în vreme ce alt om cobora de pe capră, postîndu-se pe partea cealaltă. La un semn al domnului Brownlow scoaseră din trăsură pe un al treilea individ şi, luîndu-l între ei, îl împinseră cu grăbire în casă. Acel om era Monks.

Urcară astfel scările, fără să rostească o vorbă, avînd înaintea lor pe domnul Brownlow, care-i conduse într-o odaie de dindos. Ajuns la uşa acestei camere, Monks, care fusese adus pînă aici împotriva voinţei lui, se opri deodată. Cei doi oameni se uitară la domnul Brownlow, ca şi cum l-ar fi întrebat ce-i de făcut.

— Ştie ce-l aşteaptă — spuse domnul Brownlow. Dacă şovăie ori dacă mişcă măcar degetul cel mic fără să vă ceară voie, tîrîţi-l în stradă, chemaţi poliţia şi acuzaţi-l de crimă în numele meu.

— Cum îndrăzneşti să spui aşa ceva ? întrebă Monks.

— Şi dumneata, tinere, cum îndrăzneşti a mă sili să întrebuinţez asemenea mijloace ? răspunse domnul Brownlow, înfruntîndu-l cu privirea. Ai înnebunit de vrei să părăseşti casa asta ? Daţi-i drumul ! Iată, eşti liber să pleci şi noi liberi să te urmărim. Dar îţi declar, pe tot ce am mai sfînt, că-n clipa în care vei pune piciorul în stradă, voi pune să te aresteze pentru fraudă şi jaf. Hotărîrea mea e nestrămutată. Dacă continui să te împotriveşti, toată vina o s-o porţi tu, eu mă spăl pe mîini.

— Cine ţi-a dat dreptul să mă înhaţi cu sila de pe stradă şi să mă aduci aici, sub paza acestor dulăi ? întrebă Monks, privind pe rînd pe cei doi oameni de lîngă el.

— Eu singur mi l-am luat — răspunse domnul Brownlow. Iau asupra mea toată răspunderea acestui act. Te plîngi că ţi s-a răpit libertatea ; ai avut prilejul să ţi-o iei înapoi pe drum, pînă ai ajuns aici. Dar ai socotit că-i mai cuminte să stai liniştit. Îţi mai repet o dată : cheamă în ajutor legea să te ocrotească. Voi apela şi eu la lege. Dar dacă mă pui în situaţia de a nu mai putea da înapoi, să nu te mai bizui pe indulgenţa mea cînd vei fi în mîinile justiţiei şi să nu spui atunci că eu te-am împins în prăpastia în care te vei fi aruncat singur.

Monks păru tulburat şi alarmat de aceste cuvinte. Totuşi rămase în cumpănă.

— Hotărăşte-te mai iute — spuse domnul Brownlow, cu voce calmă şi hotărîtă. Dacă preferi să te dau pe mîna justiţiei, voi abate asupra capului tău o pedeapsă atît de grea, că numai la gîndul ei mă cutremur, dar de care nu te voi putea feri, ţi-o repet. Acum ştii ce-ţi rămîne de făcut. Dacă, dimpotrivă, apelezi la sprijinul şi bunăvoinţa mea şi la mila acelora cu care te-ai purtat ca un ticălos, aşază-te pe scaunul acesta fără să mai rosteşti o vorbă. De două zile te aşteaptă.

Monks mormăi cîteva cuvinte neînţelese şi părea tot nehotărît.

— Haide, grăbeşte-te — spuse domnul Brownlow. Numai un cuvînt să rostesc şi va fi prea tîrziu ca să mai alegi.

Monks sta încă în cumpănă.

— Nu-s dispus să mai lungesc discuţia — spuse domnul Brownlow — n-am dreptul, căci apăr cele mai scumpe interese ale unor prieteni.

— Nu există oare... — întrebă Monks, cu glas şovăielnic — nu există oare o cale de mijloc ?

— Nu.

Monks se uită la bătrîn cu o privire neliniştită ; dar, nedescoperind pe chipul lui nimic în afară de severitate şi hotărîre, intră în odaie şi se aşeză pe scaun, dînd din umeri.

— Încuiaţi uşa pe dinafară — spuse domnul Brownlow celor două ajutoare — şi veniţi îndată ce voi suna.

Oamenii ascultară şi cei doi rămaseră singuri.

— Frumos tratament îndur, domnule — spuse Monks, zvîrlindu-şi pe jos pălăria şi mantaua — din partea celui mai vechi prieten al tatălui meu.

— Tocmai din pricină că sînt cel mai vechi prieten al tatălui dumitale, tinere — răspunse domnul Brownlow — tocmai fiindcă speranţele şi dorinţele acelor ani tineri şi fericiţi au fost strîns legate de dînsul şi de fiinţa aceea gingaşă, din acelaşi sînge cu el, pe care a chemat-o Dumnezeu la el de tînără, lăsîndu-mă singur şi pustiit. Tocmai fiindcă a îngenuncheat o dată cu mine, pe cînd nu era decît un băiat, la căpătîiul patului pe care se stingea sora lui, în dimineaţa cînd trebuia să devie soţia mea. Dar cerul a vrut altfel. Tocmai din pricină că de atunci inima mea zdrobită a rămas legată pînă la moarte de dînsul, cu toate slăbiciunile şi greşelile lui, şi fiindcă a fost de ajuns să te văd pe dumneata, ca toate amintirile acestea vechi să-mi răscolească din nou sufletul. Iată pentru ce roşesc cînd văd cum îi dezonorezi numele.

— Numele n-are nici un amestec în afacerea de faţă — spuse celălalt după ce privise în tăcere şi cu surprindere emoţia tovarăşului. Ce-mi pasă mie de nume !

— Ştiu că nu-ţi pasă — răspunse domnul Brownlow. Dar era numele *ei*, şi cu toate că a trecut atît amar de vreme de atunci şi-s bătrîn, nu pot uita tulburarea şi fericirea pe care o simţeam atunci cînd vreun străin îi rostea numele. Îmi pare foarte, foarte bine că ţi-ai schimbat numele.

— Toate astea sînt foarte frumoase — spuse Monks (continuăm să-i spunem astfel) după ce se frămîntase un timp pe scaunul lui, privind chiorîş la domnul Brownlow, care rămăsese nemişcat cu mîna la ochi. Dar ce doreşti de la mine ?

— Ai un frate — spuse domnul Brownlow, stăpînindu-şi emoţia — un frate al cărui nume ţi l-am şoptit la ureche pe cînd te urmăream pe stradă şi la auzul căruia te-ai hotărît pe dată să mă urmezi aici, plin de uimire şi spaimă.

— N-am nici un frate — răspunse Monks. Ştii foarte bine că eram singurul copil. De ce tot îmi vorbeşti de fraţi ? Doar ştii asta tot aşa de bine ca şi mine.

— Ascultă atunci ceea ce am să-ţi spun — zise domnul Brownlow — ceea ce poate nu cunoşti. Cred că are să te intereseze. Ştiu prea bine că eşti singurul şi ticălosul fruct al acestei căsătorii nenorocite, la care tatăl tău a trebuit să consimtă de tînăr, silit de orgoliul şi ambiţia meschină a familiei.

— Nu mă ating ocările — spuse Monks, cu un rînjet sfidător. Recunoşti faptul şi asta mi-e de ajuns.

— Da, dar mai ştiu încă — urmă bătrînul — cît chin, cîtă mizerie şi deznădejde a pricinuit această căsătorie nepotrivită. Ştiu cît de greu a fost acest lanţ pentru amîndoi şi cît de otrăvită le-a fost viaţa. Ştiu cum politeţei reci i-au urmat certuri violente, cum indiferenţa a făcut loc dezgustului, dezgustul urii, ura desperării, pînă ce la sfîrşit se despărţiră şi, neputînd rupe legătura aceea pe care numai moartea trebuia s-o desfacă, o ascunseră cel puţin în faţa unei lumi noi, sub o înfăţişare veselă şi nepăsătoare. Mama ta izbuti în curînd să uite totul, dar tatăl tău rămase mulţi ani de zile amărît şi dezamăgit.

— Vra să zică s-au despărţit — spuse Monks. Şi ce-i cu asta !

— La cîtva timp după despărţirea lor — urmă domnul Brownlow — mama ta găsi pe continent distracţii uşuratice care o făcură să uite cu totul de soţul ei, mai tînăr cu zece ani decît dînsa, al cărui viitor era distrus şi care rămăsese în Anglia, acasă, făcîndu-şi între timp noi prieteni... Sper că aceste amănunte îţi sînt cunoscute.

— Nu le cunosc — spuse Monks, întorcînd ochii în altă parte şi izbind cu piciorul în pămînt, ca cineva care s-a hotărît să nege totul. Nu le cunosc.

— Atît tonul cît şi atitudinea dumitale mă încredinţează că n-ai uitat nici o clipă toate acestea şi că neîncetat îţi aminteşti de ele cu amărăciune. Îţi vorbesc de fapte petrecute acum cincisprezece ani, pe cînd n-aveai decît unsprezece ani, iar tatăl dumitale abia împlinise treizeci şi unu : căci, repet iar, era aproape un copil cînd tatăl lui îl sili să se căsătorească. Vrei să mai dezgrop acum acele întîmplări uitate, care au aruncat o umbră asupra memoriei tatălui tău ? Ori vrei s-o cruţi dezvăluindu-mi adevărul ?

— N-am ce dezvălui — răspunse Monks. N-ai decît să urmezi, dacă îţi face plăcere.

— Aceşti noi prieteni ai tatălui tău — spuse domnul Brownlow — erau un ofiţer de marină în retragere, văduv de şase luni, şi doi copii ai lui. Avusese mai mulţi, dar nu-i mai rămăseseră decît doi, două fete, una de nouăsprezece ani, frumoasă ca un înger, cealaltă de doi sau trei ani.

— Ce mă interesează pe mine asta ? întrebă Monks.

— Locuiau — urmă domnul Brownlow fără să pară că a auzit remarca celuilalt — locuiau în acelaşi ţinut în care se stabilise tatăl tău. Făcură cunoştinţă şi deveniră îndată prieteni buni. Puţini oameni au fericirea să se nască cu atîtea calităţi cum era tatăl dumitale. Avea sufletul şi înfăţişarea surorii lui. Bătrînul ofiţer se ataşă de el din ce în ce mai mult, cu cît îl cunoscu mai bine. Asta n-ar fi fost nimic. Dar fiica lui făcu la fel.

Bătrînul domn tăcu o clipă. Monks îşi muşca buzele, stînd cu ochii aţintiţi în podele. Văzînd asta, domnul Brownlow se grăbi să încheie :

— La un an după asta, făcuse făgăduieli solemne acelei fete curate, care îl iubea cu pasiunea primei şi singurei iubiri.

— Povestea dumitale e nesfîrşită — observă Monks, sucindu-se tulburat pe scaun.

— E povestea unor suferinţi, încercări şi nenorociri adevărate, tinere, şi poveştile acestea sînt lungi. Dacă ar fi vorba numai de fericire şi bucurie, ar fi foarte scurtă. În sfîrşit, una dintre rudele bogate, în interesul căreia fusese sacrificat tatăl tău (asemenea lucruri se văd adesea) muri şi, ca să îndrepte răul pe care-l făcuse fără să vrea, îi lăsă ceea ce credea că-i balsamul şi leacul împotriva tuturor nenorocirilor... bani. Tatăl tău trebui să plece îndată la Roma, unde ruda aceea se dusese să-şi îngrijească sănătatea şi unde murise, lăsîndu-şi afacerile foarte încurcate. Astfel că plecă şi, ajuns la Roma, căzu grav bolnav. Mama dumitale, care era la Paris, aflînd că-i pe moarte, veni după el, luîndu-te cu dînsa. A doua zi după sosirea ei, tatăl dumitale muri fără să lase nici un testament, auzi ? *Nici un testament,* astfel că toată averea o moşteni mama dumitale împreună cu dumneata.

La acest punct al povestirii, Monks îşi ţinu răsuflarea, ascultînd cu încordare, dar fără să-şi îndrepte privirile spre povestitor. Cînd domnul Brownlow se opri, îşi schimbă locul pe scaun, ca un om care simte o uşurare neaşteptată şi-şi şterse de transpiraţie mîinile şi faţa înfierbîntată.

— Înainte de a pleca în călătorie, deoarece trecea prin Londra, tatăl dumitale venise să mă vadă — spuse domnul Brownlow răspicat, privind ţintă pe ascultător.

— N-am auzit niciodată de aşa ceva — îl întrerupse Monks, silindu-se să pară neîncrezător, dar trădîndu-şi surpriza neplăcută.

— Veni la mine ca să-mi încredinţeze, printre altele, un tablou, un portret pictat de el însuşi, o imagine a acelei biete fete, de care-i părea rău că se desparte, şi pe care nu-l putea lua cu dînsul în grabnica-i călătorie. Era chinuit teribil de grijă şi remuşcare şi-mi mărturisi pe ocolite că nenorocise şi dezonorase o familie. Îmi destăinui planul pe care-l făcuse de a-şi preface întreaga avere în bani, de a asigura soţiei şi fiului său o parte din averea cea nouă şi apoi de a părăsi Anglia.

Am înţeles prea bine că n-are de gînd să plece singur. Dar nici măcar mie, prietenului lui din copilărie, a cărui dragoste pentru el îşi avea rădăcinile pe mormîntul surorii lui, scumpă amîndurora, nici măcar mie nu-mi destăinui totul. Îmi făgădui că are să-mi scrie şi are să-mi spună tot, iar la întoarcere are să vină să mă mai vadă încă o dată înainte de-a părăsi definitiv ţara. Vai ! N-aveam să-l mai revăd niciodată ! N-am mai primit de la el nici o scrisoare, nici nu s-a mai întors. M-am dus — urmă domnul Brownlow după o scurtă pauză — m-am dus, după ce totul s-a sfîrşit, la locul (voi întrebuinţa un termen obişnuit între oameni, căci acum îngăduinţa ori asprimea lor nu-l mai ating), la locul dragostei lui vinovate, hotărît, dacă temerile mele se adevereau, să ofer acelei sărmane copile părăsite un adăpost unde să se refugieze şi o inimă care s-o compătimească. Dar familia ei părăsise acele locuri cu opt zile mai înainte. Îşi plătiseră cîteva datorii neînsemnate şi plecaseră în timpul nopţii. Nimeni nu-mi putu spune pricina şi ţelul călătoriei.

Monks răsuflă uşurat şi privi în jur c-un aer triumfător.

— Cînd fratele dumitale — spuse domnul Brownlow, trăgîndu-şi scaunul mai aproape de al lui Monks — cînd fratele dumitale, sărman copil părăsit, firav şi zdrenţăros, fu zvîrlit în calea mea, nu de întîmplare, ci de providenţă, ca să-l salvez din viciu şi ticăloşie...

— Cum ? ! strigă Monks.

— Da, eu l-am salvat — spuse domnul Brownlow. Ţi-am spus că istorisirea mea tot are să te intereseze pînă la urma urmei. Văd că şmecherul dumitale complice nu ţi-a spus numele meu, pe care, de altfel, nu putea să-şi închipuie că-l cunoşti. După ce-am salvat copilul şi l-am luat, bolnav, acasă la mine, îngrijindu-l pînă s-a însănătoşit, am băgat de seamă cu uimire cît de grozav semăna cu portretul. Da, cum l-am văzut întîia oară, cu toată mizeria şi zdrenţele care-l acopereau, am ob-

servat pe chipul lui o expresie visătoare care mi-a amintit deodată, ca-ntr-un vis, de trăsăturile unei vechi cunoştinţe. Nu-i nevoie să-ţi mai spun cum a fost răpit de pe stradă înainte de a-i fi aflat povestea.

— De ce ? întrebă iute Monks.

— Pentru că ştii amănuntele acelea tot aşa de bine ca şi mine.

— Eu ? !

— Zadarnic mai tăgăduieşti — răspunse domnul Brownlow. Îţi voi arăta că ştiu mai mult decît atît.

— N-ai nici o dovadă împotriva mea — se bîlbîi Monks. Te desfid să-mi aduci vreuna !

— Vom vedea — îi răspunse bătrînul, aruncîndu-i o privire cercetătoare. Am pierdut băiatul şi toate sforţările mele de a-l regăsi rămaseră zadarnice. Mama dumitale fiind moartă, ştiam că numai dumneata singur mi-ai putea lămuri misterul. Am aflat că eşti plecat la proprietăţile dumitale din Indiile Occidentale, unde te retrăseseşi — mai este nevoie s-o spun ? — după moartea mamei dumitale, ca să scapi de urmările supărătoare care te ameninţau aici, datorită ticăloşiilor dumitale. Am plecat după dumneata. Ajuns acolo, am aflat că ai părăsit Indiile de cîteva luni şi se presupunea că te-ai întors la Londra ; dar nimeni nu-mi putu da adresa dumitale. M-am întors în Anglia ; reprezentanţii dumitale habar n-aveau unde locuieşti. Mi-au spus că vii şi pleci, ducînd aceeaşi viaţă ciudată ca întotdeauna. Uneori stai cîteva zile în şir, alteori dispari cu lunile, frecventînd aceleaşi locuri mîrşave şi avînd de-a face cu aceeaşi bandă de ticăloşi la care te-ai alăturat de mic copil. I-am obosit cu întrebările. Am bătut străzile zi şi noapte, dar pînă acum două ore toate sforţările mele au rămas zadarnice, căci nu te zărisem nici măcar o singură clipă.

— Acum mă poţi privi în voie — spuse Monks, obraznic, ridicîndu-se. Ei, şi apoi ? Fraudă şi escrocherie sînt vorbe mari, justificate, după părerea dumitale, de o închipuită asemănare a unui oarecare vagabond şi mîzgăleala neserioasă a unui mort. Auzi colo ! Nici măcar nu ştii sigur dacă a rezultat vreun copil din acea înduioşătoare pereche ; nici atîta nu ştii !

— Nu ştiam — răspunse domnul Brownlow, ridicîndu-se la rîndul lui — dar acum cincisprezece zile am aflat totul. Ai un frate, asta o ştii prea bine. Ba îl şi cunoşti. A existat un testament pe care mama dumitale l-a distrus, iar în clipa

morții ți-a încredințat secretul. Era vorba în testament despre un copil și se-nțelegea clar că-i fructul acelei legături nenorocite. Pe copilul acela l-ai întîlnit și asemănarea izbitoare cu tatăl tău ți-a deșteptat bănuielile. Te-ai dus la locul nașterii lui ; acolo se aflau dovezi (dovezi multă vreme ascunse) despre originea lui și rudenia cu dumneata. Dovezile acelea le-ai distrus și iată întocmai cuvintele pe care le-ai spus infamului dumitale complice, evreul Fagin : *„Singurele dovezi despre identitatea copilului zac în fundul rîului și vrăjitoarea bătrînă care le-a avut de la mama copilului putrezește în sicriul ei"*. Fiu denaturat, laș și mincinos, care ții sfaturi noaptea, prin localuri dosnice, cu hoții și criminalii : care urzești comploturi mîrșave, pricinuind moartea cuiva care prețuiește de o mie de ori mai mult ca dumneata, și care din leagăn ai fost pricină de supărare și desperare pentru tatăl dumitale ; după ce porți pe obraz oglinda adevărată a sufletului tău, urmele bolilor rușinoase pe care le datorezi patimilor murdare, viciului și destrăbălării... Edward Leeford, mai îndrăznești să mă înfrunți ?

— Nu, nu, nu ! se apără lașul, zdrobit sub atîtea învinuiri.

— Nu este cuvînt — strigă bătrînul — nu este cuvînt rostit între dumneata și acel ticălos, pe care eu să nu-l știu. Umbrele de pe ziduri au ascultat șoaptele voastre și mi le-au spus la ureche. La vederea acelui copil oropsit pînă și viciul s-a înduioșat, căpătînd curajul și atotputernicia virtuții. S-a săvîrșit o crimă de care ești vinovat ca autor moral ori poate chiar ca părtaș.

— Nu, nu — îl întrerupse Monks. Nu știu nimic despre asta. Mă duceam să aflu adevărul asupra acestei crime cînd m-ai găsit. Nu cunosc pricina. Credeam că-i vorba de vreo ceartă obișnuită.

— Femeia asasinată destăinuise o parte din secretele dumitale — răspunse domnul Brownlow. Ești dispus acum să mi le dezvălui pe de-a-ntregul ?

— Da.

— Vrei să scrii cu mîna dumitale o dovadă sinceră a tuturor celor întîmplate și s-o confirmi în fața martorilor ?

— Da, făgăduiesc !

— Rămîi atunci liniștit aici, pînă ce va fi întocmit acel document, și pe urmă vei merge cu mine într-un loc anumit,

unde voi socoti eu că trebuie să faci declarația în fața martorilor.

— Dacă trebuie numaidecît, consimt și la asta — spuse Monks.

— Și trebuie să faci mai mult decît atît — spuse domnul Brownlow — să restitui averea acelui copil nevinovat și fără apărare care n-are nici o vină că-i rodul unei dragoste vinovate și nenorocite. Ții minte clauzele testamentului. Îndeplinește-le întocmai în ceea ce-l privește pe fratele dumitale și du-te apoi încotro voiești, căci despre noi, putem să nu te mai vedem cît vom trăi.

Pe cînd Monks se plimba încolo și-ncoace prin cameră, aruncînd în jur priviri sumbre, pline de ură, cumpănind în mintea lui propunerile ce i se făcuseră și muncindu-se să găsească o portiță de scăpare, ușa se deschise și domnul Losberne intră în cameră într-o stare de mare agitație.

— Omul va fi prins — strigă el. Va fi prins chiar în seara asta.

— Cine ? Criminalul ? întrebă domnul Brownlow.

— Da — răspunse celălalt. Cîinele lui a fost zărit rătăcind în preajma unei clădiri dărăpănate și fără îndoială că stăpînul lui se află ascuns acolo ori va veni să se ascundă cînd se va lăsa întunericul. Poliția a împînzit tot orașul. Am vorbit cu oamenii însărcinați cu prinderea lui și m-au încredințat că nu se poate să mai scape. În astă-seară statul a anunțat o recompensă de o sută de lire pentru prinderea lui.

— Iar eu mai adaug încă cincizeci — spuse domnul Brownlow — și mă duc să vestesc asta acolo, la fața locului, cu gura mea, dacă mai ajung la timp. Unde-i domnul Maylie ?

— Harry ? zise doctorul. Îndată ce a văzut că prietenul dumitale, aici de față, s-a urcat în trăsură o dată cu dumneata, viu și nevătămat, a plecat călare în goană la locul unde-i căutat asasinul, ca să dea ajutor celor ce-l urmăresc.

— Dar despre Fagin — întrebă domnul Brownlow — ce veşti mai ai ?

— Nu fusese încă prins cînd m-am informat eu ; dar va fi curînd... ori poate chiar a fost între timp. Îl au în mînă.

— Ei, te-ai hotărît ? întrebă încet domnul Brownlow pe Monks.

— Da — răspunse acesta. Dar... îmi vei păstra secretul ?

— Da. Rămîi aici pînă mă întorc. E singura dumitale şansă de scăpare.

Domnul Brownlow şi doctorul ieşiră încuind uşa cu cheia.

— Ei, ce-ai făcut ? întrebă doctorul în şoaptă.

— Tot ce am sperat, ba am depăşit chiar speranţele mele. Amestecînd informaţiile pe care mi le-a dat acea sărmană fată, cu ceea ce ştiam eu de mai înainte, nu i-am mai lăsat nici o portiţă de scăpare, dezvăluindu-i şi arătîndu-i limpede ca ziua purtarea lui mişelească. Ai bunătatea şi scrie, te rog, fixînd întrevederea pe poimîine la ora şapte seara. Vom fi acolo cu cîteva ore mai devreme, dar va trebui să ne odihnim, mai cu seamă domnişoara Rose, care va avea nevoie poate de mai mult curaj decît credem noi. Dar sîngele îmi clocoteşte în vine la gîndul că o vom răzbuna pe biata fată asasinată. Încotro au apucat-o ?

— Du-te de-a dreptul la poliţie şi poate ai să ajungi la vreme — răspunse domnul Losberne. Eu rămîn aici.

Cei doi prieteni se despărţiră în grabă, amîndoi peste măsură de tulburaţi.

CAPITOLUL L

Urmărirea şi fuga.

PE ŢĂRMUL TAMISEI, în apropiere de biserica Rotherhithe, într-un loc unde clădirile ce străjuiesc malul sînt peste seamă de dărăpănate, iar corăbiile nemaipomenit de înnegrite de praful cărbunilor şi de fumul din hogeacurile acoperişurilor scunde ale caselor, se află cel mai murdar, cel mai straniu şi mai extraordinar dintre toate cartierele ascunse ale Londrei, cu totul necunoscut şi neştiut, măcar din nume, de cea mai mare parte a locuitorilor oraşului.

Ca să ajungă acolo, vizitatorul e silit să treacă printr-un labirint întreg de uliţe înguste şi mocirloase, înţesate de cea mai necăjită şi mai ticăloasă populaţie a ţărmurilor Tamisei, unde nu se vinde decît marfa necesară localnicilor.

În dugheni se văd îngrămădite alimentele cele mai ieftine şi mai proaste ; haine de duzină atîrnă la uşile şi la ferestrele

telalilor. Umblînd cot la cot cu lucrătorii fără de lucru, cu femei neruşinate, cu hamali, cu cărbunari şi copii zdrenţăroşi, vizitatorul îşi deschide drum, îngreţoşat de priveliştea aceea dezgustătoare şi de mirosul urît ce se ridică de prin înfundăturile înguste care se deschid de o parte şi de alta a străzii principale şi asurzit de zgomotul căruţelor în care se încarcă marfa din clădăriile depozitate la toate colţurile uliţelor. Cînd ajunge, în sfîrşit, pe străzi mai lăturalnice şi mai puţin umblate decît cele prin care trecuse pînă atunci, înaintează printre şiruri de case cu faţade ruinate ce se apleacă deasupra trotuarelor, cu ziduri crăpate ce ameninţă să se dărîme, cu hogeacuri stricate care stau gata să cadă, cu ferestre la care se văd gratii de fier roase de rugină şi de vreme, vădind, în sfîrşit, toate semnele celei mai cumplite dezolări şi mizerii.

În locurile acestea, dincolo de Dockead, în mahalaua Southwark, se află Insula lui Iacob, înconjurată de un şanţ mlăştinos, adînc de şase ori opt picioare şi lat de cincisprezece ori douăzeci în timpul fluxului, numit pe vremuri Balta Morii şi căruia i se spunea pe vremea povestirii noastre Folly Ditch. Balta asta comunică cu Tamisa şi poate fi umplută dacă se deschid stăvilarele de la Lead Mills, de unde i se trage numele cel vechi. Atunci, dacă cineva ar privi de pe unul din podurile de lemn care sînt lăsate peste groapa asta, în Uliţa Morii, ar putea vedea cum locuitorii caselor care străjuiesc malurile scot apă din baltă cu găleţi, hîrdaie şi felurite alte ustensile casnice pe care le coboară legate cu sfoară de pe la toate ferestrele şi uşile. Iar dacă se uită cu luare-aminte la acele case, uimirea îi va spori la vederea priveliştii ce i se deschide înaintea ochilor : cerdacuri de lemn, ce leagă cinci-şase case în şir, putrede şi pline de găuri, prin care se vede apa zoioasă ce curge dedesubt ; ferestre sparte, cu geamuri peticite, prin care ies beţe de uscat rufele (ca şi cum prin aceste paragini ar exista rufe) ; camere atît de mici, atît de strîmte şi de murdare, încît mizeria şi infecţia ce adăpostesc fac să pară aerul şi mai stricat, clădiri de lemn aplecate deasupra bărţii, ameninţînd să se prăbuşească într-însa după pilda celorlalte, care au izbutit să ajungă deja acolo ; ziduri înnegrite, temelii surpate, în sfîrşit, icoana cea mai înfiorătoare a sărăciei, toate semnele putreziciunii, ale murdăriei şi gunoiului. Iacă cum sînt împodobite ţărmurile de la Folly Ditch.

Pe Insula lui Iacob, magaziile sînt goale şi fără acoperiş, zidurile se dărîmă în toate părţile, ferestrele nu mai seamănă a ferestre, hogeacurile sînt negre, dar nu mai scot fum. Acum treizeci-patruzeci de ani era un cartier cu mare activitate comercială, dar astăzi e pustiu. Casele nu mai aparţin nimănui şi servesc de adăpost celor care au curajul să vie ca să trăiască şi să moară aici. Trebuie să ai motive puternice de a te ascunde ori să fi fost silit de groaznică mizerie, ca să ajungi să cauţi un refugiu în Insula lui Iacob.

Într-una din acele case, o casă mică, izolată, foarte dărăpănată, dar cu ferestrele şi uşile bine baricadate, aşezată ca şi celelalte cu spatele la apă, într-o odaie de la etaj se aflau adunaţi trei oameni tăcuţi şi nemişcaţi, părînd că aşteaptă ceva şi schimbînd numai din cînd în cînd cîte o vorbă. Unul din ei era Toby Crackit, al doilea, domnul Chitling, şi al treilea, un hoţ mai vîrstnic, de vreo cincizeci de ani, cu nasul rupt într-o încăierare din tinereţe şi obrazul desfigurat de o cicatrice groaznică ce se datora probabil aceleiaşi împrejurări. Acel individ era un vechi deportat care se numea Kags.

— Aş fi dorit — spuse Toby Crackit, întorcîndu-se către domnul Chitling — să-ţi fi găsit un adăpost în altă parte în loc să vii pe capul nostru, cînd ai ştiut că cele două vizuini vechi s-au înfierbîntat prea tare, stimate prietene.

— Sigur, de ce nu ţi-ai căutat un loc în altă parte, cap sec ce eşti ? adăugă domnul Kags.

— Mă aşteptam la o primire mai frumoasă — răspunse domnul Chitling, cu un aer melancolic.

— Ascultă, onorate domn : cînd un om se hotărăşte să trăiască aşa de retras ca mine şi-şi înjghebează un cămin unde nu vine nimeni să-şi vîre nasul, nu prea e plăcut lucru să primească vizita unui tînăr domnişor în situaţia dumitale, oricît de mult i-ar surîde perspectiva de a juca cu el o partidă de cărţi.

— Mai ales — adăugă domnul Kags — cînd cel care trăieşte ca un pustnic găzduieşte la el pe un prieten care a sosit din străinătate pe neaşteptate şi care-i aşa de ruşinos, că nu îndrăzneşte să-şi prezinte cartea de vizită domnilor de la poliţie.

Urmă un scurt răstimp de tăcere, după care Toby Crackit, simţind că nu mai merge să continue conversaţia pe tonul acela glumeţ, se întoarse spre Chitling şi-l întrebă :

— Cînd a fost prins Fagin ?

— Drept la vremea prînzului, la orele două după amiază. Charley şi cu mine am izbutit, din fericire, să ne strecurăm prin coşul de la spălătorie. Bolter s-a băgat cu capul în jos în butoiul cu apă, dar cataligele lui de picioare n-au încăput, aşa că a fost descoperit şi arestat şi el.

— Dar Bet ?

— Vai, sărmana Bet ! spuse domnul Chitling din ce în ce mai abătut. S-a dus să vadă leşul, pentru recunoaştere, şi a ieşit de acolo ca o nebună, urlînd şi izbindu-se cu capul de pereţi, de-a trebuit să-i puie cămaşa de forţă şi s-o ducă la spital, unde se află acum.

— Ce s-a întîmplat cu tînărul Bates ? întrebă Kags.

— Dă tîrcoale prin preajmă, aşteptînd să se întunece ca să poată intra şi el aici. Acuşi trebuie să sosească — răspunse domnul Chitling. Nu-i chip să te ascunzi aiurea, căci „La trei şchiopi" au fost cu toţii arestaţi. Acolo-i capcană acum şi întreaga cîrciumă e plină de copoi ; am fost pînă acolo şi am văzut asta cu ochii mei.

— E un adevărat dezastru — observă Toby, muşcîndu-şi buzele. Au să se cureţe mai mulţi de data asta.

— Acum se ţine judecata la curtea cu juri — spuse Kags. Dacă afacerea merge grabnic, dacă Bolter îl învinuieşte pe Fagin, ceea ce e aproape sigur după cele ce-a mărturisit pînă acum, se poate stabili dovada complicităţii bătrînului şi atunci sentinţa se va rosti vineri, iar peste şase zile, să fiu afurisit dacă n-are să danseze sus din pricina ei !

— Dacă ai fi auzit cum striga mulţimea în urma lui ! spuse Chitling. Agenţii poliţiei au trebuit să lupte ca nişte zmei ca să nu fie rupt în bucăţele. La un moment dat l-au trîntit la pămînt, dar cei care-l păzeau au făcut zid în jurul lui şi au izbutit să-şi croiască drum înainte. Dacă l-aţi fi văzut cum a privit în jurul lui, plin de noroi şi sîngerînd, şi cum s-a agăţat de agenţi de parcă-i erau cei mai scumpi prieteni ! Parcă-i văd şi acum cum îl duceau în mijlocul lor, înghesuiţi din toate părţile de mulţime. Unii păreau în stare să-l sfîşie cu dinţii de furie. Parcă-l văd şi acum înaintea ochilor cum mergea cu barba şi părul pline de sînge şi-mi răsună încă în urechi ţipetele îngrozitoare ale femeilor, care-l blestemau şi ameninţau că au să-i smulgă inima din piept !

Cutremurat de groază la amintirea acestei scene, astupîndu-şi urechile cu palmele şi închizînd ochii, Chitling se sculă brusc şi începu a se plimba în goană prin cameră, ca ieşit din minţi.

În timp ce se ocupa cu asta, iar ceilalţi doi stăteau tăcuţi cu ochii în pămînt, se auzi pe scări un duruit mărunt şi cîinele lui Sikes năvăli în cameră. Cei trei se repeziră întîi la fereastră, apoi coborîră în grabă scările şi priviră în uliţă. Cîinele intrase printr-un geam deschis. Nu făcu nici o mişcare să-i urmeze, iar stăpînul lui nu se zărea nicăieri.

— Ce-o fi însemnînd asta ? spuse Toby după ce se întoarseră. Nu se poate să vie aici. Sper... sper că n-are să vie...

— Dacă avea de gînd să vie, intra o dată cu cîinele — spuse Kags, aplecîndu-se ca să cerceteze animalul, care se aşezase gîfîind pe podea. Ia dă-i puţină apă, văd că-i sleit de puteri.

— N-a lăsat nici o picătură — spuse Chitling după ce privise un timp, în tăcere, la cîine. Trebuie să fi alergat mult, căci e şchiop, plin de noroi şi aproape nu mai vede.

— Oare de unde vine ? se miră Toby. Desigur că a fost şi pe la celelalte ascunzători ale noastre, dar, dînd acolo numai peste străini, a apucat-o încoace, unde cunoaşte bine casa, căci a venit adesea. Dar pe unde o fi umblat mai înainte şi de ce a venit singur, fără el ?

— Nu cred să-şi fi pus capăt zilelor. (Nici unul dintre ei nu îndrăznea să pronunţe numele lui Sikes.) Ce credeţi ? spuse Chitling.

Toby clătină din cap.

— Dacă ar fi făcut asta — spuse Kags — cîinele ar fi încercat să ne ducă la locul unde ar fi rămas stăpînul lui. Nu. Eu cred că a părăsit Anglia şi cîinele a rămas de izbeliste. Sigur că i-a pierdut urma, căci altfel n-ar sta aşa de liniştit acum.

Această presupunere părîndu-li-se cea mai verosimilă îi mulţumi. Cîinele, strecurîndu-se sub un scaun, se aşeză comod să doarmă şi nimeni nu-l mai băgă în seamă.

Se înnoptase. Traseră obloanele, aprinseră o lumînare şi-o puseră pe masă. Groaznicele întîmplări din ultimele două zile făcuseră o adîncă impresie asupra celor trei, impresie ce era sporită de nesiguranţa şi pericolul în care se aflau. Îşi traseră scaunele mai aproape unul de altul, tresărind la fiecare zgo-

mot. Vorbeau puțin, pe șoptite, și erau atît de tăcuți și înspăimîntați, de parcă rămășițele femeii ucise s-ar fi aflat în odaia de alături.

Stăteau de cîtăva vreme astfel, cînd deodată se auziră niște bătăi grăbite în ușa de la intrare.

— E tînărul Bates — spuse Kags, privind mînios în jur ca să-și facă curaj.

Bătăile se repetară. Nu, nu era el. Bates nu ciocănea niciodată astfel.

Crackit se duse la fereastră și, tremurînd din tot trupul, scoase capul pe geam. Nu mai era nevoie să le spună cine-i : pe chipu-i palid se citea limpede. Cîinele se trezi și el și alergă numaidecît la ușă, scheunînd.

— Trebuie să-i dăm drumul înăuntru — spuse Crackit, luînd sfeșnicul.

— Nu se poate altfel ? întrebă răgușit celălalt.

— Nu. Trebuie să-i dau drumul.

— Nu ne lăsa pe întuneric — spuse Kags, luînd o lumînare de pe sobă și aprinzînd-o cu o mînă ce tremura așa de tare, încît bătăile se mai repetară încă de două ori pînă isprăvi el.

Crackit coborî să deschidă și se întoarse îndată urmat de un om cu fața ascunsă aproape în întregime de o batistă. O dădu la o parte și apăru un chip livid, niște ochi înfundați în cap și o barbă nerasă de trei zile ; parcă era numai umbra lui Sikes.

Puse mîna pe unul din scaunele ce se aflau în mijlocul odăii, dar în clipa cînd vroi să se așeze, tresări, păru că vrea să se uite peste umăr, trase scaunul pînă la zid, cît putu mai aproape de perete... și după aceea se așeză.

Nimeni nu rostise o vorbă. Noul venit îi cercetă pe rînd pe cei trei, care își întorceau de fiece dată cu spaimă într-o parte privirile, ca să nu-i întîlnească ochii. Cînd vocea-i dogită rupse tăcerea, toți trei tresăriră. Nu mai auziseră niciodată asemenea glas.

— Cum a venit aici cîinele ? întrebă el.

— Singur, acum trei ore.

— Ziarul de seară vestește că Fagin a fost arestat. E adevărat ori nu ?

— E foarte adevărat.

Rămaseră iarăși tăcuți.

— Dracu' să vă ia pe toți ! zise Sikes, trecîndu-și mîna peste frunte. N-aveți nimic să-mi spuneți ?

Se mișcară încurcați pe scaune, dar nimeni nu răspunse.

— Tu care locuiești aici — zise Sikes, adresîndu-se lui Crackit — spune-mi, ai de gînd să mă dai pe mîna justiției, ori mă primești aici, dîndu-mi găzduire pînă se sfîrșește urmărirea ?

— Poți sta aici, dacă socoți că te afli în siguranță — răspunse cel întrebat după o clipă de șovăire.

Sikes își întoarse încet ochii către zidul din spatele lui, mai mult încercînd să-i întoarcă decît întorcîndu-i cu adevărat, și zise :

— A fost... îngropat... leșul ?

Cei trei făcură semn că nu.

— De ce nu l-au îngropat ? zise omul, privind din nou peste umăr. De ce țin la lumină un lucru așa de hîd ?... Cine bate la ușă ?

Crackit ieși, făcîndu-i semn cu mîna să nu se teamă, și se întoarse numaidecît urmat de Charley Bates. Sikes era așezat cu fața spre ușă, astfel că în clipa cînd intră, băiatul dădu numaidecît cu ochii de el.

— Toby — spuse Charley, dîndu-se înapoi cînd Sikes întoarse ochii spre el — de ce nu mi-ai spus asta jos ?

Cei trei îl priviseră cu atîta spaimă și respingere cînd venise, încît asasinul simți nevoia să-și apropie măcar pe băiatul acela. Așa că dădu din cap și făcu o mișcare ca și cum ar fi vrut să-i întindă mîna.

— Lasă-mă să trec în altă odaie — spuse băiatul, depărtîndu-se și mai tare de el.

— Charley ! zise Sikes, făcînd un pas înainte. Nu mă mai cunoști ?

— Nu te apropia de mine — răspunse băiatul, retrăgîndu-se din fața lui și privind cu groază chipul asasinului. Monstrule !

Omul se opri și amîndoi rămaseră locului, privindu-se ; dar criminalul nu putu înfrunta mult timp ochii copilului și-și aplecă privirile în jos.

— Vă iau martori pe toți — strigă Charley, vînturîndu-și pumnul încleștat prin aer, din ce în ce mai întărîtat pe măsură ce vorbea. Vă iau martori pe toți... că nu mi-e frică de dînsul... Dacă vin să-l caute aici, îl denunț, da, îl denunț !

Vă spun drept. Poate să mă omoare dacă vrea ori dacă îndrăznește, dar dacă mai sînt în viață, atunci să știți că-l dau pe mîna poliției. Îl dau pe mîna poliției, chiar de-aș ști că au să-l fiarbă de viu în cazan ! Ajutor ! Asasinul ! Dacă aveți o fărîmă de inimă în voi, ajutați-mă ! Ajutor ! Asasinul ! La moarte asasinul !

Cu strigăte furioase și gesturi amenințătoare, băiețașul se repezi atît de neașteptat și cu atîta energie asupra atletului, încît, luîndu-l prin surprindere, îl trînti la pămînt.

Cei trei spectatori rămaseră înmărmuriți. Nici nu încercară să-i despartă. Charley și Sikes se rostogoliră pe podea încleștați. Băiatul, fără să se sinchisească de loviturile ce plouau peste el, îl strîngea din ce în ce mai tare pe Sikes de guler, cercînd să-l prindă de gît, urlînd și cerînd ajutor cît îl ținea gura.

Dar lupta era prea inegală ca să dureze mult. Sikes îl birui repede și-i puse genunchiul în piept, cînd deodată Crackit, împingîndu-l cu mîna înspăimîntat, îi arătă spre fereastră.

Afară se zăreau lumini, se deslușeau strigăte învălmășite, întrebări și chemări, ba se auzea acum și un zgomot de pași ce păreau că se înmulțesc la nesfîrșit : era tropotul mulțimii care trecea peste puntea cea mai apropiată. Părea să fie și un călăreț printre năvălitori, căci se auzea zgomot de copite răsunînd pe pavaj. Luminile creșteau, pașii se apropiau din ce în ce, apoi se auziră bătăi în ușa de afară și murmurul aspru al mulțimii întărîtate, care face și pe cel mai viteaz să se cutremure.

— Săriți ! zbiera băiatul din răsputeri. E aici ! Spargeți ușa !

— În numele regelui ! strigau voci de pretutindeni ; și urletul mulțumii se ridică iar mai puternic.

— Spargeți ușa ! răcnea într-una băiatul. N-așteptați, căci n-are să v-o deschidă ! Veniți de-a dreptul în camera în care se vede lumina. Spargeți ușa !

La strigătele băiatului, răspunseră strigăte puternice și repetate ce zguduiră ușa de la intrare și obloanele ferestrelor de la parter. Mulțimea slobozi un ura entuziast, după care puteai să-ți faci o idee de marea de oameni ce înconjura casa.

— Deschideți-mi o ușă să-l vîr undeva și să-l pun sub zăvor pe zgriptorul ăsta care zbiară — spuse furios Sikes, alergînd încolo și-ncoace și tîrîndu-l cu atîta ușurință după el pe băiat, de parcă ar fi fost un sac gol. Deschideți-mi iute ușa

asta... — şi îmbrînci pe Charley înăuntru, trase zăvorul şi răsuci cheia în broască. Uşa de la intrare e bine închisă ?

— Are zăvor dublu şi lanţ — răspunse Crackit, care, împreună cu ceilalţi doi, rămăsese încremenit şi năucit.

— Tăbliile uşii sînt solide ?

— Sînt căptuşite cu tablă.

— Dar ferestrele ?

— Şi ele la fel.

— Trăsni-v-ar Dumnezeu ! strigă desperatul, ridicînd geamul şi ameninţînd mulţimea. Încercaţi, scremeţi-vă ! Încă n-aţi pus mîna pe mine !

Urlet mai sălbatic ca acel pe care-l slobozi atunci mulţimea înfuriată nu s-a mai pomenit nicicînd. Unii strigau către cei care se aflau mai aproape să dea foc casei, alţii zbierau la ofiţeri să-l împuşte pe loc. Dintre toţi, cel mai înverşunat părea călăreţul, care, descălecînd cu grăbire şi repezindu-se prin mulţime de parcă ar fi despicat apele, strigă sub fereastră cu o voce ce se înălţa deasupra celorlalte : „Douăzeci de guinee celui ce aduce o scară !"

Voci apropiate repetară strigătul şi, ca un ecou, îl duseră mai departe sute de glasuri. Unii cereau scări, alţii ciocane de fierărie. Unii alergau încoace şi-ncolo cu torţe aprinse în mînă, ca şi cum ar fi căutat cele cerute, apoi se întorceau înapoi şi reîncepeau a striga. Unii răguşeau blestemînd şi ocărînd ; alţii se împingeau înainte ca ieşiţi din minţi, împingînd pe cei ce vroiau să se întoarcă. Unii dintre cei mai îndrăzneţi încercau să se caţere pe uluci ori pe crăpăturile zidului. Valul mulţimii unduia încolo şi-ncoace prin întunecime ca un lan de grîu bătut de vijelie, izbucnind din cînd în cînd în cîte un urlet lung, furios.

— Fluxul ! strigă ucigaşul, retrăgîndu-se de la geam. Apele erau crescute cînd am venit eu. Daţi-mi o frînghie, o frînghie lungă. Mulţimea-i în faţa casei. Mă cobor în Folly Ditch şi o şterg pe acolo. Daţi-mi o frînghie, că de nu săvîrşesc încă trei crime şi mă omor şi pe mine.

Cei trei, prostiţi de spaimă, îi arătară locul unde păstrau asemenea lucruri. Ucigaşul îşi alese în grabă frînghia cea mai lungă şi mai rezistentă şi se urcă în goană pe acoperiş.

Toate ferestrele din dosul casei fuseseră de mult zidite, numai o ferestruie din odaia în care era închis băiatul mai rămăsese neastupată, şi aceea era atît de mică, încît nici trupul

lui subțirel nu încăpea printr-însa. Prin acea deschizătură băiatul nu încetase să strige către cei de afară să păzească spatele casei, astfel că în clipa cînd asasinul se ivi pe acoperiș, prin oblonul podului, strigăte mari vestiră apariția lui celor din fața casei, care îndată începură a ocoli clădirea, înghesuindu-se către spatele casei ca un șuvoi uriaș.

Cu o scîndură pe care o cărase cu el, omul propti atît de solid oblonul prin care ieșise, încît nu s-ar fi putut deschide decît după multă caznă, apoi, tîrîndu-se pînă la marginea acoperișului, se uită pe deasupra streșinii.

Apele se retrăseseră și șanțul nu mai era decît o albie glodoasă.

Mulțimea rămase cîteva minute tăcută, pîndindu-i mișcările, neștiind încă ce are de gînd, dar îndată ce-i pricepu planul și înțelese că-i impracticabil, izbucni într-un răcnet de ură și de triumf, pe lîngă care răcnetele de mai înainte fuseseră ca niște murmure. Strigătul crescu, umflîndu-se. Cei care erau prea departe ca să-i priceapă înțelesul îl repetau în neștire, purtîndu-l mai departe ca un ecou fără sfîrșit. Părea că toată cetatea Londrei și-a revărsat afară poporul, ca să blesteme pe ucigaș.

Mulțimea se îndesa tot mai tare, mai tare, ca un șuvoi furios de fețe amenințătoare, iar torțele ce străluceau ici-colo luminau chipuri pline de dușmănie și furie.

Lumea năvălise și în casele de dincolo de canal, deschizînd geamurile ori spărgîndu-le cu violență. Toate ferestrele erau înțesate de capete și pe acoperișuri oamenii stăteau ca ciorchinele. Cele trei punți trosneau sub greutatea mulțumii îngrămădite pe ele. Totuși, șuvoiul încerca să mai înainteze cu orice chip, căutînd o deschizătură ori o bortă cît de mică prin care să zărească măcar o clipă pe asasin.

— Îl au în mînă ! strigă un om de pe puntea cea mai apropiată. Uraa !

Strigătele se întețiră.

— Dau cincizeci de lire sterline — strigă un domn bătrîn — celui ce-l va prinde viu ! Aștept aici să vie să-și ceară recompensa.

Izbucniră noi strigăte. În acel moment trecu din gură în gură vestea că ușa fusese spartă, în sfîrșit, și că cel care ceruse la început o scară pătrunsese înăuntru. Îndată ce știrea

aceasta se răspîndi, mulţimea se întoarse în loc ; oamenii de la ferestre, văzînd că ceilalţi o iau înapoi, năvăliră şi ei în uliţă, înghesuindu-se şi strivindu-se unii pe alţii ca să ajungă în faţa uşii, de unde puteau să-l vadă pe criminal cînd va trece sub paza santinelelor. Ţipetele şi zbieretele celor sufocaţi ori călcaţi în picioare în învălmăşeală erau îngrozitoare. Ulicioarele înguste erau atît de aglomerate, că n-aveai unde arunca un ac. O clipă, din pricina năvalei unora înspre faţa casei şi a zvîrcolirii celorlalţi ca să scape din strînsoare, asasinul fu pierdut din vedere, măcar că nerăbdarea lumii de a-l vedea prins sporise, dacă mai putea fi vorba de aşa ceva.

Intimidat de strigătele furioase ale mulţimii, Sikes, văzînd că nu mai există nici un mijloc de scăpare, se pitise pe acoperiş. Dar observînd mişcarea nouă a oamenilor, sări în picioare, hotărît să mai facă o ultimă sforţare pentru a-şi salva viaţa dîndu-şi drumul în şanţ şi, cu riscul de-a fi înghiţit de mlaştină, să încerce să fugă profitind de învălmăşagul stîrnit şi de întunecimea înserării.

Cuprins de o putere şi de o energie nouă, îmboldit de zgomotul pe care-l auzea în casă şi care vestea că asediatorii au pătruns înăuntru, îşi propti un picior în hogeac, ca să-i vie mai la îndemînă să lege bine unul din capetele frînghiei de burlan, iar la celălalt făcu cît ai clipi un laţ, cu mîinile şi cu dinţii. Are să coboare ţinînd cuţitul deschis în mînă şi, cînd va ajunge la cîteva picioare deasupra pămîntului, va tăia frînghia, lăsîndu-se să cadă în mlaştină.

În clipa cînd îşi trecea capul prin laţul pe care urma să-l fixeze de subsuori şi pe cînd domnul cel bătrîn, agăţîndu-se de balustrada punţii ca să nu fie luat de valul mulţimii, striga cît putea, ca să dea de ştire celor din jur, că omul încerca să scape, în acea clipă ucigaşul, privind în urma lui spre acoperiş, îşi ridică braţele deasupra capului şi slobozi un răcnet de groază :

— Iar ochii aceia ! strigă el, cu un urlet ce nu mai avea nimic omenesc.

Apoi, clătinîndu-se ca lovit de trăsnet, îşi pierdu echilibrul şi căzu peste parapet. Laţul era în jurul gîtului. Frînghia se strînse sub greutatea lui ca coarda unui arc şi, cu iuţeala unei săgeţi, omul se prăbuşi de la o înălţime de doisprezece metri.

O zguduitură bruscă, o zvîrcolire înspăimîntătoare a trupului și criminalul rămase acolo, spînzurat, cu cuțitul deschis în pumnul încleștat.

Hogeacul cel vechi se cutremură sub smucitură, dar rezistă vitejește. Cadavrul lui Sikes atîrna deasupra zidului ; băiatul închis, dînd cu mîna la o parte trupul ce se bălăbănea împiedicîndu-i vederea, prinse a striga, rugîndu-se de oameni să vină să-l scoată de acolo.

Un cîine care se ținuse pînă atunci ascuns, apăru pe marginea acoperișului alergînd încolo și încoace și scoțînd urlete jalnice. Deodată își făcu vînt ca să sară pe umerii mortului. Greșindu-și însă ținta, se prăvăli în gol, făcînd prin aer o tumbă, și căzu în șanț, zdrobindu-și capul de un pietroi.

CAPITOLUL LI

Nu o taină, ci mai multe ies la iveală. Și mai este vorba de o cerere în căsătorie în care zestrea și banii nu joacă nici un rol.

DOUĂ ZILE DUPĂ CELE ÎNTÎMPLATE în ultimul capitol, Oliver se afla, pe la ceasurile trei după-amiază, într-o caleașcă ce-l ducea cu repeziciune spre orașul în care se născuse. Împreună cu el se aflau doamna Maylie, Rose, doamna Bedwin și doctorul cel bun. Domnul Brownlow venea în urmă, într-o diligență, în tovărășia unui personaj al cărui nume nu vroise să-l dea în vileag.

Nu prea schimbaseră multe vorbe în timpul drumului, căci Oliver era așa de tulburat și de neliniștit, încît nu putea lega două idei și parcă îi pierise și graiul. De altfel și tovarășii lui de drum păreau că s-au molipsit de la el, căci arătau la fel, ba poate chiar mai tulburați. Atît Oliver cît și cele două doamne aflaseră de la domnul Brownlow, care avusese grijă să-i pună în curent, ce fel de mărturisiri izbutise să-i smulgă lui Monks și, deși știau că scopul călătoriei prezente era să desăvîrșească o misiune începută și condusă cu atîta pricepere,

totuşi întreaga afacere rămînea încă atît de încurcată şi de tainică, încît îi ţinea într-o încordată nedumerire.

Prietenul lor credincios, ajutat de domnul Losberne, izbutise să închidă toate căile de informaţie care ar fi putut să le aducă la cunoştinţă groaznicele întîmplări din ajun. „E adevărat — spusese el — că tot le vor afla mai curînd ori mai tîrziu ; în orice caz va fi în clipe mai puţin nepotrivite ca acum.“ Călătoreau deci în tăcere, gîndindu-se cu toţii la acelaşi lucru care-i adunase laolaltă, ferindu-se însă să deschidă vorba despre ceea ce îi preocupa.

Astfel tulburat în adîncul lui, Oliver rămase tăcut cîtă vreme drumul ce ducea spre oraşul lui natal nu-i era cunoscut, dar cînd ajunse pe calea bătută de piciorul lui pe cînd era un biet vagabond rătăcit pe drumuri, fără un prieten care să-i întindă mîna, fără un acoperiş sub care să-şi adăpostească fruntea, cu cîtă repeziciune se treziră într-însul toate amintirile de altădată, şi cîte emoţii îi năpădiră în suflet!

— Uite, uite colo ! strigă el, strîngînd cu înfrigurare mîna Rosei şi arătînd afară pe ferestruia trăsurii. Uite pîrleazul pe care l-am sărit ; uite şi gardul pe lîngă care m-am strecurat de teamă să nu mă descopere şi să mă ducă înapoi cu de-a sila. Aceea-i poteca ce străbate cîmpia şi duce la casa veche în care mi-am petrecut copilăria ! O ! Dick, dragul meu prieten de demult, ce n-aş da să te mai văd o dată !

— Ai să-l vezi în curînd — răspunse Rose, prinzîndu-i mînuţele întinse între ale ei — şi ai să-i spui cît eşti acum de fericit, cum ai ajuns bogat şi că cea mai mare bucurie a ta a fost să te întorci aici pentru a-l face şi pe el la fel de fericit.

— Da, da — zise Oliver — şi avem... avem să-l luăm de aici, o să-i facem haine, o să-l învăţăm carte şi o să-l ducem undeva la ţară, într-un loc liniştit, ca să se facă voinic şi sănătos, nu-i aşa ?

Rose dădu numai din cap în semn că da, fără să poată vorbi, văzînd cît de fericit surîde copilul printre lacrimi.

— Şi ai să fii bună şi blîndă cu el aşa cum eşti cu toată lumea — zise Oliver. Şi ai să vezi cum ai să plîngi cînd ai să-l asculţi ce ţi-o povesti. Dar ce-are a face ? Toate au trecut acum şi-ai să zîmbeşti îndată, sînt sigur, văzînd cum se schimbă lucrurile. La fel ai făcut şi cu mine. „Dumnezeu să te

aibă în paza lui", mi-a spus el atunci cînd am fugit — strigă băiatul, nemaiputîndu-şi stăpîni emoţia. Şi eu am să-i spun la fel acum : „Dumnezeu să te aibă în pază şi pe tine", şi am să-i arăt cît de mult îl iubesc pentru acele vorbe...

Cînd se apropiară de oraş şi în sfîrşit intrară pe uliţele lui înguste, exaltarea băiatului crescu în aşa măsură, că cei din jurul lui nu mai ştiau cum să-l potolească. Colo era prăvălia lui Sowerberry, a antreprenorului de pompe funebre, la fel ca pe vremuri, dar parcă mai scundă şi mai puţin impozantă decît în amintirea lui. Se perindau la rînd toate casele şi magazinele atît de bine cunoscute, mai fiecare amintindu-i cîte o întîmplare din trecut. Cărucioara lui Gamfield, aceeaşi ca înainte, sta oprită la poarta cîrciumii. Azilul, cumplita închisoare a copilăriei lui, cu ferestrele-i mohorîte privind crunt în stradă, avea acelaşi portar sfrijit la poartă, pe care, văzîndu-l pe neaşteptate, Oliver se dădu instinctiv înapoi, pe urmă prinse a rîde singur de prostia lui, după care plînse, apoi iar rîse... În pragurile uşilor şi pe la ferestre zărea sute de chipuri cunoscute, mai toate arătînd de parcă abia ieri le părăsise şi viaţa lui din ultima vreme n-ar fi fost decît un vis fericit.

Dar nu era vis, ci realitate, luminoasa, fericita realitate. Traseră la cel mai bun hotel (la care Oliver obişnuia să se uite cu sfială, ca la un măreţ palat care acum i se părea că a pierdut mult din măreţia şi fala lui). Acolo îl găsiră pe domnul Grimwig, care îi aştepta pe călătorii noştri şi care o îmbrăţişă pe domnişoara cea tînără, ba chiar şi pe doamna cea în vîrstă, cînd coborîră din trăsură, de parcă ar fi fost bunicul întregii societăţi, tot numai zîmbete şi drăgălăşie, fără să-i vină măcar o dată chef să-şi mănînce capul, nici chiar atunci cînd, deschizîndu-se o discuţie despre drumul cel mai scurt pînă la Londra, contrazise pe vizitiul cel bătrîn de la diligenţă, susţinînd că el îl cunoaşte mai bine, deşi nu călătorise în direcţia aceea decît o singură dată în viaţă, şi atunci dormind tot drumul buştean. Prînzul era gata, camerele pregătite, în sfîrşit, toate păreau că s-au orînduit ca prin farmec.

Totuşi, cînd agitaţia primului ceas al sosirii se potoli, rămaseră iar tăcuţi şi preocupaţi, cum fuseseră tot timpul drumului. Domnul Brownlow nu apăru la masă, ci rămase închis în altă cameră. Ceilalţi doi domni intrau şi ieşeau grăbiţi, cu chipuri îngrijorate, şi în scurtele momente cît erau prezenţi,

vorbeau deoparte între ei. La un moment dat, cineva veni s-o cheme pe doamna Maylie, care ieşi din odaie şi se întoarse abia peste o oră cu ochii roşii şi umflaţi de plîns. Toate acestea alarmau şi tulburau pe Rose şi pe Oliver, care nu fuseseră puşi în curent cu ultimele secrete. Aşa că stăteau uimiţi şi tăcuţi, iar dacă schimbau vreo vorbă, era pe şoptite, de parcă le-ar fi fost teamă să-şi audă singuri glasul.

În sfîrşit, pe la vreo nouă, tocmai cînd începuseră a crede că n-au să mai afle nimic în ziua aceea, apărură pe uşă domnul Losberne şi domnul Grimwig, urmaţi de domnul Brownlow şi de un individ pe care, văzîndu-l, Oliver nu-şi putu stăpîni un strigăt de surpriză, căci i se spuse că-i fratele lui, iar el recunoştea într-însul pe omul cu care se întîlnise la han şi pe care îl zărise apoi împreună cu Fagin de la geamul odăiţei lui. Monks aruncă băiatului o privire plină de ură, pe care nici aici nu şi-o putea stăpîni, şi se aşeză lîngă uşă. Domnul Brownlow, ţinînd nişte hîrtii în mînă, se apropie de masa lîngă care stăteau Rose şi Oliver.

— Misiunea pe care o am de îndeplinit e penibilă pentru mine — zise el — dar e necesar ca aceste declaraţii, care au fost semnate la Londra în prezenţa mai multor persoane onorabile, să fie repetate aici pe de-a-ntregul. Aş fi vrut să te scutesc de această umilire, dar trebuie neapărat să le auzim mărturisite de dumneata înainte de a ne despărţi, ştii prea bine de ce.

— Urmează — zise persoana căreia i se adresase, întorcînd capul în altă parte. Şi grăbeşte-te, căci m-am săturat pînă în gît de toată istoria asta. Nu mă mai ţine aici !

— Copilul acesta — zise domnul Brownlow, trăgîndu-l pe Oliver lîngă el şi punîndu-i mîna pe creştet — copilul acesta ţi-e frate vitreg. E fiul nelegitim al tatălui dumitale, bunul meu prieten Edwin Leeford, şi al bietei Agnes Fleming, care muri dîndu-i viaţă.

— Da — zise Monks, uitîndu-se chiorîş la Oliver, care tremura ca varga şi-i ticăia inima cu atîta putere, încît i-ar fi putut-o auzi. Da, e bastardul lor.

— Cuvîntul pe care-l întrebuinţezi — zise cu severitate domnul Brownlow — e un reproş adresat celor două fiinţe pe care de multă vreme deşertăciunile acestei lumi nu le mai pot atinge. Nu înjoseşte pe nimeni din cei în viaţă, ci te arată

doar pe dumneata într-o lumină urîtă. Dar să trecem peste asta. Copilul s-a născut aici, în orașul acesta.

— La azil — răspunse posomorît Monks. Ai toată povestea acolo — adăugă el nerăbdător, arătînd cu mîna spre teancul de hîrtii.

— Trebuie să o auzim și din gura dumitale — zise domnul Brownlow, privind în jur către cei de față.

— Ascultați atunci — începu Monks. Tatăl băiatului se îmbolnăvise la Roma. Soția lui, mama mea, de care era de mult despărțit și care se afla la Paris, plecă la el, luîndu-mă și pe mine cu ea. Urmărea averea lui, căci mare dragoste pentru el nu avea, după cum nici el n-avea pentru ea. Tata nu ne-a recunoscut, căci își pierduse cunoștința, și rămase în starea asta pînă a doua zi, cînd muri. Printre hîrtiile lui se aflau două cu data zilei în care căzuse la pat, puse într-o scrisoare adresată dumitale — se întoarse el către domnul Brownlow. Pe plic scria că nu trebuiau trimise hîrtiile decît după moartea lui. Una era o scrisoare către fata aceea, Agnes, și cealaltă un testament.

— Ce știi despre scrisoare ? întrebă domnul Brownlow.

— De scrisoare ? Era o foaie de hîrtie scrisă încîlcit, cuprinzînd o umilită spovedanie și rugăminți către cel atotputernic să o ia pe fată sub ocrotirea lui. Se pare că o amăgise cu o poveste despre o taină ce avea să se lămurească într-o zi — îi spusese el — care îl oprea să se căsătorească cu ea deocamdată. Atunci ea îi făcuse pe voie, încrezîndu-se în el chiar mai mult decît trebuia, și-și pierduse ceea ce nimeni nu-i mai putea da înapoi. Nu mai avea decît două-trei luni pînă la naștere la acea vreme. Tata îi spunea tot ce avea de gînd să facă pentru a o cruța de rușine, dacă va trăi, și o ruga că, de va muri, să nu-i blesteme amintirea și să nu creadă cumva că urmările păcatului lor se vor răsfrînge asupra ei ori asupra copilului, căci vina întreagă el o purta. Îi amintea de ziua în care îi dăruise medalionul cel mic și inelul, pe care gravase numele ei de botez, lăsînd alături un loc liber unde spera că într-o zi va adăuga numele lui de familie... O mai ruga să păstreze acel medalion, să-l poarte pe inima ei ca și pînă atunci... și tot așa înainte aiura în neștire, repetînd mereu aceleași vorbe ca un om cu mintea rătăcită, și chiar așa cred că era.

— Testamentul ? zise domnul Brownlow, în vreme ce lacrimile curgeau șiroaie pe obrajii lui Oliver.

Monks rămase tăcut.

— Testamentul — urmă domnul Brownlow în locul lui — era conceput în acelaşi fel ca şi scrisoarea. Vorbea de necazurile pe care i le pricinuise soţia, de firea răzvrătită, răutăcioasă, cu înclinări spre viciu şi pasiuni josnice, a singurului său fiu, adică a dumitale, şi cum ea te învăţase să-l urăşti. Vă lăsa la amîndoi cîte o rentă de opt sute de lire sterline. Averea o împărţea în două, jumătate pentru Agnes Fleming şi jumătate pentru copilul lor, de se va naşte şi va ajunge la majorat. De va fi fată pruncul, averea îi revenea fără nici o condiţie, iar de va fi băiat, era stipulat că o va primi numai dacă pînă la majorat nu-şi va dezonora numele cu vreun act public de necinste, de josnicie, de laşitate ori răutate. Vroia prin asta — spunea el — să arate mamei copilului cîtă încredere avea în ea şi cît de adînc convins era că băiatul îi va moşteni firea aleasă şi sufletu-i nobil. Dacă va fi cumva înşelat în aşteptări, atunci averea trebuia să-ţi revie dumitale, căci numai în caz că amîndoi băieţii s-ar dovedi de-o teapă, ţi-ar recunoaşte un drept de prioritate asupra averii, căci asupra inimii lui n-aveai nici unul, deoarece de mic copil te-ai arătat rece şi chiar ostil faţă de el.

— Mama — urmă Monks, ridicînd vocea — făcu ceea ce ar fi săvîrşit orice femeie în locul ei : arse testamentul. Iar scrisoarea nu ajunse niciodată la adresă ; o păstră însă împreună cu alte dovezi pentru cazul cînd careva dintre rude ar fi cercat la un moment dat să ascundă greşeala fetei. Dezvălui tatălui întreg adevărul, cu toate circumstanţele agravante pe care i le dicta ura-i pătimaşă. Cît o iubesc cînd îmi amintesc de asta ! Din pricina aceasta, tatăl fetei, luîndu-şi copiii, plecă să-şi ascundă ruşinea şi dezonoarea într-un fund îndepărtat de provincie din Ţara Galilor, schimbîndu-şi numele, ca niciodată prietenii să nu-i mai dea de urmă. Nu mult după aceea îl găsi mort, în pat. Fata fugise de acasă, în taină, cu cîteva săptămîni înainte ; el o căutase zadarnic pretutindeni, colindînd pe jos satele şi tîrgurile dimprejur. Se stinse de inimă rea chiar în seara zilei în care se întorsese acasă, încredinţat că ea îşi pusese capăt zilelor ca să şteargă ruşinea amîndurora.

Aici urmă o scurtă tăcere, după care firul povestirii îl reluă domnul Brownlow.

— Mulţi ani după aceea — zise el — mama acestui Edward Leeford veni la mine. Fiul ei o părăsise la vîrsta de optspre-

zece ani, furîndu-i bijuteriile şi banii, apoi devenise cartofor, escroc, falsificator şi fugise pînă la urmă la Londra, unde de doi ani trăia în tovărăşia celor din urmă ticăloşi. Fiind atinsă de o boală grea şi fără leac, dorea să-l aibă pe fiul ei lîngă ea înainte de-a muri. Se făcură cercetări, fu căutat pretutindeni. Zadarnic, multă vreme nu-l putură găsi. Dar pînă la sfîrşit izbuti să-l descopere şi-l luă cu ea în Franţa.

— Acolo mama muri — zise Monks — după o lungă suferinţă. Înainte de a-şi da sufletul, îmi dezvălui taina, lăsîndu-mi cu limbă de moarte ura înverşunată şi neîmpăcată împotriva tuturor celor care erau amestecaţi în ea — lucru de altfel zadarnic, căci o moştenisem cu mult înainte. Mama nu credea că fata se sinucisese înainte de-a naşte, ci era încredinţată că născuse un băiat care trăia. I-am jurat că, dacă se va întîmpla să-l întîlnesc vreodată în calea mea, îl voi urmări fără cruţare, fără să-i las o clipă de odihnă, înverşunîndu-mă asupră-i cu o ură însetată şi nepotolită, pe care o voi revărsa asupra lui şi voi călca în picioare testamentul insultător, tîrîndu-l pe moştenitor în mocirla infamiei şi ducîndu-l chiar pînă la spînzurătoare, de va fi nevoie. A avut dreptate. Mi-a ieşit în cale. Începusem bine şi dacă ticăloasa aceea nu trăncănea, mi-aş fi ajuns ţinta !

În vreme ce mişelul, cu braţele strîns încleştate la piept, îşi revărsa furia neputincioasă, mormăind pentru sine tot felul de blesteme, domnul Brownlow, întorcîndu-se către ascultătorii înspăimîntaţi, îi lămuri că evreul fusese vechiul complice şi confident al acelui om şi primise de la el o sumă mare de bani ca să-l prindă şi să-l ţină pe Oliver în mrejele lui, sumă din care trebuia să restituie o parte în cazul cînd copilul izbutea să scape. În urma unei certe care se iscase din pricina asta, se duseseră împreună la ţară la doamna Maylie, ca să se încredinţeze că era acolo.

— Ce s-a făcut cu medalionul şi inelul ? se adresă domnul Brownlow lui Monks.

— Le-am cumpărat de la omul şi femeia despre care ţi-am vorbit, care le furaseră de la îngrijitoarea azilului, care, la rîndu-i, le furase şi ea de pe leşul moartei — răspunse Monks fără să ridice ochii. Ştii ce s-a întîmplat cu ele.

Domnul Brownlow făcu un semn domnului Grimwig, care ieşi în mare grabă şi se întoarse numaidecît împingînd-o înain-

tea lui pe doamna Bumble şi trăgîndu-l după el cu de-a sila pe soţ.

— Oare mă înşeală ochii ? strigă domnul Bumble, cu un entuziasm ce se cunoştea de la o poştă că-i prefăcut. Nu cumva e chiar Oliver, drăguţul de el ? De-ai şti, puiule, cît ţi-am purtat grija...

— Ţine-ţi gura, neghiobule ! bombăni doamna Bumble.

— Nu mă pot stăpîni, doamnă Bumble — răspunse stăpînul azilului. Nu-i natural oare să fiu mişcat, eu care l-am crescut şi i-am dat o educaţie aleasă la azil, cînd îl văd stînd colea între domni şi doamne cu înfăţişare atît de distinsă ! Întotdeauna l-am iubit pe băieţel ca pe... ca pe bunicul meu — zise domnul Bumble, oprindu-se o clipă ca să găsească o comparaţie cît mai potrivită. Domnişorule Oliver, drăguţule, îţi mai aminteşti de domnul cel de treabă, cu jiletcă albă ? Vai ! De opt zile a plecat spre rai într-un sicriu de stejar cu mînere de argint.

— De ajuns, domnule — se stropşi la el domnul Grimwig — ţine-ţi firea !

— Voi încerca să mă stăpînesc, domnule — răspunse domnul Bumble. Ce mai faceţi, domnule ? Sper că sînteţi sănătos !

Salutarea aceasta era adresată domnului Brownlow, care, apropiindu-se de respectabila pereche, întrebă arătînd spre Monks :

— Cunoaşteţi pe individul acesta ?

— Nu — răspunse fără şovăire doamna Bumble.

— Desigur că nici dumneata nu-l cunoşti ? se întoarse domnul Brownlow către soţ.

— Nu l-am văzut în viaţa mea — zise domnul Bumble.

— Şi nici nu i-ai vîndut niciodată nimic ?

— Nu — răspunse doamna Bumble.

— Desigur că n-aţi avut niciodată în mînă un anumit medalion de aur şi un inel ? zise iar domnul Brownlow.

— Nici vorbă — răspunse directoarea. De asta ne-ai adus aici, ca să ne pui asemenea întrebări netoate ?

Domnul Brownlow făcu din nou un semn domnului Grimwig, care ieşi din nou şchiopătînd, dar mişcîndu-se cu o vioiciune extraordinară. De rîndul acesta însă nu aduse cu el o pereche la fel de voinică ca mai înainte, ci intră urmat de două paralitice care se clătinau şi se poticneau la fiecare pas.

— Ai avut grijă să închizi bine uşa în noaptea în care a murit Sally — zise una dintre paralitice, înălţînd o mînă tremurătoare — dar n-ai putut astupa crăpăturile uşilor ca să nu se audă ce se vorbeşte.

— Nu, nu — spuse a doua, privind în jur şi molfăind mereu din fălcile-i fără dinţi. Nu, nu.

— Am auzit-o cum încerca să-ţi spuie ce făcuse, te-am văzut cum i-ai luat hîrtia din mînă şi te-am urmărit a doua zi cînd te-ai dus la Muntele de Pietate — zise prima.

— Da — adăugă a doua — ai luat un medalion şi un inel de aur. Te-am văzut cînd le-ai primit. Eram în preajmă. Eram în preajmă.

— Mai ştim încă şi altele — zise cea dintîi. Bătrîna Sally ne povestise, cu mult înainte, cum tînăra mamă îi mărturisise, cînd simţise că i se apropie sfîrşitul, că era în drum spre mormîntul bărbatului care era tatăl copilului, cînd o doborîse boala.

— Vreţi poate să-l vedeţi pe comisionarul Muntelui de Pietate ? întrebă domnul Grimwig, făcînd un pas spre uşă.

— Nu — răspunse doamna Bumble. Deoarece văd că dumnealui — arătă ea spre Monks — s-a purtat ca un mişel şi-a mărturisit totul, şi-aţi cercetat toate babele pînă aţi dat de cele cu pricina, eu nu mai am nimic de spus. Da, am vîndut obiectele acelea şi acum se află într-un loc de unde nu le mai puteţi lua. Ce mai vreţi ?

— Nimic altceva — răspunse domnul Brownlow — decît că de azi înainte vom avea noi grijă să nu mai aveţi niciodată, nici dumneata, nici soţul dumitale, vreun post de încredere. Puteţi pleca.

— Nădăjduiesc — zise domnul Bumble, privind în jur c-o mutră plouată, în vreme ce domnul Grimwig le scotea afară pe cele două bătrîne — nădăjduiesc că incidentul acesta neplăcut şi fără însemnătate nu mă va priva de funcţiile mele parohiale ?

— Ba chiar aşa — răspunse domnul Brownlow — să-ţi intre bine în cap asta şi să fii bucuros că ai scăpat numai cu atît.

— Numai doamna Bumble e de vină — zise fostul intendent după ce se încredinţase mai întîi că soţia lui plecase — ea a vrut cu orice chip.

— Asta nu-i o dezvinovăţire — replică domnul Brownlow. Erai de faţă cînd s-au distrus obiectele şi în ochii legii dumneata eşti cel mai vinovat. Legea presupune că nevasta nu face nimic fără îndemnul soţului.

— Dacă legea presupune aşa ceva — zise domnul Bumble, mototolindu-şi plin de năduf pălăria pe care o ţinea în mînă — atunci legea-i o vită încălţată, o tîmpită. Dacă aşa crede legea, înseamnă că legea-i un burlac, dar îi doresc să facă şi ea experienţă ca mine şi are să vadă ea atunci, are să vadă ea atunci !

Rostind foarte răspicat ultimele cuvinte, domnul Bumble îşi îndesă pălăria pe cap şi, vîrîndu-şi apoi mîinile în buzunare, îşi urmă consoarta pe scări în jos.

— Domnişoară — zise domnul Brownlow, întorcîndu-se către Rose — dă-mi, te rog, mîna şi nu tremura aşa. Nu trebuie să-ţi fie teamă de cele cîteva vorbe pe care le mai am de spus.

— Dacă mă privesc pe mine, deşi nu înţeleg ce legătură ar putea exista — zise Rose — atunci te rog să mi le comunici altă dată. Acum nu mai am nici puterea, nici curajul.

— Ba sînt sigur că ai mai multă putere decît crezi — îi răspunse domnul Brownlow, luînd-o de braţ. Cunoşti pe copila aceasta, domnule ?

— Da — răspunse Monks.

— Eu nu te-am văzut niciodată — îi răspunse Rose, cu voce stinsă.

— Ba eu te-am văzut adesea — zise Monks.

— Tatăl sărmanei Agnes avea două fete — zise domnul Brownlow. Ce s-a întîmplat cu cea mai mică ?

— Cea mică — răspunse Monks — după ce-a rămas fără tată, fiind o străină fără nume în acel ţinut, neavînd nici o scrisoare, document ori act care să arate care-i sînt rudele apropiate ori depărtate, a fost luată de nişte ţărani nevoiaşi care au crescut-o ca pe copilul lor.

— Urmează — zise domnul Brownlow, făcînd semn doamnei Maylie să se apropie. Pe urmă ?

— Dumitale ţi-a fost cu neputinţă să descoperi acel loc — zise Monks. Dar unde nu izbuteşte prietenia, adesea izbuteşte ura : după un an întreg de cercetări, mama reuşi s-o descopere.

— Şi-o luă cu ea ?

— Nu. Oamenii aceia erau săraci şi începuseră a le fi lehamite — cel puţin bărbatului ştiu precis — de pomana ce şi-o făcuseră cu ea. Aşa că mama le lăsă copila, dîndu-le o mică sumă de bani care nu putea să le fie de mare ajutor şi făgăduindu-le să le mai trimită, lucru pe care nici nu se gîndea să-l facă. Cum nemulţumirea şi mizeria pe care o vedea acolo nu i se păreau o garanţie îndestulătoare pentru nenorocirea copilei, le spuse de-a fir a păr toată povestea ruşinii surorii ei, mai înflorind-o după bunul său plac, dîndu-le în grijă să supravegheze cu străşnicie fetiţa, care-i dintr-un neam de oameni vicioşi. Mai adăugă că fata era fructul unei legături nelegitime şi cu siguranţă că mai devreme ori mai tîrziu va călca strîmb. Împrejurările păreau să confirme spusele ei şi acei oameni o crezură. Fetiţa duse o viaţă atît de chinuită, încît eram pe deplin satisfăcuţi, cînd, într-o bună zi, o văduvă din Chertsey, văzînd-o întîmplător, se înduioşă de soarta ei şi-o luă la dînsa. Parcă ne-ar fi lovit un blestem. Cu toate sforţările noastre, fetiţa rămase la doamna aceea şi trăi fericită. Am pierdut-o din vedere acum vreo doi-trei ani şi n-am mai revăzut-o de loc pînă acum cîteva luni.

— Şi acum o vezi ?

— Da, se sprijină de braţul dumitale.

— Dar ea tot nepoata mea rămîne ! strigă doamna Maylie, cuprinzînd în braţe fata aproape leşinată. E tot iubita mea copilă. Nu vreau s-o mai pierd, pentru toate comorile din lume. Dulcea mea prietenă şi tovarăşă ! Copilul meu !

— Ai fost singura mea prietenă — spuse Rose — cea mai bună şi mai devotată prietenă. Ah ! Inima îmi bate să-mi spargă pieptul ! Nu mai pot îndura atîtea emoţii !

— Ai îndurat şi mai mult şi-ai trecut prin toate încercările, la fel de blîndă şi dulce, răspîndind fericire asupra tuturor celor din jur — zise doamna Maylie, îmbrăţişînd-o cu dragoste. Haide, comoara mea, întoarce-ţi ochii asupra copilului acestuia care abia aşteaptă să te strîngă în braţe. Uită-te la el, drăguţa mea !

— N-am să-i spun mătuşică — strigă Oliver, cuprinzînd-o cu braţele pe după gît — niciodată n-am să-i spun mătuşică, ci surioară, surioara mea scumpă ! O, dragă Rose, de la început mi-a şoptit inima să te iubesc astfel !

Să respectăm lacrimile vărsate de cei doi orfani şi vorbele întretăiate pe care le schimbară în lunga lor îmbrăţişare.

Amîndoi îşi regăsiseră, ca să-i piardă pe loc, un tată, o mamă şi o soră. Bucuria lor se amesteca cu durerea, nu plîngeau însă cu amărăciune, căci întristarea ce le apăsa sufletul era învăluită în atît de blînde şi duioase aduceri aminte, încît îşi pierdea cu totul caracterul de suferinţă, devenind o solemnă mulţumire.

Rămaseră multă, multă vreme singuri. În sfîrşit cineva bătu încetişor în uşă. Oliver deschise şi se strecură afară, lăsînd locul lui Harry Maylie.

— Ştiu totul — spuse acesta, aşezîndu-se lîngă gingaşa copilă. Dragă Rose, ştiu totul. Nu mă aflu aici din întîmplare — adăugă el după o lungă tăcere — şi nu ştiu toate din astă-seară, ci de ieri, abia ieri am aflat. Nu ghiceşti că am venit să-ţi amintesc de o făgăduială ?

— Stai — zise Rose — vra să zică ştii totul ?

— Totul. Mi-ai îngăduit să mai redeschid încă o dată anul acesta discuţia ultimei noastre întrevederi.

— Da.

— Am rămas înţeleşi atunci să nu mai caut să-ţi schimb hotărîrea, ci să te rog numai să mi-o mai repeţi încă o dată. Am făgăduit că nu voi face alta decît să-ţi pun la picioare averea şi situaţia mea, fără a încerca a te sili în nici un fel cu vorba ori cu fapta, dacă stărui în atitudinea de la început.

— Aceleaşi motive care m-au determinat atunci există şi acum — zise Rose, cu glas hotărît. În astă-seară am înţeles mai limpede ca întotdeauna care mi-e datoria faţă de cea care a fost atît de bună cu mine, scoţîndu-mă dintr-o viaţă de suferinţă şi mizerie. Trebuie să lupt. Dar e o luptă de care mă simt mîndră. E o lovitură crudă pentru mine, inima însă va şti s-o îndure.

— Cele date la iveală în astă-seară... — începu Harry.

— Cele date la iveală în astă-seară — răspunse cu blîndeţe Rose — nu schimbă întru nimic situaţia mea faţă de dumneata.

— Îţi împietreşti inima ca să mă îndepărtezi, Rose — stărui îndrăgostitul.

— O ! Harry — zise fata, izbucnind în lacrimi — bine ar fi să mi-o pot împietri, căci m-aş cruţa de atîta suferinţă !

— Dacă-i aşa, atunci de ce să te chinui ? zise Harry, luîndu-i mîna. Gîndeşte-te, dragă Rose, la cele ce-ai auzit în astă-seară.

— Şi ce-am auzit ? Ce-am auzit ? strigă Rose. Că necinstea abătută asupra familiei l-a tulburat aşa de cumplit pe tata, că l-a făcut să fugă departe de toţi şi de toate... dar e de ajuns, Harry, să nu mai vorbim de asta.

— Încă nu, încă nu — zise tînărul, oprind-o în clipa în care vroia să se scoale. Nădejdile, dorinţele, planurile mele, toate s-au schimbat, numai dragostea pe care ţi-o port a rămas aceeaşi. Nu-ţi mai ofer un rang înalt în mijlocul vîltorii lumii acesteia, între oameni răi şi pizmaşi, unde cei cinstiţi sînt siliţi să roşească de lucruri care n-au nimic de-a face cu ruşinea sau dezonoarea, ci îţi ofer un cămin, o inimă şi un cămin. Da, dragă Rose, atît, numai atît am venit să-ţi pun la picioare.

— Ce înseamnă vorbele acestea ? îngînă copila.

— Înseamnă... că atunci cînd te-am văzut ultima dată, te-am părăsit cu hotărîrea nestrămutată de a doborî toate piedicile închipuite care se ridicau între noi. Dacă lumea în care trăiam nu-şi era prielnică, aveam s-o părăsesc şi eu, întorcînd spatele tuturor acelora care ţi-ar fi putut zîmbi dispreţuitor. Aşa am şi făcut. Cei care s-au depărtat de mine din pricina asta s-au depărtat şi de tine, dovedindu-mi astfel că aveai dreptate. Şi dacă unii din protectorii cei atotputernici ori vreuna din rudele cu influenţă care-mi zîmbeau altădată mă privesc acum cu răceală, ce-mi pasă mie ? Se află cîmpii însorite şi arbori umbroşi în cel mai bogat ţinut al Angliei. În acel ţinut, lîngă bisericuţa satului, al cărui pastor sînt, Rose, se ridică o locuinţă rustică, unde aş fi cu mult mai mîndru să trăiesc cu tine, draga mea, decît în mijlocul strălucirii lumii acesteia. Iată rangul şi situaţia mea, pe care ţi le pun la picioare !

. . . . . .

— Grea încercare să-i aştepţi cu masa pe îndrăgostiţi — zise domnul Grimwig, trezindu-se şi dînd la o parte batista cu care-şi acoperise faţa.

Ce-i drept, cina aştepta de un secol. Nici doamna Maylie, nici Harry, nici Rose (toţi trei intrară împreună) n-aveau cum să se dezvinovăţească.

— Mă bătea gîndul să-mi mănînc cu adevărat capul în astă-seară — zise domnul Grimwig — căci începusem să cred

că altceva n-am să am la cină. Îmi voi îngădui, cu voia dumneavoastră, să felicit pe tînăra noastră logodnică.

Şi fără să mai aştepte, domnul Grimwig o îmbrăţişă pe Rose, care roşi. Exemplul deveni molipsitor şi fu repetat de doctor şi de domnul Brownlow. Unele persoane asigură că Harry Maylie făcuse începutul în camera întunecoasă de alături. Dar autorităţi înalte asigură că asemenea vorbe sînt pur şi simplu bîrfeli: Harry era aşa de tînăr şi pe deasupra şi pastor!

— Oliver puiule — zise doamna Maylie — de unde vii şi de ce eşti aşa de trist ? Văd că-ţi curg lacrimi pe obrăjori. Ce s-a întîmplat ?

Lumea aceasta e făcută din dezamăgiri ! Astfel pier cele mai dragi speranţe, acelea care fac cinste naturii noastre.

Bietul Dick murise !

CAPITOLUL LII

Cea din urmă noapte pe care o mai are de trăit Fagin.

CURTEA CU JURI ERA TICSITĂ de jos pînă sus de chipuri omeneşti. Puzderie de ochi priveau din toate părţile, avizi şi curioşi. De la bara din faţa tribunalului şi pînă în cotloanele cele mai depărtate ale galeriei, toate privirile erau aţintite asupra unui singur om... Fagin. În faţa şi în spatele lui, la dreapta şi la stînga, îl înconjurau de pretutindeni, prinzîndu-l ca într-un cer înstelat de ochi omeneşti.

El sta acolo, în mijlocul acelei strălucitoare lumini de priviri omeneşti, cu o mînă sprijinindu-se de balustrada de lemn din faţă-i, cu cealaltă după ureche, cu capul puţin aplecat înainte ca să prindă mai desluşit fiece vorbă rostită de preşedinte, care prezenta cazul juriului. Din cînd în cînd îşi întorcea iute ochii spre juraţi, ca să observe efectul celei mai mici circumstanţe atenuante, şi cînd acuzaţiile împotriva lui erau dovedite cu o teribilă precizare, arunca spre avocatul lui o privire

rugătoare, ca și cum l-ar fi îndemnat să mai facă încă o sforțare să-l apere. Era singurul lucru ce-i trăda neliniștea, căci altfel nu făcea nici o mișcare. De la începutul procesului aproape nu se clintise din loc, iar cînd președintele tăcu, el rămase în aceeași atitudine de atenție încordată, cu ochii ațintiți asupra-i, ca și cum l-ar mai fi ascultat încă vorbind.

O ușoară mișcare în curte îl făcu să-și vie în fire. Rotindu-și privirea, văzu că jurații se adunaseră ca să discute asupra verdictului. Își plimbă privirile de-a lungul galeriei și observă că oamenii se suiau unii peste alții ca să-i poată vedea fața ; unii îl fixau grăbiți prin lornete, în vreme ce alții, cu chipuri îngrozite și dezgustate, schimbau în șoaptă păreri cu vecinii. Puțini erau cei ce păreau că nu-l bagă în seamă și așteaptă cu nerăbdare hotărîrea juriului, mirați că deliberarea merge așa de încet. Nu se afla însă în tot auditoriul, nici măcar printre femeile care formau majoritatea, o singură față pe care să poată citi o cît de mică compătimire pentru el sau alt simțămînt în afară de dorința și nerăbdarea de a-l vedea condamnat.

În vreme ce privea toate acestea cu ochi rătăciți, se făcu din nou tăcere de moarte și, uitîndu-se îndărăt, văzu că jurații se întorseseră spre președinte. Sst !

Nu, cereau numai învoire să se retragă.

Îi privi atent, pe fiecare în parte, pe măsură ce ieșeau, cercînd să ghicească în care parte se va înclina talerul majorității. Zadarnic însă. Temnicerul îl atinse pe umăr. Îl urmă mașinalicește pînă la banca acuzaților și se așeză jos. Dacă nu i s-ar fi arătat scaunul din fața lui, nu l-ar fi văzut.

Se uită iarăși spre galerie. Unii dintre spectatori mîncau, alții își făceau vînt cu batista căci în sala ticsită era foarte cald. Un tînăr se apucase să schițeze într-un albumaș trăsăturile acuzatului. Curios să știe dacă îi prinsese asemănarea, bătrînul profită de o clipă, în care artistul era ocupat să-și ascută creionul, ca să se aplece și să privească desenul, cum ar fi făcut orice spectator fără ocupație.

La fel, cînd își întorcea privirile asupra judecătorului, se trezea cercetîndu-i cu de-amănuntul croiala hainelor, socotind cam cît au putut costa și cum s-o fi îmbrăcînd cu ele. Băgînd de seamă pe-un domn bătrîn și gras care intră în sală după o jumătate de oră de absență, se pomeni întrebîndu-se dacă omul acela se dusese să prînzească, unde se dusese și ce mîncase ;

şi depăna tot aşa înainte firul aceluiaşi gînd indiferent, pînă ce alt lucru nou îi atrăgea atenţia, stîrnind în minte-i alte gînduri la fel de anapoda.

Totuşi nu se putea sustrage nici o clipă groaznicei senzaţii că groapa i se căsca la picioare ; împresia era într-una prezentă în el, însă într-un chip vag şi general, fără a-şi putea fixa atenţia asupra ei. Astfel, chiar cînd se cutremura de spaimă şi-l ardea tot trupul la gîndul morţii năprasnice, se pornea fără voie să numere ostreţele grilajului din faţa lui, mirîndu-se cînd dădea de una ruptă şi întrebîndu-se dacă va fi reparată ori lăsată aşa. Se gîndea la grozăvia podiştei spînzurătorii, apoi se oprea ca să privească la omul care stropea lespezile ca să le răcorească, şi-apoi iar se întorcea la gîndurile lui sinistre.

În sfîrşit se auzi strigîndu-se linişte şi fiecare îşi ţinu răsuflarea cu ochii ţintă la uşă. Juraţii se întorceau ; trecură chiar pe lîngă el. Nu putu citi nimic pe feţele lor, care păreau împietrite. Se făcu linişte adîncă... nici un zgomot... nici un suflu... Vinovat !

Clădirea întreagă se cutremură de un singur strigăt frenetic, urmat de altul, la care răspunseră ecouri ca nişte gemete sonore ce se umflară din ce în ce pînă izbucniră asemenea unor tunete ameţitoare. Era bucuria poporului de afară, care primea vestea că vinovatul va muri luni.

Tumultul se potoli şi criminalul fu întrebat dacă avea ceva de spus împotriva condamnării lui la moarte. Bătrînul îşi reluase atitudinea-i atentă, privind cu încordare pe cel care-i punea întrebarea. Trebui să i-o repete de două ori în şir, pînă avu aerul că aude ; atunci începu a bolborosi cu glas jalnic că el nu era decît un biet moşneag... un biet moşneag... un biet moşneag, pînă abia se mai auzi ca un suflu, apoi tăcu.

Judecătorul îşi puse pe cap boneta neagră ; deţinutul rămase mai departe în aceeaşi atitudine. O femeie de la galerie scoase un ţipăt, impresionată de formalitatea aceea sinistră. Bătrînul întoarse iute privirile într-acolo, supărat parcă de întrerupere, apoi se aplecă înainte cu înfăţişarea şi mai atentă. Vorbele ce i se adresau erau solemne şi impresionante — sentinţa groaznică de auzit. El însă sta ca o stană de piatră şi nici un muşchi al feţei nu i se clintea. Cu chipul rătăcit aplecat înainte, cu falca spînzurînd, cu ochii căscaţi în neştire, aşa rămase pînă cînd temnicerul îl bătu pe umăr, făcîndu-i semn să-l ur-

meze. Atunci aruncă numai o clipă în jur o privire năucă, apoi se supuse.

Îl duseră printr-o încăpere pavată ce se afla dedesubtul uşii de judecată, unde cîţiva arestaţi aşteptau să le vină rîndul la judecată, în vreme ce alţii stăteau de vorbă, printre gratiile ce dădeau în curte, cu prietenii lor. Nu se afla nimeni acolo care să-i adreseze şi lui o vorbă, şi cînd trecu, deţinuţii se feriră în lături pentru ca cei care stăteau agăţaţi de gratii pe dinafară să-l poată vedea mai bine. Îl copleşiră cu ocări, ţipînd şi fluierînd. El îi ameninţă cu pumnul şi i-ar fi scuipat în faţă dacă paznicii nu l-ar fi scos repede pe un coridor întunecos, luminat numai de vreo două gazorniţe, din interiorul închisorii.

Acolo îl cercetară dacă nu are asupră-i vreun obiect care să-i dea putinţa de a scăpa înainte de supliciu, apoi îl conduseră în una din celulele condamnaţilor la moarte şi-l lăsară singur.

Se aşeză pe o bancă de piatră din faţa uşii, care slujea şi de pat, şi de scaun şi, aţintindu-şi în pămînt ochii crunţi, încercă să-şi adune minţile. Trecu o vreme pînă începu să-şi amintească frînturi din ceea ce spusese judecătorul, deşi avusese atunci impresia că nu pricepe nici un cuvînt. Încetul cu încetul, amintirile se întregiră şi se închegară în capul lui, aşa că în scurtă vreme ştia sentinţa în întregime aşa cum fusese rostită. Condamnat să fie spînzurat — aşa se sfîrşea. Să fie spînzurat.

Cînd se întunecă de tot, începu a se gîndi la toţi acei pe care-i cunoscuse şi care muriseră în streang... o parte din ei datorită lui. Se perindau pe dinainte-i cu atîta iuţeală, că nici nu dovedea să-i mai numere. Pe unii îi văzuse murind şi-şi bătuse joc de ei pentru că muriseră cu o rugă pe buze. Ce zgomot făcea bascula cînd cădea ! Şi cu ce iuţeală se prefăceau din oameni voinici şi sănătoşi în nişte momîi de cîrpă bălăbănindu-se de capătul unei funii !

Poate că unii din ei ocupaseră chiar celula aceea, stătuseră pe aceeaşi bancă de piatră. Ce întuneric era ! De ce nu aduceau lumină ? Celula aceea era desigur construită de foarte multă vreme. O sumedenie de oameni trebuie să-şi fi petrecut acolo cele din urmă clipe ! Parcă ai fi culcat, într-un cavou presărat cu cadavre... bonetul, juvăţul, mîinile legate, chipurile pe care le recunoaşte aşa de bine sub vălul hidos... Lumină, lumină !

Într-un tîrziu, după ce-şi strivise mîinile bătînd în uşa masivă şi-n ziduri, apărură doi oameni. Unul ţinea o lumînare pe care o înfipse într-un sfeşnic de fier fixat în perete, iar celălalt tîra o saltea pe care avea să doarmă în noaptea aceea, căci condamnatul nu trebuia să mai fie lăsat singur nici o clipă.

Veni noaptea... neagră, sinistră, tăcută noapte. Unii dintre cei care veghează se bucură cînd aud sunînd orologiile bisericilor, căci ele vestesc trezirea vieţii şi apropierea zilei. Lui însă îi stîrneau numai desperarea. În fiecare dangăt de clopot vibra acelaşi sunet discordant, profund... Moarte. La ce mai erau bune larma şi forfota veselei deşteptări a zilei, care pătrundea chiar pînă acolo, la dînsul ? Era tot un fel de dangăt de clopot, dar care-l înştiinţa batjocoritor.

Trecu şi ziua. Ziuă ? N-a existat ziuă. Cum a venit a şi trecut... şi noaptea se lăsă din nou, noaptea atît de lungă şi totuşi scurtă. Lungă prin tăcerea-i groaznică şi scurtă prin repeziciunea cu care trece. O vreme, condamnatul aiurează şi blesteamă, apoi prinde a urla şi a-şi smulge părul. Veniseră oameni venerabili, de o religie cu el, ca să se roage în preajmă-i ; pe toţi îi lungase, blestemîndu-i. Şi cînd acei oameni se întorseseră, cercînd din nou să-i fie de ajutor, îi izgonise lovindu-i.

Sîmbătă noaptea. Mai avea numai o singură noapte de trăit, în afară de aceea. Pe cînd se gîndea aşa, iată că se crăpă de ziua : venise duminica.

Abia în seara acelei groaznice zile din urmă îşi dădu pe deplin seama de situaţia lui desperată şi-i apăru cu toată puterea înspăimîntătorul deznodămînt. Deşi nu nădăjduise nici o singură clipă că va fi graţiat, totuşi nu întrezărise decît foarte vag pînă atunci posibilitatea de a muri atît de curînd. Nu schimbase decît cîteva vorbe cu cei doi paznici care-l păzeau cu rîndul şi nici ei nu făcuseră nici o sforţare ca să-i atragă atenţia. Stătuse nemişcat pe bancă, treaz, dar visînd. Acum se ridica la fiece clipă, gîfîind, cu tot trupul în arşiţă, alergînd din colţ în colţ în asemenea paroxism de spaimă şi furie, că pînă şi gardienii, deşi obişnuiţi cu astfel de scene, se fereau din calea lui cu groază. Ajunse atît de înspăimîntător pînă la sfîrşit, cum se zvîrcolea în chinurile conştiinţei lui negre, încît un singur om nu mai putea îndura asemenea privelişte, aşa că rămaseră de strajă amîndoi lîngă el.

Ghemuindu-se pe culcuşu-i de piatră, începu a se gîndi la trecut. În ziua în care fusese prins, cîteva din proiectilele zvîrlite din mulţime îl loviseră, rănindu-l, şi capul îi era înfăşurat în bandaje. Părul lui roşu cădea în neorînduială pe chipu-i palid, iar barba sălbatică era hidoasă la vedere. Ochii îi ardeau în cap, cumpliţi. Pielea-i nespălată era zgrunţuroasă şi crăpată de arşiţa ce-l mistuia. Opt... nouă... zece. Dacă nu era o farsă pusă la cale ca să-l sperie şi orele ce sunau una după alta erau ore adevărate, unde va fi el cînd acul orologiului va fi înconjurat din nou cadranul ? Unsprezece ! Încă o bătaie, înainte de a fi încetat să-i vibreze în urechi sunetul orei trecute ! La ora opt va păşi spre moarte, fără alt prieten care să-i întovărăşească convoiul funerar decît el singur.

Fioroasele ziduri ale închisorii Newgate care tăinuiseră nu numai ochilor, ci chiar gîndului omenesc multă vreme atîtea suferinţe, atîtea chinuri de nedescris nu fuseseră niciodată martore la o asemenea scenă. Puţinii oameni care treceau pe acolo şi care se opreau din mers, întrebîndu-se cu mirare ce-o fi făcînd cel care avea să fie spînzurat a doua zi, ar fi dormit rău în noaptea aceea dacă ar fi putut să-l vadă.

De cum se lăsă înserarea şi pînă aproape de miezul nopţii, grupuri mici de doi-trei oameni se prezentară într-una la poarta închisorii, întrebînd cu feţe îngrijorate dacă nu se primise cumva vreo veste că a fost schimbată pedeapsa. Îndată ce li se răspundea că nu, se grăbeau să împărtăşească vestea aceea bună celor îngrămădiţi în stradă, care-şi arătau unii altora uşa pe care avea să iasă condamnatul şi locul unde trebuia să se ridice spînzurătoarea, depărtîndu-se apoi cu părere de rău şi întorcînd mereu capul înapoi ca să-şi închipuie cum va fi spectacolul. Treptat plecară unul cîte unul, şi la un ceas după aceea, în crucea nopţii, uliţa rămase în singurătate şi-n beznă.

Tocmai se curăţise locul din faţa închisorii şi se aşezaseră cîteva bariere solide, vopsite în negru, care să stăvilească năvala mulţimii ce-avea să vie, cînd domnul Brownlow, întovărăşit de Oliver, se înfăţişă la ghişeul închisorii prezentînd o învoire de a intra la condamnat semnată de unul dintre şerifi. Imediat li se dădu drumul înăuntru.

— Intră şi domnişorul cu dumneavoastră ? întrebă omul care primise însărcinarea să-i conducă. Nu-i o privelişte pentru ochii unui copil, domnule.

— În adevăr, prietene — răspunse domnul Brownlow — dar țin să-l văd pe criminal tocmai în interesul acestui copil care l-a cunoscut cînd își conducea cu mult succes afacerile-i ticăloase. Am socotit că-i bine să i-l arăt acum, chiar dacă asta are să-l cam sperie și are să-i facă rău.

Domnul Brownlow rosti vorbele acestea încet, ca să nu fie auzite de Oliver. Omul duse mîna la pălărie, privindu-l pe Oliver cu oarecare curiozitate, apoi deschise o ușă drept în fața celei pe care intraseră și-i călăuzi pe coridoare întunecoase și cotite pînă la celule.

— Uitați-vă — zise el, oprindu-se într-un ungher întunecos unde doi lucrători pregăteau ceva într-o profundă tăcere — pe aici îl vor scoate. Dacă faceți numai cîțiva pași mai încolo, puteți vedea ușa pe unde va ieși.

Îi conduse într-o bucătărie de piatră, înzestrată cu toate vasele de aramă necesare pregătirii hranei condamnaților, și le arătă cu mîna spre o ușă. În partea de jos ușa aceea avea o deschizătură zăbrelită prin care se auzeau de afară glasuri amestecate cu bătăi de ciocan și pocnituri de scînduri trîntite. Se lucra la ridicarea spînzurătorii.

De acolo trecură prin mai multe porți grele, pe care le deschideau paznici dinlăuntru, străbătură o curte, urcară pe o scară strîmtă și ajunseră într-un gang ce avea pe partea stîngă un șir de uși solide. Făcîndu-le semn să se oprească, temnicerul bătu cu legătura de chei în una din ușile acelea. Cei doi paznici dinăuntru, după ce schimbară cîteva vorbe pe șoptite, ieșiră în gang, întinzîndu-și mădularele, bucuroși de o clipă de răgaz, și făcură semn vizitatorilor să-l urmeze pe temnicer în celulă.

Condamnatul sta pe patul lui, legănîndu-se fără încetare într-o parte și-n alta, semănînd mai mult a fiară încolțită decît a om. Se vedea că-i cufundat în trecutul vieții lui, căci urmă să murmure, fără să pară a-i vedea pe cei care intraseră, luîndu-i poate drept personaje imaginare ale aiurelilor lui.

— Bravo, Charley, băiatule... — bîiguia — frumos ai lucrat... Și Oliver... ha ! ha ! ha ! Și Oliver la fel... dar a ajuns acum adevărat domnișor... un adevărat... Duceți băiatul la culcare !

Temnicerul îl luă de mînă pe Oliver și, șoptindu-i să nu se sperie, urmă a privi în tăcere,

— Duceți-l la culcare — strigă Fagin. N-auziți nici unul ? Din pricina lui s-au întîmplat toate. Face paralele care s-au cheltuit cu el... Bill, taie-i beregata lui Bolter... nu-ți pune mintea cu fata... taie-i beregata lui Bolter... apasă cît poți.. retează-i capul !

— Fagin ! zise temnicierul.

— Eu sînt ! strigă bătrînul, părînd dintr-o dată că ascultă cu încordare, cum făcuse tot timpul procesului. Sînt un moșneag. Înălțimea Voastră, un biet moșneag, un biet moșneag !

— Ascultă — zise temnicerul, punîndu-i mîna în piept ca să nu se poată scula. Uite aci pe cineva care vrea să te vadă și să-ți pună cîteva întrebări, mi se pare. Fagin ! Fagin ! Om ești ?

— N-am să mai fiu multă vreme — zise el, privind în sus cu o figură ce nu mai exprima nimic omenesc în afară de furie și groază. Vedea-i-aș pe toți morți ! Cu ce drept mă ucid ei ?

Pe cînd vorbea, îi zări deodată pe Oliver și pe domnul Brownlow. Se chirci atunci în colțul cel mai depărtat al băncii, întrebîndu-i ce căutau acolo.

— Potolește-te — îi zise temnicierul, ținîndu-l înainte țintuit de bancă. Spuneți-i ce aveți de spus, domnule, dar cît mai repede, vă rog, căci din clipă în clipă devine tot mai furios.

— Ai niște hîrtii — zise domnul Brownlow, apropiindu-se — niște hîrtii care ți-au fost încredințate, ca să le păstrezi în siguranță, de către un oarecare Monks.

— Asta-i o minciună sfruntată — răspunse bătrînul. N-am avut niciodată așa ceva... niciodată.

— Pentru numele lui Dumnezeu — rosti solemn domnul Brownlow — nu vorbi așa în clipa aceasta supremă, ci spune-mi unde se află. Sikes a murit, după cum știi, iar Monks a mărturisit totul, așa că nu mai are nici un rost să ne ascunzi ceva. Unde-s hîrtiile ?

— Oliver — strigă bătrînul, făcînd semn copilului. Vino, vino încoace să-ți spun la ureche !

— Nu mi-i frică — spuse în șoaptă Oliver, lăsînd mîna domnului Brownlow.

— Hîrtiile — zise Fagin, trăgîndu-l pe Oliver lîngă el — se află într-un sac de pînză, ascuns într-o gaură deasupra căminului din camera de la primul etaj, la stradă. Vreau să-ți vorbesc, dragă, trebuie să-ți vorbesc.

— Da, da — răspunse Oliver. Lasă-mă numai să spun întîi o rugăciune. Așază-te în genunchi alături de mine să ne rugăm împreună, și după asta putem sta de vorbă pînă dimineață.

— Ieși, ieși — zise Fagin, împingîndu-l pe băiat spre ușă și privind înfricoșat pe deasupra capului său. Spune-le că m-am dus la culcare... pe tine te vor crede ! Numai așa mă poți scoate afară de aici. Haide ! Repede, repede !

— O ! Doamne ! Iartă-l pe păcătos ! strigă copilul, izbucnind în lacrimi.

— Așa, așa — zise Fagin. Sîntem pe drumul cel bun. Să ieșim pe ușa asta. Dacă tremur și mă înfior cînd trec prin fața spînzurătorii, nu lua în seamă... ci grăbește pasul. Haide, haide !

— Mai aveți să-i puneți vreo întrebare ? zise temnicierul.

— Am isprăvit — răspunse domnul Brownlow. Dacă aș avea cît de cît speranța că ar putea să-și revie...

— Luați-vă gîndul, domnule — răspunse temnicerul, clătinînd din cap. Mai bine l-ați lăsa în pace.

Ușa celulei se deschise și cei doi paznici intrară.

— Grăbește-te ! strigă Fagin. Umblă fără să tropăi, dar nu așa de încet. Mai iute, mai iute !

Oamenii puseră mîna pe el, silindu-l să-i dea drumul lui Oliver și împingîndu-l spre fundul celulei. O clipă se zbătu cu energia desperării, apoi prinse a slobozi țipete atît de pătrunzătoare, încît cu toată grosimea zidurilor domnul Brownlow și Oliver îl auziră mereu pînă ajunseră în curtea interioară.

Nu putură părăsi închisoarea îndată, căci Oliver aproape leșinase după scena aceea înfiorătoare și se simțea atît de slăbit, că timp de o oră nu se mai putu ține pe picioare.

Începea să se crape de ziuă cînd ieșiră. O mulțime de oameni se și adunaseră. Ferestrele erau înțesate de oameni care jucau cărți și fumau ca să treacă mai ușor vremea. Mulțimea se ghiontea, se certa, se hîrjonea. Totul afară era numai viață și mișcare, totul în afară de grămada de obiecte sinistre din mijlocul pieței — podișca neagră, spînzurătoarea, știreangul, hidoasele unelte ale morții.

CAPITOLUL LIII

Şi cel din urmă.

DESTINUL FIECĂRUIA din personajele care au figurat în povestirea noastră e acum aproape împlinit. Puţinul ce mai rămîne de aflat, povestitorul îl poate spune în cîteva cuvinte.

Înainte de a se împlini trei luni, Rose Fleming şi Harry Maylie se căsătoreau în biserica satului ce-avea să fie de acum înainte scena pe care tînărul pastor urma să-şi desfăşoare zelu-i evlavios. În aceeaşi zi intrară în posesia noului şi fericitului lor cămin.

Doamna Maylie veni să trăiască lîngă fiul şi nora ei, ca să se bucure, în anii tihniţi ce-i mai avea de trăit, de mulţumirea cea mai mare hărăzită bătrîneţii şi virtuţii, de a contempla fericirea acelor cărora ţi-ai dăruit cu folos viaţa, înconjurîndu-i cu o dragoste fierbinte, ocrotindu-i şi îngrijindu-i neîncetat.

După informaţiile cele mai complete şi mai precise, se pare că rămăşiţele averii pe care şi-o însuşise Monks (care nu prosperase nici în mîinile lui, nici într-ale mamei lui) ar fi fost împărţită în mod egal între el şi Oliver şi că le-ar fi revenit cam trei mii de lire sterline la fiecare. În virtutea dispoziţiilor testamentare ale tatălui său, Oliver ar fi trebuit să păstreze întreaga avere pentru el. Dar domnul Brownlow, vrînd să dea fiului mai mare putinţa de a se lepăda de o viaţă ticăloasă, începînd o carieră cinstită, propuse împărţirea averii, lucru la care tînărul său pupil consimţi cu bucurie.

Monks, păstrîndu-şi numele de împrumut, plecă undeva într-un îndepărtat colţ din Lumea-Nouă unde îşi risipi tot avutul. Se apucă apoi iar de vechile-i blestemăţii, şi după ce suferi o lungă condamnare pentru mai multe escrocherii şi afaceri murdare, avu pînă la urmă un atac al bolii lui vechi şi muri în închisoare. Tot departe de patria lor pieriră şi principalii membri din banda prietenului său Fagin.

Domnul Brownlow îl înfie pe Oliver şi se stabili, împreună cu el şi cu menajera cea bătrînă, la o milă depărtare numai de presbiteriul unde locuiau prietenii lui cei dragi. Împlini astfel singura dorinţă pe care o mai cerea inima devotată şi recunoscătoare a lui Oliver, alcătuind o mică societate strîns unită şi cît se poate de fericită în lumea aceasta înşelătoare.

Îndată după căsătoria tinerei perechi, inimosul nostru doctor se întoarse la Chertsey, unde, lipsit de prietenii lui cei vechi, era cît pe ce să devină un morocănos, dacă firea lui ar fi îngăduit asemenea schimbare, şi chiar arţăgos, dacă ar fi ştiut cum. Timp de vreo două-trei luni se mulţumi să dea a înţelege că aerul din Chertsey nu-i priește sănătății, apoi, descoperind că ţinutul nu mai prezenta pentru el nici o atracţie, cedă clientela asistentului său, închirie căsuţa unui burlac din marginea satului unde era pastor prietenul lui cel tînăr şi-şi recăpătă imediat buna dispoziţie. Aici începu a se ocupa de grădinărie, plantat, pescuit, dulgherie şi multe alte meşteşuguri de acelaşi soi, făcîndu-le pe toate cu tragerea de inimă ce-l caracteriza şi ajungînd cu vremea vestit în împrejurimi ca autoritate incontestabilă în fiecare din aceste sporturi.

Înainte de a se stabili acolo, prinsese mare prietenie pentru domnul Grimwig, la care gentlemanul cel excentric răspundea călduros. Aşa că domnul Grimwig veni adesea să-l vadă în timpul anului şi, cu fiecare prilej, planta, pescuia, făcea dulgherie cu multă rîvnă ; şi toate le făcea într-un fel original şi nemaivăzut pînă atunci, dar susţinînd întotdeauna că metoda lui e cea mai bună. Duminica nu scăpa niciodată prilejul de a critica predica chiar în faţa tînărului pastor, deşi mărturisea după aceea în mare taină domnului Losberne că predica fusese excelentă, dar socotea că-i mai cuminte să n-o spună în gura mare. Mare plăcere avea domnul Brownlow să-l tachineze cu profeţia lui despre Oliver, amintindu-i de seara cînd stătuseră cu ceasul dinainte pe masă, aşteptînd întoarcerea băiatului. Dar domnul Grimwig susţinea că prezicerea lui n-a fost greşită, deoarece Oliver, la drept vorbind, *nu s-a întors.* Şi întotdeauna afirmaţia aceasta îi stîrnea un hohot de rîs care îi sporea buna dispoziţie.

Domnul Noah Claypole, după ce obţinu graţierea pentru că depusese mărturie împotriva lui Fagin, băgă de seamă că meseria pe care şi-o alesese nu era chiar aşa de sigură cum i-ar fi plăcut lui şi se gîndi un timp cum să-şi cîştige existenţa fără să muncească prea mult. După ce chibzui bine, îşi alese meseria de denunţător, din care-şi trăgea un venit frumuşel. Iată sistemul pe care-l folosea : ieşea o dată pe săptămînă, în vremea slujbei de la biserică, în tovărăşia Charlottei, decent îmbrăcată. Doamna leşina în faţa unei cîrciumi : Noah, ca s-o aducă în simţiri, cerea de cîţiva gologani rachiu, iar cîrciumarul, suflet

milos, îl servea. A doua zi Noah îl denunța pentru contravenienţă şi punea în buzunar jumătate din amendă. Alteori cădea el leşinat, dar rezultatul era întotdeauna acelaşi.

Domnul şi doamna Bumble, după ce fură daţi afară din slujbă, decăzură din ce în ce, ajungînd în neagră mizerie, şi pînă la urmă fură primiţi la acelaşi azil unde pe vremuri domniseră ca stăpîni peste toată calicimea de acolo. Spun unii că l-ar fi auzit pe domnul Bumble mărturisind că-i prea nenorocit şi ticălos ca să se mai poată bucura că-i despărţit de nevastă-sa.

Iar domnul Giles şi Brittles se află şi acum la posturile lor, deşi primul a chelit de tot, iar al doilea — băiatul — a încărunţit de-a binelea. Dorm la presbiteriu, dar îşi împart în mod atît de egal serviciile între stăpînii casei, Oliver, domnul Brownlow şi domnul Losberne, încît sătenii n-au putut încă descoperi în serviciul cui sînt de fapt.

Jupîn Charles Bates, îngrozit de crima lui Sikes, începu a se întreba dacă, la urma urmei, n-ar fi mai bine să ducă o viaţă cinstită. Ajungînd la concluzia că-i desigur mai bine, rupse definitiv cu trecutul, hotărît să-l răscumpere începînd, altfel de activitate. Luptă din greu şi suferi mult o bucată de vreme, dar cum se mulţumea cu puţin şi avea multă bunăvoinţă, izbuti pînă la urmă. Se angajă mai întîi argat la o fermă, făcu după aceea cărăuşie şi ajunse pînă la sfîrşit cel mai vesel crescător de vite din Northhamptonshire.

Şi-acum, ajungînd la sfîrşitul sarcinei ce şi-a propus, mîna care scrie rîndurile acestea începe a şovăi, întristată că nu mai poate urma înainte şirul povestirii.

Mult aş vrea să mă pot opri pe lîngă unii dintre acei în mijlocul cărora am trăit atîta vreme, împărtăşindu-le fericirea şi încercînd s-o descriu. Aş vrea s-o arăt cititorului pe Rose Maylie în toată înflorirea şi graţia ei de tînără căsătorită, răspîndind în blînda-i trecere prin viaţă o dulce şi gingaşă lumină ce se revarsă asupra celor din preajmă-i, lucind în inimile lor. Aş vrea s-o descriu însufleţind cu buna-i dispoziţie sfatul de la gura sobei în timpul iernii şi veselul grup, vara. Aş vrea s-o urmăresc pe cîmpuri în arşiţa amiezii şi să-i ascult vocea-i dulce cînd se plimbă seara la lumina lunei. Aş vrea s-o urmăresc mîngîind şi dînd ajutor celor sărmani şi necăjiţi şi îndeplinindu-şi pururi zîmbitoare şi neobosită îndatoririle casnice. Aş vrea s-o arăt alături de copilul surorii ei moarte, fericiţi amîndoi în dragostea lor unul pentru altul, stînd de vorbă

lungi ceasuri împreună despre rudele pe care le pierduseră în chip atît de trist. Aş mai vrea să evoc drăgălaşele şi veselele feţişoare ale pruncilor care se învîrt în jurul fustelor ei şi să ascult ciripitul lor voios. Aş vrea să redeştept rîsetele lor cristaline şi să înviez lacrima duioasă ce străluceşte în ochii blînzi, albaştri. Da, nenumărate sînt gîndurile, vorbele, privirile şi zîmbetele pe care aş vrea să le înviez sub pana mea.

Cum se ocupa domnul Brownlow zi de zi să îmbogăţească mintea copilului său adoptiv cu tot felul de cunoştinţe folositoare, legîndu-le din ce în ce mai mult de dînsul cînd vedea cum dă roade sămînţa aruncată de el, cum regăsea într-însul mereu noi asemănări cu prietenul lui din tinereţe, care trezeau în inima lui amintiri triste şi mîngîietoare totodată, cum cei doi orfani, care cunoscuseră zile atît de triste, îşi aminteau învăţăturile căpătate atunci în mila ce-o arătau celorlalţi, în dragostea lor unul către altul şi-n recunoştinţa fierbinte faţă de cei care îi ocrotiseră şi-i cruţaseră. Toate acestea sînt lucruri pe care nu-i nevoie să le mai povestesc. Am spus doar că erau cu adevărat fericiţi.

În altarul vechii bisericuţe din sat se află o placă de marmură albă, pe care-i săpat un singur cuvînt : „Agnes". Nu se află sicriu în mormîntul acela şi facă Domnul ca mulţi, mulţi ani de-acum înainte să nu fie scrise alte nume alături ! Dar dacă sufletele celor morţi coboară vreodată pe pămînt în locurile luminate de dragostea care supravieţuieşte morţii, dragostea celor pe care i-ai cunoscut în viaţă, aş vrea să cred că umbra sărmanei Agnes rătăceşte adesea în preajma acelui colţ sfinţit, aş vrea să cred cu atît mai mult cu cît acel loc se află într-o biserică, şi ea, biată fiinţă slabă, rătăcise calea.

CHARLES DICKENS

AVENTURILE LUI OLIVER TWIST

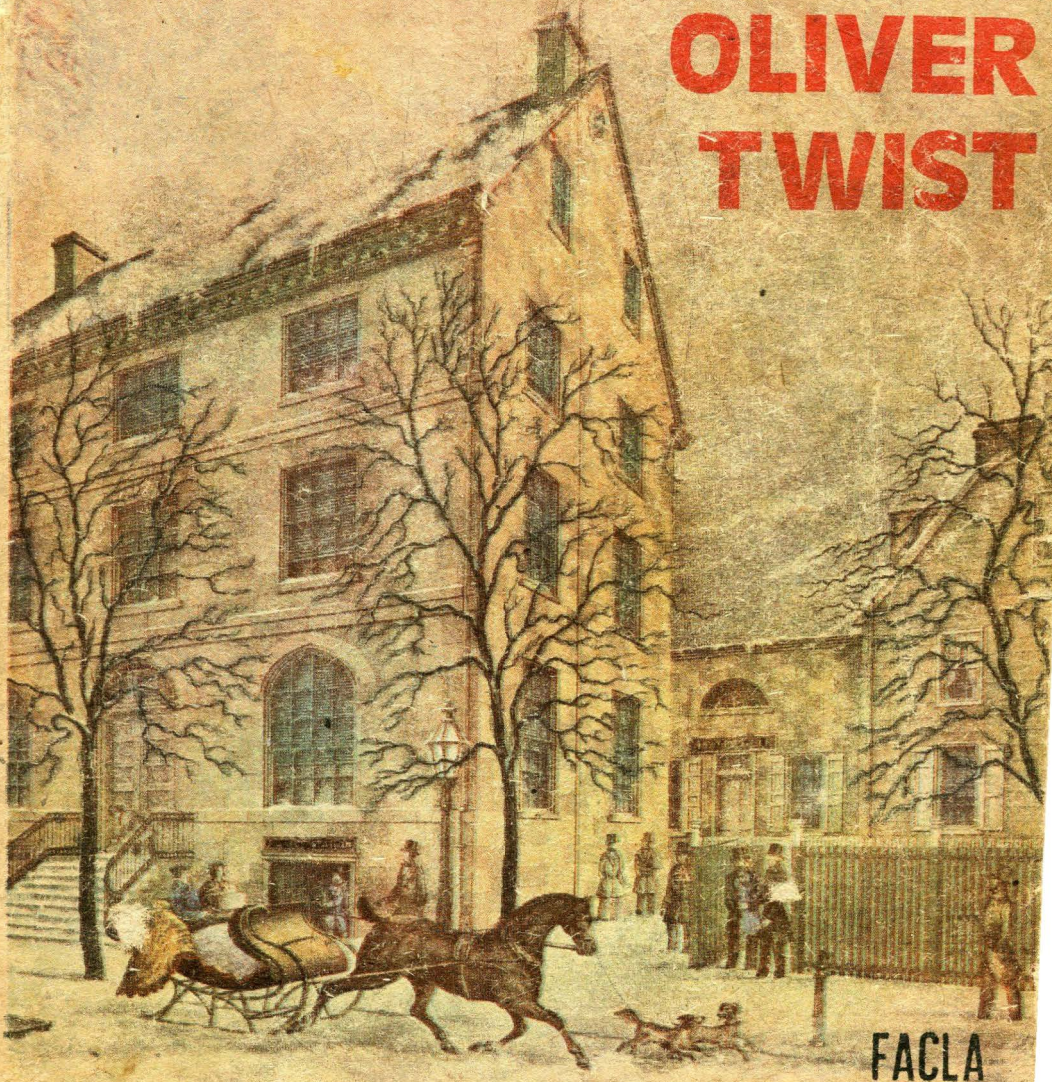

FACLA

EDITURA FACLA

Lei 26